This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

MEDDELANDEN

FRÅN

SVENSKA RIKSARKIVET

UTGIFNA AF

C. T. ODHNER

5

FEMTE BANDET

1897—1900

STOCKHOLM
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
1901

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
698470A
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS
R 1934 L

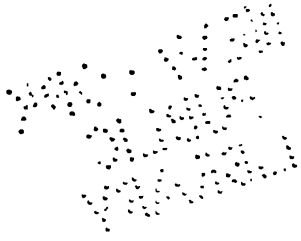

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

Tjuguandra häftet.

Sid.

1. Årsberättelse för år 1897 . . . . . 3.
2. Förteckning öfver hemliga råds-, konselj- och statsrådsprotokoll 1725—1813, af Th. Westrin . . . . . 17.

Tjugutredje häftet.

1. Årsberättelse för år 1898 . . . . . 91.
2. Förteckning öfver bref till konung Karl X Gustaf i Riksarkivet, af Per Sondén . . . . . 105.

Tjugufjerde häftet.

1. Årsberättelse för år 1899 . . . . . 187.
2. Handlingar rörande landsarkivet i Vadstena.
   1. Kongl. Maj:ts nådiga bref till Riksarkivarien den 27 Maj 1898 angående stat för landsarkivet i Vadstena m. m. . 201.
   2. Kongl. Maj:ts nådiga instruktion för landsarkivet i Vadstena den 22 Sept. 1899 . . . . . 203.
   3. Kongl. Maj:ts nådiga kungörelse den 22 Sept. 1899 angående öfverlemnande af arkivhandlingar till landsarkivet i Vadstena . . . . . 210.
3. Utredning angående den 1686 tillsatta lagkommissionens i Riksarkivet förvarade lagförslag och öfriga handlingar, af E. K:son Leijonhufvud. I. Konunga-, Giftermåls-, Ärfda-, Jorda-, Byggninga-, Handels- och Utsökningsbalkarna . 215.

Tjugufemte häftet.

1. Årsberättelse för år 1900 . . . . . 273.
2. Förteckning öfver ministeriella handlingar i Riksarkivet:
   XIII. Anglica, af Th. Westrin och S. Bergh . . . . . 289.
   XIV. Scotica, af Th. Westrin . . . . . 315.
   XV. Helvetica, af Th. Westrin . . . . . 316.
   XVI. Americana, af B. Taube . . . . . 318.
   XVII. Persica, af Th. Westrin . . . . . 319.
   XVIII. Allmänna fredskongresser, af Th. Westrin . . . . . 321.
   I. Danica, ny upplaga, af B. Taube . . . . . 325.
3. Forskningar i Vatikanens arkiv och därmed sammanhängande arbeten 1894—1900. Reseberättelse af K. H. Karlsson 343.

MEDDELANDEN

FRÅN

SVENSKA RIKSARKIVET

UTGIFNA AF

C. T. ODHNER.

XXII. - 25
1897

STOCKHOLM 1898
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

MEDDELANDEN

FRÅN

SVENSKA RIKSARKIVET

UTGIFNA AF

C. T. ODHNER.

XXII.

STOCKHOLM 1898
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

Årsberättelse för år 1897.

Till Konungen!

Den mig enligt Eders Kongl. Maj:ts nådiga instruktion för Riksarkivet åliggande redogörelse för dess tillstånd och verksamhet under sistförflutna år får jag härmed i underdånighet afgifva.

Den ordinarie tillökningen i Riksarkivets samlingar utgöres såsom vanligt af leveranserna från Eders Kongl. Maj:ts kansli (bil. A), tillsammans 582 band och konvolut, af hvilka 23 aflemnats från Justitiedepartementet, 153 från Justitierevisionen, 99 från Justitiekanslersexpeditionen, 32 från Landtförsvarsdepartementet, 153 från Civildepartementet och 122 från Ecklesiastikdepartementet, hvarjemte Justitiedepartementet aflemnat 16 st. originalförordningar. Bland dessa leveranser märkas 4 band statsrådsprotokoll och 70 band registratur. Den extraordinarie tillökningen (bil. B) har utgjort tillsammans 28 band, konvolut och fasciklar, 51 pergamentsbref, hvaraf 2 från Medeltiden, 5 kartor samt 11 lösa pappershandlingar, deribland 5 från Medeltiden. Bland gåfvorna märkas särskildt: 34 egenhändiga bref från konung Gustaf III till d. v. statssekreteraren frih. Johan

Liljencrants 1773—1786, skänkta af godsegaren grefve W. Liljencrantz; 50 st. pergamentsbref, af hvilka 2 från Medeltiden och 12 från 1500-talet, skänkta af grosshandlarne Lovén & comp.; en samling bref till statssekreteraren B. C. Quiding 1805—1829, gåfva af e. o. amanuensen G. Berg; samt skrifter i blandade ämnen af statssekreteraren frih. S. Rosenhane, gåfva af hofrättssekreteraren A. E. Durling. Den vigtigaste tillökningen af extraordinarie slag är en samling arkivalier, som tillhört framl. d:r G. W. Gumælius i Örebro och nu inköpts för ett belopp af 400 kr., hvilka blifvit af Eders Kongl. Maj:t i nåder anvisade för detta ändamål. Större delen af dessa handlingar har antagligen tillhört riksdrotsen Gabriel Gustafsson Oxenstierna († 1640). Deribland finnas nemligen handlingar rörande hans offentliga uppdrag och enskilda förhållanden; vidare ett större antal dokument i original eller koncept rörande rådets och riksdagens förhandlingar under den händelserika perioden 1587—1594, hvilka synas hafva tillhört riksrådet Ture Bielke, fader till riksdrotsen Oxenstiernas första hustru, samt bref till riksmarsken Axel Ryning och hans hustru, hvilken sedermera blef riksdrotsens andra maka. Slutligen innehöll samlingen äfven ett större antal bref till pfalzgrefven Johan Kasimir och hans son Adolf Johan jemte brefkoncept af den förre, äfvensom strödda godshandlingar, deribland 5 pappersbref från Medeltiden.

Dessutom har familjen Nordenskiöld, genom f. d. kommendörkaptenen Wilh. Nordenskjöld till Riksarkivet öfverlemnat en samling handlingar, anteckningar och bref, hufvudsakligen rörande viceamiralen frih. O. H. Nordenskjöld och dennes son viceamiralen frih. C. R. Nordenskjöld. Då denna samling ej ännu hunnit ordnas, kan en redogörelse för dess innehåll först i nästa årsberättelse lemnas.

Såsom deposition har af kammarherren grefve M. Brahe på Rydboholm, hvilken förut i Riksarkivet deponerat det egentliga Rydboholmsarkivet, ytterligare till Riksarkivet öfverlemnats en samling bref och anteckningar, som tillhört riksråden bröderna Carl Fredrik och Ulrik Scheffer. Handlingarna hafva efter U. Scheffers död 1799 innehafts af hans enka och efter hennes död 1800 öfvergått till hennes son i förra giftet grefve Magnus Fredrik Brahe. Tillika har från Rydboholm öfverlemnats en fascikel innehållande bref och handlingar rörande fältmarskalken grefve O. W. Königsmarks fälttåg i Grekland.

Den af chefen för K. Justitiedepartementet i och för anbefalld gallring utsedde rättskunnige granskaren af Justitierevisionens äldre handlingar, f. d. akademisekreteraren J. K. Kreüger, har enligt till mig afgifven redogörelse under året genomgått och granskat Generalauditörsembetets handlingar från dess början till och med år 1777, då en revisionssekreterare förordnades att föredraga dylika mål och dithörande handlingar sammanfördes med öfriga justitierevisionshandlingar, hvilket fortgick till och med 1789. Derjämte har han på samma sätt granskat justitierevisionshandlingarna för 1788 och 1789 intill maj månad, då Högsta domstolen började sin verksamhet. Öfver alla de handlingar som ansetts böra utgallras hafva, såsom förut skett, specifika förteckningar blifvit upprättade.

Riksarkivets bibliotek har under året ökats med 330 tryckalster. Följande utländska institutioner hafva öfversändt bokgåfvor: I *Danmark* Genealogisk Institut och Rigsarkivet; i *Finland* Finlands statsarkiv, som förärat ritningarne till den nya statsarkivbyggnaden i Helsingfors, Finska historiska samfundet och Helsingfors universitet; i *Norge* den norske historiske Kildeskrift-

kommission, Kristiania universitet och Videnskabsselskabet i Kristiania; i *Ryssland* Gesellschaft für Geschichte und Alterthumskunde der Ostseeprovinzen Russlands (Riga); i *Tyskland* Verein für Mecklenburgische Geschichte und Alterthumskunde (Schwerin) och Verein für Thüringische Geschichte und Alterthumskunde (Jena); i *Österrike* Polska historiska samfundet i Lemberg. Enskilde gifvare voro: kammarherre C. J. Anker (Kristiania), d:r F. Arnheim (Berlin), kaplan J. Baur (Burrweiler), d:r G. Berg, d:r S. Bergh, löjtnanten grefve R. De la Gardie (Ystad), stadsarkivarien G. v. Hansen (Reval), lektor E. Hildebrand, arkiater O. Hjelt (Lepola), professor E. Holm (Köpenhamn), arkivrådet Ed. Jacobs (Wernigerode), prof. E. Jacobsson, lektor S. J. Kardell (Östersund), d:r K. H. Karlsson, friherrarne C. och G. Leijonhufvud, prof. K. G. Leinberg (Helsingfors), d:r A. V. Ljungman, teol. kand. K. V. Lundqvist, f. d. riksarkivarien C. G. Malmström, major G. Nerman, kanslisekreteraren S. Nordström, riksarkivarien C. T. Odhner, jägmästaren H. Samzelius, d:r W. Schultze (Berlin), herr P. Stschoukine (Moskva), arkivarien frih. B. Taube, hrr O. Weilin & Göös (Helsingfors), arkivarien T. Westrin, lektor F. Ödberg (Skara). Riksarkivet har å sin sida utdelat sina publikationer eller delar deraf till åtskilliga in- och utländska samfund och personer.

Riksarkivet har under året emottagit besök till ett antecknadt antal af 6,771. De som begagnat arkivets samlingar hafva utgjort ett antal af 339, af hvilka öfver 100 under längre eller kortare tid här anställt forskningar. Bland dem voro 32 utländingar, af hvilka 20 från Finland. Särskildt får jag nämna följande, hvilka här arbetat något längre tid: från *Norge* riksarkivarien H. J. Huitfeldt-Kaas; från *Danmark* arkivsekreteraren Thiset; från *Finland* d:r K. A. Appelberg, statsarkiva-

rien R. Hausen, mag. B. H. Helander, mag. A. Hildén, kand. V. H. Renvald, öfverläraren W. Tavaststjerna och mag. J. H. Wennola; från *Ryssland* kand. N. Busch, d:r G. Gautier och frih. A. v. Lieven; från *Tyskland* d:r Fr. Arnheim, professor G. Buchholtz; från *Österrike* stadsarkivarien i Lemberg A. v. Czolowski.

Inom Riksarkivets ordinarie tjenstemannapersonal har under året den förändring skett, att arkivarien E. W. Bergman den 30 Sept. aflidit, och att amanuensen d:r J. T. Westrin den 19 Nov. blifvit i nåder utnämnd till arkivarie i hans ställe. Såsom e. o. amanuenser hafva tjenstgjort, hela året: hofintendenten L. M. V. Örnberg, lektor E. Hildebrand, kongl. sekreteraren E. Wallmark, kammarherren J. H. T. Beskow, d:r P. H. S. Sondén, d:r G. Berg, kand. C. A. H. Hammarskjöld och d:r J. A. Almquist; samt under en del af året biträdande arkivarien i Kammararkivet A. E. Afzelius, akad. docenten S. Clason och d:r H. Rosman, hvilken d. 9 Nov. inskrefs i riksarkivet. Af dessa hafva Örnberg, Hildebrand och Sondén uppburit bestämda årsarfvoden med tre timmars daglig tjenstgöringsskyldighet, de öfriga tillfälliga arfvoden.

De ordinarie tjenstemännen hafva under året begagnat den rätt till semester som dem tillkommer. Tjenstledighet har åtnjutits af riksarkivarien från och med den 16 Mars till den 20 Maj för fullgörande af riksdagsmannauppdrag och d. 16—31 Juli för helsans vårdande; hvarjemte en arkivarietjenst stått ledig från d. 1 Okt. till den 19 Nov. och en amanuenstjenst från d. 20 Nov. till årets slut. Under de ledigheter som uppstått har riksarkivarieembetet föreståtts af arkivarien frih. Taube under fyra månader, arkivarietjenst förrättats af amanuensen Lundgren under sex och en half månader, af amanuensen Westrin två och en half månader

och af amanuensen Bergh en och tre fjerdedels månad, samt amanuenstjenst af lektor Hildebrand tre fjerdedels månad, af E. Wallmark tre fjerdedels månad, af d:r Sondén åtta och en tredjedels månader, af d:r Berg två och en half, af kand. Hammarskjöld två och en fjerdedels och af d:r Almquist två månader.

För tjenstemännens arbeten har jag äfven att i korthet redogöra. Inom Riksarkivets *administrativa* afdelning har såsom vanligt mycket arbete nedlagts på granskningen af de från statsdepartementens expeditioner inkommande handlingar, på utlåning af handlingar till desamma och deras återfordrande. Samlingen Militaria har fortfarande kräft betydligt arbete. Vid genomgåendet af Generalauditörsembetets handlingar i och för utgallring befunnos dessa innehålla, särskildt från Pommerska krigets tid, en mängd handlingar af rent militäriskt och krigshistoriskt innehåll, hvilka nu blifvit öfverförda till Militaria eller komma att öfverlemnas till Krigsarkivet. Vidare har den mängd meritförteckningar, som medföljt regementschefernas underdåniga skrifvelser, från dessa öfverflyttats till den stora meritförteckningssamlingen. I samlingen af Flottans handlingar har den äldsta afdelningen, omfattande 1500- och 1600-talen, blifvit ordnad, äfvensom den yngsta, från Carl XIV Johans tid, hvarmed hela samlingen är i hufvudsak ordnad.

Inom den *historiska* afdelningens båda sektioner får jag nämna följande arbeten. Förtecknandet af Medeltidens pappersdokument i regestform har fortgått från 1440 till 1463. Hela pergamentsbrefsamlingen intill år 1540 är numera omflyttad i nya bättre kartonglådor och hvarje bref inlagdt i kuvert med påteckning af datum. Pergamentsbrefven yngre än 1540 hafva börjat ordnas och registreras. I den diplomatiska samlingen är afdelningen »Anglica» intill 1718 ordnad och förtecknad, och

öfriga afdelningar ha kompletterats från olika håll, icke minst från Axel Oxenstiernas papper i Tidösamlingen. Från denna stora samling hafva nämligen afskilts handlingar som lämpligare hafva sin plats i andra Riksarkivets serier; och sådana handlingar funnos der till stort antal, rörande nästan alla förvaltningens grenar. Samlingen af rikskanslerens bref är kompletterad, och den gamla förteckningen öfver hans brefvexling har blifvit tillökad med bref från myndigheter, korporationer och städer m. fl. Den Posseska samlingen (frih. Nils Posses papper) är omordnad och förtecknad. »Acta historica» för kon. Gustaf III:s tid och delvis för drottn. Kristinas hafva ordnats. I samlingen »Biographica» är bokstafven T ordnad. Slutligen har äfven Riksarkivets betydliga kartsamling blifvit ordnad och förtecknad.

Det Riksarkivet åliggande uppdraget att i tryck utgifva handlingar som äro af vigt för fäderneslandets historia har på följande sätt blifvit fullgjordt. Af *Konung Gustaf I:s registratur*, utg. genom V. Granlund, har den adertonde delens tryckning afslutats, med undantag af registret, och 6 ark äro tryckta på nittonde delen. Af *Svenska riksrådets protokoll*, utg. genom S. Bergh, är åttonde delens andra afdelning under tryckning. För *Svenska riksdagsakter jemte andra handlingar som höra till statsförfattningens historia under tidehvarfvet 1521—1718*, utg. genom E. Hildebrand, har tryckningen af andra delens tredje afdelning fortgått, och kommer densamma att under årets lopp offentliggöras. Hvad slutligen beträffar urkundverket *Svenskt Diplomatarium*, hvars utgifvande bekostas af den Posseska donationsfonden, är registret till tredje delen af nya serien under arbete, och förarbeten äro påbegynta för en ny serie, hvilken med utgångspunkt i året 1421 kommer att utgifvas efter en annan plan än den för de föregående serierna gäl-

lande. Nytt material för detta urkundverk samlas alltjemt genom d:r K. H. Karlssons forskningar i Vatikanska arkivet, hvilka numer bekostas genom statsmedel och för hvilkas fortsättning Riksdagen på Eders Kongl. Maj:ts framställning beviljat medel äfven för innevarande år. En del af de afskrifter, som äro frukten af nämnda forskningar, har redan kommit Riksarkivet till handa.

Af *Meddelanden från Svenska Riksarkivet* har under året utgifvits det tjuguförsta häftet, till hvars tryckning Eders Kongl. Maj:t i nåder beviljat särskildt anslag.

Riksarkivets räkenskaper hafva under årets tre första qvartal förts af arkivarien Bergman och efter hans död af arkivarien hofmarskalken Silfverstolpe. Biblioteket har vårdats af amanuensen d:r Bergh, och amanuensen, numera arkivarien Westrin har fört protokollet vid sammanträdena mellan riksarkivarien och arkivarierna.

Stockholm den 31 Januari 1898.

Underdånigst
C. T. ODHNER.

Bil. A.

Specifikation på den *ordinarie* tillökningen år 1897 i Riksarkivets samlingar genom leveranser från Kongl. Maj:ts kansli:

Från *Kongl. Justitiedepartementet:*

Statsrådsprotokoll för år 1868	2 band.
D:o för år 1869	2 »
Registratur för år 1895	1 »
Afgjorda handlingar för år 1887	16 vol.
Mönsterrullor för år 1893	1 »
D:o för år 1896	1 »

samt 16 stycken originalförordningar.

Från *Kongl. Justitierevisionen:*

Högsta Domstolens concepter för åren 1863—1866	29 band.
Handl. i revisionsmål för år 1894	50 vol.
D:o i besvärs- och ansökningsmål för s. å. . . .	74 »

Från *Kongl. Justitiekanslersexpeditionen:*

Inkomna handlingar för åren 1886—1890 . . .	8 vol.
Arbetsförteckningar från stads- och landsfiskaler för åren 1889—1894	13 »
Fångförteckningar från Hofrätterna för s. å. . .	57 »
Förteckningar öfver polisarrestanter s. å. . . .	6 »
D:o från centralfängelser för s. å.	2 »
D:o från tvångsarbetsanstalter och kronohäkten för s. å.	6 »
Egodelningsrättsdagböcker för s. å.	6 »
Markegångstaxor för s. å.	1 »

Från *Kongl. Landtförsvarsdepartementet:*

Registratur för åren 1865, 1885—1892	32 band.

Från *Kongl. Civildepartementet:*

Registratur för åren 1886, 1887	8	band.
Afgjorda handlingar för år 1892	47	vol.
D:o d:o för år 1893	48	»
D:o d:o för år 1894	41	»
D:o d:o för åtskilliga af åren 1863—1891, supplement	9	»

Från *Kongl. Ecklesiastikdepartementet:*

Afgjorda handlingar för år 1892	57	»
D:o d:o för år 1893	65	»
Tillsammans	582	band

och volymer jemte 16 originalförordningar.

Bil. B.

Specifikation på den *extraordinarie* tillökningen år 1897 i Riksarkivets samlingar, dels genom leveranser från offentliga verk och myndigheter utom Kongl. Kansliet, dels genom gåfvor eller köp.

Genom leveranser:

Från *Generallandtmäterikontoret:*

Handlingar angående socken- och egoskilnader i Vestmanland, Södermanland, Upland och Gestrikland åren 1584, 1695—1697, 1699 . .	1	band.
Plankarta öfver staden Gustavia 1799.		

Från *Riksdagens bibliotek:*

Handlingar angående Uppbringningskomitén 1810	1	vol.
Handlingar tillhörande Riksens Ständers revisorers berättelser för åren 1813, 1835, 1839 . .	3	fasc.

Från *Domhafvanden på Öland:*

Supplement till samlingen af Ölands domböcker och protokoll för åtskilliga af åren 1720—1735	2	»

Från *Domhafvanden i Wedens m. fl. härad:*

Supplement till häradets dombok för åren 1715—1721 . . . . . 1 fasc.

Från *Domhafvanden i Väne och Bjerke m. fl. härad:*

Bjerke härads dombok för åren 1721—1735 . . 2 band.
Samma härads boupptecknings för åren 1725—1735 . . . . . 1 »
Väne härads dombok för år 1735 . . . . . 1 »
Samma härads boupptecknings för åren 1730—1735 . . . . . 1 »

Från *Länsstyrelsen i Kristianstad:*

Villands härads boupptecknings för åren 1723—1739 . . . . . 1 vol.

Från *Länsstyrelsen i Halmstad:*

Halmstads härads dombok för åren 1707, 1716, 1730, 1731 . . . . . 1 »
Tönnersjö härads dombok för år 1721 . . . . . 1 fasc.

Från *Komitén angående lagstiftning för försäkringsanstalter:*

Komiténs protokoll 1895—1897 jemte bilagor . . 1 vol.

Genom gåfvor:

Af *e. o. amanuensen i Riksarkivet, doktor Gustaf Berg.*

Bref till statssekreteraren för krigsärender, sedermera vicepresidenten B. C. Quiding 1805—1839 . . . . . 1 vol.

Af *Hofrättssekreteraren A. E. Durling:*

Ett bref från C. G. Leopold till K. Gustaf III. Afskr.
Skrifter i blandade ämnen af statssekreteraren frih. Schering Rosenhane . . . . . 1 band.

Af *Statsrådet J. E. von Krusenstierna:*

Kommentarier öfver Stadslagen af Johan Skytte och borgmästaren Hans Oloffsson m. m. . . . 1 band.

Af *Öfverstelöjtnanten E. G. Lagerheim:*

Sjelfbiografiska anteckningar af presidenten frih. C. E. Lagerheim, 8 ark, af hvilka 6 1/2 ark komplettera en här förut befintlig skrift.

D:o d:o af gravören E. C. Bergqvist, den föregåendes fader, 1 ark.

Af *Godsegaren grefve Vilhelm Liljencrantz, Heby:*

34 egenhändiga bref från K. Gustaf III till dåvarande statssekreteraren frih. Johan Liljencrants 1773—1786 jemte en egenhändig anteckning af konungen år 1773 . . . . . 1 fasc.

Af *Grosshandlarne Lovén & comp.:*

Ett pergamentsbref af 18 April 1487 angående Kunois i Finland.

Ett d:o af 31 Aug. 1514 angående Engsö gårds åbyggnad.

12 d:o från 1500-talet.

34 d:o » 1600-talet.

2 d:o » 1700-talet.

4 st. egokartor.

Af *Revisionssekreteraren K. F. Silfverstolpe:*

Strödda handlingar angående 1809 års grundlagsstiftning samt andra politiska angelägenheter 1809—1816, m. m. . . . . 1 fasc.

Af *Kontrollören C. E. Trotzig:*

Berättelse om en förutsägelse angående bröderna Nils och John Ericsson.

Genom köp:

Af *Enkefru Lina Gumælius, född Geijer, Örebro:*

5 st. pappersdokument från Medeltiden, 1) af 18 Febr. 1464 och 2) af 7 Dec. 1465, båda angående hemman i Norrfinne lagsaga; 3) Riksens råds dombref af 19 Juni 1493 i en arfstvist; 4) och 5) af år 1512, det ena angående Mariefreds kloster, det andra gods i Finland.

K. Erik XIV:s salubref till Carl de Mornay på Roma, Helgerums m. fl. gårdar i Kalmar län samt Krokeks kloster på Kolmården. Dat. Stockholm 9 Oktob. 1562. Original på pergament.

Historiska handlingar från K. Gustaf I:s till K. Carl XII:s tid, deribland många råds- och riksdagshandlingar från 1580- och 1590-talen . . . . . 1 vol.

Bref till riksrådet Axel Ryning, deribland 7 originalbref från hertig Carl 1596, 1598 . . . 1 fasc.

Handlingar, som tillhört grefl. ätten Oxenstierna af Croneborg, de flesta angående riksdrotsen Gabriel Gustafsson . . . . . 1 vol.

Handlingar angående pfalzgrefven Johan Casimirs gemål, prinsessan Katarinas hemgift 1617, deribland många egenhändiga bref från pfalzgrefven Johan af Zweibrücken och concepter af Johan Casimir . . . . . 1 fasc.

Bref till pfalzgrefvarne Johan Casimir och Adolf Johan från tyska furstar m. fl. . . . . 1 vol.

Strödda biografiska och topografiska handlingar . . . . . 1 vol.

Af *Bokhandlaren J. G. Jansson.*

Ett bref från riksdrotsen Wachtmeister till rikskansleren Fr. Sparre 1793. Original.

16

Ett bref från A. C. Reuterholm till J. A. Ehrenström 1794. Afskrift.

Tillsammans 28 band volymer och häften, 51 pergamentsbref, deraf 2 från Medeltiden, 5 kartor och 11 lösa pappershandlingar, deribland 5 från Medeltiden.

Förteckning öfver Hemliga råds-, konselj- och statsrådsprotokoll 1725—1813,

hvilka förvaras i riksarkivet.

Upprättad af

Th. Westrin.

Bevarandet af tystheten, »själen af alla politiska värf»,[1]) vid regeringsärendens behandling har alltid utgjort ett ögonmärke för de styrande. I Sverige lofvade ända sedan medeltiden rådet alltid i sin ed, huru den vexlade för öfrigt, att hemlighålla det, som konungen ville hafva hemlighållet. Och hvarje tjensteman i konungens kansli måste under 1500—1700-talen icke blott vid inträdet derstädes, utan vid hvarje befordran derinom aflägga »liflig och skriftlig» ed om huld-, tro- och tysthet, »emedan ingenting är nödigare i kansliet än sekretess och tysthet».[2]) I allmänhet förbjödo kansliordningarna dessutom tjenstemännen att låta obehöriga läsa eller få afskrift af handlingar, och enligt några[3]) förbundo sig särskildt de underordnade tjenstemän inom kansliet, protokollssekreterarna, som förde protokoll vid öfverläggningarna i regeringen, att ej visa protokollen för obehöriga eller ur dem lemna extrakt, attestat eller annan »efterrättelse» utan uttrycklig befallning af kansliets chef.

Regeringsprotokoll började föras i Sverige först under Gustaf II Adolfs tid, dels, ehuru exemplen äro enstaka, vid konungens öfverläggningar med rikets råd, dels, och hufvudsakligen, vid de tillfällen, då rådet fungerade i egenskap af ett slags interimsregering.[4]) Efter den tiden finnes en oafbruten serie af rege-

[1]) 1773 års kansliordning, § 8 mom. 3.

[2]) 1661 års kansliordning, IX, mom. 12.

[3]) Kansliordningarna 1661 (VII, mom. 5) och 1719 (§ 13).

[4]) Se N. A. Kullberg: »Svenska riksrådets protokoll», I, sid. 7—9.

ringsprotokoll, hvilka, allt eftersom ärendena föredrogos i rådet (senaten), i konungens konselj eller kabinett eller i statsrådet, benämnas råds-, konselj-, kabinetts- eller statsrådsprotokoll. Ehuru kanslihandlingarna i allmänhet och regeringsprotokollen i synnerhet betraktades såsom hemliga papper,[1]) och ehuru protokollsförarna voro edsvurne, ansågos stundom ärenden vara af den grannlaga natur, att vid öfverläggningen om dem ännu större försigtighetsmått för hemlighetens bevarande måste iakttagas. Under 1600-talet befalldes vid sådana tillfällen sekreterarne aflägsna sig, hvarefter regeringen öfverlade, utan att något protokoll fördes.[2]) Dock fördes någon gång äfven vid sådana tillfällen protokoll. Så t. ex. finnes i riksarkivet protokoll öfver ett rådssammanträde den 8 Maj 1667, vid hvilket ingen sekreterare var närvarande.[3]) Detta protokoll är fördt af hofkansleren (Johan Gyllenstierna).

Sådana, ej af de vanliga protokollssekreterarne, utan af andra, mera eller högre betrodda män (under 1700-talet vanligen hofkansleren, ofta ett riksråd, någon gång kanslipresidenten sjelf, vid seklets slut ej sällan riksdrotset eller rikskansleren)[4]) förda regeringsprotokoll benämnas *hemliga*, *sekreta*, *särskilda* eller *enskilda*. De införlifvades ej med den öfriga serien af regeringsprotokoll, utan förvarades särskildt för sig, af kanslipresidenten eller i hans kontor (byrå) eller af protokollsföraren för tillfället.

Först under den s. k. Frihetstidens första årtionde började sådana hemliga protokoll att föras. 1723 års riksdag beslöt att, när konungen och rikets råd »ville vara allena», skulle utom dem närvara endast hofkansleren och vederbörande statssekreterare, den förre såsom protokollsförande, den senare såsom föredragande,[5]) och sekreta utskottet i und. skrifvelse af den 16 April 1739 föreskref, att »i vissa mål och när så nödigt pröfvades,

[1]) 1651 års kansliordning, § 9, ålägger sekreteraren O. Wallenstedt att sjelf renskrifva de protokoll han fört i rådet, då Kongl. Maj:t varit der tillstädes, särdeles de saker, som sekret böra hållas.

[2]) »Ther efter var Regeringen allena remotis secretariis», såsom det flerstädes heter i rådsprotokollen.

[3]) Öfverläggningen, som förehades, var synnerligen grannlaga. Den gällde drottning Kristinas ankomst till Sverige.

[4]) Stundom förordnade regeringen särskildt någon kanslitjensteman att föra protokollet vid de hemligaste öfverläggningarna (se nedan protokoll af d. 22—23 Dec. 1738, 11 Dec. 1739, 28 Jan. 1740). 1788, vid den hemliga krigsberedningen, var dels gen.major Toll, dels majoren frih. Wrede protokollsförare.

[5]) Kanslipresidenten grefve Arvid Horn i rådet (Hemligt protokoll af d. 23 Mars 1725).

kunde äfven dessa uteslutas, i hvilken händelse någon af herrar riksens råd skulle föra protokollet och uppsätta expeditionen». 1741 begärde sekreta utskottet, att en af dess ledamöter skulle föra protokollet i rådet under då pågående öfverläggningar angående ryska kriget.[1]) Ett egendomligt fall af sekretessens häfdande var konung Gustaf III:s begäran d. 23 Nov. 1787 att få meddela sig med endast ett *utskott af rådet*, och inför ett sådant är protokollet af d. 27 s. m. hållet (af presidentsekreteraren).

Till hemliga rådsprotokoll från denna tid torde böra hänföras äfven de af kansliråd (ej protokollssekreterare) förda protokollen, ehuru ej här förtecknade, vid de sammankomster, som höllos af den på grund af stora sekreta deputationens und. skrifvelse den 4 Sept. 1723 inrättade »Sekreta kommissionen».[2]) Denna hade till uppgift att bereda de hemligaste utrikesärendena, »tills de blefvo så mogna, att de i rådet borde föredragas och afgöras».[3]) I riksarkivet finnas sekreta kommissionens protokoll för tiden Febr. 1725—Dec. 1728. Efter denna tid måtte dess sammanträden hafva upphört. Åtminstone klagar sekreta utskottet i sin ofvannämnda und. skrifvelse af den 16 April 1739, att de sätt, som förut vidtagits till tysthetens bevarande, kommit ur bruk, och lemnar till Kongl. Maj:ts omprövande att, när mål förekomme, som betänkligt vore till hela kanslikollegium att remittera, låta saken immediate uti hela rådet utarbetas eller ock determinera dertill vissa personer antingen ur rådet allena eller ur kanslikollegium allena eller ock både utur rådet och kanslikollegium tillsammans. I öfverensstämmelse dermed remitterades i Dec. 1739 åt fem »Rådets af Kongl. Maj:t komiterade» att uppsätta förslag till svar till ambassadören grefve Tessin i Paris. De vid deras sammanträden förda protokoll ingå i serien af hemliga rådsprotokoll och äro förtecknade med dem. Vid 1743 års riksdag förnyade och fastställde rikets ständer 1723 års anordning för tysthetens bevarande, och åt en »Beredning» eller, såsom namnet någon gång är, »Beredningskommission» öfverlemnades, i likhet med

[1]) Kanslipresidenten utsåg utskottsledamoten, dåvarande häradshöfdingen C. G. Löwenhielm, som fört protokollet af d. 17 Juli 1741.

[2]) Sekreta kommissionen bestod af kanslipresidenten, ett eller två (stundom tre) riksråd, hofkansleren, en eller två statssekreterare samt ett eller två (någongång tre) kansliråd. Antalet vid sammankomsterna närvarande medlemmar vexlade betydligt, från nio (t. ex. den 19 Mars 1725) till två (t. ex. den 13 Juni 1728).

[3]) Se vidare Malmström: »Sveriges polit. hist.» etc. I, 246—247 (1:sta uppl.)

1739 års kraf, de hemligaste ärendenas beredning.[1]) Åfven protokollen vid denna Berednings sammanträden, omfattande tiden Sept. 1743—Okt. 1745 samt Okt. 1748—Nov. 1750 och den 18 Sept. 1753, tillsammans endast 24, finnas i riksarkivet och torde vara att hänföra till de hemliga, men äro ej i föreliggande förteckning upptagna.

I bref af den 3 Juni 1776 till kanslikollegium befallde konung Gustaf III, att statssekreterarna skulle vid öppnandet af de till expeditionerna ingående bref urskilja de mål, som »fordra någon mera hemlighet», hvarefter sådana mål skulle »vid ett särskildt protokoll» inför Kongl. Maj:t föredragas och protokollet hos statssekreteraren förvaras, och samma skrifvelse skiljer på »vanliga» och »hemliga» protokoll. Och »hemliga» åsyftas i kansliordningarna den 17 Febr. 1801 (§ 3, 2:o) och den 23 Okt. 1809 (§ 4), der det föreskrifves, att hofkansleren skall »uti vigtiga mål, uppå Nådig befallning, hos Kongl. Maj:t protokoll föra».

Här må tilläggas, att protokollet af d. 20 Jan. 1790 är hållet i en »särskild komité» (ett riksråd och fyra högre embetsmän) och det af d. 7 Maj 1809 inför hertigen-riksföreståndaren riksdrotset, de fyra ståndens deputerade och bondeståndets sekreterare.

* * *

Med * vid ett protokolls datum utmärkes, att någon anteckning om, att protokollet justerats ej förekommer.

---

[1]) Kanslipresidenten, rikskanslirådet, hofkansleren och ett kansliråd voro de »ordinarie» medlemmarna. Men dessutom deltogo i sammankomsterna ytterligare stundom ett eller två riksråd; stundom var Beredningen sammansatt af idel riksråd; 1748 deltog arfprinsen i ett par öfverläggningar. Flere gånger nämner ej protokollet hvilka varit vid sammanträdet närvarande.

I.

Hemliga (sekreta, särskilda, enskilda) rådsprotokoll (1725—1788), konseljprotokoll (1788—1809)

och

statsrådsprotokoll (1809—1813)

i

flere slag af ärenden, hufvudsakligen

utrikesärenden.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1725 $^{23}/_{3}$ » $^{24}/_{3}$ » $^{1}/_{4}$	Affärdandet af en ansenligare ambassad till Ryssland. — Bilagor: Sekreta kommissionens und. bet. d. $^{22}/_{3}$ 1725 (med dertill hörande akter); rr. frih. Cederhielms anm.; konungens diktamen; rr. Vellingks och N. Tessins vota.
1727 $^{30}/_{10}$ » $^{31}/_{10}$ » $^{3}/_{11}$ » $^{27}/_{11}$	Grefve Otto Vilhelms af Solms begäran att få öppna ett hvalf i Landskrona slott för att hemta en der förvarad stor skatt. — Bilagor: Kon. Fredriks försäkringsskrift af d. $^{30}/_{10}$ för Solms; justerade order af d. $^{30}/_{10}$ till kommendanten i Landskrona Cronman; instr. af d. $^{31}/_{10}$ för öfverste Freudenfeldt; Cronmans und. skr. d. $^{17}/_{11}$ 1727; kapten Wadsteens »försäkringsskrift» d. $^{5}/_{10}$ s. å.; Freudenfeldts reseberättelse och bref till statssekr. v. Kochen d. $^{18}/_{11}$ s. å.
1728 $^{6}/_{5}$ » $^{13}/_{5}$ » $^{19}/_{6}$	Generalmajor Joh. Steenflychts meddelande att han trädt ur hertigens af Holstein tjenst, önskan att träda i svensk och löfte att yppa en hemlighet. — Bilagor: Steenflychts und. skr. d. $^{18}/_{20}$ April 1728 samt bref till rr. De la Gardie, Strömfelt, Dücker och Bielke af s. d. samt kopior af rr. Strömfelts bref till gen.löjtn. Trautvetter och gen.major Strömfelt.
» $^{21}/_{10}$ » $^{4}/_{11}$ » $^{5}/_{11}$	Öfverstelöjtn. baron v. Tiesenhausens och juden Simon Abrahams förslag till svenskt etablissement på en ö i Vestindien; 6,000 dlr s.m. i rese- och underhållspenningar åt nämnda personer.
» $^{18}/_{11}$*	Kejserl. envoyén grefve Ph. v. Fridags afskedsaudiens. — Bilagor: Rr. Bielkes berättelse om sitt samtal med Fridag; afskrift af kejsarens instr. för den senare.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1728 $^{22}/_{11}$	Afsändande i hemlighet af en person för studium af Rysslands kultur, handel, manufakturier och bergsbruk. — Jfr prot. af d. $^{22}/_{9}$ 1729. Import af en skeppsladdning engelsk ull. Utanordnande af 200 plåtar åt baron v. Tiesenhausen.
1729 $^{17}/_{3}$	Tillmyntning af 6 tunnor guld i 6-öre-s.m.stycken.
» $^{31}/_{3}$ » $^{1}/_{4}$	Konungens resa till Hessen.
» $^{6}/_{5}$	Presidenten frih. O. R. Strömfelts samt kommerseråden E. von Cameens och J. von Hökerstedts förordnande att biträda statskontoret vid silfvers införskrifning.
» $^{14}/_{5}$ *	Konungens låneaffärer.
» $^{17}/_{6}$	Införsel af silfver för myntningen.
» $^{30}/_{6}$	Kejsaretitel åt tsaren.
» $^{6}/_{8}$	Kammarrådet A. Lindcreutz' befrielse från silfverhandeln i Hamburg och dess uppdragande åt kommiss. H. König.
» $^{3}/_{9}$	Frankrikes benägenhet att fortsätta med subsidiebetalningen.
» $^{23}/_{9}$	2,000 dlr s.m. anslag åt en till Ryssland afsänd person. Befallning till envoyén J. von Ditmer att göra sig underrättad om de ryska bergverkens ställning.
» $^{24}/_{9}$	Rublers förmyntning och devalvation. — Bilaga: Promemoria i ämnet.
» $^{20}/_{10}$	Förlängning af de franska subsidierna.
» $^{27}/_{10}$ » $^{4}/_{11}$ » $^{7}/_{11}$ » $^{12}/_{11}$	Kammarrevisionsrådet N. Lagerstolpes erbjudande att mot 28,000 plåtar påvisa guldförande sand i Medelhafvet.
» $^{12}/_{11}$	Ryska myntets devalvation.
» $^{18}/_{11}$	Kommissarien H. Königs projekt till handel på Indien. — Jfr Prot. d. $^{21}/_{11}$ och $^{24}/_{11}$ s. å.
» $^{20}/_{11}$	Juden Simon Abrahamsson och orsakerna till hans vistelse i Sverige.
» $^{21}/_{11}$	Juden Simon Abrahamsson. Kommissarien Königs projekt till handel på Indien.
» $^{24}/_{11}$	Öppnande af sekreta utskottets förseglade handlingar rörande Madagaskarexpeditionen. Kommissarien Königs projekt till handel på Indien.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1730 $^{3}/_{2}$	Styrelsen af Hessen-Kassel efter den då regerande landtgrefvens död. — Bilagor: Kopia af konung Fredriks bref till prins Vilhelm; referat af sekret. Gehebes berättelse d. $^{29}/_{1}$ 1730 rörande Hessens styrelse.
» $^{4}/_{2}$ *	Rykten om ryske kejsarens död.
» $^{5}/_{2}$ *	Tacksägelse till befälhafvaren öfver finska armén, fältmarsk. frih. B. O. Stackelberg för hans raska meddelande om kejsarens död. Anordnande af 80 dlr s.m. till hans kurir.
» $^{9}/_{2}$	En främlings erbjudande att »precipitera ur vår svenska koppar hvad gull densamma kan innehålla».
» $^{14}/_{7}$	Hertig Karl Leopolds af Mecklenburg begäran om understöd i hans sak emot kejsaren. Ryska myntets devalvation.
» $^{15}/_{7}$	Silfvermyntningen. Assessor Joh. von Bratts ordnande af allmogens dagsverken till kungsgårdarna i Östergötland. Amiral Taubes supplik om befrielse från fiskaliskt åtal.
» $^{20}/_{10}$	De till Algeriet destinerade fartygen.
1731 $^{2}/_{4}$	Konungens och drottningens resa till Hessen-Kassel.
» $^{14}/_{5}$	Silfvermyntningen.
» $^{26}/_{5}$	Konungens respenningar och drottningens handpenningar.
» $^{16}/_{6}$	Det utrikes uppköpta silfrets öfverfraktande till Sverige från Wismar.
» $^{17}/_{12}$	Ifrågasatt indragning af konung Stanislaus' och hertigens af Holstein »subsidiesummor» (underhållspenningar). Ryska myntets devalvation.
1732 $^{29}/_{2}$ » $^{13}/_{3}$	Silfvermyntningskommissionens projekt till ett kronohandelskontor för utskeppning af koppar. — Bilagor: Projektet; rr. Meijerfeldts yttrande till prot d. $^{13}/_{3}$.
» $^{26}/_{6}$	Öfversändande till Stockholm af de i Nyslotts och Kymmenegårds ränterier stående ryska medel. Öfverfraktande från Wismar till Sverige af en utrikes köpt post silfver med handels- i stället för kronofartyg.
1733 $^{13}/_{2}$	Profsmide i Avesta af kopparbleck.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1733 $^{18}/_{9}$	Geschwornerns i Falun sändande till Norge för att förmå de norske kopparproducenterna hålla samma pris som de svenska.
» $^{19}/_{12}$ » $^{20}/_{12}$ » $^{31}/_{12}$	Kammarherre E. Bromans utnämning till assessor. — Jfr Prot. af d. $^{26}/_{2}$ o. $^{2}/_{3}$ 1734.
1734 $^{4}/_{1}$ » $^{5}/_{1}$ » $^{7}/_{1}$	Landskamreraren Landbergs angifvelser (om agitation i Halland för hertigen af Holstein m. m.).
» $^{26}/_{2}$ » $^{2}/_{3}$	Kammarherre E. Bromans utnämning till assessor. — Jfr Prot. af d. $^{19}/_{12}$, $^{20}/_{12}$ o. $^{31}/_{12}$ 1733.
» $^{26}/_{4}$ » $^{3}/_{5}$	Staden Rigas fordringsanspråk hos svenska kronan.
» $^{18}/_{12}$	Sekreta utskottets skrifvelse af d. $^{13}/_{12}$ 1734 med underrättelse om ett af detsamma författadt sekret bihang rörande offensiva åtgärders vidtagande vid förefallande konjunkturer.
1736 $^{25}/_{11}$ » $^{26}/_{11}$	Afsändande af en kurir med triplett af en depèche till chargés d'affaires i Konstantinopel.
1737 $^{4}/_{5}$ » $^{5}/_{5}$ » $^{6}/_{5}$ » $^{9}/_{5}$ » $^{17}/_{5}$ » $^{18}/_{5}$	Öfverste Silvas meddelande om kardinal Fleurys yttrande angående en hessisk tronföljd i Sverige. — Bilagor: Rr. Gyllenborgs yttrande till prot. d. $^{6}/_{4}$; rr. Creutz' d:o d. $^{6}/_{5}$; promemoria för löjtnant v. Redeken d. $^{5}/_{5}$; koncept af rr. Bondes bref till komm. Grill d. $^{6}/_{5}$ och af kanslipres. Horns d:o till ministern Skutenhielm och statssekr. Gedda; Silvas bref till rr. De la Gardie; koncept af Horns bref till Gedda d. $^{9}/_{5}$; »Historia facti», af s. d.; Arckenholtz' berättelse om ett samtal med Silva; v. Redekens bref af d. $^{12}/_{23}$ Maj; Silvas und. supplik och bref till rr. Bonde af s. d.; koncept af Bondes bref till Silva och Grill, bägge af d. $^{17}/_{5}$; koncept af kanslipr:s bref till Gedda af d. $^{18}/_{5}$. (Hit äro lagda en afskr. och en öfvers. af Fleurys bref till franska ambass. i Stockholm d. $^{9}/_{6}$ 1737.)
» $^{27}/_{7}$ » $^{28}/_{7}$ » $^{25}/_{10}$ » $^{14}/_{11}$ 1738 $^{13}/_{1}$ » $^{16}/_{1}$ » $^{1}/_{2}$	Major J. von Schultz' och löjtnant M. Sinclaires utsändande för inhemtande af underrättelser om de ryska och turkiska arméerna. — Bilagor: Koncept af k. bref af d. $^{27}/_{7}$ 1737 till Statskontoret om utanordnande af 200 dukater och 1,000 rdr Hamb. banco; Sinclaires och Schultz' qvitton d. $^{28}/_{7}$ 1737 på mottagna respengar; koncept af k. bref d. $^{16}/_{1}$ 1738 till statskontoret om utanordnande af 628 rdr Hamb. banco; Sinclaires und. rapport; afskrift af ett franskt bref till palatinen af Kiev d. $^{22}/_{7}$ 1736; relation om Münnichs kampanj på Krim s. å.; afskrift af ryske ministern Keijserlings memoar till konungen af Polen af Leipzig d. $^{30}/_{11}$ 1736 och svar derpå af s. d.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1738 $^{17}/_{6}$	Sekreta utskottets und. skrifvelse af d. $^{16}/_{6}$ 1738 ang.
» $^{19}/_{6}$	svaret på Portens förslag.
» $^{21}/_{6}$	
» $^{22}/_{6}$	
» $^{23}/_{6}$	Major M. Sinclaires och kuriren B. Payers affärdande
» $^{26}/_{6}$	till Turkiet
» $^{27}/_{6}$	Deras arvoden.
» $^{28}/_{6}$	
» $^{4}/_{8}$	
» $^{22}/_{12}$	Envoyén E. M. von Nolckens relation om Ryssland och
» $^{23}/_{12}$	sekreta utskottets svar derpå. — Bilaga: Koncept till rr. G. Bondes bref till v. Nolcken, exp. d. $^{29}/_{12}$ 1738.
	Registrator R. G. Modées antagande till protokollsförare i hemliga mål.
1739 $^{16}/_{4}$ *	Sekreta bihanget och sekreta propositionen.
» $^{17}/_{4}$ *	Landtmarsk. grefve C. G. Tessins resa till Frankrike.
» $^{17}/_{7}$ *	Grefve Tessins underhandlingar i Frankrike.
» $^{26}/_{11}$	Tessins underhandlingar och öppnandet af sekreta bi-
» $^{27}/_{11}$	hanget för 1739. — Bilaga: Rr. C. Sparres votum af d. $^{26}/_{11}$ 1739.
» $^{3}/_{12}$	Sveriges militära och ekonomiska styrka för ett anfall på Ryssland. — Bilaga: Rr. Ehrenpreuss' votum d. $^{3}/_{12}$ 1739.
	Svar genom grefve Tessin på franska regeringens fråga i detta afseende.
	Meddelande åt de deputerade öfver krigsärendena, som ej voro medlemmar af rådet, om afsigten med de infordrade upplysningarna rörande armén och flottan.
» $^{4}/_{12}$	Sveriges militära och ekonomiska styrka för ett anfall på Ryssland, med anledning af en af franska regeringen genom grefve Tessin begärd upplysning i detta afseende.[1]) — Bilaga: Rr. C. Sparres votum.
» $^{6}/_{12}$	Svar till grefve Tessin i enlighet med rådets komiterades betänkande.
» $^{11}/_{12}$	Remiss till rådets komiterade af kanslipresidentens projekt till bref till grefve Tessin. — Bilaga: Kanslipresidentens förslag till bref till Tessin.
	Kanslijunk. frih. A. von Höpkens användning såsom protokollsförare vid de hemligaste öfverläggningarna.
» $^{12}/_{12}$	Brefvet till grefve Tessin.[1]) — Bilaga: Kanslipresidentens
» $^{13}/_{12}$	yttrande d. $^{13}/_{12}$ 1739.
» $^{14}/_{12}$	Brefvet till grefve Tessin. — Bilaga: Koncept af brefvet till Tessin d. $^{14}/_{12}$ 1739.

[1]) Protokollet hölls vid öfverläggning af vissa *rådets komiterade.*

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1740 $^{14}/_{1}$	Underhandlingar med Frankrike om ett angrepp på Ryssland.
» $^{28}/_{1}$	Underhandlingar med Frankrike. Riksdags sammankallande. Kanslisten B. F. Kemnas förordnande att »taga vid» protokollet i hemliga mål.
» $^{8}/_{2}$ » $^{11}/_{2}$	Traktaten med Turkiet och dess öfversättning.
	Betalning af en af envoyéernas i Konstantinopel vexel.
» $^{14}/_{2}$	Brott mot tystheten af den svensk-danska underhandlingen och bref till statsministern Schulin rörande denna sak.
» $^{14}/_{2}$ » $^{15}/_{2}$	Inlösen af åtskilliga af envoyéerna i Konstantinopel på handlanden Kierman dragna vexlar.
» $^{16}/_{2}$	Statssekr. G. Celsings öfversättning af den turkiska allianstraktaten.
» $^{18}/_{2}$	Turkiska traktatens renskrift och öfversändande till Konstantinopel. Koncept till bref till ministern Palmstierna ang. violation af tystheten i den svensk-danska traktatfrågan.
» $^{19}/_{2}$	Turkiska traktatens underskrifvande och afsändande. Grefve Tessins traktamente. Negociationerna med Frankrike och Danmark.
» $^{26}/_{2}$	Förhandlingarna med Frankrike och Danmark. Sekreta bihangets öppnande. Befallning till statskontoret att utanordna 3319 dlr för allianstraktatens öfverförande till Konstantinopel.
» $^{15}/_{4}$ *	Rr. Löwens plan till ett nytt utlopp för Lappväsi sjö med deraf härflytande ruin för Viborg och upphörande af Nevas segelbarhet.
» $^{17}/_{6}$	Handelsmännen A. Plomgrens och G. Kiermans redogörelser för spanmålsprisen.
» $^{7}/_{8}$	Sveriges skäl att angripa Ryssland. Rådsprotokollet af d. 22 Juni 1723 ang. kejsaretitel åt tsaren och kungl. höghetstitel åt hertigen af Holstein.
» $^{22}/_{12}$* » $^{23}/_{12}$* 1741 $^{24}/_{1}$ » $^{26}/_{1}$ » $^{27}/_{1}$ * » $^{30}/_{1}$ * » $^{7}/_{2}$ *	Uppköp af spanmål i Pommern, Wismar och inrikes. — Bilagor: Koncept af kanslipresidentens bref till vice presidenten Palthenius d. $^{23}/_{12}$ 1740: åtskilliga punkter rörande tillgång och pris på spanmål framställda till landshöfding Siöblad d. $^{30}/_{1}$ 1741; amir.kammarrådet N. von Langs memorial d. $^{28}/_{1}$ och $^{5}/_{2}$ 1741.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1741 $^{14}/_{6}$ *	Utfärdande af fullmakter för samtliga ministrarna att underhandla sub spe rati. — Bilaga: Elfva sådana fullmakter.
» $^{16}/_{7}$ *	Sekreta utskottets begäran att K. M:t ville inhemta rådets tankar om åtgärder till Sveriges trygg- och säkerhet.
» $^{17}/_{7}$ *	Major R. J. von Lingens öfvergång ur rysk i svensk tjenst.
	Förhållandet till Danmark.
	Ställningen i Ryssland, berättad i rådet af envoyén E. M. von Nolcken.
» $^{20}/_{7}$	Fredsbrott med Ryssland. — Bilagor: Skriftliga vota af 11
» $^{21}/_{7}$	riksråd; konungens svar (på franska och i svensk öfversättning) på ständernas kommunikation.
» $^{24}/_{8}$	Sekreta bihanget, »Vehiculum» dertill m. fl. till rådet
» $^{25}/_{8}$	af ständernas deputerade öfverlemnade skrifvelser.
» $^{28}/_{8}$	Ridderskapets och adelns underdåniga skrifvelse af d. $^{20}/_{8}$ 1741 att konungen må ega öka riddarhuset med en greflig ätt. — Bilaga: Sekreteraren Engelkes berättelse angående protokollets justering.
» $^{14}/_{9}$	Prinsens af Conti giftermål med prinsessan Elisabet
» $^{15}/_{9}$	och uppsättande på Rysslands tron. — Bilagor: Komm.
» $^{21}/_{9}$	sekr. C. F. Scheffers memor. i ärendet; 9 riksråds skriftliga vota; koncept af kanslipres:s bref till gen. C. E. Lewenhaupt.
» $^{29}/_{10}$	Öfverlemnande till utredningskommissionen af 178,331 rdr b:o i ankomna vexlar (franska subsidier).
» $^{30}/_{11}$	Från envoyéerna i Konstantinopel ankomna bref rörande ställningen derstädes.
	Franske öfversten J. A. Grossin de Gelanys förslag till uppsättande af ett regemente.
» $^{14}/_{12}$	Öppnandet af det i prot. af $^{24}/_{8}$ och $^{25}/_{8}$ 1741 nämnda
» $^{15}/_{12}$	»Vehiculum» och öfriga skrifvelser beträffande fredsunderhandlingar med Ryssland.
» $^{21}/_{12}$	Rykten i finska armén om prinsessan Elisabets giftermål med prinsen af Conti. — Koncept af kanslipres:s bref till gen. C. E. Lewenhaupt och grefve C. G. Tessin af d. $^{21}/_{12}$ 1741.
1742 $^{8}/_{1}$	Öppnandet af sekreta bih. N:ris 1, 2 och 3 samt med anledning af dem instruktion till gen.-en-chef grefve C. E. Lewenhaupt rör. negociationer med Ryssland.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1742 $^{5}/_{4}$ *	Franska hofvets garanti för ett lån i Frankrike. Handelstraktat med Portugal.
» $^{13}/_{4}$ *	Öfverste Karl Otto Lagercrantz, hans deklaration vid
» $^{16}/_{4}$ *	ryska hofvet, hans promemoria till fältmarskalken Lacy. Förordnandet af en kommission öfver honom. Hans arrest. Hans hörande angående tillståndet i Finland.
» $^{28}/_{4}$	
» $^{29}/_{4}$	
» $^{12}/_{5}$	Kommissionen öfver öfverste K. O. Lagercrantz, dess
» $^{28}/_{5}$	sammansättning, dess berättelse.
» $^{29}/_{5}$ *	Lagercrantz' försättande på fri fot mot borgen.
» $^{10}/_{6}$ *	
1743 $^{28}/_{2}$	Drottning Ulrika Eleonoras skrift om successionen.
» $^{4}/_{3}$	
» $^{7}/_{3}$	
» $^{8}/_{3}$	
» $^{9}/_{3}$	En expedition till Åland.
» $^{16}/_{3}$	
» $^{17}/_{3}$	
» $^{13}/_{8}$	Presenter åt de ryske plenipotentiairerna.
» $^{11}/_{9}$	Konungens tal till ständerna. Rr. frih. G. Palmfelts utnämning till rikskansliråd.
» $^{8}/_{12}$*	Arfprinsens giftermål.
1744 $^{9}/_{1}$	Rr. grefve Tessins förslag om sätt att erhålla kännedom om Danmarks plan mot Sverige.
» $^{3}/_{3}$ *	Ett i Norge på svenska tryckt bref och dess spridning
» $^{7}/_{3}$ *	i Sverige.
» $^{8}/_{3}$ *	E. o. kanslisten H. Appelboom.
» $^{13}/_{4}$ *	En brist i statsverket och medel till dess fyllande. —
» $^{23}/_{4}$	Prot. för d. $^{23}/_{4}$ är defekt.
» $^{23}/_{4}$—	
1759 $^{17}/_{12}$	Ang. vexelkursen. — Se nedan afd. II.
1745 $^{25}/_{2}$—	Ang. bankfrågor. — Bundna. Se nedan afd. III. Med dessa
1746 $^{14}/_{10}$	prot. äro sammanbundna bankofullmäktiges und. skr. d. $^{19}/_{2}$, $^{23}/_{7}$, $^{6}/_{8}$, $^{3}/_{10}$, $^{7}/_{10}$, $^{8}/_{10}$ och $^{19}/_{10}$ 1745.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1745 $^{5}/_{8}$ » $^{6}/_{8}$ » $^{3}/_{9}$	Kejsarinnan Elisabets bref till arfprinsen af d. $^{6}/_{7}$ 1745 med varning för falska rådgifvare. — Bilagor: Arfprinsens »nådiga proposition»; öfvers. af kejsarinnans bref; Rr. grefve Tessins und. yttrande; projekt till arfprinsens svar; 2 konungens originalbref till arfprinsen; hofkansl. grefve C. F. Pipers berättelse om sin resa till arfprinsen.
» $^{22}/_{10}$ » $^{28}/_{10}$*	Bankofullmäktiges und. skr. ang. kronans och ständernas kontors skuld till banken och förslag till dess betalning samt ang. en publikation om bankens depositionsrörelse.
1746 $^{22}/_{4}$ *	Franske bankiren baron A. Hogguers fordran.
» $^{25}/_{11}$	Förnyandet af trohetsförsäkringen till arfprinsen.
1747 $^{5}/_{2}$ » $^{9}/_{2}$	Ryska truppsammandragningar vid finska gränsen.
» $^{2}/_{9}$	Befarad anläggning mot galérflottan.
» $^{16}/_{11}$ » $^{17}/_{11}$ » $^{19}/_{11}$	Chr. Springers flykt och anstalter till hans gripande.
» $^{18}/_{11}$ » $^{30}/_{12}$	Ang. vexelkontoret. — Se nedan afd. II.
1748 $^{25}/_{4}$ » $^{26}/_{4}$	Danska flottans utrustning. Försigtighetsåtgärder med anledning deraf, särskildt för Göteborgs säkerhet.
» $^{25}/_{4}$	Några bland bergade varor från ett i finska skären förolyckadt fartyg funna kartor öfver Ryssland och deras sändande till Sverige.
» $^{25}/_{4}$	Franske ambassadörens klagomål rörande några till Holland från Sverige införda kanoner.
» $^{16}/_{5}$	Portens önskan om en förbindelse emellan Sverige, Preussen och Porten. Engelsmännens kaperier.
» $^{21}/_{5}$	Konungens sjukdom och anstalters vidtagande i händelse af hans död.
» $^{21}/_{5}$	Ryktet om kejsar Ivan VI:s bortförande ur fängelset till Petersburg. Intercession genom konungen af England till förmån för holsteinska geheimerådet von Holmer.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1748 $^{24}/_{6}$	En ministers sändande till kongressen i Aachen.
» $^{3}/_{10}$	Misstänkta rustningar i Norge. Förslag till Frankrike rörande en generalkongress. Danmarks och Rysslands uppmärksamhet på Sverige med anledning af konungens sjukdom. Nödvändigheten att arfprinsen Adolf Fredrik vid konungens död afgifver de heligaste försäkringar om trohet emot regeringsformen.
» $^{5}/_{10}$ » $^{26}/_{10}$	Öfversten grefve Ebbe Ulfelt Ridderschantz' und. ansökningar att få vistas i Skåne. — Hit äro lagda protokoll äfven af d. $^{27}/_{4}$ och $^{3}/_{5}$ 1749 rörande samma person.
» $^{24}/_{10}$	Kyrkoherden i Vånå Th. Pacchalenius' arrestering.
» $^{28}/_{10}$	Eftertänkliga utlåtelser i Finland mot öfverheten.
» $^{22}/_{11}$	Beslagtagning af misstänkta bref till Finland. — Bilagor: Statssekr. L. Klinckowströms bref till kanslipr. d. $^{19}/_{11}$; konc. af kanslipr:s bref till postm. i Grisslehamn d. $^{19}/_{11}$.
» $^{13}/_{12}$	Förslag att genom Frankrike förmå England till föreställningar emot Danmarks och Rysslands demonstrationer. Staden Rigas fordringsanspråk hos svenska kronan.
» $^{19}/_{12}$ » $^{20}/_{12}$	Ett lån ur banken på 80,000 dlr s.m. för utdelning bland den nödlidande allmogen. — Bilaga: Bankofullmäktiges svar angående förslaget.
» $^{22}/_{12}$	Utfärdande af en publikation med anledning af de i Dalarna m. fl. landskap gängse elaka rykten. Några kyrkoherden Pacchalenius' i häktet skrifna bref.
» $^{23}/_{12}$	Medel att dämpa oron vid norska gränsen (utfärdande af en publikation; öfverste P. Kallings resa till sitt regemente; arffurstens resa till Värmland). Kyrkoherden Pacchalenius' bref.
» $^{24}/_{12}$	Åtgärder för dämpande af elaka rykten vid norska gränsen (publikation; Kallings resa). Gen.guv. frih. G. F. von Rosens och landshöfding L. J. Ehrenmalms bref angående upptäckta silfverstreck.
1749 $^{7}/_{1}$	Rikets krigsmakt. Befallning till env. i Wien grefve N. Bark om försigtighet i korrespondensen. Tacksägelser till franske ambass. för upplysningar om Danmarks rustningar och visad distinktion mot svenska officerare i Frankrike.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1749 $^{9}/_{1}$	Någon anläggning af grannarna samt mått och steg deremot. Anbud till Danmark att förnya alliansen. Föreställning till Ryssland om hjelp. Arfprinsens resa till Värmland. Elaka rykten i gränstrakterna.
» $^{10}/_{1}$	Förnyandet af alliansen med Danmark. Ett bref från franske ambass. Lanmary till öfversten grefve F. A. von Fersen brutet af Jönåkers häradsrätt. Norska öfverlöpare. Möjlighet att uppköpa spanmål i Preussen.
» $^{11}/_{1}$	Arfprinsens resa till Värmland. — Bilaga: Ett protokollsutdrag af d. $^{11}/_{1}$.
» $^{12}/_{1}$	Verkan af plakatet mot elaka ryktens utspridande. Ställningen i Norge.
» $^{16}/_{1}$	Förhållandena i Norge. Vexelkursen och jernprisen i Värmland. Uppmätningen af gränsen emot Ryssland. Ställningen till Ryssland och Danmark. Uppskjutandet af föreställningen till Ryssland om hjelp. Eftergift i kontributionerna för gemenskapen vid de värfvade regementena. Uppsättande af två nya regementen. — Bilaga: Protokollsutdrag af d. $^{16}/_{1}$ angående värfvade manskapets kontribution.
» $^{17}/_{1}$	Ryske envoyén N. Panins besök hos kanslipresidenten. Rykten om ett tillämnadt infall från Norge. Örlogsflottans hållande i beredskap. Två nya regementens uppsättande.
» $^{20}/_{1}$	Rykten om ett tillämnadt infall från Norge. Gardessoldaten Elfwings utspridande af falska rykten rörande samma sak och ställande till ansvar.
» $^{23}/_{1}$	Spanmålsförrådet i Marstrand. Misstänkta försök att skaffa Chr. Springer på flykten. Förnyelse af danska alliansen. Krigsrustningar i Norge.
» $^{24}/_{1}$	Elfwings arrest. Ryske envoyén Panins besök hos kanslipresidenten och hvad dervid borde framställas. Två nya regementens uppsättande.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
	Utdelning, i arfprinsens namn, till gemenskapen vid de värfvade regementena af ett belopp lika stort med deras kontribution. (Jfr prot. af d. 30/1). — Bilagor: 3 protokollsutdrag af d. 24/1; ett rr. v. Höpkens yttrande till protokollet saknas. Spanmålsprisen i Norge. Stämningen i Bohus län.
1749 25/1	Ett ryskt rykte om en penningeförsträckning af Fredrik II till kronprinsessan Lovisa Ulrika mot löfte om Svenska Pommerns afträdande, när hon komme på tronen. Preussiske envoyéns frågor angående de två nya regementen man beslutit uppsätta. Konung Fredrik II:s råd med afseende å den politiska ställningen. Stämningen i Bohus län och Dalarna. Anskaffning af spanmål för den bohuslänska allmogens behof.
» 30/1	Konung Fredrik II:s försäkran om diplomatisk samverkan med Sverige till utletande af de allierades operationsplan emot Sverige. Tacksägelse derför. Falska rykten om svenska planer till angrepp på Ryssland. Rykten om Svenska Pommerns öfverlåtelse till Preussen. Komm.sekr. G. Giæddas återkallande från gränskommissionen. Ryske envoyén Panins framställning om tryckning af hans deklaration ang. suveräniteten och svaret derpå. Arfprinsens förklaring emot suveräniteten. Hans resa till Värmland. Hemlig instruktion för generalguvernören i Finland frih. G. F. v. Rosen. Arfprinsens gratifikation till de värfvade regementena. (Jfr prot. af 21/1). — Bilaga: Protokollsutdrag angående arfprinsens gratifikation.
» 20/2	Komm.sekr. i London A. Wynantz' berättelse om Rysslands uppsåt att angripa Sverige. Förhållandet till England. Förnyelse af den danska alliansen. Österrikiske öfversten frih. K. A. Güldenhoffs anställande i svensk tjenst och utnämning till ridd. af Svärdsorden.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
	Dansken Paul Thomssons erbjudande af gagnerik tjenst mot erhållande af respenningar. Ny sekreterare vid ryska gränsekommissionen. Insamling af medel till ett serafimerlasarett och inköp af ett hus för ett sådant.
1749 $^{21}/_{2}$	Stämningen i Vester-Dalarna. Öfversten frih. Güldenhoffs utnämning till riddare. Franske ambassadörens förslag till underhandling med Danmark.
» $^{22}/_{2}$	Frankrikes erbjudna hjelp och medling emellan Sverige och Danmark. Antecipation på de franska subsidierna. Danske officerares sändning att kunskapa i Karlskrona och Preussen.
» $^{27}/_{2}$	Rustningarna i Norge och ditsändande af kunskapare. Handeln emellan allmogen i Vester-Dalarna och Norge. Formel deklaration emot suveräniteten vid konung Fredriks död. 400 rdr b:co åt komm.sekr. i Petersburg C. Lagerflycht till hemliga underrättelsers vinnande. Uppsigt öfver Nordenberg-Carlborg och Melarctopæus. Förtroligt meddelande till Ryssland om rustningarna i Norge och anhållan, att det måtte begära upplysning rörande Danmarks afsigter. Gränsallmogens handel på Norge. Kyrkoherden Pacchalenius. Öfveradjutanten E. G. von Köhnnigstedts återresa till Finland. — Bilagor: Protokollsutdrag d. $^{27}/_{2}$; ett rr. Palmstiernas diktamen till protokollet omnämnes, men saknas; likaså ett bref från prosten Insulander till landsh. Reuterholm och 3 rapporter.
» $^{28}/_{2}$	600 dlr k.m. till rr. frih. N. Palmstierna för inhemtande af kunskaper i Norge. Norske köpmannen Hages vistelse i Stockholm. — Bilaga: Protokollsutdrag af d. $^{28}/_{2}$ 1749.
» $^{1}/_{3}$	400 rdr b:co till komm.sekr. i Petersburg Lagerflycht till hemliga kunskapers inhemtande. Frankrikes beredvillighet att hjelpa Sverige. Norske köpmannen Hages ställande under polisuppsigt under vistelsen i Stockholm. — Bilaga: Protokollsutdrag af d. $^{1}/_{3}$ 1749.
» $^{6}/_{3}$	Vederläggning af ryktena om en svensk-preussisk offensiv allians.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
	Förslag till föreställning från spansk sida hos England öfver dess uppförande emot Sverige. Förslag att gifva Ryssland förtrolig del af Danmarks rustningar i Norge. Publikation emot suveräniteten. Tessins tankar om afsigterna emot Sverige och Preussen. Spanmålsuppköp och försvarsåtgärder. — En såsom bilaga omnämnd prom. af statskommiss. von Hauswolff saknas, likaså Tessins skriftliga »tankar».
1749 $^{8}/_{3}$	Konung Fredrik II:s bref till kronprinsessan Lovisa Ulrika ang. ett förestående danskt-ryskt angrepp på Sverige. Stämningen i Värmland. Rustningar i Norge. Spanmålsuppköp. Danska hofvets resa till Norge och befallning till ministern frih. O. Fleming att vara det följaktig. Komm.sekr. i Köpenhamn B. Faxells traktamente. Öfverste P. Kallings sändande till Norge att komplimentera och speja. Ministern Flemings memorial ang. förnyelse af allianstraktaten med Danmark. Försvarsplaner. Ryske env. Panins förnekelse af Rysslands rustningar. Faran för den svensk-spanska handeln af en engelsk flotta i Östersjön. Ställningen i Polen. Turkiska subsidier till Sverige. Generalmajor L. Åkerhielms återgång till sitt regemente. — Bilagor: 2 protokollsutdrag; en såsom bilaga omnämnd afskrift af konung Fredriks bref till Lovisa Ulrika saknas.
» $^{14}/_{3}$	Frankrikes benägenhet att hjelpa Sverige. Förhållandet till Danmark. Arfprinsen Adolf Fredriks, af danska hofvet påyrkade afsägelse af arfsrätten till den furstliga delen af Holstein. Turkiska subsidier. Cirkulärnot ang. de militära åtgärdernas defensiva art. Sorgpenningar åt ministern i Köpenhamn frih. Fleming. Danska arméns styrka. Omöjligheten för svenska riksrådet att yttra sig i den holsteinska saken såsom arfprinsens ensak. Arfprinsens yttrande i ämnet. Befallning till envoyén hos Generalstaterna J. F. Preis att afböja van Haarens utnämning till envoyé i Sverige.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1749 $^{27}/_{4}$ » $^{3}/_{5}$	Se d. $^{5}/_{10}$ och $^{26}/_{10}$ 1748.
» $^{28}/_{6}$	Befallningar till statskontoret att ersätta gjorda förskott (till e. o. krigsrustningar; för handelsman Bagges räkning) med de franska subsidiemedlen. — Bilaga: Ekonom. kommissionens und. skr. d. $^{20}/_{6}$ 1749.
» $^{5}/_{12}$ » $^{7}/_{12}$	Fältskärsbiträdet Höijers förgripliga utlåtelser i bref till presidenten frih. Broman. — Bilagor: 2 bref af Höijer, 1 af Broman, 1 af dennes sekreterare J. Weste, 1 koncept af Höijer (på spelkort).
» $^{19}/_{12}$ » $^{20}/_{12}$	Direktören Claes Grills memorial angående utskeppning af gårkoppar till Frankrike mot ersättning af omyntadt silfver. — Bilaga: Grills und. memorial af...
1750 $^{17}/_{1}$ » $^{30}/_{4}$	Befallning till statskontoret ang. betalning af ett af kronan i banken 1749 hemligen upptaget lån å 5 tunnor guld. — Bilaga: Protokollsutdrag af d. $^{17}/_{1}$ 1750.
» $^{26}/_{2}$	Bytet af det furstliga Holstein mot Oldenburg och Delmenhorst.
» $^{26}/_{3}$ » $^{29}/_{3}$ » $^{31}/_{3}$	Franska regeringens plan att sända en fransk officer, maréchal de camp La Touche, för att granska defensionsverket i Finland.
» $^{10}/_{4}$	Åtgärder till Finlands försvar.
» $^{12}/_{4}$	Rykten om ryssarnas spanmålsuppköp. Försvarsåtgärder mot ett befaradt öfverfall.
» $^{16}/_{4}$	Åtgärder till Finlands försvar. Öfversten grefve Liewens öfversändande dit. — Bilaga: Rr. frih. Palmstiernas egenhändigt uppsatta votum i ämnet.
» $^{23}/_{4}$	Instruktion för envoyén i Berlin G. Wulfwenstierna rörande försvarsåtgärderna. Finlands försvar samt arffurstens, öfversten grefve Liewens och La Touches resa dit.
» $^{25}/_{4}$	Konferenser med franske ambassadören angående den politiska ställningen. — Bilagor: Rr. frih. C. Stiernstedts und. prom. af d. $^{24}/_{4}$; afskrift af markis Puysieulx' bref till La Touche d. $^{20}/_{3}$ 1750.
» $^{30}/_{4}$	Se d. $^{17}/_{1}$ 1750.
» $^{11}/_{5}$	Danske konungens plan till kronprins Gustafs förmälning med en dansk prinsessa. Ställningen till Ryssland.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1750 $^{14}/_{5}$	Ryske leg.sekret. Simolins stämplingar i Dalarna. Kronprinsens förmälning med en dansk prinsessa. Frankrikes ställning till en ändring af svenska regeringsformen. La Touches resa till Finland. En slutlig deklaration från svensk sida i de sväfvande politiska frågorna.
» $^{16}/_{5}$	La Touches resa till Finland.
» $^{22}/_{5}$	Danska giftermålet. Franska konungens oro öfver det svenska försvarsverkets tillstånd.
» $^{28}/_{5}$	Ryske leg.sekret. Simolins stämplingar i Dalarna.
» $^{28}/_{5}$ *	En vid Vreta gästgifvaregård påträffad tafla med smädelser emot den kungliga familjen m. fl. — Hit är lagdt ett prot. rörande samma sak af d. $^{6}/_{6}$ 1750.
» $^{4}/_{6}$	Truppers öfverförande till Finland. Danska giftermålet. — Bilaga: Rr. grefve J. Gyllenborgs och rr. frih. G. von Seths yttrande om danska giftermålet.
» $^{6}/_{6}$	Se d. 28 Maj 1750.
» $^{11}/_{6}$ * » $^{18}/_{6}$ » $^{3}/_{7}$	Truppers öfverförande till Finland. — Riksråden Palmstiernas, v. Höpkens, Wredes. Ekeblads, Taubes och Stiernstedts skriftliga vota, som omnämnas i prot., saknas.
» $^{3}/_{7}$	Lån åt statskontoret af myntets öfverskottsmedel, ur Vadstena och amiralitetets krigsmanskassa m. m. — Bilaga: 4 protokollsutdrag d. $^{3}/_{7}$.
» $^{4}/_{7}$	Truppers öfverförande till Finland. Danska giftermålet.
» $^{16}/_{7}$	Arfprinsens resa till Finland. Danska giftermålet.
» $^{6}/_{8}$	Ryske envoyén Panins spionerier (hans brefvexling med guvern. sekr. C. Krook). Danska giftermålet.
» $^{17}/_{9}$ *	Ryska hofvets plan att angripa Sverige vid konung Fredriks frånfälle.
» $^{8}/_{10}$ » $^{18}/_{10}$*	Generalmajorsförslagen och korpralen vid Lifdrabantskåren grefve F. A. von Fersen. — (Ett i prot. af d. $^{18}/_{10}$ omnämndt diktamen till prot. af arfprinsen saknas.)

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1750 $^{30}/_{10}$*	Biskopsstiftet Eutins öfverlåtelse till arfprinsens broder.
1751 $^{14}/_{1}$ *	Eklatering af den danska giftermålshandeln.
» $^{4}/_{2}$ » $^{6}/_{2}$	Preussiske konungens skriftliga meddelande till kejserlige ministern i Berlin om garantien af freden, särskildt i Norden, och om sin med Frankrike ingångna förbindelse att hindra suveränitetens införande i Sverige.
» $^{20}/_{2}$	En rysk-österrikisk paskill om senaste riksdagen och kanslipresidenten grefve Tessin. Belöning åt den, som skaffat Tessin skriften.
» $^{29}/_{11}$	Text för serafimerpredikan. Ryske legationssekreteraren Simolins försök att vinna borgmästaren Claihils och hans meddelande om planer på Finlands skilsmässa från Sverige. — Bilagor: En promemoria af kyrkoherden C. G. Werander d. $^{28}/_{11}$ 1751; specifikation på de upplysningar ryska regeringen önskar från Finland.
1752 $^{7}/_{1}$ *	Konferens med franske och danske ambassadörerna med anledning af Rysslands hotande steg: uppförande af fortifikatoriska verk vid gränsen och upptagande af kontribution i de seqvestrerade byarna. Besittningsrätten till Puumala sund.
» $^{24}/_{1}$ *	En ständernas deputations uppvaktning hos Kongl. Maj:t. Rykten om rådets maktlystnad och dess begäran att konungen måtte desavouera dem. — Bilagor: 2 konungens anföranden i rådet (de såsom bilagor omnämnda sekreta utskottets bref med bilagor och landtmarskalkens tal saknas).
» $^{30}/_{3}$	Danska regeringens önskan att fästningsbyggandet vid Landskrona måtte upphöra.
» $^{30}/_{3}$	Sorgpenningar åt kommissionssekreteraren i London A. Wynantz.
» $^{9}/_{6}$	Ett rykte att utan konungens vetskap arbetades på att åt drottningen öfverlemna rikets styrelse under konungens frånvaro eller sjukdom. — Bilagor: Konungens egenhändigt undertecknade diktamen; »Ödmiukt Mem.» af L. K.
1754 $^{25}/_{10}$*	Förslag till besättande af amtshauptmans-beställningen i Wollgast.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1754 $^{5}/_{7}$ » $^{8}/_{7}$ » $^{9}/_{7}$	Vexelkursen. Se nedan afd. II.
» $^{12}/_{11}$ » $^{14}/_{11}$ » $^{18}/_{11}$	Ett i långa gången emellan slottet och kansliet hittadt, till konungen adresseradt paket, innehållande en smädeskrift. — Bilagor: Brefvet i fråga; prot. hållet vid undersökning rörande saken d. $^{12}/_{11}$.
» $^{20}/_{12}$* » $^{23}/_{12}$ » $^{24}/_{12}$ 1755 $^{7}/_{1}$	Den s. k. vagnsaken. (För d. $^{24}/_{12}$ finnes endast protokollsutdrag.) — Bilaga: »Mémoire» i ämnet af kanslipres. frih. A. J. von Höpken.
» $^{6}/_{10}$*	Konsul G. Logies »malversationer».
» $^{3}/_{11}$*	Konungens och rådets ömsesidiga ställning. — Bilaga: Kanslipresidentens projekt till föreställning hos rikets ständer.
» $^{15}/_{12}$	Vexelkursen. Se afd. II.
1756 $^{28}/_{6}$	Konung Adolf Fredriks deklaration med anledning af den upptäckta »vederstyggliga stämplingen». — Bilaga: Vidimerad afskrift af deklarationen.
» $^{23}/_{8}$	Landtmarskalkens och de öfriga ståndens talmäns audiens hos konungen på Ulriksdal. — (Enligt uppgift i detta af J. Arrhenius förda prot. hölls intet prot. vid talmännens audiens, men bland rr. grefve A. von Fersens efterlemnade papper finnes ett af kanslipres. fördt originalprotokoll, hvilket tryckts som bil. XIV i Fersens »Hist. skrifter», 2:dra delen, der äfven den vid tillfället öfverlemnade »Riksakten» meddelas såsom bil. XV.)
» $^{24}/_{8}$	Rikets ständers deputerades företräde hos konungen på Ulriksdal. — Bilagor: Ståndernas föreställning till konungen d. $^{24}/_{8}$ 1756; afskrift af konungens försäkran.
» $^{15}/_{11}$	Handlanden H. Königs erbjudande af ett lån i Flandern.
» $^{16}/_{11}$	Justering af hemliga protokoll för Nov. månad (om dem se Malmström: »Sv. pol. hist.» IV, 271, noten).
» $^{13}/_{12}$	Prot. saknas, men en bilaga: Kanslipr:s »Reflexioner» ang. vilkoren för Sveriges samverkan med Frankrike och Österrike emot Preussen, finnes.
1757 $^{5}/_{9}$ 1758 $^{17}/_{4}$ *	Pommerska kriget: instruktion för general-en-chef, operationsplan; afmarsch från Stralsund m. m.
1759 $^{21}/_{2}$	Vexelkursen. — Se nedan afd. II.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1759 $^{21}/_{2}$	Frankrikes oförmåga att fullt betala subsidierna. Landtgrefvens af Hessen anbud om medling. Medel till kriget. — Bilaga: Kanslipres. frih. von Höpkens anförande. (Rr. Tessins diktamen och rr. Palmstiernas upplästa skrifvelser saknas.)
» $^{23}/_{2}$	Rr. frih. C. G. Löwenhielms uträkning af behofven och sättet för deras fyllande. Krigets fortsättande. — Riksrådens i prot. omnämnda dictamina saknas.
» $^{28}/_{2}$	Krigsoperationsplanen.
» $^{5}/_{3}$	Frankrikes förslag till en landstigning i England. (Prot. af d. $^{5}/_{3}$ är defekt.) — Bilagor: Kanslipres. frih. v. Höpkens mem. d. $^{28}/_{2}$ och rr. grefve Tessins diktamen af s. d.; riksråden Flemings, Tessins, Wrangels, v. Rosens, v. Seths, Hamiltons, Scheffers, v. Höpkens och Löwenhielms dictamina af d. $^{5}/_{3}$.
» $^{6}/_{3}$	Anskaffande af medel till krigets behof. — (Krigskollegii
» $^{8}/_{3}$	i prot. omnämnda promemoria saknas.)
» $^{9}/_{3}$	De resterande franska subsidierna. Instruktion för envoyén frih. U. Scheffer med anledning af dem. — Bilaga: Kanslipres. frih. v. Höpkens memorial af d. $^{9}/_{3}$.
» $^{13}/_{3}$	De franska subsidiernas uteblifvande. Innehållande af instruktionen för envoyén frih. Scheffer. Gen.löjtn. grefve Liewens sändning till Petersburg. — (Rr. frih. Palmstiernas i prot. omnämnda diktamen saknas.)
» $^{16}/_{3}$	De resterande franska subsidierna.
» $^{20}/_{3}$	Uppsättande af instruktion för gen.löjtn. grefve Liewen. — (De i prot. omnämnda bilagor saknas).
» $^{21}/_{3}$	Gen.löjtn. grefve Liewens instruktion. Komiterades förslag till låns upptagande. — Bilaga: Komiterades (F. Gyllenborg, C. F. v. Höpken, E. Carleson och T. Rudenschiöld) underdåniga betänkande.
» $^{22}/_{3}$	Hemligt bihang till gen.löjtn. grefve Liewens instruktion. — Bilagor: Dictamina af riksråden Lagerberg, v. Höpken, Löwenhielm, Hamilton, Palmstierna.
» $^{27}/_{3}$	Gen.löjtn. grefve Liewens afresa till Petersburg. Komiterades betänkande angående upptagande af ett lån hos Ostindiska kompaniet. — Bilaga: Rr. grefve Lagerbergs diktamen af d. $^{27}/_{3}$.
» $^{2}/_{4}$ *	Gen.löjtn. grefve Liewens från Ekerö inkomna förfrågan rör. vissa punkter af instruktionen.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1759 $^{9}/_{4}$	Stettins belägring och ryska arméns operationsplan.
» $^{26}/_{4}$	Stettins belägring. De svensk-ryska eskadrarnas förflyttning till Rügen.
» $^{27}/_{4}$	Hofkansleren E. Carlesons berättelse om sitt försök att förmå Ostindiska kompaniet till ett lån.
» $^{2}/_{5}$ » $^{3}/_{5}$	Anskaffning af medel till arméns behof. — Bilaga: Rr. frih. Löwenhielms anförande till protokollet d. $^{2}/_{5}$.
» $^{8}/_{5}$	Medel till krigets förande. De franska subsidierna. Befallning till general-en-chef för pommerska armén att undvika samverkan med general Fermor.
» $^{9}/_{5}$	Önskvärdheten af öfvergång till en annan måttstock i handeln än kopparen. Införskaffande till riket af ett större qvantum silfver och guld.
» $^{11}/_{5}$	Medel till arméns behof. — Bilaga: Rr. frih. Löwenhielms yttrande till protokollet.
» $^{15}/_{5}$	Den österrikisk-ryska operationsplanen.
» $^{23}/_{5}$	Uppläsning af åtskilliga svenska ministrars depecher.
» $^{29}/_{5}$	Gen.löjtn. grefve Liewens beskickning. De franska subsidierna. Uppskof med operationsplanens fastställande. Kanslirådet Adolf Friedrich von Olthofs förslag till en penningeupplåning i Stralsund.
» $^{30}/_{5}$	Kanslirådet von Olthofs låneförslag.
» $^{13}/_{6}$	Sveriges politiska ställning. Inrättande af ett lotteri för anskaffande af medel till kriget. — Bilaga: Kanslipresidenten frih. von Höpkens yttrande om den politiska ställningen.
» $^{27}/_{6}$ » $^{3}/_{7}$	Öfverlemnande till Frankrike af ett antal kanoner och kulor ur svenska flottans förråd.
» $^{11}/_{7}$ » $^{25}/_{7}$	Rr. grefve C. Ekeblads samtal med markis de Caulincourt om kriget i Pommern. General-en-chef frih. J. A. v. Lantingshausens instruktion. — Bilaga: Transsumt af Lantingshausens bref af d. $^{23}/_{6}$ 1759 till rr. Scheffer.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1759 $^{30}/_{7}$	Det ifrågasatta lånet i Stralsund. Brigadieren de Montalemberts reflexioner öfver årets fälttåg. Rr. frih. Löwenhielms diktamen rörande anskaffning af medel till kriget. — (Diktamen saknas.)
» $^{1}/_{8}$	Öfverläggning med anledning af Löwenhielms diktamen. Olika förslag till medels erhållande: förskott å 100,000 rdr af vexelkontoret, utkräfning af de franska subsidierna, lån i Hamburg.
» $^{6}/_{8}$	Kanslipresidentens samtal med ryske ministern Panin om den förenade svensk-ryska flottan. Utredningskommissionens skrifvelse om reqvisitioner för armén. Vexelkontorets förskott å 100,000 rdr. Hertigens af Choiseul plan för svenska arméns operationer i Tyskland. — (De såsom bilagor omnämnda handlingar saknas.)
» $^{8}/_{8}$	Markis de Caulincourt om Pommerska arméns styrka. Remiss af vexelkontorets 100,000 rdr. Utredningskommissionens skrifvelse om reqvisitioner för armén.
» $^{21}/_{8}$	General-en-chef i Pommern frih. v. Lantingshausens afskedsansökan. Misslyckandet af planen till ett lån i Stralsund. Förskott i banken på 30 tnr guld.
» $^{22}/_{8}$	Förskottet i banken. — Bilaga: 2 protokollsutdrag af d. $^{22}/_{8}$ 1759.
» $^{4}/_{9}$	Det i banken beviljade förskottet på 30 tnr guld. Statsverkets skulder till statskontoret m. fl.
» $^{12}/_{9}$ » $^{17}/_{9}$	Penningars remitterande till statskontoret, krigs- och amiralitetskolleg. samt utredningskommissionen. Dispositionen af senaste banklån å 30 tnr guld. — Bilaga: Protokollsutdrag af d. $^{17}/_{9}$.
» $^{31}/_{10}$	Franske armatören Thurots ankomst till Göteborg och 5 hans fregatters proviantering derstädes. — Bilaga: Koncept till kanslipresidentens bref till gen.löjtn. frih. J. F. Kaulbars i Göteborg angående saken af d. $^{31}/_{10}$ 1759.
» $^{22}/_{11}$	Anvisning åt statskontoret på 4 tnr guld för dess fordran hos utredningskommissionen. — Bilaga: Protokollsutdrag af d. $^{22}/_{11}$ 1759.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1759 $^{8}/_{12}$	Utsändande af 2 tnr guld i bankosedlar till arméns i Pommern behof. Tillstånd för general-en-chef i Pommern att af der upptagna lån taga 100,000 rdr, som han på egen kredit uppnegotierat.
» $^{6}/_{12}$	Anordning på 2 tnr guld af senaste banklånet åt utredningskommissionen att deraf lemna den ena till amiralitetskollegium. — Bilaga: Protokollsutdrag af d. $^{6}/_{12}$ 1759.
» $^{17}/_{12}$*	Vexelkontorets begäran att få höja kursen 2 à 3 mark utöfver hvad kontraktet innehöll. Återtagande af ordern om bankosedlars utsändande.
1760 $^{2}/_{1}$	Rr. frih. Löwenhielms diktamen angående medel till krigföringen. Ny befallning om utsändande af 2 tnr guld i bankosedlar till arméns i Pommern behof. — Bilaga: Löwenhielms diktamen.
» $^{7}/_{1}$	Befallning till amiralitetet att innehålla med konvojers utrustande. Befallning till krigskollegium att upprätta en uträkning på pommerska arméns behof efter dess verkliga styrka.
» $^{10}/_{1}$	Beviljande af förlängd tjenstledighet åt rr. grefve Tessin.
» $^{15}/_{1}$	Kanslipresidentens redogörelse för den allmänna politiska ställningen. Utanordnande af 1 tna guld af banklånet till arméns beklädnad och af 1 d:o till amiralitetet för konvojers utrustande.
» $^{21}/_{1}$	Upptagande af ett nytt banklån, å 50 tnr guld. Utanordnande af de på banklånet återstående 2 tnr guld till utredningskommissionens behof. Kommerserådet A. Nordencrantz' erbjudande att mot belöning anvisa ett sätt till kursens fällande. — Bilagor: Rr. Löwenhielms diktamen: rr. Scheffers förslag till svar på Nordencrantz' anbud.
» $^{22}/_{1}$	Skrifvelse till bankofullmäktige om ett lån å 50 tnr guld. Kommerserådet Nordencrantz' vilkor för yppande af planen till kursens fällande. — Bilaga: Protokollsutdrag till bankofullmäktige af d. $^{22}/_{1}$ 1760.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1760 $^{25}/_{1}$	Kommerserådet Nordencrantz' vilkor. Rådets beslut att genomläsa hans verk. Föreställning till honom med anledning af vilkorens hårdhet. — Bilaga: Nordencrantz' promemoria.
» $^{28}/_{1}$	Kommerserådet Nordencrantz' projekt Ytterligare föreställningar till honom. — Bilaga: Kanslipresidenten frih. v. Höpkens votum angående projektet.
» $^{29}/_{1}$	Försäkran om 100,000 dlr s.m. i belöning till kommerserådet Nordencrantz, om hans finansplan antages. — Bilaga: Protokollsutdrag d. $^{29}/_{1}$ 1760.
» $^{30}/_{1}$	Återsändande af kommerserådet Nordencrantz' verk oläst med anledning af hans nya vilkor och uppsägande af kontraktet med honom. — Bilaga: Nordencrantz' bref till rr. Scheffer d. $^{29}/_{1}$ 1760.
» $^{4}/_{2}$ *	Konvojers utrustning, banklånet på 50 tnr guld, penningar åt armén. — (Prot. innehåller endast rr. frih. Löwenhielms diktamen.)
» $^{13}/_{2}$	Anmodan till vexelkontoret att sända banksedlar till armén i Pommern. Accession till den fransk-österrikiska traktaten af d. $^{30}/_{12}$ 1758.
» $^{18}/_{2}$	Order till statskontoret att förskjuta utredningskommissionen 2 tnr guld.
» $^{19}/_{2}$ » $^{22}/_{2}$	Hemkallande af kansleren i Pommern frih. T. G. Klinckowström såsom hinderlig för statens låneoperationer i Stralsund. Revision af alla publika kassor och fonder i Pommern.
» $^{28}/_{2}$	Kanslipresid. frih. v. Höpkens berättelse om sin konferens d. $^{27}/_{2}$ med franske ambassadören. Order till envoyén i Paris frih. U. Scheffer om hvad han skall föra för språk emot hertigen af Choiseul. — Bilaga: Höpkens berättelse om konferensen d. $^{27}/_{2}$ 1760.
» $^{4}/_{3}$ *	Sättet för de franska subsidiernas betalande. Utvägar för anskaffande af penningar åt armén. Fruktan för en engelsk flotta i Östersjön; Karlsvärd.
» $^{6}/_{3}$ *	Öfverenskommelse med vexelkontoret. Utfärdande genom pommerska kammaren af 5-procentsobligationer åt kreditorerna. Uttagning och qvittering genom kanslipresidenten af de penningar banken försträcker. — Bilagor: 2 protokollsutdrag d. $^{6}/_{3}$ 1760.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1760 [25] s	Kanslirådet A. F. v. Olthofs och handelsmannen (bankiren) Joachim Ulrich Gieses plan till silfverutmyntning.
» [8] 4	Entreprenörernas af myntverket i Pommern memorial och general-en-chef frih. v. Lantingshausens bref af d. [22] s och [25] s. — (Åberopadt memorial saknas.)
» [16] 4	Sättet för de franska subsidiernas betalande. Vexelkontorets remiss af 400,000 rdr till armén i Pommern. Kanslipresidentens leverans af 8 tnr guld till statskontoret. De allierades operationsplan. Öfverste C. Ehrensvärds affärdande med densamma till general-en-chef frih. v. Lantingshausen. — Bilagor: »Précis de l'arrangement proposé par Mr le Duc de Choiseul relativement aux subsides à payer à la Suède pour l'année 1760»; statskontorets qvitto på 8 tnr guld; protokollsutdrag d. [16]/4 1760.
» [17]/4 *	Felräkning i franska ambassadörens »précis» af d. [16]/4 ifråga om subsidierna. Sveriges accession till pacifikationstraktaten. — Detta protokoll finnes å 4:de sid. af ett kons.protokoll för d. [8]/5 1760.
» [29]/4	Två afbetalningar å de franska subsidierna à 600 och 750 tusen livres. — Bilaga: Protokollsutdrag d. [29]/4 1760 angående de två afbetalningarna.
» [8]/5	Generalens-en-chef i Pommern begäran af d. [22]/4 om ytterligare 4,000 man. — (Det såsom bil. omnämnda brefvet saknas.) En ifrån Pommern insänd operationsplan för svenska armén. — Bilaga: »Project till swänska arméens operationer åhr 1760.»
» [12]/5	Projekt till utarrendering af licent-, furst- och landttullinkomsterna i Pommern. Entreprenörernas af myntverket i Pommern memorial. Infordradt yttrande af general-en-chef om tillräckligheten af en förstärkning af 3,000 man. Underrättelse till krigskollegium och utredningskommissionen härom. — Bilagor: 3 dictamina af rr. frih. Löwenhielm.
» [18]/5	Projekt till bref till general-en-chef i Pommern. Bifall till entreprenörernas i Pommern memorial. Riksrådet frih. Löwenhielms diktamen angående anskaffande af medel åt armén i Pommern. — Bilaga: Löwenhielms diktamen.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1760 $^{20}/_{5}$	Generalens-en-chef i Pommern memorial af d. $^{10}/_{5}$ angående den österrikiska operationsplanen för året.
» $^{21}/_{5}$	
» $^{22}/_{5}$	Befallning till statssekr. att underrätta general-en-chef om resol. i rådet utan att invänta expedieringen.
	Stettins belägring.
	Diskussion om aflåtande till krigskollegium och utredningskommissionen af befallning att hålla 3,000 man marschfärdiga. — Bilaga: Öfverste C. Ehrensvärds »Ödmi. promemoria uppå de momenta», som general-en-chef muntligt meddelat honom.
» $^{3}/_{6}$ *	Betalningsterminerna för de franska subsidierna.
	Utfärdande af kallelsebref till riksdag. — Bilagor: Statskontorets qvitto på 4 tnr guld levererade af kanslipresidenten; »Tableau des payements.»
» $^{10}/_{6}$	Diskussion öfver och afslag på generalens-en-chef i
» $^{11}/_{6}$	Pommern i und. mem. af d. $^{26}/_{5}$ å nyo framställda begäran om en förstärkning af 3,000 man.
	Instruktion för nämnde general-en-chef.
» $^{25}/_{6}$	Revisionen af Stralsundska pfundkammaren.
	Vägrad accept å de på de franska subsidierna af envoyén frih. Scheffer dragna vexlar.
» $^{1}/_{7}$	De franska subsidiernas betalning.
	Stralsundska pfundkammaren. — Bilagor: Statskommiss. Henr. Schylmans »Oförgripliga tankar» angående pfundkammaren; Extrakt ur M. Lagerströms och H. H. von Engelbrechtens framställningar af Pommerns statsförfattning.
» $^{16}/_{7}$	Reqvisition af 20,000 tnr ritorr råg till armén i Pommern.
	Vexelkontorets remiss af 100,000 rdr till armén.
	Generalens-en-chef i Pommern bref af d. $^{1}/_{7}$ med ytterligare anhållan om förstärkning. — Bilagor: Statskontorets qvitton (protokollsutdrag) af d. $^{5}/_{7}$ och $^{11}/_{7}$ 1760 på af kanslipresidenten levererade 2 och 4 tnr guld.
» $^{22}/_{7}$	Anskaffning af 10—12 tusen tnr ritorr råg och 50—60 tusen L℔ salt kött för armén i Pommern från utlandet genom en svensk köpman.
	Framställning till associerade i vexelkontoret om nödvändigheten att förse armén i Pommern med penningar, med anledning af en brist i dess underhåll på 14 tnr guld, 34,000 dlr s.m.
	Pommerska kammaren.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1760 $^{23}/_{7}$	Vexelkontorets beredvillighet att öfversända 300,000 rdr till armén i Pommern.
» $^{29}/_{7}$	Kanslipresidentens berättelse om en konferens med franske ambassadören; hans förslag till svar med anledning deraf. — (Den som bil. omnämnda berättelsen saknas.) Kommissarien Weidlings angifvelse af kapten Zöge v. Manteuffel för förgripliga utlåtelser om regeringen; samt befallning om rese- och underhållspenningar till Weidling under hans resa nedåt landet för att spionera på Zöge. Associerades i vexelkontoret ansökning angående kursberäkning. — Bilaga: Protokollsutdrag d. $^{29}/_{7}$ 1760.
» $^{5}/_{8}$	K. M:ts svar med anledning af generalens-en-chef i Pommern begäran af d. $^{19}/_{7}$ om ytterligare penningemedel och en mera detaljerad operationsplan. Associerades i vexelkontoret besvär öfver statskontorets beräkning af vexelkursen. — Bilaga: Protokollsutdrag till statskontoret d. $^{5}/_{8}$ 1760.
» $^{6}/_{8}$	Justering af det med anledning af gårdagens beslut uppsatta brefvet till general-en-chef i Pommern.
» $^{12}/_{8}$	Danmarks accession till 1759 års sjökonvention emellan Sverige och Ryssland. Rätt för adliga ätters hufvudmän att lemna armén under pågående krig för bevistande af riksdag. [Försäkran till associerade i vexelkontoret om skadeslöshet likmätigt kontraktet.] — Defekt. Bilaga: Protokollsutdrag d. $^{12}/_{8}$ 1760 angående associerades i vexelkontoret skadeslöshet.
» $^{19}/_{8}$	En i hemlighet censurerad och tryckt skrift. Deputerades vid pommerska myntverket erbjudande att på vissa vilkor lemna ett förskott på $^{1}/_{2}$ mill. rdr pomm. courant till arméns behof. Gen.löjtn. grefve F. A. v. Fersens hemkallande för meddelande af upplysningar rörande kriget. Fem tnr guld till statskontoret för aflöningar.
» $^{26}/_{8}$	Stettins ifrågasatta belägring af svenska trupper, särskildt med anledning af österrikiska regeringens framställning i ämnet, och svar genom envoyén grefve Bark till nämnda regering. — Bilaga: Förslag öfver artilleriammunition. Tvist mellan fältmarsk. Daun och brigad. Montazet.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1760 $^{1}/_{9}$	Skrifvelse till general-en-chef i Pommern angående belägringen af Stettin (hvilket företag lemnas till hans bepröfvande) och ett framryckande emot Berlin. Franska hofvets svar på Danmarks »konstiga insinuationer». — Bilaga: Konceptet af skrifvelsen till general-en-chef.
» $^{3}/_{9}$	Generalens-en-chef i Pommern bref af d. $^{22}/_{8}$ angående den österrikiska planen till Stettins belägring samt uppgift öfver arméns styrka.
» $^{10}/_{9}$	Olämpligheten att meddela utredn.komm. att förskräckningen på $^{1}/_{2}$ mill. rdr kom från pommerska myntverket. Ytterligare upphandling af 8,000 tnr spanmål och 25,000 L℔ kött för arméns behof.
» $^{15}/_{9}$	Danmarks ratifikation af 1759 års sjökonvention. Det i Stockholm garnisonerade Liljesvärdska regementets osäkra hållning och föreställning till dess öfverste med anledning deraf.
» $^{30}/_{9}$	Öfverste M. D. Liljesvärds försäkringar om hans regementes hållning. Betalning af en del af statskontorets förskott. Försök att förmå Frankrike avancera de sista qvartalens subsidier. Förbättring på lönen för intendenten vid pommerska myntverket Joh. Haberman.
» $^{31}/_{10}$*	Penningemedel och fourage till armén i Pommern. Ryska kejsarinnans förklaring att hon ej nedlägger vapnen, förr än Sverige dedommagerats. 500 mans förstärkning till Pommern. General-en-chef afslår erbjuden konjunktion med ryssarna. — Bilagor: Protokollsutdrag d. $^{31}/_{10}$ ang. arméns behof, obligationer i stället för reda penningar och silfvertransporten från Lybeck; afskrift af utredningskomm:s bref till öfverste C. Sparre.
» $^{12}/_{11}$*	Öfverlemnande till sekreta utskottets åtgärd af utredningskommissionens anmälan om behof af ytterligare 1,946,300 dlr s.m. för armén i Pommern. — Bilagor: Protokollsutdrag d. $^{12}/_{11}$ 1760 angående utredningskomm:s anmälan; statskontorets qvitto på mottagna 1,380,000 dlr k.m.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1760 $^{19}/_{12}$	Inhemtande af sekreta utskottets yttrande ang. utredningskommissionens anhållan om en anvisning för statskontoret på resterande 1,003,725 dlr s. m. — Bilagor: Statskontorets qvitto af d. $^{17}/_{11}$ 1760 på 2,827,727 dlr k.m.; utdrag af rådsprot. af d. $^{12}/_{11}$ 1760.
1761 $^{26}/_{11}$ » $^{27}/_{11}$ » $^{28}/_{11}$ » $^{30}/_{11}$	Framläggande för ständerna af en exposé af rikets bekymmersamma läge och, i förening dermed, en framställning till ständerna att under för handen varande förhållanden ej taga sig ferier. — Bilagor: Konungens och rr. grefve Liewens dictamina till protokollet.
» $^{14}/_{12}$	Sekreta utskottets underdåniga yttrande rörande Stettins belägring och fredsverket.
» $^{21}/_{12}$	Kanslikollegii und. utlåtande rör. fredsverket.
1762 $^{21}/_{1}$ » $^{28}/_{1}$	Envoyén frih. M. Posses framställning om fred till ryska hofvet.
» $^{1}/_{3}$	Sorgpenningar åt ambassadören i Paris frih. U. Scheffer och komm.sekr. frih. F. U. von Friesendorff. Scheffers samtal med hertigen af Choiseul om fred för Sverige. General Ehrensvärds åtgärder för silfvertillförseln vintertid och spärrningen af Stettins hamn. Kanslikollegii und. betänkande ang. fredsverket. Protokollsutdrag till sekreta utsk. om tysthetens bevarande rör. fredsunderhandlingen. — Bilaga: Nyssnämnda protokollsutdrag.
» $^{2}/_{3}$	Fredsverket. Grefve Buturlins placering vid en kunglig middag.
» $^{3}/_{3}$ » $^{4}/_{3}$ » $^{8}/_{3}$ » $^{9}/_{3}$ » $^{10}/_{3}$ » $^{11}/_{3}$	Fredsverket. — Bilaga d. $^{3}/_{3}$: Rr. Rudenschiölds votum i fredsfrågan. Bilaga d. $^{4}/_{3}$: Rr. Friesendorffs, Lagerbergs, Scheffers, Löwenhielms, von Seths, Ekeblads och Bondes vota. Bilaga d. $^{8}/_{3}$: Rr. Liewens votum. Bilaga d. $^{10}/_{3}$: Rr. Friesendorffs, Hiärnes, Hamiltons d:o. (För 8—11 Mars finnas endast protokollstranssumt).
» $^{20}/_{10}$*	Fastställande af priset å importerad spanmål. Medel till vexelkursens fällande. — Bilaga: Projekt.
1763 $^{10}/_{5}$ » $^{21}/_{11}$	Det rika kejserliga rådet Rieschs bosättning i Sverige emot åtnjutande af vissa förmåner (adelskap, nordstjerneorden).

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1763 $^{17}/_{10}$	Rykten om ryska hofvets planer att i förening med Preussen vilja återföra svenska styrelsesättet till 1720 års regeringsform.
	Handelsintendenten J. Westermans berättelse om stål- och metallmanufakturen i Birmingham.
» $^{19}/_{10}$	Kommissionssekreteraren i Petersburg E. W. von Jahnkes berättelse om konungens i Preussen innehafvande af svenska banksedlar och hans planer på Svenska Pommern.
	Kejsarinnan Katarina II:s och konung Fredrik II:s planer på en ändring af det svenska regeringssättet.
» $^{24}/_{10}$	Kanslipresidentens referat inför konungen af ofvannämnda berättelser och konungens yttrande med anledning af dem.
» $^{14}/_{11}$	Ryktet om ryska konseljens afstyrkande af kejsarinnans planer på en förändring af den svenska regeringsformen.
	Svenska banksedlar i utländska personers ego. — Bilaga: Berättelse om de svenska banksedlarna.
1764 $^{12}/_{11}$	Ryktena om ryska kejsarinnans planer på en förändring af den svenska regeringsformen.
	Rysslands förmenta rätt till garanti af Sveriges regeringsform. — Bilaga: N:o 80 af tidningen »Peterb. Vjedomosti» för d. $^{5}/_{10}$ 1763 jämte öfversättning af några dess artiklar.
1765 $^{30}/_{1}$	Lämpligheten att ej meddela rikets ständer de i rådet förda protokoll angående Rysslands planer emot regeringsformen.
» $^{14}/_{11}$	Giftermålet emellan svenske kronprinsen Gustaf och danska prinsessan Sofia Magdalena.
» $^{26}/_{11}$	
» $^{27}/_{11}$	
» $^{28}/_{11}$	
» $^{2}/_{12}$	
» $^{3}/_{12}$	
» $^{4}/_{12}$	
1766 $^{10}/_{2}$	
» $^{10}/_{3}$	Protokollen för d. $^{27}/_{11}$ och $^{28}/_{11}$ handla äfven om holsteinska bytessaken och koadjutorskapet i biskopsstiftet Lybeck. — Bilagor: d. $^{14}/_{11}$: Kanslipresidentens berättelse om sina samtal d. $^{27}/_{10}$ och $^{3}/_{11}$ med danske envoyén; referat af giftermålsfrågan: berättelse om samtal med kronprinsen; d. $^{28}/_{11}$: Rr. frih. Reuterholms diktamen; handl. rör. Holstein; kronprinsens svar till rådets komiterade; d. $^{4}/_{12}$: rådets berättelse till sekreta utsk. ang. giftermålet; d. $^{10}/_{2}$: Rr Reuterholms diktamen. (För d. $^{10}/_{2}$ 1766 finnes endast utdrag af prot.)

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1766 $^{26}/_{11}$ » $^{28}/_{11}$ » $^{5}/_{12}$ » $^{8}/_{12}$ » $^{16}/_{12}$ » $^{17}/_{12}$ » $^{18}/_{12}$ » $^{19}/_{12}$ 1767 $^{5}/_{1}$ » $^{15}/_{1}$	Konungens vägran att underskrifva två expeditioner, i synnerhet den om lagarnas verkställighet. — Bilaga d. $^{19}/_{12}$: af samtlige rådsherrar undertecknade »Und. ärindringar till upplysning vid K. M:ts nåd. skrifteliga yttrande till prot. d. 26 November 1766». [1]
» $^{23}/_{2}$	Befallning till postkommissarien Alström i Hamburg att lägga beslag på L. von Hess' och C. Rutströms bref.
» $^{17}/_{6}$	Presenter till Algeriet. Lånenegociationer i Genua och förslag till sådana på annat håll.
» $^{22}/_{6}$ » $^{29}/_{6}$ » $^{20}/_{7}$	De genuesiska lånen, ett på 400,000 rdr, ett på 300,000 rdr.
» $^{14}/_{7}$ » $^{18}/_{8}$ » $^{19}/_{8}$ » $^{24}/_{8}$ » $^{25}/_{8}$ » $^{7}/_{9}$ » $^{8}/_{9}$ » $^{15}/_{9}$	Vexelkursen. — Protokollen äro sammanhäftade och lagda till prot. ang. vexelkursen. Se nedan afd. II.
» $^{5}/_{8}$	Uppgifvande af lånenegociationerna i Genua och upptagande af ett lån på 300,000 rdr hos Hope & Comp. i Holland.
» $^{25}/_{8}$	Förslag att reklamera L. von Hess eller bemäktiga sig hans person. Förslag till import af spanmål från Ryssland.
» $^{2}/_{10}$	En i Holland distribuerad smädeskrift: »Lettre d'un Svedois demeurant à Londres à un de ses amis à Stockholm».
» $^{13}/_{10}$	Lånenegociationen hos bankiren Hope & Comp. i Holland.
» $^{2}/_{11}$	Tryckorten för »Lettre d'un Svedois» etc.
» $^{12}/_{11}$	Penningelånet hos bankiren Hope & Comp. i Holland.

[1]) Originalen till konungens dictamina äro lagda till kungl. autografer.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1768 $^{25}/_{4}$	Konungens anmälan att han utifrån mottagit tryckt sitt diktamen till protokollet d. $^{9}/_{2}$ 1768 angående riksdags sammankallande. Tryckning af riksrådsprotokollet för d. $^{7}/_{2}$ 1768.
» $^{6}/_{11}$	Bergslagens trångmål och svåra belägenhet. — Bilaga: Protokollsutdrag med förständigande för bankofullmäktige att inkomma med upplysningar om bergslagen.
1769 $^{11}/_{9}$ » $^{18}/_{9}$	Rysslands och Danmarks sjöutrustning och försvarsanstalter å Sveriges sida. — Bilagor d. $^{18}/_{9}$: Yttranden af general Ehrensvärd och dir. för fortifik. A. M. von Strussenfelt.
» $^{20}/_{9}$ » $^{26}/_{9}$	Förstärkning af eller längre användning af arbetsstyrkorna vid Sveaborgs, Kristianstads och Landskrona fästningsbyggnader med anledning af en befarad öfverraskning från dansk-ryska sidan. Gen.majoren frih. P. Scheffers afsändande till Skåne för vidtagande af försigtighetsåtgärder i samma riktning. — Bilaga: Promemoria af dir. för fortifik. A. M. von Strussenfelt.
» $^{18}/_{10}$	Den dansk-ryska sjöutrustningen och Karlskronas skyddande mot en öfverraskning.
» $^{30}/_{10}$	Vidtagande af skyddsåtgärder mot ett befaradt öfverfall af de dansk-ryska flottorna.
1770 $^{11}/_{1}$	Hertigens af Mecklenburg anbud genom geheimerådet v. Bassewitz till rr. grefve v. Schwerin att köpa eller tillbyta sig Wismar. — Bilaga: Koncept af kanslipres:s bref till grefve v. Schwerin.
» $^{12}/_{2}$ » $^{12}/_{3}$	Sekreta utskottets svar på K. M:ts sekreta proposition; instruktioner till ministrarna med anledning deraf. — Bilaga d. $^{12}/_{3}$: Konungens egenhändigt skrifna diktamen.
» $^{30}/_{4}$ » $^{4}/_{5}$	[Utländska lån.] — Prot., som omtalas i prot. d. $^{4}/_{7}$ 1771, saknas.
» $^{20}/_{8}$	Envoyén frih. F. U. Friesendorffs hemkallande från Madrid.
» $^{1}/_{10}$ » $^{2}/_{10}$	[Utländska lån.] — Prot., som omtalas i prot. d. $^{4}/_{7}$ 1771, saknas.
» $^{10}/_{12}$	Hemlig instruktion för envoyén i Konstantinopel U. Celsing. — Bilaga: Promemoria för Celsing att iakttaga.
1771 $^{27}/_{3}$	Konung Gustaf III:s besök vid preussiska hofvet på återresan från Paris.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1771 $^{4}/_{4}$	Franska regeringens genom generalkontrollören Terray till konung Gustaf III i Paris gjorda erbjudande att skicka en flotta till Östersjön. — Bilaga: Grefve C. F. Scheffers bref af Paris d. $^{8}/_{3}$ 1771 till kanslipres. Ekeblad.
» $^{25}/_{4}$	[Frankrikes löfte att betala resterande subsidier.] — Prot., som omtalas i prot. d. $^{4}/_{7}$ 1771, saknas.
» $^{29}/_{4}$	[Utländska lån.] — Prot., som omtalas i prot. d. $^{4}/_{7}$ 1771, saknas.
» $^{4}/_{7}$	Justering af hemliga protokoll d. $^{12}/_{2}$, $^{12}/_{3}$, $^{30}/_{4}$, $^{4}/_{5}$, $^{1}/_{10}$ och $^{2}/_{10}$ 1770 samt d. $^{25}/_{4}$ och $^{29}/_{4}$ 1771.
1772 $^{27}/_{8}$	Generalmajor Pechlins internering på Gripsholm. Tillsättande af en försvarsberedning (rr. Liewen, U. Scheffer, Falkengréen och Falkenberg).
1773 $^{21}/_{8}$	Förordning om den kungl. familjens qvarlåtenskap vid timande dödsfall. — Bilaga: En lapp på franska angående »les dettes actuelles du prince» (Fredrik Adolf) m. m.
» $^{25}/_{11}$*	Hertigens af Södermanland förmälning med prinsessan Hedvig Elisabet Charlotta.
1774 $^{4}/_{2}$	Oroligheterna bland frälsebönderna i Halland. — Bilaga: Landshöfding O. von Nackreijs berättelse.
» $^{8}/_{2}$	
» $^{24}/_{2}$	Skeppsfartens dragande från Swinemünde förbi Wolgast och underhandlingar med preussiska regeringen derom.
» $^{1}/_{3}$ *	Egen krigsrätt för Lätta dragonerna inom kåren i vissa fall.
» $^{24}/_{3}$ *	Grefve de Lo Looz' ansökan om öfverstefullmakt m. m.
» $^{10}/_{6}$	Konungens tillämnade eriksgata i Finland och besök hos ryska kejsarinnan.
» $^{16}/_{6}$	Hertig Fredrik Adolfs gäld. — Bilagor: Koncept af ett kungl. bref till hertigen; af konungen underskrifven förordning rörande kungl. personers gäld d. $^{22}/_{6}$ 1774.
» $^{20}/_{6}$	
» $^{22}/_{6}$	
» $^{15}/_{7}$	Gen.guvernören grefve Sinklaires förslag att genom kyrklig tolerans i Pommern locka dit folk och öka rörelsen. — Bilagor: Koncept till kungl. skrifvelse till Wismarska tribunalet; koncept till 2 kungl. skrifvelser till Sinklaire.
» $^{20}/_{10}$	Order till Pommerska kammaren att utbetala till gen.guvernören grefve Sinklaire några belopp, som han förskotterat. — Bilaga: En gen.guv:s skrifvelse till kanslipres. grefve Scheffer.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1774 $^{25}/_{11}$	Oron bland frälsebönderna i Halland och, i sammanhang dermed, öfversten frih. H. H. v. Saltzas och borgmästaren Ungers relationer, landshöfdingen O. v. Nackreijs permission och v. Saltzas förordnande till vice landshöfding.
» $^{31}/_{12}$	Bref till statskontoret angående en tillökning af 28,000 dlr s.m. i hertiginnans af Södermanland apanage.
1775 $^{12}/_{1}$	Presenter till Marocko. Konsuln derstädes Peter Kristian Wulffs skuld. Fredsverket med Marocko.
» $^{13}/_{1}$	Oron bland frälsebönderna i Halland och, i sammanhang dermed, landshöfdingen v. Nackreijs begäran om permission och öfversten frih. v. Saltzas förordnande till vice landshöfding.
» $^{25}/_{1}$	Kejserliga hofvets ratifikation af Holsteinska byteskonventionen.
» $^{1}/_{2}$ *	Politiekommissionens förslag till allmänna grunder för polisinrättningens förbättrande i hufvudstaden. — Bilaga: Öfverståth. frih. C. Sparres underdåniga promemoria d. $^{21}/_{1}$ 1775.
» $^{7}/_{2}$	Häradsfogden Karl Julius Malmborgs bestraffning.
» $^{23}/_{3}$ *	Oron bland frälsebönderna i Halland.
» $^{27}/_{4}$	Gen.guvernören grefve Sinklaires förslag till Swinefartens återbringande till Wolgast. — Bilaga: K. M:ts bref till gen.-guv. af d. $^{27}/_{4}$ 1775 (koncept).
» $^{11}/_{5}$	Gen.guvernören grefve Sinklaires plan till Pommerns, särskildt Stralsunds, försvar.
» $^{12}/_{5}$	Oron bland frälsebönderna i Halland. — Prot. utgöres af ett i konselj d. $^{16}/_{5}$ justeradt bref från hofkansl. frih. F. Sparre till öfversten frih. v. Saltza. Bilaga: Afskrift af ett bref af d. $^{16}/_{5}$ 1775 från dens. till dens.
» $^{18}/_{5}$	Order till Pommerska kammaren att utbetala 600 rdr till gen.guvernören grefve Sinklaire.
» $^{19}/_{5}$	Konungens eriksgata. Instruktioner för rådet såsom tillförordnad regering och för hertigen af Östergötland såsom generalbefälhafvare i hufvudstaden. — Bilagor: Af konungen undert. instruktion för rådet och kreditiv på 100,000 dlr; konungens egenhändiga instruktion för hertigen, transsumt af densamma, koncept af konstitutorial för honom och af cirkulär till landshöfdingarna.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1775 $^{22}/_{5}$	Förklaring rörande underskriften å vissa expeditioner, som nämnas i K. M:ts instruktion för rådet.
1776 $^{30}/_{1}$	Holsteinska geh.rådet baron v. Görtz' arfvingars kronofordran. Bevarandet af åtskilliga vid ärendets behandling föredragna akter. — Bilagor: De i prot. omnämnda akter.
» $^{13}/_{2}$ *	Politiekommissionens förslag till förordning om polisväsendets ordnande i hufvudstaden.
» $^{16}/_{2}$ *	Öfverståthållaren frih. C. Sparres förslag till instruktion för öfverståthållaren.
» $^{19}/_{2}$ » $^{22}/_{2}$	Det af statssekreteraren frih. von Hegardt väckta förslaget om förordnande af en särskild justitiekansler för Göta rike. — Prot. åberopar ärendets föredragning vid ett just.rev:s sammanträde d. $^{16}/_{2}$ 1776, men protokoll för detta sammanträde saknas.
» $^{20}/_{2}$	Stat för Stockholms polis.
» $^{26}/_{2}$	Underståthållarens och polismästarens i Stockholm rang.
» $^{7}/_{5}$	Slutlig uppgörelse af Görtz' arfvingars kronofordran. — Bilagor: Koncept af bref till statskontoret d. $^{7}/_{5}$ 1776; uträkning öfver liqvidationen (afskrift); afskrifter af arfvingarnas fullmakt och qvitto 1769 och 1771; J. A. Kantzous tvänne qvitton af Maj 1776 (det ena original, det andra afskrift).
» $^{10}/_{12}$ » $^{12}/_{12}$	Enkedrottningens framställning att konungen måtte upphöra att gifva enskilde audienser (»allmänna sollicitantcourer»).
» $^{16}/_{12}$	Riksrådet grefve J. Beckfriis' förslag om införande af en riksrådsuniform. — Bilaga: Beckfriis underdåniga skrifvelse i ämnet.
1777 $^{7}/_{4}$ » $^{15}/_{4}$	Instruktion för generalguvernören i Pommern grefve v. Hessenstein. — Bilaga d. $^{7}/_{4}$: Promemoria och utdrag ur pommerska författningar; d. $^{15}/_{4}$ den af konungen undertecknade instruktionen.
» $^{29}/_{4}$ *	Öppnandet af bref i Stralsund till finansrådet Galland på den pommerska regeringens befallning. Tillåtelse för judar att bosätta sig i Pommern.
» $^{31}/_{5}$	Konungens besök vid kejserliga ryska hofvet. Instruktion för hertigen af Södermanland att föra befälet öfver trupperna i hufvudstaden.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1777 $^{4}/_{6}$ » $^{7}/_{6}$	Instruktion för rådet såsom tillförordnad regering och för hertig Karl såsom högste befälhafvare i hufvudstaden. — Bilagor: Rådets instruktion (koncept); ett par lösa lappar med egenhändiga anteckningar af konungen: konstitutorial för hertigen af d. $^{7}/_{6}$, undertecknadt af konungen.
1778 $^{17}/_{11}$*	Framställning om erhållande af ett »Documentum insinuationis» från konungen af Danmark rörande kronprinsen Gustaf Adolfs födelse.
» $^{17}/_{12}$	Affärdande af en expedition till Marocko under major D. Anckarloos befäl och uppdrag åt amiral J. Nordenanckar att ombesörja presenternas utväljande, anskaffning och embarkering. — Bilaga: Koncept till bref till Nordenanckar d. $^{17}/_{12}$ 1778, undertecknadt af konungen.
1779 $^{5}/_{1}$	Verkställd återbetalning af alla bankens lån till statsverket. De makulerade förskrifningarnas öfverlemnande till riksarkivet.
» $^{5}/_{2}$ *	Utrustande af örlogsfartyg till svenska handelsskepps skydd mot engelsmännens kaperier; planer på ett gemensamt uppträdande till sjös af Sverige, Danmark och Ryssland.
» $^{8}/_{2}$ * » $^{9}/_{2}$ *	Utrustning af konvojfartyg och kryssare samt kostnaderna derför.
» $^{11}/_{2}$ *	En särskild tullförhöjning till underlättande af rikets omkostnad till handelns skydd emot de krigförandes kaperier.
» $^{18}/_{2}$	Projekt till ett sjöreglemente.
» $^{25}/_{4}$	Koncept till bref och instruktion för landshöfdingen i Göteborgs o. Bohus län frih. A. R. Durietz med anledning af engelsk-amerikanska kriget.
» $^{28}/_{5}$	Den utgående eskaderns förstärkning med tvänne skepp. Konvojering af fartyg lastade med skeppsvirke. Anskaffning af nödig utrustning för ytterligare 6 örlogsskepp. — Bilaga: Rr. frih. Falkengréens underdåniga memorial af d. $^{28}/_{5}$ 1779.
» $^{29}/_{5}$	Besparingar vid skeppsutrustningen till betäckande af de genom fartygstillökningen föranledda kostnader. Hemlig instruktion för eskaderchefen hertigen af Södermanland. — Bilagor: Rr. frih. Falkengréens und. memorial af d. $^{28}/_{5}$ 1779; promemoria för eskaderchefen, uppsatt af kanslipresidenten.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1780 $^{1}/_{5}$	Konvention med Ryssland om väpnad neutralitet.
» $^{2}/_{5}$	Inlösen af de pantsatta Trippska hemmansräntorna i Halland. — Bilaga: Bref af d. $^{8}/_{10}$ 1779 från rr. grefve M. Falkenberg till statssekr. Liljencrants.
» $^{31}/_{5}$	Certkommissionens betänkande. Certen på de fartyg, som af Chapman skulle bygga. Örlogsflottans sammansättning. Medel till skeppsbyggnad.
» $^{6}/_{6}$	Medel till örlogsflottans nybyggnad. Utnämning af en general-amiral.
» $^{8}/_{6}$	Instruktion för generalamiralen. Generalmajor af Trolles utnämning till general-amiral. — Bilaga: af Trolles projekt till instruktion för gen.amir. och till reglemente för konstruktion af nya örlogsfartyg.
» $^{13}/_{6}$	Instruktion för rikets råd att föra regeringen under konungens vistelse utrikes. Kreditiv för rikets råd på 16,666$^{2}/_{3}$ rdr. Kreditiv för hertigen af Södermanland på 16,666$^{2}/_{3}$ rdr.
» $^{9}/_{9}$	Ratifikation af den med Ryssland d. $^{21}/_{7}$ (g. st.) 1780 slutna sjökonvention. Gemensam deklaration af Sverige, Danmark och Ryssland med anledning af den ingångna sjökonventionen. Extraordinarie nådevedermälen åt de vid konventionens afslutande befullmäktigade kommissarier: Scheffer, Sparre, Panin, Osterman.
1782 $^{16}/_{9}$	Öfverlemnande till danska regeringen af födelseprotokoll och dopattest för prins Karl Gustaf samt Utverkande af ett »Documentum insinuationis» för honom.
1783 $^{3}/_{3}$	Projekt till en handels- och sjöfartstraktat emellan Sverige och Amerikas förenta stater.
» $^{22}/_{4}$	Den med Amerikas förenta stater d. $^{3}/_{4}$ 1783 afslutade traktaten.
» $^{5}/_{6}$	Instruktion för rikets råd att föra styrelsen under konungens resa till Finland.
» $^{16}/_{6}$	Protokoll hållet i rådet under konungens frånvaro i Finland med anledning af konungens bref af Åbo d. $^{11}/_{6}$ med underrättelse om hans inbjudning till möte med kejsarinnan Katarina II i Fredrikshamn. — Bilaga: Konungens egenhändiga bref till rådet af d. $^{11}/_{6}$ och afskrift af hans bref till rr. grefve Gyllenstierna af s. d.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1783 $^{9}/_{9}$	Instruktion för rikets råd att föra styrelsen under konungens resa till Italien och vistelse vid baden i Pisa. Konungens kreditiv för rikets råd på 16,666$^{2}/_{3}$ rdr.
1784 $^{3}/_{8}$ *	Sammanträde emellan konungen och rikets råd med anledning af konungens lyckliga återkomst till riket. Amiralen grefve A. Wrangels utnämning till En af rikets herrar. Förvärfvet af franska ön S:t Barthélemy och ratifikation af konventionen derom.
» $^{12}/_{8}$	Berättelse om de af komiterade för spanmålsbristens afhjelpande (C. Wachtmeister, J. Liljencrants, A. von Axelson och E. Schröderheim) vidtagna åtgärder. Kungl. bref med betygande af K. M:ts välbehag öfver dessa åtgärder. Uppdrag åt komiterade att fortfara med göromålen och inkomma med förslag till anläggning och underhåll af arbetshus. Spanmålsmagasins anläggande. Gratifikation å 500 rdr åt komiterades sekreterare, M. Rosenblad. Bref till landshöfdingarna angående återbetalning af spanmålslånen. — Bilagor: komiterades 2 underdåniga skrifvelser, den ena af d. $^{4}/_{8}$ 1784, den andra odaterad.
» $^{17}/_{8}$	»Convention provisoire» rörande S:t Barthélemys afträdande till Sverige.
1785 $^{12}/_{2}$	Befallning om handlingarnas i Blackwellska processen förvaring i riksarkivet.
» $^{15}/_{3}$ *	Generalstaternas begäran om en hjelpkår och en defensivallians.
» $^{19}/_{5}$	Utarbetande af förslag till en kunglig förordning rörande klädedrägten.
» $^{22}/_{5}$	Instruktion för rikets råd att föra styrelsen under konungens resa i landsorten.
1786 $^{15}/_{2}$	Infordradt betänkande från statssekreteraren frih. J. Liljencrants, öfversten J. K. Toll och statskommissarien C. G. Ekman angående spanmålsmagasinen.
1787 $^{16}/_{10}$	Instruktion för rikets råd att föra styrelsen under konungens resa. — Instruktionen, anmäld i rådet d. $^{23}/_{10}$, är vidfäst justitierevisionens protokoll för d. $^{27}/_{11}$ 1787.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1787 $^{12}/_{11}$	Rikets råds skrifvelse med anledning af konungens bref d. $^{9}/_{11}$ 1787 rörande konungens besök vid kungl. danska hofvet och generallöjtnanten frih. J. W. Sprengtportens utnämning till ambassadör derstädes. — Bilagor: 2 konungens egenhändiga bref af Helsingborg d. $^{9}/_{11}$ 1787.
» $^{23}/_{11}$	Konungens redogörelse för motiven till och resultaten af hans besök vid kungl. danska hofvet. Konungens begäran om ett rådets utskott på 4 medlemmar, för hvilket han vill »yppa allt, som till detta ämne ytterligare hörer».
» $^{27}/_{11}$*	Konungens berättelse inför rådets utskott (Bunge, Sparre, Oxenstierna, Ramel) om besöket vid kungl. danska hofvet.
» $^{28}/_{11}$	Rådsutskottets framställning i plenum af den stora betydelsen af konungens besök vid det kungl. danska hofvet. — Bilaga: Rådsutskottets af dess medlemmar egenhändigt underskrifna berättelse af d. $^{27}/_{11}$ 1787.
» $^{4}/_{12}$	Danske kronprinsens begäran om företräde för prins Karl af Hessen framför svenske ambassadören vid kungl. danska hofvet frih. J. W. von Sprengtporten i likhet med hvad K. M:t medgifvit arfprinsen af Holstein-Augustenburg. — Bilagor: Afskrifter af konungens bref till kronprinsen af Danmark och ambassadören Sprengtporten, bägge af d. $^{6}/_{12}$ 1787.
[1])1788 $^{13}/_{1}$	Konungens plan till krig mot Ryssland. Rikets militära och ekonomiska ställning.
» $^{16}/_{1}$	Majoren frih. O. Wredes invigande i operationsplanen och afläggande af tysthetsed. — Bilaga: Wredes ed.
» $^{25}/_{1}$	Krigsplanen. — Bilaga: En af gen.major Toll uppgjord »Förteckning på finska arméens styrka».
» $^{3}/_{2}$	Uppskjutande med krigsplanens verkställighet till Juli månad. Indragning af utländska medel. En observations- eller exercitie-eskaders utrustande. Traktat med England och Turkiet.

[1]) Protokollen d. $^{13}/_{1}$—$^{13}/_{4}$ 1788, som höllos af gen.major Toll (d. $^{13}/_{1}$ och $^{16}/_{1}$) och majoren friherre Wrede ($^{25}/_{1}$—$^{13}/_{4}$) vid Gustaf III:s sammanträden med statssekr. frih. Ruuth och gen.major Toll å Haga (d. $^{20}/_{2}$ å Stockholms) slott, äro bundna tillsammans i 1 band (»Hemliga protokoll angående ryska kriget 1788»).

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
	En persons afsändande till Kronstadt för anskaffande af underrättelse om tillståndet der. Ryska örlogsmäns rätt att inlöpa i finska hamnar. Österbottens regementes kommendering till arbete på Sveaborg. — Bilaga: Tolls promemoria rörande kriget.
1788 $^{20}/_{2}$	Truppernas fördelning och embarkering samt öfriga krigsberedelser. Förevändningar för den persons ankomst till Stockholm, »som K. M:t ämnat att vid sakernas utförande till så betydlig del nyttja». Afsändande af en person till rekognoscering af trakten kring Petersburg.
» $^{10}/_{3}$	Underhandlingarna med England. Truppernas i Petersburg styrka enligt von Nolckens depecher. Preussens och Danmarks hållning. Underhandlingen med Porten. Major Poppes afsändande att rekognoscera trakten kring Petersburg. Skånska regementenas möten.
» $^{16}/_{3}$	Befallning till öfveramiralen att all persedelupphandling för flottans behof skall gå genom frih. Ruuth. Underhandlingarna med England. Den turkiska alliansen. Den politiska ställningen i Danmark och Preussen. En befarad rysk öfverraskning af Karlskrona. Utrustning af en observationseskader. Affärdande af en kurir (grefve R. von Rosen) till Konstantinopel med en egenhändig depeche af konungen, innehållande förslag till ett anfall på Ryssland mot subsidier af Porten. Planer på fransk hjelp, om den engelska traktaten skulle stranda.
» $^{27}/_{3}$	Generallöjtnanten frih. G. G. Wrangels qvarstannande i Livorno mot en månatlig indemnisation å 300 rdr sp. för befordrande af underrättelser från Turkiet. Inrättandet af en bank i Altona och Danmarks finansiella ställning. Sättet för de turkiska subsidiernas indragning. Innehållet af den af konungen författade och af honom sjelf i chiffer satta depechen till Konstantinopel.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
	Den uppmärksamhet beredningens sammanträden hos konungen ådrogo sig bland allmänheten. Det befarade ryska öfverfallet på Karlskrona. Gen.majoren J. K. Tolls kostnadsförslag för en armé på 30,000 man och 6,000 hästar under 6 månaders kampanj.
1788 $^{13}/_{4}$	Englands förhållande till Ryssland. Göteborgseskaderns utrustande och fästningarnas på vestkusten försättande i försvarsskick. Fältkamreraren Escolins anbud att värfva 1,000 matroser och utrusta kapare. Öfverlemnande till utredningskommissionen af en del af den för de skånska regementena anskaffade provianten. Bortförande af artilleri samt af alla finans- och krigsförnödenheter från Gotland och Karlssvärds demolering. Arméns flottas och örlogsflottans utrustning. Åtgärder till Karlskronas försvar vid ett befaradt ryskt öfverfall.
» $^{22}/_{5}$	Konungens redogörelse för Rysslands fientliga afsigter och rustningar; rådets yttrande; försvarsåtgärder i Sverige (landttruppernas öfversändande till Finland, de finska truppernas uppbådande, utredning af flottorna). — Prot. är undertecknadt af konungen samt undertecknadt och beseglad af de åtta närvarande riksråden.
» $^{14}/_{8}$	Kungl. resolution med decharge för statssekreteraren frih. Ruuth för redovisade 65,401 rdr 20 sk. och 9 rundst. af de franska subsidiemedlen.
» $^{2}/_{9}$	Konungens skildring af G. Sprengtportens stämplingar, Rysslands planer på Finland, motiven för kriget, orosandan inom armén, myteriet i Finland, orsakerna till det behandlingssätt konungen låtit vederfaras de skyldige. — Bilagor: Guv. i Viborg C. von Günzels bref till öfverste Hastfer d. $^{26}/_{7}$ 1788; Hastfers svar derå (koncept); gen.majoren frih. C. G. Armfeldts und. skrifvelse af Anjala d. $^{12}/_{8}$, med bifogad afskrift af Anjaladokumentet; Günzels bref till Hastfer d. $^{6}/_{17}$ Aug.; dennes svar (koncept) d. $^{19}/_{8}$; gen.löjtn. grefve Meijerfeldts und. skrifvelser d. $^{13}/_{8}$, $^{15}/_{8}$, $^{21}/_{8}$, $^{22}/_{8}$, $^{23}/_{8}$ och $^{25}/_{8}$; gen.major Armfeldts underdåniga skrifvelse d. $^{21}/_{8}$: konungens egenhändigt uppsatta formulär till underdånig nådeansöknings- och försäkringsskrift från de upproriskes sida.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1788 $^{3}/_{9}$	Uppskof med Anjalamännens bestraffning. Den tillförordnade regeringens försvarsanstalter i rikets vestra och södra delar. Konungens planer i detta afseende. Diplomatisk intervention i Köpenhamn från Englands sida.
» $^{8}/_{9}$	Ryske envoyén grefve A. K. Razumovskijs resa.
» $^{15}/_{9}$	Uppläsning af afskrifter af ryske generalmajoren J. von Rautenfelds bref af d. $^{16}/_{8}$ 1788 till generallöjtnanten grefve Meyerfeldt, med begäran att han ville draga sina trupper in på svenskt område, och af den senares svar af d. $^{28}/_{8}$. — Bilagor: De bägge i fråga varande afskrifterna.
1790 $^{27}/_{1}$	Tvist emellan ministern i Konstantinopel G. J. B. von Heidenstam och drogmanen Murat å ena sidan och f. d. förste drogmanen Mouradgea d'Ohsson å den andra rörande skuldfordran. — Prot. är hållet i en »särskild komité» (rr. grefve v. Düben, statssekr. Franc, env. v. Celsing, presid. sekr. v. Asp).
1791 $^{20}/_{5}$	Instruktion för tillförordnad regering under konungens resa till Aachen och Spa.
» $^{4}/_{8}$ *	Konungens afsigt att understödja det franska konungahuset emot revolutionen. Defensiv- och subsidietraktat med Ryssland samt hemlig konvention rörande Frankrike.
» $^{3}/_{10}$	Öfverstekammarjunkaren frih. E. Taubes utnämning till kommissarie vid underhandlingen rörande den ryska traktaten. Svenska och ryska förslag till traktat.
» $^{10}/_{10}$*	Ryska traktaten. Förordnande för lagman A. Håkansson och generalkonsul Peyron att afgifva betänkande om sättet för subsidiernas beräknande och öfversändande.
» $^{16}/_{10}$*	Ryska traktaten.
1792 $^{29}/_{3}$	Hertigen-regentens till protokollet afgifna försäkran att han skulle under Gustaf IV Adolfs omyndiga år behålla samma konselj, som konung Gustaf III tillkallat under sin sjukdom.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1792 $^{29}/_{3}$	Statssekreteraren E. Schröderheims edliga förklaring att han den $^{29}/_{3}$ 1792 på konung Gustaf III:s befallning uppsatt dokument rörande regeringen, förvaltningen af utrikesärendena, Gustaf IV Adolfs utropande till konung och uppfostran samt frih. G. M. Armfelts öfverståthållarefullmakt, hvilka alla af konungen underskrifvits, men inga andra dokument, samt att inga koncept till ofvannämnda dokument eller afskrifter af dem funnes och att intet protokoll öfver dem förts.
» $^{10}/_{4}$	Förhör med grefve A. F. Munck, C. Apelquist och C. F. Bergklint angående tillverkning och utprångling af falska krigskommissariatspolletter (de s. k. Fahnehjelmarna). — Bilagor: Apelquists och Bergklints bekännelse af d. $^{16}/_{3}$ 1792, Apelquists berättelse d. $^{5}/_{4}$ s. å., Muncks biljett $^{23}/_{3}$ [1791], ett Apelquists bref (odat.), Bergklints promemoria $^{6}/_{4}$ [1792] och Muncks yttrande af d. $^{19}/_{4}$ 1792.
» $^{21}/_{4}$	Grefve A. F. Muncks hypotek för inlösen af de falska polletterna. Inställande af rättegången emot honom. Hans skyldighet att lemna Sverige, återsända ordenstecken och låta annonsera sin död.
» $^{19}/_{7}$	Memorial rörande utrikespolitiken, uppläst af kabinettssekreteraren i konungens »depeche-konselj».
» $^{20}/_{8}$ » $^{30}/_{9}$	Konung Gustaf IV Adolfs helsotillstånd — Bilagor: Yttrande och råd af dr. D. Rung d. $^{18}/_{8}$ 1792 och gen.direktör O. af Acrel d. $^{28}/_{8}$ 1792. Se prot. af d. $^{16}/_{10}$ 1792.
» $^{25}/_{8}$	Nils von Jacobsons affärdande till utlandet för att efterspana, om kronan tillhöriga kapital (af konung Gustaf III) placerats derstädes. Befallning till statskontoret om utanordnande af 1,000 rdr (till resekostnad åt Jacobson).
» $^{30}/_{9}$	Se d. $^{20}/_{8}$ 1792.
» $^{12}/_{10}$	Kammarherren, f. d. ministern i Köpenhamn frih. G. d'Albedyhlls frikännelse från all delaktighet i fänriken L. Benzelstiernas förehafvande i Köpenhamn 1789. — Bilagor: d'Albedyhlls underdåniga ansökan (original); ett hans bref till gen.löjtn. Toll $^{26}/_{8}$ 1792 (afskrift) och Tolls svar (original) $^{28}/_{8}$ 1792.
» $^{16}/_{10}$	Konung Gustaf IV Adolfs helsotillstånd. — Bilaga: Underdånigt yttrande rörande konungens sjukdom af arkiater A. Bäck och assessor C. F. von Schulzenheim. Se prot. af d. $^{20}/_{8}$ och $^{30}/_{9}$ 1792.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1793 $^{19}/_{1}$	Rättighet för grefve E. Ruuth att taga afskrift af vissa hemliga protokoll.
» $^{12}/_{3}$	Grefve A. F. Muncks hot att återkomma till riket och upptaga rättegången. Order om hans häktning och afförande till fästning vid eventuelt försök att inkomma i riket.
» $^{22}/_{4}$	Sveriges accession till den rysk-engelska traktaten rörande uppbringning af neutrala fartyg.
1794 $^{20}/_{1}$	Armfeltska »konspirationen». Gustaf IV Adolfs äktenskap med ryska storfurstinnan Alexandra.
» $^{8}/_{2}$ *	Riksdrotset grefve C. A. Wachtmeisters berättelse om den Armfeltska processens förlopp i hofrätten. — Ofullbordadt. På en liten lapp har rikskansleren frih. F. Sparre antecknat hvad som förevarit.
» $^{18}/_{2}$ *	Den yttre politiska ställningen; konventionen med Danmark. Just.kansl. G. V. Lodes berättelse om den Armfeltska processens förlopp. — Ofullbordadt. På en liten lapp har rikskansleren antecknat hvilka frågor förevarit.
» $^{25}/_{4}$	Grefve A. F. Muncks sak.
» $^{9}/_{5}$ » $^{16}/_{5}$	Intagande i Svea hofrätts protokoll af alla protokoll rörande grefve A. F. Muncks sak och deras förvaring.
» $^{14}/_{5}$ *	Svar på kejsarinnans af Ryssland bref (d. $^{16}/_{4}$ 1794?) till hertigen-regenten och ytterligare instruktion för ambassadören C. von Stedingk angående tryckningen af protokollen i Armfeltska processen. Deklaration till neapolitanska hofvet med anledning af dess protektion af frih. G. M. Armfelt.
» $^{16}/_{5}$	Se d. $^{9}/_{5}$ 1794.
» $^{25}/_{9}$	Presidenten frih. G. A. Reuterholms vidimation af åtskilliga afskrifter af hemliga protokoll hållna af exc. grefve Ruuth under konung Gustaf III:s regering.
» $^{24}/_{10}$	Grefve A. F. Muncks ansökan om lejd för att återkomma till riket och försvara sig. — Bilaga: Högsta domstolens prot. af d. $^{6}/_{10}$ 1794 angående samma sak.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1795 $^{27}/_{8}$	Införande i Svea hofrätts protokoll af ett grefve A. F. Muncks bref till leg.sekr. J. C. Lagersvärd af d. $^{4}/_{8}$ 1795 jämte recipisse å 4,000 rdr sp. och ett Lagersvärds bref till densamme af d. $^{7}/_{8}$ 1795.
1796 $^{30}/_{9}$	Konungens ryska giftermål. Traktat med Ryssland och dess ratifikation. — Prot. är hållet i Petersburg och justeradt i Viborg d. $^{2}/_{10}$ s. å.
» $^{9}/_{11}$	Konungens ryska giftermål. Ratifikation af den senaste svensk-ryska traktaten. Generallöjtnanten frih. V. M. Klingspors affärdande såsom underhandlare till Petersburg. — Bilagor: Kejsarinnan Katarina II:s uppsats i religionsfrågan, konungens skriftliga försäkran rörande samma sak, konungens svar af d. $^{11}/_{23}$ Sept. 1796 med anledning af kejsarinnans kraf på en mera bindande förklaring, utdrag af rikets grundlagar rörande svenska kungl. personers giftermål (samtliga i afskrift); riksdrotsets yttrande af d. $^{8}/_{11}$ 1796 angående en svensk drottnings religion (original); ett tryckt exemplar af Drottningholmstraktaten och afskrifter af dess hemliga artiklar samt afskrifter af Petersburgtraktaten af d. $^{17}/_{28}$ Sept. 1796 och dess hemliga art.
» $^{12}/_{11}$	Öfversättning till franska och afskrifter af vissa aktstycken angående traktaten med Ryssland. Instruktion för generallöjtnanten frih. V. M. Klingspor på hans beskickning till Petersburg. — Bilaga: Konungens egenhändiga instruktion för Klingspor af d. $^{15}/_{11}$ (!) och apostill dertill af d. $^{12}/_{11}$ 1796.
1797 $^{15}/_{3}$	Ostindiska kompaniets direktions ansökan om rätt att afsätta en 1798 väntad skeppsladdning från Kanton i annan europeisk hamn än Göteborg.
1800 $^{2}/_{8}$	Frih. H. Hiertas, J. F. Adelheims och P. A. Thams afsägelse af adelskapet. J. W. Netherwoods och A. Adlersparres afsägelse af riksdagsmannarätten.
» $^{28}/_{11}$	En årlig pension å 1,000 holl. dukater åt A. F. Menk (f. d. grefve A. F. Munck.)
1804 $^{27}/_{9}$	Åtgärder med anledning af konungens från Würzburg d. $^{26}/_{8}$ 1804 aflåtna skrifvelse angående afbrott af all diplomatisk officiel eller konfidentiel förbindelse med Frankrike, förbud mot konungens tjenstemäns umgänge med i franska regeringens tjenst stående personer, förbud mot införsel i riket af franska tryckta skrifter. — Bilagor: Afskrifter af konungens bref till kanslipres. F. V. von Ehrenheim af d. $^{26}/_{8}$ 1804 (jämte apostill); af

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
	kab.sekr. frih. G. Lagerbielkes bref (jämte apostill) till kanslipres., leg.sekr. J. D. Åkerblad, generalhandelsagenten Signeul (alla af d. 26 s 1804) och franske chargé d'affaires Caillard.
1808 14/3	Fullmäktiges i banken och riksgäldskontoret företräde hos konungen. Deras berättelser för 1805—1807. Deras tal till konungen. Konungens tal. Kreditivet. Ett förskott på 60 tnr guld från riksgäldskontoret till kronan.
» 23/6	Konungens samtal med den engelske generallöjtnanten sir John Moore angående dispositionen af den engelska hjelpkåren. — Protokollet är till större delen skrifvet på franska.
» 12/9	Förvarande af konungens till ryske kejsaren afsända, men af denne genom general von Buxhoewden återskickade bref af d. 21/7 1808. — Bilaga: Brefvet i original.
» 14/9	Tillsättande af den s. k. Finanskomitén för beredande af medel till kriget.
1809 7/5	Rikets ställning och åtgärder till dennas förbättrande. Upphäfvande af 1772 års regeringsform samt 1789 års förenings- och säkerhetsakt och antagande af en ny regeringsform efter hertig Karls eventuella tronbestigning. — Protokollet är hållet inför hertigen-riksföreståndaren, riksdrotset, de fyra ståndens deputerade och bondeståndets sekreterare.
» 5/7	Remiss till hemliga utskottet af två berättelser angående Sveriges förhållande till främmande makter 1800—1809. Tronföljarefrågans hänskjutande till hemliga utskottet.
» 7/7	Tronföljarevalet. — Bilaga: Konungens tal i hemliga utskottet (afskrift).
» 14/7	Hemliga utskottets svar på K. M:ts framställning i tronföljarefrågan. K. M:ts proposition till rikets ständer om prins Kristian Augusts af Schleswig-Holstein-Sonderburg-Augustenburg val till tronföljare. — Bilagor: Utskottets underdåniga skrifvelse af d. 13/7 1809 (original); utdrag af utskottets protokoll d. 12/7; K. M:ts proposition af d. 14/7 1809 (afskrift).

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1809 $^{26}/_{7}$	Konungens framställning till hemliga utskottet om f. d. kungl. familjens flyttning utom riket, dess vistelseort och blifvande underhåll. — Bilaga: Afskrift af konungens tal i hemliga utskottet d. $^{26}/_{7}$ 1809.
» $^{31}/_{7}$	Hemliga utskottets yttrande med anledning af den i protokollet af d. $^{26}/_{7}$ nämnda framställning. Proposition till rikets ständer om en viss underhållssumma åt f. d. konungen, hans gemål och bröstarfvingar. — Bilaga: Hemliga utskottets underdåniga skrifvelse af d. $^{\ }/_{7}$, jämte utdrag af dess protokoll för d. $^{26}/_{7}$ 1809.
» $^{5}/_{8}$	Proposition till rikets ständer i nyssnämnda ämne. — Bilaga: Afskrift af propositionen.
1810 $^{1}/_{8}$	Valet af kronprinsen Karl Augusts broder till tron-
» $^{2}/_{8}$	följare. — Bilaga: Koncept af konungens bref till kejsar Napoleon angående tronföljarevalet.
» $^{4}/_{8}$	Frankrikes fordringar: afbrott af de diplomatiska förbindelserna med England, seqvester å kolonialvaror i Pommern, utlemnande af Fauche-Borel m. m. — Bilagor: Franske utrikesministerns not till env. frih. G. Lagerbielke d. $^{19}/_{5}$ 1810 (original); Lagerbielkes not till honom d. $^{21}/_{5}$ (afskrift); Lagerbielkes underdåniga depeche d. $^{21}/_{5}$ (original); utr. statsmin. frih. v. Engeströms depeche till Lagerbielke d. $^{5}/_{6}$ (koncept) och not till engelske chargé d'affaires Foster d. $^{5}/_{6}$ (koncept).
» $^{25}/_{6}$	Den urtima riksdagens förflyttning till Örebro.
» $^{26}/_{6}$	K. M:ts skrifvelse till fullmäktige i banken och riksgäldskontoret angående riksdagens förflyttning till Örebro. — Bilaga: Koncept till K. M:ts skrifvelse af d. $^{26}/_{6}$ 1810.
» $^{28}/_{6}$	Den urtima riksdagens förflyttning till Örebro. — Bilagor: Banko- och riksgäldsfullmäktiges underdåniga skrifvelse d. $^{27}/_{6}$ jämte J. Cederströms och G. Murrays reservationer (original); statsrådet Adlercreutz' und. rapport af d. $^{30}/_{7}$(!) 1810, inneslutande kapten O. Fr. Jägerhorns rapport af d. $^{27}/_{6}$ om ett på gatan funnet hotelsebref till riksmarskalken grefve A. von Fersen och nämnda bref (alla tre handlingarna i original).
» $^{4}/_{8}$	Tronföljarevalet. — Bilaga: K. M:ts framställning till hemliga utskottet angående tronföljarevalet af d. $^{6}/_{8}$ 1810 (afskrift).
» $^{11}/_{8}$	Om uppskof med statsrådets yttrande i tronföljarefrågan med anledning af vissa inträffade omständigheter. — Bilagor: Hemliga utskottets underdåniga betänkande d. $^{10}/_{8}$ 1810 (original); protokoll i hemliga utskottet d. $^{8}/_{8}$ (original).

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1810 $^{13}/_{8}$	Utrikesstatsministern frih. L. v. Engeströms und. promemoria med anledning af ett meddelande från prinsen af Ponte Corvo i fråga om tronföljden. — Bilaga: Engeströms promemoria af d. $^{13}/_{8}$ 1810 (original).
» $^{14}/_{8}$	Det af prinsen af Ponte Corvo gjorda meddelandet och K. M:ts skrifvelse med anledning deraf till hemliga utskottet. — Bilaga: K. M:ts nådiga skrifvelse till hemliga utskottet d. $^{14}/_{8}$ 1810 (afskrift).
» $^{17}/_{8}$	Prinsen af Ponte Corvo och lämpligheten af hans utväljande till tronföljare. — Bilagor: Hemliga utskottets betänkande i ämnet af d. $^{17}/_{8}$ (original) samt protokoll d. $^{16}/_{8}$ och $^{17}/_{8}$.
» $^{18}/_{8}$	K. M:ts proposition till rikets ständer om prinsens af Ponte Corvo val till tronföljare. — Bilaga: Den kungl. propositionen (afskrift).
1812 $^{27}/_{3}$	Riksdagens förläggande till Örebro.
» $^{3}/_{3}$	Nådig skrifvelse till banko- och riksgäldsfullmäktige angående riksdagens förläggande till Örebro. — Bilaga: Koncept till den nådiga skrifvelsen.
» $^{4}/_{3}$	Banko- och riksgäldsfullmäktiges und. yttrande angående riksdagens förläggningsort. Uppskof med riksdagens början från d. 4 till d. 13 April. — Bilaga: Banko- och riksgäldsfullmäktiges underdåniga yttrande af d. $^{4}/_{3}$ (original).
1813 $^{5}/_{3}$	Statsrådets yttrande öfver den med England d. $^{5}/_{3}$ 1813 afslutade traktaten. — Bilaga: Afskrift af traktaten och dess hemliga artiklar. »På K. M:ts särskilda nådiga befallning» deltog justitiekanslerен i statsrådets sammanträde.
» $^{18}/_{5}$ *	Indragning, på kronprinsens yrkande, af »Journal för litteraturen och theatern» med anledning af vissa i en insänd artikel förekommande uttryck rörande Norges afträdande till Sverige. Cirkulär till tidningsutgifvare ang. iakttagande af tryckfrihetsförordningens föreskrifter.

II.

Hemliga rådsprotokoll rörande vexelkursen 1744—1745, 1747, 1754—1756, 1759, 1763—1764, 1767.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1744 $^{5}/_{11}$	De för vexelkursens modererande konstituerades förslag till förordning af d. $^{31}/_{10}$ till kursens fällande. En okänd mans promemoria i samma syfte. Rr. frih. Åkerhielms promemoria ang. inrättande af ett vexelkontor. — Bilagor: Åkerhielms promemoria, uppl. i rådet d. $^{7}/_{11}$; protokollsextrakt.
» $^{20}/_{11}$*	En okänd mans erbjudande att mot 50,000 dlr s.m. hålla vexelkursen uppe vid 39 mark pr rdr Hamb. b:co under en månad. Vexelkonstituerades förslag till förordning. Försök till lån i Holland och Hamburg.
» $^{3}/_{12}$*	
» $^{4}/_{12}$*	Samma ämnen som under d. $^{20}/_{11}$ och $^{3}/_{12}$. Tullafgifternas betalning i koppar eller silfver. Myntfoten. Brukspatronernas memorial ang. jernhandeln. Assessor J. J. Vults adjunktion i bergskommissionen.
» $^{6}/_{12}$*	Den okändes anbud rör. vexelkursens fällande och kontrakt med honom. — Bilagor: Förslag till kontrakt; 2 protokollsextrakt af d. $^{28}/_{1}$; kanslipres. grefve Gyllenborgs skrifvelse af d. $^{31}/_{1}$ 1745.
1745 $^{28}/_{1}$	
» $^{11}/_{2}$ *	
1747 $^{18}/_{11}$	Sekreta utskottets und. skrifvelse d. $^{10}/_{11}$ 1747 ang. vexelkursens fällande. Kronans uteslutande rätt att genom statskontoret verkställa subsidiernas indragning. — Prot. utgör allenast ett utdrag af ett d. $^{18}/_{11}$ 1747 hållet hemligt protokoll.
» $^{30}/_{12}$*	Sekreta utskottets deputerades und. skrifvelse d. $^{12}/_{12}$ 1747 ang. kontrakt med associerade till vexelkursens fällande och ang. de återstående franska subsidievexlarnas förflyttning från statskontoret.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1754 $^{3}/_{7}$ » $^{8}/_{7}$ » $^{9}/_{7}$	Förnyelse af kontraktet med associerade till vexelkursens fallande. Decharge för deras förvaltning. — Bilagor: Protokoll vid sammanträde d. $^{5}/_{7}$ emellan kanslipres. frih. von Höpken och vexelkontorets associerade; koncept till K. M:ts nåd. resol. af d. $^{8}/_{7}$ 1754 med decharge för de associerade; protokollsutdrag.
1755 $^{15}/_{12}$	Associerades vid vexelkontoret memorial af d. $^{6}/_{12}$ 1755 med ansökan om statshjelp till följd af Lissabons ödeläggning. — (Prot. finnes endast i afskrift.) Bilaga: Associerades mem. i afskrift. Originalen till protokoll och memorial öfverlemnades i April 1765 till sekr. utsk.
1756 $^{19}/_{11}$* » $^{20}/_{11}$*	Vexelassocierades tillkännagifvande af sin oförmåga att styra kursen; några enskildes erbjudande att försöka göra det.
1759 $^{21}/_{2}$	[Associerades vid vexelkontoret promemoria af d. $^{12}/_{2}$ 1759 ang. »vexelrouillancen» och kontorets belägenhet.] — Protokoll saknas, men å prom. är anteckn adt att hon upplästes d. $^{21}/_{2}$ 1759 i rådkammaren vid ett hemligt protokoll.
» $^{17}/_{12}$	Associerades vid vexelkontoret ansökan om rätt att höja kursen 2—3 mark öfver kontraktets bestämmelser. — Bilagor: Protokoll d. $^{19}/_{6}$ och $^{17}/_{10}$ 1759 hållna vid sammanträden emellan vederbörande riksråd och vexelkontorets associerade; prot.utdrag d. $^{17}/_{12}$ 1759 innehållande svar till de associerade.
1763 $^{22}/_{4}$ *	Statskommissionens und. skrifvelse af d. $^{13}/_{4}$ 1763 ang. statsverket. Cirkulär till landshöfdingarna och öfverståthållaren om taxeringarnas öfverseende.
» $^{25}/_{4}$ *	Statsverkets tillstånd. Uppdrag åt vissa rådets deputerade (grefve Löwenhielm samt frih. Scheffer och Friesendorff) att öfverlägga med bankofullmäktige om deras medverkan till inlösen före förfallotiden af statskontorets 1758 utgifna obligationer för det första kronolotteriet. Förkastande af vissa af statskommissionen föreslagna indragningar.
» $^{30}/_{4}$ *	Bankens medverkan till lotteri-operationen på vissa vilkor. Utbyte af statskontorets i banken af enskilde belånade obligationer till första kronolotteriet emot nya förskrifningar af statskontoret till banken.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
	Befallning till ambassadören i Paris frih. U. Scheffer att hos franska regeringen utverka största möjliga belopp af subsidier under årets lopp.
1764 $^{6}/_{2}$ *	Statskontorets oförmåga att inlösa det första kronolotteriets obligationer.
	Statskommissionens und. berättelse af d. $^{26}/_{1}$ 1764 med förslag i detta hänseende: öfverenskommelse med banken rörande inlösen af de (till ett sammanlagdt belopp af 14 tnr guld, 60,540 dlr s.m.) till $^{7}/_{8}$ af värdet i banken pantsatta lotteriobligationer, användning af de franska subsidiemedlen, kreditivet och antecipationskreditivet till inlösen af de öfriga.
	Konvojskuldens betalande.
» $^{13}/_{2}$ *	På grund af bankofullmäktiges und. skrifvelse af d. $^{8}/_{2}$ 1764 beslutad inlösen af de i banken pantsatta lotteriobligationerna genom statskontorets deposition derstädes af den lottegarna tillkommande 8-dedelen jämte sista årets ränta.
» $^{26}/_{4}$ *	Statskommissionens und. berättelse af d. $^{13}/_{4}$ 1764 ang. statsverket.
	Förslag till urtima riksdags sammankallande.
	Svårigheten att erhålla lån.
» $^{27}/_{4}$ *	Fortsättning af diskussionen ang. statsverket.
	Infordrande af statskontorets utlåtande ang. inrättande af ett statslotteri.
	Förfrågan hos bankofullmäktige ang. deras villighet att diskontera det eventuella lotteriets obligationer.
	Förslag till urtima riksdags sammankallande.
» $^{1}/_{5}$ *	Beslut om uppskof till d. 1 Sept. med frågan om urtima riksdags sammankallande.
» $^{2}/_{5}$ *	Hemställan till konungen, med anledning af hans förnyade yttrande att frågan om riksdags sammankallande borde omedelbart afgöras, att med denna fråga måtte anstå.
	Konungens förklaring att han låter dervid bero.
» $^{14}/_{5}$ *	Uppgifvande af lotteriplanen med anledning af statskontorets och bankofullmäktiges afstyrkande utlåtanden.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1764 $^{28}/_{8}$ *	Infordrande af statskontorets utlåtande ang. statsverket.
» $^{3}/_{9}$ *	Statskontorets und. utlåtande af d. $^{31}/_{8}$ 1764 ang. statsverket. Frågan om urtima riksdags sammankallande. Befallning till statskontoret om ordnande af månatliga berättelser ang. de pommerska medlens inflytande. Tillsättande af ledamöter i statskommissionen.
» $^{4}/_{9}$ *	Beslut om urtima riksdags sammankallande till d. 15 Jan. 1765.
» $^{13}/_{12}$*	Svar på bankofullmäktiges anhållan af d. 5 Dec. om återbetalning inom årets slut af bankens förskott till första kronolotteriet och kungl. befallning till statskontoret att med allra första verkställa sådan betalning.
1767 $^{14}/_{7}$	Infordrande af kommerskollegii, statskontorets och bankofullmäktiges utlåtande ang. orsakerna till kursens hastiga fall. Statskontorets skyldighet att taga bankens vexlar.
» $^{18}/_{8}$	Kommerskollegii och statskontorets und. utlåtande af d. $^{10}/_{8}$ och bankofullmäktiges af d. $^{11}/_{8}$ ang. orsakerna till kursens hastiga fall. Befallning till kommerskollegium att insända förteckning öfver de under året på börsen dragna vexlar. Ostindiska kompaniets skrifvelse af d. $^{5}/_{8}$ 1767 med förfrågan ang. kursberäkning på dess vexlar. Infordrande af kommerskollegii yttrande derom. — Bilagor: Rr. frih. Funcks votum; protokollsutdrag.
» $^{19}/_{8}$	Fastställande af kursen på Ostindiska kompaniets vexlar lemnas till dess direktions eget bepröfvande.
» $^{24}/_{8}$	Orsakerna till kursens fall. — Bilaga: Kanslipres. grefve Löwenhielms anförande.
» $^{25}/_{8}$	Kommerskollegii und. yttrande af d. $^{21}/_{8}$ 1767 ang. orsakerna till kursens fall och Remiss deraf till bankofullmäktige. — Bilaga: Prot.-utdrag d. $^{25}/_{8}$ 1767 till bankofullmäktige.
» $^{7}/_{9}$	Bankofullmäktiges und. skrifvelse af d. $^{7}/_{9}$ 1767 med projekt till förordning om kursens fastställande till 42 mark pr rdr hamb. banco för år 1768. — Bilaga: Rr. von Wallwijks »Reflexioner».

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1767 $^{8}/_{9}$	Beslut om tryckning af en sådan förordning, som omnämnes i prot. af d. $^{7}/_{9}$ 1767, utan föredragning inför konungen. Kommerskollegii utlåtande ang. större ordning vid vexelsluten (genom vexlars tecknande med mäklares stämpel). De ekonomiska svårigheterna i bergslagen. Befallning till statskontoret att afgifva und. utlåtande ang. spanmålstillgången. — Bilaga: Kanslipres. grefve Löwenhielms anförande.
» $^{15}/_{9}$	Bankofullmäktiges utlåtande af d. $^{7}/_{9}$ 1767 ang. fixering af vexelkursen. Kommerskollegii d:o ang. förekommande af missbruk vid vexelsluten. Konungens diktamen af d. $^{14}/_{9}$ 1767 med anledning af vexelförordningens utfärdande utan hans underskrift. Förständigande till kanslikollegium att redogöra för orsakerna till att nämnda förordning utdelats i tryckta exemplar, innan den underskrifvits af konungen. — Bilaga: Konungens diktamen.

III.

Hemliga rådsprotokoll i justitieärenden.

A.

Banklagstiftning.

1745—1746.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
[1]) 1745 25/2 » 26/2 » 27/2 » 28/2	Bankofullmäktiges und. skrifvelse af d. 19/2 1745 med förslag till förordning ang. straff för sedelförfalskning, ang. förbud emot guld-, silfver- och plåtmynts utförsel samt ang. förbud emot för stora uttag af klingande mynt ur banken. — Bilagor: Bankofullmäktiges und. skrifvelse jämte tre projekt till förordningar.
» 16/7 » 17/7 » 22/7	Lagmannen grefve Fr. Gyllenborgs projekt till ny förordning ang. uttag af klingande mynt ur banken. — Bilaga: Gyllenborgs projekt.
» 23/7 » 24/7	Bankofullmäktiges und. skrifvelse af d. 23/7 1745 med begäran om ytterligare förbud emot uttag af klingande mynt och emot klingande mynts försändande till Finland och landsorten. — Bilaga: Bankofullmäktiges und. skrifvelse.
» 13/8 » 14/8	Bankofullmäktiges und. skrifvelse af d. 6/8 1745 med begäran om ett K. M:ts förbud mot uttagande på en gång af plåtmynt i stora summor och dess bortförande i stora belopp från Stockholm. Infordrande af lagkommissionens betänkande i ämnet. — Bilaga: Bankofullmäktiges und. skrifvelse.

[1]) Protokollen d. 25/2 1745—d. 14/10 1746 äro munderade och bundna tillsammans.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1745 $^{19}/_{8}$	Transport af 50,000 dlr s.m. i plåtar sjöledes från Nyköpings ränteri till Stockholm för bankens räkning och på dess risk. Bankofullmäktiges und. skrifvelse af d. $^{6}/_{8}$ 1745 ang. förbud mot för stor plåtutförsel. Lagkommissionens betänkande ang. lifsstraff för utförsel af klingande mynt ur riket.
» $^{20}/_{8}$ » $^{21}/_{8}$ » $^{26}/_{8}$	Rådets fråga och bankofullmäktiges svar ang. innebörden af fullmäktiges und. skrifvelse af d. $^{6}/_{8}$ 1745. Fullmäktiges förslag till publikation ang. förbud mot plåtars bortförande från Stockholm och till kungl. bref till fullmäktige ang. förbud mot större summors uttagande på en gång. Rådets invändningar emot förslagen och öfverflyttande af ansvaret för författningarnas eventuella utfärdande på fullmäktige sjelfva.
» $^{4}/_{9}$ » $^{6}/_{9}$	Bankofullmäktiges svar med anledning af rådets invändningar. Bref till bankofullmäktige med förståndigande att utlemna klingande mynt endast i smärre poster. Beslut om utfärdande och tryckning af förbud mot guld-, silfver- och plåtmynts utförsel sjöledes från Stockholm till inrikes orter och städer vid Saltsjön. — Bilagor: Bankofullmäktiges projekt till förordning och bref i ämnet samt deras svar till rådet.
» $^{3}/_{10}$	Bifall till bankofullmäktiges und. skrifvelse af d. $^{3}/_{10}$ 1745 med begäran att få behålla 42 från Avesta ankomna fjerdingar slantar och om inställande af en af statskontoret tillämnad transport af 20,000 dlr s.m. i plåtar från Stockholm till Göteborg. — Bilaga: Bankofullmäktiges und. skrifvelse.
» $^{8}/_{10}$ » $^{9}/_{10}$ » $^{10}/_{10}$ » $^{11}/_{10}$ » $^{15}/_{10}$	Bankofullmäktiges und. skrifvelser af d. $^{7}/_{10}$ och $^{8}/_{10}$ 1745 med projekt till påbud om förbud för banken att tillsvidare och utan K. M:ts särskilda tillstånd utbetala guld-, silfver- och plåtmynt, med undantag af räntan på i banken insatta kapital. Deras projekt till påbud ang. utgifvande af småsedlar och dessas gångbarhet, så länge uttagning af klingande mynt förbjudes. — Bilagor: Bankofullmäktiges und. skrifvelser af d. $^{7}/_{10}$ och $^{8}/_{10}$, deras projekt till påbud, deras und. utlåtanden af d. $^{8}/_{10}$ och $^{10}/_{10}$ med anledning af vissa af rådet önskade upplysningar.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1745 16/10 » 17/10 » 18/10	Samma ämnen som i närmast föregående protokoll. Bankofullmäktiges skrifvelse af d. 15/10 1745 såsom svar på rådets invändningar och med förslag till riksdags sammankallande, om K. M:t ej ville utfärda de begärda påbuden. — Bilaga: Bankofullmäktiges skrifvelse (koncept).
» 21/10	Bankofullmäktiges und. skrifvelse af d. 19/10 1745 med projekt till »K. M:ts nåd. förbud mot plåtars uttagande utur Banquen på någon tid» samt med andra förslag till åtgärder för bankens räddning. — Bilaga: Bankofullmäktiges und. skrifvelse och förslag i ämnet.
» 22/10 » 23/10	Ett annat bankofullmäktiges projekt i samma ämne. Dess justerande under titel »K. M:ts nåd. placat om mindre Bancotransportsedlars gångbarhet samt plåtars levererande till banken». Konungens invändningar mot att underskrifva beslutet.
1746 15/7 » 16/7	Uppläsning af de under år 1745 med anledning af bankens ansökningar hållna protokoll. Uppdrag till rev.sekret. frih. G. A. Lagerfeldt att uppsätta en berättelse med anledning af dem för sekreta utskottets behof.
» 14/10	Lagerfeldts berättelse. Ansökningar från »Finland, Öster- och Vesterbotten» om tillstånd till plåtars och skiljemynts ditförsel sjöledes.

B.

Justitieärenden i allmänhet.

1757—1760.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1757 $^{13}/_{10}$	Efterspaning af författaren till en smädeskrift. Konungens och drottningens olämpliga ynnest mot personer (kammarh. frih. A. Reuterholm, lifdrabanten Svedenstierna, fänriken Amnorin, kammarlakejerna Liung och Berens, grefvinnan Brahe, fröken Hård), som varit invecklade i 1756 års revolution. Misstankar att konungen förrådt rikets hemligheter.
» $^{17}/_{10}$	Konungens vägran att underskrifva vissa expeditioner. Klander öfver några konungens åtgärder vid hofvet (vagnar vägrade prinsarnes kavaljerer och informatorer vid hofvets inflyttning från Ulriksdal; företräde vägradt rikets råd en corps).
» $^{19}/_{10}$ » $^{24}/_{10}$	Hofauditören Jak. Valtinssons d. $^{16}/_{10}$ gjorda angifvelse hos just.kansl. A. Fredenstierna mot hofpredikanten P. Hamberg för förgripliga utlåtelser i en predikan. Tillsättande af en kommissorialrätt för behandling af Hambergs sak. Hans böneskrift till rr. frih. Palmstierna. Innehållande af resol. ang. kommissorialrätten. — Bilaga d. 19: Valtinssons bref till Fredenstierna och dennes und. memorial af d. $^{17}/_{10}$; den 24: Hambergs bref af d. $^{20}/_{10}$ till Palmstierna.
» $^{8}/_{12}$	En prestmans meddelande till kanslipres. frih. von Höpken rör. ett förestående upplopp i Stockholm »i fall med them till Pomern utskickade swenska trouper ginge olyckeligit».
» $^{22}/_{12}$	Tillsättande af en kungl. kommission för ransakning ang. stämplingar emot regeringssättet. Anordnande af 2,000 rdr till dess eventuella utgifter. — Bilagor: Konstitutorial för kommissionen; kungl. bref till hennes ordf. rr. frih. Palmstierna samt k. bref till cheferna för gardet, artilleriet och Hamiltonska regementet ang. handräckning åt kommissionen (koncept och original, underskrifna endast af rådet).

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1758 $^{13}/_{1}$	Riksrådet frih. Scheffers anmälan af en af e. o. hofpredikanten d:r U. D. Woltemat hållen anstötlig predikan inför hofvet å Ulriksdal. Infordrande af öfverhofpredikanten d:r G. C. Schröders yttrande om densamma.
1759 $^{25}/_{4}$ * » $^{27}/_{4}$ * » $^{3}/_{5}$ *	Lagman J. Benzelstiernas aflägsnande från informatorssysslan hos prins Fredrik Adolf.
» $^{6}/_{8}$ » $^{7}/_{8}$ » $^{8}/_{8}$	Öfverhofpred. d:r G. C. Schröders berättelse d. $^{3}/_{8}$ för kanslipresidenten om ett honom företedt bref med varningar för ett tillämnadt försök att döda konungen och drottningen medelst gift. Meddelande till konungen om saken. Hans åsigt derom. Hofbetjeningens af- och tillsättande konungen förbehållet. — Bilaga: Kanslipres:s referat om sitt samtal med Schröder.
» $^{15}/_{8}$	Auskultanten i bergskollegium Lars Alstrins bref af d. $^{28}/_{7}$ 1759 med berättelse om förre pagehofmästaren Bredas stämplingar i Norge. Ett årligt understöd åt Alstrin å 1,200 dlr k.m. af de under kanslipresidentens disposition stående medel (det munderade protokollet har 1,200 dlr, koncept-protokollet 600 dlr).
1760 $^{2}/_{1}$ *	Kammarherren frih. C. G. Liwens entledigande från platsen såsom kavaljer hos prins Karl. — Bilaga: Kr. frih. Scheffers yttrande.
» $^{28}/_{3}$	Justering af hemliga protokollen af d. 13, 17, 19 och 24 Okt. samt 8 och 22 Dec. 1757, 13 Jan. 1758 och 6—8 Aug. 1759.
» $^{1}/_{9}$ » $^{8}/_{9}$ » $^{16}/_{9}$ » $^{22}/_{9}$ » $^{23}/_{9}$ » $^{14}/_{10}$*	En brochyr med titel »Till Riksens höglofliga ständer församlade vid riksdagen 1760» etc. Justitiekanslerens utlåtande om densamma. Befallning till dess författare, kommerserådet A. Nordencrantz, att ej låta något exemplar af densamma utkomma. — Bilagor: Koncept till brefvet till Nordencrantz och (i original) dennes qvitto på mottagandet af detsamma.

IV.

Hemliga konseljprotokoll i finansärenden 1774—1775, 1777—1788, 1790.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1774 $^{6}/_{7}$	Instruktion för assessoren A. F. Silfversparre att söka förmå några af Danzigs förmögnare invånare att flytta öfver till Sverige m. m. Regeringsråds fullmakt, adlig värdighet och riddaregrad af Vasaorden för presidenten och förste borgmästaren i Danzig E. F. Conradi, mot vilkor att han slår sig ned i Sverige och förmår andra förmögna Danzigbor att göra detsamma.
» $^{23}/_{8}$	Befallning till statssekr. J. Liljencrants att af särskilda om händer hafvande medel till kammarh. grefve J. G. Oxenstierna betala en årlig pension af 1,500 livres.
» $^{13}/_{10}$	Assessoren A. F. Silfversparres hemliga förrättning i Danzig och betalning af en af honom dragen vexel å 5,500 dlr k.m.
» $^{15}/_{11}$	Betalning af envoyén i Wien grefve Barks skuld, 25,000 rdr. b:co. — Bilaga: Nota på skuldebeloppet.
1775 $^{1}/_{2}$	Fastställande af vexelkursen vid en tillämnad realisation af bankens sedlar.
» $^{9}/_{2}$	Inlösen och omsättning af statskontorets obligationer.
» $^{6}/_{7}$	Upptagande i Holland, genom Horneca Fizeaux & Comp. och Hope & Comp., af ett 4 % lån å 1,200,000 rdr cour.
» $^{8}/_{9}$	Kungl. auktorisation för statssekr. J. Liljencrants att disponera 300,000 rdr cour. af det ofvannämnda holländska lånet. — Bilaga: Koncept till auktorisation (franska).

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1775 $^{13}/_{10}$	Kungl. auktorisation för statssekr. J. Liljencrants att lyfta ytterligare 200,000 rdr cour. af det holländska lånet. — Bilaga: Koncept till auktorisation (franska).
1777 $^{3}/_{4}$	Konungens tillämnade besök vid kejserliga ryska hofvet. Anskaffande af 50,000 rdr sp. för detsamma.
» $^{4}/_{8}$	Statsbristens afhjelpande och förebyggande. Öfverflyttning af statskontorets skuldfordringsstat till riksgäldskontoret samt hela riksgäldsfondens och de till dess förstärkning bestämda revenyers ställande under särskild förvaltning af en riksgäldsdirektion. Utnämning af ledamöter i riksgäldsdirektionen (kanslipres. grefve Scheffer, statssekr. frih. Liljencrants, kammarrådet frih. Bunge och statskommissarien Ruther). Upptagande till statsbristens afhjelpande af ett utländskt lån å 750,000 rdr hamb. b:o eller 800,000 rdr. holl. courant och af ett inhemskt lån mot statskontorets 5 % obligationer; införande af lifstidsräntor.
» $^{11}/_{9}$	Upptagande i Hamburg, genom J. Falk och P. Greve j:r, af ett $4^{1}/_{2}$ % lån på 20 år å 750,000 rdr b:co.
» $^{23}/_{10}$	Misslyckandet af Brentanos försök att i Genua upptaga ett svenskt statslån å 1 mill. wienska gulden. Anbud från bankirhuset J. & C. Hasselgreen i Holland på ett 4 % lån å 2 mill. gulden (800,000 rdr holl. courant). Beslut att mottaga anbudet endast till hälften.
» $^{9}/_{12}$	Befallning till statskontoret att upprätta en förteckning öfver statsverkets in- och utländska skuld. — Prot. utgöres af ett af konungen påtecknadt koncept till bref till statskontoret.
» $^{29}/_{12}$	Öfversändande till riksgäldskontoret af de af statskontoret uppsatta förteckningar öfver statsverkets in- och utländska skuld med befallning att draga försorg om dess betalning. Befallning till riksgäldsdirektionen om und. yttrande rör. storleken af dess behof för betalning af förfallen och under 1778 förfallande skuld samt af den årliga inkomst, som utöfver den s. k. riksgäldsfonden tarfvas till bestridande af derefter nödiga utbetalningar.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
	Öfverflyttning fr. o. m. 1778 från statskontoret till riksgäldsfonden af medel från slottsbyggnads-, nummerlotteri- och fiskerifonderna till gäldande af de på dem anslagna summor till resp. operahusbyggnaden, Gustaf II Adolfs staty och fiskeripremier. Bref till statskontoret ang. riksgäldsfondens förstärkning med ofvannämnda fonders behållning. — Prot. utgöres af ett af konungen påtecknadt koncept till bref till direktionen öfver riksgäldsfonden.
1778 $^{15}/_{1}$	Upptagande i Holland, efter bankirhuset J. & C. Hasselgreens anbud, af ett nytt 4 % lån å 400,000 rdr cour.
» $^{4}/_{2}$	Bref till riksgäldsdirektionen ang. medel till betalande af den förfallna och under året förfallande skulden, 939,000 rdr sp. Fonder för följande års skuldbetalning. Vadstena krigsmanshuskassas fordran, 51,092 rdr 11 sk. 1 r. Årlig afbetalning med 1,000 rdr å direktören D. Thunbergs fordran hos statsverket, 4,000 rdr sp. — Prot. utgöres af ett af konungen påtecknadt koncept till bref till riksgäldsdirektionen.
» $^{1}/_{5}$	Befallning till riksgäldsdirektionen ang. förskott ur riksgäldsfondsmedlen å 5,000 rdr sp. åt öfverste G. Sprengtporten, att återbetalas med den honom personelt tillagda årliga lön af 1,000 rdr sp. — Prot. utgöres af ett af konungen påtecknadt koncept till bref till riksgäldsdirektionen.
1779 $^{9}/_{8}$	Omsättning med 300,000 rdr å 1770 års 5 % lån å 500,000 rdr holl. cour. hos Horneca, Hoguer & Comp., Amsterdam, samt afbetalning af 200,000 derå genom J. & C. Hasselgreen medelst oförsålda obligationer å det med dem senast kontraherade lån å 400,000 rdr. sp. Inlösen af förfallna 50,000 rdr af det 1770 upptagna Bargumska lånet å 500,000 rdr medelst oförsålda obligationer af ofvannämnda Hasselgreenska lån. Upptagande i Genua, genom Brentano Cimaroli, af ett 4 % lån å 1 mill. kejsaregulden (3,250,000 livres) mot vissa gratifikationer åt större subskribenter till betalning af ett 1770 der upptaget 5 % lån å 1 mill. samma mynt.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1779 $^{13}/_{9}$	Upptagande i Holland, genom Hope & Comp. samt Fizeaux Grand & Comp., af ett lån å 300,000 rdr cour. på 12 år mot 4 % årlig ränta och 2 % provision samt 6 % till courtage och gratifikationer till omsättning af ofvannämnda 1770 års 5 % lån å 500,000 rdr.
» $^{30}/_{11}$	Anvisande af ett generaltullarrendesocietetens förskott af 18,000 rdr sp. å tullarrendet och kronans vinstandel, af bränneridirektionens medel, af 10,000—12,000 rdr af de franska subsidierna och af ett af statssekr. J. Liljencrants i eget namn upptaget lån å 12,000 rdr åt statskontoret till bestridande af dess till 70—80 tusen rdr sp. stigande utbetalningar under årets sista qvartal.
1780 $^{6}/_{4}$	Upptagande i Holland, genom Hope & Comp. och Fizeaux Grand & Comp., af ett 15-års 4 % lån å 300,000 rdr cour. mot 2 % provision och 6 % till lånemäklarna till omsättning af ett 1770 i Holland upptaget i Dec. 1780 förfallande 4 % lån å 400,000 rdr holl. cour. — Jfr prot. af d. $^{30}/_{5}$ 1780. Betalning af återstående 100,000 rdr å nämnda lån genom öfverskotten å ofvannämnda Hasselgreens och Brentanos lån samt franska subsidiemedlen. — Bilaga: Statssekr. frih. Liljencrants' und. memorial af d. $^{6}/_{4}$ 1780.
» $^{8}/_{5}$	Upptagande i diskontkompaniet i statssekr. frih. J. Liljencrants' namn och mot säkerhet af generalassistancekontorets aktier af ett 5 % lån å 40,000 rdr sp. på 6 månader och ett 6 % lån å 20,000 rdr sp. för samma tid för utrustning af örlogsfartyg till skydd åt handelsfartygen under pågående krig. Insättning, genom riksgäldskontoret, i banken af för ändamålet under den närmaste tiden ej behöfliga 39,000 rdr af nämnda lån. — Bilaga: Koncept af k. bref af d. $^{8}/_{5}$ 1780 till riksgäldskontoret ang. 39,000 rdr.
» $^{30}/_{5}$	Fördubbling af gratifikationerna för tecknarne å det genom Brentano-Cimaroli i Genua negocierade 4 % lån till betalning af ett der 1760 upptaget lån å 800,000 wienska gulden. Fastställande af lånetiden till 12 i st. f. till 15 år för det genom Hope & Comp. och Fizeaux Grand & Comp. i Amsterdam negocierade 4 % lån å 300,000 rdr holl. cour. — Jfr prot. af d. $^{6}/_{4}$ 1780.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1780 $^{4}/_{12}$	Decharge åt statssekr. frih. J. Liljencrants för några verkställda utbetalningar (slutbetalning å 1767 års holländska lån hos Hope & Comp.; betalning 1777 af räntorna på kronans utrikes skuld och af enkedrottningens utländska skuld).
» »	Upptagande i Holland, genom Hope & Comp. och Fizeaux Grand & Comp., af ett 15 års 4 % lån å 700,000 rdr holl. cour. mot 2 % provision och 6 % till lånemäklarna till betalning af Bargumska 5 % lånet å 500,000 rdr och till bestridande af sjöutrustningen för handelns och sjöfartens skydd 1781. — Jfr prot. af d. $^{16}/_{1}$ 1781. Insättning af återstoden af lånet i riksgäldsdirektionen, att vid reqvisitioner till sjöutrustningen användas, och anvisning af den egentligen för denna utrustning afsedda, genom licentens förhöjning bildade fond till riksgäldsfonden, tills ofvannämnda reqvisitioner ersatts.
» »	Bokslut för 1778 öfver riksgäldsfondens inkomster och utgifter. Dess revision genom en riksgäldsdirektionens ledamot. 400 rdr sp. till »discretion» åt riksgäldskontorets tjenstemän och 150 rdr årligen att disponeras af direktionen till ord. tjenstemäns uppmuntran och till arfvoden åt e. o. tjenstemän.
1781 $^{16}/_{1}$	Det genom Hope & Comp. och Fizeaux Grand & Comp. negocierade lånets minskning från 700,000 till 200,000 rdr med anledning af den genom Englands krigsförklaring mot Holland förändrade ställningen i sistnämnda land. — Jfr prot. af d. $^{4}/_{12}$ 1780. Förvaltningen af öfverskottet af berörda lån (se Hemligt prot. af d. $^{4}/_{12}$ 1780). Betalning medelst detta öfverskott af det i statssekr. frih. Liljencrants' namn upptagna lånet å 40,000 rdr (se Hemligt prot. af d. $^{8}/_{5}$ 1780).
» $^{7}/_{12}$	Revision af statssekr. frih. J. Liljencrants' penningeförvaltning (franska subsidiemedlen; spanmålsupphandling till kronobrännerierna behof; indragning af nya och återbetalning af gamla lån) dels genom direktionen öfver de regala brännerierna, dels genom riksgäldsdirektionen.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
	Kronans vinst derpå att för 60,000 rdr af senast upptagna holländska lån i Hamburg köpts silfver, som myntats i Stockholm.
	Bokslut för 1779 öfver riksgäldsfondens inkomster och utgifter.
	Arfvode å 333 rdr sp. åt direktionsledamoten kammarrådet O. E. Lagerheim, tills full kammarrådslön på ord. stat honom tillfaller.
	»Discretion» såsom förra året åt riksgäldskontorets tjenstemän.
	Höjning af det genom Brentano Cimaroli i Genua negocierade 4 % lånet från 3,250,000 till 4 mill. livres, med vilkor att gratifikationerna jämte den stipulerade räntan ej öfverstege 5 % årlig ränta af lånesumman.
1781 $^{13}/_{12}$	Upptagande i diskontkompaniet i statssekr. friherre Liljencrants' namn för kronans räkning af ett 6 månaders lån å 30,000 rdr sp. såsom bidrag till fyllande af statskontorets behof.
	Laglig ränta åt leverantörer af beklädnings- och ammunitionspersedlar för den tid de fått vänta på betalning.
1782 $^{20}/_{3}$	Upptagande i Holland, genom Hope & Comp. och Fizeaux Grand & Comp., af ett 16 års 4 % lån å 500,000 rdr cour. mot 7 % i provision och alla omkostnader till inlösen af återstående 450,000 rdr å Bargumska 5 % lånet.
» $^{18}/_{4}$	En statsbrist för 1781 af 630,432 rdr sp. och medel till dess afhjelpande: 1) uppskof med betalningen af de förskott, som lemnats af fiskeri-, manufaktur- och medicinalfonderna (resp. 143,056, 30,000 och 12,002 rdr sp.) samt konvojkommissariatet (50,000 rdr. sp.); 2) beräknadt öfverskott af kronobrännerimedlen 8 tnr guld; 3) minskningen i Hopes och Fizeaux' provision 15,000 rdr.; 4) nettoprovenyen af tillökningen i det Brentano-Cimaroliska lånet (se Hemligt prot. af d. $^{7}/_{12}$ 1781) 75,000 rdr.; 5) omsättning af 30,000 rdr-lånet i diskontkompaniet; 6) prenumerationssumma för ny oktroj på 20 år åt Ostindiska kompaniet 150,000 rdr.
	Påskyndande af arbetet med tulltaxeberedningen.
	Granskning af tullarrendekontraktet.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1782 $^{6}/_{6}$	Bokslut för 1780 öfver riksgäldsfondens inkomster och utgifter.
	»Discretion» åt kontorets tjenstemän såsom 1778 och 1779.
1783 $^{13}/_{4}$	Bokslut för 1781 öfver riksgäldsfondens inkomster och utgifter.
	»Discretion» åt kontorets tjenstemän såsom tillförene.
	Riksgäldsdirektionens und. betänkande af d. $^{19}/_{3}$ 1783 ang. riksgäldsfondens förskott till statskontoret (701,495 rdr sp., 19 sk, 1 rundst.) och föreställning om dess återbetalning, särskildt om 33,333 rdr 16 sk. årlig afbetalning på 181,900 rdr, förskjutna till sjöutrustning.
	Riksgäldsdirektionens begäran om en instruktion; konungens besegling af en af direktionen företedd dupplett af dess 1778 inlemnade projekt till reglemente och hans anteckning å densamma, att detta må tills vidare tjena till efterrättelse.
» $^{3}/_{6}$	Statssekr. frih. J. Liljencrants' berättelse om sin förvaltning af de utländska låneärendena.
	Förordnande för statskommissarien J. Ruther samt kammarråden O. E. Lagerheim och J. Lönberg att, efter aflagd tysthetsed, revidera Liljencrants' räkenskaper.
	Kassabehållningens (970 rdr 29 sk.) öfverlemnande till statskontoret. — Bilaga: Koncept till kungl. bref till riksgäldsdirektionen d. $^{3}/_{6}$ 1783 ang. revisionen.
» $^{10}/_{9}$	Upptagande, till försvarsverkets förbättring, i Holland, genom Hope & Comp. och Fizeaux Grand & Comp., af ett 15 års 5 % lån å 600,000 rdr holl. cour. mot $4^{1}/_{2}$ % provision.
» $^{16}/_{9}$	Upptagande, genom handelshuset La veuve Jean Martin Smets i Antwerpen, tillsvidare af endast hälften af ett erbjudet 10 års $4^{1}/_{2}$ % lån å 2 mill. brabantska vexelgyllen mot $4^{1}/_{2}$ % provision eller, om detta misslyckas, genom J. & C. Hasselgreen i Amsterdam, af ett 12 års 5 % lån å 400,000 rdr holl. cour.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1784 $^{20}/_{10}$	Upptagande, till försvarsverkets förbättring, i Holland, genom Hope & Comp. och Fizeaux Grand & Comp., under vilkor af bankirhuset J. & C. Hasselgreen medgifvet deltagande, af ett 15 års $4^1/_2$ % lån å 2 mill. gulden mot 6 % provision.
1785 $^{8}/_{9}$	Utbetalning till delegare af deras andelar i generaltullarrendesocietetens hos kronan innestående prenumerationssumma 166,666 rdr 32 sk. (10 tnr guld) eller utbyte af deras aktier mot tulldirektionens 6 % obligationer samt fyllande af statsverkets derigenom uppkomna brist medelst lån af enskilda mot tulldirektionens 6 % obligationer. Insättning hos tulldirektionen mot dess 6 % obligationer af kronprinsens i riksgäldsdirektionen stående medel, 5 tnr guld, i en sådan form, som vore det skedt för enskildas räkning. Inskränkning af antalet ledamöter i tulldirektionen och utnämning af ny direktion (9 ledamöter). Bokslut för 1783 och 1784 öfver riksgäldsfondens inkomster och utgifter. Höjning af de d. $^{4}/_{12}$ 1780 (se Hemligt prot. af denna dag) till direktionens disposition ställda medel från 150 till 300 rdr sp.
» $^{17}/_{11}$	Insättning hos tulldirektionen, mot dess förskrifningar och 6 % ränta, af endast 60,000 rdr sp. af kronprinsens medel (se Hemligt prot. af d. $^{8}/_{9}$ 1785). Fixering af upplåningen mot tulldirektionens obligationer till 200,000 rdr sp. »eller deromkring».
» $^{5}/_{12}$	Qvitto från statskontoret på mottagna 60,000 rdr sp. tulldirektionens obligationer för kronprinsens medel. Inköp från Cette för kronans räkning, genom handlanden D. Schinkel, af 70,000 à 75,000 kannor franskt bränvin, till förekommande af oloflig bränvinsbränning eller af införsel från utrikes ort med anledning af den till följd af spanmålsbristen inskränkta kronobränningen.
» $^{9}/_{12}$	Preussiska sjöhandelssocietetens (Die Seehandlung) genom krigsrådet von Segner och på grund af hans plan gjorda anbud att i Sverige inrätta ett privilegieradt tobakshandelskompani, som, under förutsätt-

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
	ning af allmänt förbud mot odling af tobak inom riket (med undantag af Stockholm), ensamt skulle ega rätt att, mot en viss årlig afgift till kronan, införskrifva tobak för tillverkning och försäljning.
	Bifall till projektet mot vilkor af en förhöjning i den årliga afgiften till kronan (de första 6 åren 80,000, de 6 derpå följande 100,000 och de 13 på dessa följande 150,000 rdr sp.)
1785 $^{12}/_{12}$	Upptagande i Holland, genom Hope & Comp. och Henry Fizeaux & Comp., af ett 15 års $4^{1}/_{2}$ % lån å 600,000 rdr holl. cour.
» $^{19}/_{12}$	Den af statskommiss. J. Ruther, kammarråden J. Lönberg och O. E. Lagerheim samt statskommiss. C. G. Ekman verkställda revision af statssekr. frih. J. Liljencrants' hufvudbok öfver utländska låneärenden m. m.
	Öfverföring på Liljencrants' tillgodohafvande af 2,000 rdr sp. såsom ersättning för ränta å ett i hans namn och på hans enskilda kredit införskrifvet parti silfver (utmyntadt till 200,000 rdr sp.) till realisationens främjande.
	Hufvudbokens förvaring hos riksgäldsdirektionen. — Bilaga: Revisorernas und. berättelse af d. $^{15}/_{12}$ 1785.
1786 $^{27}/_{1}$	Uppskof, på grund af obilligheten att genast tillämpa förbudet mot tobaksplantering, med konungens ratifikation å projektet till kontrakt eller oktroj för preussiska sjöhandelssocietetens tillämnade tobakshandelskompani i Sverige, trots den ökade förhöjningen i dess årliga afgift till kronan.
» $^{30}/_{1}$	Införskrifning (på grund af total inställelse af verksamheten vid de flesta kronobrännerier) från Cette för kronans räkning, genom handlanden D. Schinkel, af 70,000—80,000 knr franskt bränvin till Göteborg och 40,000 knr till Stockholm.
» $^{14}/_{6}$	Kungl. skrifvelse till riksgäldsdirektionen ang. räntebetalningen på ett d. $^{1}/_{12}$ 1784 hos Hope & Comp. och Fizeaux & Comp. upptaget lån å 800,000 rdr holl. cour. — Prot. utgöres af ett af konungen påtecknadt koncept till bref till riksgäldsdirektionen.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1786 $^{5}/_{9}$	Bankens förskott af 50 tnr guld (833,333$^{1}/_{3}$ rdr sp.), fördelade på 9 år, till främjande af spanmålsmagasinsinrättningen, mot vilkor att befrias från all vidare förbindelse att biträda vid rikets påträngande nöd, mot tulldirektionens förskrifningar på summorna och mot säkerhet i tullinkomsterna samt mot vilkor att förskotten användas till det afsedda ändamålet.
	Kongl. Maj:ts reqvisition hos bankofullmäktige af 100,000 rdr, till upprättande af spanmålsmagasin, att utgå under 1787 mot förskrifningar af direktionen öfver reg. bränn. inr. att betalas inom 1 år och 8 månader med 3 % ränta. — Bilagor: 2 direktionens öfver reg. bränn. inr. reverser å 50,000 rdr sp. hvardera (original); koncepter af k. skrifvelser till bankofullmäktige och tulldirektionen d. $^{5}/_{9}$ 1786 (den förra justerad af konungen).
1787 $^{8}/_{1}$ » $^{1}/_{6}$	Ersättning och skadestånd af 10,000 floriner åt preussiska sjöhandelssocieteten (med anledning af återtaget privilegium på ett tobakshandelsbolag i Sverige) för af detsamma i Brandenburg och England uppköpta tobaksblad; samt öfvertagande och försäljning på auktion af dess öfriga inköpta, i Holland befintliga tobak. — Bilaga: »Copie de la correspondance rélative aux feuilles de tabac achettées par la Compagnie maritime de Berlin.»
1788 $^{22}/_{5}$	Uppdrag åt statssekr. frih. E. Ruuth att anskaffa nödiga medel till utrustningen, transporten och underhållet af armén i Finland och vidtaga anstalter till proviants upphandling inom och utom riket.
» $^{25}/_{5}$	Tillverkning af några skeppund 5-kopekstycken vid Avesta att användas till betalning af matvaror och fourage vid ryska gränsen, i händelse af fredsbrott med Ryssland.
» $^{22}/_{12}$	Upptagande i Antwerpen, genom huset La veuve Jean Martin Smets, af ett 10 års 5 % lån å 3 mill. gulden.
	Fullmakt för gen.löjtn. frih. G. Wrangel att i Genua, genom handelshuset Brentano Cimaroli, upptaga ett lån å 8 mill. lire.

Konseljdagar.	Föredragna ärenden.
1790 $^{29}/_{6}$ » $^{30}/_{6}$ » $^{1}/_{7}$	Rikets ständers kontors nödställda belägenhet. Dess begäran om en undsättning på 280,000 rdr sp. Tillförordnade regeringens rätt att med anledning deraf vidtaga åtgärder och dess auktorisation för statssekr. frih. E. Ruuth och statskommiss. C. G. Ekman att i förening med kontorets fullmäktige vidtaga åtgärder till dess undsättning.
» $^{12}/_{7}$	Kungligt bref till fullmäktige i riksgäldskontoret ang. dess nödställda belägenhet. — Prot. utgöres af ett af konungen, ombord på »Amphion» i Svenskasund, påtecknadt koncept till bref till riksgäldskontoret.

MEDDELANDEN

FRÅN

SVENSKA RIKSARKIVET

Rättelse.

Sid. 9, rad. 12 uppifrån *står:* Gustaf III:s
läs: Johan III:s

STOCKHOLM
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
1899

MEDDELANDEN

FRÅN

SVENSKA RIKSARKIVET

UTGIFNA AF

C. T. ODHNER

XXIII

STOCKHOLM
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
1899

Årsberättelse för år 1898.

Till Konungen.

Den redogörelse för Riksarkivets tillstånd och verksamhet under sistförflutna år, som det tillkommer mig att afgifva, får jag härmed i underdånighet meddela.

Den *ordinarie* tillökningen i Riksarkivets samlingar utgöres såsom vanligt af leveranserna från Eders Kongl. Maj:ts kansli (bil. A), tillsammans 378 band, volymer och fasciklar. Af dessa har Justitiedepartementet aflemnat 74, bland hvilka förekomma åtskilliga äldre handlingar rörande lagstiftning och förvaltning, kommissionshandlingar m. m. Justitierevisionen har aflemnat 147, Landtförsvarsdepartementet 62, Civildepartementet 43 och Ecklesiastikdepartementet 52, hvarjemte Justitiedepartementet aflemnat 36 st. originalförordningar. Den *extraordinarie* tillökningen (bil. B) är ovanligt omfattande; den utgör tillsammans 961 band, volymer och fasciklar, 7 kartor, 17 pergamentsbref och 12 lösa handlingar. Den största delen häraf har kommit från Kammararkivet och Statskontorets arkiv; det förra har bidragit med 624 nummer, utgörande till större delen gods- och reduktionshandlingar från Östersjöprovinserna och Sveriges tyska besittningar, Statskontoret åter har lemnat 204

nummer, till större delen statsverkshandlingar samt handlingar rörande kronobrännerierna och allmänna magasinsinrättningen. Bland gåfvorna ber jag att få fästa uppmärksamheten på den redan i förra årsberättelsen nämnda samling af handlingar, som f. d. kommendörkaptenen W. Nordenskjöld å slägten Nordenskjölds vägnar aflemnat. Den utgör 125 fasciklar, mest rörande viceamiralerna frih. Otto Henrik, Otto Gustaf och Carl Reinhold Nordenskjöld. Af grefve W. Liljencrantz, som förut öfverlemnat många vigtiga handlingar ur riksrådet grefve Joh. Liljencrants' efterlemnade papper, har Riksarkivet emottagit ytterligare bidrag af samma slag. Ryttmästaren I. Holst har öfverlemnat handlingar rörande ätten Holst, äfvensom 12 pergamentsbref från nyare tiden.

Riksarkivets samlingar hafva under året minskats genom en del handlingar, som, på grund af Eders Kongl. Maj:ts 1879 och 1883 gifna tillstånd, öfverlemnats till Kongl. Biblioteket och Kongl. Krigsarkivet, såsom bättre passande för dessa än för Riksarkivet. Till Kongl. Biblioteket hafva sålunda lemnats 5 konvolut handlingar af blandadt innehåll (Bibliographica, Curiosa m. m.) och 9 konvolut äldre tryckalster, bland hvilka några af stort värde. Kongl. Krigsarkivet åter har emottagit 45 konvolut, innehållande handlingar af specielt militäriskt innehåll, och 1 fascikel handlingar rörande finska och danska krigen 1808—1809.

Sedan den af chefen för Kongl. Justitiedepartementet i och för anbefalld gallring förordnade rättskunnige granskaren af Justitierevisionens äldre handlingar, f. d. akademisekreteraren J. K. Kreüger, i början af året fullt afslutat granskningen af samtliga justitierevisions- och generalauditörshandlingarna från år 1700 till den 19 maj 1789, då Högsta Domstolen trädde i verksamhet, anmodade jag honom, af skäl, som jag i min under-

dåniga skrifvelse den 10 dennes angifvit, att ännu en gång genomgå de till utgallring afsedda justitierevisionshandlingar från och med september månad 1736, då den nya lagen började tillämpas till Högsta Domstolens inrättande, med särskildt uppdrag att för tiden närmast efter 1736 taga hänsyn till den nya lagens tillämpning ej blott i märkliga utan äfven i vanligare mål och att behålla sådant som med afseende härpå ellet ur andra synpunkter kunde innehålla någon upplysning af värde. I följd af denna förnyade granskning kommer ett betydligt antal handlingar att undantagas från utgallringen. Sedan Kreüger den 24 sistlidne december afslutat nämnda arbete, skulle det enligt Eders Kongl. Maj:ts befallning den 5 juni 1885 för honom ännu återstå att i och för gallring granska justitierevisionshandlingarna för tiden 1680—1700 och från den 19 maj 1789 till och med år 1798. Men då den redan vunna erfarenheten gifvit vid handen, att det för det förra af dessa tidskiften ej finnes mycket att gallra, och då det utrymme, som Riksarkivet för det närvarande disponerar, icke gör det nödvändigt att påskynda det år 1885 under andra förhållanden påbjudna gallringsarbetet, så har jag hos Eders Kongl. Maj:t i underdånighet hemställt, att det må tills vidare anstå med ifrågavarande arbete.

Det gagn, som det hittills utförda gallringsarbetet tillskyndat Riksarkivet, består, såom jag redan i föregående årsberättelse omförmält, icke blott i sjelfva gallringen och det ökade utrymme denna medfört, utan äfven och kanske ännu mera i den nya och förbättrade anordning, som justitierevisions- och generalauditörshandlingarna för största delen af 1700-talet vunnit, hvarigenom både dessa rent juridiska samlingar blifvit mera brukbara för forskningen än hittills och sådana justitiehandlingar, som ej hafva något juridiskt intresse, men

deremot äro upplysande i andra afseenden, blifvit mera tillgängliga genom att inordnas på de olika specialsamlingar, till hvilka de med afseende på ämnets beskaffenhet naturligen höra.

Riksarkivets bibliotek har under året ökats med 536 tryckalster (band och häften). — Följande utländska institutioner hafva öfversändt bokgåfvor: i *Danmark* Genealogisk Institut, Rigsarkivet och Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie; i *Finland* Finlands statsarkiv, Finska historiska samfundet, Helsingfors' universitet och Åbo stads historiska museum; i *Norge* den norske historiske Kildeskriftskommission, Kristiania universitet, Rigsarkivet och Videnskabsselskabet i Kristiania; i *Ryssland* Gesellschaft für Geschichte und Alterthumskunde der Ostseeprovinzen Russlands (Riga); i *Tyskland* Verein für Meklenburgische Geschichte und Alterthumskunde (Schwerin) och Verein für Thüringische Geschichte und Alterthumskunde (Jena); i *Österrike* Polska historiska samfundet i Lemberg. Enskilde gifvare voro: prof. O. Ahnfelt, d:r J. A. Almquist, prof. C. v. Bonsdorff (Helsingfors), lektor E. Hildebrand, hr S. Hirzel (Leipzig), prof. E. Holm (Köpenhamn), riksgäldsfullmäktigen J. Johansson, f. d. akademisekreteraren J. K. Kreüger, prof. K. G. Leinberg (Helsingfors), kammarherren grefve A. Lewenhaupt, d:r O. Malmström, prof. F. Mojean (Stralsund), prof. Y. Nielsen (Kristiania), arkivrådet K. Obser (Karlsruhe), riksarkivarien C. T. Odhner, prof. Pierling (Paris), prof. O. Rygh (Kristiania), hofmarskalken C. Silfverstolpe, arkivarien A. Thiset (Köpenhamn), Overretssagförer H. C. Wegener och Sognepræst C. Wegener (Danmark). Riksarkivet har å sin sida utdelat sina publikationer eller delar deraf till åtskilliga in- och utländska samfund och personer.

Riksarkivet har under året emottagit besök till ett antecknadt antal af 6042; expeditionernas antal uppgick till flere gånger detta antal. De som begagnat arkivets samlingar utgjorde ett antal af 332, af hvilka 74 under längre eller kortare tid här anställt forskningar. Bland dem voro 30 utländingar, af hvilka 21 från Finland. Särskildt får jag nämna följande forskare, hvilka här arbetat någon längre tid: från *Norge* riksarkivarien H. J. Huitfeldt-Kaas; från *Finland* licentiaten T. S. Dillner, assessor J. R. Forsman, magister T. Grotenfelt, akad.-docenten T. E. Karsten, professor K. G. Leinberg, kand. J. Paasikivi, kollega V. H. Renwald och biblioteksamanuensen G. Schauman; från *Frankrike* professor P. Pierling; från *Ryssland* kollegiirådet N. Moltschanovski från Kiew och pastor R. Winkler från Estland.

Inom Riksarkivets ordinarie tjenstemannapersonal har under året den förändring skett, att i ledigheten efter d:r J. T. Westrin, som utnämnts till arkivarie, blifvit den 28 januari till amanuens i nåder utnämnd kongl. sekreteraren Ernst Adam Wallmark. Såsom e. o. amanuenser hafva tjenstgjort hela året: hofintendenten L. M. V. Örnberg, lektor E. Hildebrand, kammarherren J. B. T. Beskow, d:r P. H. S. Sondén, d:r G. Berg, kand. C. A. H. Hammarskjöld, d:r J. A. Almquist och docenten d:r S. Clason, samt under en del af året E. A. Wallmark och d:r H. Rosman. Af dessa hafva Örnberg, Hildebrand, Sondén och G. Berg uppburit bestämda årsarfvoden med tre timmars daglig tjenstgöringsskyldighet, de öfriga tillfälliga arfvoden.

De ordinarie tjenstemännen hafva under året begagnat den rätt till semester, som dem tillkommer. Tjenstledighet har åtnjutits af riksarkivarien under veckan 24—31 juli, af arkivarien friherre Taube den 24—31 augusti och af arkivarien hofmarskalken Silfverstolpe

för helsans vårdande den 16 maj—22 juni; hvarjemte en amanuenstjenst stått ledig under januari månad. Under de ledigheter, som sålunda uppstått, har riksarkivarieembetet föreståtts af arkivarien frih. Taube under en och trefjerdedels månad, arkivarietjenst förrättats af amanuensen Lundgren under tre, af amanuensen d:r Bergh under två och en half månader, af amanuensen Wallmark under en, af lektor Hildebrand under en månad samt af d:r Sondén under en vecka. Amanuenstjenst har uppehållits af d:r Sondén under fyra, af d:r G. Berg under två månader, af kand. Hammarskjöld under en och trefjerdedels månad, af d:r Almquist under två månader, af d:r Clason under en och trefjerdedels och af d:r Rosman under en half månad.

Det tillkommer mig äfven att redogöra för de viktigaste bland de arbeten, som under året utförts af Riksarkivets tjenstemän.

Riksarkivariens tid har under årets senare del varit mycket upptagen af de underdåniga utlåtanden han haft att afgifva i frågor rörande *landsarkiven* hvilka kommit till stånd genom Eders Kongl. Maj:ts nådiga propositioner och Riksdagens deraf föranledda beslut vid riksdagarna 1897 och 1898. Men då landsarkiven icke ännu stå i något annat samband med Riksarkivet, än att båda i riksstaten äro upptagna under gemensam rubrik, anser jag mig icke böra här redogöra för den del jag tagit i förberedelserna till landsarkivens upprättande. Det första landsarkivet, det i Vadstena, kan först i slutet af detta år träda i verksamhet, och har den dithörande arkivariebefattningen på Eders Kongl. Maj:ts befallning af mig kungjorts till ansökning.

Riksarkivets *administrativa* afdelning har som vanligt varit mest sysselsatt med den dagliga expeditionen och hvad som dermed står i sammanhang. Bland öfriga

arbeten må nämnas, att samlingen af Hofrätternas underdåniga skrifvelser i administrativa och ekonomiska ärenden börjat ordnas, och att ordnandet af Flottans handlingar afslutats. Äfven har afslutats arbetet med öfverflyttandet af de militära meritförteckningar, som medföljt regementschefernas underdåniga skrifvelser, till den stora meritförteckningssamlingen, hvilken derigenom blifvit flerdubbelt större än förut.

Inom den *historiska* afdelningens båda sektioner får jag nämna följande arbeten. Förtecknandet af medeltidens pappersdokument i regestform har fortgått från 1463 till och med 1488. Vidare har påbörjats förtecknandet af de i medeltidscodices förekommande dokument efter 1420 (de äldre äro aftryckta i Diplomatarium) samt af de af d:r K. H. Karlsson gjorda afskrifter ur Vatikanska arkivet. Pergamentsbrefven yngre än 1540 hafva fullständigt ordnats och registrerats. Den stora samlingen Livonica, omfattande handlingar rörande Sveriges forna Östersjöprovinser, hvilken på senare tider mycket tillväxt genom öfverlåtelser från Kammararkivet, har börjat fullständigt ordnas. »Acta historica» för Gustaf I:s och Karl X Gustafs tid äro till större delen ordnade, och förteckning är upprättad öfver samtliga i Riksarkivet förvarade bref till Karl X. Öfver de administrativa och historiska småsamlingarna har förteckning upprättats, några af dem äro omordnade, hvarvid alla handlingar rörande böcker och literatur samt boktryckerier och censur sammanförts under titeln »Bibliographica». Stockholms stads akter äro ordnade och förtecknade, och samlingen Biographica är med bokstäfverna U—Ö slutordnad och förtecknad. Denna samling, som nu räknar 918 volymer, får dock ständig tillökning från olika håll.

Vid den internationella *Kongressens för diplomatisk historia* sammanträde i Haag den 1 september och föl-

jande dagar var Riksarkivet representeradt af arkivarien d:r Westrin, till hvars resa Eders Kongl. Maj:t beviljat understöd af statsmedel.

Rörande Riksarkivets publikationer af handlingar, som äro af vigt för fäderneslandets historia, får jag meddela följande. Af *Konung Gustaf I:s registratur*, utgifvet genom V. Granlund, voro vid utgifvarens i juni månad inträffade död färdigtryckta dels hela den adertonde delen med undantag af registret, dels 14 ark på den nittonde delen. Af *Svenska riksrådets protokoll*, utgifna genom S. Bergh, är åttonde delens andra afdelning, jämte registret till hela delen, färdigtryckt, hvarmed delen är afslutad. Af *Svenska riksdagsakter jemte andra handlingar, som höra till statsförfattningens historia under tidehvarfvet 1521—1718*, utgifna genom E. Hildebrand, är andra delens tredje och sista afdelning färdigtryckt, hvarigenom delen är med undantag af registret afslutad. Hvad beträffar urkundverket *Svenskt Diplomatarium*, hvars utgifvande bekostas af den Posseska donationsfonden, hafva förarbeten till dess fortsättande länge fortgått dels genom d:r K. H. Karlssons forskningar och afskrifter ur Vatikanska arkivet och andra utländska arkiv, dels genom Riksarkivets tjenstemän, hvilka i regestform förtecknat de senare afdelningarna af pergaments- och pappersdiplomerna, som ej kunna in extenso tryckas i Diplomatariet. I sammanhang härmed har jag uppdragit åt artisten O. Sörling att afteckna särskildt sådana sigill å medeltidshandlingar, hvilka genom sin skröplighet äro på väg att gå förlorade.

Af *Meddelanden från svenska Riksarkivet* har under året utgifvits tjuguandra häftet, till hvars tryckning Eders Kongl. Maj:t i nåder beviljat särskildt anslag.

Riksarkivets räkenskaper hafva förts af arkivarien hofmarskalken Silfverstolpe. Arkivarien Westrin har

fört protokollet vid sammanträdena mellan riksarkivarien och arkivarierna, och biblioteket har vårdats af amanuensen d:r Bergh.

Det Riksarkivet tillhöriga bokbinderiet har varit träget sysselsatt i synnerhet med reparationer af skadade arkivalier, dels äldre, af tidens tand angripna, dels yngre handlingar, hvilka i följd af papperets sämre beskaffenhet inom kort sönderfalla.

Stockholm den 23 Januari 1899.

Underdånigst
C. T. ODHNER.

698470A

Bil. A.

Specifikation på den *ordinarie* tillökningen år 1898 i Riksarkivets samlingar genom leveranser från Kongl. Maj:ts Kansli:

Från *Kongl. Justitiedepartementet:*

Afgjorda handlingar för år 1888	13	vol.
D:o d:o » » 1889	21	»
Registratur för år 1896	1	band
Afgjorda handlingar för den 1 Aug. 1844 och 24 Sept. 1861 angående förmynderskapslagstiftning	2	fasc.
D:o d:o för den 18 Sept. 1862 angående ny konkurslag	1	vol.
Krigslagskomitéers betänkanden och handlingar 1824—1854	2	»
Handlingar angående komitén för Sveriges och Norges gemensamma försvar 1856	1	fasc.
D:o d:o Unionskomitén 1865—1867	1	»
D:o d:o riksdagen 1817—1818	1	vol.
Ofrälse ståndens riksdagsfullmakter 1840, 1844, 1850, 1853, 1862	5	»
Konsistoriernas underd. utlåtanden angående förslag till kyrkolag 1828, 1846	2	»
Handlingar angående representationsreformen (statistiska uppgifter, adresser m. m.) 1846—1849, 1865	14	»
D:o d:o fångvården 1837—1852	2	»
D:o d:o sparbanker 1840- och 1850-talen, 1868	1	»

Handlingar angående löner för justitiestaten 1830-talet, 1841 . . . . . 2 vol.
D:o d:o förvaltningen 1810—1840 . . 3 »
D:o d:o lagskipningen 1774—1854 . 1 »
D:o d:o tryckfriheten 1810—1817 . . 1 fasc.
samt 36 stycken originalförordningar.

Från *Kongl. Justitierevisionen:*

Statsrådsprotokoll i justitieärenden för åren 1861—1875 . . . . . 15 band
Nedre Justitierevisionens protokoll för åren 1871—1880 . . . . . 10 vol.
Afgjorda handlingar i revisionsmål för år 1895 . . 43 »
D:o d:o i besvärs- och ansökningsmål för samma år . . . . . 79 »

Från *Kongl. Landtförsvarsdepartementet:*

Afgjorda handlingar för år 1881 . . . . . 27 »
D:o d:o » » 1882 . . . . . 31 »
Statsrådsprotokoll för åren 1885—1888 . . . . . 4 band

Från *Kongl. Civildepartementet:*

Afgjorda handlingar för år 1895 . . . . . 43 vol.

Från *Kongl. Ecklesiastikdepartementet:*

Afgjorda handlingar för år 1894 . . . . . 52 »

Tillsammans 378 band,
volymer och fasciklar jemte 36 originalförordningar.

Bil. B.

Specifikation på den *extraordinarie* tillökningen år 1898 i Riksarkivets samlingar dels genom leveranser från offentliga verk och myndigheter, dels genom gåfvor och köp.

Genom leveranser:

Från *Kongl. Kammarkollegium:*

Handlingar angående		Östersjöprovinserna . . .	255 vol.
D:o	d:o	de Tyska provinserna . . .	330 »
D:o	d:o	Preussen under svensk förvaltning	23 »
D:o	d:o	det inre Tyskland under 30-åriga kriget	8 »
D:o	d:o	Pfalz-Zweibrücken	7 »
Äldre förteckningar öfver Östersjö- och Tyska provinserna			1 »

Från *Kongl. Statskontoret:*

Räntekammarhandlingar	6 fasc.
Statsverkshandlingar	1 band 11 vol. 3 fasc.
Handlingar angående Kronobränneriorna och Allmänna Magasinsinrättningen	29 band 84 vol. 46 fasc.
Kommissionshandlingar	3 band 1 fasc.
Handlingar angående statsskuld	2 band 1 fasc.
D:o d:o faddergåfvomedlen 1785 .	1 »

Handlingar angående Svenska Pommern . . . . { 8 vol. 5 fasc.
Tro- och huldhetseder . . . . . 2 »
Handlingar angående Momma-Réenstierna . . . 1 band

Från *Riksgäldskontoret:*

1894 års Riksdagsbeslut . . . . . 1 »

Från *Kyrkomötet:*

1898 års Kyrkomötes protokoll och handlingar . 2 »

Från *Domhafvanden i Nora Domsaga:*

Strödda dombokshandlingar från Grythytte och Hellefors bergslag för 1670- och 1680-talen . 1 »

Från *Krigsarkivet:*

»Oförgripliga tankar om avenuernas och passens förmoner och nachdelar så i Bohus län som Dalsland.» 4 ark.

Genom gåfvor:

Af *f. d. Ryttmästaren I. Holst:*

12 st. pergamentsbref från nyare tiden.
Handlingar angående slägten Holst och dess egendomar . . . . . 1 vol.

Af *Godsegaren grefve W. Liljencrantz:*

Concepter af riksrådet grefve Johan Liljencrants. 3 st.
En underd. skrifvelse från Statskontoret 1786. Original.
Bref till Kanslipresidenten grefve Creutz 1785. 3 st.
Förteckning öfver statens förskrifningar till banken 1702—1773. Afskrift.
Tre strödda handlingar.

Af *Kommendörkaptenen O. W. Nordenskjöld för slägten Nordenskjöld:*

En samling bref, handlingar och kartor angående medlemmar af slägten Nordenskjöld, nemligen:

Handlingar rörande		öfversten Carl Fredrik Nordenskiöld och hans barn . .	3 fasc.
D:o	d:o	vice amiralen friherre Otto Henrik Nordenskjöld . . .	38 »
D:o	d:o	vice amiralen friherre Otto Gustaf Nordensköld	24 »
D:o	d:o	vice amiralen friherre Carl Reinhold Nordenskjöld . . .	60 »

äfvensom 7 kartblad.

Af *Direktören G. Nyman, Jönköping:*

Ett pergamentsbref af år 1745.

Af *e. o. Hofrättsnotarien Steno Stenberg:*

Landshöfdingen af Håkanssons projekt till 1809 års regeringsform med bihang. Afskrift . . . 1 »

Af *Stockholms stads Mantalsnämnd:*

Stockholms stads mantalsregister för 1898 . . . 2 band

Genom köp:

Bytesbref med drotsen Bo Jonsson (Grip) på gods i Södermanland. Dat. Nyköping 27 Juni 1378. Original på pergament.

Skiftesbref på gods i Tjust, Östergötland och Södermanland 1453. Original på pergament.

Vittnesintyg angående ett fiske i Vestergötland 1462. Original på papper.

Salubref på gods i Östergötland 1506 och 1507. Båda original på pergament.

Fastebref på Näsby i Botkyrka socken 1514. Original på pergament.

Tillsammans 961 band, volymer och fasciklar, 7 kartor, 17 pergamentsbref och 12 lösa handlingar.

Förteckning

öfver

bref till konung Karl X Gustaf i riksarkivet.

Upprättad

af

PER SONDÉN.

Anm. Privata ansökningar och suppliker (hufvudsakligen befintliga i riksarkivets biografiska samling) äro i denna förteckning i regeln *icke upptagna.*

I.

Furstars, ämbetsmäns och enskilda personers skrifvelser till Kongl. Maj:t.

Abbas; sändebud från kosackerna, se *Oliveberg.*

Adolf Johan; pfalzgrefve, hértig af Stegeborg; 1657 generalissimus öfver svenska armén i Polen och Preussen.

Acta Hist. 1656 Jan.: Wartenberg; *Febr.:* Warschau; *April:* Warschau, Hauptqv. Wreschin (i Posen); *Maj:* Plock, Kumik (Posen), Wienkurta(?) Mogilno, Pakosch, Bromberg; *Juni:* Rakoczyn, Novodvor; *Juli:* Czervinsko; *Aug.:* Plock, Glukowo, Graudenz, Marienburg, Elbing, Pillau; *Sept.:* Pillau, Wolgast, Stade, Vianen (i Holland); *1657 Febr.:* Stettin; *Mars:* Cörlin, Graudentz, Thorn, Marienburg; *April:* Marienburg; *Maj:* Marienburg, Lünau (mellan Graudenz och Thorn); *Juni:* Lünau, Marienburg; *Juli till Okt.:* Marienburg, Elbing; *Nov., Dec.:* Elbing; *1658 Jan.:* Elbing, Marienburg; *Febr.:* Marienburg, Elbing; *Mars:* Marienburg, Dirschau; *April, Maj:* Marienburg; *Juni:* Marienburg, Niclaswalde, Beerhof bei Beerwald: *Juli t. o. m. Sept.:* Elbing; *Okt.:* Elbing, Marienburg; *Nov.:* Marienburg, Elbing; *Dec.:* Marienburg; *1659 Jan.:* Marienburg; *Febr.:* Marienwerder, Morungen; *Mars:* Dirschau, Marienburg, Altenfeld; *April:* Marienburg; *Maj:* Marienburg; *Juni:* Marienburg, Niclaswalde (på Danziger Nehrung); *Juli:* Marienburg; *Aug.:* Marienburg, Wolgast, Stralsund.

Alanus, Georg; professor.

Se nedan afd. II A. *Åbo consist.* bref.

Alefelt, d'Alefelt; öfverste i svensk tjänst.

Acta Hist. 1655: Strelno, Schwedt; *1656:* Schwedt, Westphal, Neuendorff.

Alten, Bodo von; sändebud från Lüneburg.
Germanica D. VI. 1657.

Amberni, se *Omenius.*

Anckarhielm, Adrian Thijssen; major vid Amiralitetet.
Handl. rör. flottan. 1658: Göteborg; *1659:* Göteborg.

Andersson, Alexander; svensk öfverste.
Acta Hist. 1656, 1657: Nowodwor.

Andersson, Anders; sekreterare i Åbo hofrätt.
Se nedan afd. II. *Åbo hofrätts* bref.

Andersson, Jonas; tullnär.
Handl. rör. flottan. 1659: Landskrona.

Andersson, Knut; svensk krigskommissarie (sist i Skåne).
Acta Hist. 1655: Krakau; *1656:* Krakau; *1658:* Kristianstad, Ystad; *1659:* Malmö, Ystad; *1660:* Malmö.

Andersson, Sten.
Se nedan afd. II. *Bergskollegii* bref.

Anhalt-Bernburg, Viktor Amadeus; furste af.
Germanica C. III. 1656: Bernburg.

Anhalt-Dessau, Johan Casimir; furste af.
Germanica C. III. 1654, 1655, 1656: Dessau.

Anhalt-Dessau, Johan Georg; furste; öfverste i svensk tjänst, men öfvergick 1658 i brandenburgisk och utnämndes af Fredrik Wilhelm till general af kavalleriet och ståthållare i Mark-Brandenburg.
Germanica C. III. 1656: Conitz, Stettin, Radatz (1 mil från Stettin); Schievelbein, Tempelburg; *1657:* Fredriksodde; *1658:* Berlin, Dessau.

Anhalt-Plötzkau, Emanuel; furste, öfverste i svensk tjänst.
Germanica C. III. 1658: Mariebo, Landet; *1659:* Windekiel (?), Dorabusch.

Anhalt-Zerbst, Johan; furste af.
Germanica C. III. 1654, 1656, 1657: Zerbst; *1658:* Bernburg, Zerbst; *1659, 1660:* Zerbst.

Anhalt-Zerbst, Sofia Augusta; den förres gemål.
Germanica C. III. 1656, 1657, 1659: Zerbst.

Anundsson, se *Rosenacker.*

Appelbom, Anders; svenskt krigskammarråd.
Acta Hist. 1655: Skenäs; *1658:* Odense, Nyborg, Middelfart; *1659:* Sannäs, Sunstad, Vänersborg, Göteborg.

Appelboom, Harald; svensk resident i Holland.
Hollandica I. (19 Band). *1654—1660:* Haag.

Appelbom, Jonas; major vid lifregementet.
Acta Hist. Odat.

Appelman, Peder Andersson; sekreterare, »generaldirektör» öfver drottning Kristinas domäner.
Christina Alexandras handl. (Diverse personers bref till K. M:t). *1655:* Wolgast; *1657:* Marienburg, Stralsund, Venice, Paris, Fontainebleau; *1658:* Hamburg, Stralsund, Stettin; *1659:* Hamburg, Stralsund.

Arenbeckius, Petrus; pastor i Katarina församling.
Se nedan afd. II A. *Stockh:s consist.* bref.

Arenfelt, Anders; kapten.
Acta Hist. 1656: Conin.

Arenstorff, Carl von; öfverste i svensk tjänst.
Acta. Hist. 1657: Broschnitz(?), Lübeck, Kiel, Heiligenhaven; *1658:* Lübeck; *1660:* Danzig.

Arenstorff, Friedrich von; generaladjutant i svensk tjänst.
Acta Hist. 1659: Ulstrup, Haalsnäs(?), Stubbekjöbing.

Arentsen, Daniel von; generalmajor i svensk tjänst.
Acta Hist. 1655: Oldendorf, Stade; *1656:* Lancicz, Flene, Labenko, Bütow, Marienwerder, Montauspitz; *1657:* Thorn, Brzsest, Sacrozin, Kiel, Pinneberg, Heiligenstadt, Hamburg; *1658:* Bevern, Cannstadt, Wilster, Middelfart; *1659:* Middelfart, Steensby, Stubbekjöbing, Vordingborg, Posgardt auf Wittmund.

Armlod, Johan Martensson; svensk öfverste.
Acta Hist. 1660: Kalmar.

Artzat, Ernst Gottfrid von; svensk korrespondent i Breslau.
Germanica B. II. 1657 Jan. t. o. m. Mars: Breslau.

Arvidsson, Lars.
Se nedan afd. II A. *Bergskollegii* bref.

Ascheberg, Rutger von; öfverstlöjtnant; 1659 öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1655: Zippenau, Elbing; *1656:* Radom, Kulm, Bromberg, Gresdorff, Wapt, Schlachau; — *1657:* Lauenburg.
Tillsammans med *Gorries von Gorgas. Acta Hist. 1659.*

d'Avaugour, Charles; grefve, franskt sändebud.
Gallica V. 1655: Stettin; *1656:* Elbing, Lublin, Danzig; *1657:* Danzig. — Gemensamt med *ambassadören De Lumbres: 1656:* Lublin, Beltschin (nära Lowitz).

Ayscue, George; amiral i svensk tjänst.
Handl. rör. sjöexpeditioner. 1658: Harwich; *1659:* Helsingör, Landskrona; skeppet Draken (på redden vid Landskrona och i Landskrona hamn).

Baden-Baden, Vilhelm; markgrefve.
Germanica F. IV. 1654: Baden.

Baden-Durlach, Fredrik V; markgrefve af.
Germanica F. IV. 1654; 1655, 1656, 1657: Karlsburg; *1658:* Karlsburg, Friedlingen; *1659:* Karlsburg.

Baden-Durlach, Fredrik VI; markgrefve af; konung Karl X Gustafs svåger och generalfältmarskalk i hans tjänst.
Germanica F. IV. 1655: Durlach, Karlsburg, Frankfurt am Main, Kassel: *1656:* Celle, Bromberg, Warschau, Dirschau, Stargard, Haupt, Marienburg, skeppet Apollo; *1657:* Karlsburg, Uckermünde; *1658, 1659:* Karlsburg.

Baden-Durlach, Kristina Magdalena; den föregåendes gemål och konung Karl X Gustafs syster.
Germanica F. IV. 1655: Durlach; *1656:* Celle, Marienburg, Uckermünde; *1657:* Uckermünde, Durlach; *1658, 1659:* Durlach.

Baden-Durlach, Gustaf Adolf; markgrefve af; 1656 öfverste i svensk tjänst, 1659 general af kavalleriet.
Germanica F. IV. 1658: Elbing; *1659:* Marienwerder, Elbing, Durlach, Heidelberg, Strassburg; *1660:* Strassburg.

Baden-Durlach, Karl Gustaf, markgrefve af.
Germanica F. IV. 1657: Karlsburg.

Baden-Durlach, Karl Magnus; markgrefve af; kavallerigeneral i svensk tjänst († 1658).
Germanica F. IV. 1654: Durlach; *1656:* Conitz, Biall, Wolgast; *1657:* Bütow, Nowodwor, Poltwust(?), Anklam, Im Qvartier Süde, Stendorp, Bau, Flensburg; *1658:* Hamerle, Hannover, Karlsburg.

Baden-Durlach, Maria Juliana; den föregåendes enka.
Germanica F. IV. 1658: Durlach.

Baiern, Ferdinand Maria; kurfurste.
Germanica F. XII. 1655, 1657: München.

Baner, Gustaf Carlsson; hof- och krigsråd; 1659 en af fredskommissarierna i Ryssland.
Muscovitica I. 1659: Stockholm, Riga. Se vidare afd. II C.

Baner, Gustaf (Pedersson); riksråd, general af kavalleriet
Acta Hist. 1656, 1657: Stockholm; *1658:* Jälsta, Vänersborg, Flensburg, Korsör, Utanför Köpenhamn, Helsingör, Slagelse, Ringsted, Faxö; *1659:* Kallehavn, Prestö, Kjöge, Nakskov, Utanför Köpenhamn, Lägret vid Brands höj; *1660:* Malmö, Lägret för Köpenhamn.[1] — Se vidare nedan afd. II: *Rådets* bref.

Baner, Gustaf Adam (»Dulle Baneren»): öfverste för adelns russtjänst.
Acta Hist. 1657: Mulhammar; *1659:* Ystad; *1660:* Malmö.

Baner, Svante; öfverste och »inspektor» öfver Laaland och Falster, kommendant i Nakskov.
Acta Hist. 1658: Nakskov.

Barckman, Jakob.
Acta Hist. 1659: Helsingör. (Notiser om danska flottan.)

Barckman (adlad Leijonbergh), Johan; svensk kommissarie i England.
Anglica I. 1656 Aug. t. o. m. Dec., 1657 Jan. t. o. m. Aug.: London; *Sept.:* London, Amsterdam; *Okt. t. o. m. Dec.:* London; *1658 Jan. t. o. m. April, Sept. t. o. m. Dec.:* London; *1659 Jan.:* London; *April:* Helsingör; *Sept.:* Helsingör.

Bareuth, Christopher; svensk krigskommissarie.
Acta Hist. 1657: Viborg; *1659:* Rudkjöbing på Langeland, Nakskov.

Barneken, Lüdert; officer i svensk tjänst.
Acta Hist. 1659: Slagelse.

Barnekow, Christian; dansk adelsman.
Acta Hist. 1658: Kiel.

Barstorff, Philipp Jochim; fången officer.
Acta Hist. 1659: Nakskov.

Bauber, Hans Jürgen von; kapten.
Acta Hist. 1655: Wolgast.

---

[1] Härefter följer ock 5 stycken bref för 1660 till Förmyndarestyrelsen.

Baudewin, Nicolaus; kronans fordringsägare.
Acta Hist. Odat.

Bautzke, G.(?); officer i svensk tjänst.
Acta Hist. 1656: Bütow,

Beddeker, se *Böddeker.*

Beerman, Johan; misstänkt som spion.
Acta Hist. 1659: Nykjöbing.

Behmer, Daniel; statssekretare, ledamot af Reduktionskollegium.
Acta Hist. 1655, 1656, 1657: Stockholm; *1658:* Stockholm, Nyköping; *1659:* Stockholm, Jönköping. — »*Collectanea de Script.*» etc. (I: 180). *1656:* Stockholm. — Se vidare nedan afd. II A. *Reduktionskoll.* bref.

Beyer, Johan; generalpostmästare.
Acta Hist. 1658: Stockholm.

Bellingh, Christian; öfverstlöjtnant.
Acta Hist. 1659: Kallundborg.

Below, C. H. von; mecklenburgiskt sändebud.
Gemensamt med *Didr. v. der Lühe. Germanica D. VIII. 1657.*

Benedicti, se *Camenius.*

Bentheim och Tecklenburg, Mauritz; grefve af.
Germanica E. I. 1658: Tecklenburg.

Berchman von Bochelem, Dietrich; kapten.
Acta Hist. 1657: Stettin.

Berendes, Fabian; svensk generalmajor.
Acta Hist. 1658: Vindeby(?), Kiel, Helsingborg.

Berentzon, Peter; kamrerare.
Acta Hist. 1656: Grandenz.

Berg (adl. Palmqvist), Gustaf; kommissarie och assessor i Kammar- och Reduktionskollegierna.
Acta Hist. 1656, 1657, 1658, 1659: Stockholm. — Såsom bisittare i ofvannämda kollegier se nedan afd. II A dessa *kollegiers* bref.

Berg, Johan Olofsson; kapten i svenska flottan.
Handl. rör. flottan. 1659: Skeppet Höken vid Stralsund, skeppet Vestervik (vid Ebelö, Möens skans, Stenkers(?) skans), Bodekull; *1660:* Bodekull, Vestervik.

Berg, Jonas Eriksson; biträder vid flottans utredning.
Handl. rör. flottan. 1658, 1659: Göteborg.

Bergelese, E.; ledamot i den s. k. Lützowska kommissionen.
Se nedan afd. II A. *Pommerska reg:s* bref.

Bergkhoffer, Hans; amtman.
Acta Hist. Odat.

Bergman, Peter; svensk tullförvaltare.
Acta Hist. 1658: Helsingör, Malmö; *1659:* Malmö.

Berling, Olof; assessor i Reduktionskollegium.
Se nedan afd. II A.: *Red.-koll.* bref.

Berndes, se *Berendes.*

Bernfelt, se *Biörnefelt.*

Bertilsson, Gabriel; korporal vid Erik Kruses regemente.
Acta Hist. 1656: Taplancken (Preussen).

Biala Bielski, Ludvig de; sändebud från fursten af Moldau.
Moldavo-Valachica. 1659.

Bidahl, C.; i svensk tjänst.
Acta Hist. 1659: Helsingör, Helsingborg; *1660:* Helsingborg.

Bielke, Gustaf; riks- och hofrättsråd, 1655—1658 en af gesandterna till Ryssland.
Muscovitica I. 1655: Riga; *1656:* Moskwa, Narva, Wallisar; *1659:* Åbo, Korpo. — *Acta Hist. 1659:* Stockholm. — Gemensamt med *A. von Essen och Filip von Krusenstierna 1655—1658,* se *Muscovitica I* och här nedan afd. II C. — Se äfven afd. II B. *Kommissorialrättens i Malmö 1659* bref.

Bielke, Sten; riksråd, amiral; 1656—1657 sändebud till Kursachsen m. fl. st., underhandlare vid freden i Roskilde o. s. v.
Acta Hist. 1656 April: Lowitz; *Maj:* Strassburg. — *Germanica C. II. 1656 Juli:* Elbing; *Sept.:* Stettin; *Okt.:* Berlin, Merseburg, Dresden; *Nov.:* Merseburg, Weimar, Gotha; *Dec.:* Leipzig, Dresden; *1657 Jan. t. o. m. Juni:* Dresden. — *Germanica D. IV.* (Sås. sändebud till Holstein). *1657 Aug.:* Flensburg. — *Danica III.* (Sås. en af underhandlarne i Roeskilde). *1657 Okt. t. o. m. Nov.:* Fredriksodde, Hadersleben; *1658:* Tosterup, Roeskilde. — Gemensamt med *P. J. Coyet* (blandade med bref från St. B. ensam). *Danica I. 1658 Mars t. o. m. Aug.:* Köpenhamn. *Acta Hist. 1658 Mars t. o. m. Maj:* Köpenhamn.

Bielkenstierna, Claes Hansson; riksråd, amiral och bisittare i Amiralitetskollegium.
Handl. rör. flottan. 1656: Skeppsflottan under Pillau; *1657:* Stockholm, Dalarön, Skeppet Draken vid Dalarön, Skeppet Draken under Dornbusch, Skeppet Draken utanför Wismar, Skeppet Draken i Elfsnabben; *1658:* Dalaröhamn, Skeppet Victoria (vid Viksten och på redden vid Köpenhamn), Landskrona; *1659:* Skeppet Victoria (på redden vid Landskrona, gent emot Romsö i Bält, under Arröe, under Als, på redden för Sönderborg, under Langelands södra udde, mellan Femern och Langeland); *1660:* Landskrona. — Se vidare afd. II A *Rådets* bref och såsom bisittare i *Amiralitetskollegium* detta kollegii bref.

Bistram, Jürgen; öfverstlöjtnant i svensk tjänst.
Acta Hist. 1659: Rügen.

Biörn, Torsten; biträde vid arméns proviantering.
Acta Hist. 1659: Göteborg.

Biörnefelt, Bernfelt; Anders Pedersson Clöös (Bernfelt); öfverstlöjtnant vid Östgöta kavalleri.
Acta Hist. 1655: Crusewitz, Briske(?).

Biörnklou, Mattias; statssekreterare och använd i åtskilliga diplomatiska uppdrag; 1657 sändebud till tyska riksdagen o. s. v.
Acta Hist. (I band). *1655:* Stockholm, Warschau; *1656:* Marienburg; *1657* Marienburg, Thorn; — *Germanica A II. 1657 Juli:* Stettin, Angermünde, Cöln a. d. Spree, Frankfurt am Main; *Aug. t. o. m. Dec.; 1658 Jan. t. o. m*

Dec.; 1659 Jan. t. o. m. Sept.: Frankfurt am Main. — *Gallica I.* (Såsom sändebud till Frankrike) *1659 Okt.:* Paris; *Nov.:* Bourdeaux; *1660: Jan. t. o. m. Mars:* Aix., Avignon. — Se vidare under *Brahe*, Nils.

Biörnram, Arvid; skeppskapten.
Handl. rör. flottan. 1659: Skeppet Mars, Göteborg.

Bodman, Nikolaus; ingeniör, förfärdigare af brygga vid Warschau.
Acta Hist. 1656: Warschau.

Boger, Ludwig; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1656: Polofsko.

Bohle, Friedrich; svenskt regeringsråd och kansler i Pommern, äfven använd vid åtskilliga beskickningar i Tyskland.
Germanica C. I. (Såsom ombud på kretsdagen i Leipzig). *1654 Aug. t. o. m. Okt.:* Stettin; *Nov.:* Leipzig. (Afven gemensamt med Bogislaus Philip Michaelis). — *Germanica A. II.* (Såsom ombud vid riksdagen i Frankfurt am Main). *1654 Dec., 1655 Jan. t. o. m. Juni:* Frankfurt am Main. — *Pommeranica. 1654 Juni:* Wismar; *Sept.:* Stettin (obs. Hans instruktion såsom sändebud till deputationsdagen i Frankfurt finnes här bilagd); *1655 Dec.:* Stettin: *1656 Juni, Juli:* Stettin; *1657 Jan., Maj t. o. m. Juli, Sept., Nov.:* Stettin; *1658 Jan., Febr.:* Stettin. — Såsom medlem af pommerska regeringen, se nedan *afd. II A.*

Bohm (adl.), Anders; kamrerare i svensk tjänst.
Acta Hist. 1656: Marienburg, Elbing; *1657, 1658, 1659:* Elbing.

Bolsey, Simon de; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1657: Kiel

Bonde, Christer; riksråd, president i Kommersekollegium, sändebud till England.
Anglica I. 1655 Juli: Gravesend, London; *Aug. t. o. m. Dec.:* London; *1656 Jan. t. o. m. Aug.:* London. — *Acta Hist. 1656:* Stockholm; *1658:* Stockholm, Kalmar. — *Anglica I.* (Som en af underhandl. med engelske ambassadören Meadow). *1659 April, Maj:* Helsingör. — Se vidare nedan afd. II *Rådets* bref och såsom president i *Kommersekollegium* detta kollegii skrifvelser, äfvensom *Krigskollegii* skrifvelser. Jämför äfven hans bref till Rådet.

Bonde, Gustaf; riksråd.
Se nedan afd. II A *Rådets, Kammarkoll.* samt *Reduktionskoll.* bref. — Afd. II B. *Kommissionen öfver Patkull* bref.

Bonnel, Benjamin; svensk kommissarie i England.
Anglica I. 1654 Juni t. o. m. Dec.: London; *1655 Jan., Maj:* London, Westminster; *1657 Jan., Juli, Okt., Dec.:* London; *1659:* Lambeth; *1660:* London.

Bonsdorff, W. F.; officer i svensk tjänst.
Acta Hist. 1657: Bütow.

Borneman, Caspar von; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1657: Culm, Graudenz; *1659:* Ringsted, Lägret utanför Köpenhamn.

Bosa, Samuel; officer i svensk tjänst.
Acta Hist. 1655: Mewe; *1656:* Vor Neumark.

Bose, Georg; öfverste, värfvar för svensk räkning.
Acta Hist. 1656: Hamburg.

Bostelius, Johan.
Acta Hist. 1655: Laholm.

Bourdelot, Pierre; fransk läkare.
Gallica IV. 1655: Paris.

Bradshaw, Rickard; engelskt sändebud till ryske tsaren.
Anglica. 1657: Riga, Goldingen, Grobin; *1658:* Hamburg.

Brahe, Nils; 1657 öfverste för Uplands regemente, sändebud.
Portugallica III. (Förhandlingar). *1655:* Lissabon. — *Germanica A II* (Såsom ombud vid valriksdagen i Frankfurt am Main). *1658 Juli, Aug., Sept.:* Frankfurt am Main. (Äfven gemensamt med Sveriges andra sändebud därstädes M. Biörnklou).

Brahe, Per; riksdrots.
Acta Hist. (I band). *1655:* Visingsborg, Stockholm; *1656:* Stockholm; *1657:* Stockholm, Skara, Laholm, Skottorp, Halmstad, Göteborg, Vänersborg, Visingsborg, Jönköping, Nyköping; *1658:* Nyköping, Visingsborg, Kärr i Habo socken, Göteborg; *1659:* Orust, Göteborg. — Se vidare nedan afd. II A *Rådets* och *Svea Hofrätts* bref.

Brandenburg, Friedrich Wilhelm; kurfursten.
Brandenb.-Borussica II. 1654: Cöln a. d. Spree; *1655:* Cöln a. d. Spree, Oranienburg, Rinsk, Riesenburg, Heiligenbeil, Königsberg; *1656:* Königsberg, Hauptqv. Schrinsk, Pausk?), Zitnow, Tarczyn, Lengnicz, Neuhausen, Krimen(?), Labiau; *1657:* Labiau, Königsberg, Driesen, Cöln a. d. Spree; *1658:* Cöln a. d. Spree.

Brandenburg, Louise; kurfurstinna, den föregåendes gemål.
Brandenb.-Borussica II. 1656: Labiau.

Brandenburg-Ansbach, Albrecht; markgrefve af.
Brandenb.-Borussica II. 1656, 1657: Onolzbach.

Brandenburg-Baireuth, Christian; markgrefve af.
Brandenb.-Borussica II. 1654: Baireuth.

Brandsköld, Måns Arvidsson; generaladjutant i Finland, generalqvartermästarelöjtnant.
Acta Hist. 1658: Korsör.

Brandt, Erik; krigskommissarie(?).
Acta Hist. 1655: Halmstad; *1659:* Helsingborg, Helsingör.

Braunschweig-Lüneburg, hertigarne (August, Christian, Ludwig och Georg Wilhelm) samfäldt.
Germanica D. VI. 1655, 1657, 1658.

Braunschweig-Lüneburg-Celle, Christian Ludwig; hertig.
Germanica D. VI. 1654: Celle; *1655:* Celle; *1656:* Catlenburg, Celle; *1657:* Celle, Ebstorff, Lune; *1658:* Alten Bruchhausen, Celle; *1659:* Celle.

Braunschweig-Lüneburg-Celle, Johann Friedrich; hertig.
Germanica D. VI. 1658: Malmö, Skeppet Amarante.

Braunschweig-Lüneburg-Celle-Hannover, Georg Wilhelm; hertig.
Germanica D. VI. 1654: Hannover; *1657, 1658:* Hannover; *1659* (från Geheimeråden): Hannover.

Braunschweig-Wolfenbüttel, August; hertig.
Germanica D. VI. 1654, 1657, 1658, 1659: Wolfenbüttel.

Braunschweig-Wolfenbüttel, Anton Ulrich; hertig.
Germanica D. VI. 1657: Wolfenbüttel.

Bremen, Hans; öfverstlöjtnant vid Puttkammers regemente.
Acta Hist. 1659: Svendborg.

Brenner, Martin; sekreterare i Svea Hofrätt.
Se nedan afd. II A *Svea Hofrätts* bref.

Bringius, M. Johan; ledamot af Consist. i Vexiö.
Se nedan afd. II A. *Vexiö consist.* bref.

Broddesson, Jakob; fogde(?) i Småland.
Acta Hist. 1659: Markaryd.

Brodinus, Johan; superintendent i Visby.
Se nedan afd. II A. *Visby consist.* bref.

Broman, Lars; borggrefve i Malmö och assistensråd i Skåne.
Acta Hist. 1658: Trondhjem.

Brommius, Petrus; pastor i Narva.
Se nedan afd. II A. *Kyrkostyrelsens i Ingermanland* bref.

Bruijn, Anthoni; förslagsställare rörande inrättande af kanongjuterier och manufakturer.
Acta Hist. Odat.

Brun, Johan; öfverstlöjtnant i svensk tjänst.
Acta Hist. 1657: Dirschau.

Brunnius, Erik; superintendent i Göteborg.
Se nedan afd. II A. *Göteborgs consist.* bref.

Brüggen, Johan zu der; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1657: Kiel, Hamburg; *1658:* Buxtehude.

Brüggen, Wilhelm zu; öfverstlöjtnant i svensk tjänst.
Acta Hist. 1659: Elbing.

Brüningh, Abraham von; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1655: Bromberg.

Buchwald, Friedrich von; öfverstlöjtnant i svensk tjänst.
Acta Hist. 1658: Nyborg, Vordingborg; *1659:* Kallehaves färja, Vordingborg.

Burenskiöld, Nils; svensk president i Trondhjems län.
Acta Hist. 1659: Örebro.

Burmeister, Christoff; öfverstlöjtnant.
Acta Hist. 1655, 1657: Reval.

Busso, Johan von; svensk öfverkrigskommissarie.
Acta Hist. 1655: Warschau; *1656:* Warschau; *1659:* Nysted (Laaland).

Buttlar, Hans Christoff von; ryttmästare i svensk tjänst.
Acta Hist. 1657: Landau.

Bülow, Barthold Hartwig von; generalmajor i svensk tjänst, kommendant i Thorn.
Acta Hist. 1656: Warschau, Plock, Thorn, Marienburg; *1657, 1658:* Thorn; *1659, 1660:* Marienburg.[1]

---

[1] Några bref tillhöra äfven närmaste tiden efter Karl X Gustafs död.

Bünau, Heinrich von; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1657: Anklam.

Bååt, Nils; generalmajor af infanteriet; 1659 Helmfelts efterträdare såsom guvernör i Riga († samma år).
Livonica. 1659 Juni t. o. m. Sept.; Nov.: Riga.

Bååt, Seved; riks- och hofrättsråd; 1657 generalguvernör öfver drottning Kristinas underhållsländer.
Acta Hist. 1656: Stockholm. — *Christina Alexandras Handl.* (Diverse personers skrifvelser till K. M:t). *1659:* Malmö. På samma ställe äfven gemensamt med *Gustaf Bielke*, båda såsom kommissarier till inrymmande åt drottning Kristina af hennes underhållsländer. *1654:* Stettin, Barth, Strahlsund. — Se nedan afd. II A *Rådets* bref, såsom bisittare i *Svea Hofrätt* denna hofrätts, och såsom ledamot af *Reduktionskoll.* detta kollegii bref. — Se äfven afd. II B. *Kommissorialrättens* i Malmö bref.

Bäck, Johan; officer i svensk tjänst.
Acta Hist. 1659: Nyköping; *1660:* Malmö.

Bähr, Johan; major vid Amiralitetet.
Handl. rör flottan. 1659: Landskrona, Marstrand, Göteborg, Middelfart.

Böddeker (Beddeker), Hans Kristoffersson von; generalmajor i svensk tjänst († 1659).
Acta Hist. 1657 Sept.: Aalborg; *Okt.:* Aalborg, Viborg; *1658 Maj:* Im Hauptqv. zu Horst (unweit Lauenburg); *Juni:* Buchhorst; *Juli:* Meldorff: *Aug.:* Viborg; *Sept.:* Viborg, Schorup [o: Skanderup?]; *Okt.:* Assens; *1659 Aug.:* Assens.

Böddiger, Asmus; officer, söker svensk tjänst.
Acta Hist. 1657: Frankfurt.

Böhn, Arendt Wolter; se under *Swirse.*

Camenius, Sveno Benedicti; superintendent i Karlstad.
Se nedan afd. II A *Karlstads consist.* bref.

Cantersten, Lars; statssekret., hofråd, fången i Polen. († i Thorn 1658).
Acta Hist. 1656: Warschau, Zamoisce; *1657, 1658:* Zamoisce, Mewe.

Cappelen, Dietrich von; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1656.

Carlssohn (adl. Lillieberg), Christer; slutligen öfverstlöjtnant i svensk tjänst.
Acta Hist. 1657: (Polska kriget); *1659:* Kallundborg, Utanför Köpenhamn.

Chambers, Peter; svensk kommissarie i Helsingör.
Danica I. 1657: Köpenhamn, Hamburg, Lübeck; *1658, 1659, 1660:* Helsingör.

Chanut, Pierre; fransk ambassadör.
Gallica. 1654: Haag.

Chmielnicki, Bogdan; kossackernas hetman.
Cosacica I. 1655: Leopole; 1656, 1657: Tchihirin.

Christina Alexandra; drottningen.
Saml. Christina Alexandras Handl. 1654: Stockholm, Antwerpen; *1655:* Bruxelles; *1656:* Rom, Paris; *1657:* Pesaro, Nevers, Fontainebleau; *1658:* Paris, Rom; *1659:* Rom.

Clarman, Peder; fortifikationsingeniör.
Acta Hist. 1659: Ystad, Malmö.

Clerck, Richard; amirallöjtnant och bisittare i Amiralitetskollegium.
Handl. rör. flottan. 1657: Dalarö hamn; *1660:* Stockholm. — Såsom bisittare i *Amiralitetskollegium*, se nedan afd. II A. detta *kollegii* skrifvelser.

Cletz, Stephanus; dansk undersåte.
Acta Hist. 1658: Köpenhamn.

Clöversköld se *Klöversköld.*

Cock, Christian; officer i svensk tjänst.
Acta Hist. 1659: Verden (om värfning),

Coyet, Peter Julius; statssekreterare, använd i beskickningar till England och Holland m. fl. ställen.
Anglica I. 1655 Mars: Brüssel, London; *April t. o. m. Juni:* London; *Juli:* London, Gravesend; *Aug. t. o. m. Dec.:* London; *1659 Jan.:* London. — *Acta Hist. 1656, 1657:* Plock, Stockholm; *1658, 1659:* Helsingör. — Såsom en af kommissarierna att underhandla med engelske ambassadören Meadow, *Anglica I. 1659 April, Maj:* Helsingör. — *Hollandica I. 1659 Sept.:* Helsingör; *Okt.:* Helsingör, Amsterdam; *Nov., Dec:* Haag. *1660 Jan.:* Haag, Amsterdam; *Febr.:* Haag.
Se vidare under *Bielke,* Sten.

Colombo, Jacomo de; öfverste.
Acta Hist. 1656: Leipzig; *1657* (om värfningar).

Courtin, Antoine de; svensk resident i Frankrike.
Gallica I. 1657 Jan.: Danzig; *Febr. t. o. m. Juni:* Paris; *Aug.:* Sedan; *Sept.:* Peronne, Paris; *Okt.:* Paris, Metz, Chalons; *Nov. och Dec.:* Paris; *1658 Jan. t. o. m. April:* Paris; *Maj:* Calais; *Juni:* Calais, Dunkerque; *Juli:* Abbeville, Paris, Compiegne; *Aug.:* Paris; *Sept.:* Fontainebleau, Paris; *Okt.:* Paris; *Nov.:* Paris; *Dec.* Paris; *1659 Jan. t. o. m. Okt.:* Paris: *1660 Jan.:* Paris.

Cranach, Ulrich von; fortifikationsingeniör.
Acta Hist. 1659: Hamburg.

Creutz, Ernst Johan; landshöfding i Nylands och Tavastehus län.
Landshöfdingeskrifvelser. 1655 Juni t. o. m. Aug., Okt.: Helsingfors; *1656 April, Juni, Juli, Sept., Dec.:* Helsingfors; *1657 Jan., Mars, Aug., Nov.:* Helsingfors; *1659 April, Maj, Juli t. o. m. Sept.:* Helsingfors.

Creutz, Lorentz; landshöfding i Kopparbergs och Åbo län, kommissarie till mottagande af Trondhjems län för svensk räkning.
Landshöfdingskrifvelser för Kopparbergs län. *1654 Dec.:* Falun; — *Landshöfdingskrifvelser* för Åbo län. *1655 Jan.:* Åbo; *April:* Åbo; *Maj:* Åbo. — Åter för Kopparbergs län. *1656 Febr.:* Falun; *Juni:* Stockholm; *Sept.:* Falun; *1659 Nov.:* Falun, Säter; *Dec.:* Falun, Rättvik; *1660 Jan.:* Falun, Lexand. — *Acta Hist. 1658 Maj, Juni:* Trondhjem, Opdals prestgård; *Juli:* Trondhjem, Bynæs i Strindalen; *1660* (såsom ledare af en expedition åt Värmland). *Jan.:* Frisdalen, Eda skans; *Febr.:* Eda skans, Sandviken i Trankils socken. — Se vidare nedan afd. II A *Bergskollegii* bref.

Cromwell, Oliver; protektor af England.
Anglica. 1654, 1655, 1656, 1657, 1658: Westminster.

Cromwell, Richard; protektor af England.
Anglica. 1658, 1659: Westminster.

Cronacker, se Jonsson.

Cronberg, Berge Olofsson (son till Olof Buræus); kungl. räntmästare, ståthållare öfver drottningens lifgeding.
Acta Hist. 1655, 1656: Stockholm; *1657:* Stockholm, Nyköping; *1658:* Hamburg, Stockholm; *1659:* Stockholm.

Croneborg, Benjamin Månsson; generalauditör.
Acta Hist. 1658: Malmö; *1659:* Kristanstad, Malmö. — Se vidare afd. II B. *Kommissorialrättens i Malmö* bref.

Croy, se *Pommern.*

Crusebjörn, se *Krusbiörn.*

Cruus (af Edeby), Gustaf; öfverste, 1659 befälhafvare i Jämtland.
Acta Hist. 1659: Stockholm, Mattmar i Jämtland.

Cupræus, Erik; konsistorienotarie.
Se nedan afd. II A. *Viborgs consist.* bref.

Czartoryski, Andreas; furst.
Acta Hist. Odat.

Cästner, Niclas; officer i svensk tjänst.
Acta Hist. 1656: Dirschau (om värfning).

Cöln, Maximilian Heinrich; kurfursten af.
Germanica F. II. 1654: Bonn; *1655:* Arensberg; *1657:* Brühl; *1658:* Frankfurt am Main.

Dahlberg, Eric; kapten, 1656 generalqvartermästarelöjtnant, 1660 öfverstlöjtnant.
Militaria. (Handl. rör. fortifikationsväsendet). *1656:* Thorn; *1657:* I lägret vid Buble, Zacroczin; Fredrikswald; *1658:* Helsingör, Kjöge, Rörvik, Korsör; *1659:* Roeskilde, Helsingör; *1660:* Helsingör.

Danckwart-Lilliestrőm, Niclas; öfverste, 1658 generalmajor i svensk tjänst.
Acta Hist. 1656: Elbing, Haubt; *1660:* Kristianopel.

Danmark, Fredrik III; konungen.
Danica III. 1654: Koldinghus. Flensborg; *1655:* Flensborg, Köpenhamn; *1656:* Köpenhamn; *1658:* Köpenhamn.

Danmark, Sofia Amalia; drottningen.
Danica III. 1654, 1655: Flensborg.

Debica Debicki, Martinus; polsk palatin.
Acta Hist. 1655 Nov.: Sendomir.

Decenius, Mattias; magister, hof- och stadspredikant i Stettin.
Pommeranica, Vol. 191. 1657: Stettin.

De Geer, Laurenz; svensk kommissarie i Amsterdam.
Hollandica VII. 1657 Nov.; 1658: Mars, Juni, Juli: Amsterdam; *Sept.:* Utrecht; *Okt.:* Haag.

De la Chapelle, Julius; major i svensk tjänst.
Acta Hist. 1656: Januwic(?).

De la Gardie, Gustaf Adolf; student.(?)
Viror. Illustr. Literæ I: 255. *1658:* Gripsholm.

De la Gardie, Jakob Casimir; riksråd, general af infanteriet. († 7 Okt. 1658.)
Acta Hist. 1656 Dec.: Hauptqvart. Neudorff; *1657 Maj:* Roskofka; *Juni:* Fältlägret 1/2 mil från Krusewitz, Fältlägret vid Nowawiesch(?); *Juli:* Ochtenhagen(?); *Nov.:* Fredriksodde; *1658 Jan.:* Fredriksodde; *Febr.:* Nyborg; *Mars:* Odense; *April:* Odense, Helsingör; *Juli:* Nyborg.

De la Gardie, Magnus Gabriel; riksskattmästare, »generallöjtnant i Ingermanland, Estland och Liffland».
Acta Hist. 1654 Nov. (Förslag ang. kapitulationen att värfva krigsfolk). — *Livonica. 1655 Juli:* Nymynde skans, Riga; *Aug.:* Riga (*Obs.* br. gemens. med B. Skytte); *Sept.:* Bousk, Poswoll; *Okt.:* Velona (*Obs.* gemens. med B. Skytte); *Nov.:* Vaksos, Backalarzevo, Raigrod, Novogrod, Ciechanowa; *Dec.:* Gurzno (2 mil från Strassburg), Strassburg, Lonkorz, Bischofwerder, Saalfeld; *1656 Febr., Mars:* Riga; *April:* Riga, Mitau (*Obs.* gemens. med B. Skytte); *Maj:* Hufvudqvart. Janitzki, Riga; *Juni:* Hufvudqvart. Keggum, Riga; *Juli, Aug. t. o. m. Dec.:* Riga; *1657 Jan.:* Riga, Wolmar; *Febr.:* Riga; *Mars:* Serben, Wolmar; *April:* Riga; *Maj:* Riga; *Juni:* Riga, Ringelsbergshof, Gorkell, »Fältlägret vid Sadowsche bryggian»; *Juli:* Falkenau (1/2 mil från Dorpat), Dorpat; *Aug.:* Sitz, Panikyll, 6 mil från Wittensten, Purtz(?); *Sept.:* Narwa; *Okt.:* Wima, Padis, Hapsal; *Nov.:* Hapsal, Pernau; *Dec.:* Rewal; *1658 Jan., Febr., Mars:* Rewal; *April, Maj:* Rewal, Hapsal; *Juni:* Hapsal, Salis; *Juli:* Riga. — *Acta Hist. 1658 Aug.:* Skeppet Falken vid Ölands norra udde; *Sept.:* Dornbusch på Rügen, Stralsund; *Dec.:* Kronborg, Slagelse, Korsör. — *Polonica I.* (Såsom en af kommissarierna för underhandling med Polen). *1659 Jan.:* Wismar, Stettin; *Febr. t. o. m. Juni:* Stettin; *Juli:* Stettin, Wolgast; *Aug.:* Wolgast; *Sept., Okt.:* Elbing; *1660 Jan., Febr.:* Zoppot. — Gemensamt med *Bengt Skytte. Livonica, vol. 119. 1655 Aug.:* Riga. (Jmf. ofvan.) — Brefven gemensamt med *de öfriga kommissarierna vid underhandlingen med Polen*, se nedan afd. II C.

De la Gardie, Pontus Fredrik; öfverste för Uplands kavalleriregemente.
Acta Hist. 1659: Lägret utanför Köpenhamn.

De la Porte; öfverste (värfvare för svensk räkning).
Acta Hist. 1655: Eslingen.

De la Salles, se *Lasalles.*

De la Voyette; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1659: Kjöge.

De Lionne, De Lumbres se Lionne, Lumbres.

Derfling, Jonas Knutsson.
Se nedan afd. II A *Bergskollegii* bref.

Detri, Nicolaus; kronans fordringsägare.
Acta Hist. 1658: Kiel.

Dobrzenski, Johan Ulrich; brandenburgiskt sändebud.
Se under *Somnitz.*

Dohna, Christoff Delphicus von; generallöjtnant, vice guvernör i Bremen och Verden.
Acta Hist. 1655: Lägret vid Warschau; *1656 Sept., Okt.:* Aus dem Lager im Haupt.; *Nov., Dec:* Marienburg; *1657 Jan., Juni, Dec.:* Marienburg; *1658 Jan., Mars:* Marienburg; *April:* Elbing; *Maj:* Elbing, Wismar. — *Bremensia, vol. 3.* (Bland Bremiska regeringens skrifvelser). *1658: Maj, Juni:* Stade; *1659:* Stade. — Se vidare nedan afd. II A *Bremiska regeringens* bref.

Dohna, Fabian von; brandenburgisk diplomat, geheimeråd.
Acta Hist. 1656: Braunsberg.

Dohna, flera medlemmar (Fabian, Friedrich, H[annibal], Christoff) af slägten gemensamt.
Acta Hist. 1657.

Dorp, Fredirick van; holländsk ambassadör.
Hollandica V. (Gemensamt med sina kolleger).

Dorscheus, Joh. Georgius; teologie professor i Rostock.
Viror. Illustr. Litt. (I: 500). *1659:* Rostock.

Douglas, Robert; 1655 fältmarskalklöjtnant, 1657 fältmarskalk och riksråd.
Acta Hist. (4 band). *1656 Aug.:* Plock; *Nov.:* Haupt; *1657 Juni:* Stockholm; *Juli:* Vänersborg; *Aug.:* Göteborg; *Sept.:* Laholm, Kalmar; *Nov.:* Högsäter; *Dec.:* Högsäter; *1658 Febr.:* Torpane i Dal; *Mars:* Stordal, Jönköping; *Juni:* Högsäter, Nyköping; *Juli:* Stockholm, Riga; *Aug.:* Riga, »Fältlägret vid Ekouhoff»; *Sept.:* vid Bulleraa, Hufvudqvarteret Janitzki, »Fältlägret vid Zegern»(?), vid Doblen, vid Schuitten(?); *Okt.:* Mitau; *Nov.:* Mitau; *Dec.:* Mitau, Goldingen; *1659 Jan.:* Mitau, Riga; *Febr.:* Riga, Pernau; *Mars:* Riga; *April:* Mitau, »Hufvudqvarteret Essern» (vid Grösern ej långt från Windaufloden), vid Windauströmmen, Libau, Schoden; *Maj:* Schoden, Fältlägret 1/2 mil när Siady [ɔ: Schati?]; *Juli:* Goldingen, Riga; *Aug.:* Riga, Dünamünde skans »på vägen åt armén», Fältlägret Kiwillen (3 mil från Zagaren); *Sept.:* Fältlägret Bauske; *Okt.:* Riga; *Nov., Dec.:* Riga; *1660 Jan.:* Riga, Mitau; *Febr.:* Riga.[1] — Se vidare nedan afd. II A *Krigskollegii* skrifvelser.

Drake (af Hagelsrum), Erik; öfverste.
Acta Hist. 1656: Leck; *1659:* Marienburg, Gjedser, Vänersborg; *1660:* Åsaka, Göteborg.

Drakenberg, Erik Nilsson; öfverstlöjtnant vid Lifregementet till häst.
Acta Hist. 1658: Hof i Jämtland; *1659:* Floby i Vestergötland.

Drakenhielm, Vilhelm (Böös); tulltjänsteman.
Acta Hist. 1654: Dalarön; *1656:* Stockholm; *1658, 1659:* Stockholm.

Drakenstierna, Matthias Franck; öfverstlöjtnant och kommendant på Frösö skans.
Se under *Graan.*

Dubb, Michael; bisittare i Kommissionen öfver Patkull.
Se nedan afd. II B. *Kommissioners* bref.

Duderstadt, Christoff von; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1655, 1656: Posen; *1658:* Marienburg.

Duhm, Barthold; öfverstlöjtnant i svensk tjänst.
Acta Hist. 1655: Radziviliski; *1656:* Viborg; *1659:* Nykjöbing.

Dunnewaltt, H. J. von; ryttmästare (i svensk tjänst?).
Acta Hist. 1658: Sonderburg; *1659:* Lübeck.

Dureel, Per; sekret. i Kommersekollegium.
Se nedan afd. II A *Kommersekoll.* bref.

---

[1] Douglas bref fortsättas i denna följd efter Karl X Gustafs död ända till och med 1661.

Durell, Magnus; landsdomare i Halland, diplomat.
Danica. (Äfven bref till Rådet). *1654:* Norrköping; *1655:* Helsingör, Köpenhamn, Laholm; *1656:* Helsingör, Köpenhamn; *1657 Jan. t. o. m. Maj:* Köpenhamn; *Maj:* Halmstad, Kölleröd; *Juni:* Kölleröd; *Juli:* Stockholm; *1659:* Wallen. — *Acta Hist. 1658:* Halmstad, Malmö.

Duwall, Gustaf; assessor i Bergskollegium, svensk resident i Danmark.
Danica I. (Äfven bref till Rådet). *1656:* Köpenhamn; *1657:* Stockholm; *1658 Juni, Juli:* Köpenhamn, Helsingör; *1659:* Helsingör. — *Anglica* (»Förhandlingar»). Såsom sändebud att kondolera med anledning af Cromwells död. *1658: Okt., Nov.:* London. — Se nedan afd. II A. *Bergskollegii* bref.

Döpke, Joachim; krigskommissarie.
Acta Hist. 1655, 1656: Lowitz.

Ebers, (adl. Ebersköld), Adolf; svensk faktor i Novgorod.
Muscovitica I. 1654: Rewal; *1655:* Narva, Novgorod.

Eberstein, Ernst Albrecht von; grefve, fältmarskalk i dansk tjänst och 1658 medlem af danska krigskollegiet.
Acta Hist. 1658: Glückstadt.

Efferen, Gerhard von; grefve.
Acta Hist. 1658: Köln; *1659:* Köln, Stade.

Eggers, Henrik; borgare.
Acta Hist. 1659: Nakskov.

Ehlerdt, Friedrich; ryttmästare i sv. tjänst, »strandvakt» på Stevns klint.
Handl. rör. flottan. 1659: Stevns klint.

Ehrensten, Edward Philipsson; statssekreterare, diplomat.
Hollandica II. (Förhandlingarne i Elbing). *1656 Juli:* Marienburg (E:s koncepter). — *Danica III.* (Underhandl. om freden i Roeskilde). *1658:* Roeskilde. — *Acta Hist. 1658:* Kronborg, Helsingör; *1659:* Lägret utanför Köpenhamn, Helsingör, Kronborg, Fredriksborg, Stubbekjöbing, Korsör, Helsingborg. — *Hollandica II.* Såsom en af kommissarierna vid underhandl. med holländarne i Helsingborg. (Hufvudsakligen E:s koncepter). *1659 Juni:* Helsingör, Kronborg; *Juli:* Kronborg, Helsingör, Fredriksborg.

Eldner, Christoffer; ryttmästare.
Acta Hist. 1657: Zittau.

Eichner, G.; major.
Acta Hist. 1656: Bütow.

Eldh (adl. Eldstierna), Lars Larsson; kammararkivinspektör.
Acta Hist. 1656, 1657, 1658, 1659: Marienburg.

Emporagrius, Erik; pastor primarius i Stockholm.
Viror. Illustr. Litterae (2: 113). *1655:* Stockholm (ang. Karl XI:s födelse). — Se vidare nedan afd. II A *Stockholms consist.* bref.

Enander, Samuel; superintendent i Kalmar, sedan biskop i Linköping.
Se nedan afd. II A. *Kalmar och Linköpings consist.* bref.

Engel, Hans; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1656: Lancicz, Plock.

Engel, Joachim; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1657: Hanswalde, Kiel; *1658:* Lasier (P); *1659:* Kjerteminde.

Engelbrecht, Ulrich; rådsherre i Stettin.
Pomeranica, vol. 175: Wismar.

England, Karl II; sedermera konungen.
Anglica. 1654: Aachen; *1655:* Köln; *1656.*

England, se *Cromwell.*

Erpach, Johanna; grefvinna af.
Germanica G. 1658.

Erskein, Alexander; president i Bremen och Verden, använd i administrativa och finansiella uppdrag i Polen.
Acta Hist. 1655: Krakau; *1656:* Warschau.

Essen, Alexander von; generalmajor i svensk tjänst, sändebud till Ryssland 1655—1658.
Muscovitica I. Såsom ett af sändebuden till Ryssland 1655—1658. — Se nedan afd. II C.

Ewert, E. U. W.; officer i svensk tjänst.
Acta Hist. 1659: Slagelse, Stubbekjöbing.

Faber, Johan; öfverste i svensk tjänst,
Acta Hist. 1657: Kriecho (?).

Faltzburg, Johan von; statssekreterare och ekonomieråd i Pommern.
Pomeranica, vol. 159. (En del bundna). *1654:* Stettin; *1657:* Stettin, Wolgast; *1658:* Stettin; *1659:* Stettin. — Se vidare afd. II A. *Pommerska reg:s* bref.

Fersen, Fabian von; generalmajor i svensk tjänst.
Acta Hist. 1657: Apenrade; *1659:* Lägret utanför Köpenhamn, Stubbekjöbing.

Fersen, Hans von; kommendant i Rewal, Landtråd i Estland.
Acta Hist. 1659: Rewal.

Fersen, Otto Wilhelm; öfverstlöjtnant, sedan öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1655: Stettin; *1657:* Kalmar.

Figrelius (adl. Gripenhielm), Edmund; professor, sedan sekreterare i kansliet.
Acta Hist. 1657: Stockholm; *1658:* Stockholm, Kronborg; *1659:* Lägret utanför Köpenhamn. — Se vidare nedan afd. II A. *Consist. Academ.* i Upsala bref.

Fleetwood, Georg; generallöjtnant i svensk tjänst, extraordinarie envoyé till England.
Anglica I. 1655 Aug., Sept.: London; *1657 Jan.:* Woodstock, London: *Febr. t. o. m. Sept., Okt. t. o. m. Dec.:* London; *1658 Jan. t. o. m. Dec.* London; *1659 Jan. t. o. m. Dec.:* London; *1660 Jan. o. f.* London.
I samma band Fleetwoods bref gemensamt med *Joh. Fr. von Friesendorf.* Se nedan afd. II C.

Fleming (af Lais), Erik; landshöfding i Kopparbergs län, 1655 riksråd och president i Bergskollegium.
Landshöfdingskrifvelser. 1655 Febr.: Falun. — *Acta Hist. 1656 Nov.:* Stockholm: *1658 Sept.:* Stockholm: *Nov.:* Falun; *Dec.:* St. Kopparberget; *1659 Jan.:* Fituna, Vesterås, Stockholm; *Febr., Juli:* Stockholm. (Obs. Dessa bref handla hufvudsakligen om upprättandet af ett Bergsregemente). — Se vidare afd. II A. *Rådets* skrifvelser, *Bergskollegii* skrifvelser till Kongl. Maj:t (däribland flera

bref undertecknade ensamt af E. Fleming, men i kollegiets namn) samt *Reduktionskollegii* bref. — Afd. II B. Kommissionens öfver Patkull bref. — Jämför äfven bref till Rådet.

Fleming, Henrik; öfverste(?) i svensk tjänst.
Acta Hist. 1658: Trondhjem, Stockholm, Mörsil, Matmar; *1659:* Matmar, Rödön i Jämtland.

Fleming (af Liebelitz), Herman; riksråd, generalguvernör i drottning Kristinas underhållsländer, president i Reduktionskollegium och i Kammarkollegium, tjänstgjorde såsom sådan 1658 och 1659 äfven i Amiralitetskollegium.
Acta Hist. 1655, 1656: Stockholm; *1657:* Nyköping. — *Reduktionskollegii* bref. *1655:* Penningby, Stockholm; *1656:* Stockholm. — Se vidare nedan afd. II A *Riksrådets, Kammarkollegii* och *Amiralitetskollegii* bref.

Fleming, Jöran; öfverkammarherre, assessor i såväl Kammarkollegium som Reduktionskollegium.
Acta Hist. 1659: Helsingör. — Se vidare afd. II A. *Kammarkollegii* samt *Reduktionskollegii* bref.

Fleming (af Liebelitz), Lars; landshöfding i Dorpats län, öfverkrigakammarpresident.
Acta Hist. (1 band). *1657:* Itzehoe, Frederiksodde; *1658:* Frederiksodde, Odense, Flensburg, Middelfart, Kiel, Uttershof(?), Brandshöi; *1659:* Kjöge, Brandshöi, Stubbekjöbing, Nakskov, Fritzholm vid Nakskov, Helsingör, Frederiksborg, Kallundborg, Korsör; *1660:* Kjöge, Helsingör, Lägret vid Köpenhamn.[1]

Flygel, Johan von.
Acta Hist. Odat. (om Rigas belägring af ryssarne).

Forbes, Alexander; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1656: Elbing.

Forbes, Peter; svensk räntmästare.
Acta Hist. Odat. *1657.*

Forbus, Arvid; riksråd, general med uppdrag att organisera stridskrafterna i Skåne under andra danska kriget.
Acta Hist. 1658: Helsingborg; *1659:* Helsingborg, Landskrona, Helsingör. Se vidare afd. II A *Rådets* bref och *Krigskollegii* bref.

Forsman (adl. Örnecrantz), Johan; guvernementskamrerare i Skåne.
Acta Hist. 1658: Malmö; *1659:* Malmö, Helsingborg, Landskrona, Ystad.

Forstadius, Arvid; lektor.
Se nedan afd. II A. *Viborgs consist.* bref.

Forstenheuser, Georg; svensk korrespondent i Nürnberg.
Acta Hist. 1658: Nürnberg.

Fougman, David J.; sekreterare i Göta hofrätt.
Se nedan afd. II A. *Göta hofrätts* bref.

Frangipani, Torqvatus.
Acta Hist. 1655: Warschau.

Frankrike, Anna af Österrike; enkedrottning af.
Gallica III. 1654, 1655: Paris.

---

[1] Serien fortgår efter Karl X Gustafs död till krigets slut.

Frankrike, Ludvig XIV; konung af.
Gallica III. 1654: Paris, A la Fere; *1658:* Paris; *1659:* Paris, Toulouse.

Frey, Christoff; svensk krigskommissarie.
Acta Hist. 1657: Flensburg; *1658:* Middelfart, Sonderburg, Rostock.

Friesendorff, Johan Fredrik von; kammarråd, sändebud till England.
Acta Hist. 1655: Soldane; *1656:* Thorn, Marienburg; *1657:* Marienburg. — *Anglica.* (Bland G. Fleetwoods och J. F. von Friesendorffs gemensamma bref till K. M:t). *1657 Aug.:* Briel; *Sept.:* London; *Okt. t. o. m. Dec.:* London; *1658 Jan., Mars, Okt., Nov.:* London; *1659 Mars, April, Juni, Juli, Okt. t. o. m. Dec.:* London; *1660 Jan., Febr.:* London. — Se vidare afd. II C.

Fritz, Ludwig; kammarråd, guvernör på Öland.
Acta Hist. 1658: Färjestaden; *1658:* Borgholm.

Fritze, Ludwig; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1656: Strassburg, Bromberg, Schweiz.

Frölich, Alexander Dietrich von.
Acta Hist. 1659: Lägret för Köpenhamn, Saltö.

Frölich, Hans Christoff von; öfverste.
Acta Hist. 1658: Malmö.

Galle, Johan; öfverste för Nylands och Tavastehus kavalleri.
Acta Hist. 1656: Dirschau.

Gambrotius (adl. Hirschenstierna); kongl. sekreterare, använd i åtskilliga diplomatiska uppdrag till Holstein m. fl. stater.
Acta Hist. (1 Band) *1654 Okt.:* Stockholm; *1655 April:* Hamburg, Gottorp; *Aug. t. o. m. Okt.; Dec.:* Stockholm; *1656 Maj:* Bromberg; *Juni:* Lübeck; *Okt.:* Stettin, Greifswald, Stralsund; *Nov.:* Königsberg; *1657 Febr.:* Bütow, Cörlin, Stettin, Stralsund; *Mars:* Wismar, Stade, Hamburg; *April:* Stade, Hamburg; *Maj:* Stade, Hamburg; *Juni t. o. m. Aug.:* Hamburg; *Sept.:* Frankfurt a. M.; *Okt. t. o. m. Dec.:* Hamburg; *1658 Jan. t. o. m. April:* Hamburg; *Maj:* Rohe, Stade; *Juni t. o. m. Aug.:* Hamburg; *Okt.:* Hamburg. — *Germanica D. I.* (Såsom svensk kommissarie vid konventet i Hildesheim). *1659 Jan.:* Stade; *Febr. t. o. m. Dec.:* Hildesheim; *1660 Jan. t. Mars:* Hildesheim. — Se vidare under *Möller,* Vincent.

Gammal, Olof; sekreterare i Göta hofrätt.
Se nedan afd. II A *Göta hofrätts* bref.

Gaw, Heinrich; kommissarie i svensk tjänst.
Acta Hist. 1657: Krakau. (Redogörelse för inkomsterna af Wieliczkas saltgrufvor). *1659:* Odense.

Gartz, Johan; sekreterare i Åbo hofrätt.
Se nedan afd. II A *Åbo hofrätts* bref.

Gerdtsson (adl. Sjöhielm), Henrik; amiral i svensk tjänst.
Handl. rör. flottan. 1657: Göteborg; *1658:* Göteborg, Kiel, Skeppet Draken utanför Kiel, Skeppet Draken utanför Helsingborg; *1659:* Göteborg. — Se vidare afd. II B: *Kommissionens rör. uppbringade fartyg* bref, och under *Ribbing,* Per.

Gillisson (adl. Ehrenberg), Gillis; generalguvernementssekreterare i Skåne, Halland och Bleking.
Acta Hist. 1659: Malmö, Landskrona, Helsingör; *1660:* Malmö.

Gladebeck, Bodo von: Lüneburgiskt sändebud.
Germanica D. VI. 1657.

Glasenap, Reinhold; officer i svensk tjänst.
Acta Hist. 1659: Mitau.

Gloxinus, David; stadssyndicus, sändebud från Lüneburg (gemensamt med H. Kirchringk och H. von Lengerken).
Germanica D. V. 1659.

Gorai Goraiski, Petrus; polsk adelsman.
Acta Hist. 1656: Kassicijs(?).

Goren, Wilhelm von; sändebud från Hansestäderna.
Germanica D. V. 1659.

Gorries von Gorgas, Johan; generalqvartermästare i svensk tjänst.
Acta Hist. 1655 (i Preussen); *1657 Maj:* Marienburg; *Juni:* Graudenz; *Sept.:* Hamburg; *Okt.:* Hamburg, Kiel; *Nov.:* Hamburg, Pinneberg; *Dec.:* Hamburg; *1658 Mars, Juni:* Hamburg; *Dec.:* Bomö; *1659 Febr., Mars:* Vordingborg; *April:* Korsör; *Maj:* Stubbekjöbing; *Juni:* Stege på Möen, Nykjöbing, Utanför Nakskov; *Juli:* Utanför Nakskov, Nakskov; *Aug. t. o. m. Dec.:* Nakskov; *1660 Jan., Mars:* Nakskov. — Se vidare under *Möller,* Vincent.

Graan, Johan; landshöfding i Vesterbottens och Österbottens län.
Landshöfdingskrifvelser. (Vesterbottens län. Äfven till Rådet). *1654 Dec.* (Gemensamt med *Petrus Steuchius*): Råne; *1655 Dec.:* Umeå; *1656 Jan., Dec.* (Gemensamt med *M. Drakenstierna*): Torneå; *1657 Jan.:* Stockholm; *Juni:* Umeå; *Juli:* Holmö; *Sept.:* Umeå; *Dec.:* Umeå; *1658 Jan., Juni, Dec.:* Umeå; *1659 Febr., Mars:* Umeå; *April:* Stockholm; *Aug.:* Piteå; *Okt.:* Stockholm; *1660 Jan.:* Umeå; *Febr.:* Löfånger, Torneå. *Landshöfdingskrifvelser.* (Österbottens län. De flesta till Rådet). *1654 Nov.:* Umeå; *1657 Juli:* Holmö; *Sept.:* Umeå; *1658 Juni:* Umeå; *Okt.:* Vasa stad; *1659 April:* Stockholm.

Graswinckel, Theodor; svenska statens advokat i Holland.
Viror. Illustr. Litteræ (I: 692). *1655:* Dortrecht.

Grote-Johann, Jochim; köpman.
Acta Hist. Odat.

Grubb, Christoffer Larsson; landshöfding i Kalmar län.
Landshöfdingsskrifvelser (Endast till Rådet). *1656 Juli:* Kalmar.

Grzyborowski, Samuel.
Acta Hist. Odat.

Grundel, se *Helmfelt.*

Grünewald, J. Georg; svensk öfverkommissarie.
Acta Hist. 1658: Schwoll; *1659:* Bremen; *1660:* Göteborg.

Gutheim, Jakob; svensk krigskommissarie.
Acta Hist. 1657: Ribe; *1658:* Ribe, Odense; *1659:* Vordingborg, Kallehave, Kjöge, Korsör, Saxkjöbing, Nysted, Aalholm, Nykjöbing, Nakskov, Stubbekjöbing, »Schiff Sonne unter Hesthoved»; *1660:* Stubbekjöbing, Nykjöbing.

Gutsloff, Jonas; svensk krigskommissarie.
Acta Hist. 1658: Odense; *1659:* Korsör, Slagelse, Kallundborg, Skjelsör.

Gyldenbring, Erik; assessor i Svea hofrätt.
Se nedan afd. II A. *Svea hofrätts* skrifvelser.

Gyldenklou, Anders; statssekreterare, 1657 president i Pommerska regeringen, använd i åtskilliga diplomatiska uppdrag.
Acta Hist. 1656: Skånela. — *Polonica I.* (Bland kommissarierna för underhandl. med Polen bref). *1657 Okt. t. o. m. Dec.:* Stettin; *1658 Febr. t. o. m. Juni:* Stettin; *Juli:* Wismar; *Sept. t. o. m. Nov.:* Stettin; *1659 Maj t. o. m. Juni:* Stettin; *Aug.:* Stralsund; *1660 Jan., Febr.:* Zoppot. — *Pomeranica, vol. 173. 1658:* Gottorp, Stettin; *1659:* Stettin, Wolgast, Stralsund. — Se vidare nedan afd. II A *Pommerska reg:s* bref. — *Svenske Mäns bref och manuskript. 1657* (om G:s förordnande till guvernör i Pommern).

Gyllenanckar, Gabriel; landshöfding i Kalmar län äfvensom i Kronobergs län. († 1657.)
Landshöfdingskrifvelser för Kalmar län. 1655 Juni: Kalmar, Vestervik. — *Landshöfdingskrifvelser för Kronobergs län. 1657.*

Gyllengranat, se *Hansson.*

Gyllenstierna, Erik; riksråd.
Se nedan afd. II A *Rådets* och *Reduktionskollegii* bref.

Gyllenstierna (skref sig själf Guldenstierna), Georg; landshöfding i Kronobergs län 1657.
Landshöfdingskrifvelser. 1658 Febr., Aug.: Växiö; *Okt.:* Ronneby, Lundholm: *Nov.:* Lundholm; *1659 Jan.:* Hösjö, Lundholm; *Febr.:* Växiö; *Mars:* Lundholm; *April:* Lundholm, Lamhult; *Maj:* Broby; *Juli:* Lundholm; *Okt.:* Hult: *Nov.:* Öhr.

Gyllenstierna (af Lundholm), Johan Nilsson; riksråd.
Acta Hist. 1658: Sverkelsbo [ɔ: Sverkelstorp]; *1659:* Stockholm; *1660:* Malmö. — Se vidare afd. II A *Rådets* bref, *Kanslikollegii* bref. II B *Kommissorialrättens i Malmö 1659* bref.

Göler von Ravensburg, Georg Bernhard; sändebud från Karl X Gustaf till Rikskammarrätten i Speier.
Germanica A. II: 3. 1655: Ravensburg, Speier.

Haegen, Jakob van; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1659: Helsingborg, Kristianstad, Ronneby.

Haffner, Paul; svenskt krigsråd.[1]
Acta Hist. 1657, 1658, 1659, 1660: Lübeck.

Hagen, Arnold von der; leverantör.
Acta Hist. 1657: Thorn.

Hambræus, Jonas; svensk legationspredikant.
Gallica II (Förhandlingar). *1658 Juni, Juli:* Paris.

Hammarberg, Johan Larsson; vid proviantstaten i Halmstad.
Acta Hist. 1659: Halmstad.

Hammarin, S. B.; kyrkoherde i Klara förs. i Stockholm.
Se nedan afd. II A *Stockholm:s consistorii* bref.

---

[1] Bandet innehåller äfven bref till andra än till K. Maj:t.

Hamilton, Jakob; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. Odat. supplik.

Hamilton, Ludvig; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1658: Thorn.

Hammarsköld, Peter; öfverste för Kalmar regemente, generaladjutant.
Acta Hist. 1657: Samoicz; *1659:* Roeskilde.

Hansson, Gustaf (adl. Gyllengranat); artillerimajor.
Acta Hist. 1659: Landskrona.

Hansson, Lennart; tullförvaltare, assessor i Reduktionskollegium.
Handl. rör. tullen. Se nedan afd. II. *Red.-koll.* bref.

Hansson, Per; svensk krigskommissarie.
Acta Hist. 1659: Windau, Wismar; *1660:* Wismar.

Hartwigh, Johan von; svensk agent i Leipzig.
Germanica C. I. 1654, 1655, 1656, 1657, 1658, 1659 Jan. t. o. m. Aug.: Leipzig; *Dec.:* Helsingör.

Hatten, Benedict von; officer med uppdrag att värfva för svensk räkning.[1]
Acta Hist. 1657: Lauenburg.

Hayock, William; skeppskapten i svensk tjänst.
Handl. rör. flottan. 1659: Skeppet Hjorten vid Kalmar.

Hegstreich, Philipp; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1656: Dirschau; *1657:* Marienburg; *1658:* Helsingör.

Heimburg, Fr. von; sändebud från Lüneburg.
(Gemensamt med *H. H. von Oynhausen* och *C. H. von Huus*). *Germanica D. VI. 1657.* — (Gemensamt med *B. von Gladebeck* och *B. von Alten*). *Germanica D. VI. 1658.*

Heister, G. von; kejserlig generalqvartermästare, tillfångatagen af svenskarne.
Acta Hist. 1658: Marienburg.

Helmersen (Helmes), Paul von; assistensråd och kanslidirektor i Lifland. († i pesten Nov. 1657).
Livonica, vol. 185. 1657: Riga.

Helmfelt, Simon Grundel; generalmajor och guvernör i Riga, sedan generallöjtnant och generalguvernör i Ingermanland.
Acta Hist. 1655: Lowitz; *1656:* Conitz; *1658:* Riga. — *Livonica, vol: 193. 1656 Juli t. o. m. Nov.:* Riga; *1657 Jan. t. o. m. Dec.:* Riga; *1658: Jan. t. o. m. Dec.:* Riga; *1659 Jan. t. o. m. Juni:* Riga. — *Ingrica, vol. 15. 1659 Juli:* Narva; *Aug.:* Narva, Nyen; *Sept. t. o. m. Nov.:* Narva; *1660* Narva.
Gemensamt med kommissarien *H. Wulfklou. Ingrica, vol. 14. 1659, 1660* Narva.

Henrik Gerdtsson, se *Gerdtsson.*

Hendersson, Johan; öfverste först i svensk, sedan i kejserlig tjänst.
Acta Hist. 1655: Berlin. (Om återinträde i svensk tjänst).

---

[1] Jämf. Hofstätter von Khünbergs br. t. K. M:t d. 20 Febr. 1656.

Hendrickssön, Tering; major vid svenska flottan.
Handl. rör. flottan. 1658: Skeppet Svenska Lejonet under Hästhufvud, Skeppet Raphael; *1659:* Skeppet Vestervik, Stenkaster(?) skans, Skeppet Svenska Lejonet under Albo [?: Albuen?], Stubbekjöbing, Svenska Lejonet på Wismars redd, Helsingör.

Heppe, Johan; svensk diplomat.
Germanica F. XII. (Bil. Pfalzgrefve Friedrichs af Zweibrücken bref). *1655:* Zweibrücken.

Herford, Elisabet Louise; abbedissa af.
Germanica E. III. 1654: Berlin; *1655:* Berlin, Herford.

Hessen-Darmstadt, Georg II; landtgrefve.
Germanica F. VII. 1654: Darmstadt; *1655:* Darmstadt, Langenschwalbach: *1656:* Darmstadt, Langenschwalbach, Battenberg. Giesen: *1657, 1658, 1659:* Darmstadt; *1660:* Darmstadt.

Hessen-Darmstadt, Sofia Eleonora; den förres gemål.
Germanica F. VII. 1654, 1655, 1659: Darmstadt.

Hessen-Darmstadt, Georg; landtgrefve, öfverste i svensk tjänst.
Germanica F. VII. 1655: Darmstadt; *1656 Juli, Sept.:* Lauenburg; *Nov.:* Bütow; *Dec.:* Anklam; *1657 Dec.:* Eschwege; *1658:* Darmstadt, Kassel, Arhausen; *1659:* Middelfart, Kjöge; *1660:* Kjöge.

Hessen-Darmstadt, Ludwig VI; landtgrefve.
Germanica F. VII. 1654: Darmstadt; *1655:* Gripsholm, Darmstadt; *1656:* Darmstadt, Battenberg; *1657, 1658, 1659, 1660:* Darmstadt.

Hessen-Darmstadt, Maria Elisabet; den förres gemål.
Germanica F. VII. 1654, 1659, 1660: Darmstadt.

Hessen-Eschwege, Friedrich; landtgrefve, g. m. Karl X Gustafs syster Eleonora Katarina, i svensk tjänst? († d. 24 Sept. 1655).
Germanica F. VII. 1654: Osterholz, Eckernförde; *1655:* Celle, Bovenden, Eschwege, Wart.. (?), Oranienberg, Lehnin, Berlin, Kassel, Weimar, Posen.

Hessen-Eschwege, Eleonora Katarina; den förres gemål och Karl X Gustafs syster.
Germanica F. VII. 1654: Stade, Hamburg, Oldenburg, Eckernförde; *1655:* Eschwege, Bückeburg; *1656:* Eschwege; *1657:* Eschwege, Göttingen, Wismar, Gadebusch, Adlerburg; *1658:* Eschwege, Osterholz; *1659:* Eschwege, Kassel; *1660:* Kassel.

Hessen-Homburg, Friedrich II; landtgrefve, öfverste i svensk tjänst.
Germanica F. VII. 1655: F..., Hamburg, Bremervörde; *1656:* Homburg v. d. Höhe, Stettin; *1657:* Sonderburg; *1658:* Faaborg, Hamburg; *1659:* Holbek, Hamburg.

Hessen-Homburg, Margareta Elisabet; enka efter Friedrich I af Hessen-Homburg.
Germanica F. VII. 1658.

Hessen-Homburg, Wilhelm Christoffer; landtgrefve.
Germanica F. VII. 1654: Bingenheim; *1655:* Homburg, Bingenheim; *1657:* Frankfurt; *1658:* Flensburg, Bingenheim; *1659:* Bingenheim.

Hessen-Kassel, Wilhelm VI; landtgrefve.
Germanica F. VII. 1654, 1655: Kassel, Wildungen, Wolkersdorf; *1656:* Kassel, Friedewald; *1657, 1658, 1659:* Kassel.

Hessen-Kassel, Hedwig Sofia; den förres gemål.
Germanica F. VII. 1655, 1658: Kassel.

Hessen-Kassel, Emilie; hertiginna af Tarent.
Se nedan *Tarent.*

Hessen-Rheinfels, Ernst; landtgrefve.
Germanica F. VII. 1656, 1657: Rheinfels. — Se vidare under nästföljande.

Hessen-Rothenburg, Hermann; landtgrefve, broder till den föregående.
Germanica F. VII. 1654: Kassel; *1655:* Rothenburg, Eschwege; *1656:* Eschwege, Rothenburg; *1657:* Rothenburg. — Gemensamt med *Ernst af Hessen-Rheinfels. Germanica F. VII. 1656:* Rothenburg.

Heusser, Johan; officer med uppdrag att värfva för svensk räkning.
Acta Hist. 1658: Pinneberg.

Heydt, Georg Peder von; generaladjutant i svensk tjänst.
Acta Hist. 1657: Leipzig, Neundorf, Plauen im Vogtland; *1658:* Flensburg: *1659:* Kjöge.

Hilner, Hans Christoff; ryttmästare; fången hos tatarerna.
Acta Hist. 1659: Nyköping.

Hiltebrand, Jacobus Andreas; obersecretarius i Stettin.
Pomeranica Vol. 175.

Hisell, Peter; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1657: Thorn, Lipno; *1658:* Aarhus, Frederiksodde; *1659.*

Hofstätter von Khünberg, Johan; generalkrigskommissarie i svensk tjänst, ledare af en del värfningar i Tyskland och andra länder.
Acta Hist. 1654: Hamburg; *1655:* Hamburg, Bremervörde, Flensburg, Stade: *1656:* Hamburg, Amsterdam; *1657, 1658:* Hamburg.

Holstein, Friedrich Heinrich; öfverstlöjtnant vid Gyldenlöwes regemente i svensk tjänst.
Acta Hist. 1659: Lübeck (Jmf. B. Müller v. d. Lühnens bref till K. M:t d. 8 Jan. 1659).

Holstein, J. H. von.
Acta Hist. 1658: Stockholm.

Holstein, Waldemar; grefve af.
Acta Hist. 1655: Tempelberg, Im qvartier Hinter-St. . . .(?).

Holstein-Gottorp, Christian Albrecht; hertig.
Germanica D. IV. 1657: Gottorp; *1659:* Frederiksborg, Tönningen: *1660:* Tönningen.

Holstein-Gottorp, Fredrik III; hertig.
Germanica D. IV. 1654, 1655, 1656, 1657: Gottorp; *1658:* Gottorp, Tönningen; *1659:* Tönningen.

Holstein-Gottorp, Maria Elisabet; den föregåendes gemål.
Germanica D. IV. 1654, 1655, 1656, 1657: Gottorp; *1658:* Gottorp, Tönningen; *1659:* Tönningen.

Holstein-Gottorp, Hans Georg; hertig (son t. Fredrik III, † 1655).
Germanica D. IV. 1655: Gottorp.

Holstein-Gottorp, Johan; hertig, utvald biskop i Lübeck († 1655).
Germanica D. IV. 1654: Euten.

Holstein-Sönderborg, Anna; hertiginna, enka efter Johan Christian af Sonderburg.
Germanica D. IV. 1657, 1658, 1659: Sonderburg.

Holstein-Sönderborg, Georg Friedrich; hertig.
Germanica D. IV. 1658: Sonderburg.

Holstein-Sönderborg-Augustenburg, Ernst Günther; hertig.
Germanica D. IV. 1657: Köpenhamn.

Holstein-Sönderborg-Glücksburg, Philipp; hertig.
Germanica D. IV. 1657, 1658: Glücksburg.

Holstein-Sönderborg-Glücksburg, Sofia Hedwig; den föregåendes gemål.
Germanica D. IV. 1657: Glücksburg.

Holstein-Sönderborg-Ploen, Joachim Ernst; hertig.
Germanica D. IV. 1654, 1655, 1656, 1657: Ploen.

Holstein-Sönderborg-Ploen, Dorotea Augusta; den förres gemål.
Germanica D. IV. 1654, 1656: Ploen.

Holstein-Sönderborg-Ploen-Nordborg, August; hertig.
Germanica D. IV 1657: Norburg.

Holstein-Sönderborg-Ploen-Nordborg, Friedrich; hertig.
Germanica D. IV. 1654, 1658: Norburg.

Holstein-Sönderborg-Ploen-Nordborg, Eleonora; hertiginna.
Germanica D. IV. 1658, 1659: Norburg.

Honywood, Robert; engelskt sändebud.
Anglica. 1660: Köpenhamn.

Hopffener, Herman; Bremiska ridderskapets syndicus och sändebud till Stockholm.
Bremensia (Bland Bremiska regeringens skr.). *1659 Mars:* Stade.

Horn, Bengt (H. af Åminne); 1654 guvernör i Halland, 1656 generalmajor och guvernör i Estland, 1660 riksråd, använd i diplomatiska uppdrag till Ryssland, särskildt ss. en af kommissarierna för fredsunderhandling.
Livonica (Vol. 136, 137). *1656, 1657:* Reval, Narva. — *Muscovitica I. 1659:* Riga; *1660:* Reval, Arensburg. — Äfven gemensamt med de öfriga kommissarierna Gustaf *Baner* och And. *Walwick*, se nedan Afd. II C.

Horn, Franz; kammarjunkare i svensk tjänst, använd i diplomatiska uppdrag i Tyskland.
Germanica F. VII (Förhandl. med Hessen). *1655 Dec.:* Eschwege, Kassel; *1656:* Frankfurt a. M.; *1657:* Boitzenburg; *1658:* Altenburg, Kloster Süsen, Eschwege, Frankfurt a. M., Kassel. — *Acta Hist. 1658:* Frederiksborg; *1659:* Frederiksborg, Kronborg.

Horn, Gustaf Evertsson (H. af Marienborg); 1654 generalguvernör öfver Ingermanland och Kexholms län, 1656 general öfver svenska och finska kavalleriet, 1657 generalkommendör i Finland[1], 1658 rikstygmästare.

---

[1] Efter Gust. Ad. Lewenhaupts död.

Ingrica (Vol. II). *1654 Nov.:* Nyen, *Dec.:* Narva; *1655:* Nyen, Narva; *1656:* Nyen, Kexholm, Narva, Hakehof; *1657 Jan. o. Febr.:* Narva. — *Finska generalguvernörsskrifvelser* (Band I. Äfven till Rådet). *1657 Mars:* Kexholms slott, Wiborgs slott; *April:* Wiborg, Tavastehus, Auka gästgifvargård; *Maj:* Åbo; *Juni:* Helsingfors, Walkiasari i Nöteborgs län, Qvarteret vid Nyen, Nöteborg; *Aug.:* Ingrisfältlägret, Duderhof, Kamminkylä (?) vid Nyen, Lämbala: *Sept.:* Hufvudqvarteret Megri, Kexholm; *Okt.:* Kexholm. — *Acta Hist.* (Äfven till Rådet). *1657 Okt.:* Kexholm, Megri; *Nov.:* Raulus (Kexholms södra län); *Dec.:* Hufvudqvarteret Megri; *1658 Jan.:* Hufvudqvarteret Megri; *Febr.:* Wiborg; *Mars:* Wiborg, Närola vid Nyslott; *April:* Humeljoki, Wiborg; *Maj:* Borgå, Pellinge, Helsingfors; *Juni:* Helsingfors; *Juli:* Helsingfors, Kankas; *Aug.:* Åbo; *Sept.:* Åbo, Kankas; *Okt.:* Bergsund, Kankas, Åbo; *Nov. o. Dec.:* Åbo; *1659 Jan.:* Tavastehus, Wiborg, Narva; *Febr.:* Reval, *Mars:* Reval; *April:* Wiborg; *Maj:* Åbo: *Juni:* Åbo; *Juli:* Kankas; *Sept.:* Norrköping; *Nov.:* Vordingborg; *1660 Febr.:* Näsinge; *Mars:* Bergs gård på Dal. — *Livonica* (Vol. 447. *Revalska kommissionens bref*). *1659:* Wiborg.

Horn, Gustaf Karlsson (H. af Biörneborg); riksmarsk, f. d. generalguvernör i Liffland.
Acta Hist. 1655, 1656: Stockholm. — *Livonica* (Vol. 186). *1654 Juli t. o. m. Dec.:* Riga; *1655 Jan.:* Riga: *Febr.:* Riga, Adzel, Dorpat; *Mars t. o. m. Juni:* Riga, Ewest skans; *Juli:* Riga. — Se vidare nedan Afd. II A *Rådets* bref och *Krigskollegii* bref.

Horn, Henrik (H. af Marienborg); generalmajor, 1657 generallöjtnant.
Acta Hist. 1655: Wartsala, Åbo, Helsingfors; — Bromberg, Czermno(?); *1656:* Schrinsky.

Horn, Krister (H. af Åminne); guvernör i Riga, 1657 generalguvernör öfver Ingermanland och Kexholms län.
Ingrica (Vol. 12. Äfven till Rådet). *1657 Febr. t. o. m. Mars, Juni, Juli, Sept., Nov., Dec.:* Narva; *1658 Mars t. o. m. Dec.:* Narva; *1659 Jan. t. o. m. Juni:* Narva.
Gemensamt med Kommissarien *Henrik Wulfklou. Ingrica* (Vol. 14). *1659:* Narva.

Horaberg, Johan Reinhold von; officer i svensk tjänst.
Acta Hist. 1657: Lauenburg; *1658:* Giessen.

Houwaldt, Christoff von; generalmajor.
Acta Hist. 1657: Königsberg.

Huebener, Melchior Tobias; svensk korrespondent.
Acta Hist. 1659: Kallundborg.

Huijbert, Pieter de; holländsk ambassadör.
Hollandica II (Förhandl. i Elbing). *1656 Dec.:* Marienburg (Gemensamt med *Isbrandt*). — *Hollandica V. 1659 Maj:* Aus dem Fregatte Middelburg (Gemensamt med *Slingelandt*); *Aug.:* Helsingör.

Hull, Herman; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1656, 1657: Flehen (i Polen).

Hundt, Christoff; ryttmästare vid Totts regemente
Acta Hist. 1659: Helsingör.

Huus, C. H. von; sändebud från Lüneburg.
Germanica D. VI. 1657.

Hüttner, Johan; svensk krigskommissarie öfver Laaland och Falster.
Acta Hist. 1658: Nakskov; *1659:* Nakskov, Slagelse.

Hård, Carl.
Acta Hist. 1658: Kjöge.

Hård, Johan; öfverste för Skaraborgs regemente.
Acta Hist. 1658: Kronoborg; *1659:* Kronoborg, Malmö. — Såsom bisittare i *Kommissorialrätten i Malmö* se nedan afd. II B.

Hård, Lennart.
Acta Hist. 1659: Ystad (med underrättelser om flottornas rörelser).

Höpken, Niclas von; regeringsråd i Bremen.
Bremensia (Bland Regeringens skrifvelser till K. Maj:t). *1655, 1657, 1658, 1659:* Stade. — Se vidare nedan afd. II A. *Bremiska regeringens* bref.

Iddekinghe, Hieronymus; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1658: Gent.

Igelström, Harald; kammarassistentråd i Lifland.
Acta Hist. 1659: Köpenhamn, Helsingör.

Isbrandt, Johan; holländsk ambassadör.
Hollandica II (Förhandl. i Elbing, gemensamt med Huijbert). *1656 Dec:* Marienburg. — *Hollandica V. 1658 Mars:* Wismar; *April:* Berlin.

Isselhorst, Arnold.
Germanica D. V. 1659.

Jakobfalvi, Nicolaus; siebenbürgiskt sändebud.
Transsylvanica (Förhandlingar). *1656:* Odat. memor.

Jakobsson, Jakob; svensk skeppskapten.
Handlingar rör. flottan. 1659: Odat.

Jakobsson, Lauritz; superintendent öfver Fyens stift.
Acta Hist. (Danska kriget d. 30 Aug. 1658).

Jegel, Reinhard; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1659: Ermelund, Möen.

Jelbing, Alexander; kommissarie(?).
Acta Hist. 1655: Wisnitz.

Jena, Friedrich von; brandenburgiskt sändebud.
Gemensamt med *C. von Schwerin;* se denne.

Jephson, W.; engelskt sändebud.
Anglica. 1657 Febr.: Gottorp; *Sept.:* Köpenhamn; *1658 April:* Hamburg; *Maj:* Berlin; *Juni:* Wismar; *Aug.:* London.

Jernsköld, Wilhelm; major vid Westgöta-Dals regemente.
Acta Hist. 1658: Marstrand; *1659:* Marstrand. — *Curlandica* (Förhandlingar). *1658:* Odat.

Johannis, Jonas; lektor i Skara.
Se nedan afd. II A: *Skara consistorii* bref.

Johnsson, Roger; svensk öfverstlöjtnant.
Acta Hist. 1656: Conitz.

Jonsson (adl. Cronacker), Niclas; hof- och krigsbokhållare.
Acta Hist. 1658, 1659, 1660: Helsingör.

Jonsson, Nils; lifknekt, inberättar om sedda fartyg.
Acta Hist. 1659: »Kriteberget» (= Möens klint?).

Juel, Peder; danskt sändebud.
Danica III. 1654, 1655: Stockholm.

Juel, Ove; danskt sändebud.
Danica III. 1658: Göteborg.

Juvenius, Andreas O.; lektor i Skara.
Se nedan afd. II: *Skara consistorii* bref.

Jönsson, Peder.
Se nedan afd. II A: *Bergskollegii* skrifvelser.

Jöransson, D.; sekreterare i Göta hofrätt.
Se afd. II A: *Göta hofrätts* bref.

Kalle, Sven; president i Göta hofrätt.
Se nedan afd. II A: *Göta hofrätts* bref.

Kagg, Lars; fältmarskalk, president i Krigskollegium.
Acta Hist. 1656: Fjällskäfte; *1659 Juli:* Nyköping; *Dec.:* Kaggeholm, Wänersborg; *1660 Jan.:* Wänersborg, Skeda, Åsaka, Lägret utanför (Fredriks)Hall; *Febr.:* »Lägret för Hall»[1]. — Se vidare nedan afd. II A: *Rådets* bref och *Krigskollegii* bref.

Kalkstein, Chr. L. von; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. Odat.

Kannenberg, Christoff von; generalmajor i Brandenburgs tjänst.
Acta Hist. 1656: Schrinsky.

Kanterhielm, Nils; sekreterare i Bergskollegium.
Se nedan afd. II A: *Bergskollegii* skrifvelser

Kempften, Johan Reichwald von; öfverste (i svensk tjänst?).
Acta Hist. 1656: Schloppau, Elbing, Marienburg.

Ketharenius, Er. Paul; Finska församlingens i Stockholm pastor.
Se nedan afd. II A: *Stockholms consistorii* bref.

Kexlerus, Simon; professor.
Se nedan afd. II A: *Åbo consistorii* bref.

Khevenhiller, Paul; riksråd.
Se nedan afd. II A: *Rådets* bref.

Kinnemund, Thomas; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1656: Neumünde skans.

Kinsky und Tettau, Jaroslav von; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1655, 1656, 1657, 1658: Hamburg.

Kippius, Math.; prest.
Bremensia Vol. 61¼. *1656:* Stade.

Kirchringk, H.; sändebud (jämte andra) från Hansestäderna till Sverige.
Germanica D. V. 1659.

Kiskoinen, Henrik; från Nöteborgs län.
Acta Hist. Odat.

---

[1] Serien fortsätter efter Karl X Gustafs död till Maj 1660.

Kleihe, Schweder Dietrich; regeringsråd i Bremen, använd i åtskilliga diplomatiska uppdrag till Tyskland.
Germanica B. I. 1655 Juni: Stade, Hamburg; *Juli:* Hamburg, Leipzig; *Aug. t. o. m. Dec.:* Wien; *1656 Jan. t. o. m. Dec.:* Wien; *1657 Jan. t. o. m. Nov.:* Wien; *Dec.:* Wien, Leipzig[1]. — *Germanica B. I* (Handl. ang. läntagning af Sveriges tyska provinser); *1655:* Wien (Kopior af K:s relation ang. investiturverket). — *Germanica D. X. 1658 Aug.:* Wismar, Hamburg; *Sept.:* Stade, Tönningen, Hamburg; *Okt. t. o. m. Dec.:* Tönningen; *1660 Jan. t. o. m. Mars:* Tönningen. — Gemensamt med *H. Stöyger. Germanica B. I* (Bl. Kleihes bref). *1655 Aug.:* Wien. Se vidare under *Mevius.*

Kleist, Ewald; sändebud från Brandenburg.
Brandenb.-Borussica II. Odat.

Klug, Martin; officer i svensk tjänst; fången.
Acta Hist. 1659: Seissleben.

Klöfverskköld, Aron Johansson (»vice landshöfding i Wiborgs län»?).
Landshöfdingskrifvelser (Äfven till Rådet). *1656 Maj, Juni:* Wiborg (K. undertecknar efter Axel Stålarms död och innan Anders Koskull tillträdt landshöfdingeämbetet jämte Elias Haraldsson Staare landshöfdingskrifvelserna, som alla äro ställda till Rådet).

Klöfverskköld, Erik Johansson; assessor i Reduktionskollegium.
Se nedan afd. II A: *Reduktionskollegii bref.*

Knausten (adl. Knaustdorf), Joachim; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1658: Sönderborg, Rendsburg; *1659:* Lübeck.

Knicken, Rudolf Gottfrid; sekreterare hos Hertig Johan Georg af Anhalt.
Germanica C. III. 1656: Elbing (Ang. hertigens värfningar för svensk räkning).

Knobelsdorf, Georg Sigmund von; officer i svensk tjänst.
Acta Hist. 1659: Elbing.

Koch, Johan; svensk kommissarie i Danzig.
Polonica II. 1654: Danzig; *1655:* Danzig, Stockholm, Thorn; *1656:* Danzig.

Kohl, David; artillerimajor.
Acta Hist. 1659: Göteborg.

Kolozembsky, Johannes; polsk marskalk.
Acta Hist. 1655: Radziewo.

Koniecpolski, Alexander; polsk general.
Acta Hist. 1655: Neidenburg.

Korff, Ernst Johan; öfverste.
Acta Hist. 1657: Königsberg.

Korycki, Christoff; polsk öfverste.
Acta Hist. 1656: Warschau.

Kos, Joannes.
Acta Hist. 1656: Schinwaldi(?).

Koskull, Andreas; 1656 landshöfding i Wiborgs län (afsked 1658).
Landshöfdingskrifvelser (De flesta till Rådet). *1656 Juli t. o. m. Dec.:* Wiborg; *1657:* Wiborg; *1658 Mars:* Wiborg.

---

[1] Kleihe afreste d. $\frac{9}{19}$ Dec. 1657 från Wien.

Krabbe, Ivar Tageson.
Acta Hist. 1658: Helsingör.

Krahm, Reinhold; öfverstlöjtnant i svensk tjänst.
Acta Hist. 1658: Kerdemin [ɔ: Kjerteminde?], Nyborg.

Krause, Christian; svensk agent i Kurland.
Acta Hist. 1658: Goldingen (om ryska kriget).

Krentzen, Wolf Heinrich von; öfverste (i svensk tjänst?).
Acta Hist. 1659: Leipzig.

Kreyenfels, Johan von; svensk krigskommissarie († våren 1656).
Acta Hist. 1655: Draheim, Bromberg, Schwetz, Graudenz; *1656:* Dirschau.

Krumbiegel (adl. Cronhjelm), Polycarpus; kungl. husgerådsmästare.
Acta Hist. 1656: Marienburg (om tapeter m. m.).

Krus, Jochim; öfverstlöjtnant i svensk tjänst.
Acta Hist. 1655: Lancicz.

Krusbiörn (Crusebjörn), Jesper; kammarråd, 1658 till Okt. 1659 vice landshöfding i Kopparbergs län, dessutom assessor i Bergskollegium.
Acta Hist. 1656: Stockholm; *1658 Juni:* Stockholm; *1659 Okt.:* Stockholm. — *Landshöfdingskrifvelser* (Kopparbergs län). *1658 Okt.:* Elfkarleby; *Nov.:* Stockholm; *Dec.:* Hedemora, Falun; *1659 Jan.:* Jerna; *Febr.:* Falun; *Juli:* Ornäs.
Såsom bisittare i *Kammarkollegium* och i *Bergskollegium* se nedan afd. II A dessa kollegiers bref.

Kruse, Erik (K. af Kajbala); 1655 generalmajor, 1657 ståthållare på Wiborgs slott, 1658 landshöfding i Wiborgs län, 1659 generallöjtnant.
Acta Hist. 1655 Okt.: Hauptqvartier Wieloua; *1656 Dec.:* Wiborg; *1657 Jan.:* Fältlägret vid Sordavala; *1658* (se nedan); *1659 April:* Helsingfors; *Maj:* Åbo; *Juli:* Helsingfors, Reval; *1660 Febr.:* Riga. (Äfven gemensamt med en del ledamöter i en krigsrätt.) — *Landshöfdingskrifvelser* (Wiborgs län). *1658 Mars t. o. m. Nov.:* Wiborgs slott.

Kruse, Hans Abraham (K. af Verchou); major i svensk tjänst.
Acta Hist. 1659: Kalmar, Aufm Schiffe Johannes unter Öland.

Krusenstiern, Philip von; sändebud till Ryssland, ståthållare i Reval.
Muscovitica. 1656, 1657, 1658: Moskwa (Obs. hans vidlyftiga berättelse dat. d. 20 Juli 1658 om beskickningen). — Hans bref gemensamt med de öfriga legaterna *Gust. Bielke* och *A. v. Essen*, se nedan afd. II C. — *Acta Hist. 1659 Sept.:* Helsingör.

Kruslock, Jöns; meddelare af notiser.
Acta Hist. 1659: Warberg.

Kugelhielm, Claes Bengtsson; svensk öfverste.
Acta Hist. 1659: Linköping.

Kurck, Gustaf; landshöfding i Östergötland.
Landshöfdingskrifvelser. 1658 Sept.: Linköping, Norrköping; *Okt.:* Linköping; *1659 Jan. t. o. m. Mars, Juli, Sept.:* Linköping.

Kurck, Knut; landshöfding i Westmanland.
Landshöfdingskrifvelser. (Äfven till Rådet.) *1655 Dec.:* Westerås; *1656, 1657:* Westerås. (Till Rådet finnas bref för alla åren 1655—1659 i denna samling.)

Kurland, Jakob; hertig af.
Polonica IV. 1654, 1655: Mitau; *1656:* Mitau, Goldingen; *1657, 1658:* Goldingen: *1659:* Ivangorod.

Kurland, Louise Charlotte (af Brandenburg); den föregåendes gemål.
Polonica IV. 1654, 1656: Mitau; *1658:* Goldingen; *1659:* Ivangorod.

Kuyl, Wilhelm Jansson; skeppskapten.
Handl. rör. flottan. 1658, 1659: Kalmar.

Kühn, Friedrich; kapten i svensk tjänst, kommendant i Bütow.
Acta Hist. 1656, 1657: Bütow.

König, Johan; officer(?) i svensk tjänst.
Acta Hist. 1656: Kalisch; *1657:* Mewe.

Königsmarck, Curt (»Conrad») Christoffer; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1657: Stade, Frederiksodde, Aarhus; *1659:* Rudkjöbing.

Königsmarck, Hans Christoffer; riksråd, fältmarskalk, generalguvernör i Bremen och Verden.
Bremensia (bland Bremiska regeringens skrifvelser). *1654:* Stade, Verden, Burgdamm, Im lager vor Burg, Grambke, Rotenburg; *1655, 1656:* Stade. — *Bremensia Vol. 44. 1656:* Stade. — Tillsammans med *Gustaf Otto Stenbock. Bremensia* (bland Bremiska regeringens skrifvelser). *1654 Sept.:* Im lager vor der Burg. — Se vidare afd. II A: *Bremiska regeringens skrifvelser.*

Königsmarck, Otto Wilhelm; under studieresor.
Svenske Mäns bref och manuskript. 1656: Basel; *1657:* Venetia.

Körning, Carl; skeppskapten.
Handl. rör. flottan. 1659: Skeppet Falken.

Lacmannus, Bartholomæus; lektor och konsistorieledamot i Wiborg.
Acta Hist. 1657, 1659: Wiborg. — Se nedan afd. II A: *Wiborgs consist.* bref.

Lagercrona, Johan; assessor i Svea hofrätt.
Se nedan afd. II A: *Svea hofrätts skrifvelser.*

Lagerfelt, Israel; vice president i Kommersekollegium.
Se nedan afd. II A: *Kommersekollegii* bref, II B: *Kommiss:s öfver Patkull* bref.

Lagerson, Erik; vid amiralitetet.
Acta Hist. 1659: Landskrona.

Lancken, Philipp Christoffer von der; svenskt regeringsråd i Pommern, sändebud till Tyskland.
Pomeranica (Vol. 163). *1657:* Stettin, Stralsund; *1658:* Stralsund, Greifswald, Anklam; *1659:* Stralsund; *1660:* Stralsund. — *Germanica D. VIII.* Såsom sändebud till Mecklenburg. *1657 Juli:* Schwerin. — *Germanica C. I.* Såsom svenskt ombud vid kretsdagen i Leipzig. *1658 Jan.:* Greifswald, Stralsund; *Febr.:* Leipzig (Äfven gemensamt med *H. Wulfradt*). — Se vidare afd. II A: *Pommerska reg:s skrifvelser.*

Lange, Hans Michael; licentkassör i svensk tjänst.
Acta Hist. 1659: Helsingör.

Lange, Martin; svensk kommendant i Graudenz.
Acta Hist. 1656: Graudenz.

Langnau, Stephan von; öfverstlöjtnant i svensk tjänst.
Acta Hist. 1656: Frauenburg, Posen.

Larsson, Magnus; författare af en latinsk lyckönskningsadress, sekreterare i Svea hofrätt.
Acta Hist. 1654: Borgholm. — Se nedan afd. II A: *Svea hofrätts* skrifvelser.

Larsson, Olof.
Se nedan afd. II A: *Bergskollegii* bref.

Lasalle, Carl Gabriel de; fransk kammarherre.
Gallica IV (Bref från franska statsmän m. fl.). *1656:* Stargard; *1657, 1658:* Paris.

Laurelius, Olaus; biskop.
Se nedan afd. II A: *Westerås consistorii* bref.

Laurentii, Andreas; professor.
Se nedan afd. II A: *Åbo consistorii* bref.

Laurentii, Nicolaus, se *Malmén.*

Lauson, Jakob; kapten.
Acta Hist. Odat. supplik.

Law, Andreas; postmästare(?).
Acta Hist. 1658: Stockholm.

Leijonhufvud, Abraham G.; assessor i Bergskollegium.
Se nedan afd. II A: *Bergskollegii* bref.

Leijonsköld, Mårten Augustinsson; kammarråd.
Acta Hist. 1655: Falun; *1656:* Stockholm. — Såsom bisittare i *Kammarkollegium,* se nedan afd. II A detta kollegii bref.

Leijonsten, se *Struwe.*

Lenæus (adl. Clo), Jakob; konungens privatsekreterare.
Acta Hist. 1657: Stockholm.

Lenæus, Johan Canuti; ärkebiskop.
Se vidare nedan afd. II A: *Consistorii Ecclestici* i Upsala bref.

Lengerke, H. von; sändebud från Hansestäderna.
Gemensamt med *sina kolleger: Germanica D. V.*

Lesno, Bogislaus, comes de, se *Lessinski.*

Lessinski, Bogislaus, comes de Lesno; polsk storskattmästare och general i Stor-Polen.
Acta Hist. 1655.

Letmatz, Casper von; officer i svensk tjänst.
Acta Hist. 1657: Wiborg (om värfningar).

Leven, Heinrich von; adelsman.
Curlandica (Förhandlingar). *1659:* Mitau.

Lewenhaupt, Carl Mauritz; riks- och krigsråd, generallöjtnant.
Acta Hist. 1655 Okt.: Lowitz; *Nov.:* Golub, Graudenz; *1658 Okt.:* Hvetlanda, Eksjö, Staby krog; *Nov.:* Värnamo; *1659 Sept.:* Kjöge; *Okt.:* Kalmar; *Nov.:* Kalmar. — Se vidare nedan afd. II A: *Rådets* bref t. K. M:t och såsom bisittare i *Krigskollegium* detta kollegii skrifvelser.

Lewenhaupt, Gustaf Adolf; riksråd, fältmarskalk, 1656 öfverbefälhafvare i Finland till sin död d. $^{29}/_{11}$ 1656.

Acta Hist. 1655 Aug.: Ifvala, Kokenhusen, Birsen; *Dec.:* Riga; *1656 Juli:* Helsingfors, Wiborg; *Aug.:* Ivala; *Sept.:* Kexholm, Neuschantz; *Okt.:* Wiborg; *Nov.:* Kexholm. — Se vidare under *Skytte*, Bengt. — Se äfven nedan afd. II A: *Krigskollegii* skrifvelser.

Lewenhaupt, Ludwig Weirik; öfverste för Östgöta kavalleriregemente, 1659 generalmajor.
Acta Hist. 1656, 1657: Zamoisce; *1659:* Lägret vid Brandshöi, Utanför Köpenhamn.

Liegnitz, Sibylla Margareta, hertiginna af, se *Schlesien.*

Liewen, se Liven.

Lille, Hans Eriksson.
Acta Hist. Odat.

Lillie, Axel; riksråd, 1655 guvernör i Halland, 1657 fältmarskalk, 1658 president i Krigskollegium.
Landshöfdingskrifvelser (Hallands län. Äfven till Rådet). *1655 Aug.:* Löfstad (För återstoden af året äro brefven ställda till Rådet); *1656 Juli:* Halmstad: *Aug.:* Halmstad (Under öfriga månader ställda till Rådet); *1657 April:* Linköping; *Juni:* Kalmar; *Nov.:* Kalmar; *1658 Mars:* Kalmar, Hoby (2 mil från Ronneby). — Såsom riksråd och såsom president i Krigskollegium, se nedan afd. II A: *Rådets, Krigskollegii* bref.

Lilliecrona, Christer; assessor i Bergskollegium.
Se nedan afd. II A: *Bergskollegii* bref.

Lilliecrona, Gustaf; svenskt sändebud till tatarkan.
Cosacica I. 1657 Juni, Juli: Tchihirin (Ozchijrijhn).

Lilliehöök, Anders; kammarherre.
Svenske Mäns bref och manuskript. 1655: Hamburg, London.

Lilliehöök, Bengt; landshöfding i Halland.
Landshöfdingskrifvelser. 1658 Sept. t. o. m. Dec.: Halmstad; *1659 Jan. t. o. m. Okt.:* Halmstad; *Nov.:* Lageholm, Halmstad; *Dec.:* Halmstad; *1660 Jan.:* Halmstad.

Lillienthal, Johan Meyer von; sekreterare i Kommersekollegium.
Acta Hist. 1654: Stockholm; *1656:* Warschau; *1658:* Marienburg.

Lillieqvist, Anders Nilsson; sekreterare(?) i Krigskollegium.
Se nedan afd. II A: *Krigskollegii bref.*

Lillieström, Johan Nicodemi; president i Pommerska regeringen och hofrätten († d. 5 Mars 1657).
Pomeranica (N:o 157, 158). *1654:* Greifswald, Stettin; *1655:* Stettin; *1656:* Stettin; *Juni:* Elbing, Wolgast; *1657:* Stettin. — Se vidare afd. II A: *Pommerska regeringens* skrifvelser.

Linde, Erik von der; landshöfding i Åbo län.
Landshöfdingskrifvelser. 1656 (Alla ställda till Rådet); *1657* (Alla ställda till Rådet).

Linde, Lorenz von der; riksråd, 1658 fältmarskalklöjtnant, guvernör i Elbing och Pommerellen, Hertig Adolf Johans närmaste befälhafvare i Preussen.
Acta Hist. (1 Band). *1654 Juni:* Upsala; *1655 Juni:* Malmövik; *Juli:* Hamburg; *Aug.:* Gnesen; 1½ mil från Colo; *Dec.:* Elbing; *1656 Jan.:* Elbing;

Febr.: Elbing, Grünhagen; *Mars:* Marienburg, Elbing: *Maj:* Marienburg; *Juni:* Elbing; *Juli, Aug., Okt.:* Elbing; *Nov.:* Elbing, Marienburg, Dirschau, Haupt; *Dec.:* Elbing: *1657 Jan., Febr.:* Elbing: *Mars:* Marienburg; *April:* Elbing; *Maj:* Marienburg: *Juni:* Elbing; *Juli:* Elbing, Marienburg; *Aug.:* Elbing; *Okt. t. o. m. Dec.:* Elbing; *1658 Jan. t. o. m. Juli, Sept. t. o. m. Dec.:* Elbing: *1659 Jan., Febr.:* Elbing; *Mars:* Elbing, Hauptqvartier Alt Felde im Kleinen Werder: *April t. o. m. Juli:* Elbing; *Aug.:* Elbing, Tiegenhof; *Sept. t. o. m. Dec.:* Elbing; *1660 Jan., Mars:* Elbing. [1]

Lindeberg (se adl. ätten N:o 379), Gustaf; öfverste för Vestmanlands regemente, generaladjutant.
Acta Hist. 1658: Korsör.

Lindeberg, Hieronymus; öfverstlöjtnant vid Vestmanlands regemente.
Acta Hist. 1659: Ronneby.

Lindeström, Mårten Månsson; sekreterare i Bergskollegium.
Se nedan afd. II B.

Linneroth, Pär Andersson; generalmajor af kavalleriet, krigsråd.
Acta Hist. 1658: Stockholm. — Såsom bisittare i *Krigskollegium* se nedan afd. II B detta kollegii skrifvelser.

Lintorm [Lindwurm?], J. L.; officer med uppdrag att värfva för svensk räkning.
Acta Hist. 1655: Pilza(?).

Lionne, de; fransk statsman.
Gallica IV. 1657: Frankfurt.

Lisola, Franz de; kejserligt sändebud.
Germanica B. I. 1656.

Liwen, Reinhold von; liflandsk adelsman.
Christina Alexandras handl. (Diverse personers bref). *1657:* Arensburg.

Loodh, Gustaf; svensk officer.
Acta Hist. 1656: Jankowitz.

Lou, Lorentz Franz von.
Handl. rör. flottan. 1656; 1659: Göteborg.

Lubienitz, Christoff; erbjuder sig att värfva för svensk räkning.
Acta Hist. 1658: Stettin.

Lubienietzki de Lubienitz, Stanislaus; polsk adelsman.
Acta Hist. 1658: Stettin.

Lubomirsky, Georg; polsk kronmarskalk.
Acta Hist. 1656: Landshut.

Ludeman, Daniel; »hauptprediger» i Bremen.
Bremensia (Vol. 61½). *1655:* Bremen.

Lumbres, Antoine de Fiennes, comte de L.; fransk diplomat.
Gallica V. 1657: Posen; *1658:* Hamburg, Golub.

Lundeberg, Zacharias; biskop.
Se nedan afd. II *Vexiö consistorii* bref.

[1] Denna serie fortsätter efter Karl X Gustafs död till Juli 1660. Det sista brefvet är utom af Linde undertecknadt af C. C. von Schlippenbach och R. L. von Bülow och rör truppernas hemförlofvande.

Lübecker, Georg; ryttmästare, sedan öfverste för Norra Skånska kavalleriregementet.
Acta Hist. 1655: Neumarkt; *1657:* Plock. — *Militaria* (N. Skånska kav.-reg.). *1659:* Kristianstad; *1660:* Kristianstad.

Lühe, D. v. der; mecklenburgiskt sändebud.
Se under *Below.*

Lützow, Claes Christoff; drottning Hedvig Eleonoras hofmarskalk.
Acta Hist. 1659: Lauenburg, Nykjöbing, Frederiksborg, Kronborg.

Löschern von Hertzfelt, Anders; officer i svensk tjänst.
Acta Hist. 1656: Heiligenau; *1658:* Kristianstad.

Mainz, Johann Philipp; erkebiskop af.
Germanica F. II. 1654, 1655, 1657: Mainz; *1658:* Frankfurt a. Main, Langen-Schwalbach; *1659:* Mainz.

Malmén, Nicolaus Laur. Nycopensis; biskop.
Se nedan afd. II A. *Wiborgs consistorii* bref.

Mandelsloh, Andreas von; secretarius och »structuarius» vid Petrikyrkan i Bremen.
Bremensia (Suppl. bilagd Bremiska regeringens bref till K. M:t d. 3 Okt. 1656). *1656:* Bremen.

Mann, Christian.
Acta Hist. 1659: Vingåker (om truppernas marsch).

Mardefelt, Conrad; generalmajor i svensk tjänst; Dec. 1655 till Okt. 1656 kommendant i Thorn; 1657 guvernör i Wismar.
Acta Hist. 1655 Nov.: Plock, Strassburg; *Dec.:* Thorn; *1656 Jan. t. o. m. Okt.:* Thorn; *Okt.* (26): Elbing; *Nov., Dec.:* Elbing; *1657 Febr.:* Bütow. — *Wismariensia* (Guvernörers i Wismar skr.). *1657 Mars t. o. m Dec.:* Wismar; *1658:* Wismar, Warnemünde; *1659:* Wismar, Warnemünde; *1660:* Wismar.

Marschalk, Adolf Benedict; kansliråd i Bremen, en af de svenska kommissarierna vid kretsdagar i Lüneburg och Braunschweig.
Germanica D. I. 1654, 1657. — Se vidare nedan afd. II A. *Bremiska regis* bref.

Martenson, Henrik; svensk kommissarie i Amsterdam.
Hollandica III. 1655 April, Juni; 1656 Dec.; 1657 Aug., Sept.; 1658 April t. o. m. Aug.: Amsterdam.

Mathæi, se *Rosenhand.*

Matthiæ, Johannes; biskop.
Se nedan afd. II A. *Strängnäs consistorii* bref.

Matthison, Jakob; teol. d:r och biskop i Aarhus.
Acta Hist. Odat.

Mazarini, Julius; kardinalen.
Gallica IV. 1654: Paris, Péronne; *1655:* Paris; *1656:* Paris, Compiègne; *1657:* A la Fère, Paris; *1658:* Paris, Dijon; *1659:* Paris, Toulouse.

Meadowe, Ph.; engelskt sändebud.
Anglica. 1658 Febr.: Köpenhamn; *Juni:* Hamburg.

Mecklenburg; hertigarne Adolf Fredrik och Gustaf Adolf gemensamt.
Germanica D. VIII. 1654, 1655, 1656.

Mecklenburg-Güstrow, Eleonora Maria; hertiginna, enka efter Hans Albrecht af G.
Germanica D. VIII. 1654: Strelitz.

Mecklenburg-Güstrow, Gustaf Adolf; hertig.
Germanica D. VIII. 1655, 1656: Güstrow; *1657:* Güstrow, Dickhof; *1658, 1659:* Güstrow.

Mecklenburg-Güstrow, Magdalena Sibylla; den föregåendes gemål.
Germanica D. VIII. 1656: Güstrow.

Mecklenburg-Schwerin, Adolf Fredrik; hertig.
Germanica D. VIII. 1654, 1655, 1656: Schwerin; *1657:* Schwerin, Sternberg, Bützow; *1658, 1659:* Schwerin.

Mecklenburg-Schwerin, Maria Catharina; den föregåendes gemål.
Germanica D. VIII. 1659: Grabow.

Mecklenburg-Schwerin, Karl; hertig, öfverste i svensk tjänst.
Germanica D. VIII. 1655: Schwerin; *1656:* Schwerin; *Juni:* Marienburg; *Aug.:* Sirkrosin(?), Im läger vor Noschildt(?); *Sept.:* Im lager vor Thorn; *Okt.:* Stettin; *Dec.:* Schwerin; *1657:* Schwerin. [1]

Mecklenburg-Schwerin, Kristian; hertig.
Germanica D. VIII. 1658: Schwerin, Schöneberg; *1659:* Schwerin.

Medniansky, Jonas; siebenbürgiskt sändebud.
Germanica B. I (Bland Kleihes bref till K. M:t).

Meij, Adolf; sändebud från Hessen.
Germanica F. VII. 1658: Flensburg.

Meijer, Valentin von; generalmajor i svensk tjänst, kommendant i Mitau.
Acta Hist. 1659 Febr.: Riga; *Sept.:* Mitau; *1660 Jan., Febr.:* Riga. (Jämf. Handl. rör. kommissorialrätten öfver Mitaus uppgifvande.)

Mellin, Berndt; öfverste för Tavastehus regemente, kommendant i Dirschau.
Acta Hist. 1656: Dirschau.

Mentzer, Liborius; kommendant på Bohus, öfverste för Bergsregementet.
Acta Hist. 1658: Bohus, Göteborg.

Merian, Matth.; kopparstickare.
Collectanea de Scriptoribus Suecicis (IV: 425). *1655:* Frankfurt a. Main (Rörande hans »Schwedisches Heldenbuch»).

Metzger, Hans Georg; svensk licentinspektor i Preussen.
Acta Hist. 1657 Jan. t. o. m. 1659 Jan.: Elbing.

Mevius, David; J. U. D., vice president i Wismarska tribunalet, använd i diplomatiska uppdrag i Tyskland.
Germanica D. I (Såsom ombud vid kretsdag i Braunschweig och i Lüneburg). *1654, 1657 Nov., Dec.:* Lüneburg. — *Germanica D. VIII* (Gemensamt med *Bengt Oxenstierna*). *1655 Jan.:* Wismar. — *Germanica D. VII. 1657 Juli:* Wismar; *Aug.:* Halle, Kassel; *Sept.:* Kassel, Hannover. — *Germanica D. X* (Gemensamt med *S. D. Kleihe*). *1658:* Wismar. — *Germanica F. XII.* (Underhandlar med Pfalz-Neuburgs sändebud). *1658 Sept. t. o. m. Nov.:* Wismar. — *Wismariensia. 1656, 1658, 1659, 1660:* Wismar. — Se nedan afd. II A. *Wismarska tribunalets* och *Pommerska regis* bref.

[1] Af dessa bref äro ett par kopior.

Michael, Gottfried Christian; sekreterare och protonotarius i Wismarska tribunalet.
Wismariensia (Bland Presidenters skrifvelser). *1659:* Wismar.

Michaelis, Bogislaus Philipp; justitieråd i Pommerska hofrätten, använd i diplomatiska uppdrag i Tyskland.
Germanica C. I (Såsom sändebud till kretsdagen i Leipzig 1659; gemensamt med *Fr. v. Bohle*). *1654: Nov.:* Leipzig.

Micrander, Wilhelm; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1656: Lowitz: *1657:* Hamburg; *1658:* Sandersleben: *1660:* Stade.

Mittelstedt, Georg; krigskommissarie i svensk tjänst.
Acta Hist. 1655: Bentzin, Krakau; *1656:* Krakau (Obs. Relationer från Krakau): *1657:* Krakau.

Modena, Alfons IV af Este; hertig.
Italica IV. 1657: Turin; *1658:* Modena.

Modena, Frans af Este; hertig.
Italica IV. 1658, 1660: Modena.

Moldau, Georg Stephan; furste af.
Moldavo-Valachica. 1655, 1656, 1657: Jassy (Jämf. Biala-Bielski).

Molino, Franscesco; doge af Venedig.
Italica IV. 1654: Venedig.

Moltzan, Richard; inspector på Hammerstein.
Acta Hist. 1657: Odat.

Monaldescho, Gian Rinaldo; öfverstallmästare hos drottning Kristina
Christina Alexandras handl. (Diverse pers:s skr. till K. M:t). *1657:* Paris.

Monck, Frantz; öfverste.
Curlandica (Förhandlingar). Odat.

Montagu, E.; engelsk amiral.
Anglica. 1659 April: »On board the Naseby in the Sound»; *Maj:* »Dans mon bord Le Naseby proch de Helseneur».

Mor, Patrik; i svensk tjänst.
Acta Hist. 1655 Juni: Hamburg, Bremen.

Mortaigne, Barthold de; öfverstlöjtnant vid Lifgardet.
Acta Hist. 1659: Roeskilde.

Moser von Filseck, Fredrik; 1658 sändebud från kurfursten af Pfalz, generallöjtnant i svensk tjänst, vice generalguvernör öfver Bremen och Verden.
Germanica F. XII (Pfalziska sändeb:s memorial och noter). *1658 Juli:* Oldensloe (bref med talrika bilagor). — *Bremensia* (Bland Bremiska regeringens skrifvelser). *1659 Aug.:* Stade; *1660:* Stade. — Jämför nedan afd. II A *Bremiska regeringens* bref.

Munck, Anders; öfverstlöjtnant vid Norrlands regemente.
Acta Hist. 1658: Sundsvall.

Munck, Johan; vice president i Åbo hofrätt.
Se nedan afd. II A *Åbo hofrätts* bref.

Musculus van Mausen (adlad Leijonfels), Valentin; generalauditör i svensk tjänst.
Acta Hist. 1655 Nov.: Im Hauptqv. zu Bislowo; *1657 Maj:* Im Hauptqvart. Olsnofski; *Dec.:* Greifswald; *1658 Sept.:* Stade (Ang. krigsrätten öfver öfverstlöjtnant Lundi med anledning af Bremervördes uppgifvande, med bilagor); *Okt., Nov.:* Stade.

Müecke, Georg; kassör i svensk tjänst.
Acta Hist. 1659: Kallundborg (krigsrapporter).

Mylius, Laur. Matthiæ; pastor i Maria församling i Stockholm.
Se nedan afd. II. *Stockholms consistorii* bref.

Müller, Adrian; sekreterare, sändebud till Ryssland.
Muscovitica I. 1659: Novgorod.

Müller (von der Lühnen), Burchard; generallöjtnant i svensk tjänst, »generalkommendör i Pommern».
Acta Hist. 1655 Okt.: Pietrokow; *Nov.:* Kasewice, Zirzow, Czenstochow, »Lager vor Zestochow»; *Dec.:* »Lager vor Zestochow», Calisch; *1656 Jan.:* Posen, Pietrokow, »Quartir u. Kloster Olibock», Kalisch, Wielun(?): *Mars:* Posen; *April:* Onieva, Schamonina; *Maj:* Gnesen; *Juni:* Stettin; *Juli:* Ludwigsburg; *Dec.:* Calisch; *1657 Febr., Mars, Maj:* Ludwigsburg. — *Pomeranica* (N:o 161). *1657 Juli:* Greifswald; *Aug.:* Stettin, Greifswald; *Sept.:* Greifswald; *Okt.:* Demmin, Greifswald, Loitz, Gutzkow; *Nov.:* Galenbeck, Greifswald, Wolgast; *Dec.:* Greifswald; *1658 Jan. t. o. m. Juni:* Greifswald; *Juli:* Ludwigsburg, Greifswald, Nützau; *Aug.:* Ludwigsburg, Greifswald, Stralsund; *Sept.:* Ludwigsburg, Cavellpasset, Nützau, Demmin, Anklam, Panckow, Tribsees; *Okt.:* Greifswald, Stralsund; *Nov., Dec.:* Greifswald; *1659 Jan.:* Ludwigsburg, Greifswald; *Febr.:* Ludwigsburg, Greifswald; *Mars:* Greifswald; *April:* Greifswald, Stralsund, Anklam; *Maj:* Anklam, Greifswald, Ludwigsburg, *Juni:* Ludwigsburg, Greifswald; *Juli:* Ludwigsburg, Greifswald, Wolgast, Anklam, Stettin; *Aug.:* Greifswald, Ludwigsburg, Anklam, Stettin, Gutzkow; *Sept.:* Greifswald, Tribsees; *Okt.:* Greifswald. — Gemensamt med kammarpresidenten *Gerdt Axson Rehnschiöld. Pomeranica* (i samma vol. som föreg.). *1657:* Stralsund. — Gemensamt med *Rehnsköld* och *Ph. Christ. v. der Lanken* (i samma vol.). *1657:* Demmin.

Müller, Hans; öfverlicentinspektor i Riga.
Livonica. 1658, 1659, 1660: Riga.

Münster, Christoffer Bernhard; biskop af.
Germanica E. IV. 1658: Münster.

Münster, Erhard; officer med uppdrag att värfva.
Acta Hist. 1658.

Måneskköld, Carl Christersson; vice president i Göta hofrätt.
Se nedan afd. II A *Göta hofrätts* bref.

Månsson, Erik; kapten.
Handl. rör. flottan. 1658: Kjöge.

Månsson, Jan.
Acta Hist. 1659: Kalmar (ang. trupptransporter till sjös).

Möller, Vincent; svensk resident i den nedersachsiska kretsen.
Germanica D. II. 1654 Aug. t. o. m. Okt.: Hamburg; *Nov.:* Stade; *Dec.:* Hamburg; *1655 Jan. t. o. m. Dec.* (Ett gemensamt med Hofstätter v. Khünberg): Hamburg; *1656 Jan. t. o. m. Maj:* Hamburg; *Juni:* Lübeck, Hamburg; *Juli t. o. m. Dec.:* Hamburg; *1657 Jan. t. o. m. Dec.:* Hamburg; *1658 Jan.*

t. o. m. Dec.: Hamburg; *1659 Jan. t. o. m. Dec.:* Hamburg; *1660 Jan. t. o. m. Mars:* Hamburg. — Gemensamt med *Steffan Gamberotius. Germanica D. II* (I samma band som föregående). *1655 April*; *1657 April, Juli, Aug., Nov., Dec.*; *1658 Jan., Febr., Aug.:* Hamburg. — Gemensamt med *J. Gorries v. Gorgas* och *Steffan Gamberotius. Acta Hist. 1657 Nov.:* Hamburg.

Mörner, Carl; riksråd, president i Dorpats hofrätt.
Acta Hist. 1656: »Af en hamn vid Helsingfors», Helsingfors; *1658:* Stockholm. — Se vidare nedan afd. II A: *Rådets* bref; *Dorpats hofrätts* bref. II B: *Kommissionens öfver Patkull* bref.

Mörner, Hans Georg; öfverste för Smålands kavalleri.
Acta Hist. 1659: Anderslöf, Malmö. — Såsom bisittare i *Kommissorialrätt i Malmö*, se nedan afd. II B.

Nachtigall, Johann; öfverstlöjtnant.
Acta Hist. 1657: Schlochau.

Nagoschefsky, Marianne.
Acta Hist. Odat. suppl.

Nagtowice Rey, Wladislaw; dapifer palatinatus Krakoviensis.
Acta Hist. 1655: Sibusie.

Nairn, Johan; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1656: Thorn, Warschau.

Naumann, Lorenz; officer i svensk tjänst.
Acta Hist. 1655: Kalisch.

Nassau-Dillenburg, Georg Ludwig; furste af († 1656).
Germanica F. VIII. 1654: Dillenburg; *1656*; Dillenburg, Hamburg.

Nassau-Dillenburg, Anna Augusta; den föregåendes enka.
Germanica F. VIII. 1656: Dillenburg.

Nassau-Dillenburg, Ludwig Henrik; furste, fader till Georg Ludwig.
Germanica F. VIII. 1657: Dillenburg.

Neumann, Alexander Martin.
Acta Hist. 1657: Neumark (med krigsnotiser).

Neumann, Martin; kurbrandenburgisk postmästare.
Acta Hist. 1657: Königsberg.

Neumeyer, Anders; öfverstlöjtnant vid Bohus regemente.
Acta Hist. 1659: Elbing.

Nicolai (adl. Greiffencrantz), Daniel; svensk kansler i Bremen.
Bremensia (Bland Bremiska regeringens bref). *1656:* Stade; *1657 Maj:* Stade, Luneburg; *1658:* Stade. — Gemensamt med *A. B. Marschalk* (I samma band som föreg.). *1657 Okt.:* Stade. — *Germanica D. I* (Såsom ombud vid konvent i Luneburg). *1657 Okt., Nov.:* Lüneburg. — Se vidare nedan afd. II A *Bremiska regis* bref.

Niemirytz, Georg; polsk generalmajor i svensk tjänst.
Acta Hist. 1655 Dec.: Rava.

Nieroth, Anton Johan; landshöfding i Nyen.
Ingrica Vol. 34. *1654, 1655:* Nyen. — *Acta Hist. 1659:* Kristianstad.

Nilsson, Johan; sekreterare i Bergskollegium.
Se nedan afd. II A *Bergskoll.* bref.

Nilsson, Nils; assessor i Svea hofrätt.
Se nedan afd. II. *Svea hofrätts* skrifvelser.

Nixdorff, Johan; fiskal i svensk tjänst i Preussen.
Acta Hist. 1656: Thorn. — Se vidare under *Sparrfelt.*

Norfeldt, Israel; ledamot af uppbringningskommissionen i Göteborg.
Se under *Ribbing,* Per.

Nykopensis, Andreas.
Se nedan afd. II A *Åbo consistorii* bref.

Olandus, Valentin; magister, pastor i Trantkow.
Pomeranica (Vol. 191 b). *1657:* Greifswald (Bilaga: »Hertzernste Ankunfts-freude über des ..... Fürsten u. Herren Caroli Gustavi ... hocherwünschte und freudenreiche wiederkunfft aus ... Polen in Stralsund» d. 9 Juli 1657).

Oldenburg, Anton Günther; grefve af.
Germanica E. V. *1654, 1655, 1656:* Oldenburg; *1657:* Oldenburg, Rastede; *1660:* Oldenburg.

Oliveberg, Daniel Abbas de Grecani Atheniensis; klosterföreståndare (αποκρισιαριος), svensk resident hos tatarkan.
Cosacica I. 1655 Jan.; Okt.: (Leopoli); *Nov., Dec.; 1657 Jan.:* Elbing; *Juni:* Transsylvaniæ, Tschirin; *Aug.:* Jassy; *Nov.:* Gergoni(?), Jassy; *Dec.:* Jassy; *1658 Okt.:* In castris ad oppidum Jedrowka.

Olivekrans, Jahan Paulinus; legationssekreterare vid svenska beskickningen i Frankfurt a. Main.
Germanica A. II (Bland Biörnklous bundna bref till K. Maj:t). *1658, 1659:* Frankfurt a. Main.

Omenius, Andreas Amberni; domprost i Skara.
Se nedan afd. II A *Skara consistorii* bref.

Opalinski, Nicolaus; vojvod af Posen.
Acta Hist. Odat.

Oranien, Amalia; prinsessa, enka efter prins Friedrich Heinrich.
Hollandica III. 1657.

Osten, Alexander von der; kavalleriöfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1656: Delmenhorst; *1657:* Stade, Eutin, Glewitz, Daberkow, Wollin, Lübeck; *1658:* Oldesloe, Eutin, Lübeck, Kiel; *1659 Jan. t. o. m. Juni:* Tönningen.

Osten, Carl Henrich von der; officer i svensk tjänst.
Acta Hist. 1656: Lowitz.

Osten (gen. Sacken; adlad i Sverige), Salomon; öfverste för Östgöta infanteriregemente.
Acta Hist. 1656: Elbing.

Ostfriesland, Enno Ludwig; furste af.
Germanica E. VII. 1654, 1658, 1659: Aurich.

Ostrog et Zaslau, Wladislaw; hertig, polsk palatin.
Acta Hist. 1655 Nov.

Otto (adlad Sjöberg), Mattias; ryttmästare vid Södra skånska regementet, stallmästare hos konungen.
Acta Hist. 1659: Dalby kloster.

Overbeck, Christoffer; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1656: Zierko; *1657:* Garz; *1658:* Odense.

Owstien, J. K. von; ledamot af den s. k. Lützowska kommissionen.
Se nedan afd. II B.

Oxenstierna, Bengt (O. af Korsholm och Vasa); president i Wismarska tribunalet, 1655 guvernör öfver Warschau och kringliggande vojvodskap; 1657 guvernör i Thorn och vojvodskapet Kulm, använd i åtskilliga diplomatiska uppdrag.
Wismariensia. 1654: Wismar. — *Germanica D. I* (Såsom en af kommiss. vid kretsdagen i Braunschweig; äfven gemensamt med de tvenne öfriga svenska ombuden. Se nedan afd. II C). *1654 Okt., Nov.:* Braunschweig; *Dec.:* Ösingen. — *Germanica D. VIII* (Gemensamt med D. Mevius såsom underhandl. med Mecklenburgska furstarne). *1655 Jan.:* Wismar. — *Brandenb.-Borussica.* (»Förhandlingar»). Gemensamt med *J. Nicodemi Lillieström.*) *1655 Juli:* Stettin. — *Germanica B. I.* (»Förandlingar». Gemensamt med *L. Canthersten.*) *1656 April:* Warschau. — *Acta Hist. 1655 Maj;* Wüstrow; *Juli:* Stettin; *Sept.:* Warschau; *1656 Jan. t. o. m. April:* Warschau; *Aug.:* Warschau, Zakrozin; *Sept.:* Friedburg; *Nov.:* Graudenz, Dirschau; *Dec.:* Thorn, Dirschau, Graudenz; *1657 Jan.:* Marienburg, Holland; *Mars:* Thorn; *April:* Graudenz; *Maj:* Graudenz, Thorn, Bobrovnik; *Juli t. o. m. Okt.:* Thorn; *Nov.:* Thorn, Graudenz; *Dec.:* Thorn; *1658 Jan. t. o. m. Sept.:* Thorn; *Dec.:* Marienburg; *1659 Jan. t. o. m. April:* Graudenz; *Juni:* Elbing; *Juli:* Wolgast; *Aug.:* Stralsund; *Nov., Dec.:* Elbing: *1660 Jan.:* Zoppot. — Gemensamt med *P. Pucher. Acta Hist. 1656:* Warschau. — *Polonica I* (Såsom en af kommissarierna för fredsunderhandl. med Polen). *1659 Juli, Aug.:* Stralsund; *Sept.:* Berwalde; *Nov.:* Elbing; *1660 Jan. t. o. m. Maj:* Zoppot. (Jämför äfven fredskommissariernas gemensamma bref nedan afd. II C).

Oxenstierna, Erik Axelsson (O. af Södermöre); rikskansler, 1656 generalguvernör i Preussen.
Acta Hist. (1 Band). *1654 Aug.:* Dalarön af Skeppet Scepter; *Sept.:* Af Skeppet Scepter vid Wigström(?), Under segel; *1655 Jan.:* Stockholm, Tidön; *Juli:* Stockholm; *Aug.:* Stockholm; *Sept.; Okt.:* Warschau; *Dec.:* Elbing. Zinten, Königsberg; *1656 Jan.:* Königsberg, Elbing; *Mars:* Elbing; *April:* Marienburg, Elbing, Frauenburg, Pillau; *Maj:* Elbing, Marienburg; *Juni:* Marienburg, Elbing, Strassburg, Thorn; *Juli:* Elbing, Marienburg; *Aug.:* Elbing, Grünfeld; *Okt.:* Frauenburg. — *Germanica D. IV. 1654.*

Oxenstierna, Erik Carlsson (O. af Eka och Lindö); landshöfding i Skaraborgs län.
Landshöfdingskrifvelser (blott till Rådet). *1657:* Ljungby, Främmestad, Skara; *1658:* Främmestad.

Oxenstierna, Gabriel Bengtsson (O. af Korsholm och Vasa); riksamiral.
Acta Hist. 1655: Stockholm. — Se vidare nedan afd. II A *Rådets* bref och *Amiralitetskollegii* bref.

Oxenstierna, Gabriel Gabrielsson (O. af Korsholm och Vasa); riksråd och riksmarskalk.
Acta Hist. 1655: Stockholm; *1657:* Peenemünde; *1659:* Kronborg, Frederiksborg. — Se vidare nedan afd. II A *Rådets* bref.

Oxenstierna, Gustaf Gabrielsson (O. af Korsholm och Vasa); öfverste, 1657 generalmajor, bisittare i Krigskollegium.
Acta Hist. 1656 Juni: Golup; *Aug.:* Plock, Warschau; *Sept.:* Friedeck; *Nov.:* Graudenz; *1658 Juni:* Odat.; *1659 Mars, April:* Stockholm. — Se vidare afd. II A *Krigskollegii* skrifvelser.

Oxenstierna, Johan Axelsson (O. af Södermöre); svenska kronans legat i Tyskland och president i Wismarska tribunalet.
Acta Hist. 1655 Febr.: Ekebyhof, Jönköping. — *Wismariensia* (Presidentens i W:a tribunalet skrifvelser). *1655:* Wismar, Hamburg, Lübeck; *1656:* Marienburg, Wismar; *1657:* Wismar, Gürgensdorf, Hamburg.

Oxenstierna, Johan Gabrielsson (O. af Kroneborg); öfverste för Dalregementet, landshöfding i Vesternorrlands län.
Landshöfdingskrifvelser (endast till Rådet). *1656:* Gefleborg; *1657:* Gefleborg. — *Acta Hist. 1658 Maj:* Jämteskoga; *Juni:* Gefleborg; *Sept.:* Hudiksvall; *Okt.:* Hernösand, Sundsvall, »Medelpadsmunstringsplats»; *Nov.:* Sundsvall: *Dec.:* Bräcke i Jämtland. — *1659 Jan.:* Räfsunds socken i Jämtland.

Oynhausen, Heinrich Herman von; sändebud från Lüneburg.
Germanica D. VI. 1657.

Packmohr, Christoff Friedrich von; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1656: Elbing, Frauenburg.

Paderborn, Dietrich Adolf; grefve af Pyrmont, biskop af.
Germanica G. 1654: Neuhausen.

Palbitzki, Matthias; svensk diplomat.
Acta Hist. 1655 Febr. o. *1657 Maj:* Hamburg. — *Gallica I. 1654:* Paris, Antwerpen.

Palma, Scipio de; ryttmästare i svensk tjänst, vid furstens af Anhalt regemente.
Acta Hist. 1658: Krempe.

Palmcron, Anders (Sparrman); med. doktor, lifmedicus.
Acta Hist. 1656: Stockholm; *1657:* Gripsholm.

Palmgren, Jonas; sekreterare i Krigskollegium.
Se nedan afd. II A: *Krigskollegii* skrifvelser.

Palmstruch, Johan; kommissarie i Kommersekollegium, grundläggare af det svenska bankväsendet.
Handl. rör. banken. 1656: Marienburg (i Preussen).

Palumbus, Magnus; assessor i Svea hofrätt och i Reduktionskollegium.
Se nedan afd. II A: *Svea hofrätts* och *Reduktionskollegii* bref.

Pap, Christoff; amtman i Neuhausen.
Acta Hist. 1658: Crempe.

Parei, Marco; sekreterare vid Olivebergs beskickning från tatarkan.
Se *Olivebergs* bref.

Parek, Ludwig Melcher von; öfverstevaktmästare i svensk tjänst.
Acta Hist. 1659: Königsberg.

Paykull, Jürgen (Georg); svenskt riksråd.
Se nedan afd. II A: *Rådets* bref och *Krigskollegii* bref.

Pegauberg, Caspar von; assessor i Dorpats hofrätt.
Se nedan afd. II B: *Kommissionens öfver Patkull* bref.

Pels, Paul; svensk kommissarie i Danzig.
Polonica II. 1654, 1655: Danzig.

Pensen, Marcus; regeringsråd i Bremen och Verden.
Bremensia (Bland Bremiska regeringens skrifvelser). *1656 Jan.:* Stade.

Persson, Johan; major vid Uplands regemente till häst.
Acta Hist. 1657: Lauenburg: *1659:* Odense, Sandager, Vordingborg.

Petræus, Eskillus; biskop.
Se nedan afd. II A: *Åbo consistorii* bref.

Pfalz, Karl Ludwig; kurfurste af.
Germanica F. XII. 1654, 1655, 1656: Heidelberg: *1657:* Heidelberg, Frankenthal; *1658:* Frankenthal, Frankfurt a. M., Heidelberg: *1659:* Heidelberg: *1660:* Heidelberg.

Pfalz-Birkenfeld, Georg Wilhelm; pfalzgrefve.
Germanica F. XIII. 1654, 1658: Birkenfeld.

Pfalz-Birkenfeld, Karl Otto; pfalzgrefve.
Germanica F. XII. 1659: Birkenfeld.

Pfalz-Birkenfeld, Kristian II; pfalzgrefve.
Germanica F. XII. 1657: Angers.

Pfalz-Birkenfeld, Maria Johanna; enka efter Kristian I.
Germanica F. XII. 1654: Neuenstein.

Pfalz-Landsberg, Friedrich Ludwig; pfalzgrefve, kusin med Karl X Gustaf.
Germanica F. XII. 1655, 1656, 1657: Landsberg; *1658:* Heidelberg: *1659:* Heidelberg, Landsberg; *1660:* Landsberg.

Pfalz-Neuburg, Philipp Wilhelm; pfalzgrefve.
Germanica F. XII. 1654: Düsseldorf, Hambach: *1655:* Düsseldorf, Grimlinghausen, Neuburg; *1656:* Neuburg, Düsseldorf; *1657, 1658, 1659:* Düsseldorf.

Pfalz-Neuburg, Elisabet Amalia; den föregåendes gemål.
Germanica F. XII. 1655: Neuburg.

Pfalz-Simmern, Ludwig Heinrich; pfalzgrefve, son till den följande.
Germanica F. XII. 1657: Simmern.

Pfalz-Simmern, Ludwig Philipp; pfalzgrefve, fader till föreg. († 1655)
Germanica F. XII. 1655: Kassel, Krossen.

Pfalz-Simmern, Maria Eleonora; den föregåendes gemål.
Germanica F. XII. 1655: Krossen, Lauttern; *1656:* Lauttern: *1657:* Simmern; *1658:* Kaiserslauttern; *1659:* Lauttern.

Pfalz-Sulzbach, Kristian August; pfalzgrefve.
Germanica F. XII. 1654, 1655, 1656, 1657: Sulzbach.

Pfalz-Sulzbach, Philipp; pfalzgrefve, svensk fältmarskalk.
Acta Hist. (3 band). *1655 Juli:* Im lager vor Ust; *Dec.:* Lame Hand, Gronau, Haupt, Dirschau. *1656 Jan.:* Neuenburg, Grünhagen, Graudenz: *Febr.:* Grünhagen; *Aug.:* Praga, Warschau, Zacroczyn, Plock; *Sept.:* Plock, Lübsmühl, Thorn; *Okt.:* Plock: *Nov.:* Ballakava(?), Colitzky; *1657 Jan.:* Chrisburg, Schreppe, Neukirch: *Mars o. April:* Marienburg; *Maj:* Marienburg: *Juni:* Mewe(?), Stargard, Lüllfitz (½ mil från Cöelin); *Juli:* Nepersdorf (i Mecklenburg-Schwerin), Lüerbeck(?); *Aug.:* Gottorp, Kellinghausen (i Holstein), Flensburg, Kiel; *Sept.: Okt.:* Kiel; *Dec.:* Hamburg, Stade: *1658 Jan.:* Hamburg, Gottorp; *Febr.:* Gottorp, Kiel; *Mars:* Kiel, Meldorf (5½ mil NV. från Glückstadt); *April:* Hamburg, Kiel, Gottorp; *Maj:* Kiel, Gottorp: *Juni:* Gottorp, Kiel; *Aug.:* Jevenstedt (söder om Rendsburg), Gottorp, Im Hauptqv. Oster-Rennefeldt vor Rendsburg; *Sept.:* Vor Rendsburg, Stade, Gottorp, Kiel, Friedrichstadt, Tönningen, »Auf dem rendez-vous ein meil von Flensburg», »Rise ohnfern Apenrade»: *Okt.:* Roeskilde, Nyborg, Odense, Middelfart; *Nov.:*

Middelfart; *Dec.:* Frederiksodde; *1659 Jan.:* Korsör, Slagelse; *Febr.:* »Im Lager»; *Mars:* »Im lager», Kronborg, Ringsted, Korsör, Nyborg, »Gravenstein auf Arroe»; *April:* Sæbygaard på Arrö, Faaborg, Nyborg, Stubbekjöbing; *Maj:* Stubbekjöbing, Nykjöbing, Fritzholm på Laaland, Vordingborg; *Juni:* Nykjöbing, Stubbekjöbing, »Auf dem Schiff Hoek unter Möens klint», Ermelundgaard på Möen, Stubbekjöbing, Nykjöbing; *Juli:* Nykjöbing; *Aug.:* Nykjöbing, Stubbekjöbing, Roeskilde, Maribo, Nakskov, »Farvel» ved Rudkjöbing; *Sept.:* Nyborg, Odense, Middelfart, Faaborg, Svendborg, Rudkjöbing, Korsör; *Okt.:* Nyborg, Mellan Knuds hoved och Strandskansen; *Nov.:* Nyborg, »Im lager bei Ulriksholm», Im lager $^1/_4$ meile über Odense, Sneestrup ($^1/_4$ mil från Odense), Mellan Odense och Nyborg, Vordingborg, Nykjöbing, Stubbekjöbing, Stege; *Dec.:* Langebeck, Vordingborg, »Im Lager vor Kopenhagen», Kjöge: *1660 Jan.:* Kjöge, »Im Lager vor Kopenhagen»; *Febr.:* Lägret för Köpenhamn, Helsingör.[1] — Gemensamt med *Sten Bielke. Germanica D. IV. 1657.* — Gemensamt med *G. O. Stenbock. Acta Hist. 1659:* Nyborg.

Pfalz-Veldenz, Leopold Ludwig; pfalzgrefve.
Germanica F. XII. 1654: Lautereck, Lützelstein; *1655, 1656, 1657, 1659:* Lützelstein.

Pfalz-Zweibrücken, Friedrich; pfalzgrefve, kusin med Karl X Gustaf.
Germanica F. XII. 1654, 1655, 1656, 1659: Zweibrücken.

Pfeiff, J. J.; pastor i Tyska församlingen i Stockholm.
Se nedan afd. II A: *Stockholms consistorii* bref.

Pfuel, Otto von; öfverstlöjtnant i svensk tjänst.
Acta Hist. 1659: Damm.

Pistolhielm, Erik; major vid Karelska kavalleriregementet.
Acta Hist. 1657: Hufvudqvarteret Mägri.

Planting, Anders; öfverstlöjtnant i svensk tjänst.
Acta Hist. 1656: Thorn, Marienwerder; *1659:* Svendborg, Nyborg, Saltö, Nykjöbing.

Planting, Erik; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1659: Herjedalen.

Pleitner, Johan; öfverste för Björneborgs regemente.
Acta Hist. 1656, 1657: Strassburg.

Poleman (adlad Pålman), Johan; ryttmästare i svensk tjänst.
Acta Hist. 1657: Eylau.

Polen, Johan Casimir; konung af.
Polonica. 1654, 1655.

Polhelm, Winand von; hessiskt sändebud.
Germanica F. VII (Förhandl. med Hessen). *1656:* Eschwege.

Pommerenning, Karl; f. d. informator för hertig Adolf Johan.
Acta Hist. 1659: Göteborg.

Pommern, Sofia; hertiginna af.
Germanica C. IV. 1655, 1657: Treptow.

Pommern-Kamin-Du Croy, Anna; enkehertiginna af.
Germanica C. IV. 1654, 1655: Stolpe; *1657:* Schmolsin.

---

[1] Serien fortsätter efter Karl X Gustafs död till Juni 1660.

Pommern-Kamin-Du Croy, Ernst Bogislaus; hertig, den föregåendes son, 1657 utnämd till svensk guvernör öfver Pommerellen, förde underhandlingar för svensk räkning med Polen.
Germanica C. IV. 1654, 1655: Stolpe; *1656:* Dirschau, Stralsund; *1657:* Stralsund, Bergen in Rügen, Stolpe, Stettin, Gültzow, Damm vor Stettin; *1658:* Wismar, Stralsund; *1659:* Stralsund.

Portugal, Johan IV; konung af.
Portugallica III. 1654: Alcantara; *1655, 1656:* Lissabon.

Portugal, Louise; drottning af.
Portugallica III. 1658, 1659: Lissabon.

Portugal, Anna; prinsessa af; hertiginna af Braganza, Johan IV:s moder.
Portugallica III. 1654: Haag.

Posse, Axel (adel. ätten N:o 14); öfverste för Uplands infanteriregemente.
Acta Hist. 1657: Lowitz.

Posse, Gustaf (P. af Hedensund); landshöfding i Jönköpings län; landtmarskalk vid provinsialmöte 1657, vid riksdagen i Göteborg 1660.
Landshöfdingskrifvelser (Jönköpings län). *1655:* Jönköping; *1657* (endast till Rådet): Jönköping. — *Acta Hist. 1658:* Malmö; *1659:* Helsingör.

Posse, Knut (P. af Hedensund), riksråd, president i Göta hofrätt; den föregåendes fader.
Acta Hist. 1656: Hammarskog. — Se vidare nedan afd. II A: *Rådets* bref, *Reduktionskollegii* bref

Posse, Nils (adel. ätten N:o 14); officer vid Dalregementet.
Acta Hist. 1658: Stockholm.

Potocki, Johan Theodor.; polsk underkamrer.
Acta Hist. 1655 Sept., Dec.: Lowitz.

Potocki, Stanislaus; polsk general.
Acta Hist. 1655 Nov.: Ex villa Slupiec, In villa Vielovіense. — Gemensamt med Stan. *Lanckoronski. Polonica III* (Förhandlingar). *1655:* Grassoviæ.

Preen, H. A.; sändebud från Mecklenburg-Güstrow.
Germanica D. VIII. 1658: Odat.

Pretlach, Kristian von; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1656: Plock.

Pretorius; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1657: Beverstedt, Stade.

Pringell, Johan; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1656 Jan.: Wecklitz (nära Braunsberg); *April:* . . . (?), *Okt.:* Bei Pietho; *1657 Jan.:* Borseuw . . ., Strassburg; *1659 Juli:* Nakskov.

Printz, Johan Björnsson; f. d. guvernör i Nya Sverige, kommendant på Jönköpings slott och landshöfding i Jönköpings län.
Landshöfdingskrifvelser (Jönköpings län. Äfven till Rådet). *1658 Mars, Aug., Sept., Okt.:* Jönköping; *Nov.:* Jönköping, Vernamo; *Dec.:* Jönköping; *1659 Jan. t. o. m. Aug.:* Jönköping; *Sept.:* Jönköping, Säby; *Okt. t. o. m. Dec.:* Jönköping.

Printzensköld, Johan; öfverste och svensk kommendant på Bornholm 1658.
Acta Hist. 1658: Rönne, Hammerhus. — Gemensamt med J. *Sylvius. 1658:* Rönne (med en bilagd vidlyftig rapport rörande en hållen ransakning på Bornholm).

Pruski, Gabriel; polsk supplikant.
Acta Hist. Odat.

Prytz, Anders; biskop i Linköpings stift († 1655).
Se nedan afd. II A: *Linköpings consistorii* bref.

Przemski, Andreas; dapifer R. Pol.
Acta Hist. 1655: Stettin.

Przytecki, Achatius; castellanus.
Acta Hist. 1655: Zenbrzywo(?).

Pucher el. Püchert, Balduin; svensk öfverkommissarie.
Acta Hist. 1655: Sandomir; *1656:* Warschau.

Pucher el. Püchert, Johan; öfverste i svensk tjänst, kommendant i Graudenz.
Acta Hist. 1656; 1657: Graudenz.

Puttkammer, Eberhard von; öfverstlöjtnant i svensk tjänst.
Acta Hist. Odat.

Påfvenfellt, Nils; öfverstlöjtnant i svensk tjänst.
Acta Hist. 1659: Mitau.

Rachlitius, Joh. Caspar; lektor.
Se nedan afd. II A: *Wiborgs consistorii* bref.

Radeke, Joachim; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1655: Lowitz; *1656:* Lowitz, Dirschau.

Radziejowski, Hieronymus; f. d. polsk underkansler.
Acta Hist. 1654 Okt.: Gottorp: *1655 Sept.:* Warschau; *Okt.:* Warschau; *1656 Jan., Febr., Mars:* Warschau; *April:* Elbing; *Maj:* Plock; *Juni:* Im feldlager bey Nowodwor. [1]

Radziwill, Bogislaus; furste.
Acta Hist. 1656 Febr.: Staravies(?), Nur; *Mars:* Mielnik: *April:* Pustelnik: *Juni:* Pultowsk; *Juli* Tykoczin; *Aug.:* Srzinsk; *Sept.:* Korschellen, Wizna, »Une lieu de Raigrod», »Miecey prez de Raigrod»; *Okt.:* Labiau: *Nov.:* Labiau; *1657 Jan.:* Labiau; *Febr.:* Königsberg; *Mars t. o. m. Juni:* Königsberg, Preussmark; *Aug.:* Königsberg.

Radziwill, Janus; furste, den förres kusin.
Acta Hist. 1655.

Rakoczy, Georg; furste af Siebenbürgen.
Transsylvanica. 1654: Etsched; *1655 Okt.:* Görgemeni, Giörgeni; *1656 Juli:* Colos Monostrev; *Aug., Dec.:* Colos Monostrev; *1657 Febr.*: Jaroslaw; *Mars:* Landset, Olsenow; *April:* Opatow, Cmielow; *Maj:* Prielwo, Brzest, Blonie, Niemerow; *Juni:* Grod, Tarczyn; *Okt.:* Radnoth: *Nov.:* Balazfulviens. castr.: *1658:* Gyalvi(?): *Juni:* Alba Julia; *Juli:* Varadiensis a. . . .; *Sept.:* »In castris meis ad Kalloszent Michály»; *1659 Dec.:* Cibinium.

[1] Jämför ett särskildt konvolut »Handlingar rörande Radziejowski» bland Acta Hist., Polska kriget.

Ramelovius, Kristian; evangelisk pastor i Tempelburg.
Acta Hist. 1657: Draheim.

Rammingen, Joh. Friedr. Pawel von; sändebud från Kur-Pfalz.
Germanica F. XII. 1657 Juli: Alt-Stettin.

Ranck, Sven; svensk öfverstlöjtnant och kommendant på Bohus fästning.
Acta Hist. 1655: Varberg; *1660:* Bohus.

Rantzow, Christian; grefve.
Germanica G. 1655: Köpenhamn; *1658:* Frankfurt a. Main.

Rantzow, J.; dansk adelsman.
Acta Hist. 1657: Middelfart.

Rautenstein, Claus Ernst von; diplomat(?).
Acta Hist. 1659: Korsör.

Rebelledo, C.; conde de.
Hispanica IV (Förhandlingar med Spanien). *1658:* Köpenhamn.

Rechbach, Christoff; löjtnant i svensk tjänst.
Acta Hist. 1658: Rendsburg.

Rechlinger eller **Rehlinger,** Ferdinand von; officer med uppdrag att värfva för svensk räkning.
Acta Hist. 1655: Lyon.

Reenfelt, Rehnfäldt, Bengt Hansson; svensk krigskommissarie, bisittare i den s. k. Revalska kommissionen.
Acta Hist. 1658: Mitau; *1659:* Åbo; *1660:* Reval.[1] — (»Handlingar rör. Kurland») *1659:* Riga. — Se vidare afd. II B: »*Revalske kommissionens*» bref.

Rehnschiöld, Gerdt Antonison; svensk kammarpresident i Pommern, kallad till Polen att leda kammarärenderna därstädes. † 1658.
Pomeranica Vol. 155. *1654 Aug.:* Stralsund: *Sept.:* Alt-Stettin, Stolpe; *Okt.:* Lotz, Stralsund, Wolgast; *Nov.:* Wolgast; *Dec.:* Stralsund, Demmin; *1655 Jan.:* Stralsund; *Febr. t. o. m. April:* Stralsund; *Maj:* Stettin, Stralsund; *Juni:* Stralsund. — *Acta Hist. 1655 Sept., Okt.:* Warschau: *Nov.:* Thorn: *Dec.:* Thorn; *1656 Febr., Juni:* Thorn; *Juli:* Thorn, Marienburg, Elbing. — *Pomeranica* Vol. 155. *1656 Okt.:* Stralsund; *Nov.:* Greifswald, Anklam, Stettin; *Dec.:* Stettin, Stralsund, Wolgast. (Vol. 156.) *1657 Jan.:* Stralsund; *Febr.:* Stralsund, Demmin; *Mars:* Stralsund, Hamburg; *April:* Hamburg, Wolgast; *Maj:* Wolgast, Stralsund; *Juni:* Wolgast, Stettin; *Juli:* Stralsund, Greifswald: *Aug.:* Greifswald, Stralsund, Gartz; *Sept.* o. *Okt.:* Stralsund; *Nov.:* Stralsund, Greifswald, Wolgast: *Dec.:* Stralsund; *1658 Jan. t. o. m. Maj:* Stralsund; *Juni:* Wolgast, Stralsund. — Tillsammans med *Carl Philip von Sack. Acta Hist. 1655 Sept.:* Warschau. — Tillsammans med *Müller v. d. Lühnen,* se denne. — Tillsammans med *Ph. Chr. v. der Lancken. Pomeranica* (Vol. 156). *1657, 1658:* Stralsund. — Tillsammans med öfriga medlemmar af den *Pommerska regeringen,* se nedan afd. II A.

Reichau, Friedrich; supplikant.
Acta Hist. 1658: Durlach.

Reuss, Heinrich der ältere; furste af.
Germanica G. 1656: Orestein.

[1] Denna brefserie fortsätter efter Karl X Gustafs död till krigets slut.

Reuter, Samuel; konsistoriinotarie.
Se nedan afd. II A: *Wiborgs consistorii* bref.

Reysengrün, Sigmund von; officer i svensk tjänst.
Acta Hist. 1659: Assens.

Rhetze, Jakob; officer i svensk tjänst.
Acta Hist. 1655: Katzen; *1656:* Altenburg, Stolpe.

Rhunge, Thomas; ett af sändebuden från Hansestäderna.
Germanica D. V. 1659.

Ribbing, Per Lindormsson; landshöfding i Elfsborgs län.
Landshöfdingskrifvelser. 1654 Juli t. o. m. Nov.: Göteborg; *1655 Aug. t. o. m. Dec.:* Göteborg (dock endast ett till konungen, alla öfriga till Rådet); *1656 April, Juni t. o. m. Aug.:* Göteborg (de flesta till Rådet); *Dec.:* Boxholm (till Rådet); *1657 Febr., Mars* (till Rådet): Göteborg; *April:* Skara; *Maj t. o. m. Dec.:* Göteborg (de flesta till Rådet); *1658 Febr., Mars:* Göteborg (både till K. M:t och till Rådet); *Aug. t. o. m. Dec.:* Göteborg (alla utom ett till K. M:t); *1659 Jan. t. o. m. Dec.:* Göteborg (alla till K. M:t). — Gemensamt med *Henrik G:son Sjöhielm* och *Israel Norfeldt* (såsom ledamöter i en undersökningskommission rörande uppbringade fartyg). Kommissionshandlingar (»Finans»-,»Uppbringningar»). *1659 Juli, Aug., Okt., Nov., Dec.:* Göteborg. Jämf. nedan afd. II B. — Se äfven under *Sparre,* Ture.

Ridder, Petter; amiralitetskapten.
Handl. rör. flottan. Skeppet Månen vid Bodekull.

Ridderhielm, Israel; svensk generalmajor, fången 1656 hos tatarerna.
Acta Hist. 1656: Marienwerder. Odat. (från fångenskapen hos tatarerna).

Ringenberg, Dietrich von; officer i svensk tjänst.
Acta Hist. 1656: Stargard.

Rising, Johan Clason; skeppslöjtnant, f. d. guvernör i Nya Sverige.
Handlingar rör. flottan. 1658: Skeppet Lilla Falken utanför Varberg; *1659:* Kalmar, Bodekull.

Rodes, Johan de; svensk kommissarie i Moskva († $^{31}/_{12}$ 1655).
Muscovitica I. 1654, 1655: Moskva.

Rohan, Margareta; hertiginna af.
Gallica IV. 1657, 1658: Paris.

Roland; svensk kunskapare(?).
Acta Hist. 1657: Flatow.

Rosen, Dietrich von; öfverste och svensk kommendant i Tykoczyn.
Acta Hist. 1656, 1657: Tykoczyn.

Rosen, Reinhold von; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1656: Braunsberg.

Rosenacker, Anund Anundsson; svensk krigskommissarie, kamrerare i Bremen och Verden.
Acta Hist. 1657: Elbing, Krakau; *1659 Jan.:* Torup i Frederiksborgs län, Hirsholm; *Febr.:* Hirsholm, Helsingör; *Mars:* Helsingör; *Maj:* Stubbekjöbing; *Juni:* Stubbekjöbing, Nykjöbing; *Aug. t. o. m. Dec.:* Nykjöbing.

Rosenberg, Simon Simonsson (Snare); svensk krigskommissarie, assessor i Krigskollegium.
Acta Hist. 1655: Kalmar, Vestervik. — Se vidare nedan afd. II A: *Krigskollegii* skrifvelser.

Rosenblad, Gustaf Simonsson; skeppskapten(?).
Acta Hist. 1658: Kjöge.

Rosencrantz, Günther; dansk öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1656: Falkenau. Thorn, Stargard: *1657:* Stargard: *1659:* Landskrona.

Rosenhand, Simon Mathæi; regeringsråd i Pommern.
Pomeranica (Vol. 174). *1656:* Stettin; *1657:* Greifswald, Stettin; *1658:* Stettin. — Se vidare afd. II A: *Pommerska regeringens* skrifvelser.

Rosenhane, Gustaf; vice president i Svea hofrätt.
Acta Hist. 1657: Nyköping; *1658:* Hamburg. — Se vidare nedan afd. II A: *Svea hofrätts* bref.

Rosenhane, Johan; landshöfding i Viborgs län och sedan i Östergötlands län.
Landshöfdingskrifvelser (Viborgs län). *1654 Nov.:* Viborg. — *Landshöfdingskrifvelser* (Östergötlands län). *1656, 1658:* Linköping. — Se vidare afd. II A: *Rådets* bref till K. M:t. II B: *Kommissionens öfver Patkull* bref.

Rosenhane, Schering; riksråd, öfverståthållare i Stockholm, använd i åtskilliga diplomatiska uppdrag.
Germanica D III (Såsom sändebud till afslutandet af det Bremiska kriget). *1654 Sept.:* Wismar, Hamburg, Stade; *Okt. o. Nov.:* Stade; *Dec.:* Bremen. — *Acta Hist. 1655 Juli o. Aug.:* Stockholm; *Okt. o. Dec.:* Stockholm: *1656 Juli:* Marienburg; *Aug.:* »Radzijowskys by», Lichtenfelt; *Nov., Dec.:* Stockholm: *1657 Febr. t. o. m. Maj:* Stockholm; *Nov.:* Nyköping; *1658 Febr., Mars:* Nyköping; *Juli, Aug.:* Stockholm. — *Öfverståthållarämbetets skrifvelser. 1657 Aug.:* Stockholm; *1659 Sept.:* Stockholm. — Såsom en af kommissarierna vid underhandlingen med engelske ambassadören Meadow i Helsingör. *Anglica I. 1659 April, Maj:* Helsingör. — Såsom en af kommissarierna vid fredsunderhandlingen med Danmark (äfven gemensamt med Sten Bielke). *Danica I. 1659 Aug.:* Lägret utanför Köpenhamn; *Sept.:* Frederiksborg: *Nov. och Dec.:* Helsingör; *1660 Jan., Febr.:* Helsingör. — Se vidare afd. II A: *Rådets* bref. *Kanslikollegii* bref.

Rosenfelt, Nils Eriksson; assessor i Reduktionskollegium.
Se nedan afd. II A: *Reduktionskollegii* bref.

Rosenlindt, Johan; rysk translator i svenska kansliet, använd i diplomatiska uppdrag.
Acta Hist. 1655 April: Helsingör. — *Muscovitica* (Bland J. de Rodes bref).

Rothe, Gideon de; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1658: Odense; *1659:* Kallundborg, Rudkjöbing, Frederiksborg, Stralsund, Stockholm.

Rothlieb, Philip; öfverlicentinspektor i Pommern, kallad af Konungen till Preussen.
Pomeranica (Vol. 160). *1655 Maj:* Stettin; *Aug., Dec.:* Stettin; *1656 Jan., Febr.:* Stettin; *1657 Aug. t. o. m. Dec:* Stettin; *1658 Juli:* Stettin; *Aug.:* »Auf dem k. Schiff Mercurius vor Kopenhagen», Landskrona; *Sept.:* Landskrona, Helsingör; *Okt., Nov.:* Helsingör; *1659 Jan.:* Wismar, Stralsund: *Febr.:* Stettin; *Mars:* Wismar, Stettin; *April t. o. m. Juni:* Stettin: *Aug.:* Stettin, Stralsund; *Sept. t. o. m. Dec.:* Stralsund; *1660 Jan.:* Stralsund. — *Acta Hist. 1655 Aug.:* »Danziger reide aufm k. Schiff Schwan»; *Sept.:* »Danziger reide aufm schiff Schwan»; *Okt. och Nov.:* »Danziger reide auf dem Schiff Phoenix»: *1656 Mars:* Elbing; *Juli:* Königsberg, Elbing: *Aug.:* Königsberg, Marienburg: *Nov.:* Labiau: *Dec.:* Labiau, Königsberg; *1657 Febr.:* Königsberg: *Mars:* Königsberg, Elbing, Marienburg; *April t. o. m. Juni:* Königsberg.

Rothovius, Gudmund; konsistoriinotarie.
Se nedan afd. II A: *Åbo consistorii* bref.

Rump, Pavel; skeppskapten.
Handl. rör. flottan. 1659: Stockholm.

Rust, Jobst; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. Odat.

Rylski, Samuel; supplikant.
Acta Hist. 1656: Danzig.

Ryssland, Alexej Michajlovitj; tsar af.
Muscovitica. 1655 Jan.: Vesma; *Nov.:* Smolensk; *1656 Mars:* Moskva: *1659 Febr., Juli, Dec.:* Moskva.

Rålamb, Clas; krigs- och hofråd, extraordinarie ambassadör till Turkiet.
Acta Hist. 1656: Posen; *1659:* Helsingborg, Malmö. — *Turcica. 1657 Mars:* Wien; *April:* Alba Julia; *Maj:* Silistria, Konstantinopel; *Juni t. o. m. Dec.:* Konstantinopel (Obs. Rålambs utförliga berättelse om den »Constantinopolitanske reesan från 22 Febr. 1657 till Maj 1658»). — Gemensamt med *G. Velling. Turcica* (samma ställe som föreg.). *1657:* Konstantinopel. — Såsom bisittare i *kommissorialrätten i Malmö 1659*, se nedan afd. II B.

Sachsen, Johan Georg I; kurfurste af.
Germanica C. II. 1654: Colditz, Dresden; *1655:* Dresden, Freiburg; *1656:* Dresden.

Sachsen, Magdalena Sibylla; den föregåendes gemål.
Germanica C II. 1654, 1655, 1656, 1658: Dresden.

Sachsen, Johan Georg I; kurprins, 1656 kurfurste.
Germanica C. II. 1656: Dresden; *1657:* Dresden, Freiburg; *1658, 1659, 1660:* Dresden.

Sachsen, Magdalena Sibylla; den föregåendes gemål.
Germanica C. II. 1654, 1655, 1656, 1657: Dresden.

Sachsen-Altenburg, Friedrich Wilhelm; hertig.
Germanica C. II. 1654, 1655, 1656, 1658, 1659: Altenburg.

Sachsen-Altenburg, Magdalena Sibylla; den föregåendes gemål.
Germanica C. II. 1654, 1656, 1658: Altenburg; *1659:* Koburg.

Sachsen-Gotha, Ernst; hertig.
Germanica C. II. 1655, 1656, 1657, 1658: Friedenstein (Jämf. »Förhandl. med Sachsen»). — Se äfven *Sachsen-Weimar, Wilhelm.*

Sachsen-Lauenburg, August; hertig († 1/1 1656).
Germanica D. IX. 1654: Ratzeburg.

Sachsen-Lauenburg, Franz Carl; hertig.
Germanica D. IX. 1656: Neuhausen; *1657:* Wismar; *1658:* Flensburg, Neuhausen.

Sachsen-Lauenburg, Franz Erdtmann; hertig, öfverste i svensk tjänst.
Germanica D. IX. 1654: Ratzeburg; *1655:* Ratzeburg, Hamburg, Im feldlager unter Kolo; *1656:* Carlsbad, Bentschen; *1657:* Stettin, Ratzeburg, Hamburg, Buxtehude, Verden, Ottersberg, Lauenburg; *1659:* Helsingborg, Ratzeburg.

Sachsen-Lauenburg, Julius Heinrich; hertig, den föregåendes fader.
Germanica D. IX. 1654: Berlin: *1656:* Schlackenwerth; *1657:* Lauenburg, Otterndorf; *1658:* Lauenburg. Schlackenwerth: *1659:* Lauenburg.

Sachsen-Lauenburg, Maria Juliana; enka efter hertig Franz Heinrich af Sachsen-Lauenburg.
Germanica D. IX. 1658: Franzhagen.

Sachsen-Merseburg, Christian; hertig, administrator af Merseburg.
Germanica C. II. 1654, 1655, 1657, 1659: Merseburg (Se äfven »Förhandlingar med Sachsen»); *1658:* Merseburg.

Sachsen-Weimar, Adolf Wilhelm; hertig (son till Wilhelm), öfverste i svensk tjänst, tillfångatagen af de kejserliga.
Germanica C. II. 1656: Alt-Stettin, Hamburg; *1657:* Weimar, Stade, »Im qvartier Vegesack», Bremervörde; *1658:* Stege; *1659:* Faaborg, Middelfart, Eutin; *1660:* Hamburg.

Sachsen-Weimar, Wilhelm; hertig, den föregåendes fader.
Germanica C. II. 1655, 1656: Weimar; *1657:* Weimar, Wolkersdorf; *1658:* Weimar, Wilhelmsburg; *1659:* Weimar. — Gemensamt med *Ernst af Gotha. 1656:* Weimar.

Sachsen-Weissenfels, August; hertig, administrator af Magdeburg (2:re son till kurfursten Johan Georg I).
Germanica D. VII. 1654, 1655, 1656, 1657, 1658, 1659, 1660: Halle. — *Germanica C. II* (Förhandlingar med Sachsen). *1660:* Halle (resolution för Wolfsberg). — Gemensamt med hertig *August af Braunschweig. 1655.*

Sachsen-Weissenfels, Anna Maria; den föregåendes gemål.
Germanica D. VII. 1655: Halle.

Sachsen-Zeits, Moritz; hertig, administrator af Naumburg (4:de son till kurfursten Johann Georg I).
Germanica C. II. 1654, 1655: Naumburg; *1656:* Dresden, Naumburg; *1657, 1659:* Dresden. — Se äfven »Förhandlingar med Sachsen». *1658:* Dresden.

Sack, Carl Philip von; öfverste i svensk tjänst, landshöfding i Kalmar län.
Acta Hist. 1655: Warschau. — *Landshöfdingskrifvelser. 1658 Aug. t. o. m. Nov.:* Kalmar; *1659* (äfven till Rådet) *Jan., Mars:* Kalmar; *Juli:* Vimmerby, Kalmar; *Aug. t. o. m. Okt.:* Kalmar.

Sadofsky, Wenzel; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1655: Wolin(?); *1657:* Frankfurt a. d. Oder; *1659:* Golnitz.

Sahnitz, Berendt; öfverste(?) i svensk tjänst.
Acta Hist. 1657: Konitz, Sönderborg.

Salefelt, Heinrich.
Acta Hist. 1656: Stettin.

Salmuth, Heinrich; landsflyktig från Kur-Pfalz, sedan generalauditör under Königsmarck, regeringsråd i Bremen (och slutligen kansler i Lippe-Detmold).
Bremensia (Vol. 61½. »Div. pers:s bref t. K. M:t»). *1657:* Stade; *1658:* Stade, Hamburg.

Sapieha, Casimir Leo; litavisk underkansler.
Acta Hist. 1656: Biala.

Sapieha, Johan; polsk magnat.
Acta Hist. 1655: Brzest

Saur, Heinrich; i holsteinsk tjänst.
Germanica D. IV (Bland hert:s af Holstein-Gottorp bref). *1658:* Gottorp.

Savoyen, Carl Emanuel; hertig af.
Italica IV. 1655: In castro nostro Ripularum, Agri Taurinensis.

Sax, Andreas; öfverstlöjtnant i svensk tjänst.
Acta Hist. 1656: Posen.

Schacht, Hans Christoff; major i svensk tjänst.
Acta Hist. 1655: Krakau.

Schenck, Joachim; kansli- och konsistorialråd i Bremen och Verden, använd i diplomatiska uppdrag († Aug. 1659).
Acta Hist. 1656: Stangenberg. — *Bremensia* (Bland Bremiska regeringens bref). *1656 Dec.:* Stade; *1657 Jan., Mars:* Stade; *Juli:* Ebstorf; *1659 Maj, Juni, Aug.:* Stade. — *Germanica D. VI* (Sveriges förbindelser med Lüneburg). *1657 Juli:* Wolfenbüttel. — *Germanica F. VII* (Sveriges förbindelser med Hessen). *1657 Aug.:* Kassel, Rintelen. — Se vidare afd. II A: *Bremiska regeringens* skrifvelser.

Schiller, Magnus; sekreterare i Svea hofrätt.
Se nedan afd. II A: *Svea hofrätts* skrifvelser.

Schillerfeldt, Samuel; assessor i Svea hofrätt.
Se nedan afd. II A: *Svea hofrätts* skrifvelser.

Schilling, Martin; svensk krigskommissarie.
Acta Hist. 1656 Okt. t. o. m. Dec.: Bütow; *1657 Jan. t. o. m. Mars, Juni:* Lauenburg; *1658 Sept.:* Korsör, Slagelse; *Nov.:* Holbek; *Dec.:* Kallundborg; *1659 Maj:* Holbek.

Schlangenfelt, gen. Degingk, Melchior; »generalkriegszahlmeister» i svensk tjänst.
Acta Hist. 1655: Krakau.

Schlesien; hertigarne Georg, Ludwig och Christian gemensamt.
Germanica G. 1656: Breslau.

Schlesien-Brieg, Georg; hertig.
Germanica G. 1656: Breslau.

Schlesien-Liegnitz, Sibylla Margareta; hertiginna, enka efter vojvoden i Pommerellen Gerhard Dönhof.
Germanica G. 1655, 1656: Danzig.

Schletzer, Adolf Friedrich; krigsråd i svensk tjänst.
Acta Hist. 1655 Dec.: Thorn; *1656 Jan., April, Maj:* Thorn; *Okt.:* Engelsburg; *Dec.:* Thorn; *1657:* Thorn.

Schlichtik de Bucowiec, Vespasianus.
Acta Hist. 1657: Krakau.

Schlieben, Albrecht von.
Acta Hist. Odat. supplik.

Schlippenbach, Christoffer Carl von; krigspresident, riksråd, använd i åtskilliga diplomatiska uppdrag.
Acta Hist. 1655 April: Nürnberg; *Aug.:* Berlin, Birnbaum; *1656 Febr.:* Elbing; *Mars:* Wollin; *Maj:* Thorn; *Juni:* Thorn, Königsberg; *Aug.:* Waplitz; *Sept.:* Königsberg, Morungen; *Okt.:* Brandenburg, Königsberg, Labiau; *Nov.:* Königsberg, Heiligenbeil, Elbing; *Dec.:* Frauenburg, Heiligenbeil, Margenfelt, Elbing; *1657 Jan.:* Marienburg; *Febr.:* Elbing, Königsberg; *April:* Marienburg; *Maj:* Elbing, Königsberg, Braunsberg; *Juni:* Elbing, Waplitz, Marienburg, Königsberg; *Juli:* Elbing, Königsberg; *Aug.:* Elbing, Königsberg; *Okt.:* Wollin; *Nov.:*

Elbing; *Dec.:* Stralsund; *1658 Mars:* Wollin; *Juni:* Kiel; *Juli:* Rostock; *Okt.:* Korsör; *1659 Jan.:* Wismar; *Febr.:* Stettin: *Juli, Sept.:* Elbing: *Okt.:* Elbing: *Nov.:* Elbing; *Dec.:* Elbing. — *Polonica I* (Bland kommissariernas för fredsunderhandl. med Polen skrifvelser). *1659 Febr., Maj:* Stettin: *Aug.:* Stralsund; *Sept.:* Elbing; *1660 Jan., Febr.:* Zoppot. — Se vidare nedan afd. II C

Schlippenbach, Wolmar von; en af Sveriges kommissarier vid gränsunderhandlingen med Ryssland 1659 och 1660.
Tillsammans med *sina kolleger*, se nedan afd. II C: *Muscovitica II.*

Schmidell, Andreas; med uppdrag att revidera saltkammaren i Warschau.
Acta Hist. 1656: Warschau.

Schmidt, Johan; öfverste i svensk tjänst, 1657 ett af Sveriges ombud vid konventet i Lüneburg.
Germanica D. I. 1657 Okt.: Lüneburg. — Se vidare nedan afd. II C. — *Acta Hist. 1657 Dec.:* Rotenburg, Winsheim a. d. Lühe, Buxtehude: *1658 Aug.:* Kiel; *Dec.:* Frederiksodde; *1659 Juni, Aug., Okt.:* Nyborg; *Dec.:* Bredenstädt.

Schmidt, Sebastian; öfverstlöjtnant.
Acta Hist. 1657: Pinneberg.

Schnelders, Christoff; svensk kommissarie i Helsingör.
Danica I. 1655, 1656; 1657 Jan. t. o. m. Maj; 1658 Mars t. o. m. Juli Sept., Nov., Dec.; 1659 Mars, Juli; 1660 Jan., Febr.: Helsingör.

Schrader, Georg von; ståthållare på Ivangorod.
Ingrica 1660: Ivangorod.

Schröder, Joachim; mag., »prediger in Rostock».
Germanica D. VIII (Bref från Rostock). *1654:* Rostock.

Schröer, G. von; sekreterare i Pommerska regeringen.
Se nedan afd. II B: *Pommerska regeringens* bref.

Schultz, Dietrich; ryttmästare vid Drakes regemente.
Gemensamt med *Daniel Both. Acta Hist. 1657:* Lauenburg.

Schulzen, Baltazar; »kontributionseinheber des Landes Kehdingen».
Bremensia (Bremiska regeringens bref för Nov. 1657). *1657:* Stade. I samma samling (Vol. 61½ »Diverse personers bref»). *1657:* Stade.

Schupp, Johann Balthasar; d:r, predikant i Hamburg, bekant författare.
Virorum Illustrium Litteræ. 1657: Hamburg.

Schute, Heinrich; svensk postmästare i Hamburg.
Germanica D. II. 1654 Juni t. o. m. Dec., 1655, 1656, 1657, 1658, 1659, 1660 Jan., Febr: Hamburg.

Schüttehielm, Joachim; kammarråd.
Se nedan afd. II A: *Kammarkollegii* bref.

Schwengeln, Georg von; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1658 Sept. t. o. m. Dec.: Korsör; *1659 Jan. t. o. m. Maj:* Korsör.

Schwerin, Carl von; sändebud från Kur-Brandenburg.
Brandenb.-Borussica II. 1656: Frauenburg, Holland.

Schwinder, Christoffer.
Danica (Bland M. Dureels bref vid d. 14/6 1656). *1656:* Helsingör.

Schytte, Henning; mag., svensk superintendent i Trondhjem.
Acta Hist. 1658: Trondhjem.

Schönau, (H. T.?); öfverstlöjtnant i svensk tjänst.
Acta Hist. 1659: Nyköping.

Schönleben, Johan Benedict von; öfverste, generaladjutant hos Karl X Gustaf.
Acta Hist. 1657 Okt.: Flensburg; *1658 Nov.:* Slagelse: *Dec.:* Slagelse. Korsör; *1659 Jan., Febr.:* Korsör; *Juni:* Svendborg.

Scott, Jakob; sjöofficer i svensk tjänst.
Acta Hist. 1657.

Sebessi, Franz; sändebud från Siebenbürgen.
Transsylvanica (›Förhandlingar‹). *1656.* Odat.

Seherr, Ernst von; öfverstlöjtnant, sedan öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1656: Konow a. d. Strasse in Pommern, Kustrin; *1658:* Assens; *1659:* Middelfart; Utanför Nakskov.

Sehested, Hannibal; dansk fältherre.
Acta Hist. 1658: ›Udi Hovedqvarteret‹.

Serpa, João Gomez de; portugisisk sekreterare.
Portugallica III. 1655: Curia Portuensi.

Seseman, Hans; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1655: Landskrona, Graudenz.

Siekell, Melchior; öfverstlöjtnant.
Acta Hist. Odat.

Silbercroon, Johan Philip; residerande kommissarie i Nederländerna.
Christina Alexandras handl. (Diverse personers bref till K. M:t). *1655:* Bruxelles.

Silfverstierna, Johan Månsson; svenskt hofråd, statssekreterare, en af kommissarierna 1658 vid fredsunderhandlingen med Ryssland, ledamot af den s. k. Revalska kommissionen.
Acta Hist. 1657 Juli: Arensburg; *Nov.:* Pernau; *Dec.:* Reval; *1658 Aug.:* Narva. — *Muscovitica I.* (Gemensamt med sina kolleger). *1658:* Reval, Vallisar. Se vidare nedan afd. II C. *Muscovitica III.* (Förhandlingar.) *1657:* Arensburg. — Se vidare afd. II B. *Revalska kommissionens* bref.

Silhon, Jean de; conseiller d'Etat, en af de första medlemmarne af Franska akademien.
Gallica IV. 1655, 1656, 1657: Paris.

Siltman, Allert; svensk öfverkrigskommissarie.
Acta Hist. 1657 Okt.: Aalborg, Viborg; *Dec.:* Kiel; *1658 Febr.:* Odense; *Mars:* Odense, Slagelse; *Maj:* Flensburg; *Juli:* Kiel, Lübeck; *Aug.:* Aarhus, Viborg; *Sept.:* Aarhus; *Okt.:* Odense; *Dec.:* Odense; *1659 Jan.:* Odense; *Mars:* Nyborg; *April:* Odense, Nyborg; *Maj t. o. m. Sept.:* Odense; *Nov.:* Nyborg; *Dec.:* Apenrade; *1660 Jan.:* Apenrade.

Simonsson, Ebbe; inspektor vid Amiralitetet.
Handl. rör. flottan. 1659 Juni: Bodekull; *Okt.:* Bodekull; *1660 Jan., Febr.:* Bodekull.

Simonsson, Gustaf, se *Rosenblad*; Simonsson, Simon, se *Rosenberg.*

Sinclair l. **Sincler,** David; öfverste i svensk tjänst (stupade i slaget vid Warschau 1656).
Acta Hist. Odat.

Slöblad, Karl Johansson; svensk kommendant på Kronborgs slott på Själland.
Acta Hist. (1 vol.) *1658, 1659, 1660:* Kronborg.

Slöhielm, se *Gerdtsson.*

Skough, Olaus; pastor i Jakobs församling i Stockholm.
Se nedan afd. II A: *Stockholms consistorii* bref.

Skunck, Nils; revisionssekreterare, ledamot af kommissorialrätter i Malmö 1658, 1659.
Acta Hist. 1658: Stockholm; *1659:* Helsingör, Malmö. — Se vidare härnedan afd. II A o. B: *Svea hofrätts* och *Kommissorialrättens i Malmö* bref.

Skytte, Bartel Nilsson (S. af Sätra); öfverstlöjtnant.
Acta Hist. 1658: Thorn.

Skytte, Bengt (S. af Duderhof); riksråd, guvernör i Estland, använd vid underhandlingar med Litaverna och hertigen af Kurland samt i andra diplomatiska uppdrag.
Acta Hist. 1654 (Obs. Betänkande rörande kriget mot Polen); *1655 Aug.:* Riga; *1656 Jan.:* Mitau; *Maj:* Riga; *1657 Jan.:* Stockholm; *Aug.:* Hamburg. — *Anglica I. 1658:* Paris; *1659 April, Maj, Juli, Aug.. Okt., Nov.:* London. — Gemensamt med *M. G. de la Gardie.* Se ofvan *De la Gardie.* — Gemensamt med fältmarskalken *G. A. Lewenhaupt. Acta Hist. 1656 Jan.:* Riga.

Skytte, Håkan Nilsson (S. af Sätra); landshöfding öfver Kristianstads och Blekinge län.
Landshöfdingskrifvelser. (Kristianstads län). *1658 Sept. t. o. m. Dec.:* Kristianstad; *1659 Jan. t. o. m. Juni:* Kristianstad; *Juli:* Kristianstad, Bodekull: *Aug., Sept.:* Kristianstad; *1660 Febr.:* Kristianstad.

Slingelant, Godefred van; holländsk ambassadör.
Hollandica V. (Gemensamt med sina kolleger.) *1656 Maj:* Marienburg. (Gemensamt med P. de Huÿbert, äfven ensam). *1659 Juni, Aug.:* Helsingör. — *Danica I.* (Bland S. Rosenhanes och Bielkes gemensamma bref till K. Maj:t.): *1659 Dec.:*

Snare se *Rosenberg.*

Sneitter, Wilhelm; major i svensk tjänst.
Acta Hist. 1656: Hamburg.

Snoilsky, Georg; svensk resident i Frankfurt a. Main.
Germanica F. I (4 Band). *1654, 1655 Juli t. o. m. Dec.: 1656, 1657, 1658, 1659:* Frankfurt a. Main.

Soleblom, Anders; assessor i Svea hofrätt.
Se nedan afd. II A: *Svea hofrätts* skrifvelser.

Somnitz, Lorenz Christoffer; brandenburgiskt sändebud.
Brandenb.-Borussica II. (Gemensamt med *J. U. Dobrzenski.*) Odat.

Soop, Carl (S. af Limingo); riks- och kammarråd.
Christina Alexandras handl. (Diverse personers bref till K. M:t.) *1654:* Brokind, Hamburg (om drottning Kristinas resa från Sverige).

Soop, Gustaf (S. af Limingo); landshöfding öfver Örebro och Värmlands län, 1657 riksråd.
Landshöfdingskrifvelser. 1656 (endast till Rådet): Örebro; *1657* (endast till Rådet) *Maj:* Mälsåker; *Juni:* Gilbergs härad i Värmland: *Nov.:* Karlstad: *1658* (endast till Rådet) *Jan.:* Örebro. — *Acta Hist. 1660 Jan.:* Rusberg. Karlstad, Eda socken; *Febr.:* Eda socken. — Se vidare nedan afd. II B *Kommissorialrättens i Malmö 1659* bref.

Spaak, Gudmund; sekreterare i Amiralitetskollegium.
Handl. rör. flottan. 1659: Skeppet Viktoria, Landskrona.

Spanien, Filip IV; konung.
Hispanica IV. 1656: Madrid.

Spar, Otto Christoff von; brandenburgisk öfverste.
Acta Hist. 1656: »Mostova, eine kleine halbe Meil von Schrinsky.»

Sparre, Axel Carlsson; rikråd, riksjägmästare.
Acta Hist. 1657: Stockholm. — Se vidare nedan afd. II A: *Rådets* bref till K. M:t, afd. II B: *Kommissionens öfver Patkull* bref.

Sparre, Carl Larsson; öfverste.
Acta Hist. 1657: Nyköping; *1659:* Helsingborg.

Sparre, Erik Carlsson; landshöfding i Södermanland, assessor i Bergskollegium.
Landshöfdingskrifvelser. 1659 Febr.: Nyköping. — Se vidare nedan afd. II A *Bergskollegii bref.*

Sparre, Erik Larsson; rikråd, president i Åbo hofrätt.
Se nedan afd II A: *Rådets, Åbo hofrätts* bref.

Sparre, Georg Eriksson; landshöfding i Kalmar län.
Landshöfdingskrifvelser (Blott till Rådet). *1655 Nov., Dec.:* Kalmar, Vimmerby; *1656 Febr., Mars:* Kalmar.

Sparre, Gustaf Larsson (skref sig *Spaar*); extraordinarie envoyé till Holland och till drottning Kristina i Bruxelles.
Hollandica I. 1655 Maj: Amsterdam; *Juni:* Bruxelles, Haag; *Aug. t. o. m. Dec.:* Haag.

Sparre, Johan Johansson; assessor i Kommersekollegium.
Se nedan afd. II A: *Kommersekollegii* bref.

Sparre, Jöran Bengtsson (S. af Rossvik); landshöfding i Södermanlands län († 3/4 1657).
Landshöfdingskrifvelser. 1655 Febr., Maj: Nyköping; *1656* (endast till Rådet) *Juli:* Nyköping.

Sparre, Per Larsson; öfverste.
Acta Hist. 1658: Frederiksborg, Helsingborg; *1659:* Hvetlanda.

Sparre, Ture Eriksson; rikråd, assessor i Svea hofrätt.
Acta Hist. 1659 Nov.: Göteborg. Gemensamt med *Per Lindormsson Ribbing.* — Se vidare nedan afd. II A: *Rådets, Svea hofrätts* bref.

Sparrfelt, Johan Nilsson; svensk kommissarie i Preussen, 1658 öfverkommissarie vid armén i Pommern.
Acta Hist. 1656 Jan., Maj, Juni, Juli: Thorn. — Gemensamt med *Johan Nixdorff. 1656 Aug.:* Thorn.

Speck, Tönnes; skeppsmajor, sänd till Holland i ett ekonomiskt uppdrag.
Handlingar rör. flottan. 1657: Skeppet Amarant; *1658:* Amsterdam.

Speckhan, Statius, assessor vid »Hof- u. Landesgericht» för Bremen och Verden.
Bremensia (vol. 61 1/2. »Diverse personers skrifvelser till K. M:t»). *1658:* Bremen.

Spens, Jakob; öfverste för Uplands infanteriregemente.
Acta Hist. 1656 Okt., Dec.: Schlochau; *1657 Jan., Febr., Juni:* Schlochau; *1658 Mars, April:* Kristianstad; *1660 Jan.:* Riga (om Goldingens belägring).

Sperling, Gustaf; major vid Amiralitetet.
Handl. rör. flottan. 1656: Skeppet Mercurius utanför Danzig; *1658:* Malmö; *1659:* Landskrona, Göteborg, Skeppet Hercules utanför Helsingör, Halmstad.

Sperling, Jürgen (Göran); öfverstlöjtnant vid Gorgas dragoner.
Acta Hist. 1659: Stege.

Spets (adlad Gyllenspets) Jon Hansson; öfverstlöjtnant.
Acta Hist. 1659 Sept.: Ystad; *Nov.:* Vänersborg, Torpane länsmansgård, »Af gränsen på Dal», »Gränsen vid Eda i Värmland»; *Dec.:* Eda; *1660 Jan.:* Eda.

Sporman, Albert; öfverstlöjtnant vid Stedingks regemente.
Acta Hist. 1656 Febr.: Warschau; *April:* Lowitz.

Sprenckport, Jakob; officer i svensk tjänst.
Acta Hist. 1660: Riga.

Springer, Christoffer; sekreterare i Kammarkollegium.
Se nedan afd. II A: *Kammarkollegii* bref.

Stackelberg, Carl; en af Sveriges kommissarier till reglerande af gränsen mot Ryssland.
Gemensamt med sina kolleger. *Muscovitica II. 1659.* Se nedan afd. II C.

Stackelberg, Mathias; officer i svensk tjänst.
Acta Hist. 1659 Juli: Fyens skog.

Stahell, Henrik; superintendent.
Se nedan afd. II A: *Kyrkostyrelsens i Ingermanland* bref.

Stahl (adlad, men ej introd. *von Stahlen*), Jürgen; krigskommissarie(?).
Acta Hist. 1659 Maj t. o. m. Juli, Okt., Nov.: Kjöge.

Stake, Harald; landshöfding i Skaraborgs län, 1657 generalmajor, 1658 landshöfding i Göteborgs och Bohus län, riksråd, 1659 generallöjtnant.
Landshöfdingskrifvelser. (Skaraborgs län, endast till Rådet) *1657:* Sparresätra. — *Landshöfdingskrifvelser.* (Göteborgs och Bohus län) *1658 Mars:* Vänersborg; *April:* Gullholmen; *Juli:* Marstrand, Bohus; *Aug.:* Marstrand, Bohus; *Sept.:* Fältlägret Eriksdal; *Dec.:* Qvarteret Näsinge; *1659 Febr.:* Lunnestad; *April:* Uddevalla; *Juni:* Uddevalla, Saltkällan; *Juli:* Uddevalla, Qvistrum; *Aug:* Uddevalla; *Sept.:* Uddevalla; *Okt.:* Uddevalla, Qvarteret Härste, Qvistrum, Qvarteret Geterö vid Risån; *Nov.:* Qvarteret Onsjö, Vänersborg; *Dec.:* Vänersborg, Skede prestgård; *1660 Jan:* Skede prestgård, Hösta.

Stedingk (skref sig *Städingk*), Georg; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1656 Jan.: Thorn.

Stegman, Jakob; öfverstlöjtnant i svensk tjänst.
Acta Hist. 1658 Sept.: Middelfart; *Okt.:* Odense.

Stehen, Christoff Heinrich; major i svensk tjänst.
Acta Hist. 1658 Mars: Nakskov.

Steinberg, Anton von; grefve, öfverste i svensk tjänst.
Christina Alexandras handl. (»Diverse personers bref») *1656:* Hamburg.

Steiniger von Schönkirchen, Jakob; svensk resident i Westfalen.
Germanica E. I. (Äfven till Rådet). *1654:* Bremen; *1655:* Bremen; *1656 Jan. t. o. m. Maj:* Bremen; *Juni:* Osnabrück, Tecklenburg; *1657 Mars t. o. m. Juni:* Bremen; *Juli:* Bremen, Bremervörde; *Nov.:* Osnabrück, Bremen; *1659. 1660:* Bremen.

Stenbock, Erik; riksråd, 1656 »general-kommendant» i Halland, 1657 rikstygmästare. (Stupade d. 11 Febr. 1659 utanför Köpenhamn.)
Acta Hist. (Äfven till Rådet). *1655 Nov.:* Stettin; *Dec.:* Stettin, Spantekow; *1656 Jan., April, Maj:* Spantekow; *Juli:* Stettin: *Aug., Sept.:* Spantekow: *Nov.:* Redden utanför Helsingör, Halmstad; *Dec.:* Halmstad; *1657 Jan., Mars, April, Juni:* Halmstad; *Juli:* Skottorp; *Aug.:* Hufvudqvarteret Erarp; *Sept.:* Göteborg, Vänersborg; *Okt.:* Vänersborg; *Nov.:* Varberg: *Dec.:* Hufvudqvarteret Frennefors: *1658 Jan.:* Hufvudqvarteret Frennefors, Dingelle(?); *Mars:* Vänersborg, Bohus: *Okt.:* Hufvudqvarteret Otterslef utanför Köpenhamn: *Nov.:* Brandshöj utanför Köpenhamn; *Dec.:* Lägret utanför Köpenhamn: *1659 Jan.:* Fältlägret utanför Köpenhamn.

Stenbock, Gustaf Otto; riksråd, 1655 rikstygmästare och fältmarskalk, 1658 generalguvernör i Skåne, Halland och Bleking samt på Bornholm.
Acta Hist. (3 Band). *1654:* Buxtehude; *1655 Jan.:* Bislaw (i Westpreussen); *Juni, Juli:* Stettin; *Aug.:* Replin (Pommern), Kiörtow, Rohsa, Usez (Posen), Lägret vid Fischihn, Kamnitz, Podlosia(?), Penpnica, Gnesen, Bruschewa, Czienieno, Krzimowa, Schimanowa; *Sept.:* Lägret utanför Warschau, Lägret vid Scherdi, Nowodwor; *Okt.:* Lägret vid Nowodwor, Lägret vid Pinczno, Chinnoff; *Nov.:* Hufvudqvarteret Malacziço(?), Polvonsky, Dombrowka, Nowodwor, Zerwinsky: *Dec.:* Königsdorf, Piaczno, Sprauden, Kunau (1 ¼ mil från Dirschau): *1656 Jan.:* Hufvudqvarteret Mciszewitz (Westpreussen), Lesno, Stubbenau (1 mil från Tuchel), 4 mil från Thorn, Thorn: *Febr.:* Marienburg; *Mars:* Stüblau; *April:* Stüblau, Dirschau, Graupe, Lägret vid Thorn, I förstaden vid Thorn, Thorn, Graudenz: *Maj:* Graudenz, Dirschau, Falkenau, Danziger-Haupt; *Juni:* Grebin, Haupt; *Juli:* Elbing, Haupt, Kranzkrug (5 mil från Fischhausen); *Aug.:* Haupt; *Sept.:* Freistadt (1 mil från Neumark), 5 mil från Neidenburg, 1 mil från Neidenburg, 2 mil från Ortelsburg, Poppen; *Okt.:* Rastenberg, 1 ½ mil från Lötzen, Stradaun, Hufvudqvarteret Sczeczinowo, Mellan Arys och Lyck, Strax vid Arys, Nicolaiken, Pottergen, Schönfelt (2 mil från Hohenstein), ½ mil från Deutsch-Eilau, Deutsch Eilau: *Nov.:* Deutsch-Eilau, Mewe, Konitzky; *Dec.:* Konitzky, Siebersdorf, Petrowitz, Brattian, 2 mil från Soldau, ½ mil från Bischofswerder, Bialakowa, 3 mil från Mewe, Utanför Mewe: *1657 Jan.:* ½ mil från Bischofswerder, 1 mil från Liebmuhl, Niclashagen, 1 mil från Osterroda, Przenitz: *Febr.:* 3 mil från Ostrolenka, Lomsa(?), ½ mil från Lyck, ¾ mil från Wagnschott, Pietzendorf, Gierswalde; *Mars, April:* Marienburg; *Maj:* Kamin, by mellan Thorn och Plock, ½ mil från Plock, Poltofsko, På vägen åt Brock [ɔ: Praga?], Brock, Poltofsko, Ruskowsko (2 mil från Zacroczyn); *Juni:* Plock, Zacroczyn, Utanför Warschau, Fältlägret vid Sbikowa, 2 mil från Warschau, ½ mil från Zakoczwo, Osmolino, Gostodiny, 2 mil från Brzest, Schennarow(? 2 mil från Krusewitz), Marienburg; *Juli:* Marienburg, På bojorten Ugglan vid Memel, Stockholm; — *Aug.:* Stockholm, Örebro; *Sept.:* Örkelljunga, Fältlägret vid Fagerhult; *Okt.:* Drakeryd, Annerstad; *Nov.:* Halmstad, Varberg: *Dec.:* Varberg: *1658 Jan.:* Lägret vid Köpenhamn; *Mars:* Vänersborg, Göteborg, Hishult, Lägret vid Köpenhamn; *Mars t. o. m. Aug.:* (Se nedan Generalguvernörsskr.); *Sept:* Lägret utanför Köpenhamn, Vallby; *Okt.:* Vallby, Otterslef, Utanför Köpenhamn; *Nov. o. Dec.:* Utanför Köpenhamn: *1659 Jan.:* 1 mil söder om Varberg, Utanför Köpenhamn; *Mars, April:* Utanför Köpenhamn, Kjöge; *Maj:* Utanför Köpenhamn, Malmö, Helsingör, Kjöge, Vordingborg, Stubbekjöbing; *Juni:* Lägret för Nakskov; *Juli:* Nakskov; *Aug.:* Nakskov, Nykjöbing; *Sept., Okt.:* (se nedan); *Nov.:* Helsingör, Nyborg, Kjöge. (Se vidare under *Pfaltz-Sulzbach,* Philipp.) — *Generalguvernörsskrifvelser. 1658 Mars, April:* Malmö; *Juni:* Malmö, Göteborg; *Juli, Aug.:* Malmö; *Nov.:* Lägret utanför Köpenhamn; *1659 Aug.:* Helsingborg, Landskrona; *Sept.:* Helsingborg, Malmö, Dalby kloster, Vid Ystad, Anderslöf, Landskrona; *Okt.:* Malmö, Landskrona, Helsingborg: *Nov.:* Helsingborg; *Dec.:* Helsingborg, Landskrona, Malmö: *1660 Jan.:* Malmö: *Febr.:* Malmö, Helsing-

borg. — Se vidare nedan afd. II A: *Rådets* bref; II B: »*Kommissionens för statens inrättande i Skåne*» bref.

Steneken, Dietrich; borgare i Wilshausen.
Bremensia (vol. 61 1/3). *1655:* Wilshausen.

Sternbach, Heinrich Coelestin von; svensk kommissarie i Breslau, sändebud till Siebenbürgen, slutligen regeringsråd i Pommern.
Acta Hist. 1655 Nov.: Sczreczow. — *Germanica B. II. 1655 Dec. t. o. m. 1656 Juni:* Breslau; — *Transsylvanica.* (Gemensamt med *G. Velling*) *1656 Juli:* Szettin; *Aug.:* Clausenburg, Weissenburg; *Sept o. Okt.:* Weissenburg: *Nov.:* Radnotin, Weissenburg: *Dec.:* Clausenburg . . . (?); *1657 Jan.:* Hidekertt ad Montem Bitzkith, In castris Transylv.; *Febr.:* Strigæ, Inter Jaroslau et Przemisl; *April:* Cmielow; *Maj:* Brzest; *Juni:* Im Ungar.-Lager unweit Warschau. — Såsom ett af Sveriges ombud på kretsdagen i Lüneburg 1657. *Germanica D. I. 1657 Nov., Dec.:* Lüneburg. — *Pomeranica* (vol. 164). *1658:* Anklam; *1659:* Anklam, Stettin, Stralsund. — Se vidare nedan afd. II A: *Pommerska regeringens* skrifvelser.

Steuchius, P.; superintendent i Hernösand.
Se under *Graan.* Se nedan afd. II A: *Hernösands consistorii* bref.

Stiernhöök, Johan; revisionssekreterare.
Se nedan afd. II A: *Kanslikollegii* bref.

Stiernskiöld, Claes; 1657 generalkrigskommissarie, 1658 guvernör i Trondhjems amt samt Jämtland och Herjeådalen.
Acta Hist. (1 Band). *1655:* Mönsterplatsen Umeå(?); *1657 Juni:* Stockholm: *Aug.:* Halmstad; *Sept.:* Fältlägret vid Fagerhult i Skåne; *Dec.:* Varberg; *1658 Mars:* Vänersborg; *Aug. o. Sept.:* Trondhjem (med talrika bilagor): *1659 Jan.:* Vemdalen, Frösön; *Febr. t. o. m. Maj:* Frösön; *Juni:* Upsala; *Sept.:* Brunflo; *Okt.:* Vemdalen, Brunflo; *Nov.:* Brunflo, Rödön; *Dec.:* Rödön: *1660 Jan., Febr.:* Rödön.[1] (Jämför äfven Bref till Rådet.)

Stigzelius, Lars; professor i Upsala.
Se nedan afd. II A: *Consistorii academici* bref.

Stodius, Martin; professor i Åbo.
Se nedan afd. II A: *Åbo consistorii* bref.

Stoesloff, Wolff Dietrich von; officer i svensk tjänst.
Acta Hist. 1658: Frederiksborg.

Stolzenberg, Ernst von; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1657: Hamburg; *1660:* Wismar.

Strahlman, Heinrich; svensk krigskommissarie.
Acta Hist. 1656 Nov. t. o. m. 1657 Maj: Thorn.

Strussberg l. **Straussberg,** Sven Mårtensson; regeringsråd i Bremen och Verden.
Bremensia. (Bland Bremiska reg:s skrifvelser). *1656 Nov.:* Stade; *1657 Jan., Aug., Sept.:* Stade; *1658 Jan.:* Stade.
Gemensamt med *Amund Anundsson Rosenacker* (samma ställe som föreg.). *1658 Jan.:* Stade. — Se vidare nedan afd. II A: *Bremiska reg:s* bref.

---

[1] I detta band finnas äfven tvenne bref till Regeringen dat. Juni 1660, Rödön.

Strussflycht, Daniel Jönsson; amirallöjtnant, direktör för sjöstaten i Göteborg.
Handl. rör. flottan. 1657: Stralsund, Wolgast; *1658:* Wolgast, Landskrona; *1659:* Landskrona; *1660:* Landskrona.

Struwe (adlad Leyonsten), Balthasar; svensk krigskommissarie.
Acta Hist. 1657 Sept., Okt., Dec.: Kiel; *1658 Juni:* Odense; *Juli:* Kiel; *Aug:* Osterön; *Sept.:* Kiel; *1659 Juni, Juli:* Odense; *Nov.:* Nyborg.

Stäyger, Heinrich; svensk agent i Wien.
Germanica B. I. 1654 Juni t. o. m. 1655 Sept.: Wien.

Stålarm, Axel; landshöfding i Viborgs län.
Landshöfdingskrifvelser (Endast till Rådet). *1655.*

Stöltenhielm, Per Larsson; öfverstlöjtnant och kommendant i Vänersborg.
Acta Hist. 1660: Vänersborg.

Suderman, Carl Johan Erentius; assessor i Göta hofrätt.
Se nedan afd. II A: *Göta hofrätt.*

Sulzbach, se *Pfalz-Sulzbach.*

Svart, Per Jönsson; svensk krigskommissarie.
Acta Hist. 1656 Nov.: Graudenz; *1657 Febr., Mars:* Graudenz.

Svinhufvud, Christer Jönsson; svensk öfverste och f. d. kommendant i Trondhjem.
Acta Hist. 1659: Frösön.

Svirse, Nicolaus; leverantör af vapen och ammunition.
Acta. Hist. 1656: Elbing; *1657:* Hamburg. — Tillsammans med *Arendt Wolter Böhn. 1657, 1658:* Hamburg.

Sydney, Algernon; engelsk ambassadör.
Anglica. 1659 Aug.: Frederiksborg; *1660:* Helsingör.

Sydow, Jochim von; officer i svensk tjänst.
Acta Hist. Odat.

Sylva et Sosa, Antonio de; portugisisk resident.
Portugallica III. 1654, 1655, 1657, 1658, 1659: Hamburg.

Sznge, Andreas; kapten vid Lifregementet, sedermera öfverste för Lifgardet.
Acta Hist. 1655: Odat.; *1656:* Thorn.

Tarent, Henri Charles; duc de la Tremoille, prins af Tarent, fransk statsman.
Gallica IV. 1655 Maj, Haag; *Dec.:* Paris; *1657 Nov.:* Paris.

Tarent, Emilie; prinsessa af, den föregåendes gemål, född prinsessa af Hessen-Kassel.
Gallica V. 1655 Dec.: Haag; *1658 April, Juni:* Thouars.

Tatarkan, Mahmed Gerei.
Tatarica. 1654, 1655: Halic.

Taube, Jakob Johan; öfverste för Vestgöta kavalleriregemente.
Acta Hist. 1658 April: Köpenhamn; *1659 Jan.:* Vordingborg, Kallehavn, Prestö, Kronborg; *Febr.:* Kronborg; *Maj o. Juni:* Nykjöbing; *Juli:* Nykjöbing, Middelfart; *Aug.:* Nykjöbing, Stubbekjöbing; *Sept.:* Stubbekjöbing, Nykjöbing; *Okt.:* Stubbekjöbing, Bornschantze; *Dec.:* Nykjöbing.

Taube, Wilhelm; öfverstemarskalk hos konung Karl X Gustaf.
Acta Hist. 1656 Aug.: Marienburg; *1658 Febr.:* Gripsholm; *1659 Febr.:* Helsingborg; *Sept.:* Örebro. — Se vidare afd. II A: *Rådets* bref.

Taubenfelt, Gustaf Hansson; kongl. sekreterare, assistensråd i Skåne, medlem af kommissioner i Skåne.
Acta Hist. (1 vol). *1657 Okt.:* Halmstad; *1658 Mars, Juni:* Malmö: *Aug.:* Ystad; *Sept.:* Malmö, Bältebergs, Gundestrup (2 mil från Helsingborg), Helsingborg, Engeltofta, Rögle, Landskrona: *Okt.:* Helsingör: *Nov.:* Kronborg, Malmö, Lund; *Dec.:* Landskrona, Helsingborg; *1659 Jan.:* Malmö; *Febr.:* Helsingborg, Landskrona, Malmö; *Mars:* Landskrona, Malmö; *April t. o. m. Juni:* Malmö; *Juli, Aug.:* Helsingör; *Sept.:* Helsingborg, Malmö: *Okt. o. Nov.:* Malmö: *Dec.:* Malmö, Landskrona; *1660 Jan.:* Malmö: *Febr.:* Helsingborg, Malmö, Lund. — Se vidare afd. II B: »*Kommissionens för statens inrättande i Skåne, Halland. Blekinge och Bornholm 1658*» skrifvelser samt »*Kommissorialrättens i Malmö ang. förrådiska stämplingar April—Juli 1659*» skrifvelser.

Tavonius, Abraham; professor.
Se nedan afd. II A: *Åbo consistorii* bref.

Tering Henriksson, se *Henriksson.*

Terlon, Hugues de; fransk ambassadör.
Gallica V. 1657: Lübeck, Hamburg; *1658:* Roeskilde, Köpenhamn, Göteborg: *1659:* Wismar, Stettin, Danzig, Köpenhamn, *1660:* Köpenhamn, Helsingör. — *Danica I.* (Bland Rosenhanes och Bielkes rapporter Sept. 1659.)

Terserus, Johannes Elai; professor i Upsala.
Se nedan afd. II A: *Consistorii academici* i Upsala bref.

Tessin, Nicodemus; kongl. arkitekt.
Acta Hist. 1654, 1656, 1657, 1659: Borgholm.

Thegner, Olof; sekreterare i Reduktionskollegium.
Se nedan afd. II A: *Reduktionskollegii* bref.

Thesseleff, Claudius; lektor.
Se nedan afd. II A: *Viborgs consistorii* bref.

Thonawer, J. A. von; ryttmästare.
Acta Hist. 1656: Kulmse.

Thurn, Henrik von; guvernör i Reval samt öfver Wendiska och Pernauska kretsarne († 1656).
Livonica (N:o 188). *1654, 1655:* Reval.

Tolstadius, Andreas; pastor i Riddarholmskyrkan i Stockholm.
Se nedan afd. II A: *Stockholms consistorii* bref.

Torberni, Sveno; lektor i Skara.
Se nedan afd. II A: *Skara consistorii* bref.

Tott, Axel; vice president i Bergskollegium.
Se nedan afd. II A: *Bergskollegii* bref.

Tott, Claes; rikskanslirråd, riksstallmästare, 1656 generallöjtnant; sändebud till Frankrike och till drottning Kristina.
Acta Hist. 1654 Okt.: Antwerpen: *Nov.:* Antwerpen; *1655 Febr.:* Bruxelles: *1656 Maj:* Nickelsdorf, Neumark, Brattian; *Sept.:* Marienburg: *Okt.:* Rosswitz (3 mil från Graudenz): *1658 Mars:* Laholm. — *Gallica I. 1654 Dec.:* Paris: *1655 Jan., Febr.:* Paris; *1657 Jan. t. o. m. Maj:* Paris; *Juni:* Hamburg.

Trampe, (C. H.?); i svensk tjänst.
Acta Hist. 1658: Lübeck.

Tresler, Adam; holländsk leverantör af lifsförnödenheter.
Acta Hist. 1655: Haag: *1659:* Elbing.

Trier, Carl Caspar; kurfurste af.
Germanica F. II. 1654: Coblenz: *1657:* Carlichio(?); *1658:* Frankfurt a. M.

Triller, Ernst; major.
Acta Hist. Odat.

Trotzig, Peter; svensk faktor i Amsterdam.
Hollandica VII. 1654 Sept.; 1658 t. o. m. Mars, Maj, Juni, Sept., Okt.: Amsterdam.

Tungel, Nils Nilsson; hofkansler.
Acta Hist. 1655 o. *1657:* Stockholm; *1658:* Nyköping.

Törneskiöldh, Jakob (Pedersson); landshöfding i Viborgs län.
Landshöfdingskrifvelser. 1659 Maj: Stockholm.

Törneskiöldh, Mårten (Pedersson); öfverstlöjtnant och svensk kommendant i Lowitz.
Acta Hist. 1656: Lowitz.

Uckerman, Henning Otto von; officer i svensk tjänst.
Acta Hist. 1658 Nov.: Mitau.

Uggla, Clas; major vid Amiralitetet.
Handl. rör. flottan. 1658: Sönderborg; *1659:* Skeppet Amarant, Göteborg, Bodekull, Skeppet Amarant mellan Möen och Dornbusch.

Ulffeldt, Corfitz; f. d. dansk rikshofmästare.
Acta Hist. 1655 Juli: Stettin; *1656 Jan., Sept.:* Barth: *1657 Nov., Dec.:* Frederiksodde; *1658 Mars, April, Juni, Juli:* Malmö; *1659 Maj, Juni:* Malmö. (Jämför Kommissorialrättens i Malmö 1659 handlingar). — *Danica III.* (Underhandlingen ang. freden i Roeskilde). *1657:* Frederiksodde. — Se vidare nedan afd. II A; »*Kommissionens till statens inrättande i Skåne*» o. s. v. bref.

Ulffeldt, Ebbe Christoffersson; dansk generalmajor i svensk tjänst.
Acta Hist. 1659 Nov.: Skelsör.

Ulfsparre, Georg (Göran); landshöfding i Kalmar län.
Landshöfdingskrifvelser (endast till Rådet). *1655 Nov.:* Kalmar; *Dec.:* Kalmar, Vimmerby; *1656 Febr., Mars:* Kalmar.

Ulfsparre, Måns (Eriksson); öfverstlöjtnant i svensk tjänst.
Acta Hist. 1658: Jönköping.

Ulfsparre, Åke Hansson; amiral.
Se nedan afd. II A: *Amiralitetskollegii* bref.

Unger, Martin; kavalleriöfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. Odat.

Uttermark, Daniel Bengtsson; kamrerare, ståthållare i drottning Hedvig Eleonoras lifgeding.
Acta Hist. 1656, 1657: Stockholm: *1658:* Stockholm, Eskilstuna, Strömsholm; *1659:* Helsingör.

Valakiet, Constantin Sorban; furste af.
Moldau-Valachica. 1658: Saros.

Wahl, Jean Otto de; öfverste.
Acta Hist. 1656: Tempelburg; *1657:* Draheim.

Waldeck, Christian Ludwig, grefve af; brorson till de 2 följande.
Germanica F. XV. 1657: Waldeck.

Waldeck, Georg Friedrich; grefve af, brandenburgisk generallöjtnant, 1658 general af kavalleriet i svensk tjänst, 1659 svenskt sändebud till Kassel. (Afsked ur svensk tjänst den 30 Maj 1660.)
Germanica F. XV. 1656 Jan.: Königsberg; *Juli:* »Im qvartier bei Mustowa»; *Sept.:* Korschellen; *1657 Febr.:* Königsberg; *Mars:* Königsberg, Wormdit, Lessen, Piotrikow; *Juni:* Königsberg, Marienwerder; *Juli:* Königsberg; *Sept.:* Neugarten; *1658 Jan.:* Neuburg; *Maj, Juli:* Rohden(?); *Sept.:* Middelfart, Korsör; *Okt.:* Kolding, Middelfart, Odense, Nyborg; *Nov.:* Nyborg, Odense; *Dec.:* Nyborg, Middelfart; *1659 Jan.:* Nyborg, Middelfart; *Febr. o. Mars:* Nyborg; *April:* Nyborg, Middelfart; *Maj:* Nyborg, Faaborg, Assens, Middelfart, Iversnæs; *Juni:* Fun . . .(?); *Juli:* Stripsodde, Middelfart; *Aug.:* Nyborg, Middelfart; *Sept.:* Gjedser, Warnemünde, Rostock, Wismar; *Okt.:* Kassel, Arolsen; *Nov.:* Arolsen, Frankfurt a. Main, Darmstadt, Bonn: *Dec.:* Köln, Arolsen; *1660 Jan.:* Arolsen, Kassel; *Febr.:* Arolsen, Mühlendorf, Stade: *Mars:* Arolsen.

Waldeck, Johann; grefve af (kusin till den föregående), 1659 generalmajor i svensk tjänst, tillfångatagen 1659.
Germanica F. XV. 1655: Hamburg, Landau; *1657:* Pyrmont, Landau; *1658:* Landau, Pyrmont; *1659 April:* Rudkjöbing; *Maj:* Rudkjöbing, Spodsbjerg, Steensgaard; *Juni:* Rudkjöbing, Nedergaard på Langeland, Langelandshof; *Juli:* Rudkjöbing; *Nov., Dec.:* Nyborg; *1660 Febr:* Odense.

Wallenrodt, H. von; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1656 Febr: Dirschau; *1657 Febr.:* Prossnitz; *April:* Marienburg; *1658 Aug.:* Elbing; *1659 Mars:* Viborg.

Wallenstedt, Olof; sekreterare vid svenska armén i Pommern.
Acta Hist. 1655 Sept.: Casimiris för Krakau.

Walvick, Andreas; generalguvernementssekreterare i Estland, en af kommissarierna vid fredsunderhandlingarna med Ryssland 1659—1660.
Muscovitica II. (Bland gränskommissionens handl.) *1659 Maj:* Reval. — *Muscovitica I.* (Gemensamt med sina kolleger). Se nedan afd. II C.

Wangersheim, Conrad von; v. president i Dorpats hofrätt, en af de svenska kommissarierna vid gränsunderhandlingen med Ryssland.
Se nedan afd. II A: *Dorpats hofrätts* bref. — *Muscovitica II.* (Gemensamt med sina kolleger). Se nedan afd. II C.

Wattrangius, Michael Johan; lektor.
Se nedan afd. II A: *Viborgs consistorii* bref.

Vavassour, Wilhelm; officer i svensk tjänst.
Acta Hist. 1659 Jan., Febr.: Birkeröd.

Weesemann, Anton Günther; svensk öfverkrigskommissarie i Posen och Kalisch.
Acta Hist. 1655 Aug. t. o. m. Nov.: Posen; *Dec.:* Gnesen, Posen; *1656 Jan., April, Maj t. o. m. Juli:* Posen; *Okt.:* Elbing, Mewe; *Nov. o. Dec.:* Mewe.

Weicker, Jakob von; amtman i Tedinghausen.
Bremensia (vol. 61 1/2). *1655:* Tedinghausen.

Weidenbach, W. von; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1657 Nov: Kremsdorf; *1658 Jan:* Oldesloe; *1659 Mars:* Sandholt.

Weidenhaijn, Johan von; svenskt regerings- och appellationsråd.
Acta Hist. 1657 Mars: (med bifogadt förslag till ordnandet af justitie- och kyrkoväsendet i Preussen).

Weijker, Adam von; öfverste, sedan generalmajor i svensk tjänst.
Acta Hist. 1658 Febr., Mars, Juli: Frederiksodde; *Aug.:* Frederiksodde, Odense; *Sept. o. Okt.:* Frederiksodde; *1659 Jan., Febr.:* Frederiksodde; *Mars:* Odense; *Maj, Aug.:* Middelfart: *Okt.:* Frederiksodde; *Nov.:* Nyborg; — (*1660 April:* Köpenhamn).

Weimys, Jakob; f. d. skotsk artillerigeneral.
Acta Hist. 1654 (ang. artilleriuppfinningar).

Weissenstein, Alexander von; öfverste i svensk tjänst, kommendant i Bromberg m. fl. st.
Acta Hist. 1655 Aug. t. o. m. Dec.: Bromberg; *1656 Jan.:* Konitz; *Maj:* Konitz: *Juli:* Stargard; *Aug. t. o. m. Dec.:* Stargard; *1658 Okt. o. Nov.:* Skelsör; *Dec.:* Korsör; *1659 Febr.:* Kjöge: *Mars o. April:* Korsör; *Maj:* Korsör, Nestved(?); *Juli:* Marienburg.

Velling, Gotthard; 1655 svenskt sändebud till Siebenbürgen, 1657 till Turkiet och Tatarkan.
Transsylvanica. 1655 Juli: Eperies; *Aug.:* Weissenburg; *1656* (tillsammans med Sternbach): *Juli:* Szettin; *Aug.:* Clausenburg, Weissenburg; *Sept. o. Okt.:* Weissenburg; *Nov.:* Radnotin, Weissenburg; *Dec.:* Clausenburg; — *Turcica I. 1657 April:* Krakau; *Maj:* Targowitz; *Juni:* Konstantinopel. Se vidare under *Rålamb,* Clas. — *Cosacica I. 1657:* Odat.

Vellingk, Otto; öfverste för Ingermanländska adelsfanan.
Acta Hist. 1655: Wilky.

Venedig, Francesco Molino; doge af.
Italica IV. 1654: Venedig.

Wentzelman, Erdtman; major i svensk tjänst.
Acta Hist. 1655 Nov.: Tuchel; *Dec.:* Friedland; *1656 Jan.:* Marienburg.

Werdenbach, W. A. von; major i svensk tjänst.
Acta Hist.: 1658: Sönderborg.

Wernsköld, se *Wärnschiöldh.*

Wesselenyi; grefve af.
Germanica B. I. (»Handl. rör. Ungern»). *1655:* Schloss Ericzkiensi.

Westerhagen, Albrecht von; öfverste med uppdrag att värfva för svensk räkning.
Acta Hist. 1656 Juni: Eschwege.

Vestring, Johan; J. U. D., stadssyndicus i Lübeck.
Acta Hist. 1657 Mars: Lübeck; *1659 Juni:* Stettin. — Jmf. nedan afd. II C: Fredsunderhandlingar med Ryssland.

Whitelock, Bulstrode; engelsk ambassadör.
Anglica. 1654: London.

Vicken, Henrich von; öfverstlöjtnant i svensk tjänst.
Acta Hist. 1656 Maj: Mewe.

Vicken, Niclas von;
Acta Hist. (Gemensamt med Lüdert *Barnecken*). *1659:* Nyköping.

Wider, Daniel; svenskt krigs- och appellationsråd i Preussen.
Acta Hist. 1656 Jan.: Elbing; *Maj:* Marienburg, Elbing; *Okt. Nov.:* Elbing: *1657 Maj:* Marienburg; *Dec.:* Elbing: *1658 Mars:* Elbing; *Okt.:* Kronborg.

Wiedemann, Friedrich; öfverstlöjtnant i svensk tjänst.
Acta Hist. 1659 April: Roeskilde; *Maj t. o. m. Dec.:* Korsör.

Wigant, Christoffer; öfverstlöjtnant i svensk tjänst.
Acta Hist. 1657: Plock.

Wijck, Johan von der; fortifikationsofficer i svensk tjänst.
Acta Hist. 1659 Sept.: Korsör; *Okt.:* Korsör, Drakesholm; *Nov.:* Drakesholm: *Dec.:* Landskrona; *1660 April:* Helsingör.

Villalobos, Don Diego de.
Acta Hist. 1655 Nov.: Oppeln.

Willman, Olavus; skeppskapten.
Handl. rör. flottan. 1659: Skeppet Solen. — Gemensamt med *Anders Jakobsson. 1659:* Skeppet Solen.

Winstrup, Peder; biskop i Lunds stift.
Se nedan afd. II A: *Lunds consistorii* bref.

Winter, Christian; lektor.
Se nedan afd. II A: *Viborgs consistorii* bref.

Winter, Herman von; svensk hofstallmästare.
Acta Hist. 1657 Nov.: Kolding.

Virgihn, Hans; major vid Puttkammers regemente i svensk tjänst.
Acta Hist. Odat.

Wirtz, Paul; generalmajor och svensk kommendant först i Krakau, sedan i Stettin.
Acta Hist. (1 Band). *1655 Okt., Dec.:* Krakau: *1656 Jan. t. o. m. Dec.:* Krakau; *1657 Jan. t. o. m. Mars:* Krakau; *Aug.:* Jangrod: *Sept. o. Okt.:* Stettin: *Nov.:* Stettin, Greifswald, Ückermünde; *Dec.:* Stettin: *1658 Jan. t. o. m. Juli:* Stettin; *Aug.:* Stettin, Ückermünde: *Sept. t. o. m. Nov.:* Stettin; *Dec.:* Demmin: *1659 Jan.:* Stettin; *Mars:* Stübelau; *April:* Im qvartier Grünau: *Juli:* Im Felde bey Montau, Schönau; *Aug.:* Stettin; *Sept. o. Okt.:* Stettin — *Germanica B. I.* (Bland S. D. Kleihes bref från Wien, skrifna på små lappar med ytterst fin stil.) *1656 April:* Krakau. — Se vidare nedan afd. II: *Pommerska regeringens* bref.

Witowski, Stanislaus; castellan i Sandomir.
Acta Hist. 1655.

Wittenberg (skref sig *Wirtenberg*) **von Debern,** Arvid; riksråd, 1655 fältmarskalk. († 1657.)
Acta Hist. (1 Band). *1655 Maj:* Stettin, Anklam; *Juni:* Stettin: *Juli:* Stettin, Feltlager bei Ust a. d. Netze, Ved Kreutzig(?), Bei Rycziwol, Vid Posen, För Scroda; *Aug.:* Fältlägret för Scroda, För Pijdzdri, För Slupza, För Konin. Under marschen emellan Rawa och Inowlecz, Bei Rawa; *Sept.:* Fältlägret för Opotzno, Casmiris vid Krakau; *Okt.:* Krakau; *Nov. o. Dec.:* Krakau; *1656 Jan.:* Krakau: *April:* »Im hauptqvartier», Warschau: *Juli:* Warschau; *Aug., Sept., Okt.:* Zamoisc; *1657 Febr., April:* Zamoisc.

Wolf, J. V. von; öfverste med uppdrag att värfva för svensk räkning.
Acta Hist. 1659: Frankfurt a. Main.

Wolffkloo, se **Wulffkloo.**

Wolfframstorff, G. F. von; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1657 Sept.: Leipzig.

Wolfsberg, Bartholomeus; svensk resident i Berlin.
Brandenburgico-Borussica. 1655: Helsingör, Hamburg, Minden, Cöln a. d. Spree, Berlin, Anklam, Oranienburg, Königsberg; *1656:* Königsberg, Pillau, Labiau; *1657:* Königsberg, Labiau, Pillau, Brandenburg, Salfeld, Driessen, Berlin. *1658 Jan. t. o. m. Juni:* Berlin (Se äfven Bref till Rådet). — *Germanica C. II. 1658 Juni:* Magdeburg, Köthen; *Juli:* Magdeburg, Leipzig, Dresden, Altenburg, Weimar; *Sept.:* Braunschweig; *Nov.:* Hamburg. — *Germanica D. VI. 1659 Febr. t o. m. Maj; Aug. t. o. m. Okt.:* Hamburg; *Nov.:* Hamburg, Braunschweig, Wolfenbüttel; *Dec.:* Eimbeck, Eisenach, Leipzig; *1660 Jan.:* Meissen, Weissenfels; *Febr.:* Hamburg.

Wolfradt se *Wulfradt.*

Volckman, Joachim von; generalmajor i svensk tjänst, kommendant öfver samtliga trupper i Bremen och Verden.
Acta Hist. (1 Band.) *1656 Sept.:* Wismar; *Nov. o. Dec.:* Stade; *1657 Jan. t. o. m. Dec.:* Stade; *1658 Jan., Mars, Maj, Juni o. Sept.:* Stade; *1659 Febr.:* Stade; *Juni:* Stade, Buxtehude; *Sept. t. o. m. Nov.:* Buxtehude.

Voss, A. Christoff; öfverstallmästare och sändebud från Mecklenburg.
Germanica D. VIII. 1656: Warschau.

Wrangel, Carl Gustaf; riksråd och från 1657 riksamiral.
Acta Hist. (5 Band.) *1654 Juni:* Kalmarsund »af skeppet Hercules»; *Juli:* Hamburg; *1655 Aug.:* Wrangelsburg, »På skeppsflottan under Gripzwaldiske ön», Putzigerwiek; *Sept. och Okt.:* Skeppsflottan uti Putzigerwiek; *Nov.:* Skeppsflottan uti Putzigerwiek, Danzigerredden; *Dec.:* Spicker, Stralsund; *1656 Jan.:* Spicker, Wrangelsburg; *Febr.:* Stettin, Im qvartier Tempelburg: *Mars:* Warschau; *April:* Bretschau; *Maj:* Kurnick, Mojkna(?), Pakosch, Bromberg; *Juni:* Nowodwor; *Juli:* Plock; *Aug.:* Songonicza(?); *Sept.:* Danzigerhaupt; *Nov.:* Wolgast; *Dec.:* Anklam, Alt-Stettin, Damm, Wollin, Wolgast; *1657 Jan.:* Wolgast, Wismar, Buxtehude; *Febr.:* Stade, Bremervörde; *April:* Bremervörde, Stade; *Maj:* Wismar, Wolgast; *Juni:* Spicker, Wolgast; *Juli:* Wolgast, Hohensprenz (i Mecklenburg), Schwan, Hohen-Viecheln (i Mecklenburg), Medal [ɔ: Meteln i Mecklenburg?], Stade, Kehdingerlandet »vor Brunshauserschantze», Zur Oste, Gessendorf; *Aug.:* Leche, Gessendorf, Stade, Barnstedt, Meinersdorf; *Sept.:* Prestorp, Lägret vid Frederiksodde; *Okt.:* Lägret vid Frederiksodde, Hadersleben, Frederiksodde; *Nov.:* Frederiksodde; *Dec.:* Frederiksodde, Sönderborg; *1658 Jan.:* Kolding, Frederiksodde, Nyborg; *Febr.:* Nyborg; Tranekjær schloss, Gristed (på Laaland); *Mars:* Slagelse, Nestved, Korsör; *April:* Korsör, Nyborg; *Maj:* Middelfart; *Juni:* Middelfart, Sönderborg; *Juli:* Middelfart, Odense, Utanför Christianspriis; *Aug. t. o. m. Okt.:* Helsingör; *Nov.:* Helsingborg, Helsingör, Roeskilde, Ringsted, Slagelse, Korsör, Nyborg, Faaborg, Rantzauholm, Assens, Middelfart; *1659 Jan.:* Middelfart; *Febr.:* Nyborg, Skeppet Falken under Nyborg och under Langeland, Svendborg, Rantzauholm, Assens; *Mars:* Nyborg, Skeppet Falken under Langeland, Faaborg, Gravenstein på Arrö, Sæbygaard på Arrö; *April:* Sæbygaard på Arrö, Skeppet Victoria under Als och på redden vid Sönderborg, Sönderborg, Skeppet Victoria under Langelands södra udde, Sandkjöbing, Maribo, Scholenge [ɔ: Stedinge?]; *Maj:* Arningen, Halsted, Fritzholm på Laaland, Assens, Svendborg, Ivernæs, Middelfart, Tyrstad by; *Juni:* Middelfart; *Juli:* Middelfart, Bowens [ɔ: Bogense], Kjörups gaard, Jersöre; *Aug.:* Middelfart, Nyborg, Ringsted, Helsingör, Helsingborg; *Sept.:* Lägret vid Köpenhamn, Giselfeldt, Stubbekjöbing, Skeppet Höken, Stralsund; *Okt.:* Stralsund, Wolgast; *Nov.:* Stettin, Wolgast, Stralsund; *Dec:* Wolgast, Stralsund; *1660 Jan., Febr.:* Stralsund. — Se nedan afd. II A *Pommerska regeringens* bref.

Wrangel, Dietrich; kapten vid flottan.
Handl. rör. flottan. 1659: Korsör. — Gemensamt med *Sven Höök. 1660.*

Wrangel, Gustaf; vice amiral, assessor i Amiralitetskollegium.
Handl. rör. flottan (Äfven till Rådet). *1656 Juni:* Viborg; *Juli:* Skeppet Jägaren vid Helsingfors; *1657 Maj:* Viborg; *Aug.:* Tusnafallet, Nyen; *Nov.:* Dalarön; *Dec.:* Elfsnabben; *1658 Dec.:* Landskrona; *1659 Jan., Febr.:* Landskrona; *Mars:* Skeppet Draken; *Maj:* Skeppet Hercules under Hasselön, och under Koll(?), mellan Koll och Lappen(?), Skeppet Hercules uti Sundet, Under Hven, Landskrona, Skeppet Victoria i hamnen vid Landskrona; *Juni:* Skeppet Hercules mellan Rostock och Gjedser, under Möen, under Frederiksodde. — Såsom bisittare i *Amiralitetskollegium* se nedan afd. II A detta kollegii bref.

Wrangel, Jahan Moritz; generalmajor, fången hos polackarne.
Acta Hist. 1657: Zamoicz. — Gemensamt med *P. Hammarsköld. 1657* Zamoicz.

Wrangel, Mattis Otteson; i svensk civil tjänst.
Acta Hist. 1658: Malmö.

Wulffen, Jakob Johann von; chef för Wittenbergs dragoner i svensk tjänst.
Acta Hist. 1657: Lübeck.

Wulffklou el. **Wolffkloo,** Henrik; svensk kommissarie i Narva.
Acta Hist. 1659: Narva.

Wulffradt, Berendt; svensk faktor i Pommern.
Pomeranica. 1657: Stralsund.

Wulffradt, Herman, assessor i hofrätten i Greifswald, en af de svenska kommissarierna till kretsdagen i Leipzig 1658.
Germanica C. I. 1658: Leipzig (gemensamt med sina kolleger). — Se vidare *Lancken, Helmfelt* och *Horn,* Christer.

Wyhowsky, Johannes; hetman för de zaporogiske kossackerna.
Cosacica I. 1657: Tschihirin, Corsuni; *1658:* Bohaczka.

Würtemberg, Eberhard III; hertig (Stuttgartska linien).
Germanica F. XVI. 1655, 1656, 1657, 1658, 1659: Stuttgart.

Würtemberg, Fredrik; hertig, broder till föregående (Neustadtska linien).
Germanica F. XVI. 1655, 1656, 1657, 1658: Neustadt.

Würtemberg, Ulrik; hertig, broder till föregående (Hertig af Neuenburg).
Germanica F. XVI. 1659: Stuttgart.

Würtemberg-Oels, Sylvius Fredrik; hertig.
Germanica F. XVI. 1655: Oels.

Würtzburg el. **Wirtzburg,** Hans Georg (Jörgen); generalmajor i svensk tjänst.
Acta Hist. 1656 Jan.: Balga; *1657: April, Juni:* Plock; *1658 Jan.:* Marienburg.

Wüssow, Adam Heinrich von; officer i svensk tjänst.
Acta Hist. Odat.

Wrzesowitz und Neuschloss, Johann Weyckhardt; grefve (förut i polsk tjänst), svenskt krigsråd och generalmajor.
Acta Hist. 1655 Juli: Berlin (med uppmaningar till tåget mot Polen); *Sept.:* Schloppe, Posen: *Okt.:* Adelnau, Lissa, Kosten; *Nov.:* Welun, Im feltlager vor Czestokow; *Dec.:* Czestokow; *1656 Jan.:* Welun; *April:* Lanschitz, Kladowa; *Juni:* Kalisch; *Juli:* Posno(?), Krakau.

Wåghals, Anders Sigfridsson (adlad Granatlo); artillerikapten.
Acta Hist. 1656: Marienburg.

Wärnschiöldh, Johan; svensk generalkvartermästare, krigsråd.
Militaria. (»Handl. rör. fortifikationväsendet»). *1654:* Göteborg; *1656:* Stockholm; *1659:* Stockholm, Malmö, Helsingborg.

Yxkull, Jakob; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1656 Jan.: Krakau; *1658 April:* Ronneby.

Zader, Jakob; svensk accisinspektor.
Acta Hist. 1656 Okt.: Flehen [ɔ: Filehne?]: *1657 Jan.:* Schloss Flehen.

Zander, Heinrich (adlad Silfvergrip); major vid ett dragonregemente.
Acta Hist. 1659 Sept.: Jönköping.

Ziesmar, Georg; borgare och köpman i Stettin.
Pomeranica Vol. 160. (Bland Ph. Rothliebs bref). Odat.

Ödla, Udde; underståthållare på Stockholms slott.
Acta Hist. 1659: Stockholm. — Såsom assessor i Svea hofrätt se nedan afd. II A *Svea hofrätts* skrifvelser.

Öfener, Georg Friedrich; öfverste i svensk tjänst.
Acta Hist. 1657 Dec.: Eutin; *1658 Aug.:* Skanderborg; *1659 Juli:* Torwedell(?); *Okt.:* Rudkjöbing.

Örn, Samuel Johansson; tygmästare i Stockholm.
Acta Hist. 1658: Stockholm.

Österrike, Ferdinand III; kejsare.
Germanica B. I. 1654: Ebersdorf, Wien; *1655:* Wien, Posony, Ebersdorf; *1656:* Prag; *1657:* Wien.

Österrike, Leopold; konung af Ungern.
Germanica B. I. 1657: Wien.

Österrike, Leopold Wilhelm; ärkehertig.
Germanica B. I. 1654: Brüssel; *1657:* Wien.

II.

Myndigheter, diplomatiska och andra kommissioner, korporationer och städer.

A. *Svenska Riksrådet och andra under Sveriges krona lydande myndigheter.*

Svenska Riksrådet.

De Riksråd, som undertecknat brefven (ehuru dock aldrig alla samtidigt), äro enligt den ordning de i Rådet intogo följande: Riksdrotsen *Per Brahe* (1655 Juli, Aug., Sept., Okt., Nov.; 1656 Mars, Maj t. o. m. Aug., Dec.; 1657 Febr., Mars, April; 1658 Febr., Mars); — Riksmarsken *Gustaf Horn* (1655 Juli, Aug., Sept., Okt., Nov.; 1656 Jan., Mars, Juni, Juli, Sept. t. o. m. Dec.; 1657 Jan. t. o. m. April); — Riksamiralen *Gabriel Bengtsson Oxenstierna* (1655 Juli, Aug., Sept., Nov.; 1656 Maj, Juli, Aug., Sept., Nov.); — *Knut Posse* (1655 Nov.; 1656 Juli, Aug., Nov., Dec.; 1657 Maj); — *Lars Kagg* (1655 Aug.; 1659 Aug., Nov.); — *Ture Sparre* (1655 Juli, Sept., Okt., Nov., 1656 Mars, Juli, Aug., Sept., Nov.; 1657 Febr. t. o. m. Juli, Nov.; 1658 Febr., Mars, Sept., Okt., Nov.; 1659 Febr. t. o. m. Maj, Aug.); — *Erik Gyllenstierna* (1655 Juli, Sept., Okt., Nov.; 1656 Mars, Juni t. o. m. Aug., Nov., Dec.; 1657 Febr., Mars, Maj t. o. m. Aug.); — *Seved Bååt* (1655 Juli, Sept., Okt., Nov.; 1656 Jan., Mars, Maj t. o. m. Sept., Dec.; 1656 Jan, Mars, April, Juni t. o. m. Dec.; 1658 Febr., Mars, Dec.; 1659 Jan. t. o. m. Maj); — *Axel Lillie* (1658 Aug., Sept., Nov.); — *Åke Ulfsparre* (1656 Aug.); — *Herman Fleming* (1655 Juli, Aug., Sept., Okt., Nov.; 1656 Mars, Maj, Juni t. o. m. Sept., Nov., Dec.; 1656 Jan. t. o. m. Aug.; 1658 Febr., Mars, Aug., Sept., Nov., Dec.; 1659 Jan., Maj, Nov.); — *Schering Rosenhane* (1655 Sept., Okt., Nov.; 1656 Mars, Nov., Dec.; 1657 Febr. t. o. m. Juni, Aug., Okt., Nov.; 1658 Febr., Aug., Sept.); — *G. O. Stenbock* (1657 Juli); — *Gustaf Baner* (1655 Juli, Nov.; 1656 Juni, Juli, Nov.; 1657 Mars, Juni); — *Carl Mörner* (1656 Aug.; 1657 April, Okt., Dec.; 1659 Juli, Aug.); — *Gustaf Bonde* (1655 Juli, Sept., Okt., Nov.; 1656 Jan., Mars, Juni, Aug., Sept., Nov., Dec.; 1657 Febr. t. o. m. Aug., Nov., Dec.; 1658 Febr., Mars, Aug., Sept., Okt., Nov.; 1659 Jan., Febr., Mars, Juli); — *Christer Bonde* (1656 Nov., Dec.; 1657 Febr. t. o. m. April, Juli, Dec.; 1658 Febr., Mars); — *Carl Mauritz Lewenhaupt* (1657 Juli, Aug., Okt., Nov.; 1658 Febr., Mars); *Gabriel Gabrielsson Oxenstierna* (1655 Sept., Okt., Nov.); — *Paul Khevenhiller* (1655 Juli, Nov.); — *Wilhelm Taube* (1655 Nov.; 1656 Jan., Dec.; 1657 Jan. t. o. m. April. Juni; 1658 Febr.); — *Arvid Forbus* (1655 Aug., Nov.; 1656 Mars, Juni, Aug., Nov.; 1657 Mars t. o. m. Aug.); — *Clas Bielkenstierna* (1655 Nov.; 1656 Juni, Juli, Nov.; Dec.; 1657 Febr. t. o. m. April, Juni); — *Johan Gyllenstierna* (1655 Juli, Aug., Nov.; 1656 Jan., Mars, Aug., Sept., Nov., Dec.; 1657 Febr., Mars, Juni, Juli, Aug., Okt. t. o. m. Dec.; 1658 Aug., Sept., Okt., Nov., Dec.; 1659 Jan. t. o. m. Maj); — *Erik Sparre* (1655 Juli, Aug., Nov.; 1656 Mars, Sept., Nov., Dec.; 1657 Jan. t. o. m. April, Juli, Aug.; 1658 Febr., Mars. Sept.); — *Jürgen (Georg) Paykull* (1656 Mars, Juni, Juli, Nov.); — *Axel Sparre* (1655 Juli; 1656 Juli, Aug., Nov., Dec.; 1657 Jan., Mars, Maj, t. o. m. Juli, Nov., Dec; 1658 Nov.; 1659 Maj, Juli. Aug.); — *Erik Fleming* (1655 Nov.; 1656 Mars, Maj, Juni, Nov., Dec.; 1657 Jan., Mars, April,

Juli, Aug., Nov., Dec.; 1658 Mars, Aug., Sept.; 1659 Jan., April, Maj); — *Johan Rosenhane* (1658 Okt., Nov.; 1659 Febr., Mars, Maj.)[1]

Acta Hist. 1655 Juli t. o. m. Nov.: Stockholm; *1656 Jan., Mars t. o. m. Sept., Nov., Dec.:* Stockholm; *1657 Jan. t. o. m. Aug.:* Stockholm; *Okt., Nov.:* Nyköping; *1658 Febr., Mars:* Nyköping; *Aug., Sept., Okt., Nov, Dec.:* Stockholm; *1659 Jan. t. o. m. Maj, Juli, Aug., Sept., Nov.*, Stockholm.

Svea hofrätt.

Obs. Följande ledamöter hafva undertecknat (ehuru icke alla samtidigt). 1656: *Ture Sparre, Sevad Bååt, Udde Ödla, Nils Nilsson. E. Gyldenbring, Johan Lagercrona, Nils Skunck* och *Magnus Larsson.* 1657: *Per Brahe,* Ture Sparre, *Gustaf Rosenhane,* Udde Ödla, *Magnus Palumbus,* Nils N:son, E. Gyllenbring samt Magnus Larsson. 1658: Ture Sparre, Gustaf Rosenhane, *Anders Soleblom, Sam. Schillerfeldt,* J. Lagercrona, Magnus Palumbus, N. Skunck, *Magnus Schiller, Martin Brenner,* E. Gyldenbring.[2]

I saml. *Kollegiernas skrifvelser. 1656 April, Dec.:* Stockholm; *1657 Mars, Maj:* Stockholm; *1658 Mars:* Nyköping.

Krigskollegium.

Obs. Följande ledamöter hafva undertecknat brefven (ehuru icke alla samtidigt). 1654: *Lars Kagg, G. A. Lewenhaupt* och sekret. *Jonas Palmgren.* 1655: *Gustaf Horn,* Lars Kagg, *Arvid Forbus* och sekret. Palmgren. 1656: Gustaf Horn, A. Forbus, *Jürgen Paykull, Simon Simonson Rosenberg, Anders Nilsson Lillieqvist* och Jonas Palmgren; 1657: Gustaf Horn, *Christer Bonde,* A. Forbus, *C. M. Lewenhaupt,* Jürgen Paykull, *R. Douglas,* S. S:son Rosenberg och J. Palmgren. 1658: *A. Lillie,* R. Douglas, *Per Andersson Linderoth,* S. S:son Rosenberg, A. N:son Lillieqvist och Jonas Palmgren. 1659: Lars Kagg, *Gustaf Oxenstierna,* Per A:son Linderoth, S. S:son Rosenberg, A. N:son Lillieqvist, Jonas Palmgren och not. *Olof Olofsson.* 1660: *Gustaf Oxenstierna,* A. N:son Lillieqvist och Jonas Palmgren.

I saml. *Kollegiernas skrifvelser. 1654 Okt.:* Stockholm; *1655 Nov.:* Stockholm; *1656 Jan., Mars, t. o. m. Dec.:* Stockholm: *1657 Jan. t. o. m. Aug.;* Stockholm; *Nov. o. Dec.:* Nyköping; *1658 Maj t. o. m. Dec:* Stockholm; *1659 Jan. t. o. m. Dec.:* Stockholm; *1660:* Stockholm. (Äfven skrifvelser till Rådet i samma band.)

Amiralitetskollegium.

Obs. Följande ledamöter hafva undertecknat brefven, dock vanligen blott en eller två på en gång. 1655: *Gabriel Bengtsson Oxenstierna* och *Clas Bielkenstierna;* 1656: Gabriel Bengtsson Oxenstierna, *Åke Hansson Ulfsparre,* Clas Bielkenstierna, *Gustaf Wrangel.* 1657: Clas Bielkenstierna och Gustaf Wrangel. 1658: *Herman Fleming,* Clas Bielkenstierna, Gustaf Wrangel och *Richard Clerck.* 1659: Herman Fleming och Richard Clerck.

I saml. *Kollegiernas skrifvelser. 1655 Juli t. o. m. Dec.:* Stockholm; *1656 Febr., Maj t. o. m. Nov.:* Stockholm; *1657 Febr. t. o. m. Juni:* Stockholm; *Juli:* Skeppsflottan vid Dalarö; *1658 Mars:* Stockholm, Årstad, Dalehamn; *April:* Stockholm; *Maj:* Dalehamn, Stockholm; *Juni t. o. m. Nov.:* Stockholm; *1659 Jan., Mars t. o. m. Okt., Dec.:* Stockholm. (Skrifvelser äfven till Rådet i samma bunt).

Kanslikollegium.

Obs. Följande ledamöter hafva undertecknat brefven, hvaraf dock blott tvenne finnas i behåll. 1656: *Schering Rosenhane, Johan Gyllenstierna* och re-

---

[1] Kontrasignanter äro: Behmer, Daniel (1655, 1656, 1657, 1658, 1659); Gustafsson, Arvid (1659); Ivarsson, Per (1659); Stiernhöök, J. (1656, 1657); Tungel, Nils (1656, 1657); Wijnblad, J. (1656, 1657 o. 1658).

[2] Flera bref äro undertecknade ensamt af G. Rosenhane.

[3] Flera bref äro undertecknade ensamt af Gustaf Horn, C. M. Lewenhaupt, L. Kagg o. s. v., ett i Juni 1656 af Per Brahe och Gustaf Horn.

visionssekret. *Johan Stiernhöök*; 1657: Sch. Roseahane och Johan Gyllenstierna.

I saml. *Kollegiernas skrifvelser. 1656, 1657:* Stockholm.

Kammarkollegium.

Obs. Följande ledamöter hafva undertecknat brefven, dock vanligen endast två eller tre samtidigt, stundom endast en. 1655: *Herman Fleming, Gustaf Bonde, Mårten Augustinsson Leijonskiöldh, Jöran Fleming* och *Joachim Schüttehielm*. 1656: Herman Fleming, Gustaf Bonde, M. A:son Leijonskiöldh, Jöran Fleming och J. Schüttehielm. 1657: H. Fleming, G. Bonde, J. Fleming. *Jesper Krusbiörn* och J. Schüttehielm. 1658: H. Fleming, G. Bonde, J. Fleming, J. Krusbiörn, J. Schüttehielm och sekret. *Gustaf Berg*. 1659: H. Fleming, G. Bonde, J. Krusbiörn samt sekret. *Christoff. Springer* och Gust. Berg.

I saml. *Kollegiernas skrifvelser. 1655 Juli, Aug., Nov., Dec:* Stockholm; *1656 Mars t. o. m. Maj, Juli t. o. m. Sept., Nov., Dec.:* Stockholm; *1657 Jan. t. o. m. Mars, Maj t. o. m. Aug.:* Stockholm; *Okt. o. Nov.:* Nyköping: *1658 Aug. t. o. m. Nov.:* Stockholm; *1659 Jan. t. o. m. Dec.:* Stockholm. (Skrifvelser i samma bundt äfven till Rådet.)

Bergskollegium.

Obs. Följande ledamöter hafva undertecknat brefven, dock icke alla samtidigt; stundom endast en. 1654: *Erik Fleming, Lorentz Creutz, Abraham G. Leijonhufvud, Erik Sparre, Jesper Krusbiörn, Gustaf Duvall, Christer Lilliecrona, Mårten Månsson Lindeström, Peder Jönsson, Sten Andersson, Hans Lybecker, Olof Larsson, Lars Arvidsson*. 1655: Erik Fleming, Lorentz Creutz, Jesper Krusbiörn, Christer Lilliecrona, Peder Jönsson. Sten Andersson. 1656: Erik Fleming, Lorentz Creutz, Abr. G. Leijonhufvud, Jesper Krusbiörn, M. Månsson Lindeström, *Johan Olsson, Jonas Knutsson Dreffling*. 1657: Erik Fleming, *Axel Tott*, sekr. *Nils Kanterhielm;* 1658: Erik Fleming, Lorentz Creutz, Abr. G. Leijonhufvud, Jesper Krusbiörn, Axel Tott, N. Kanterhielm, *Johan Nilsson*. 1659: Erik Fleming, Jesper Krusbiörn, N. Kanterhielm, Johan Nilsson. 1660: E. Fleming, Jesper Krusbiörn, N. Kanterhielm och Johan Nilsson.

I saml. *Kollegiernas skrifvelser. 1654 Juli, Nov., Dec.:* Stockholm; *1655 Dec.:* Stockholm; *1656 Mars, April, Juni, Nov.:* Stockholm; *1657 Febr. t. o. m. April, Aug.:* Stockholm; *1658 Mars:* Nyköping; *Sept.:* Stockholm; *1659 Mars t. o. m. Maj, Juli, Aug.:* Stockholm; *Dec.:* Fituna; *1660 Jan.:* Göteborg. (Skrifvelser i samma bundt äfven till Rådet).

Kommersekollegium.

Obs. Följande ledamöter hafva undertecknat brefven. 1656: *Israel Lagerfelt. Johan Johansson Sparre, Per Dureel.* 1657: *Christer Bonde*, Israel Lagerfelt och Johan Johansson Sparre.

I saml. *Kollegiernas skrifvelser. 1656, 1657:* Stockholm.

Reduktionskollegium.

Obs. Följande ledamöter hafva undertecknat brefven, dock ofta endast två eller tre samtidigt, stundom endast en. 1655: *Erik Gyllenstierna, Seved Bååt, Herman Fleming, Gustaf Bonde, Jöran Fleming* och sekret. *Olof Thegner*. 1656: *Knut Posse*. Erik Gyllenstierna, S. Bååt, Herman Fleming, Gustaf Bonde, *Erik Fleming*, Jöran Fleming och O. Thegner. 1658: Herman Fleming, Gustaf Bonde, *Daniel Behmer, Olof Berling, Erik Johansson Clöverskiöld, Lennart Hansson, Gustaf Berg, Nils Eriksson Rosenfeldt, Magnus Polumbus*.

I saml. *Reduktionshandlingar. 1655 Juli:* Stockholm, Penningby; *Aug., Dec.:* Stockholm; *1656 Mars, Juli, Aug., Sept., Dec.:* Stockholm; *1658 Nov.:* Stockholm.

Göta hofrätt.

Obs. Följande ledamöter hafva undertecknat brefven. 1655: *Carl Christersson Måneskiöld* och sekret. *David J. Fougman*. 1656: *Sven Kafle* och D. J. Foug-

man. 1656: Sven Kafle och D. J. Fougman eller sekret. *Olof Gammal.* 1659: *Carl Joh. Erentius Suderman, Matt. Bruhnn Berg* och sekret. *D. Jöransson.*
I saml. *Kollegiernas skrifvelser. 1655, 1656, 1658, 1659:* Jönköping. (I samma band skrifvelser till Rådet.)

Åbo hofrätt.
Obs. Följande hafva undertecknat brefven, ehuru ej samtidigt. 1654: *Johan Munck* och sekret. *Joh. Gartz*; 1659: *Erik Sparre*, Johan Munck, *Gustaf Ille(?)* och *Anders Andersson.*
I saml. *Kollegiernas skrifvelser.* (Äfven till Rådet). *1654, 1659:* Åbo.

Dorpats hofrätt se nedan.

Consistorium Academicum i Upsala.
Undert. 1655: *J. E. Terserus* och *E. Figrelius* eller *L. Stigzelius* och E. Figrelius. 1659: »Rector och samtlige Professores i Upsala Academien».
I saml. »*Akademiens Canslers och Cons. Acad. skrifvelser*». Dat. *1658:* Stockholm; *1659:* Upsala.

Consistorium Ecclesiasticum i Upsala.
Undert. *Joh. Canuti Lenæus.*
I saml. *Konsistoriernas skrifvelser.* Dat. *1657:* Upsala, Stockholm: *1658:* Upsala.

Consistorium i Linköping.
Undert. 1654: »Consistoriales». 1655: *Anders Prytz*, eps. et Cons. Lincop.; 1656: *Sam. Enander.* 1658: Sam. Enander.
I saml. *Konsistoriernas skrifvelser.* Dat. *1654, 1655, 1656:* Linköping; *1658:* Linköping, Göteborg.

Consistorium i Skara.
Undert. *Andreas Amberni, Jonas Johannis, Sveno Torberni, Andreas O. Juvenius.*
I saml. *Konsistoriernas skrifvelser.* Odat.

Consistorium i Strängnäs.
Undert. 1656: *Johannes Matthiæ* et Consist. Streng. 1658: »Episcopus et Consistoriales Streng.», Johannes Matthiæ. 1659: »Episc. et Consist. Streng.».
I saml. *Konsistoriernas skrifvelser. 1656, 1658, 1659:* Strängnäs.

Consistorium i Vesterås.
Undert. 1654: »Biskopen och samtlige capitulares i Vesterås». 1658: *Olaus Laurentius.*
I saml. *Konsistoriernas skrifvelser.* Dat. *1654:* Vesterås; *1658.*

Consistorium i Växjö.
Undert. 1654: *Zacharias Lundeberg* et consistoriales ibidem; *M. Joh. Bringius.* 1655: Zacharias Lundeberg; 1658: Z. Lundeberg.
I saml. *Konsistoriernas skrifvelser.* Dat. *1654:* Växjö; *1655:* Växjö, Stockholm, *1658:* Göteborg.

Consistorium i Lund.
Undert. 1658: *Peder Winstrup.*
I saml. *Konsistoriernas skrifvelser.* Dat. *1658:* Lund.

Consistorium i Göteborg.
Undert. 1656, 1657 och 1658: *Erik Brunnius.*
I saml. *Konsistoriernas skrifvelser.* Dat. Göteborg.

Consistorium i Kalmar.
Undert. 1655: *S. Enander.*
I saml. *Konsistoriernas skrifvelser.* Dat. Kalmar.

Consistorium i Karlstad.
Undert. 1657: *Sveno Benedicti.*
I saml. *Konsistoriernas skrifvelser.* (Endast till Rådet). Dat. Karlstad.

Consistorium i Hernösand.
Undert. 1657: »Superintendens et Capitulares», *P. Steuchius.* 1658: P. Steuchius och Capitulares. 1659.
I saml. *Konsistoriernas skrifvelser.* Dat. Hernösand.

Consistorium i Visby.
Undert. 1658: *Johan Brodinus.*
I saml. *Konsistoriernas skrifvelser.* Dat. Visborg.

Consistorium i Åbo.
Undert. 1654: *Eschillus Petræi, Martin Stodius, Georg Alanus, Abraham Tavonius, Andreas Nycopensis.* 1658: *Simon Kexlerus,* Abr. Tavonius, *Andreas Laurentii,* Georg Alanus och *Gudmund Rothovius.*
I saml. *Konsistoriernas skrifvelser.* Dat. Åbo.

Consistorium i Viborg.
Undert. 1656: *Claudius Thesseleff, Mich. Joh. Wattrangius, Johannes Casparus Rachlitius, Barth. Lacmannus* och not. *Sam. Reuter;* »Consistoriales et Lectores Wiburgenses». 1657: »Consistoriales och samptl. prästerskap i Wiborgs stift» med not. S. Reuter. 1658: *Christian Winter,* Barth. Lacmannus, *Arvid Forstadius,* Sam. Reuter och *Ericus Cupræus.* 1659: *Nicolaus Laur. Nicopensis* et Consistoriales ibd.
I saml. *Konsistoriernas skrifvelser.* Dat. Viborg. (Obs. 1656 blott till Rådet).

Stockholms consistorium.
Undert. 1655 o. 1656: *E. Emporagrius.* 1657: E. Emporagrius, *S. B. Hammarin* (St. Clara), *Olaus Skough* (Jakob), *Andreas Tolstadius* (Riddarholmen), *Joh. Jak. Pfeiff* (Tyska förs.), *Laur. Matth. Mylius* (Maria), *Petr. Arenbeckius* (St. Catharina), *Er. Paul Ketharenius* (Finska förs.).
I saml. *Konsistoriernas skrifvelser.* Dat. *1655:* Upsala; *1656* o. *1657:* Stockholm.

Estländska Landtrådet gemensamt med Estländska Ridderskapet.
Undert. »Räthe, Eltisten und Ritterschaft des Fürstenthum Ehesten». — *Livonica* vol. 245. Dat. *1654, 1655, 1656, 1658:* Reval.

Lifländska Landtrådet gemensamt med Lifländska Ridderskapet.
Undert. »Landträthe, Ritter- und Landschaft des Erzstifts Riga». — *Livonica* vol. 252. Dat. *1660:* Riga.

Dorpats hofrätt.
Undert. 1655: *Carl Mörner* eller *C. von Wangersheim.* 1659: C. Mörner. *Livonica* vol 278 *a.* Dat. Dorpat.

Consistorium i Reval.
Undert. *Joachim Jehringius.* — *Livonica* vol. 348. *1655, 1656:* Reval; *1657:* Stockholm.

Kyrkostyrelsen i Ingermanland.
Undert. *Henrik Stahell* och *Petrus Brommius* gemensamt. *Ingrica* vol. 53. Dat. *1654:* Narva.

Est- och Lifländska kommissioner, se nedan *Kommissioner och Kommissorialrätter.*

Gillen, se nedan afd. *Städer.* (Reval.)

Bremiska regeringen (= Regeringen för hertigdömena Bremen och Verden).

Brefven undertecknas å regeringens vägnar antingen af guvernören ensam (›Guvernör und Regierung in den Hertzogthümern Bremen und Verden‹) eller af ett eller flera af regeringsråden (›Zu der Regierung in den Hertzogth. Bremen und Verden verordtneten Canzler und Räthe‹, ›Statthalter und Regierung‹ o. s. v.). De undertecknande personerna äro 1654: *Hans Christoffer Königsmarck, Niclas von Höpken, Benedict Marschalck;* 1655: H. Chr. v. Königsmarck, *Daniel Nicolai*, N. v. Höpken och *S. Straussberg;* 1656: H. C. von Königsmarck, Daniel Nicolai; 1657: H. C. v. Königsmarck, D. Nicolai; 1658: Daniel Nicolai, N. v. Höpken, S. Straussberg; från Maj ofta af vice-guvernören *Christoph. Delph. v. Dohna;* 1659: C. D. v. Dohna, D. Nicolai, N. v. Höpken, S. Straussberg; från Augusti af guvernören *Friedrich Moser v. Filseck*; 1660: Fr. Moser v. Filseck.

Bremensia (vol. 1—6 samt vol. 44). Dat. *1654:* Stade, Bremervörde, *1655 t. o. m. 1660:* Stade. (Obs. Brefven äro försedda med talrika bilagor).

Bremiska ›Justitzcollegium.‹

Undert.: ›In der Hertzogth. Bremen und Verden zur Justiz verordnete Director und Räthe‹: *N. von Höpken, A. B. Marschalck, Marcus Pensen, Joachim Schenck.*

Bremensia. (Bland Bremiska regeringens skrifvelser). Dat. *1654 Aug.:* Stade; *1660 Febr.:* Stade.

Bremiska Consistorialråden.

Undert.: ›In den Hertzogthümern Bremen und Vehrden verordnete sämptliche Consistorialräthe‹.

Bremensia. (Bland Bremiska regeringens skrifvelser). Dat. *1657 Sept.:* Stade. (Obs. 1658 Maj bland samma regerings skrifvelser ett bref från S:t Petri kyrkans tjänare i Bremen).

Bremiska städer se nedan afd. *Städer.*

Pommerska regeringens skrifvelser.

Obs. Följande ledamöter hafva undertecknat brefven, dock icke alla samtidigt. 1654: *Johan Nicodemi Lillieström, Gierdt Antonison Rehnschiöldh, Friedrich Bohle, Simon Matthæi Rosenhand.* 1655: J. N. Lillieström, G. A:son Rehnschiöldh, Fr. Bohle, S. M. Rosenhand, *Ph. Chr. v. der Lancken, J. v. Falzburg, G. von Schröer.* 1656: J. N. Lillieström, v. Bohle, Rosenhand, v. d. Lancken, v. Falzburg el. v. Schröer. 1657: *C. G. Wrangel*, Lillieström, *Anders Gyldenklou* (från Okt.), Bohle, Rosenhand, v. d. Lancken. v. Falzburg el. v. Schröer. 1658: *P. Wirz* (Okt.), Rehnschiöldh, Bohle, *Henr. Coelest. v. Sternbach* (från Aug.), Rosenhand, v. d. Lancken, v. Falzburg el. v. Schröer. 1659: A. Gyldenklou, v. Sternbach, Rosenhand, v. d. Lancken, v. Falzburg el. v. Schröer. 1660: C. G. Wrangel, Sternbach, Rosenhand, v. d. Lancken, J. v. Falzburg.

Pomeranica. (Vol 1—4). Dat. *1654:* Stettin, Loitz, Barth, Stralsund, Greifswald; *1655:* Stralsund, Greifswald, Stettin; *1656:* Stettin; *1657:* Wolgast, Stettin, Greifswald; *1658:* Stettin, Anklam; *1659:* Stettin; *1660:* Stettin.

(Obs. Bland dessa regeringens bref befinna sig äfven den s. k. ›Lützowska kommissionens‹ skrifvelser 1659, undertecknade *D. Mevius, Ph. Chr. v. der Lancken, E. Bergelese, J. K. von Owstien.* Dat. 1659: Stralsund.)

Pommerska kammaren.

Se ofvan G. A:son *Rehnschiöldhs* bref afd. I.

Pommerska Landtständerna.
Undert.: »Die gesamten Landtetende von Prælaten, Ritterschaft und Städte alhieranwesende Deputirte».
Pomeranica. Vol. 186. Dat. *1655:* Stettin; *1658:* Greifswald. — »Sämptliche zwischen der Oder und Randow belegene Ritterschaft und Städte Pasewalk und Garz». — *Pomeranica.* Vol. 189. *1657 Nov.:* Alt-Stettin.

Pommerska universitetet i Greifswald.
Undert.: »Rector, Decani, Seniores cæterique Professores Universitatis ibidem.»
Pomeranica. Vol. 194. Dat. *1655:* Wolgast. *1656, 1657, 1659:* Greifswald.

»Capitulares S:t Marienstiftkirchen und des Pædagogii in Stettin».
Pomeranica. Vol. 177. Dat. *1657, 1658:* Stettin.

Pommerska städer, se nedan afd. *Städer.*

Wismarska Tribunalet.
Undert.: »Præsident, Vice-Præsident und Assessores».
Wismariensia. Dat. *1654, 1656, 1658:* Wismar. (Jämför emellertid ofvan afd. I. brefven från *Bengt Oxenstierna, Johan Oxenstierna* och från *D. Mevius.*)

B) *Kommissioner och Kommissorialrätter rörande inre förhållanden i Sverige och dess besittningar.*

Kommission till undersökning af bergverkens tillstånd i Sverige.
Se *Bergskollegii skrifvelser* till K. M:t för 1654. (»Relation»).

Kommission till »statens inrättande i Skåne, Halland, Blekinge och Bornholm» 1658.
Undert.: *Corfitz Ullfeldt, Gustaf Otto Stenbock, Erik Sparre* och sekreteraren *G. H. Taubenfelt.*
I saml. *Kommissionshandlingar.* (Civil. Landsorter.) Dat. *1658* från den 24 Mars till 17 Juni: Malmö.

Kommissorialrätt i Malmö angående förrädiska stämplingar April—Juli 1659 (öfver Corfitz Ullfeldt).
Undert.: *Clas Rålamb, Johan Hård, Hans Mörner, Nils Skunck, G. H. Taubenfelt* och *Benjamin Croneborg.*
I saml. *Kommissionshandlingar.* (Justitie. Polit. förbrytelser). Dat. *1659 April, Juli:* Malmö.

Kommissorialrätt i Malmö Sept.—Dec. 1659 för samma ändamål som föregående.
Undert.: *Seved Bååt, Gustaf Bielke, Johan Gyllenstierna* och *Gustaf Soop.*
I saml. *Kommissionshandlingar.* (Justitie. Polit. förbrytelser). Dat. *1659 Sept. —Dec.:* Malmö.

Kommission till undersökning af tvister rörande uppbringade fartyg.
Undert.: *Per Lindormsson Ribbing, Henrik Gerdtson Siöhielm* och *Israel Norfeldt.*

I saml. *Kommissionshandlingar.* (Finans. Uppbringningar). Dat. *1659 Juni t. o. m. Aug., Okt. t. o. m. Dec.:* Göteborg.

Kommission i Pommern, den s. k. »Lützowska kommissionen».
Undert.: *D. Mevius, Ph. Ch. v. d. Lancken, E. Bergelese* och *J. K. v. Owstien. Pomeranica.* (Bland Pommerska regeringens skrifvelser.) *1659:* Stralsund. (Rör afdömandet af en tvist rör. inkomsterna af ett amt i Pommern mellan kronan och hofmarskalken L. C. von Lützow).

Kommission i Estland, den s. k. »Revelske kommissionen», med anledning af stadens vägran att intaga garnison.
Undert.: *Gustaf Evertsson Horn, Johan Silfverstierna* och *Bengt Hansson Rehnfeldt.*
Livonica (Vol. 447). *1659 Mars:* Reval; *April:* Viborg, Reval. — (Jämför Horns och Silfverstiernas bref i afd. I).

Kommissorialrätten öfver Liflandska f. d. Landtrådet Fr. Wilhelm Patkull med anledning af hans förhållande till polackarne under kriget.
Undert., dock ej af alla samtidigt: Rådsherrarne *Carl Mörner, Gustaf Bonde, Axel Sparre, Erik Fleming* och *Johan Rosenhane* samt kommissorialrättens ledamöter *I. Lagerfelt, Daniel Behmer, Udde Ödla, Johan Stiernhöök, Olof Berling, Nils Nilsson, M. Palumbus, Michael Dubb, Caspar von Pegauberg.*
Livonica (Vol. 458 b.). Dat. *1659 Aug., Sept., Okt.:* Stockholm.

C) *Diplomatiska kommissioner.*

1. För underhandlingar med Danmark.

Svenska kommissarierna för underhandling om verkställandet af freden i Roeskilde 1658 (*Sten Bielke* och *Peter Julius Coyet*).
Danica I. Dat. *1658 Mars:* Roeskilde, Köpenhamn; *April t. o. m. Aug.:* Köpenhamn.

Svenska kommissarierna för fredsunderhandling med Danmark 1659—1660 (*Schering Rosenhane* och *Sten Bielke*).
Danica I. Dat. *1659 Aug., Sept., Nov.:* Lägret utanför Köpenhamn; *Dec.:* Helsingör; *1660 Jan.* o. *Febr.:* Helsingör.

2. För underhandlingar med Brandenburg.

Svenska kommissarierna för underhandling med Brandenburg 1655 (*Bengt Oxenstierna* och *Joh. Nicodemi Lillieström*).
Brandenburgico-Borussica. 1655: Stettin.

Svenska kommissarierna för underhandlingen i Königsberg Dec. 1655—Jan. 1656.
Se ofvan afd. I: *Erik Oxenstiernas* bref.

Svenska kommissarierna för underhandlingen i Marienburg Juni 1656 (*Erik Oxenstierna, Schering Rosenhane* och *Sten Bielke.*)
Brandenburgico-Borussica. »Förhandlingar». *1656* (Undertecknadt endast af E. Oxenstierna och S. Rosenhane). Odat.

Svenska kommissarierna för underhandlingen i Labiau Nov. 1656 (*Chr. Carl v. Schlippenbach*, *Matth. Biörnklou* och *Bartholomeus Wolfsberg.*)
Brandenburgico-Borussica. (Handl. ang. allianserna med Brandenburg). *1656 Nov.:* Labiau. (Jmf. dock ofvan under afd. I de särskilda kommissariernas bref till K. M:t).

3. För underhandlingar med England.

Svenska legaterna till England 1657—1660 (*G. Fleetwood* och *J. F. von Friesendorff*).
Anglica I. 1657 Sept. t. o. m. 1660 Mars: London.

Svenska kommissarierna för underhandling i Helsingör 1659 med engelska sändebudet Meadow (*Schering Rosenhane*, *Christer Bonde* och *P. J. Coyet*).
Anglica I. 1659 April och *Maj:* Helsingör.

4. För underhandlingar med Holland.

Svenska kommissarierna för underhandlingen i Elbing 1656 (*Erik Oxenstierna*, *Schering Rosenhane* och *Sten Bielke*).
Hollandica II. (»Förhandlingarne i Elbing»). Dat. *1656 Juli:* Marienburg. (Obs. Ehrenstens koncepter.)

Svenska kommissarierna vid underhandlingen i Helsingör 1659 (*Schering Rosenhane*, *G. Soop*, *E. Ehrensten*).
Hollandica II. Dat. *1659 Juli:* Helsingör. (Obs. koncepter för Juni o. Juli).

5. För underhandlingar med Polen.

Svenska kommissarierna för underhandling med Litaverna 1655 (*M. G. de la Gardie* och *Bengt Skytte*).
Livonica (Vol. 189). Bland M. G. de la Gardies bref. Dat. *1655 Aug.:* Riga: *Okt.:* Velona.

Svenska kommissarierna till mottagande af vissa palatinats underkastelse under Konung Karl X Gustaf Okt. 1656 (*Erik Oxenstierna*, *Bengt Oxenstierna* och *Matthias Biörnklou*) och **Dec. s. å.** (*Bengt Oxenstierna*, *Clas Rålamb* och *Gustaf Banér*).
Polonica III. (»Förhandlingar»). *1655 Okt.:* Warschau; *Dec.:* Warschau.

Svenska kommissarierna för fredsunderhandlingen med Polen 1658—1660 (*M. G. de la Gardie*, *Bengt Oxenstierna* (sedan Juli **1659**), *Chr. Carl von Schlippenbach* och *Anders Gyldenklou*).
Polonica I. 1658 Mars: Stettin; *1659 Febr. t. o. m. Juni:* Stettin; *Juli:* Stettin, Wolgast; *Aug.:* Wolgast, Stralsund; *Sept.:* Weikersdorf; *Okt. t. o. m. Dec.:* Elbing; *1660 Jan. t. o. m. Mars:* Zoppot.[1]

Svenska legaterna till Moskva 1655—1658 (*Gustaf Bielke*, *Alexander von Essen* och *Philipp von Krusenstierna*).
Muscovitica I. (Bref äfven till Rådet). *1655 Juli t. o. m. Sept.:* Riga; *Okt.:* Novgorod; *Nov.:* Moskva; *1656 Jan. t. o. m. Mars:* Moskva; *1657 Juli,*

[1] Brefserien fortsättes under följande regering.

Okt.: Moskva; *1658 Maj:* Moskva; *Juni:* Mschaga, 10 verst på andra sidan Novgorod; *Juli:* Narva. (Obs. Krusenstiernas utförliga berättelse).

Svenska kommissarierna vid fredsunderhandlingen med Ryssland 1658 (*Gustaf Bielke, Bengt Horn, Johan Silfverstierna* och *Philipp von Krusenstierna*).
Muscovitica I. (Bref äfven till Rådet). *1658 Juli t. o. m. Okt.:* Narva; *Nov.:* Narva, Valliesaar; *Dec.:* Valliesaar (där stilleståndet afslöts den 20 Dec.)

Svenska kommissarierna för fredsunderhandlingen med Ryssland 1659—1661 (*Bengt Horn, Gustaf Banér, Johan Vestring* el. *Anders Wallwiek*).
Muscovitica I. 1659 Juli t. o. m. Sept.: Riga; *Okt.:* Riga. Wolmar, Manikylä: *Nov.:* Pyhästkylä, Fellin. Reval; *Dec.:* Reval; *1660 Jan., Febr.:* Reval.[1]

Svenska kommissarierna för underhandling om gränsen mot Ryssland 1659—1660 (*C. von Wangersheim, Carl Stackelberg* och *Wolmar von Schlippenbach*).
Muscovitica II. 1659 Juli: »Anfm Tractirplatze zur Gränzlegung gegen Thomasdorff im Ürkullschen», Rummelschanze; *Aug.:* Thomasdorff, Rummelschanze; *Sept.:* Riga, Thomasdorff; *Okt.:* Riga.[1]

7. För underhandlingar med Siebenbürgen.

Svenska kommissarierna för underhandling med G. Rakoczy 1656 (*H. C. von Sternbach* och *G. Velling*).
Transsylvanica. 1656 Juli: Szetten; *Aug.:* Clausenburg, Weissenburg; *Sept. o. Okt.:* Weissenburg; *Nov.:* Radnoten(?), Weissenburg; *Dec.:* Clausenburg.

8. För underhandlingar med Turkiet.

Svenska legaterna till Turkiet 1657 (*Claes Rålamb* och *G. Velling*).
Turcica. 1657 Juni t. o. m. Dec: Konstantinopel.

9. För underhandling med Tyskland. Kejsaren.

Svenska kommissarierna 1656 (*Bengt Oxenstierna* och *Lars Cantersten*).
Germanica B. (»Handl. rör. Sveriges förbindelse med Österrike»). *1656:* Warschau (ett defekt bref).

10. För underhandlingar vid Tyska kretsdagar.

Svenska kommissarierna till kretsdagen i Braunschweig 1654 (*Bengt Oxenstierna, D. Mevius* och *A. B. Marschall*).
Germanica D. I. 1654 Okt. t. o. m. Dec.: Braunschweig.

Svenska kommissarierna till kretsdagen i Leipzig 1654 (*Fr. Bohle* och *B. Ph. Michaelis*).
Germanica C. I. 1654 Nov.: Leipzig.

Svenska kommissarierna till kretsdagen i Lüneburg 1657 (i Okt.: *Daniel Nicolai, A. B. Marschall* och *Johan Schmidt*; i Nov. och Dec.: *David Mevius, H. C. von Sternbach* och *A. B. Marschall*).
Germanica D. I. 1657 Okt., Nov., Dec.: Lüneburg.

---

[1] Brefserien fortsättes under följande regering.

Svenska kommissarierna till kretsdagen i Leipzig 1658 (*Ph. Chr v. der Lancken* och *Herman Wulfradt*).
Germanica C. I. 1658 Febr.: Leipzig.

D) *Främmande statsmyndigheter och korporationer.*[1]

Engelska parlamentet.
Anglica. 1659 Juni, Aug.: Westminster (undert. *Gulielmus Lenthall*, Parliamenti Reipublicæ Angl. Prolocutor).

Generalstaterna.
Hollandica IV. 1654 Juli, Okt., Nov.; 1655 Mars, April; 1656 Febr., Mars; 1657 Aug.; 1659 Maj.

Hamburgs domkapitel.
Germanica D. II. 1654: Hamburg.

Hansedagen.
Germanica D. V. 1659 (Lübeck och Hamburg).

Polska arméns och palatinats ombud.
Polonica III (»Förhandlingar»). *1655 Okt.* (Undert.: *Wladisl. Dornin af Ostrog, Joh. Tartad* och *Georg Lubienski; Alex. Koniecpolski, Johan Sapieha, Joh. Sobieski, Demetrius Georg af Zbaraw, Alex. Hilarius Potubinski; Stan. Potocki, Stan. Lanskoronski, Pakoslav Lanskoronski, Martin Dembicki; Johan Moskorovski, Andreas a Szunski Wissovatski, Stan. Lubienski, Nicol. Przypkovski, Chr. Medzeniski); 1656 Febr.* (A. Koniecpolski, Joh. Sobieski, Joh. Sapieha, Dem. Georg af Zbaraw, *Casimir Piaseczynski*).

Tyska kurfurstekonventet i Frankfurt am Main 1658 (Undert. »S. Romani Imperii Electores in conventu electorali præsentes et absentium legati»).
Germanica A. II. 2. 1658 Maj, Juni: Frankfurt am Main.

Tyska riksdeputationsdagen i Frankfurt am Main 1657 (Undert. »Sacri Romani Imperii Electorum, Principum et Ordinum ad præsentem ordinariæ deputationis imperialis conventum legati, consiliarii et mandatarii»).
Germanica A. II. 2. 1657: Frankfurt am Main.

E) *Städer.*

1. I egentliga Sverige och Finland.

Alingsås (*1655 Febr.*). — **Björneborg** (*1659*). — **Borgå** (*1659*). — **Borås** (*1655*). — **Ekenäs** (*1655.* Undert. Peder Pedersson). — **Eksjö** (*1654. Odat.*) — **Falköping** (*1655*). — **Falun** (Undert. Borgmästare och Råd samt de 24 Bergslagens äldste och samtlige gemene man. *1655 Maj; 1658 Sept.*). — **Gamla Karleby** (Odat.) — **Gefle** (Odat.) — **Göteborg** (Undert. »Burggrefve, Præsident och samtl. Rådsförvandter i Göteborg» el. »Præsident och samtel. Råds-

[1] Regerande furstar finnas dock upptagna i Afd. I. under sina respektive länders namn. Städer upptagas nedan under Afd. II E.

förvanter»; ett bref undertecknadt J. Risingh. *1654 Juni, Sept., Okt.; 1655 Jan.; 1657* (äfven till Rådet) *Sept.; 1658 Mars, Aug., Sept.; 1659 Febr., Mars*). — **Halmstad** (*1654 Okt.; 1655 Febr.*) — **Hedemora** (Odat.). — **Helsingborg** (*1658 April*). — **Helsingfors** (*1654 Juni:* Upsala; *1655, 1657, 1659 Okt.:* Helsingfors; *1660 Jan.:* Göteborg). — **Hernösand** (*1659:* Hernösands rådhus: *1660*). — **Hjo** (*1655 Febr., 1659 Nov.*). — **Hudiksvall** (*1655 Febr., 1659 Okt., 1660 Okt.*). — **Jakobstad** (Odat.). — **Jönköping** (*Odat., 1659 Dec.:* Jönköping, *1660 Febr.:* Göteborg. - Undert. Thore Pedersson å stadens vägnar). — **Kalmar** (*1654 Sept.* Undert. Johan Eriksson Rosenlund och Benedictus Gustafsson å Borgmästare o. Råds vägnar); *1655 April* (Undert. Borgm. Mårten Hansson); *Maj* (Undert. Herredagsmannen Mårten Hansson och Nils Persson): Stockholm; *1657 Nov., 1658 Aug., Nov.* [äfven till Rådet]; *1659:* Kalmar). — **Karlstad** (*Odat.*). — **Kristianstad** (*1658*). — **Kristinehamn** (*1655 Febr.*) — **Kristinestad** (*Odat.*) — **Landskrona** (*1658 Mars*). — **Linköping** (*1657 Febr. - Obs.* Bref undertecknadt: »Episcopus et consistoriales opå sina och samptel. presterskapets vägnar samt Borgmästare och Råd opå sine och samptel. borgerskaps vegna i Linköping»). — **Lund** (*1658 Mars*). — **Malmö** (*1658 Mars*). — **Mariestad** (*Odat.*). — **Nora** (*Odat.*). — **Norrköping** (*Odat.* - Undert. Daniel Leijonstierna; Nils Andersson, Norrköpings stads fullmäktige). — **Norrtelge** (*Odat.*). — **Ny Karleby** (*Odat.*). — **Nyköping** (*1654 Aug.; 1655:* Nyköpings östra församling; *1659 Jan.* - Undert. af flera borgare). — **Nyslott** (= Savolax Nystad. *Odat.*). — **Nystad** (i Finland) (*1655 Febr.* - Undert. Erland Håkansson, syndicus; *1659*). — **Piteå** (*1654* o. *odat.*). — **Ronneby** (*1658 April:* Ronneby, Malmö; *1660 Jan.:* Ronneby). — **Sala** (*Odat.*). — **Sigtuna** (*Odat.* och *1660*). — **Simrishamn** (*1658*). — **Skara** (*1655 Febr.*). — **Skeninge** (*Odat.*) — **Sköfde** (*Odat.*, beklagande Sköfdes förläning åt Schlippenbach). — **Stockholm** (*1654 Aug., Dec.; 1657* [till Rådet] *Sept., Nov.; 1659 Sept.*). — **Söderköping** (*1655 April:* Stockholm. - Undert. af Borgmästare och Råd samt »på samptlige Skinberga församlings vegnar Erik Andersson och Hans Hansson»; *1659 Okt.*). — **Södertelge** (*Odat.*) — **Sölvesborg** (*1658 Mars*). — **Torneå** (*1654* och *odat.*). — **Torshälla** (*Odat.*). — **Trosa** (*Odat.*). — **Uleåborg** (*Odat. 1657 Mars.* Undert. Stephan Eskilsson, not. publ.). — **Umeå** (*Odat. 1654*). — **Upsala** (*1655 Febr., 1657 Dec.* till Rådet). — **Vadstena** (*Odat.*). — **Vasa** (*1655 Febr.*). — **Vestervik** (*Odat.*). — **Vesterås** (*1654, 1657.* Till Rådet). — **Viborg** (*1654* och *odat.*). — **Vimmerby** (*1659 Nov.* och *odat.*). — **Vänersborg** (*1654, 1655 Febr.; 1658 April, Maj:* Göteborg. Undert. Anders Persson Wätterman). — **Växjö** (*Odat.*). — **Ystad** (*1658 April*). — **Åbo** (*1654 Juni; 1659 Dec.*). — **Åmål** (*1655*). — **Örebro** (*1655*). — **Öregrund** (*Odat.*). — **Östhammar** (*Odat.*).

I samlingen *Städernas besvär.*

2. Städer i Estland, Lifland och Ingermanland.

Narva. — *Ingrica* Vol. 38 (Äfven till Rådet). *1654, 1655, 1659.*

Pernau. — *Livonica* Vol. 267. *1655.*

Reval. — *Livonica* Vol. 256 (Äfven till Rådet). *1655* (Undert. Michael Poulson och Christ. Kock); *1656, 1657, 1658* och *1659.* — Äfven gemensamt med *gillena i Reval.*

Riga. — *Livonica* Vol. 258. *1659* odat.

3. Städer i Sveriges tyska provinser.

Anklam. — *Pomeranica* Vol. 182. *1659.*

Greifswald. — *Pomeranica* Vol. 182. *1656* (Flera borgare gemensamt), *1657, 1659* (Staden och *universitetet* gemensamt).

Stade. — *Bremensia* Vol. 56. *1657* (Barbereareamtet i Stade).

Stettin. — *Pomeranica* Vol. 175. *1654, 1655, 1656, 1657, 1658, 1659, 1660.* — Vol. 177 (»Alterleute des Sieglerhauses und Kaufmans- wie auch neun Hauptgewerbe und gemeine Bürgerschaft»). *1655, 1659.*

Stralsund. — *Pomeranica* Vol. 178. *1656, 1657, 1658, 1659.*

Usedom. — *Pomeranica* Vol. 183. *1657.*

Wismar. — *Wismariensia. 1656, 1657, 1659.*

Wolgast. — *Pomeranica* Vol. 183. *1655, 1657.*

4. Städer i det öfriga Tyskland.

Augsburg. — *Germanica F. III. 1657 Juli* (Undert. »Stadtpfleger, Bürgermeister, Geheimbde und ganze Rath der Augsburgischen Confession»).

Bremen. — *Germanica D. III. 1659 Febr.*

Cöln vid Rhen. — *Germanica G. 1659 April.*

Erfurt. — *Germanica G. 1659 April.*

Hamburg. — *Germanica D. II. Borgmästare och Råds bref. 1659 Jan., Maj, Juli, Aug.:* Hamburg; (»Sämbtliche Alten der Kauffmansbörse hierselbst».) *1659 Juli:* Hamburg. — *Domkapitlet* (»Thumdechant Senior und Capitularen daselbst»). *1654 Sept.:* Hamburg.

Lübeck. — *Germanica D. V. 1659 Jan., Mars, April, Juni t. o. m. Okt.*

Schoendorf i Würtemberg. — *Germanica G.* (Undert. »Specialis Pfarrer und diener am Wort Gottes auch Vogt, Bürgermeister und Gericht zu Schoendorf im Herzogthumb Würtemberg»). *1656 Mars:* Schoendorf.

5. Städer i Polen och Preussen.

Bromberg (= Bidgostiæ civitas). — *Acta Hist.* Odat.

Danzig. — *Polonica III. 1657 Okt.* (Endast en kopia).

Elbing. — *Polonica III. 1659 Jan., Febr.* och *Sept.*

Friedland. — *Acta Hist. 1657.*

Marienburg. — *Polonica III.* Odat.

Neumark i Preussen. — *Acta Hist.* Odat.

Nordenburg. — *Acta Hist.* Odat.

Thorn. — *Polonica III. 1658 Dec.*

Wegrow. — *Acta Hist. 1657.*

MEDDELANDEN

FRÅN

Rättelse.

Sid. 152 rad. 3 u. *står:* **Rosencrantz,** Günther: dansk öfverste i svensk tjänst:
läs: **Rosenskans** el. **Rosenschantz,** Günther: öfverste i svensk tjänst.

XXIV.

STOCKHOLM
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
1900

MEDDELANDEN

FRÅN

SVENSKA RIKSARKIVET

UTGIFNA AF

C. T. ODHNER.

XXIV.

STOCKHOLM
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
1900

Årsberättelse för år 1899.

Till Konungen.

Den berättelse, som det tillkommer mig att afgifva med redogörelse för Riksarkivets tillstånd och verksamhet under sistförflutna år, får jag härmed i underdånighet öfverlemna.

Den *ordinarie* tillökningen i Riksarkivets samlingar, hvilken utgöres af leveranserna från Eders Kongl. Maj:ts kansli (bil. A), utgör tillsammans 363 band, oinbundna volymer och fasciklar. Härtill har Justitiedepartementet bidragit med 33, Justitierevisionen har aflemnat 113, Civildepartementet 81, Finansdepartementet 59 och Ecklesiastikdepartementet 77, hvarjemte från Justitiedepartementet aflemnats 38 st. originalförordningar. Den *extraordinarie* tillökningen (bil. B) utgör 37 band, volymer och fasciklar, 11 pergamentsbref och 20 andra lösa handlingar. Det mesta häraf har erhållits genom gåfvor. Bland dessa ber jag att få fästa uppmärksamheten på en afskrift af Drottning Kristinas inventarium, som skänkts af envoyén i Rom friherre C. Bildt; originalet tillhör markis Azzolinos samling i Florens. En del af-

skrifter ur samma samling äfvensom förteckning öfver Drottning Christinas svenska bref och koncepter har skänkts af lektor H. R. Huldt, som tillbragt vintern i Rom. Härigenom har Riksarkivet fått ett värdefullt supplement till den stora samling af afskrifter ur Azzolinska arkivet, som det förut egde, åvägabragt genom fil. d:r sedermera kanslirådet G. Sanndahl. Af grefve W. Liljencrantz, som förut öfverlemnat många vigtiga handlingar ur riksrådet grefve Joh. Liljencrantz' efterlemnade papper, har Riksarkivet emottagit ytterligare bidrag af samma slag. Från sterbhuset efter grefvinnan Clara Bonde, född Rålamb, har Riksarkivet emottagit 9 originalbref från konung Karl XI till biskop H. Spegel m. fl. handlingar.

Sedan det arbete för utgallring ur Justitierevisionens och Generalauditörsembetets äldre handlingar, som enligt Eders Kongl. Maj:ts nåd. bref d. 5 Juni 1885 någon tid pågått inom Riksarkivet, fullbordats för perioden 1700—1789, har Eders Kongl. Maj:t på min underd. hemställan medgifvit, dels att begynnelsepunkten för gallringen finge framflyttas från den först stadgade tiden 1680 till år 1700, dels att, då det utrymme som Riksarkivet numer disponerar icke gjorde det nödvändigt att påskynda det år 1885 under andra förhållanden påbjudna gallringsarbetet, det tills vidare finge anstå med detta arbete. Några mindre efterarbeten till nämnda gallring hafva under året utförts af f. d. akademisekreteraren J. K. Kreüger, hvilken under hela arbetstiden tjenstgjort såsom rättskunnig granskare af handlingarne. Till den utgallring, som senast föreslagits af undertecknad, neml. af justitierevisionshandlingar hörande till åren 1700—1718 och af generalauditörshandlingar för tiden 1700—1789, har Eders Kongl. Maj:t genom nåd. skrifvelse d. 19 sistl. Maj gifvit sitt bifall.

Riksarkivets bibliotek har under året ökats med 639 tryckalster (band och häften), af hvilka 177 förvärfvats genom inköp för det härtill å stat anvisade belopp, men den långt större delen (462 st.) erhållits såsom gåfvor. Dylika bokgåfvor hafva öfverlemnats af följande utländska institutioner. I *Danmark* Genealogisk Institut, Rigsarkivet och Selskab for Udgivelse af Kilder til dansk Historie; i *Finland* Finska historiska samfundet, Finska kyrkohistoriska samfundet, Helsingfors' universitet och Åbo stads historiska museum; i *Italien* Biblioteca apostolica Vaticana; i *Norge* den norske historiske Kildeskriftkommission, Rigsarkivet och Videnskabsselskabet i Kristiania; i *Ryssland* Gesellschaft für Geschichte und Alterthumskunde der Ostseeprovinzen Russlands (Riga) och Historisk-filologiska sällskapet i Niejine; i *Tyskland* Verein für Meklenburgische Geschichte und Alterthumskunde (Schwerin); i *Österrike* Polska historiska samfundet i Lemberg. Enskilda gifvare voro: d:r J. A. Almquist, d:r Fr. Arnheim (Berlin), d:r G. Berg, d:r S. Clason, professor G. Forstén (S:t Petersburg), oberstlöjtn. H. W. Harbou (Köpenhamn), rektor H. Hernlund, lektor E. Hildebrand, herr A. Hirschberg (Lemberg), riksarkivarien H. J. Huitfeldt-Kaas (Kristiania), docenten J. R. Kjellén, stiftsarkivarien Kr. Koren (Trondhjem), professor K. G. Leinberg (Helsingfors), d:r O. Malmström, professor frih. A. E. Nordenskiöld, riksarkivarien C. T. Odhner, professor M. G. Schybergson (Helsingfors), hofmarskalken C. G. U. Silfverstolpe, geheime archivrath P. F. v. Stälin (Stuttgart), arkivarien frih. B. Taube, arkivarien A. Thiset (Köpenhamn), docenten L. Weibull, pastor R. Winkler (Estland) och lektor F. Ödberg.

Riksarkivet har å sin sida utdelat sina publikationer eller delar deraf till åtskilliga in- och utländska samfund och personer.

Under året har Riksarkivet emottagit besök till ett antecknadt antal af 6,094; expeditionernas antal uppgick till flere gånger nämnda summa. De som begagnat arkivets samlingar utgjorde ett antal af 376 personer, bland hvilka 31 voro utländingar. De utländske forskarne voro från *Danmark* 1, från *Finland* 19, från *Nederländerna* 2, från *Norge* 3, från *Norra Amerikas Förena stater* 2, från *Ryssland* 2 och från *Tyskland* 2.

Ett annat vittnesbörd som visar, hur mycket Riksarkivet anlitas af in- och utländske forskare, äro de betydande afskrifningsarbeten, som här utföras. Under årets lopp har ett antal af 9 afskrifverskor haft sysselsättning, 2 à 3 af dem nästan oafbrutet under hela året. En del af afskrifterna ombestyres på enskild väg. Af de från utlandet beställda utgå de flesta i Riksarkivets namn; flertalet af dessa går till Tyskland och rör 1600-talets historia.

Inom Riksarkivets ordinarie tjenstemannapersonal har under året en stark omsättning egt rum, så stark att Riksarkivets historia näppeligen kan uppvisa något motstycke dertill. Den 28 Mars erhöll arkivarien frih. B. Taube vid uppnådd pensionsålder nåd. afsked; i ledigheten efter honom blef amanuensen d:r S. Bergh d. 19 Maj utnämnd till arkivarie, och till amanuens efter Bergh utnämndes d. 4 Aug. e. o. amanuensen d:r G. Berg. Den 21 April erhöll amanuensen E. A. Wallmark vid uppnådd pensionsålder nåd. afsked; till hans efterträdare utnämndes d. 2 Juni e. o. amanuensen d:r P. H. S. Sondén. Den 3 Juni afled arkivarien hofmarskalken C. G. U. Silfverstolpe; till arkivarie i hans ställe utnämndes d. 22 Sept. amanuensen Sondén och till dennes efterträdare såsom amanuens utnämndes d. 30 Nov. e. o. amanuensen fil. kand. C. A. H. Hammarskjöld. Med anledning af de skedda förändringarne

inom arkivariegraden har jag vidtagit en ny fördelning af arbetena mellan Riksarkivets tre arkivarier, så att arkivarien Westrin öfvertagit ledningen af historiska afdelningens första sektion, arkivarien Bergh af administrativa afdelningen och arkivarien Sondén af historiska afdelningens andra sektion. F. d. arkivarien frih. Taube har, med den rätt Eders Kongl. Maj:t tillerkänt honom vid afskedstagandet, utan ersättning tjenstgjort såsom biträdande arkivarie, hvarigenom Riksarkivet fortfarande kunnat tillgodogöra sig hans erfarenhet och insigter. Dessutom har f. d. amanuensen Wallmark på särskildt uppdrag af mig varit sysselsatt med att afsluta vissa af honom under hans tjenstetid utförda arkivaliska arbeten.

Såsom e. o. amanuenser hafva tjenstgjort hela året lektor E. Hildebrand, kammarherren J. B. T. Beskow, kammarherren grefve A. A:son Lewenhaupt, vice slottsarkivarien d:r J. A. Almquist och docenten d:r S. Clason, under största delen af året fil. kand. Hammarskjöld, under hälften af året hofintendenten, numera arkivarien i Vadstena L. M. V. Örnberg, d:r Sondén, d:r Berg och d:r H. Rosman samt under två månaders tid docenterna d:r A. Stille och d:r L. U. A. Weibull. Af dessa hafva Hildebrand under hela året samt under en del deraf först Örnberg, Sondén och Berg och efter deras befordran till ordinarie tjenst Hammarskjöld, Almquist och Clason uppburit bestämda årsarfvoden med tre timmars daglig tjenstgöringsskyldighet, de öfriga hafva åtnjutit tillfälliga arfvoden.

De ordinarie tjenstemännen hafva under året begagnat den rätt till semester, som dem tillkommer. Tjenstledighet har åtnjutits af riksarkivarien en vecka, hvarjemte en arkivarietjenst stått ledig 2 3/4 månader, en annan 3 3/4 månader, samt en amanuensbefattning något öfver 1 3/4 månad, en annan 2 1/2 månader och

en tredje 2 1/4 månader. Under de tider, då vikarie erfordrats, har riksarkivarieembetet bestridts af arkivarien Westrin under 1 3/4 månad, arkivarietjenst förrättats af amanuensen Lundgren 5 månader, af amanuensen Sondén 2 1/2 månader, af amanuensen Berg 1 månad, af hofintendenten Örnberg 1/3 månad, af lektor Hildebrand 1 månad och af kand. Hammarskjöld 1/2 månad. Amanuenstjenst har uppehållits af d:r Sondén 2 månader, af d:r Berg 1 månad, af kand. Hammarskjöld 2 1/2 månader, af grefve Lewenhaupt 2 månader, af d:r Almquist 4 1/2 månader, af doc. Clason 3 1/4 månader, af d:r Rosman 1 1/2 månad samt af docenterna Stille och Weibull hvardera 1/2 månad.

Om jag derefter öfvergår till en redogörelse för de vigtigaste af de arbeten, som utförts af Riksarkivets embets- och tjenstemän, så får jag först nämna, att äfven detta år riksarkivariens tid varit mycket upptagen af de underd. utlåtanden och andra förberedande arbeten, som påkallats för de nya landsarkivens organiserande. Härtill får jag tillfälle att längre fram återkomma. På Riksarkivets *administrativa* afdelning har som vanligt det mesta arbetet egnats den dagliga expeditionen samt granskning af leveranserna från departementen och de från dem och andra embetsverk inkommande lånereqvisitionerna. För öfrigt har en summarisk förteckning upprättats öfver alla den administrativa afdelningens samlingar. Samlingen af hofrätternas underd. skrifvelser i administrativa och ekonomiska ärenden är slutordnad. En specificerad förteckning öfver samlingen af militära meritförteckningar är påbörjad. Uppbringningskommissionernas handlingar (1691—1701) hafva ordnats och förtecknats.

Inom den *historiska* afdelningens båda sektioner hafva utförts bl. a. följande arbeten. Förtecknandet af

medeltidens pappersdokument i regestform har fortgått från 1489 till och med 1500. På den afdelning af de diplomatiska handlingarne, som benämnes Anglica, har arbetet för dess ordnande och förtecknande fortgått. Likaså fortgår arbetet för ordnande af den genom senare accessioner mycket utvidgade samlingen Livonica. En från Kommerskollegiet öfverlemnad samling af svenska ministrars och konsulers bref till kollegiet för tiden 1723—1816 har ordnats och förtecknats (35 vol.). Under rubriken »Handel och sjöfart» hafva flere smärre samlingar sammanförts, ordnats och förtecknats (134 vol.). Samlingen af konsistoriernas underd. skrifvelser (578 vol.) har reviderats och förtecknats, hvarjemte en revision af öfriga »Ecclesiastica» påbörjats. Acta historica för Gustaf I:s och Karl X Gustafs regeringar äro slutordnade. Olivekransska samlingen har ordnats och förtecknats. Af den stora samlingen »Stegeborgsarkivet» har den del som omfattar hertig Adolf Johans papper ordnats. På samlingarne Danica och Muscovitica samt Riksdagsacta och Biographica hafva åtskilliga kompletteringsarbeten utförts. Register äro upprättade öfver Sekreta utskottets protokoll 1771—1772 samt öfver Handels- och manufakturdeput:s protokoll 1742—1743.

Arkivarien Westrin, som med understöd af statsmedel besökte den internationella *Kongressens för diplomatisk historia* sammanträde i Haag d. 1 Sept. 1898 och följande dagar, har till Riksarkivet aflemnat en utförlig berättelse om nämnda kongress jemte 10 tryckta bilagor.

Riksarkivet har under året fortsatt den publikation af för fäderneslandets historia vigtiga handlingar, hvartill Riksdagen på Eders Kongl. Maj:ts framställning beviljat nödiga medel. Af *Konung Gustaf I:s registratur*, hvars utgifvande efter V. Granlunds död öfvertagits af amanuensen d:r Berg, har nittonde delen (året 1548)

färdigtryckts och registret till adertonde delen lagts under pressen. Af *Svenska riksrådets protokoll*, utgifna genom S. Bergh, hafva tryckts 10 ark af nionde delen (året 1642). Af *Svenska riksdagsakter jämte andra handlingar som höra till statsförfattningens historia under tidehvarfvet 1521—1718*, utgifna genom E. Hildebrand, har andra delens senare afdelning fullständigt utkommit, och af tredje delen, hvars förra afdelning af särskilda skäl tidigare utgifvits, har fortsättningen lagts under pressen. Det af Posseska donationsfonden bekostade urkundverket *Svenskt Diplomatarium*, hvars utgifvande några år hvilat, kommer inom kort att fortsättas, i det att register till den yngre seriens tredje del utarbetats af H. Rosman och ett supplementband till den yngre serien (1401—1420) kommer att utgifvas af K. H. Karlsson, sedan han återvändt från Rom. För verkets vidare fortsättande äro betydande förarbeten gjorda dels af d:r Karlsson, hvars afskrifter ur Vatikanska arkivet komma Diplomatariet till godo, dels ock af Riksarkivets tjenstemän. Artisten Sörling har fortsatt att afteckna sådana sigill å medeltidsbref, som genom sitt skick hotas af snar förstörelse.

Af *Meddelanden från svenska Riksarkivet* har under året utgifvits tjugutredje häftet, till hvars tryckning Eders Kongl. Maj:t beviljat särskildt anslag.

Riksarkivets räkenskaper hafva efter hofmarskalken Silfverstolpes död förts af arkivarien Bergh. Arkivarien Westrin har fört protokollet vid sammanträdena mellan riksarkivarien och arkivarierna. Biblioteket har under årets förra hälft vårdats af arkivarien Bergh, under den senare hälften af e. o. amanuensen d:r Almquist.

Sedan på Eders Kongl. Maj:ts nåd. framställning Riksdagen 1897 beviljat en summa af 38,800 kr. till anordnande af ett landsarkiv på Vadstena slott, ett anslag som 1899 tillökades med 5,500 kr. till en värmeledning, och sedan Riksdagen 1898 ytterligare beviljat till landsarkivets organiserande på ordinarie stat 5,800 kr. och på e. o. stat för en gång 1,000 kr., så blef stat för det nya landsarkivet genom Eders Kongl. Maj:ts nåd. bref d. 27 Maj 1898 fastställd[1], och jag fick nåd. befallning att kungöra arkivariebefattningen vid landsarkivet till ansökning ledig. Detta skedde i slutet af året, och blef derefter e. o. amanuensen i Riksarkivet hofintendenten L. M. V. Örnberg d. 26 Maj 1899 utnämnd att från och med 1 nästföljande Oktober vara arkivarie vid landsarkivet i Vadstena. Efter det undertecknad på nåd. befallning afgifvit underd. förslag till instruktion för landsarkivet och till bestämmelser rörande öfverlemnande af arkivhandlingar till landsarkivet, och sedan jag d. 10 sistl. Aug. inkommit med underd. förslag till vissa tillägg och ändringar, täcktes Eders Kongl. Maj:t d. 22 Sept. såväl fastställa nåd. instruktion för landsarkivet som utfärda kungörelse ang. öfverlemnande af arkivhandlingar till landsarkivet i Vadstena[2]. Enligt den nåd. instruktionen står landsarkivet under riksarkivariens uppsigt och ledning, och det åligger dess arkivarie att senast d. 15 Jan. hvarje år till riksarkivarien afgifva berättelse om landsarkivets skick och om hvad som under det förflutna året timat i afseende på arkivaliernas tillväxt och deras anlitande samt fortgången af arkivariens och hans biträdens arbeten. En dylik årsberättelse har i föreskrifven tid inkommit från arkivarien Örnberg, och får jag ur densamma underd. meddela följande.

[1] Se s. 201 ff.
[2] Se ss. 203 ff. 210 ff.

Då arkivarien den 1 sistl. Okt. tillträdde sin befattning, återstod ännu ansenligt af de å Vadstena slott pågående inredningsarbetena. Dessa afslutades först vid jultiden, och hade derefter Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Östergötlands län förordnat, att afsyning af arkivlägenheterna skulle ega rum så snart ske kunde. På grund häraf har derstädes ej annat tjenstearbete kunnat under höstmånaderna förrättas än uppackning af de till landsarkivet ankomna boklårar. Dessutom har arkivarien i sin bostad varit sysselsatt med den för landsarkivets första inrättning nödiga brefvexling. Så snart den nåd. instruktionen och kungörelsen af d. 22 Sept. kommit honom till handa, utfärdade han till vederbörande myndigheter i Östergötlands län skrifvelser rörande arkivhandlingars öfverlemnande till landsarkivet. Endast från några få af nämnda myndigheter hade ännu svar inkommit, och torde inga sändningar af arkivalier kunna ditväntas tidigare än nästinstundande vår.

Jemlikt § 16 i instruktionen har arkivarien till e. o. amanuens vid landsarkivet antagit skriftställaren K. A. af Schmidt, hvilken fått sig tilldeladt ett fast årsarfvode mot bestämd daglig tjenstgöringsskyldighet. Äfvenledes har han antagit vaktmästare vid landsarkivet, hvilken tillika tjenstgör såsom slottsvakt och såsom sådan åtnjuter fri bostad.

Stockholm den 31 Januari 1900.

Underdånigst
C. T. ODHNER.

Bil. A.

Specifikation på den *ordinarie* tillökningen år 1899 i Riksarkivets samlingar genom leveranser från Kongl. Maj:ts Kansli:

Från *Kongl. Justitiedepartementet:*

Underdånig petition angående vissa ändringar i strafflagen, hörande till departementets föredragning den 14 Febr. 1890	11	band.
Registratur för år 1897	1	»
Statsrådsprotokoll i justitiedepartementsärenden för åren 1870 och 1871	4	»
Afgjorda handlingar för år 1891	17	vol.

samt 38 stycken originalförordningar.

Från *Kongl. Justitierevisionen:*

Afgjorda handlingar i revisionsmål för år 1896	41	»
D:o d:o i besvärs- och ansökningsmål för samma år	72	»

Från *Kongl. Civildepartementet:*

Statsrådsprotokoll för åren 1880—1885	24	band.
Registratur för åren 1888 och 1889	8	»
Afgjorda handlingar för år 1896	46	vol.
D:o d:o supplement till åren 1870, 1873, 1874, 1883—1885, 1888, 1890—1895	3	»

Från *Kongl. Finansdepartementet:*

Afgjorda handlingar för år 1886 (supplement)	2	»
D:o d:o för åren 1887 och 1888	36	»
Diarier för åren 1846—1849	8	band.
Protokollslista vid Handels- och finansexpeditionen för åren 1777 och 1778	1	»

Förteckning öfver statsrådsprotokoll i handels- och finansärenden för åren 1809—1813 och 1820—1822	1 band.
Förteckning öfver kongl. förordningar, utgångna från Handels- och finansexpeditionen under åren 1773—1790 och 1809—1833	4 »
Annotationsbok öfver utlösta skeppslicenser 1812 och 1813	1 »
Handels- och finansexpeditionens riksdagsdiarier för åren 1810 och 1812	1 »
	2 fasc.
Redogörelse för medel till uppköp af hästar i Ryssland 1813	1 band.
Originalförordningar 1840—1883	2 vol.

Från *Kongl. Ecklesiastikdepartementet:*

Statsrådsprotokoll för åren 1886—1889	10 band.
Afgjorda handlingar för år 1895	67 vol.

Tillsammans 363 band,
oinbundna volymer och fasciklar jemte 38 originalförordningar.

Bil. B.

Specifikation på den *extra ordinarie* tillökningen år 1899 i Riksarkivets samlingar dels genom leveranser från offentliga verk och myndigheter, dels genom gåfvor och köp.

Genom leveranser:

Från *Riksgäldskontoret:*

1895 års riksdagsbeslut	1 band.
1896 » d:o	1 »

Från *Pastorsembetet i Husby, Lyhundra och Skederid:*

Sjuhundra häradsrätts protokoll 1702—1707, 1710, 1719—1734	3 »
	1 fasc.
Sjuhundra häradsrätts tingshandlingar 1708, 1715, 1717—1727, 1735	3 vol.

Genom gåfvor:

Af *Kanslisekreteraren J. K. Almqvist:*

Handlingar angående f. d. presteståndets enskilda angelägenheter . . . . . 10 fasc.

Af *Envoyén Frih. C. Bildt:*

Inventario della Regina Christina. Afskrift.

Af *Grefvinnan Clara Bondes, född Rålamb, sterbhus genom Öfverståthållaren frih. Tamm:*

Originalbref från konung Karl XI till biskop H. Spegel 1687—1696. 9 st.

Konung Karl XII:s permission för registratorn Joachim Düben 1705. Original.

Ett bref från drottning Ulrika Eleonora till svenska envoyén i London Carl Sparre 1733. Egenhändigt koncept.

Bytes-, salu- och fastebref å pergament, 1600- och 1700-talen. 11 st.

Af *Docenten S. Clason:*

Två bref från konung Gustaf II Adolf, dat. den 14 Aug. 1615. Afskrifter.

Två handlingar angående underhandlingarna mellan Sverige och Polen 1629 och 1635. Afskrifter.

Af *Sekreteraren i Svea hofrätt A. E. Durling:*

Reglemente för deltagarne och fullmäktige i generaltullarrende-societeten 1776. Original.

Handlingar angående slägten Durling, deribland en bouppteckning efter rusthållaren S. Persson Durling 1799 . . . . . 1 vol.

Af *v. Häradshöfdingen F. R. Egerström:*

Bref till drottning Charlotte och hennes koncepter 1818 . . . . . 1 fasc.

Bref och handlingar angående döfstumundervisningen . . . . . 2 vol.

Bref och handlingar, som tillhört öfverste O. J. Hagelstam, 1854 och 1855 . . . . . 1 fasc.

Af *Lektor H. R. Huldt:*

Förteckning på drottning Kristinas svenska bref och koncepter, tillhöriga markis Azzolino . . . 1 fasc.
Afskrifter af några drottning Kristinas svenska koncepter . . . . . 1 »

Af *f. d. Akademisekreteraren J. H. Kreüger:*

Om de svenska gårdsrätterna, afhandling af J. Kreüger, med bilagor . . . . . 1 »

Af *Godsegaren grefve W. Liljencrantz:*

Statssekreteraren friherre Johan Liljencrants' egenhändiga koncepter i statslåne-ärenden 1779, 1780, 1783—1786 . . . . . 1 vol.
Bref till densamme i d:o 1782—1786 . . . . . 1 fasc.
Kontrakter rörande spanmålsleveranser 1781 och 1782 . . . . . 1 »
En underdånig skrifvelse af öfverintendenten friherre Adelcrantz, 1783.
Om handeln på Cadiz, Lissabon, Venedig m. m., af Reinh. Angerstein . . . . . 1 band.

Af *Godsegaren grefve J. H. Sinclair:*

Genealogisk tabell öfver slägten Sinclair.

Af *Stockholms stads Mantalsnämnd:*

Stockholms stads mantalsregister för 1899 . . . . 2 »

Genom köp:

En samling äldre handlingar angående Sala grufva och Sala stad . . . . . 3 vol.
Förteckning öfver autografsamlingen på Sjöholm. Afskrift . . . . . 1 band.
Fotografisk kopia af en i danska Riksarkivet förvarad samtidig ritning öfver slaget vid Helsingborg 1710.

Tillsammans 37 band,

oinbundna volymer och fasciklar, 11 pergamentsbref och 20 andra lösa handlingar.

Handlingar

rörande

Landsarkivet i Vadstena.

1.

Kongl. Maj:ts nådiga bref till Riksarkivarien den 27 Maj 1898 angående stat för landsarkivet i Vadstena m. m.

OSCAR etc., Vår ynnest etc.

Sedan Vi i nåder föreslagit Riksdagen att, med godkännande af aflöningsstat för ett landsarkiv i Vadstena jemte särskilda, för åtnjutande af i staten upptagna aflöningsförmåner föreslagna vilkor, bland de ordinarie anslagen i riksstaten uppföra för ett landsarkiv i Vadstena ett belopp af 6,300 kronor, har Riksdagen i skrifvelse den 14 innevarande månad angående regleringen af utgifterna under riksstatens åttonde hufvudtitel anmält, att Riksdagen, som ansett förslaget vara af beskaffenhet att i väsentliga delar böra vinna Riksdagens godkännande, med någon förändring såväl i den föreslagna staten som i vilkoren för åtnjutande af deri upptagna aflöningsförmåner, bland de ordinarie anslagen i riksstaten uppfört för ett landsarkiv i Vadstena ett belopp af 5,800 kronor.

Vidare har Riksdagen i samma skrifvelse anmält, att Riksdagen, i enlighet med hvad Vi föreslagit, på extra stat för år 1899 anvisat ett belopp af 1,000 kronor till inköp af nödiga böcker för landsarkivet i Vadstena.

Vid föredragning af detta ärende hafve Vi, med godkännande af Riksdagens förstnämnda beslut, i hvad det skiljer sig från hvad Vi föreslagit, funnit godt i nåder förordna,

att för landsarkivet i Vadstena, som skall hafva till uppgift att från embets- och tjenstarkiv i Södermanlands, Örebro, Verm-

lands, Östergötlands, Elfsborgs och Skaraborgs samt Göteborgs och Bohus län äfvensom från kommuner och enskilda i dessa län mottaga handlingar samt förvara, ordna och tillhandahålla dem för begagnande af myndigheter och enskilda forskare enligt bestämmelser, som framdeles komma att af Oss meddelas, skall från och med år 1899 lända till efterrättelse följande stat:

	Lön		Tjenstgöringspenningar		Summa		
	Kronor		Kronor		Kronor		
Arkivarien	2,300	—	1,200	—	3,500	—	Efter fem år kan lönen höjas med 500 kronor och efter tio år med ytterligare 500 kronor.
Till vikariatsersättning, arfvoden åt extra biträden, renskrifning m. m. .	—	—	—	—	1,500	—	Efter fem år kan lönen höjas med 100 kronor. Om vaktmästaren tillika är slottsvakt, åtnjuter han dessutom fri bostad.
Vaktmästaren	500	—	300	—	800	—	
Summa	—	—	—	—	5,800	—	

att det i staten upptagna anslag till vikariatsersättning, arfvoden åt extra biträden, renskrifning m. m. ställes till arkivariens disposition med iakttagande deraf att den ersättning, som erfordras för vikariat under hans semester, skall af detta anslag utgå;

att de för skrifmaterialier, inbindning, lyse och bränsle med flere expenser för landsarkivets räkning erforderliga medel skola från och med år 1899 på arkivariens reqvisition och mot redovisning af honom inför Vår och Rikets Kammarrätt af Vårt Statskontor utbetalas af det till dylika utgifter å riksstatens åttonde hufvudtitel uppförda förslagsanslag;

att för behörighet till anställning såsom tjensteman i landsarkivet tills vidare skall gälla hvad i sådant afseende för Riksarkivet är eller varder stadgadt;

att arkivariebefattningen skall af Eder i Post- och inrikes tidningar tre gånger kungöras till ansökning med föreläggande för kompetente sökande att inom trettio dagar från den, då kungörelsen varit första gången i tidningarne införd, till Riksarkivet inlemna eller med allmänna posten insända sina till Oss ställda ansökningar jemte kunskapsbetyg och behörigen styrkta

meritförteckningar; viljande Vi på förslag af Eder tillsätta arkivariebefattningen;

att arkivarien eger antaga extra biträden och vaktmästare vid landsarkivet;

att arkivarien skall under någon af de sista månaderna före det kalenderår, med hvars början han anser sig eller vaktmästaren berättigad att komma i åtnjutande af ålderstillägg, derom hos Eder göra anmälan, som af Eder med eget utlåtande till Oss öfverlämnas; samt

att omförmälda extra anslag till böcker för landsarkivet ställes till blifvande arkivarics förfogande för dermed afsedt ändamål.

Hvilket, äfvensom att nådigt bref i ämnet afgår till Statskontoret samt att nådig kungörelse under denna dag af Oss utfärdats angående vilkoren för åtnjutande af de från 1899 års början fastställda löneförmånerna för landsarkivet, Vi Eder till kännedom och efterrättelse samt vederbörandes förständigande härigenom meddele; åliggande det Eder att afgifva underdånigt förslag till bestämmelser angående öfverlemnande af handlingar till landsarkivet. Stockholms slott den 27 Maj 1898.

OSCAR.

G. F. Gilljam.

2.

Kongl. Maj:ts nådiga instruktion för landsarkivet i Vadstena den 22 Sept. 1899.

§ 1.

Landsarkivet har till uppgift att i enlighet med hvad särskildt stadgas mottaga arkivhandlingar ej mindre från embets- och tjenstarkiv i Södermanlands, Östergötlands, Göteborgs och Bohus, Elfsborgs, Skaraborgs, Vermlands och Örebro län än äfven från kommuner, korporationer, anstalter och enskilda personer i nämnda län, äfvensom att förvara och ordna dessa handlingar för att vid förefallande behof hållas tillgängliga.

§ 2.

Landsarkivet står under riksarkivariens uppsigt och ledning.

§ 3.

Landsarkivet förestås af en arkivarie.

Honom åligger:

1:o) att hafva tillsyn öfver de vid arkivet anstälda eller der tillfälligt tjenstgörande biträden och mellan dem fördela de arbeten med afseende på arkivets ändamål, som kunna åt dem öfverlemnas, samt vaka öfver dessa arbetens behöriga verkställande;

2:o) att mottaga till arkivet inkommande handlingar och tillse, att föreskrifna leveranser behörigen ingå och öfverensstämma med dem åtföljande förteckningar;

3:o) att i händelse någon till statsförvaltningen hörande myndighet inom ofvannämnda län upplöses, tillse, att denna myndighets handlingar, der ej Kongl. Maj:t annorlunda förordnar, öfverlemnas till landsarkivet;

4:o) att omsorgsfullt vårda de arkivalier, som tillhöra landsarkivet, samt ordna och förteckna dem efter en plan, som underställes riksarkivariens granskning och godkännande;

5:o) att söka fullständiga landsarkivets samlingar, i hvilket afseende arkivarien eger att, derest i lokalarkiven eller i enskild besittning anträffas handlingar, som bort vara till landsarkivet öfverlemnade, infordra dem till arkivet och, i fall hans begäran ej efterkommes, anmäla förhållandet hos riksarkivarien;

6:o) att göra sig väl förtrogen med arkivet äfvensom med förhållandena inom de till arkivdistriktet hörande områden i äldre och nyare tider, gå myndigheter, forskare och andra till handa med anvisningar rörande handlingar, som kunna tjena till upplysning i afseende på särskilda forskningsföremål eller rättegångs- och förvaltningsärenden, om hvilka kännedom sökes, samt öfvervaka, att arkivet tillhörande handlingar ej obehörigen begagnas;

7:o) att väl vårda landsarkivets bibliotek och inventarier samt deröfver hålla förteckningar;

8:o) att senast den 15 Januari hvarje år till riksarkivarien afgifva berättelse om landsarkivets skick och om hvad som under det förflutna året timat i afseende på arkivaliernas tillväxt och deras anlitande samt fortgången af arkivariens och hans biträdens arbeten; samt

9:o) att redovisa för landsarkivets anslag och öfriga medel.

§ 4.

Landsarkivet hålles öppet alla helgfria dagar från kl. 10 f. m. till kl. 2 e. m., och är arkivarien skyldig att under denna tid dagligen tjenstgöra. Under Maj, Juni, Juli och Augusti månader hålles arkivet å helgfria dagar öppet äfven på eftermiddagen två timmar för dem, som på förmiddagen anmält sig att under dessa två timmar få begagna vissa uppgifna handlingar.

§ 5.

1. Den, som önskar upplysning ur handlingar i landsarkivet, eger att derom göra anmälan hos arkivarien, hvilken låter till begagnande på stället framtaga de arkivalier, som för ändamålet erfordras, derest de ej äro af beskaffenhet att enligt gällande bestämmelser böra hållas hemliga.

2. Utländsk forskare bör skriftligen uppgifva hvilka arkivalier han önskar tillstånd att begagna, och eger arkivarien pröfva i hvad mån tillståndet må honom meddelas; börande i tvifvelaktiga fall anmälan om den sökandes åstundan göras hos riksarkivarien och hans besked afvaktas.

3. Önskar person, hvilkens pålitlighet ej är af arkivarien känd, begagna i landsarkivet förvarade handlingar, skola dessa, innan de till den sökande aflemnas, af arkivarien eller hans biträde genomses samt, om de icke äro förtecknade och om deras beskaffenhet så fordrar, noga folieras eller räknas; och skall vid deras återlemnande samlingens fullständighet kontrolleras.

§ 6.

Utlåning af arkivalier till enskild person är icke tillåten, och må ej heller i arkivet tjenstgörande från arkivlokalen med sig taga arkivalier.

§ 7.

Kongl. Maj:ts kansli samt landt- och sjöförsvarsdepartementens kommandoexpeditioner ega att på skriftlig, genom vederbörande registrator gjord reqvisition utbekomma från landsarkivet de handlingar, som för ärendenas handläggning anses nödiga. Sådan reqvisition må äfven af andra till statsförvaltningen hörande allmänna verk och embetsmyndigheter kunna göras genom den tjensteman, som har dessa verks eller myndigheters hand-

lingar under sin vård. De handlingar, hvilka sålunda såsom lån utlemnas, böra så snart ske kan till arkivet återställas. Behöfvas de för längre tid än tre månader, skall låntagaren derom göra särskild anmälan; sker ej detta och återställes ej det utlånade inom tre månader, skall det efter den tidens förlopp till arkivet återfordras.

§ 8.

1. Begäres afskrift af landsarkivet tillhörande handling, skall sådan afskrift, af arkivarien bestyrkt, meddelas mot föreskrifven lösen och stämpelafgift. Sådan afskrift bör äfven meddelas genom med posten försändt bref, när kommun eller enskild person derom framstält önskan samt i förskott erlagt föreskrifna afgifter jemte postpenningar och arfvode i enlighet med hvad beträffande kommissionärer hos vissa embetsverk finnes stadgadt.

2. Kräfver af enskild person begärd uppgift eller afskrift särskild efterforskning eller i anseende till svårighet att tolka arkivhandling särskildt arbete, må arkivarien tillmötesgå i sådant afseende framstäld begäran, i den mån hans embetsgöromål det medgifva och efterforskningen eller arbetet kan företagas på annan tid än den dagliga embetstiden, och eger han att derför uppbära skälig godtgörelse.

3. Begäres en arkivalisk undersökning af sådan myndighet, kommun, korporation, inrättning eller enskild person, som till landsarkivet öfverlemnat arkivalier, må arkivarien äfven under embetstiden och utan godtgörelse verkställa en sådan undersökning, om den faller inom nämnda arkivaliers område och kan utföras under högst en arbetsdag; dock må aldrig mer än en arbetsdag i veckan för sådant ändamål användas.

4. Godtgörelse, hvarom här ofvan i mom. 2 sägs, skall, der arkivarien sådant fordrar, erläggas i förskott. Kan öfverenskommelse om godtgörelsens belopp ej träffas, bestämmes detta belopp af riksarkivarien.

§ 9.

Arkivarien skall föra följande embetsböcker:

a) diarium öfver inkommande bref och skrifvelser jemte anteckning om deraf föranledda expeditioner,

b) diarium öfver utgående bref och skrifvelser,

c) diarium öfver mottagna leveranser af arkivalier,

d) diarium öfver forskare, afskrifvare och andra, som besöka arkivet, med kort uppgift om de af dem begagnade arkivalier,

e) anteckningsbok med kort uppgift om hvarje i arkivet tjenstgörande, till vaktbetjening ej hänförlig persons arbeten derstädes för hvar månad, samt

f) utlåningsbok med uppgift om de arkivalier, som lånas till eller ifrån andra myndigheter och institutioner.

Dessutom föras vid arkivet förteckningar öfver arkivets böcker och inventarier samt räkenskap öfver dess inkomster och utgifter.

§ 10.

1. De arkivala arbetena vid arkivet afse närmast att göra dess innehåll i alla afseenden lätt tillgängligt. För sådant ändamål skall hvarje inom en viss tidsgräns aflemnadt lokalarkiv efter hand ordnas så öfverskådligt som möjligt i sina olika afdelningar samt förtecknas; hvad som rätteligen icke hör till en afdelning uttages och föres efter gjord anteckning i leveransförteckningen till sitt rätta ställe. Finner arkivarien vid ordnandet handlingar af särskild betydelse för rikets historia, skall han öfverlemna dem till Riksarkivet, såvida de tillhöra landsarkivet och ej äro endast deponerade i detsamma.

2. Hvarje i landsarkivet uppgjord förteckning skall utskrifvas i två exemplar, af hvilka det ena utan dröjsmål öfverlemnas till Riksarkivet.

§ 11.

Förslag till utgallring af värdelösa arkivalier uppgöres af arkivarien och underställes pröfning af riksarkivarien, hvilken, derest han godkänner förslaget, anmäler det hos Kongl. Maj:t.

§ 12.

Böcker, tillhörande landsarkivets bibliotek, må lemnas forskare till begagnande på stället, men utlåning eger ej rum, derest icke undantagsvis sådan pröfvas utan olägenhet kunna medgifvas.

§ 13.

För landsarkivets anslag och till arkivariens disposition i öfrigt stälda allmänna medel skall afgifvas årlig redovisning, hvilken före den 15 Februari insändes till riksarkivarien och af honom granskad öfverlemnas till Kongl. Maj:ts och Rikets Kammarrätt på samma gång som Riksarkivets redovisning.

§ 14.

Landsarkivet skall en gång hvarje år af riksarkivarien inspekteras, och skall öfver sådan inspektion föras protokoll, upptagande hvad som kan vara att anmärka och att för framtiden iakttaga.

§ 15.

Extra ordinarie amanuens eller annat extra biträde, som i arkivet med flit och skicklighet tjenstgjort, må af de för sådant ändamål anvisade medel erhålla arfvode till belopp, som af arkivarien bestämmes.

§ 16.

1. När arkivariebefattningen varder ledig, skall densamma af riksarkivarien i Post- och inrikes tidningar tre gånger kungöras till ansökning med hänvisning för behöriga sökande att inom trettio dagar från den, då kungörelsen varit första gången i tidningarna införd, till Riksarkivet inlemna eller med allmänna posten insända sina till Kongl. Maj:t stälda ansökningar jemte kunskapsbetyg och behörigen styrkta meritförteckningar. På riksarkivariens förslag utnämnes derefter arkivarien af Kongl. Maj:t.

2. Extra ordinarie tjenstemän samt vaktbetjening antagas af arkivarien.

§ 17.

Arkivarien eger årligen, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kan ske, åtnjuta semester under en och en half månad; börande arkivarien, då han af dylik förmån sig begagnar, äfvensom när han derefter i utöfning af sin tjenst åter inträder, härom hos riksarkivarien göra anmälan.

§ 18.

1. Annan tjenstledighet må arkivarien beviljas af riksarkivarien på högst en och en half månad. Är arkivarien i behof af längre ledighet, bör ansökning derom göras hos Kongl. Maj:t.

2. Extra ordinarie tjensteman eger arkivarien bevilja frihet från tjenstgöring för så lång tid, som finnes lämpligt.

3. Om vaktbetjents ledighet under längre eller kortare tid och om tjenstens uppehållande under tiden eger arkivarien att efter förekommande omständigheter förordna.

§ 19.

Erfordras vikarie till bestridande af arkivariebefattningen, eger riksarkivarien att dertill förordna lämplig person under högst en och en half månads tid. Är fråga om förordnande under längre tid, göres derom af riksarkivarien framställning hos Kongl. Maj:t.

§ 20.

1. Har arkivarien uppsåtligen eller af vårdslöshet eller oförstånd åsidosatt de honom åliggande skyldigheter, utan tillstånd eller laga förfall afhållit sig från tjenstgöring eller eljest blifvit med fel eller försummelse i tjensten beträdd, tilltalas inför Kongl. Maj:ts och Rikets Göta Hofrätt; egande riksarkivarien, derest arkivarien blifvit under tilltal ställd, honom från tjensten afstänga, intill dess öfver honom genom laga kraft vunnet beslut blifvit dömdt.

2. Extra ordinarie tjensteman, som i tjensteutöfning felaktigt eller försumligt sig förhåller och ej låter sig af varning rätta, eger arkivarien från verket skilja. Han anses sjelf hafva derifrån sig uteslutit, då han öfver tre månaders tid utan behörigt tillstånd afhållit sig från tjenstgöring.

3. Beträdes vaktbetjent med opålitlighet, försummelse, olydnad eller annan förseelse i tjensten, må han af arkivarien varnas eller på högst tre månader suspenderas från tjenst och lön. Låter han sig ej deraf rätta eller begår han fel af svårare beskaffenhet, varde han af arkivarien skild från tjensten.

§ 21.

1. Öfver arkivariens beslut i sådan fråga, hvarom § 20 handlar, må den missnöjde hos Kongl. Maj:t anföra underdåniga besvär, hvilka skola till Kongl. Ecklesiastikdepartementet ingifvas innan klockan tolf å trettionde dagen efter den, då han af beslutet erhållit del.

2. Öfver annat af arkivarien meddeladt beslut må besvär anföras hos riksarkivarien inom den tid, som för öfverklagande af förvaltande myndigheters och embetsverks beslut i allmänhet är bestämd.

Hvilket vederbörande till underdånig efterrättelse länder. Stockholms slott den 22 September 1899.

OSCAR.

Nils Claëson.

3.

Kongl. Maj:ts nådiga kungörelse den 22 Sept. 1899 angående öfverlemnande af arkivhandlingar till landsarkivet i Vadstena.

Vi OSCAR, med Guds nåde, Sveriges, Norges, Götes och Vendes Konung, göre veterligt: att, sedan riksarkivarien, efter erhållen befallning att afgifva förslag till bestämmelser angående öfverlemnande af handlingar till landsarkivet i Vadstena, med underdånigt utlåtande och förslag i ämnet till Oss inkommit, samt i anledning häraf vissa myndigheter sig yttrat, Vi, som i nådig instruktion af denna dag för landsarkivet föreskrifvit, bland annat, att detsamma skulle hafva till uppgift att i enlighet med hvad särskildt blefve stadgadt mottaga arkivhandlingar ej mindre från embets- och tjenstarkiv i Södermanlands, Östergötlands, Göteborgs och Bohus, Elfsborgs, Skaraborgs, Vermlands och Örebro län än äfven från kommuner, korporationer, anstalter och enskilda personer i nämnda län, funnit godt att i sådant afseende förordna som följer:

§ 1.

Äldre arkivalier skola, der ej Kongl. Maj:t för särskilda fall annorlunda bestämmer, öfverlemnas från

a) häradsrätternas arkiv, dock att af de s. k. småprotokollen må undantagas de, som domhafvanden anser fortfarande behöfvas vid häradsrätten,

b) länsstyrelsernas arkiv, dock att af skrifvelser från Kongl. Maj:t, statsdepartementen och de centrala embetsmyndigheterna samt af skattläggningshandlingar och jordeböcker må undantagas de, som Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anser fortfarande behöfvas hos länsstyrelsen, samt

c) kronofogde- och häradsskrifvarekontorens arkiv.

§ 2.

Från stads- och kyrkoarkiven skola, der ej Kongl. Maj:t för särskilda fall annorlunda förordnar, genom vederbörande magistraters och arkivföreståndares försorg öfverlemnas stadsdomstolarnes äldre protokoll och handlingar samt äldre kyrkoböcker och andra sådana handlingar, som icke äro af uteslutande eller öfvervägande kommunal natur, utan hufvudsakligen angå kommunernas förhållande till staten eller afse tjensteförrättningar för staten eller kyrkan.

§ 3.

Af de arkivalier, som enligt föregående paragrafer böra till landsarkivet öfverlemnas, skola de som äro äldre än 1801 levereras, så snart ske kan, på sätt här nedan stadgas. Derefter levereras arkivalier, som äro äldre än etthundra år så, att en leverans omfattar tiden till och med 1810 och sedermera en hvart följande tiotal år.

§ 4.

Önskar någon af de myndigheter, om hvilkas arkiv i föregående paragrafer sägs, att på grund af särskilda omständigheter, såsom dåliga eller trånga förvaringsrum m. m., till landsarkivet öfverlemna yngre arkivalier än ofvan nämnts, göre derom framställning hos landsarkivets föreståndare, hvilken, der sådant utan afsevärd olägenhet kan ske, bör gå en sådan önskan till mötes, dock att, när fråga är om en större öfverlåtelse, saken

hänskjutes till riksarkivariens afgörande. Vårdas ifrågavarande arkivalier ej på tillfredsställande sätt der de förvaras, skola de, i den omfattning Kongl. Maj:t för hvarje fall bestämmer, öfverlemnas till landsarkivet, så snart ske kan.

§ 5.

Arkivalier, som tillhört lagmansrätterna, skola öfverlemnas utan begränsning i afseende på tiden. De arkivalier, som tillhört slottsrätter, poströtter, kämnersrätter, hallrätter, accisrätter och sjötullrätter, skola öfverlemnas i enahanda ordning, som de läns- eller stadsarkiv, i hvilka de förvaras.

§ 6.

Till domkapitel, bergmästareembeten, allmänna läroverk eller offentliga sjukvårdsanstalter hörande arkivalier skola, der de ej på tillfredsställande sätt vårdas, till landsarkivet öfverlemnas i den omfattning Kongl. Maj:t för hvarje fall bestämmer. Eljest må på nämnda myndigheter eller berörda anstalters styrelser ankomma att besluta, om och i hvad mån sådana arkivalier må till landsarkivet öfverlemnas, med iakttagande i tillämpliga delar af bestämmelserna i §§ 3 och 4.

§ 7.

Arkivaliernas öfverlemnande sker på anmodan af landsarkivets föreståndare och sedan genom förhandling med honom lämplig tid för leveransen blifvit öfverenskommen.

§ 8.

Det första öfverlemnandet af arkivalier kan, der särskilda förhållanden sådant påkalla, delas i flera leveranser; dock bör hvarje sådan leverans så vidt möjligt omfatta sammanhörande serier af arkivalier.

Skulle ett band eller en bundt med sammanhörande handlingar innehålla någon handling, som är yngre än etthundra år, kan med bandets eller bundtens öfverlemnande anstå, till dess etthundra år förflutit från den yngsta handlingens datum.

§ 9.

I hvarje leverans skola handlingarna vara ordnade efter sina olika afdelningar och inom hvarje afdelning efter tidsföljd, hvad häradsrätternas arkivalier beträffar särskildt för hvarje härad eller tingslag, samt åtföljas af skrifvelse jemte förteckning, upprättad i två exemplar, hvaraf det ena, sedan det levererade i landsarkivet genomgåtts och befunnits öfverensstämma med förteckningen, återställes med påtecknadt qvitto. Förteckningen, som skrifves på statspapper eller dermed jemförligt godt papper i folioformat med minst fyra centimeter breda marginaler åt alla sidor, skall angifva hvarje bands eller bundts nummer äfvensom dess titel i allmänna ordalag.

§ 10.

Hvarje band, som levereras, skall vara försedt med titel och nummer, tydligt angifna å ryggen eller, der det icke låter sig göra, å bandets framsida eller titelblad. Hvarje bundt skall vara försedd med omslag af godt karduspapper och ombunden med starkt segelgarn eller på annat sätt väl inlagd, i hvarje fall med tydlig påskrift, innehållande titel och nummer, å ryggen.

§ 11.

Finnas i nu ifrågavarande lokala arkiv äldre förteckningar från tiden före år 1801, skola dessa särskildt upptagas å leveransförteckningen och särskildt inpackas. Pergamentsbref böra inläggas i en särskild papp- eller trälåda.

§ 12.

Före arkivaliernas öfverlemnande må någon utgallring af handlingar icke ega rum, såvida ej vederbörligt tillstånd dertill erhållits.

§ 13.

Trycksaker skola icke till landsarkivet öfverlemnas, såvida de ej innehålla äfven handskrifna anteckningar.

§ 14.

Andra offentliga myndigheter eller inrättningar än de förut nämnda så ock kommuner, korporationer samt enskilda personer och inrättningar kunna till landsarkivet, om och i den mån utrymmet medgifver, öfverlemna eller der deponera arkivalier af betydelse i historiskt eller administrativt hänseende. Önskar egaren iakttagande af särskilda bestämmelser med afseende å dessa arkivaliers förvaringssätt, tillgänglighet m. m., underställes frågan riksarkivarien, som eger sådant medgifva, då det är med gällande stadgar och god ordning förenligt.

§ 15.

Leverans af handlingar, som öfverlemnas till landsarkivet, bör ske med lämplig lägenhet och med iakttagande af nödig sparsamhet. Härigenom uppkommande transport- och andra kostnader skola, der de ej annorledes bestridas, af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande förskotteras af tillgängliga medel; viljande Kongl. Maj:t framdeles, uppå anmälan, meddela föreskrift, huru ifrågavarande förskott skola godtgöras.

Öfvergångsstadgande.

Till landsarkivet skola till en början öfverlemnas handlingar från arkiv i Östergötlands län; och vill Kongl. Maj:t framdeles, på förslag af riksarkivarien, bestämma i hvilken ordningsföljd arkivalier från de öfriga länen skola till landsarkivet öfverlemnas.

Det alla, som vederbör, hafva sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera visso hafve Vi detta med egen hand underskrifvit och med Vårt Kongl. sigill bekräfta låtit. Stockholms slott den 22 September 1899.

OSCAR.

(L. S.)

Nils Claëson.

UTREDNING

ANGÅENDE

DEN 1686 TILLSATTA LAGKOMMISSIONENS I RIKSARKIVET FÖRVARADE LAGFÖRSLAG OCH ÖFRIGA HANDLINGAR

AF

E. K:SON LEIJONHUFVUD
VICE HÄRADSHÖFDING

I

KONUNGA-, GIFTERMÅLS-, ÄRFDA-, JORDA-, BYGGNINGA-, HANDELS- OCH UTSÖKNINGSBALKARNA

Hvar och en, som studerat svensk rätt, torde mer än väl inse, att kännedom om förarbetena till 1734 års lag är af stor vigt för ett fullständigt återgifvande af den svenska rättshistorien och icke heller saknar sin betydelse för tolkningen af ännu gällande lag. Naturligen är det derför också af stort intresse, att de handlingar, som innehålla dessa arbeten, äro lätt tillgängliga för forskaren och förvarade på sådant sätt, att de gifva honom en öfverskådlig bild af fortgången af dessa arbeten. Numera, sedan väl största delen af dessa handlingar kommit till offentliga institutioner, Riksarkivet i Stockholm och Universitetsbiblioteket i Upsala, möter väl ingen svårighet för forskaren att få dem under sina ögon, men härtill har ock fördelen af handlingarnas införlifvande med nämnda institutioner hittills inskränkt sig. Framlidne aktuarien i Riksarkivet friherre J. A. Posse ordnade visserligen en del utaf den i Riksarkivet befintliga samlingen, men som han bl. a. icke upplöste de band, som sedan gammalt innehöllo odaterade och i oriktig ordning inbundna lagförslag till olika balkar, så har samlingen alltjemt befunnit sig i ett sådant skick, att studiet af dessa vigtiga rättshistoriska källor i hög grad försvårats. Ett fullständigt ordnande af dessa handlingar är sålunda ett önskemål, som är väl värdt att förverkligas.

I sådant syfte har jag ock på anmodan af herr Riksarkivarien C. T. Odhner sysselsatt mig med att ordna den i Riksarkivet förvarade samlingen af handlingar, som härröra från den 1686 tillsatta Lagkommissionen, och resultatet af denna min verksamhet, som hittills dock omfattat endast en del af samlingen, har jag nedlagt i följande utredning.

Det sätt, hvarpå handlingarne förut varit ordnade.

Innan jag öfvergår till en framställning om det skick, hvari nämnda handlingar nu befinna sig, torde det vara nödigt till undvikande af framtida missförstånd att förutskicka några uppgifter om, huru handlingarne hittills varit ordnade, och detta så mycket mera som framlidne aktuarien J. A. Posse öfver dem upprättat en ännu bevarad förteckning och i sin bok »Bidrag till svenska lagstiftningens historia» egnat en särskild afdelning åt »Lagkommissionens i behåll varande handlingar», hvarjemte efterföljande forskare, professor A. Winroth i sin bok »Förslagen till Giftermålsbalk 1686—1734» och juris kandidaten Johannes Nilsson i sin afhandling »Bidrag till Ärfdabalkens historia 1686—1734, II: Källskrifter», låtit aftrycka en del af dessa handlingar och i företalen omnämnt, huru de vid deras forskningar voro förvarade, äfvensom professor B. H. Dahlberg jemväl hänvisat till dem i sitt arbete »Om strandeganderätten».

Den af aktuarien Posse upprättade, nyss omnämnda förteckning afser närmast att ange, på hvad sätt de olika redaktionsförslagen voro förvarade. Den upptager först de särskilda volymer, hvari dessa funnos, och innehåller vidare beskrifningar öfver de olika förslagen. Dessa beskrifningar äro emellertid synnerligen kortfattade och utan något värde för ifrågavarande arbete. Deremot anser jag nödigt att här återgifva den första delen af förteckningen, då handlingarne hitintills varit ordnade i hufvudsaklig öfverensstämmelse dermed. Enligt Posse voro de volymer, hvari redaktionsförslagen förvarades, till antalet sju, nämligen:

»1:o) Band in 4:o med utanskrift 'Tract. öfver Sv. Lagen'. Innehåller renskrifna exemplar af Giftermåls- och Ärfdabalkarne, uppsatte 1690. Detta band innehåller derjemte Florilegium juridicum m. m.

2:o) Ett löst band in folio. Innehåller förslag till Konungabalk med dithörande handlingar, åtskilliga förslag till Giftermålsbalk samt Ärfda-, Jorda- och Byggningabalkarne, ett exemplar af hvardera.

3:o) Ett band in folio. Giftermåls-, Ärfda- och Byggningabalkarne samt Byggningsordning i Städerna, af Carl XI gillade

1694, renskrifna med egenhändig anteckning af Bechius, att detta exemplar blifvit afskrifvet 1697, sedan originalet förkommit.

4:o) Ett band in folio af samma innehåll som n:o 3 men med prydligt titelblad och förteckningar öfver capitlens innehåll framför hvarje balk.

5:o) Ett löst band in folio. Innehåller åtskilliga uppsatser och förslag i ämnen hörande till Missgernings-, Utsöknings- och Rättegångsbalkarne, Lundii Redactionsförslag samt Executionsstadgan, som den 1714 blifvit till vederbörandes öfverseende utlemnad.

6:o) Ett band in folio. Innehåller redactionsförslag till de 5 första balkarne i 1734 års lag.

7:o) Ett band in folio. Innehåller redactionsförslag till de 4 sista balkarne af 1734 års lag.»

Banden 6 och 7 buro titeln »Redactionsförslag 1734 års lag 6» och »Redactionsförslag 1734 års lag 7».

Efter det denna förteckning upprättats, har samlingen i Riksarkivet ökats med åtskilliga redaktionsförslag, hvilka öfverlemnades dels från Svea Hofrätt år 1856, dels från Göta Hofrätt år 1876,[1] äfvensom med Lagkommissionens af Posse studerade protokoll i tre band, hvilka år 1880 öfverlemnades från Kongl. Biblioteket i Stockholm jemte ett till protokollen hörande »orderegister» för tiden 1686—1702. Utom detta ordregister finnes i Riksarkivet jemväl ett af Posse i sammanhang med hans forskningar i protokollen upprättadt register för tiden 1686—1734. Slutligen har innevarande år från Kongl. Biblioteket öfverlemnats ett förslag till Giftermålsbalk, här nedan betecknadt med VI: 1.

Dessutom funnos, då jag företog mig att ordna samlingen, trenne bundtar in folio, deraf en innehöll vederbörandes påminnelser till Kommissionens förslag, den andra Kommissionens skrifvelser till Kongl. Maj:t, skrifvelser till Kommissionen, Kongl. remisser till Kommissionen samt Kommissionens koncepter, och den tredje extrakter ur Kommissionens protokoll, hvilka handlingar antagligen funnos i Riksarkivet redan på Posses tid i likhet med de där förvarade, af Kommissionens förste sekreterare

[1] De förslag, som öfverlemnades från Göta Hofrätt 1876, blefvo sedan inbundna under följande oriktiga titel: »Betänkanden öfver 1690 års förslag insända till Göta Hofrätt». Jemf. Johannes Nilsson, anf. arb., II: 1, sid. V. Första bladet i bandet, hvarom Nilsson jemväl ordar, innehöll ett register till L. L:s och St. L:s balkar, men hade intet sammanhang med det öfriga innehållet i bandet, hvarför det af mig lagts till andra Lagkommissionens handlingar.

Magnus Beckius (Becchius eller Becckies), 1692 adlad Palmcrans, gjorda samlingarne till de olika balkarne eller de s. k. Beckii Collectanea.

Innan jag började ordnandet af handlingarne, hade följande förändringar vidtagits: Det i vol. 2 förut befintliga förslag till Konungabalk med dithörande handlingar hade öfverflyttats i en särskild bundt med påskrift »Handlingar angående Konungabalken 1696—1697», hvarjemte inbindning skett af Lundii redaktionsförslag, som förut förvarats i vol. 5.

Plan för ordnande.

Att det sätt, hvarpå handlingarne från början ordnats, icke varit egnadt att underlätta ett ingående studium af dem, torde vara ganska tydligt. Förslag till samma balk hafva förvarats i olika band eller varit inhäftade i samma band i oriktig ordning, och endast å några få förslag har det funnits angifvet, när de tillkommit, påminnelser till de olika balkarne hafva varit sammanförda i ett band o. s. v. Det enda, som befunnit sig i fullt ordnadt skick, är samlingen af skrifvelser till och från Kommissionen, äfvensom Kommissionens koncepter, ehuru äfven ett och annat bref och koncept af mig uttagits från öfriga handlingar och förenats med denna samling.

För att gifva en fullt öfverskådlig bild af Kommissionens arbeten bör samlingen otvifvelaktigt vara ordnad efter de särskilda balkarne, så att redaktionsförslag, påminnelser, uppsatser och öfriga handlingar till samma balk, inbördes kronologiskt ordnade, sammanföras. Efter denna princip har jag också utfört arbetet.

Sålunda har jag söndertagit bandet »Redactionsförslag 1734 års lag 6», som innehöll tre förslag till Giftermålsbalk, tre förslag till Ärfdabalk, fem förslag till Jordabalk, ett förslag till Byggningabalk samt tre förslag till Handelsbalk.

Bandet »Redactionsförslag 1734 års lag 7» har jag äfven söndertagit och i särskilda bundtar fördelat förslagen till de olika balkarne. Detta band innehöll tre förslag till Utsökningsbalk, tre till Rättegångsbalk, tre till Straffbalk, ett till Högmålabalk, två till Missgerningsbalk, fyra till Tjufvabalk, ett till

Dråpmålabalk, ett till Lägersmålsbalk, fyra till Edsöresbalk och två till Såramålabalk.

De i senare tid inbundna och till 1690 hänförda förslag, som 1876 öfverlemnades från Göta Hofrätt, hafva också fördelats. Tidsbestämningen var vilseledande, ty visserligen voro förslagen till Giftermåls- och Årfdabalk afgifna år 1690, men de öfriga förslagen till Konungabalk, Jordabalk, Byggningabalk och Missgerningsbalk helt andra år.

Vederbörandes påminnelser till förslagen har jag fördelat på de respektive balkarne och till dem fogat äfvenledes åtskilliga af ledamöter i Kommissionen författade uppsatser.

Från vol. 5 (enligt Posses förteckning) har jag uttagit och fränskilt åtskilliga uppsatser och förslag i ämnen hörande till Utsökningsbalken, enär dessa handlingar tillhörde tiden före 1686.

När samlingen en gång blir fullständigt ordnad, torde den komma att utgöras af de tre protokollsbanden med två register äfvensom bihang till protokollet, innehållande extrakter ur detsamma; Kommissionens skrifvelser till Kongl. Maj:t, skrifvelser till Kommissionen samt Kommissionens koncepter (tre volymer); en à tre volymer för en hvar af balkarne, en för Hamnordning samt en för Slotts- och Hofartiklar; en volym med diverse handlingar; Lundii redaktionsförslag; Beckii samlingar samt de af Posse med n:is 1, 3 och 4 betecknade banden.

Kommissionens protokoll.

Af stor vigt för ordnandet af de särskilda redaktionsförslagen äro Kommissionens protokoll, då dessa delvis innehålla uppgifter om de ändringar, som vidtogos i förslagen, och man af dessa uppgifter kan sluta till, när förslagen förelegat i Kommissionen. Det torde derför vara lämpligt att här säga några ord om dessa protokoll, helst ett par af Posses uppgifter om dem i hans bok »Bidrag till svenska lagstiftningens historia» icke äro fullt exakta.

Protokollen finnas inbundna i tre band. Det första bandet omfattar tiden från den 6 December 1686 till den 11 September 1690, pagineradt 1—280 och sedan folieradt 281—521. Det andra bandet börjar den 25 April 1693 med fol. 1835. Det

fattas således 1313 blad (eller sidor), omfattande tiden från den 11 September 1690 till den 25 April 1693. Att det funnits protokoll från Kommissionens sammanträden för denna tid, utvisa dels folieringen af andra bandet, dels hänvisningarne i ordregistret för tiden 1686—1702, dels ock befintliga protokollsextrakter från denna tid. I andra bandet fortgår protokollet från den 25 April 1693 till den 27 Juni 1694, hvarpå en lucka förefinnes till den 3 Mars 1696, från hvilken dag protokollet dock endast utgör ett extrakt rörande Konungabalken. Den 4 Maj 1697 slutar detta extrakt. Först den 21 Mars 1701 börjar åter protokollet och fortgår till den 12 September samma år. Med protokollet för den dagen slutar sekreteraren Palmcrans' paginering af protokollen. De återstående protokollen i detta band omfatta tiden från den 3 April 1703 till den 15 Juni 1710. Andra bandet utgör 448 blad. Tredje bandet börjar den 31 Maj 1711 och fortlöper till den 9 Februari 1716, hvarefter det omfattar följande tider: den 26 Oktober 1721 till den 13 Mars 1725 [1] och den 5 Januari 1727 till den 18 Februari 1735 (den 1 Oktober 1734—den 18 Februari 1735 äro extrakter). Detta band innehåller 482 af Posse folierade blad, hvarjemte i detsamma inhäftats åtskilliga lösa blad, som hopsamlats från andra Kommissionens handlingar. Följande blad i tredje bandet voro oriktigt inbundna: blad 392—394, som förmenats datera sig från 1725, äro från 1731 och hafva nu insatts före blad 456; blad 395 och 396 äro icke från 1725 utan från 1729 och äro nu jemte blad 454, som också är från 1729, insatta strax efter blad 445 i följande ordning: 454, 395, 396; derefter följer 455 och slutligen 446, som är från 1730. Johannes Nilsson har i företalet till sin ofvannämnda afhandling ungefär liknande uppgifter om protokollen.

Jemte sjelfva protokollet finnas i Riksarkivet åtskilliga extrakter ur det samma. Dessa utdrag, hvilka tjena som bihang till protokollet, utgöras af tre band utdrag rörande Byggningabalken, Högmålabalken och Tjufvabalken samt en bundt utdrag rörande Giftermålsbalken och Ärfdabalken äfvensom strödda protokollsutdrag. Extrakterna rörande Byggningabalken angå tiden 1687—1694 samt ersätta de felande protokollen för åren 1690—1693; bandet är försedt med innehållsförteckning.

[1] Ej den 18 November 1725, som Posse uppgifvit, enär de protokoll, som följde närmast efter den 13 Mars 1725, icke äro från nämnda år utan från 1731 och 1729, hvilket framgår af en närmare granskning af protokollens innehåll.

Härefter öfvergår jag till en framställning af det sätt, hvarpå redaktionsförslagen och dithörande handlingar ordnats, skälen för bestämmandet af åren för deras tillkomst m. m.

Konungabalken.

Tre särskilda förslag till K.-B. hafva såsom bekant (se Posse) förelegat inom Lagkommissionen.

1. Lindsköldz förslag, som föredrogs i Maj 1687 (prot. I: 6—12).

2. Det s. k. Gyldenstolpes förslag, som förehades i Mars 1696 och delgafs hofrätter, generalguvernörer, landshöfdingar, samt de frånvarande kungliga råden (prot. II: 229—234).

3. Det förslag, som, efter det påminnelserna föredragits i Mars 1697, gjordes färdigt att föredragas inför Kongl. Maj:t (prot. II: 238—248).

I—III. I Riksarkivet finnas tre exemplar af K.-B., i deras ursprungliga skick lika lydande och betecknade med I, II och III. En jemförelse mellan dessa exemplar och Kommissionens protokoll för den 9 Maj 1687, då Lindsköldz förslag diskuterades, visar tydligt, att dessa redaktioner icke flutit ur Lindsköldz penna. Deremot framgår det tydligt af de skäl, som här nedan anföras, att det är 1696 års förslag, som här föreligger. I—III. *1696 års förslag.*

Detta sistnämnda s. k. Gyldenstolpes förslag, om hvilket det i Kommissionens protokoll heter: »är derför på det sätt ett concept opsatt, hvilket Hans Excell:tz begynte sjelf att upläsa» (prot. II: 229), upplästes i Kommissionen den 3 Mars 1696 (prot. II: 229—233). Den 5 Mars samma år står i protokollet antecknadt: »må det som uppsatt är ..... uthsendas så att till alle Kongl. Hofrätter och landshöfdingar sendes ett exemplar, varandes några exemplar reedo afskrefne uppe uti Canseliet» (prot. II: 234). I protokollet för den 23 Mars 1697 finnes antecknadt, att K.-B. då upplästes »effter det författade conceptet som det uthsendt varit, och begyntes Cap. 1 med de inkombne påminnelser» (prot. II: 238), och fortsattes med denna uppläsning till den 30 Mars samma år. Nu finnes på insidan af omslaget till det exemplar, som betecknats med I och som bär denna titel: »Documenter angående det Konungzliga Väldet och dertill hörige höga Jura och

Rättigheter sammansamkade till uplysning af KonungaBalken», antecknadt följande: »A:o 1696 den 4 Martii framvijstes detta hos deras Excell. K. Råden och Præsidenterne högvälborne Hr Grefve Bengt Oxenstierna och Hr Grefve N. Gyllenstolpe».

Å exemplar II finnes å första sidan antecknadt med blück: »Collat. Kongl. Svea Hofr.», och vid exemplar III, som förut var inbundet bland de förslag, hvilka 1876 öfverlemnats till Riksarkivet från Göta Hofrätt, är fogadt ett koncept till påminnelser.

Redan dessa yttre kännetecken å de föreliggande exemplaren gifva ju i och för sig ett tillräckligt stöd för den uppfattningen, att det är 1696 års förslag, som är här förvaradt.

En jemförelse mellan texten i de föreliggande exemplaren och innehållet i Kommissionens protokoll för den 23—30 Mars 1697, då K.-B. upplästes »efter det författade conceptet, som det uthsendt varit», lemnar också samma resultat. Samtliga exemplaren hafva nämligen i de §§, som då diskuterades i Kommissionen, just den ordalydelse, som protokollet anger att »det författade conceptet» egde (prot. II: 239 ff »Svea Rijket» i st. för »Sveriges Rijke» m. m.).

Utan att säga för mycket torde man också kunna påstå, att exemplar I förelegat i Kommissionen just vid granskningen den 3 och 5 Mars 1696 samt sedermera i Mars 1697; derpå tyda dels några anteckningar i texten, dels ock den omständigheten att vid förslaget äro häftade åtskilliga handlingar, som angå K.-B. nämligen: »Konungens försäkring», »Dhen Kongl. Successionsordningen som uti det 1 Cap. påberopas i Konunga Balken», äfvensom extrakter af Kongl. bref och stadgar m. m. rörande samma balk jemte ett register dertill. Såväl i sjelfva förslaget som i de öfriga handlingarna finnas marginalanteckningar af ledamoten i Kommissionen, sekreteraren Sven Leijonmarcks hand, hvilket framgår af en jemförelse med handstilarne i förslagen till Giftermålsbalken. Också heter det i protokollet för den 16 Juli 1696 att »Secreteraren Leijonmarck hafver allegata till Konungzbalken collegerat» (prot. II: 235).

Exemplar II och III hafva utsändts för påminnelsers afgifvande, det förra till Svea Hofrätt och det senare till landshöfdingen i Kronobergs län Åke Ulfsparre för att kommuniceras med domarne i Tiohärads lagsaga, hvilket framgår af originalet (se nedan) till det koncept till påminnelser, som är vidhäftadt

förslaget. Originalet är nämligen undertecknadt af nämnde domare och dateradt Hösjö den 25 Juni 1696 samt har öfversändts till Kongl. Maj:t af bemälde Åke Ulfsparre uti skrifvelse daterad Kronoberg den 22 Juli 1696.

Förslaget innehåller 12 kapitel.[1]

IV. *Påminnelser till 1696 års förslag.*

IV. Jemte dessa nu nämnda förslag finnes ett band med titel »Vederbörandernes Påminnelser angående Konunga Balcken». Denna samling, som betecknas med IV, innehåller såväl sjelfva påminnelserna till 1696 års förslag som ock extrakter derur. Påminnelserna, som äro dels original dels afskrifter, hafva inkommit till Kommissionen under tiden från den 26 Mars 1696 till den 3 April 1697. Extrakten af påminnelserna hafva verkställts af Leijonmarck (prot. II: 238).

Vid Kommissionens sammanträde den 30 Mars 1697, sedan K.-B. granskats, befalde ordföranden, »att denne balk skrifves ren som den nu är slutit». Denna redaktion, 1697 års förslag, finnes icke i Riksarkivet och icke heller Lindskölds ofvannämnda förslag.

Giftermålsbalken.

I. *Leijonmarcks första koncept.*

I. Vid Kommissionens sammanträden den 8 och den 10 December 1686 erhöll hvarje ledamot en särskild balk i gamla lagen att genomse och utarbeta.

G.-B. förekommer dock ej i Kommissionens protokoll bland de balkar, som då fördelades bland ledamöterna. Först 1689 finnes den omtalad i protokollen.

Enligt Kommissionens protokoll för den 17 December 1689 (prot. I: 287) hade sekreteraren Sven Leijonmarck ingifvit »några qvaestioner och dubia» rörande G.-B; dessa upplästes samma dag och handlade om morgongåfva m. m.

Vid nästa sammanträde den 20 i samma månad (prot. I: 288) ingaf Leijonmarck »de quaestiones han uppsatt öfver Giftebalken», och samma dag »företogs hans concept och upsatz till Giftebalken». Under Februari och Mars månad 1690 diskuterades ett par frågor, som stodo i samband med G.-B., men först den 1 April samma år började på allvar föredragning af

[1] 1896 års förslag till K. B. är tryckt af J. H. Schröder i en akademisk disputation, 1842.

Leijonmarcks »qvaestioner och concept till Giftermålsbalken», och dermed fortsattes till och med den 10 April (prot. I: 389—418).

Det med I betecknade häftet innehåller dessa Leijonmarcks» qvaestioner och concept» m. m. Detta framgår tydligt af en jemförelse såväl mellan innehållet i dessa handlingar och Kommissionens protokoll för de dagar, då Leijonmarcks förslag föredrogos, som ock mellan stilen i dessa papper och stilen i kap. 12 af redaktionsförslaget III härefter, hvilket kapitel Leijonmarck enligt anteckning i protokollet för den 28 Augusti samma år sjelf uppsatt (prot. I: 496).

Innehållet är följande:

1. Leijonmarcks första »memorial på några qvaestioner angående Gifftomåhlabalcken stält effter Capitlen» (i Landslagen), möjligen ingifvet i Kommissionen den 20 Dec. 1689 (prot. I: 288).

2—13. Leijonmarcks första förslag till G.-B., ursprungligen skrifvet på lösa ark och uppläst i Kommissionen den 1—10 April 1690 (prot. I: 389—418).

Kapitlen hafva följande rubriker:

1 Cap. »Hvilken rätta gifftoman är, när man vill sig hustro begera»; »Om then som icke är rätt gifftoman och doch förlåfvar en qvinna; om någon fäster en qvinna åth tvenne män; om barn som aflas under varande trolofning eller i lönskeläge, och om fästning ryggas»; »Om möö tager man emot faders eller moders vilia»; »Om mannens målsmansrätt öfver hustrun och om morgongofvor»; »Om förord som man och qvinna gör emellan sig när the träda i ächtenskap»; »Om Ridderskapetz och frälsesmäns mårgongåfvor»; »Om gifftorätt emellan man och qvinna på landet och i städer»; »Om hemfölgd»; »Om medgifft och förähringar, som föräldrarna gifva sine barn vidh theras gifftermåhl»; »IV Cap. Om fästeqvinna vägras, när man vill hafva bröllop, huru han thet lagsökia skall». Två af arken sakna rubriker; det ena rör förord och det andra lockande till hemlig trolofning.

14. Ett af Leijonmarck uppsatt förslag till kapitlet om förbudna äktenskap med rubrik »Om the personer som äre förbudne at träda i ächtenskap anten för skyldskap, svågerskap eller andre orsaker skull». Detta förslag har troligen tillkommit under tiden 11 September 1690—25 April 1693. I ordregistret till Kommissionens protokoll (för åren 1686—1702) finnes nämligen antecknadt, att frågan om äktenskap i slägtskaps och förbudna

leder förekommer i protokollet sid. 1374 och 1454. Den del af protokollet, hvartill dessa hänvisningar äro gjorda, saknas, men omfattar ofvannämnda tidrymd, och under tiden från den 25 April 1693 till den 12 September 1701, då Leijonmarcks namn för sista gången förekommer i Kommissionens protokoll,[1] diskuterades icke frågan om förbudna äktenskap. Troligen har Kommissionen emellertid ansett, att det icke vore behöfligt, att några bestämmelser om förbudna äktenskap infördes i G.-B., utan att stadgandena derom i Kyrkolagen voro tillräckliga. Först vid granskningen 1725 har nämligen i G.-B. intagits ett kapitel om förbudna led.

15—17. Uppsatser af Leijonmarck angående följande frågor rörande G.-B: om gåfvor mellan man och hustru, om medgift eller hemföljd och om åtskilliga händelser i äktenskap.

II. 1. Leijonmarcks första förslag till G.-B. synes efter den första granskningen hafva förelegat i renskrifvet skick redan den 11 April 1690. Då företogs en förnyad granskning af kapitlen om förord och morgongåfva (prot. I: 413—416). Af detta renskrifna exemplar finnes i behåll endast ett blad, innehållande utom en del af 5:te kapitlet »om förord» just dessa kapitel, försedda med de ändringar, som beslutats vid sammanträdet den 11 April 1690. II. *Diverse förslag till kap. i G.-B. före 4 Juli 1690.*

2. Den 8 April 1690 föredrogs Leijonmarcks första koncept till kapitlet om giftorätt, dervid vissa ändringar föreslogos. I öfverensstämmelse med dessa föreslagna förändringar har också ett förslag till detta kapitel uppsatts, hvilket finnes i behåll. Det är icke skrifvet med Leijonmarcks hand utan är förmodligen uppsatt af Lindsköld, om hvilkens stil handskriften påminner. Det måste vara nedskrifvet före den 4 Juli 1690, emedan i det redaktionsförslag, som förelåg i Kommissionen till granskning 4 Juli—2 September samma år, kapitlet om giftorätt fullständigt öfverensstämmer dermed.

3. Jemte Leijonmarcks förslag tyckes emellertid äfven ett annat förslag förefunnits, ehuru det icke omnämnes i protokollen och kanske icke heller någonsin föredragits. Detta »project till Gifftemåla Balck» omfattar endast 5 kapitel och är möjligen uppsatt af Beckius, enär några ändringar i texten uppenbarligen äro gjorda af hans hand. Att det icke är författadt af Leijonmarck är tydligt, då det alls icke öfverensstämmer med

[1] Den 1 April samma år hade han blifvit vice president i Åbo hofrätt.

hans ofvannämnda koncept hvarken till stil eller innehåll. Handstilen är en kopists. Förmodligen är det uppsatt före den 2 September 1690, ty då beslöts samfäldt inom Kommissionen, att äktenskapsåldern skulle vara 20 år för man och 15 år för qvinna, men i detta projekt qvarstår ett dessförinnan diskuteradt förslag att sätta äktenskapsåldern till 18 år för mannen och 14 år för qvinnan. Projektets tillkomst måste således infalla under tiden från 1686, då Beckius blef sekreterare, och den 2 September 1690. Förmodligen har det författats under förra hälften af 1690, då G.-B. diskuterades i Kommissionen. Det är vida omständligare till stilen än Leijonmarcks förslag. Kapitlen bära följande rubriker: »Om them sig giffta må»; »Om förälldrars rätt uti söners och änckias gifftermåhl»; »Om gifftoman, dess rätt och våld att möö giffta»; »Om fästning»; »Om Bröllop».

4. Nära till detsamma sluter sig ett förslag till kap. 6 »Om gifftermåhl och gifftorätt», som jemväl har ändringar af Beckii hand. Det är betydligt ålderdomligare än Leijonmarcks förslag och är förmodligen uppsatt af Beckius, antagligen före den 8 April 1690, enär då af Kommissionen enhälligt beslöts, att morgongåfva skulle gifvas »samma dag för vigslen om morgonen för» (prot. I: 406), men ifrågavarande förslag innehåller den från Landslagens giftermålsbalk lånade bestämmelsen, att morgongåfva skall gifvas, då makarne hafva »natt sammanlegat». Jemväl i öfrigt återfinnas åtskilliga gamla stadganden ur Landslagen. Tilläfventyrs har förslaget tillkommit före 1686 och sedan kommit i Beckii händer och af honom försetts med ändringar, hvilka väl då troligen gjorts i början af år 1690.

Konvolut II innehåller således:

1:o) Renskrifvet exemplar af Leijonmarcks förslag till kap. 5 (defekt), 6 och 7 med ändringar den 11 April 1690.

2:o) Förslag till kapitel om giftorätt, uppsatt mellan den 2 April och den 4 Juli 1690 (möjligen af Lindsköld).

3:o) »Project till Gifftemåla Balck», 5 kapitel, möjligen af Beeckius från förra hälften af år 1690.

4:o) Förslag till »Cap. 6 om gifftermåhl och gifftorätt» antagligen af Beckius, förmodligen från början af år 1690.

III. *1690 års förslag, 4 Juli—2 September.*

III. Vid Kommissionens sammanträde den 4 Juli 1690 »oplästes Gifto-B. af begynnelsen» (prot. I: 469). Då förelåg det

förslag, som betecknats med III. Detta framgår tydligt af en jemförelse mellan de deri företagna ändringarne och de beslut, som fattades vid ifrågavarande granskning, hvilken fortgick till den 2 September samma år. Förslaget, som i hufvudsak öfverensstämmer med Leijonmarcks med de ändringar, som företagits deri under föredragningen i April, innehåller 12 kapitel, äfvensom ett onumreradt kapitel, »om mööckränckning och lönskeläger». Kap. 1—4 öfverensstämma fullständigt med Leijonmarcks förslag. Kap. 5 »om vigslen vägras eller oskiäligen uppehålles» kan icke gerna vara uppsatt före den 27 Juni 1690, ty då förelåg Leijonmarcks första förslag till ett dylikt kapitel (se häftet I: 13). Detta kap. 5 skiljer sig väsentligen från Leijonmarcks förslag. Kap. 6—11 måste tydligen också vara uppsatta efter den 27 Juni 1690. Kap. 6 om giftorätt öfverensstämmer fullständigt med det af Lindsköld redigerade (se konvolut II: 2). Kap. 7 »om förord» är i hufvudsak lika med Leijonmarcks förslag. Kap. 8 om målsmansrätt och morgongåfva ansluter sig på det närmaste till det redaktionsförslag, som förelåg efter ändringarne den 11 April 1690 (se konvolut II: 1). Kap. 9 om »hvad rätt man eller hustro förbryter, när enthera af them giör hoor eller af ondsko och arghet öfvergifver och förlöper then andra», och kap. 11 »om mannens eller hustruns fördel af bo oskipto» föreligga här för första gången. Dock hafva tydligen förslag härtill förefunnits redan vid granskningen i April 1690. Den 10 April 1690 upplästes nämligen kapitlen »om hustru som hoor giör» äfvensom »om fördel», hvilka kapitel uppsatts af Leijonmarck men saknas. Kap. 10 »om medgifft och förähringar, som föräldrarne gifva sine barn vid inträde af theras giffermål» är betydligt kortare än det, som föredrogs den 10 April (prot. I: 412). Kap. 12 om »barnens underhåld effter ächtenskapzskilnadt» upplästes den 28 Augusti 1690 (prot. I: 496). I protokollet för samma dag står antecknadt, att Leijonmarck anfört: »Om den fråga om barns underhåld etc. har jag ett Capitel opsatt som oplästes». Detta kapitel är tydligen skrifvet med Leijonmarcks handstil. Förslaget är uppsatt å fyra hopsydda ark.

IV. Omedelbart efter föredragningen den 4 Juli 1690 tyckes ett nytt redaktionsförslag blifvit uppsatt i öfverensstämmelse med de ändringar, som då föreslogos, omfattande de 2 första kapitlen. Detta förslag har jag betecknat med IV, och innehåller detsamma tre kapitel. Det andra kapitlet sönderdelades

IV. *Förslag till kap. 1—3 G.-B. 1690 4—8 Juli.*

nämligen vid granskningen den 4 Juli uti tvänne. Detta förslag förelåg vid följande sammanträde den 8 Juli, och de då beslutade ändringarne i dessa kapitel återfinnas införda i förslaget. I detta förslag förekommer för första gången, att sambroder har företräde framför faderfader såsom giftoman. Förslaget är uppsatt på två lösa ark. Kap. 1 bär lika titel med första kapitlet i förslag I. De öfriga kapitlen hafva följande rubriker: kap. 2 »Om någon trolofvar en qvinna tvenne män; 2. om någon som icke är rätt gifftoman förlofvar en qvinna», hvilken rubrik i förslaget ändrats till »Om olaga trolofningar och om fästning rygges»; samt kap. 3 »Om barn som aflas under varande trolofning eller i lönskeläger, när man henne sedan åchtar».

V. *1690 års förslag 2—9 Sept.*

V. I Kommissionens protokoll för den 2 September 1690 står antecknadt, att sekreteraren Leijonmarck uppläste »hvad än återstår af Gifte B[alken] och hvad han ånyo oppsatt och corrigerat» (prot. I: 499). Det förslag, som betecknats med V, är otvifvelaktigt just berörda förslag, som föredrogs i Kommissionen 2—9 Sept. 1690. Derpå hänvisa de i förslaget af Leijonmarcks hand företagna ändringarna. Förslaget innehåller 13 kapitel och är i hufvudsak ett renskrifvet exemplar af förslagen III och IV med i dem gjorda ändringar. I detta förslag har emellertid ett nytt kapitel om afvittring inkommit. Kap. 2 bär titel »Om olaga trolofningar och om fästning rygges». Vid detta förslag är häftad en af Leijonmarck författad uppsats angående adligt giftermål, som antagligen diskuterats inom Kommissionen i September 1690, då kapitlet »om mö tager man mot faders eller moders vilja» förehades. Den 11 September samma år yttrade Leijonmarck i Kommissionen, att han utlemnat till renskrift det, som då var uppsatt om Giftermålsbalken. (Se prot. I: 515).

VI: 1, 2 o. 3. *1690 års slutl. förslag* $\frac{12}{11}$.

VI. Förslaget V är emellertid icke heller det förslag, som utsändes 1690 och 1691 till hofrätter och öfriga vederbörande för påminnelsers afgifvande. Detta sistnämnda förslag, betecknadt med VI, finnes nämligen i Riksarkivet, men det afviker i flere hänseenden från förslag V. Enligt ett bland Kommissionens handlingar förvaradt »Memoriale hvad uthi Kongl. Commissionen till lagens revision tijd efter annan är företagit och utharbetat» synes granskningen af G.-B. hafva fortgått jemväl under de sista månaderna af 1690. Protokollen från denna tid saknas, men enligt det till dem upprättade ordregistret tyckas åtskilliga

frågor rörande G.-B. behandlats efter den 10 September 1690, men före påminnelsernas afgifvande. Enligt ingressen till Svea Hofrätts underdåniga påminnelser vid Giftermåls- och Ärfdabalkarne är det bref, hvarigenom berörde balkar öfverlemnades till Hofrätten, dateradt den 18 November 1690.[1] Den nya redigeringen af G.-B. har således tillkommit under tiden mellan den 10 September och den 18 November 1690.

Af 1690 års slutliga förslag finnas i Riksarkivet tre exemplar, betecknade med VI: 1, 2, 3.

Det förstnämnda af dessa förslag har förut funnits i Kongl. Biblioteket, men har innevarande år öfverlemnats derifrån till Riksarkivet. Å första sidan är antecknadt: »præsent. den 25 Nov. 1690», och förslaget har dessutom följande i senare tid tillkomna titel: »Lag-Commissionens Första Förslag till Giftomåla-Balk, sådant detsamma år 1690 meddelades domstolarne». Före sjelfva texten finnes ett memorial. Förslaget innehåller 15 kapitel, af hvilka det andra nu bär titeln: »Om trolofningar». Kap. 9 om mannens rätt att bortskifta m. m. hustruns jord och kap. 12 »om oåått och oenigheet emellan ächta folck» äro nya, hvaremot kapitlet om mökränkning och lönskaläge bortfallit. En jemförelse med de till G.-B. afgifna påminnelserna bestyrker uppgiften å titelbladet. Förmodligen är detta exemplar det, som öfverlemnades till Svea Hofrätt. I marginalen vid kap. 8 § 1 står nämligen antecknadt: »Kongl. Rätten behagade utlåta sig, huru jord, som före äktenskapet är aflat, bör considereras i anseende till gifftorätt», och detta har just upptagits till besvarande af Svea Hofrätt i dess påminnelser till G.-B.

Det andra exemplaret af ifrågavarande förslag, VI: 2, har varit inbundet tillsammans med åtskilliga andra förslag, som 1876 öfverlemnats till Riksarkivet från Göta Hofrätt. Det är sammanhäftadt med ett förslag till Ärfdabalk och är försedt med ett för dessa bägge balkar gemensamt titelblad samt åtföljes af påminnelser i koncept, afgifna af domarne i Tiohärads lagsaga (se Å. B. I: 1).

---

[1] Till landshöfdingarne utsändes denna balk först 1691. Den 21 April samma år tillkännagaf Hans Excellens, »att exemplar skulle förfärdigas af de hervarande Canselister och Auscultanter» för att utsändas till landshöfdingarne (utdrag ur Kommissionens prot.). Först den 1 Oktober 1691 beslöts, att öfverståthållaren skulle få ett exemplar. Posses uppgift att kommunikation, af G.-B. med alla myndigheter skett i början af 1691, är oriktig, men grundar sig tydligen på en uppgift i ofvanberörda memorial.

Det tredje exemplaret, betecknadt med VI: 3, är jemte ett förslag till Ärfdabalk inbundet i bandet »Tract. öfver Sv. Lagen», och försedt med följande titel: »Gifftermåhla och Erfda Balcker såsom Project till den nya Laghboken A:o 1690 upsatte».

De båda sistnämnda exemplaren sakna det memorial, som finnes före texten i VI: 1, men öfverensstämma i öfrigt med detsamma.

VII. *Påminnelser till 1690 års förslag.*

VII. I April 1692 började föredragningen i Kommissionen af de inkomna påminnelserna till G.-B. med texten och den öfver påminnelserna författade förteckningen (se ofvannämnda memorial), och fortsattes dermed till i Oktober, då ett nytt förslag till G.-B. fanns färdigt till föredragning inför Kongl. Maj:t. Af dessa påminnelser finnas i Riksarkivet förvarade — jemte de som äro vidhäftade förslaget VI: 2 — af Svea Hofrätt afgifna »underdånige påminnelser vijd Gifftomåhla och Erfda-Balkerne». Vid G.-B. finnes bilagdt ett särskildt votum angående 8:de kapitlet.

VIII: 1 o. 2. *1692—1693 års förslag.*

VIII. Såsom ofvan nämnts, föredrogs 1690 års förslag jemte påminnelserna i April—Oktober 1692, och det förslag, som då med hänsyn till de inkomna påminnelserna utarbetades, föredrogs för Kongl. Maj:t i November—December samma år samt Januari—Februari 1693. De med VIII: 1 o. 2 betecknade förslag, hvilka fullständigt öfverensstämma med hvarandra, hafva tydligen tillkommit, efter det påminnelserna inkommit till Kommissionen. Flere af de ändringar, Svea Hofrätt föreslagit i sina påminnelser, återfinnas här. De öfverensstämma med 1694 års förslag (se nedan under IX) utom å några ställen, der stil enär olika. Enligt Kommissionens protokoll för den 20 April 1694 (prot. II: 219, 220) hade Kongl. Maj:t — efter det G.-B blifvit fastställd i Februari 1693 och åter uppläst i Januari och April 1694 — anbefallt sekreterarne Ehrenhielm och Palmcrans att ånyo öfverse G.-B. i anseende till stilen.[1] Å det med VIII: 2 betecknade exemplar står tecknadt å första sidan i marginalen »1692 in Decembri». G.-B föredrogs inför Kongl. Maj:t i December 1692. Dessa skäl torde vara tillräckliga för att förklara dessa förslag såsom 1692—1693 års redaktion. Det med VIII: 2 betecknade exemplar kan också med säkerhet antagas vara just det, som förelåg inför Kongl. Maj:t i December

[1] Nu skilja sig dessa förslag från 1694 års blott med afseende å stilen.

1692. Uti detsamma finnes vid kap. 1 § 1 en ändring, verkstäld af Palmcrans; i öfrigt äro de begge förslagen, såsom nämnts, fullständigt lika. Huruvida förslagen, som i det skick de här föreligga antagligen äro sådana Kommissionen författat dem, undergått några förändringar vid föredragningen hos Kongl. Maj:t, torde icke kunna konstateras, då rådsprotokollen för November 1692—Februari 1693 saknas.

IX. Enligt Kommissionens protokoll den 20 April 1694 (prot. II: 219, 220) borde, sedan Ehrenhielm och Palmcrans öfversett stilen i Giftermåls-, Ärfda- och Byggningabalkarne samt Byggningsordningen för städerna, två exemplar utskrifvas, »det ena att inlefvereras uthi underdånigheet hoos hans Kongl. Maij:t och det andra här (i Kommissionen) till acta hafva, hvarom Secret. Palmcrans försorgh draga måste, att det blifver så bestält, hvilket och jag uthi Aprilis och Maij månad förrättade och den andra Juni ett exemplar till hans Excell. praesidem ingaf, som hans Excell. till hans Kongl. Maij:t præsenterade». IX: 1 o. 2. *1694 års förslag.*

Det exemplar, som öfverlemnades till Kongl. Maj:t och af honom underskrefs, tyckes sedermera hafva förkommit (se utdrag af Kommissionens protokoll den 4 Februari 1697). I anledning deraf verkställdes i April 1697 en afskrift af det exemplar, som förvarades i Lagkommissionen, och finnes denna afskrift nu i Riksarkivet, försedd med af Palmcrans egenhändigt gjorda anteckningar om nämnda förhållande. Förslagen äro inbundna i ett prydligt band med Carl XI:s namnchiffer på permarne. Förslaget till G.B. är betecknadt med IX: 1.

Ytterligare ett exemplar af 1694 års förslag till nämnda balkar finnes i Riksarkivet, bundet i prydligt band med Carl XI:s namnchiffer. Jemväl detta är ett renskrifvet exemplar, tillfventyrs just det, som 1694 afskrefs för att förvaras i Lagkommissionen. Det är i olikhet med IX: 1 försedt med innehållsförteckningar till de särskilda balkarne. Det bär titeln »Giftermåls, Erfda, Byggninga Balker, Bygningzordning i Städer, af Hans Kongl. Maij:tt Konung Carl den Elofte åhr 1694 in Aprili gillade och underskrifne». Förslaget till G.B. är betecknadt med IX: 2.

X. Giftermålsbalken fick derpå hvila till 1712. Under år 1711 föreslogs i Kommissionen, att några personer borde tillkallas för att genomse de redan uppsatta balkarne, och nämndes bland dem professor Lundius i Upsala och assessor Joh. Enan- X. *Lundii förslag 1713.*

der, och blefvo de jemväl sedermera genom kongl. bref förordnade att biträda Kommissionen i dess arbeten. Den 10 Juli 1712 infann sig professor Lundius i Kommissionen för att personligen mottaga uppdraget, och före den 4 September samma år hade balkarne öfverlemnats till honom. Sistnämnda dag tog Enander sitt inträde i Kommissionen, dervid balkarne äfven öfverlemnades till honom för genomseende. Den 13 November samma år (prot. III: 163) berättar Enander, att han »inrättat den upsatte Gifftmålbalken på något kårtare manér» än förut, och företog han uppläsningen af sitt förslag, hvarmed fortsattes till den 4 December samma år, då det beslöts, att G.-B. skulle renskrifvas, »efftersom den nu denna termin är vorden ändrat». Detta förslag (Enanders) finnes icke i Riksarkivet.

Lundii förslag finnes deremot i Riksarkivet i original och är dateradt den 1 September 1713. Det inkom till Kommissionen under tiden mellan den 10 December 1713, då i Kommissionen föredrogs koncept till ett bref från Kommissionen till Lundius, med anhållan att han måtte insända sitt arbete (prot. III: 222), och den 21 Januari 1714, då arbetet »som hastigast så mycket tiden tillät» genomsågs i Kommissionen. Lundii förslag omfattar alla de då färdiga balkarne. Efter ett ganska vidlyftigt företal, som mest handlar om stilen,[1] följer G.-B., som innehåller 15 kapitel. Detta förslag till G.-B. genomgicks i Kommissionen i Februari, April, Juni och Oktober 1714. Den 14 Oktober finnes antecknadt i protokollet (prot. III: 259), att »Gifftermålsbalken blef sluten, och sedan den var med Prof. Lundii exemplar jemförd, ändrad som den blifva skall Kl. M:tt att föredragas». Detta är emellertid tillskrifvet senare, troligen då man hunnit få balken utskrifven. Detta nya förslag af 1714 finnes icke i Riksarkivet, men af ändringsförslagen i protokollet och de få anteckningarne i Lundii förslag kan man finna, huru det sett ut, och dermed öfverensstämmer icke något af de följande fyra förslagen. Kapitlet 10 § 2 i samma förslag skall hafva följande lydelse: »Flyttar .... tilsamman, innan thes sorgetiden .... är ute .... vigde».

XI. *Cronhielms redaktion 1723 med ändr. 1725 i Febr.*

XI. Såsom bekant genomgick grefve Cronhielm G.-B. under åren 1717—1723, hvilket sista år Kommissionen i sin berättelse till Ständerna anmälde G.-B. vara färdig. Med anled-

[1] En afskrift häraf finnes i Kongl. Biblioteket.

ning af Ständernas beslut 1723 påbörjades emellertid åter en granskning af G.-B. I protokollet för den 18 Februari 1725 (prot. III: 385—388) står antecknadt, att G.B. började granskas ifrån begynnelsen. Den dagen genomgingos 8 kapitel och vid följande sammanträde den 25 Februari de återstående kapitlen. Vid denna granskning förelåg förslag XI, såsom en jemförelse mellan protokollen och ändringarne i förslaget utvisar. Och då emellan det af Kommissionen på grundvalen af Lundii förslag upprättade och Cronhielms förslag mig veterligen intet annat förslag förefunnits, kan man med fullt fog påstå XI vara Cronhielms redigering. I det ursprungliga förslaget bär 2:dra kapitlet titeln »Om laga fästning eller trolofning», och kap. 1 § 2 börjar: »Fader är sin dotters rätta giftoman». Förslaget omfattade ursprungligen 15 kapitel (prot. III: 384), men vid granskningen 1725 insattes ett nytt 2:a kapitel »om them som ächtenskap med hvarannan icke byggia måge» och ett nytt 4:de kapitel »om skillnad i trolofningar». Åtskilliga af ändringarne äro gjorda med Cronhielms hand, och alla ändringarne ha troligen företagits vid denna granskning. De flesta synas vara gjorda af assessor Edv. Plaan (jmfr egenhändiga bref fr. honom). Förslag XI är alltså Cronhielms redaktion 1717—1723 med de ändringar, som skedde vid granskningen 1725 i Februari. Det har varit inbundet i bandet »Redactionsförslag 1734 års lag 6» och var der det andra i ordningen af förslagen till G.-B. Winroth betecknar detta förslag med »1723—1730 års förslag n:o 2», på den grund att förslaget varit det andra i ordningen i omförmälda band.

XII. 1726 års förslag, sådant det öfverlemnades till Ständerna vid riksdagen samma år, öfverensstämmer emellertid icke med förslaget XI sådant det förelåg efter granskningen 1725. Tydligen har en förnyad granskning egt rum före den 1 September 1726, då Kommissionen i skrifvelse till Kongl. Maj:t förmäler, att G.-B. är färdig att »till Riksens Ständers approbation och fastställande kunna upgifvas». Denna nya granskning har egt rum emellan den 13 Mars 1725, från hvilken dag Kommissionens protokoll för det året saknas, och den 1 September 1726, då ofvanberörda skrifvelse är daterad. Det exemplar, som användes vid denna förnyade granskning, finnes också i Riksarkivet och är betecknadt med XII. Det är i sitt ursprungliga skick en renskrift af förslaget XI med dess ändringar i Februari 1725 och är försedt med åtskilliga nya ändringar, hvilka öfverensstämma

XII. *1725 års förslag med ändr. 1725—1726 och 1729—1730.*

med texten i 1726 års förslag till Ständerna. Detta visar ju tydligt, att detta förslag förelegat vid en granskning mellan 13 Mars 1725 och 1 September 1726. Men i förslaget finnas jemväl andra ändringar, hvilka företagits vid en granskning 1729. Förslaget omfattar 17 kapitel och är försedt med en mängd ändringar af Cronhielms hand. Kap. 1 § 2 börjar med orden: »Fader är sin omyndiga dotters rätta gifftoman.» Förslaget har varit inbundet i bandet »Redactionsförslag 1734 års lag 6» och var der det första i ordningen af förslagen till G.-B. Ändringar före 1 September 1726 förekomma i kap. 1 § 1 o. 2, kap. 2 § 1 o. 5, kap. 3 § 2, rubriken i kap. 5, kap. 7 § 3, kap. 13 § 2, 3 o. 8 samt kap. 16 § 1. Efter 15:de kapitlet har varit inhäftadt ett förslag till kapitlet 2 »om förbudna leder», som tydligen tillkommit under granskningen 1729—1730 (se nedan). Winroth kallar detta förslag »1723—1730 års förslag n:o 1».

XIII. *1726 års förslag.*

XIII. Som bekant öfverlemnades G.-B. färdig till Ständerna år 1726. Att förslag XIII är 1726 års förslag, framgår af åtskilliga omständigheter. Förslaget har varit sammanhäftadt med förslag till Å.B. och J.B., och dessa tre balkar öfverlemnades just det året till Ständerna. Vidare är det fullt öfverensstämmande med 1725 års förslag med de ändringar, som deri företagits före den 1 September 1726. Tillika måste det ha tillkommit före 1729. Af hvad ofvan sagts framgår nämligen, att i förslaget XII finnas ändringar, som tillkommit efter år 1726. I kap. 4 § 1 af förslag XII, som handlar om skilnad i trolofning, finnes med Cronhielms hand tillskrifvet: »sedan man utan tvång är, vare tå then fästning ogill uthan fästehion hvarannan häfdat hafve». Denna ändring har tydligen tillkommit vid granskningen den 29 Mars 1729 (prot. III: 441). I sitt ursprungliga skick öfverensstämmer nämnda § i XIII fullständigt med motsvarande § i XII. Detta utvisar ju tydligt, att XIII förefanns före 1729, och då det är alldeles säkert, att icke något nytt förslag förelegat mellan 1726 och 1729, måste XIII tydligen vara 1726 års förslag. Det omfattar 17 kapitel.

XIV. *1726 års förslag med ändr. 1729 och 1730.*

XIV. År 1729 i Mars, April och November genomgicks G. B. ånyo (prot. III: 441 o.f.), likaså 1730 i Februari och Mars, då den upplästes den 10, 14, 17, 21 och 28 Februari samt den 3 Mars, då den afslutades. Den 7 Februari 1730 (prot. III: 446) föredrogs hofrätternas betänkande angående morgongåfva,

och sedan »projecterades capitlet om morgongåfva och jämkades». Protokollet innehåller emellertid ej några anteckningar om de ändringar, som företogos vid dessa granskningar, utom beträffande kap. 11 § 2 angående gäld före äktenskapet. Vid bägge dessa granskningar förelåg emellertid förslaget XIV, som förut varit inbundet i bandet »Redactionsförslag 1734 års lag 6» och det tredje i ordningen af där befintliga förslag till G.-B. Det är i sitt ursprungliga skick fullt öfverensstämmande med 1726 års förslag till Ständerna. Det är skrifvet med sekreteraren hos Kommissionen J. G. Jusleens stil. Vid granskningen 1729 förelågo bägge förslagen XII och XIV, såsom framgår af en jemförelse dem emellan angående kap. 4 § 1. Vid det nya förslaget till kap. 9, som finnes inhäftadt i förslaget XIV, står antecknadt: »approb. den 10 febr. 1730».

Med visshet torde man kunna säga, att de ändringar i XII och XIV, som äro lika, tillkommit vid granskningen 1729 i Mars och April. De före 1726 gjorda ändringar i XII finnas naturligtvis ej i XIV, men alla öfriga ändringar i XII återfinnas i XIV utom ändringarna i kapitlet om morgongåfva, hvilka tydligen företagits vid granskningen 1729, men icke införts i XIV, äfvensom i kapitlet 10 § 3 om giftorätt. Alla återstående ändringar i XIV ha förmodligen tillkommit 1730. Möjligen har XII dock varit till hands 1730, ty på ett par ställen ha orden »Högmåls» och »Lägersmålsbalken» ändrats till »Missgerningsbalken», men först i Maj 1730 sammanfördes dessa balkar till en Missgerningsbalk. Hvad slutligen beträffar förhållandet mellan de olika redaktionerna af kap. 2, deraf tre särskilda förslag äro inhäftade i XIV, numera betecknade med a, b och c, så är det följande. Det äldsta (a) är troligen tillkommet 1729; förslaget b är lika med det, som trycktes 1730, och c är en renskrift af b. Förslaget b slutar midt i § 8 och har förut utan någon mening varit inhäftadt i XII, der kap. 2 i det närmaste oförändradt qvarstår. Förslag XIV öfverensstämmer efter de deri gjorda ändringarna fullständigt med det förslag, som trycktes 1730. De vid 1731 års riksdag beslutade ändringarna återfinnas deremot icke i detsamma. Winroth betecknar detta förslag med »1723—1730 års förslag n:o 3».

I Riksarkivet finnas således förvarade samtliga Kommissionens förslag till G.-B. undantagandes Enanders af 1712 äfvensom 1714 års förslag, hvaremot af vederbörandes påminnelser till 1690 års

förslag endast finnas de, som afgifvits af Svea Hofrätt, äfvensom det koncept, som är häfdadt vid förslag VI: 2.

XV. *Diverse handlingar.*

XV. Utom dessa förslag till G.-B. finnes jemväl ett konvolut innehållande följande handlingar, som angå G.-B:

1:o) En af assessor Lars Lilliemarck författad uppsats angående mannens giftorätt, ingifven och uppläst i Lagkommissionen den 21 Augusti 1690 (prot. I: 489).

2:o) *a.* Kongl. Maj:ts bref den 21 Juni 1690 angående kommunikation af Giftermålsbalken och Ärfdabalken (afskrift).

b. Kongl. Maj:ts bref den 15 November 1690 angående d:o (afskrift).

c. Förteckning på de myndigheter, från hvilka påminnelser inkommit angående Giftermålsbalken och Ärfdabalken. Uppsatt i Februari 1692.

3:o) Uppsats angående äktenskap emellan syskonbarn. Anteckningarne i marginalen äro af Beckii hand, och deraf har aktuarien Posse enligt påskrift å handlingen dragit den slutsatsen, att Beckius är författare till densamma. Frågan om syskonbarns giftermål förevar i Lagkommissionen under Beckii lifstid endast den 18 Mars och den 23 Maj 1690, såvidt af protokollet kan inhemtas. Troligen är uppsatsen författad vid den tiden.

4:o) »Rättsinnigt Betänckiande om förbudne leder till ächtenskap». Uppsatsen är försedd med en ändring i marginalen å sid. 6 med Jusleens välbekanta stil; alltså har betänkandet åtminstone förehafts i den nya Lagkommissionen, som sammanträdde 1724. Det förefaller, som om betänkandet varit uppsatt, innan det nya kapitlet 2 »om dem som äktenskap med hvarandra icke bygga måge» vid granskningen 1725 infördes. Det heter nämligen på ett ställe i betänkandet: »och emedan uti det allmänna lefvernet ännu många tvifvelachtiga mål förefalla uti ächtenskap och lägersmålssaker, är högnödigt att alt sådant i den allmänna Lagen igenom vissa grundsatser och reglor ..... utsättes». Troligen har uppsatsen författats af någon utaf Kommissionens ledamöter.

5:o) Konsistoriets i Linköping den 19 Januari 1731 afgifna påminnelser till Giftermåls-, Jorda-, Byggninga- och Missgerningsbalkarne (skrifvelse jemte »anmärkningar»), upplästa i Kommissionen den 9 Februari 1731 (orig.); och

6:o) Förteckning öfver de mål, som remitterades från 1731 års riksdag till Lagkommissionen angående Giftermåls-, Ärfda-, Jorda-, Byggninga- och Missgerningsbalkarne (orig.). (Jemför

»Lag-Commissionens förslag till Sveriges Rikes Lag af år 1734 jemte de vid samma förslag gjorde anmärkningar, Lag-Commissionens derå afgifna svar, samt Riksens Ständers förhandlingar och Beslut vid Lagens granskning och antagande å Riksdagarne 1731 och 1734», tryckt i Stockholm 1841).

I de af Beckius gjorda samlingarna till de olika balkarna, de s. k. Beckii Collectanea, finnes en serie rörande Giftermålsbalken. *Beckii Collectanea.*

Slutligen må här anföras, att bland handlingarna rörande G.-B. fanns ytterligare ett äldre förslag till G.-B., som bär titeln »om Giftermålet». Denna handling har emellertid öfverflyttats till den äldre Kommissionens handlingar af följande skäl: 1. I Kommissionens protokoll finnes icke omnämndt något annat äldre förslag till G.-B. än Leijonmarcks, och ifrågavarande förslag öfverensstämmer icke med det af honom författade. Skulle det förekommit i Kommissionen, torde det ha omnämnts, då det är så utförligt. 2. Det är icke heller troligt, att det är utarbetadt af någon medlem i Kommissionen utan att sedan ha förehafts i Kommissionen; ingenstädes finnes omnämndt, att G.-B. tilldelats någon ledamot, innan den öfverlemnades till Leijonmarck, och det finnes i protokollet antecknadt, hvilka balkar hvar och en ledamot erhöll. 3. Stilen är så ålderdomlig och innehållet i mycket lika med Landslagen och så vidt skildt från Leijonmarcks förslag, som i allmänhet gillats af Kommissionens ledamöter, att det knappast är tänkbart, att det är uppsatt af någon ledamot i Kommissionen. 4. Af en anteckning bland den äldre Kommissionens papper framgår, att G.-B. tilldelats Peter Coijet samtidigt med att Hans Berling fått Jordabalken och Johan Olofson (Stiernhöök) Lägersmåls- och Tjufvabalkarne. Det kan således möjligen vara ett af Coijet uppsatt förslag, möjligen äfven af Berling, som öfversåg lagen 1670—1671. Förmodligen har förslaget sedermera öfverlemnats till Leijonmarck till ledning för hans arbete och har derför kommit in bland den senare Kommissionens handlingar.

Ärfdabalken.

I: 1 o. 2. *1690 års förslag.*

I. Ärfdabalken lemnades såsom bekant först till assessorerna Schüttehielm och Mörling, hvilka utnämndes till ledamöter i Kommissionen den 6 December 1686. Mörling befordrades 1687 till revisionssekreterare, och då förordnades assessor Lars Lilliemarck till hans biträde. Schüttehielm dog i November 1688 och Mörling i September 1689 utan att ha efterlemnat några uppsatser angående Å.-B. Lilliemarck öfvertog nu arbetet ensam, och det af honom uppsatta förslaget föredrogs i Kommissionen 1689 i December samt 1690 i Februari—Maj och äfven på hösten samma år. Härefter utsändes Å.-B. till kommunikation med vederbörande myndigheter (se derom Giftermålsbalken VI). Det förslag till Å.-B., som betecknats med I: 1, är tydligen det, som 1690—1691 utsändes till vederbörande för påminnelsers afgifvande. Det var förut inbundet bland de lagförslag, som 1876 öfverlemnades till Riksarkivet från Göta Hofrätt, och hade gemensamt titelblad med det i samma band befintliga förslag till G.-B., som betecknats med VI: 2, samt är åtföljdt af påminnelser, afgifna af domarne i Tiohärads lagsaga. Då Joh. Nilsson i sin afhandling säger om detta exemplar, att det icke delgifvits Göta Hofrätt, har han fullkomligt rätt, men då han derjemte säger, att det icke kunnat utrönas, huruvida det är ett af de exemplar, som 1691 delgifvits landshöfdingarne för att deröfver höra lagmän, häradshöfdingar och borgmästare, eller om det allenast är en afskrift, torde han ha varit allt för försigtig. Det är nämligen alldeles uppenbart, att de förslag till Konungabalk, Jordabalk, Byggningabalk och Tjufvabalk, som förut voro inhäftade i ofvannämnda band, utsändts till landshöfdingen i Kronobergs län, Åke Ulfsparre, för att delgifvas domarne i Tiohärads lagsaga. Detta framgår bland annat af en jemförelse med originalen till de påminnelser, som finnas i koncept vidhäftade dessa förslag. Af denna anledning och då stilen i det koncept till påminnelser, som är vidhäftadt förslaget till Å.-B., öfverensstämmer med stilen i de öfriga påminnelserna, torde man med all sannolikhet kunna påstå, att detta förslag till Å.-B. (och således äfven till G.-B.), varit utsändt till bemälde landshöfding.

Förslaget innehåller 31 kapitel och är försedt med marginalanteckningar, hänförliga till de nyss omnämnda påminnelserna. Kap. 1 börjar »Dör någon och lämbnar efter sig» etc.

Ytterligare ett exemplar af 1690 års förslag till Ä.-B. finnes i Riksarkivet. Det är inbundet i qvartbandet »Tract. öfver Sv. Lagen» med samma titelblad som G.-B. VI: 3 (se ofvan) samt är betecknadt med I: 2. Det är defekt, och fattas kap. 2 § 5—kap. 4 § 10. I Kongl. Biblioteket finnes i ett qvartband, tillhörande Engeströmska samlingen, sign. B. IX: 2, 7, en afskrift af 1690 års förslag till Ä.-B.

II. Såsom förut under G.-B. VII omnämnts, finnas i Riksarkivet de af Svea Hofrätt öfver 1690 års förslag till Ä.-B. afgifna påminnelserna, och äro de betecknade med II. II. *Påminnelser till 1690 års förslag.*

III. Sedan vederbörandes anmärkningar öfver 1690 års förslag inkommit, började en ny granskning af Ä.-B. i April 1692, efter hvars slut förslaget öfverlemnades till Kongl. Maj:t, inför hvilken det föredrogs i November—December samma år och Januari—Februari 1693. Det förslag, som betecknats med III, är å första sidan försedt med följande anteckning: »1692 d. 21 Dec.». Rådsprotokollen för denna tid saknas, hvadan en jemförelse med dem icke kan afgöra, om föreliggande förslag är det, som då föredrogs. Men nyssnämnda anteckning äfvensom den omständigheten att förslaget, i hvilket en del förändringar finnas antecknade, i sitt slutliga skick öfverensstämmer med 1694 års af Carl XI gillade förslag utom på några få ställen med hänsyn till stilen, utvisar tydligt, att detta är det förslag, som föredrogs för Kongl. Maj:t 1692. Efter föredragningen i Rådet fingo nämligen, såsom förut nämnts, Ehrenhielm och Palmcrans i uppdrag att öfverse förslaget, dock blott med hänsyn till stilen. Förslaget har inne i sjelfva texten en redigering, som öfverensstämmer med de från Svea Hofrätt ingifna påminnelserna (se kap. 8 § 2 och påminnelserna fol. 36). Antagligen äro marginalanteckningarna gjorda vid föredragningen i Rådet. III. *1692—1693 års förslag.*

IV. De med IV: 1 o. 2 betecknade exemplar af Ä.-B. äro 1694 års förslag (se derom G.-B. IX: 1 o. 2.) Förslaget innehåller 30 kapitel. IV: 1 o. 2. *1694 års förslag.*

V. Såsom under G.-B. X angifvits, hade professor Lundius år 1712 erhållit i uppdrag att genomse alla balkarne, och sedan han i September 1713 inkommit med sina förslag, före- V. *Lundii förslag 1713.*

togs Å.-B. den 19 November 1714 »att genomses till ett slut som af Prof. Lundius är jempte de öfrige upsatte balkarne så till stilen som till målen förbättrat» (prot. III: 285). Dervid granskades fyra kapitel. Lundii förslag till Å.-B. är betecknadt med V och innehåller 31 kapitel.

VI. *1717 års förslag med ändr. 1718 och 1721 samt Cronhielms redigering.*

VI. Den slutliga granskningen af Lundii förslag infaller under tiden emellan den 9 Februari 1716 — från hvilken dag Kommissionens protokoll saknas ända till den 26 Oktober 1721 — och den 16 Maj 1717, då Kommissionen i bref till Kongl. Maj:t anmäler Å.-B. färdig att föredragas. Det förslag, som betecknats med VI och som förut var inbundet i bandet »Redactionsförslag 1734 års lag 6» samt det andra i ordningen af der befintliga förslag till Å.-B., är i sitt ursprungliga skick det förslag, som 1717 anmäldes färdigt att föredragas inför Kongl. Maj:t. Ett närmare studium af förslaget visar nämligen tydligt, att det tillkommit efter det Lundii förslag aflemnats till Kommissionen. Vidare, då förslagets fyra första kapitel icke hafva den lydelse, som beslöts i Kommissionen den 19 November 1714, samt i marginalen å sidan 3 vid kap. 3 § 2 står antecknadt »adde ex Lund. et 1:a Compil.» och derefter ett tillägg, som öfverensstämmer med Lundii förslag, kan det icke vara 1714 års redaktion. Det har icke heller förelegat vid den granskning af Å.-B., som Kommissionen företog 1725. Detta framgår klart af innehållet i de protokoll, som fördes i Kommissionen vid samma granskning och som utvisa andra kapitelrubriker i det då föreliggande förslaget än de, som förekomma i denna redaktion. Att förslaget emellertid tillkommit före 1725, framgår af följande marginalanteckningar i förslaget: å sid. 3 vid kap. 3 § 3 »denne § uthställes till h:s gr. Excell:s ankomst, att då vidare der om öfverläggas kan. Ventilerat d. 9. Martij 1721»; vidare å sid. 79 vid kap. 20 § 6 »1718 d. 28 Martii vid. protocol.» och »Stockh. d. 25 Maii 1721. Hela detta Capitel synes kunna gå uth, emedan alt synes vara inneslutit i de orden *med eller utan villkor*»; samt å sid. 87 vid kap. 22 § 3 »Vid. prot. d. 28 Martii 1718» och »d. 25 Maii 1721». Slutligen är det föga troligt, att förslaget kunnat tillkomma under tiden från den 16 Maj 1717, då balken anmäldes färdig, och till den 28 Mars 1718, då detta förslag tydligen förelåg. Lagkommissionen var nämligen då hufvudsakligen sysselsatt med att behandla Handelsbalken. Af alla dessa skäl torde man med fullt fog kunna påstå, att förslaget

i sitt ursprungliga skick är det, som anmäldes färdigt 1717, samt att det derefter förelegat i Kommissionen vid granskningen i Mars 1718 samt i Mars och Maj 1721. De ändringar, som gjorts med Folchers stil, äro tillkomna 1718, de med von Stenhagens stil 1721. Folcher lemnade sekreterarebefattningen i Kommissionen 1720 och efterträddes af von Stenhagen. Förslaget, som i sitt ursprungliga skick i mycket öfverensstämmer med Lundii redaktion, hade 31 kapitel, hvaraf det 1:sta begynner med orden: »Dör man eller qvinna». Hela förslaget har undergått en nästan fullständig omarbetning, och nästan alla ändringarne i detsamma äro gjorda med Cronhielms egen hand.

VII. Som bekant anmälde Kommissionen i sin berättelse till riksdagen 1723, att balkarne och deribland äfven Å.-B. voro färdiga. Det förslag till Å.-B., som då förelåg, var emellertid icke förslag VI i dess slutliga redigering. Vid den granskning af Å.-B., som förekom den 4 och 13 Mars 1725 (derefter saknas protokollen och vidtaga ej förrän 1727), förelåg nämligen icke, såsom förut nämnts, detta förslag, och det förslag, som lades till grund för granskningen 1725, var naturligen 1723 års förslag. Nu är det tydligt, att det förslag, som betecknats med VII, just förelåg vid nämnda granskning. Detta framgår af en anteckning i marginalen å sidan 38 vid kap. 13 § 7, der det står »ändrat efter votering d. 13 Maj 1725». Granskningen har således fortgått ännu i Maj (protokollet slutar i Mars). Att förslaget är yngre än 1717 års förslag, visar lydelsen af följande ställen i förslaget, nämligen kap. 6 § 1, kap. 8 §§ 2 och 4, kap. 9 samt kap. 11 § 1, hvilka paragrafer förslaget tydligen lånat från förslag VI. Man har sålunda häraf rätt att sluta, att förslag VII är 1723 års förslag, sådant det öfverlemnades till Ständerna (utan att då blifva föremål för någon granskning), försåvidt icke något förslag upprättats mellan 1723 och 1725, hvilket dock är föga antagligt. Möjligen kan det i sitt ursprungliga skick vara en af Wulfvenstierna och Plaan gjord bearbetning af 1723 års förslag;[1] dock är det ej troligt, att ett nytt exemplar utskrefs, innan öfverläggning i Kommissionen skedde om ändringarna. Förslaget var förut inbundet i bandet »Redactionsförslag 1734 års lag 6» och det tredje i ordningen af der befintliga förslag

VII. 1723 års förslag med ändr. 1725 och slutredigering till 1726 års förslag.

[1] I protokollet för den 4 Mars 1725 står antecknadt, att då begynte Plaan och Wulfvenstierna att upplåsa »Erfdabalken den de förut hade att öfverlägga om, och jämkades denne balk endast här och där till stylen i de första capitlen» (prot. III: 388).

till Å.-B. Det innehåller 26 kapitel. I förslaget finnas åtskilliga ändringar, nästan alla gjorda af samma hand, som gjort de ändringar, hvilka enligt jemförelse med protokollet tillkommit i Mars 1725. Förmodligen är Plaan upphofsmannen till dem (jemf. hans handstil). I sin slutliga redaktion är förslaget fullt öfverensstämmande med förslag VIII, som, enligt hvad här nedan sägs, är 1726 års förslag. Ett nytt förslag till kap. 15 finnes inhäftadt i förslaget.

VIII. *1726 års förslag.*

VIII. Det förslag, som betecknats med VIII, är ett renskrifvet exemplar af den slutliga redaktionen af VII och har varit sammanhäftadt med de förslag till Giftermåls- och Jordabalkarna, som öfverlemnades till Borgarståndet 1726. Att förslaget tillkommit efter 1725 i Mars, är klart, då det i texten innehåller de ändringar, som då beslötos; att det fanns före 1729, då balken åter granskades, är tydligt, då i det förslag, som betecknats med IX (se nedan) och som i sitt ursprungliga skick är en afskrift af nu förevarande förslag, finnas i marginalen införda de ändringar, som då skedde. Det måste då vara 1726 års förslag, emedan något annat förslag under tiden mellan 1725 och 1729 veterligen icke funnits. Det innehåller 25 kapitel.

IX. *1726 års förslag med ändr. 1729 och 1730 (slutl. redaktion).*

IX. Den 29 April 1729 (prot. III: 444) började åter en granskning af Å.-B., hvilken granskning fortgick till den 8 Juli, hvarefter den åter företogs den 23, 27 och 30 September. Derefter saknas Kommissionens protokoll ända till den 18 Oktober, och då har man öfvergått till en annan balk. Ny granskning började åter den 3 Mars 1730 samt slutades den 24 i samma månad. Det förslag, som användes vid dessa granskningar, var naturligen 1726 års förslag. Också är förevarande exemplar, som betecknats med IX och som tydligen förelegat vid nämnda granskning, i sitt ursprungliga skick lika med förslag VIII eller 1726 års förslag. Förslag IX har förut varit inbundet i bandet »Redactionsförslag 1734 års lag 6» och var det första af der befintliga förslag till Å.-B. Att det förelåg vid nämnda granskning, visar en jemförelse mellan protokollen och lydelsen af ändringarne i kap. 3 § 2, att halfsyskon få ärfva med samsyskon, och kap. 18 § 2 om surrogat för arfvejord samt strykningen af kap. 19 (prot. III: 454), äfvensom att den slutliga redaktionen af förslaget fullständigt öfverensstämmer med det tryckta förslag, som öfverlemnades till Ständerna 1731. Första och andra kapitlen af den slutliga redaktionen äro skrifna på

särskilda blad med Jusleens hand efter de ändringar, som beslutats, utan att de motsvarande kapitlen i förslaget öfverstrukits. Vidare äro tillagda dels ett nytt tredje kapitel om bakarf och sidoarf, likaledes utan att det först uppsatta öfverstrukits, dels ett af Jusleen skrifvet förslag till § 13 i tredje kapitlet, ej öfverstruket oaktadt det icke influtit i den slutliga redaktionen, dels en ny § 1 i tionde kapitlet.

I G.-B. XV: 6 återfinnas anmärkningar från 1731 års riksdag angående Å.-B.

Af Å.-B. finnas sålunda i behåll samtliga förslag utom det från år 1714, hvaremot påminnelserna till 1690 års förslag saknas utom de, som afgifvits af Svea Hofrätt, och det koncept, som är vidhäftadt förslag I: 1.

X. Jemte dessa förslag finnes ett konvolut, innehållande följande handlingar angående Å.-B.: X. *Diverse handlingar.*

1:o) Tvänne afskrifter, den ena af Svea Hofrätts skrifvelse till Kongl. Maj:t med betänkande »Om tijonde penningen af alt dett uhr staden ärfves» (utan datum; omförmäles i Lagkommissionens protokoll den 28 Mars 1690, I: 386) — och den andra af Kongl. Maj:ts bref den 31 Maj 1681 angående samma ärende.

2:o) Extrakt af protokoll i rådkammaren den 7 Januari 1692 angående samma ärende.

3:o) Betänkande angående sons och dotters arfsrätt, uppläst i Kommissionen den 17 Februari 1690 (prot. I: 307); afskrift. Enligt uppgift af Joh. Nilsson finnes en lika lydande afhandling i Palmschiöldska samlingen i Upsala bibliotek med påskrift: »Opsats af Assessor Lilliemarck».

4:o) Assessor Lilliemarcks »memorial» angående arfsrätt, då arfvinge gjort sig förlustig sin arfsrätt, ingifvet i Kommissionen den 3 Oktober 1690; afskrift. Enligt uppgift af Johannes Nilsson finns en lika lydande afhandling i Palmschiöldska samlingen i Upsala bibliotek.

5:o) Betänkande angående bördsrätt; afskrift. Enligt uppgift af Johannes Nilsson är detta betänkande författadt år 1690 af assessor Lilliemarck, hvarom anteckning skall finnas å liknande afhandling i Palmschiöldska samlingen i Upsala bibliotek.

6:o) Skrifvelse till Kongl. Maj:t den 10 Oktober 1691 från lagman G. Cederhielm, innehållande bland annat en påminnelse

angående Å.-B., att den rätt qvinna hade i Småland och Kronobergs län att ärfva lika med man borde ihågkommas vid Å.-B:s granskande; orig.

7:o) Anmärkning af Carl Hindric Esberg (utan datum) vid § 5 kap. 17 Å.-B. angående hvad som får borttestamenteras enligt stadsrätt. Skriften måste vara uppsatt efter år 1730, ty först då blef det kapitel, som handlar derom, det 17:de; förut var det det 18:de.

Beckii Collectanea. Slutligen är att omnämna Beckii Collectanea till Ärfdabalken, tvenne cerier, af hvilka den ena uteslutande angår förmynderskapsrätten.

Jordabalken.

I: 1, 2 o. 3. *1695 års förslag (före kommunicering med vederbörande).* I. Vid Kommissionens första sammanträden den 8 och 10 December 1686 tilldelades J.-B. åt lagmannen N. Gripenhielm, och några af honom författade kapitel föredrogos 1687, 1688 och 1689. Sedermera tilldelades denna balk åt assessor L. Hylteen, som i protokollet för den 27 April 1693 första gången står antecknad såsom ledamot i Kommissionen, och det af honom uppsatta förslaget granskades i Kommissionen i November—December 1694 och Januari—Mars 1695, hvarefter det utsändes till kommunikation med vederbörande. De förslag till J.-B., som äro betecknade med I: 1, 2 o. 3 och som alla tre äro lika lydande, äro tydligen Kommissionens förslag till J.-B. af år 1695. Det exemplar, som betecknats med I: 1, var förut inbundet bland de lagförslag, som 1876 öfverlemnades till Riksarkivet från Göta Hofrätt. Efter förslaget är inhäftadt ett koncept till påminnelser angående J.-B., och anteckningarne i marginalen till balken hänvisa också tydligen till dessa påminnelser. En jemförelse med originalen till påminnelserna vid förslaget till J.-B. (se nedan II) utvisar, att konceptet i fråga innefattar påminnelser af häradshöfdingarne i Tiohärads lagsaga, att originalet till påminnelserna är dateradt den 3 September 1695, och

att detsamma afsändts till K. M. af landshöfdingen Åke Ulfsparre i Vexiö i bref dat. den 6 Sept. 1695. Förslaget innefattar 19 kapitel, och 1:sta kapitlet, hvars rubrik är »Huru många slagz jordh är på landet och i stadhen», börjar sålunda: »§ 1. Trehanda slagz sjelfägande jord är å landet: crono, frelse och skatte». Enligt en af Palmcrans uppsatt »Förteckning på det som uthi Kongl. Lag-Commission är skrifvit åhr 1694» tyckes assessor Olof Berling i äldre Kommissionen ha uppsatt ett förslag till J.-B., som år 1694 öfversändts till Hylteen och hvilket tilläfventyrs legat till grund för Hylteens förslag.

Det andra exemplaret, I: 2, är i marginalen å första sidan försedt med en anteckning i blyerts, att detsamma år 1856 aflemnats till Riksarkivet från Svea Hofrätt, hvadan exemplaret med all säkerhet just är det förslag, som den 10 April 1695 kommunicerades med Hofrätten och som der granskades den 4, 6 och 7 Februari 1696. Påminnelserna från Hofrätten afgåfvos den 10 Februari 1696 enligt originalet bland påminnelserna vid förslaget till J.B.». Exemplaret är defekt och slutar med 19:de kapitlet § 8.

Det tredje exemplaret af 1695 års förslag, I: 3, var förut inbundet i bandet »Redactionsförslag 1734 års lag 6» och det andra i ordningen af i samma band befintliga förslag till J.-B. Det är ett renskrifvet exemplar af 1695 års förslag.

II. Ett band, betecknadt med II, innehåller »Inkomne påminnelser till den upsatte Jordabalken» från hofrätter, landshöfdingar och andra vederbörande, inkomna under tiden från Juli 1695 till Februari 1696.

II. *Påminnelser till 1695 års förslag.*

III. Sedan påminnelserna från vederbörande inkommit under år 1695 och 1696, föredrogos de i Februari, Mars, Juni, Juli och Sept.—Dec. 1696. Efter denna föredragning har assessor Hylteen uppsatt ett koncept till J.-B., som föredrogs i Kommissionen $^{2}/_{3}$—$^{16}/_{3}$ 1697, hvarefter förslaget var färdigt till föredragning inför Kongl. Maj:t. Å det förslag, som betecknats med III, finnes nämligen i marginalen å första sidan med sekreteraren Palmcrans' stil antecknadt följande: »Andra conceptet som det är åhr 1696 opsatt af Assessor Her Lars Hyltén», och en jemförelse med de af vederbörande afgifna påminnelserna till denna balk, bland andra Svea Hofrätts, visar tydligt, att detta förslag uppsatts efter det påminnelserna inkommit, enär i texten till detsamma återfinnes just hvad Svea Hofrätt föreslagit. De

III. *1696 års förslag med ändr. 1697 och delvis 1715.*

sista påminnelserna äro afsända till Kongl. Maj:t den 21 Februari 1696. Förslaget är sålunda uppsatt under år 1696, troligen i slutet af Okt., sedan föredragningen af påminnelserna afslutats. Enligt hvad Palmcrans antecknat i marginalen af förslaget, har det upplästs i Kommissionen $^{2}/_{3}$—$^{16}/_{3}$ 1697, och dervid ha åtskilliga förändringar beslutats, hvilka af Palmcrans antecknats i förslaget. Med de af Palmcrans antecknade förändringarne är förslaget sålunda sådant det i »Memoriale hvad uthi Kongl. Commissionen till lagens revision tijd efter annan är företagit och utarbetat» (från 1686 till 1701) angifves vara i Januari och Mars 1697 färdiggjordt att föredragas för Kongl. Maj:t.

1697 års förslag innehåller 19 kapitel och dess 1:a kapitel börjar med orden »§ 1. Trehanda slagz jord är å landet, Crono, frelse och skatte». Såsom å omslaget till förevarande förslag angifves, förelåg det ånyo vid den granskning af J.B., som afslutades den 27 Sept. 1715 (se nedan VI).

IV. *1697 års förslag med ändringar 1713*

IV. Såsom förut under G.-B. X omnämnts, blefvo samtliga uppsatta balkar den 4 September 1712 öfverlemnade till Enander för genomseende, och sedan Enander granskat J.-B. och funnit åtskilligt böra förbättras, genomgicks den i Kommissionen $^{12}/_{2}$—$^{19}/_{3}$ 1713. Det förslag, som förelåg vid denna granskning, finnes jemväl i Riksarkivet och är betecknadt med IV. Det har å första sidan följande rubrik: »Gambla exemplaret af Jordabalk». I sitt ursprungliga skick är det en renskrift af Hylteens förslag efter de ändringar, som gjorts deri vid granskningen 1697. Enligt anteckning i marginalen vid kap. 8 § 3 har det förehafts i Kommissionen vid granskning år 1713. Det var sålunda 1697 års förslag, sådant det förelåg att föredragas Kongl. Maj:t, som låg till grund för sistnämnda granskning. Dock genomgicks endast till och med 8:de kapitlet § 7, då granskningen upphörde, emedan man ansåg, att inga ändringar borde företagas utan i närvaro af grefve Cronhielm, hvilken visserligen den 12 Febr. 1713 gifvit sitt samtycke till granskningen och jemväl var närvarande vid sammanträdet den 19 Mars men sedermera icke infann sig i Kommissionen förrän den 5 Nov. samma år.

V. *Lundii förslag 1713.*

V. Jemte Enander hade jemväl Lundius genomsett J.-B., och hans förslag afgafs, såsom förut (se G.-B. X) är omnämndt, den 1 September 1713. Det är betecknadt med V och innehåller 19 kapitel.

VI. Sedan Lundii förslag inkommit, företogs åter en granskning af J.-B. Denna granskning egde rum $^{7}/_{3}$—$^{27}/_{9}$ 1715. Dervid förelågo 1697 års förslag i två exemplar, III och VI, Lundii förslag samt det förslag, som betecknats med VII (se nedan), hvilket allt framgår af en jemförelse mellan Kommissionens protokoll för nämnda tid, de särskilda redaktionsförslagen samt de i dem gjorda marginalanteckningarne. Deremot lemnades Enanders redaktion utan afseende, hvarför ock i det exemplar af 1697 års förslag, som förelåg 1713, icke finnas införda ändringarne från 1715. Ändringarne i det exemplar af 1697 års förslag, som betecknats med III, börja dock först med det 10:de kapitlet.

VI. *1697 års förslag med ändr. 1715, antagligen 1717 års förslag.*

Det andra exemplaret af 1697 års förslag, som förelåg vid granskningen 1715 och som betecknats med VI, var förut inbundet i bandet »Redactionsförslag 1734 års lag 6» och det sista af der befintliga förslag till J.-B. Det är försedt med innehållsförteckning. Marginalanteckningarne i detsamma äro icke af Enander (jemför prot. för den 28 Mars 1715, marginalanteckningen vid kap. 6 § 1 samt affattningen af samma §).

Då J.-B. antagligen icke undergått någon ytterligare granskning i Kommissionen före 1717, är det all anledning att antaga, att förslag VI, sådant det föreligger efter deri gjorda ändringar, och således äfven förslag III delvis, är 1717 års förslag.

VII. Det förslag till J.-B., som ofvan uppgifvits hafva förelegat vid granskningen 1715 och som är betecknadt med VII, är å första sidan försedt med följande anteckning: »ifrån d. 7 Mars 1715» och å den sista sidan med orden »8 Septemb. 1715». Det har sålunda tydligen förelegat vid granskningen 1715. Det slutar med tionde kapitlet och afviker i hög grad från alla öfriga i Riksarkivet förvarade förslag till J.-B. Man skulle ju möjligen kunna tänka sig, att det vore ett förslag af Enander, men deremot strider affattningen af 6:te kapitlets § 1 i förslaget, jemförd med innehållet i Kommissionens protokoll vid diskussionen den 28 Mars 1715 angående samma §. Enander uttalar der en helt annan uppfattning angående bördsrätten än den förslaget innehåller. Att det icke heller är uppsatt af Hylteen, visar affattningen af de föregående förslagen I och III. Att förslaget är uppsatt af någon af de ledamöter i Kommissionen, som voro närvarande vid granskningen 1715, lider knappast något tvifvel. I förslaget VI, som förelåg vid granskningen 1715, finnes, såsom förut angifvits, åtskilliga marginalanteckningar,

VII. *Ledamotsförslag fr. 1715.*

som äro hänförliga till berörda granskning. Vid kap. 4 § 6 står i marginalen antecknadt »describatur ut in meo», hvilket tydligen visar, att ett annat redaktionsförslag än VI förefanns; likasâ vid kap. 6 § 1. Dessa §§ förehades till granskning i Kommissionen, den förra den 14 Mars 1715 och den senare den 28 Mars och den 4 April samma år. Anteckningarne »ut in meo» äro gjorda af samma hand. De äro icke gjorda af sekreteraren Folcher, utan måste vara skrifna af någon ledamot, som var närvarande vid bägge tillfällena. Utom Cronhielm, hvilkens handstil anteckningen icke liknar, och Enander har man att välja på Cederhielm, Thegner, Silfverstråhle och Hielmberg. Det kan icke gerna vara Cederhielm eller Thegner. Den 9 Maj förehades 7:de och 8:de kapitlen af förslaget VII, och vid dessa kapitel finnas marginalanteckningar med samma handstil, som vid kap. 4 § 6 och kap. 6 § 1, men hvarken Cederhielm eller Thegner voro då närvarande i Kommissionen. Det skulle således återstå att välja på Silfverstråhle och Hielmberg. Visserligen är det ju möjligt, att marginalanteckningarne gjorts af någon ledamot, äfven å annan tid än vid sessionerna i Kommissionen. Men det synes föga troligt med hänsyn till innehållet i anteckningarne. Man kan dock ej med bestämdhet draga annan slutsats, än att marginalanteckningarne »ut in meo» äro gjorda af någon ledamot i Kommissionen; nu öfverensstämmer innehållet af kap. 6 § 1 i föreliggande förslag VII just med den redigering af samma §, som beslöts i Kommissionen och hvarpå anteckningen »ut in meo» syftar. Troligtvis hänsyftar den ock just på detta förslag VII, som antagligen kan betecknas såsom ett förslag af någon annan ledamot i Kommissionen än Cronhielm, Enander och Hylteen.

VIII. *1723 års förslag med ändr. 1725, 1729 o. 1730 (ej de slutliga).*

VIII. Vid 1723 års riksdag anmälde, såsom bekant, Kommissionen, att balkarne nu ytterligare till skrifarten rättats, och att lagverket sålunda vore färdigt. Med anledning af Ståndernas beslut företogs en ny granskning 1725, hvarefter förslaget öfverlemnades till Ständerna 1726. Nya granskningar förekommo derefter 1729 och 1730. Det förslag, som förelåg färdigt 1723, är betecknadt med VIII. Att det måste vara 1723 års förslag, framgår af följande skäl. Det är ställdt utom allt tvifvel. att det är yngre än 1717 års förslag. Derpå visar hela affattningen af förslaget. Det har nämligen en helt annan redigering än de föregående; och Lundii förslag är tydligen icke någon förebild

för detsamma. Det är icke heller 1726 års förslag, hvilket synes deraf, att det förslag, som är betecknadt med XI och som ovilkorligen måste vara det årets förslag (se nedan), icke öfverensstämmer med detsamma. Jemväl den omständigheten, att vissa ändringar uti ifrågavarande förslag återfinnas i texten i det med XI betecknade förslag (se kap. 1 § 1, kap. 5 § 11, kap. 13 § 2, kap. 14 §§ 1 o. 2, kap. 15 § 1, kap. 16 §§ 13 o. 15 samt kap. 17 § 2, första raden), visar på en tidigare tillkomst än 1726. Det kan icke heller vara det slutliga förslaget af 1730. Återstår sålunda endast 1723 års förslag att välja på, och man torde derför med full bestämdhet kunna påstå, att det är Cronhielms bearbetning, som här föreligger. Förslaget innehåller 18 kapitel, och rubriken till kap. 1 lyder: »Om laga fång å jord, hus och grund å landet och i staden». Det var förut inbundet i bandet »Redactionsförslag 1734 års lag 6» och det första af deri förekommande förslag till J.-B.

Utom ofvan omförmälda ändringar, hvilka måste hafva tillkommit före 1726 och således vid den granskning, som företogs 1725, finnas jemväl åtskilliga förändringar i texten, hvilka tydligen tillkommit efter det 1726 års förslag afgifvits, således vid den granskning, som företogs i Oktober 1729 samt delvis äfven 1730, utan att dock förslaget innehåller den slutliga redaktionen. Strykningen af § 2 i 17:de kapitlet skedde sålunda den 25 Oktober 1729 (se prot.). Detta exemplar af 1723 års förslag har sålunda förelegat vid granskningar 1725, 1729 och 1730.

IX. Utom nyssnämnda exemplar af 1723 års förslag finnes jemväl ett betecknadt med IX, hvilket förut var inbundet i bandet »Redactionsförslag 1734 års lag 6» och der det tredje i ordningen af förslagen till J.-B. Detta exemplar är i sitt ursprungliga skick lika med förslag VIII och således 1723 års förslag. Förslaget har dels de ändringar, som under VIII angifvits hafva vidtagits 1725, dels ock öfriga ändringar i VIII, som företagits 1729 och 1730, men dessutom har det andra ändringar, som tydligen gjordes vid den slutliga redigeringen 1730. Förslaget är nämligen med samtliga de ändringar, som vidtagits i detsamma, lika med det förslag, som trycktes och öfverlemnades till Ständerna 1730. Enligt Kommissionens protokoll för den 24 Mars 1730 diskuterades då 5:te och 6:te kapitlen angående bördsrätt, och gjordes antagligen dervid de ändringar, som ej återfinnas i texten till 1726 års förslag. Att J.-B. gran-

IX. *1723 års förslag med ändr. 1725 1729 o. 1730 (de slutliga.)*

skats jemväl efter Mars 1730, derpå tyda ändringarne i kap. 16 § 9: »Missgärningzbalken» i stället för »Dråpmålabalken» och »om Edzöre» i stället för »i Edzöresbalken», ty först i Maj 1730 infördes Dråpmåls- och Edsöresbalkarne i Missgerningsbalken.

X. *1726 års förslag.* X. Vid 1726 års riksdag anmälde Kommissionen i sin berättelse till Kongl. Maj:t, att G.-B., Ä.-B. och J.-B. voro färdiga att framlemnas till Ständerna för fastställelse. Att det med X betecknade förslag just är 1726 års redaktion, framgår tydligt deraf, att å detsamma finnes antecknadt »Bårgareståndet», samt att det varit sammanhäftadt med förslag till G.-B. och Ä.-B.; det var nämligen först vid 1726 års riksdag, som dessa balkar öfverlemnades till de särskilda ständen. Visserligen infordrade Justitiedeputationen vid 1723 års riksdag de då färdiga balkarne och öfverlemnade dem till särskilda deputerade, hvilka dock, så vidt man af handlingarna kan se, endast genomgingo en del af Handelsbalken; men i ständen blefvo förslagen icke föredragna (se riksdagshandlingarne 1723 och 1726).

XI. *1726 års förslag med ändr. 1729 o. 1730 (ej de slutliga).* XI. Ytterligare ett exemplar af 1726 års förslag finnes i behåll. Det var förut inbundet i bandet »Redactionsförslag 1734 års lag 6» och det näst sista af der befintliga förslag till J.-B. Förslaget har åtskilliga förändringar, som tillkommit 1729 och 1730, men innehåller ej de slutliga ändringar, som finnas i IX.

Vid G.-B. XV: 6 (se ofvan) återfinnas anmärkningar från 1731 års riksdag angående J.-B.

Af förslagen och påminnelserna till J.-B. finnas således i Riksarkivet samtliga utom de af Gripenhielm uppsatta kapitlen.

Beckii Collectanea. Slutligen är att omnämna Beckii Collectanea till Jordabalken.

Byggningabalken och Byggningsordningen i städerna.

A. Byggningabalken.

Sekreteraren Johan Hadorph hade vid Kommissionens första sammanträde erhållit B.-B. till genomseende, och något af hvad han författat föredrogs 1688 och 1689.

I: 1 o. 2. *1692 års förslag.* I. Under år 1691 genomgick Kommissionen hela B.-B., och i December samma år uppdrogs åt Ehrenhielm och Beckius att

uppgöra ett nytt förslag, hvilket granskades i Kommissionen i Februari och Mars 1692 och sedan utsändes till påminnelser.

Af detta förslag finnas två exemplar i Riksarkivet, betecknade med I: 1 o. 2. Det förstnämnda exemplaret har enligt en anteckning å detsamma öfverlemnats till Riksarkivet från Svea Hofrätt, och å exemplarets första sida står antecknadt »1692 d. 13 April ankommit till Kongl. Rätten». Svea Hofrätts protokoll för 1692 Januari—April och September—December saknas, men äro fullständiga för Maj—Augusti 1692 samt för 1693, och i dessa protokoll förekommer intet om förslaget; det afhandlades sålunda i Hofrätten antingen i April eller ock i Sept.—Dec. 1692.

Förslaget bär titeln »Om Bruk och Bygnad på Landet». Det innehåller 32 kapitel och är försedt med ett memorial, å hvilket äfven står antecknadt: »1692 d. 13 April ankommit till Kongl. Rätten». 28:de kapitlet är lemnadt blankt, hvartill skälet anföres i det nämnda memorialet.

Det andra exemplaret af 1692 års förslag, betecknadt med I: 2, fanns förut bland de lagförslag, som 1876 öfverlemnades till Riksarkivet från Göta Hofrätt. Efter förslaget, som saknar omförmälda memorial, finnas vidhäftade påminnelser i koncept, omfattande 10 blad, dels af Paul Rudebeck, som var häradshöfding i Konga, Uppvidinge och Östra härader i Småland (f. 1657 † 1711), dels ock af G. Berghman (dat. Bergh 12 December 1692), som också var häradshöfding i Småland. Förslaget är försedt med marginalanteckningar, hänförliga till påminnelserna. Vid 28:de kapitlet, hvars text ej är införd, står antecknadt »ut in memoriali».[1]

---

[1] Axel Liljenstrand, som 1881 utgifvit ett arbete »Om de nordiska Bygningabalkarne», uppger å sidan 194 angående de först utarbetade förslagen, att i Riksarkivet förvaras två renskrifna exemplar, »hvilka icke äro fullkomligt lika lydande, och af hvilka det ena icke ens är alldeles fullständigt. Der saknas texten till det 28:de kapitlet af förra afdelningen, som företrädes af ett lemnadt blankt rum, hvarom det anmärkes i ett särskildt vehikel, att den dithörande frågan om allmänt fiske i stora sjöar och skärgårdar lemnats öppen och oafgjord, tills de, som på sådana orter bo, med sina tankar derom skulle inkomma. Hvardera exemplaret är inbundet och bär en prydlig utstyrsel». Jemför man detta med författarens framställning i öfrigt, synes det uppenbart, att han med det ofullständiga exemplaret menar 1692 års förslag, här ofvan betecknadt med I: 1 (I: 2 har han deremot tydligen icke känt till), under det att med det fullständiga exemplaret afses det i Kommissionen omarbetade förslaget, som här betecknas med II. Emellertid hafva dessa förslag vid Liljenstrands forskningar säkerligen ej varit inbundna med »prydlig utstyrsel», utan han har antagligen med dem sammanblandat de två exemplaren af 1694 års förslag, som äro prydligt inbundna hvar för sig. Liljenstrand, som icke afvetat, att Kommissionens protokoll funnits (då i Kongl. biblioteket), utan blott gått efter Beckii Collectanea, uttalar (sid. 194) den förmodan, att det ofullständiga exemplaret blifvit

II. *1693—1694 års förslag.* II. Den 14 September 1693 (prot. II: 111) förnyades uppläsningen af påminnelserna till B.-B. och »hvad Commission dervid till sitt svar opsatt till att oplässas inför Kongl. Maj:t». Den 5 Oktober samma år afslutades behandlingen af B.-B. Före den 21 December 1693 (prot. II: 173) upplästes B.-B. i Rådet, dervid en del gillades, men en del korrigerades. Dessa korrigeringar i Rådet föredrogos i Kommissionen i December 1693 och Januari 1694. Derefter föredrogos B.-B., G.-B och Å.-B. ånyo i Rådet (se Kommissionens protokoll för den 20 April 1694, II: 219) särdeles med hänsyn till de personer, som blifvit riksråd, sedan balkarne förra gången föredrogos, och voro Palmcrans och sekreterarен Ehrenhielm med anledning deraf mycket sysselsatta med korrigerandet. Derefter gillades balkarne af Kongl. Maj:t, dock skulle Palmcrans och Ehrenhielm ytterligare »med god achtsamhet» genomse balkarne och korrigera allt som angick stilen, »hvilken finnes mycket mörk» (prot. II: 219). En jemförelse mellan det förslag till B.-B., som betecknats med II, och Kommissionens protokoll för den 2 Januari 1694, då de i Rådet föreslagna korrigeringarne förehades i Kommissionen, utvisar, att förslaget är uppsatt efter denna tidpunkt. Man beslöt nämligen då, att i slutet af 28:de kapitlets § 2 skulle tillsättas orden »Sätesgårdar vare undantagne» (prot. II: 181). Denna mening förekommer i detta förslag, om ock något olika till stil: »Sätesgårdarne ähro härutinnan undantagne». Förslaget skiljer sig endast till stilen från 1694 års af Carl XI gillade förslag (se nedan III). Antagligen är detta derför det förslag, som förelåg efter sista föredragningen i Rådet, men innan Palmcrans och Ehrenhielm slutligen korrigerade stilen. Förslaget innehåller 31 kapitel.

III: 1 o. 2. *1694 års förslag.* III. De med III: 1 o. 2 betecknade exemplar af B.-B. äro 1694 års förslag (se derom G.-B. IX: 1 o. 2). Förslaget innehåller 31 kapitel.

IV. *Lundii förslag 1713.* IV. Det band, som nu bär titeln »Redaktionsförslag af Carolus Lundius 1713», innehåller jemväl Lundii förslag till B.-B. (se derom G.-B. X). Förslaget, som innehåller 31 kapitel, granskades

---

år 1693 för preliminär granskning öfverlemnadt till Riksrådet och Konungen. Detta är dock icke fullt riktigt. 28:de kapitlet — hvilket blef *kap.* 27 vid den granskning, som företogs i Kommissionen den 14 September—5 Oktober 1693, dervid ett nytt förslag uppsattes att föredragas inför Kongl. Maj:t — fanns uppsatt redan den 5 Oktober 1693 (prot. II: 128), då det föredrogs i Kommissionen och dervid det korrigerades af lagman Gripenhielm; först sedermera öfverlemnades förslaget till Kongl. Maj:t.

i Kommissionen från den 27 September till den 15 November 1715, dervid upplästes »så väl then förra compilationen, som af Kl. Lagcommission skedd är, som Professorns Lundii författande af denna balck», och anmäldes förslaget sedermera färdigt i Kommissionens berättelse den 16 Maj 1717. Denna redaktion, 1717 års förslag, finnes icke i Riksarkivet.

V. Som bekant företog Cronhielm en bearbetning af B.-B. under tiden 1717—1723, då den öfverlemnades till Ständerna. Med anledning af Ständernas beslut vid 1723 års riksdag genomgicks B.-B. emellertid ånyo. V. *1723 års förslag med ändr. 1727—1728.*

Den 17 Oktober 1727 (prot. III: 399) »begyntes på bygningabalken, den Wulfvenstierna och Plan. hafver att först öfverse, hvilka ock nu begynte denna balken att upläsa, och skulle nu först balken upläsas i den ordning, som förra projectet vijsar, men sedan kan det jämkas på det sätt som bäst finnes». Granskningen fortsattes omvexlande med Handelsbalken till den 13 April 1728, då en förnyad granskning af B.-B. påbörjades, och dermed fortsattes till 6:te kapitlet. Den 9 Juni 1730 står antecknadt i protokollet, att Kommissionen »begynte nu att ånyo upläsa Bygningabalken, effter den härnäst kommer igenom trycket att utgå». Den 9 Juli 1730 blef B.-B. »till slut upläsen och vardt nu färdig att tryckas» (prot. III: 452).

Det förslag, som är betecknadt med V och som förut varit inbundet i bandet »Redactionsförslag 1734 års lag 6», har tydligen förelegat vid granskningen den 17 Oktober 1727—13 April 1728. Derom vittna dels uttryckligen följande marginalanteckningar i förslaget: å sidan 38 vid 14:de kapitlet »resol:t d. 7 Nov. 1727», å sid. 73 vid 23:je kapitlet »upläst och justerat d. 10 febr. 1728» och å sid. 95 vid 19:de kapitlet »approb. d. 9 martij 1728», dels ock en jemförelse mellan protokollen för denna tid och de ändringar, som företagits i exemplaret. Ett studium af Kommissionens protokoll för den 27 September—15 November 1715 utvisar tydligen, att detta exemplar i sitt ursprungliga skick icke är det, som då uppsattes efter jemförelse med Lundii redaktion. Att det emellertid icke är tidigare än Lundii förslag, är tydligt. Då det icke är 1717 års förslag, men har förelegat vid granskningen 1727, måste det alltså vara 1723 års förslag, hvilket ock helt naturligt borde vara det förslag, som användes vid den närmast följande granskningen år 1727. Förslaget har 31 kapitel. Efter de gjorda ändringarne öfverens-

stämmer det icke med det tryckta förslaget, hvarför det antagligen icke förelåg vid den sista granskningen 1730. En den 9 Juni 1730 beslutad ändring i det kapitel, som i det tryckta förslaget är kap. 10, och hvarom Kommissionens protokoll uttryckligen säger, att den blef utsatt, finnes icke heller införd här. Vid kap. 26, som handlar om »huru allmänningar nyttias måge», är inhäftadt ett ändringsförslag, betecknadt med »Cap. 14» och antagligen skrifvet med Plaans hand. Detta kapitel blef i det tryckta förslaget kapitel 16.

I G.-B. XV: 6 (se ofvan) återfinnas anmärkningarna från 1731 års riksdag angående B.-B.

Af förslagen till B.-B. finnas sålunda i Riksarkivet samtliga utom Hadorphs uppsatser samt 1717 och 1730 års förslag. Af påminnelserna till 1692 års förslag saknas alla utom de, som äro vidhäftade exemplar I: 2.

VI. *Diverse handlingar.*

VI. Utom dessa förslag finnes ett konvolut, betecknadt med VI, som innehåller följande B.-B. rörande handlingar:

1. Ett af Joh. Liliengranath afgifvet memorial till 1731 års riksdag angående 13 kapitlet 5 § B.-B.

2. Memorial af enskild person (anonym) till Ständerna vid 1731 års riksdag angående 20:de kapitlet B.-B.

3. Extrakt ur protokoll, hållet hos Bondeståndet d. 13 April 1731 angående ståndets anmärkningar vid B.-B. kap. 13 § 6 (med bilagd ansökan från Bergslagen).

4. Förslag till 23:dje kapitlet i B.-B. »Huru bötas skall tå diur och fogel olagl. skiutas och fångas»; det är tydligen uppsatt efter det frågan varit före hos Ständerna 1731, enär det vid § 5 står antecknadt »Blir som then 4 § i thet tryckta projectet innehåller». Vid 1731 års riksdag remitterades B.-B. till Kommissionen, och troligen är denna handling det förslag, som med anledning deraf inom Kommissionen uppsattes.

Beckii Collectanea.

Bland Beckii Collectanea finnes äfven en serie handlingar rörande Byggningabalken.

B. Byggningsordningen i städerna.

Jemte Byggningabalken finnes ock i protokollen och Kommissionens berättelser ända till 1723 omförmäldt ett förslag till Byggningsordning i städerna.

I. Det af Ehrenhielm och Beckius uppsatta förslaget till Byggningsordning granskades i Kommissionen i Februari och Mars 1692, hvarefter det jemte B.-B. utsändes till kommunicering med vederbörande. Det exemplar, som sändes till Svea Hofrätt, finnes i Riksarkivet, betecknadt med I. Å första sidan af förslaget står antecknadt »1692 d. 13 April ankommit till Kongl. Rätten». Förslaget omfattar åtta kapitel. I. *1692 års förslag.*

II. Sedan påminnelserna inkommit, företogs åter Byggningsordningen till granskning inom Kommissionen. Denna granskning pågick den 12—27 Oktober 1693. Protokollet för den 12 Okt. innehåller, att då »begyntes oplåsandet af Stadzbygningz-Ordningen med de inkomne påminnelser och dertill den af Rådman Brunell opsatte förklaringh». Det är antagligen denna »förklaring», som finnes i Riksarkivet under rubriken: »Påminnelser som äre inkomne öfver Bygningzordningen i Städer». Handlingen, här betecknad med II, innehåller svar på inkomna påminnelser; den är ofullständig (slutar med kap. 3 § 11). II. *Förklaring öfver påminnelser till 1692 års förslag.*

III. Det förslag, som slutligen underskrefs af Carl XI, finnes i två exemplar i Riksarkivet, betecknade med III: 1 o. 2 (se derom G.-B. IX: 1 o. 2). Förslaget innehåller 8 kapitel. III: 1 o. 2. *1694 års förslag.*

IV. Slutligen finnes i Riksarkivet i bandet »Redaktionsförslag af Carolus Lundius 1713» det af Lundius uppsatta förslag till Byggningsordning i städerna. Det är betecknadt med III och innehåller 8 kapitel. Det granskades i Kommissionen samtidigt med B.-B. under Sept.—Nov. 1715, hvarefter det anmäldes färdigt i Kommissionens berättelse 1717. IV. *Lundii förslag 1713.*

1723 öfverlemnades till Ständerna jemte öfriga balkar ett af Cronhielm öfversedt förslag till Byggningsordning i städerna, men derefter omförmäles denna icke vidare.

Af handlingar rörande Byggningsordningen i städerna saknas sålunda 1717 och 1723 års förslag äfvensom samtliga påminnelser.

Handelsbalken.

Af Lagkommissionens protokoll för den 10 November 1704 (prot. II: 293) framgår, att ledamoten i Kommissionen, sekreteraren Christoffer Brunell fått på sin lott att utarbeta H.-B. Vid Kommissionens sammanträde nämnda dag frågade nämligen ex-

cellensen Nils Gyldenstolpe efter det arbete denne åtagit sig angående H.-B., dertill borgmästaren Holmström svarade, att han icke visste hvad som blifvit åtgjordt i saken, men att han skulle derom tillspörja Brunells måg rådman Kijhl. Brunell hade nämligen aflidit den 10 Juni samma år. Vid nämnda tillfälle åtog sig jemväl rådman Folcher att arbeta på »Kiöpmålbalken».

1706 den 25 Maj sporde Gyldenstolpe åter, huru det led med arbetet på de ofärdiga balkarne och särdeles H.-B.; och upplyste nu Folcher, att Brunells anhöriga svarat, att det icke funnes några handlingar derom i sterbhuset, hvilket Kommissionen fann sällsamt, då Brunell en gång i Kommissionen på tillfrågan uppgifvit sig hafva arbetet på H.-B. så färdigt, att han var beredd att föredraga detsamma. Folcher uppgaf jemväl vid samma tillfälle, att han hade »något colligerat som kan tiena till rättelse vid samma balk». (Prot. II: 329).

Vid sammanträdet den 28 Nov. 1707 (prot. II: 415) föreslog borgmästaren Hylteen, att någon af Stockholms Magistrat skulle förordnas att utarbeta H.-B.

Först den 31 Maj 1711 (prot. III: 2) förekommer H.-B. åter i protokollet, då det erinrades därom, att man, oaktadt många påminnelser, ännu icke hört något från borgmästare och råd om den till dem öfverlemnade balken. Vidare den 20 Sept. s. å. (prot. III: 8), då det beslöts, att sekreteraren Blixenstierna måtte i Justitierevisionen hemställa, det bref måtte derifrån afgå till Öfverståthållaren med anmodan att beordra Magistraten att förfärdiga projektet till sagda balk. 1713 den 26 Februari (prot. III: 190) beslöts, att nya påminnelser skulle afgå till Magistraten. Tillika upplystes då, att borgmästaren Aulaevill, rådmannen Schening och två andra rådmän, hvilka förut varit köpmän, erhållit Magistratens uppdrag att utarbeta H.-B.

Då alla dessa påminnelser icke hade åsyftad verkan, beslöts den 11 Juni 1714 (prot. III: 244) att föreslå Aulaevill till ledamot i Kommissionen, för att han tillika med ledamoten i Kommissionen sekreteraren Brehmer måtte uppsätta H.-B. Vid samma tillfälle uppgifves, att efter Brunells död Holmström och efter dennes död (1705) Folcher erhållit uppdrag att utarbeta H.-B., men att hvarken Holmström eller Folcher, som dog 1712, efterlemnat något arbete rörande denna balk.

Brehmer dog den 10 Febr. 1716, och sedan har antagligen Aulaevill ensam utarbetat balken. Ännu den 16 Maj 1717

var balken icke färdig. Uti Lagkommissionens skrifvelse s. d. uppgifvas alla balkarne vara färdiga utom H.-B., hvilken »lärer likväl innan åhrets slut kunna vara författad och utharbetad».

Bland Lagkommissionens koncepter finnes ett bref till Cronhielm, hvilket visserligen är odateradt, men som antagligen är af den 3 April 1718 (jmfr Kommissionens bref till Kongl. Maj:t af samma dag). Å detta bref har tillskrifvits, att Lagkommissionen äfven kan berätta, att H.-B. nu är genomgången, och att den borde kommuniceras med Hofrätterna, Kommerskollegium och alla domstolar. Den 8 Maj samma år inkom till Kongl. Maj:t från Lagkommissionen en skrifvelse af samma innehåll.

Kommissionens protokoll saknas, såsom förut nämnts, för tiden från den 9 Febr. 1716 till den 26 Okt. 1721. Före den 9 berörde Februari har icke Aulaevills förslag till H.-B. föredragits i Kommissionen. Det har sålunda skett under tiden mellan den 9 Februari 1716 och den 3 April 1718, sannolikt först sedan de öfriga balkarne blifvit färdiga eller efter den 16 Maj 1717. Förslaget utskickades härefter genom Kongl. resolution den 8 Maj 1718 till kommunikation med vederbörande guvernörer, landshöfdingar och kollegier. Efter det påminnelser inkommit, företogs ny granskning. I protokollet för den 1 Februari 1722 finnes följande anteckning: »Continuerades med påminnelserna till handelsbalken, och upplästes den 2 § af 4:de capitlet». Granskningen har således börjat åtminstone i Januari månad 1722, och fortsattes dermed åtminstone till den 12 April s. å., efter hvilken dag protokollet för det året saknas. I den af Lagkommissionen den 12 Februari 1723 till Kongl. Maj:t afgifna berättelse uppräknas H.-B. bland de färdiga balkarne. Berättelsen föredrogs hos Kongl. Maj:t påföljande dag och remitterades till Rikets ständer, hvars Justitiedeputation utsåg vissa deputerade att genomse lagförslagen. De deputerade synas dock endast hafva genomsett en del af H.-B. (se Just.-dep. handlingar 1723, n:o 63).

Sedan som bekant Rikets ständer beslutit, att behandlingen af lagverket skulle uppskjutas, bland annat af det skäl, att balkarne borde inrättas efter de förordningar, som vid senaste riksdagen antagits, samt den nya Kommissionen, för hvilken fullmakter utfärdats den 25 September 1724, öfvertagit arbetet,

började ny granskning af H.-B. den 11 November 1727, och fortsattes dermed ömsevis med B.-B. till den 12 Mars 1728.

Sedan företogs en sista granskning år 1730, dels under tiden från den 7 April till den 2 Maj och dels, sedan påminnelser inkommit från Kommerskollegium, från den 10 Oktober till den 3 November, hvarefter förslaget trycktes.

Af H.-B utarbetades sålunda inom Kommissionen fyra olika redaktioner, nemligen 1718 års förslag, 1723 års förslag, 1728 års redaktion samt 1730 års förslag. Af dessa saknas i Riksarkivet endast 1723 års förslag.

I. *1718 års förslag.*

I. Såsom förut nämnts, saknas Lagkommissionens protokoll för den tid, då Aulaevills förslag granskades i Kommissionen. Man har således i detta afseende ingen ledning för bedömande af huru Aulaevills förslag varit affattadt. Troligen öfverensstämde det dock i hufvudsak med det förslag, som 1718 kommunicerades med vederbörande myndigheter. Detta sista förslag är betecknadt med I. Att det är äldre än det med II betecknade exemplar, är tydligt vid en jemförelse dem emellan, och förslaget II har otvifvelaktigt uppsatts först efter det Justitiedeputationen vid 1723 års riksdag afgifvit sina anmärkningar angående H.-B. Förslaget I skulle sålunda kunna vara Aulaevills förslag, 1718 års förslag eller det förslag, som 1723 öfverlemnades till Rikets ständer. En jemförelse mellan förslaget och Kommissionens protokoll för Febr.—April 1722, då granskning af H.-B. företogs, visar att I är det förslag, som 1718 utsändes till kommunikation med myndigheterna. En anteckning å sjelfva omslaget till förslaget I styrker också denna uppfattning. Å detsamma stå nemligen tecknade orden »Hr Baron Gen. och Öfverståthållaren», tydligen utvisande, att detta exemplar varit afsedt att kommuniceras med nämnda myndighet. Hvarken Aulaevills förslag eller 1723 års förslag kommunicerades med några myndigheter. Förslag I måste således vara 1718 års förslag.

Det bär titeln »HandelsBalker» och innehåller 17 kapitel, af hvilka de tio första hafva motsvarande titlar som i 1734 års lag, kap. 11 handlar om »huru gäldbunden man sina borgenärer må till fridz ställa och om svikelig banqverot», kap. 12 »om skuldfordrandes företräde til gäldbunden ägendom», kap. 13 och 14 motsvara 11:te och 12:te, kap. 15 det 13:de och 14:de, kap. 16 det 15:de samt kap. 17 det 19:de, allt i 1734 års lag.

II. Såsom nämndt saknas 1723 års förslag i Riksarkivet. Förmodligen förelåg det vid granskningen 1727. Det förslag, som är betecknadt med II, och som förelåg vid nämnda granskning, såsom anteckningar i marginalen utvisa, är emellertid icke 1723 års förslag. Det innehåller nemligen i sjelfva den ursprungliga texten en del af de ändringar, som Justitiedeputationens utskott vid 1723 års riksdag föreslagit (jmfr Just.-dep. handlingar 1723, n:o 63). Förslag II är sålunda i sitt ursprungliga skick ett med ledning af Justitiedeputationens betänkande uppsatt förslag, som förelegat vid granskningen 1727. Det sträcker sig endast till kap. 10 § 14 och innehåller de ändringar, som företogos vid nämnda granskning. Troligen är det uppsatt af lagman Cederholm, hvilken jemte Caméen, Boström och Aulaevill »öfvervarit» handelsbalken, såsom det står antecknadt i protokollet för den 11 November 1727. På grund af sjukdom deltog Cederholm i öfverläggning om H.-B. endast till den 27 Januari 1728, då det sista af de i förslag II befintliga kapitel företogs till granskning. Vid förslaget finnas häftade några anmärkningar till detsamma, delvis innefattande hvad Just.-dep. haft att påminna. Dessa anmärkningar sträcka sig t. o. m. 14:de kapitlet.

II. *Förslag, uppsatt med ledning af Just.-dep:s vid 1723 års riksdag betänkande, med ändringar 1727—1728.*

Förslag II var förut inhäftadt i bandet »Redactionsförslag 1734 års lag 6» och var der det andra i ordningen af förslagen till H.-B. Enligt Lagkommissionens protokoll handlade kap. 12 i detta förslag om inlagsfä, kap. 13 om legofolk och legostämmor, kap. 14 om bolag och kap. 15 om huru gäld gäldas skall.

III. Förslag III, som har till titel »HandelsBalker», var förut inbundet i »Redactionsförslag 1734 års lag 6» och var det första i ordningen af der befintliga förslag till H.-B. De nio första kapitlen samt kap. 10 t. o. m. § 11 äro i sin ursprungliga lydelse fullkomligt lika med förslag II, efter deri vid granskning 1727—1728 gjorda rättelser. Denna granskning pågick först oafbrutet till den 27 Januari 1728, och derefter egde ett uppehåll rum till den 13 Februari. Tydligen har förslag III sålunda tillkommit efter den 27 Januari 1728. Den 27 Januari beslöt man, att § 12 i kap. 10 skulle gå ut, men den 13 Febr åter att den skulle stå qvar. Nu saknas den 12 §, som handlar om borgen för person, i den ursprungliga texten till förslag III; det ser derför ut, som om förslag III tillkommit mellan den 27

III. *1728 års förslag med ändr. 1730 April—Maj.*

Januari och den 13 Februari åtminstone till nu omnämnda delar. Möjligt är ju dock, att § 12 blifvit uteglömd vid utskrifvandet och sedermera tillskrifvits i marginalen. Det torde således vara osäkert, huruvida förslag III tillkommit under sjelfva granskningen 1727 eller först sedan densamma afslutats. Säkert är emellertid, att förslag III är äldre än förslag IV, hvilket med de i detsamma befintliga rättelser är 1730 års slutliga förslag.

Förslag III omfattar 14 kapitel och rubriken till det 15:de. De tio första kapitlen motsvara samma kapitel i 1734 års lag; de öfriga handla, det 11:te om lån, det 12:te om inlagsfä, det 13:de om lego och hyra, det 14:de om bolag och det 15:de om »huru giäld giäldas skall» m. m. I marginalen står antecknadt, att kap. 15 och 16 skola ändras och kap. 17 införas efter ett förslag, som dock icke finnes bland arkivets handlingar. Troligen är förslag III i sitt ursprungliga skick 1728 års förslag, och de ändringar, som förefinnas i detsamma, ha antagligen tillkommit vid granskningen 1730 i April och Maj. Lagkommissionens protokoll för nämnda tid innehåller emellertid inga anteckningar om de ändringar, som i förslaget vidtogos.

Vid förslag III äro fogade ett exemplar af kap. 16 och två redaktioner af kap. 17, nedskrifna å lösa ark. Kap. 16 har till rubrik: »huru skuldenär må godz sitt till thess borgenärer på en gång afstå, så och om them som för gield rymma», och kap. 17: »om borgenärers rätt och förträde för hvar annan till gieldbunden egendom.» Vid granskningen 1728 hette kap. 15: »huru giäld giäldas skall», och innehållet i detsamma motsvarade de nu ifrågavarande 16:de och 17:de kapitlen. Troligen ha dessa förslag till kap. 16 och 17 tillkommit först vid granskningen 1730 i April och Maj. Det exemplar af kap. 17, som betecknats med 2, är i sitt ursprungliga skick lika med exemplar 1 af samma kapitel med dess ändringar. Ex. 2 är antagligen skrifvet af Cronhielm t. o. m. kap. 7 och sedan med Jusleens handstil.

IV. *1730 års förslag April—Maj med ändr. Okt.—Nov. (de slutliga).*

IV. Förslag IV, som förut var inhäftadt i bandet »Redactionsförslag 1734 års lag 6» och det tredje i ordningen af der befintliga förslag till H.-B., är i den ursprungliga texten lika med förslag III med dess rättelser; 16:de och 17:de kapitlen öfverensstämma ock med de vid samma förslag fogade exemplar till nämnda kapitel med deri förefintliga ändringar, kap. 17 med det deri befintliga exemplar 2 af samma kapitel.

De ändringar, som finnas i förslag IV, ha antagligen tillkommit vid granskningen Oktober—November 1730. Med dessa ändringar öfverensstämmer förslaget med det, som trycktes och öfverlemnades till Rikets ständer 1730. De femton första kapitlen äro skrifna i följd och hafva samma rubriker som i förslag III, 16:de och 17:de kapitlen äro uppsatta å särskilda blad och skrifna med Jusleens handstil; jemväl dessa kapitel hafva samma rubriker som motsvarande kapitel i förslag III; kap. 18 finnes icke inskrifvet i förslaget.[1]

V. Dessutom finnas följande handlingar angående H.-B: V. *Diverse handlingar.*

1. De med V: 1 betecknade trenne blad, som äro skrifna med Jusleens handstil, innehålla de förslag till förändringar i H.-B., som utarbetades i Lagkommissionen i anledning af Ständernas beslut vid 1734 års riksdag.

2. »Transsumt af Kongl. Rättens till Kongl. Lagcommissionen uppsände betänckande angående Handelsbalken den 18 April 1721.»

3. »Påminnelser och anmärkningar giorde uti det af Justitiæ-Deputationen utnämde mindre utskott öfver Handelsbalken vid Riksdagen åhr 1723.»

4. Den med V: 4 betecknade handling innehåller förslag till ändringar i kapitlet om legohjon och har förmodligen förevarit i Kommissionen vid granskningen af H.-B. i April—Maj 1730, möjligen redan vid 1727—1728 års granskning.

Utsökningsbalken.

Bland Lagkommissionens handlingar finnas fyra fullständiga exemplar af förslag till Utsökningsbalk samt ett löst ark, innehållande föreslagna ändringar i samma balk. Det förslag, som är betecknadt med I, har förut funnits i vol. 5 enligt Posses förteckning. De tre öfriga, som förut voro inbundna i volymen »Redactionsförslag 1734 års lag 7», äro betecknade med II, III och IV i motsatt ordning, hvari de voro bundna, och det lösa arket med V.

[1] De i Riksarkivet förvarade förslagen till H.-B. äro tryckta bland bilagorna till en afhandling af Wilh. Chydenius: Bidrag till läran om leveransaftalet enligt finsk rätt, Helsingfors 1891.

I. *1714 års förslag före kommuniceringen med vederbörande.*

I. Med hänsyn till det förslag, som betecknats med I, möter ingen svårighet att bestämma, när det tillkommit. Å titelbladet angifves, att detsamma är Lagkommissionens projekt till ny exekutionsstadga, afsänd till generalguvernören Mörners öfverseende den 16 Dec. 1714. Det är sålunda det förslag, som efter Enanders omarbetning och Kommissionens i November och December samma år företagna granskning afsändes till Hofrätterna och Konungens Befallningshafvande, som deröfver skulle inkomma med påminnelser. Visserligen öfverensstämmer det ej fullständigt med de förändringar, som vid granskningen den 18 Oktober —10 December 1714 af Lagkommissionen beslötos (se Lagkommissionens protokoll), men då detta exemplar tydligen är afskrifvet efter en inkorrekt kopia (se Posses anteckning å titelbladet) samt åtskilliga §§ äro redigerade just i öfverensstämmelse med Kommissionens förslag vid granskningen i Nov. och Dec. 1714, torde öfriga olikheter uteslutande böra hänföras till oriktig afskrifning. Förslaget innehåller två delar: »Om Skuldsaker och Fordringar», 13 kapitel, och »Om Rätts Fulbordan i brått och Missgierningar», 6 kapitel.

Beträffande de tre öfriga förslagen är det deremot ej så lätt att bestämma deras ålder. Materialet är synnerligen magert. Lagkommissionens protokoll innehåller just ej mycket rörande de senare granskningarne af U.-B. Emellertid tror jag mig ha lyckats komma verkliga förhållandet ganska nära genom att jemföra ändringarne och marginalanteckningarne i förslagen med de tunnsådda anteckningarne i protokollen äfvensom med Kommissionens berättelser till Kongl. Maj:t och till Riksens Ständer.

II. *1723 års förslag med ändr. 1731—1732.*

II. I Lagkommissionens berättelse till riksdagen 1723 uppräknas bland de då färdiga balkarne Straffmåla- och Utsökningsbalkarne. Ännu i Kommissionens berättelse till 1720 års riksdag (se Lagkommissionens koncept) omnämnes endast U.-B., men icke Straffmålabalken. Deraf har man ju rättighet att sluta, att andra delen af U.-B., den om utmätning af straff, afskildes från U.-B. först efter 1720.

I förslag II finnes icke andra delen af U.-B. Det ligger således nära till hands att antaga, att förslaget uppsatts efter 1720. Möjligen kunde man tänka sig, att det är förslaget, sådant det anmäldes färdigt i berättelsen den 16 Maj 1717, och att blott andra delen tagits bort. Häremot strider dock sjelfva stilen, hvilken vidt skiljer sig från den i 1714 års förslag.

Visserligen granskades 1714 års förslag ytterligare, sedan Hofrätternas och Konungens Befallningshafvandes påminnelser inkommit under tiden Mars 1716—Maj 1717, men det är otänkbart, att dessa påminnelser skulle ha föranledt en sådan grundlig omarbetning så till stil och innehåll som förslaget II utvisar. Man torde derför med fullt fog kunna påstå, att förslaget II tillkommit efter 1720. Att det är uppsatt före granskningen i Februari—Maj 1732 är klart, ty det måste ha förelegat vid denna granskning. Derom vittna marginalanteckningarne å sidan 15: »när then sökande så begärer, om thet ej stiger öfver 300 D.», å sid. 26: »År ej viss ort nämd, pröfve tå han hvar betalningen å skuldnärs kostnad ske bör», å sid. 27: »I stället införes § effter som then på ett löst papper inrättat är», och å sid. 34: »han skall inom en månad å landet och otte dagar i staden ..... och eij flere». Den första anteckningen visar tydligen på en diskussion i ämnet, som fördes i Kommissionen i April—Maj 1732; anteckningen å sidan 26 är gjord i enlighet med beslut vid sammanträde den 14 Februari 1732, anteckningen å sidan 27 kan ock med fullt skäl hänföras till diskussionen vid sistnämnda sammanträde, och sista anteckningen är tydligen gjord i öfverensstämmelse med beslut inom Kommissionen den 14 Mars samma år. Dessutom finnes icke i detta förslag något särskildt kapitel om huru ändring i Konungens Befallningshafvandes utslag skulle sökas, men den 9 Maj 1732 beslöts i Kommissionen, att ett sådant kapitel skulle uppsättas, och derom finnes jemväl en anteckning å titelbladet till balken. Det gäller således tiden emellan 1720 och 1732. Är då detta förslag i sitt ursprungliga skick tillkommet under tiden 1720—1723, hvilket sistnämnda år Kommissionen i sin berättelse till riksdagen anmälde U.-B. vara färdig, eller är det en omarbetning emellan 1723 och Oktober 1731, då balken åter granskades i Kommissionen, eller slutligen en redigering efter den granskning, som företogs i Oktober—December 1731? Hade förslaget tillkommit vid granskningen Okt.—Dec. 1731, är det föga troligt, att en sådan anteckning gjorts, som återfinnes å titelbladet och innehåller, att man bör efterse hvad från Riksens Ständer inkommit till Konungen angående kommunikationen hos exekutorer. Skrifvelse derom hade från Riksens Ständer inkommit till Kongl. Maj:t redan före den 8 Maj 1728 (se Kongl. Maj:ts bref till hofrätter och kollegier samma dag), och hade

förslaget uppsatts efter denna tid, hade man väl tagit notis derom redan vid dess tillkomst.

Det magra innehållet i protokollen för Oktober—December 1731 och Febr.—Maj 1732 tyder också på att granskningen af U.-B. fortsatts i en följd under dessa bägge tidrymder, och att ej någon slutlig redaktion förelegat vid utgången af år 1731. Granskningen började den 27 Okt. och fortsattes sedan den 3 och 7 November, utan att, såvidt protokollen utvisa, andra sammanträden då hållits. Följande protokoll äro daterade den 7 och 14 December, och omedelbart derpå följa protokoll för den 1 och 8 Februari 1732, då balken åter granskades. Då förslaget tydligen förelegat i Februari 1732, är det sålunda ganska säkert, att det jemväl varit före i Okt.—Dec. 1731.

Vidare är det klart, att de allra flesta ändringarne gjorts efter Maj 1730. Marginalanteckningarne å sid. 6 och 7 vid kap. 1 §§ 10 och 11 »eller ... Missgerningzbalken» och »Detta finnes infördt i 18 cap. 9 § Missgb.» måste vara gjorda efter Maj 1730, ty först då infördes i Missgerningsbalken det förut i Edsöresbalken kap. 1 § 9 befintliga stadgande, som innehålles i nämnda § 10 i U.-B. angående förolämpning mot Konungens Befallningshafvandes betjente, och högst sannolikt äro de flesta större ändringarne i kap. 1—6 gjorda af samma hand och i ett sammanhang.

För 1730 äro Lagkommissionens protokoll tydligen fullständiga till och med den 10 November, och under denna tid granskades icke U.-B. i Kommissionen. För tiden efteråt till årets slut finnas inga protokoll, men det är tydligt, att Kommissionen sammanträdt någon gång efter nämnda datum, enär den aflåtit en skrifvelse till Kongl. Maj:t den 22 December 1730. I konceptet till denna skrifvelse stod först beträffande U.-B., att Kommissionen gjort begynnelse med dess öfverseende; detta är visserligen sedermera ändradt till »vid deras närmare och behöriga öfverseende», men det är dock ganska sannolikt, att det blott varit en mindre granskning, och föga antagligt är, att alla de genomgripande förändringar, som skett efter Maj 1730, företagits under tiden 10 Nov.—22 Dec. 1730, för hvilken tid protokoll saknas, helst Straffbalken, hvilken icke omtalas i protokollen för 1730, antagligen just då genomgicks. Häraf kan man draga den slutsatsen, att alla dessa ändringar i förslaget, som skett efter Maj 1730, men hvilka icke kunna hänföras till några anteck-

ningar i Kommissionens protokoll, skett vid granskningarne Oktober 1731—Maj 1732, försåvidt de icke dessförinnan verkstälts af någon enskild ledamot, hvilket dock är föga troligt.

På grund af allt detta torde man kunna antaga, att då granskningen af U.-B. började i Oktober 1731, balken förelåg sådan den är affattad i förslag II före ändringarne i detsamma. Det återstår att afgöra, huruvida något förslag förelegat mellan Oktober 1723, då U.-B. anmäldes färdig, och Oktober 1731. Af Kommissionens protokoll kan icke någon bestämd slutsats dragas. I början af år 1723 upphörde den gamla Kommissionen med sina arbeten, och först i slutet af år 1724 sammanträdde den nya Kommissionen. För åren 1727, 1728 och 1729 finnas visserligen i det närmaste fullständiga protokoll, och i dem nämnes ej någon granskning af U.-B., men för tiden April 1725—December 1726 saknas protokoll. Dock nämnes ej ett ord om U.-B. i riksdagsberättelsen af den 1 September 1726, deri Kommissionen anmäler hvad den företagit.[1] Af dessa skäl torde man kunna antaga, att icke någon slutlig redaktion förelegat mellan 1723 och granskningen i Oktober 1731. Förslag II skulle således vara ett renskrifvet exemplar af 1723 års af Cronhielm bearbetade förslag, hvilket ock den präktiga, klara stilen antyder, vidt skild från den omständliga och oerhördt breda stilen i 1714 års förslag. Denna bearbetning skulle ha skett under tiden mellan riksdagsberättelserna 1720 och 1723, och ändringarne i förslaget skulle tillkommit under granskningen 1731 Okt.—1732 Maj. Förslaget innehåller 11 kapitel. Omskrifningen af det 6:te kapitlet är gjord med sekreteraren Jusleens handstil.

III o. IV. Förslagen III och IV äro i sitt ursprungliga skick af lika innehåll. De öfverensstämma visserligen icke alldeles, men dock i hufvudsak, med förslag II efter deri gjorda kvarstående ändringar. Förslag IV, som är skrifvet med Jusleens handstil, har antagligen tillkommit före förslag III. Då emellertid förslag IV utvisar senare redaktionsförändring än förslag III, har jag betecknat dem i nu angifna ordning. Att förslagen III och IV emellertid äro uppsatta efter Maj 1732 är tydligt, då de dels innehålla ett särskildt kapitel om besvär till

III o. IV. *1732 års förslag med ändr. Nov. 1732 och 1733 (de slutl.)*

[1] Att Utsökningsbalken emellertid varit på tal i Kommissionen under tiden 1724—1730 tyckes vara säkert, enär Kommissionen i sin riksdagsberättelse af den 22 December 1730 säger, att »hvad angingo förslagen till Utsökningsbalken och Rättegångsbalken Kommissionen vid deras närmare öfverseende funnit så många svårigheter». Detta yttrande torde väl med skäl kunna anses syfta på nämnda tidrymd.

Hofrätten, men ett sådant kapitel först den 9 Maj 1732 uppsattes, och dels öfriga ändringar, som gjordes först i Februari och Mars 1732, återfinnas i dessa förslag inne i texten. Båda exemplaren ha förevarit vid den granskning, som företogs den 7 och 14 November 1732. En del ändringar äro gjorda vid dessa granskningar, såsom sid. 1 »annorlunda skiedt vara», sid. 7 »§ 3 .... vore» och sid. 19 »domaren» i § 14 i st. f. »rätta» (jmfr prot. den 4 April 1732).

Förmodligen äro de ändringar i båda förslagen, som öfverensstämma med hvarandra, gjorda i November 1732. Förslag III har antagligen ej varit med vid den granskning, som förekom 1733 i Februari, utan blott förslag IV, och hafva förmodligen de ändringar, som finnas i förslag IV men ej i förslag III, vidtagits vid denna granskning. De äro i sak följande: kap. 1 § 9 »eller .... ansvar»; kap. 5 § 1 »Reser .... skie» samt kap. 8 §§ 9 o. 14, hvilka ändringar tillkommit på underståthållaren Drakes förslag (prot. den 20 Februari 1733). Dessutom finnas åtskilliga ändringar i stilen (prot. den 27 Februari 1733). Förslag IV öfverensstämmer med alla deri gjorda ändringar fullständigt med det förslag, som trycktes år 1733 och som förelåg till granskning vid 1734 års riksdag.

V. *Ändringsförslag 1734.*

V. Det lösa ark, som är betecknadt med V, är skrifvet af Jusleen och innehåller Lagkommissionens förslag till ändringar i anledning af Ständernas beslut i Juli 1734. Ordställningen i den af Kongl. Maj:t fastställda balken öfverensstämmer dock ej fullständigt med dessa ändringar, och sjelfva innehållet i kap. 1 § 5 och kap. 2 § 6 är något olika i den slutliga redaktionen. Affattningen af kap. 9 § 1 är deremot alldeles sådan detta lagrum lyder i 1734 års lag.

Beckii Collectonea.

Bland Beckii Collectanea finnas äfven handlingar rörande Utsökningsbalken.

MEDDELANDEN

FRÅN

SVENSKA RIKSARKIVET

UTGIFNA AF

C. T. ODHNER

XXV.

1900

STOCKHOLM
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
1901

MEDDELANDEN

FRÅN

SVENSKA RIKSARKIVET

UTGIFNA AF

C. T. ODHNER

XXV.

STOCKHOLM
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
1901

Årsberättelse för år 1900.

Till Konungen.

Den berättelse, som det tillkommer mig att afgifva med redogörelse för Riksarkivets tillstånd och verksamhet under sistförflutna år, får jag härmed i underdånighet öfverlemna.

Den *ordinarie* tillökningen i Riksarkivets samlingar, hvilken utgöres af leveranserna från Eders Kongl. Maj:ts kansli (bil. A), utgör tillsammans 434 band och oinbundna volymer. Härtill har Justitiedepartementet bidragit med 4, Justitierevisionen med 225, Landtförsvarsdepartementet med 122, Sjöförsvarsdepartementet med 17, Finansdepartementet med 15 och Ecklesiastikdepartementet med 51, hvarjemte från Justitiedepartementet aflemnats 17 st. originalförordningar. Den *extraordinarie* tillökningen (bil. B) utgör 108 band, oinbundna volymer och fasciklar, 10 pergamentsbref och 10 andra lösa handlingar. Af dessa hafva 32 band och buntar öfverlemnats af förvaltningsutskottet för Allmänna konst- och industriutställningen i Stockholm 1897. Bland *gåfvorna* får jag särskildt nämna en samling afskrifter från Rom (ang. S:t Birgittas hospital, biskop Bryniulfs kanonisation m. m.), som skänkts af envoyén friherre C. Bildt,

äfvensom intendenten A. Zetterstens anteckningar ur Örlogsmannasällskapets samlingar i Karlskrona rörande svenska sjötåg 1700—1787 och densammes förteckning öfver biografiska afdelningen i flottans arkiv å Skeppsholmen. Genom det *byte* med norska Riksarkivet, hvartill Eders Kongl. Maj:t gaf sitt bifall genom nådigt bref den 29 Mars 1900, förvärfvade Riksarkivet 10 st. pergamentsbref, af hvilka 8 från medeltiden, 3 pappersbref, af hvilka två rörande Gotland och Sören Norby, 282 häften i 14 volymer, innehållande räkenskaper och jordeböcker hufvudsakligen från Jemtland och Herjedalen samt en enskild brefsamling från 1657—58. I utbyte häremot har Riksarkivet öfverlemnat 30 pergaments- och pappersbref från medeltiden, till största delen tryckta i Diplomatarium Norvegicum, ett antal rättsdokumenter och andra handlingar från 1500-talet samt från perioden 1600—1814 åtskilliga handlingar angående bergverk, tull, post, uppbörd m. m., allt rörande Norge.

Riksarkivets bibliotek har under året ökats med 452 tryckalster, af hvilka 199 förvärfvats genom inköp och 253 erhållits såsom gåfvor. Dylika bokgåfvor hafva öfverlemnats af följande utländska institutioner: i *Danmark* Genealogisk Institut, Generalstaben och Rigsarkivet; i *Finland* Finska historiska samfundet, Helsingfors' universitet och Svenska literatursällskapet i Finland; i *Norge* den norske historiske Kildeskriftskommission, Kirke- og Undervisningsdepartementet, Rigsarkivet, Universitetet och Videnskabsselskabet i Kristiania; i *Ryssland* Gesellschaft für Geschichte und Alterthumskunde der Ostseeprovinzen (Riga) och Kejs. Ryska historiska sällskapet (S:t Petersburg); i *Tyskland* Historische Gesellschaft des Künstlervereins (Bremen) och Verein für Meklenburgische Geschichte und Alterthumskunde (Schwerin); i *Österrike* Polska historiska samfundet i Lemberg. Enskilde gifvare

voro: d:r J. A. Almquist, v. bibliotekarien L. A. Andersson, teol. d:r K. A. Appelberg (Helsingfors), d:r G. Berg, arkivarien S. Bergh, d:r C. Borchling (Berlin), prof. G. Forstén (S:t Petersburg), prof. C. M. Fürst, herr W. Gräbner (Görlitz), statsarkivarien R. Hausen (Helsingfors), lektor E. Hildebrand, stadsarkivarien R. Jung (Frankfurt a. M.), prof. K. G. Leinberg (Helsingfors), grefve A. A:son Lewenhaupt, bibliotekarien B. W. Lundstedt, läroverksadjunkten G. Norlander, arkivarien frih. B. Taube, arkivarien A. Thiset (Köpenhamn), docenten L. Weibull, d:r V. Wessberg, arkivarien Th. Westrin och d:r K. Willgren (Helsingfors).

Riksarkivet har å sin sida utdelat sina publikationer eller delar deraf till åtskilliga in- och utländska samfund och personer.

Under året har Riksarkivet emottagit besök till ett antecknadt antal af 6,315. Riksarkivet är mest besökt under sommarmånadena Juli och Augusti, hvilket beror dels derpå att lärare vid skolor och universitet då hafva ferier, dels derpå, att arkivet under sommarmånaderna hålles öppet äfven på eftermiddagen. Under vintermånaderna plägar freqvensen vara minst. De som begagnat arkivets samlingar utgjorde ett antal af 344 personer, bland hvilka 29 voro utländingar. De utländske forskarne voro från *Danmark* 5, från *Finland* 14, från *Italien* 1, från *Nederländerna* 2, från *Norge* 4, från *Ryssland* 2 och från *Schweiz* 1.

De nu lemnade sifferuppgifterna gifva dock endast i ringa mån en föreställning om det arbete, som besöken medföra för Riksarkivets tjenstemän. En enda forskare kan ofta under ett enda besök begära 10 à 12 volymer i lika många reqvisitioner; dertill komma de förfrågningar, som ofta af forskare framställas, och de efterforskningar, som tjenstemännen måste göra för att

kunna besvara såväl dylika muntliga frågor som dem, hvilka göras skriftligen både af in- och utländske. Forskningarna föranleda äfven en mängd afskrifter, hvilka tjenstemännen ofta ha att ombestyra, kollationera, vidimera och afsända. Afskrifterna utföras mestadels af fruntimmer, af hvilka stundom ända till 11 varit samtidigt sysselsatta.

Inom Riksarkivets ordinarie tjenstemannapersonal har under år 1900 ingen förändring egt rum, och har f. d. arkivarien friherre B. Taube fortfarande här tjenstgjort såsom biträdande arkivarie. Såsom e. o. amanuenser hafva tjenstgjort hela året eller större delen deraf lektor E. Hildebrand, kammarherren J. B. T. Beskow, kammarherren grefve A. A:son Lewenhaupt, vice slottsarkivarien d:r J. A. Almquist, docenten d:r S. Clason, d:r H. Rosman och docenten d:r L. Weibull samt under tre och en half månader docenten d:r A. Stille. Af dessa hafva Hildebrand, grefve Lewenhaupt, Almquist och Clason uppburit bestämda årsarfvoden med bestämd daglig tjenstgöringsskyldighet, de öfriga hafva åtnjutit tillfälliga arfvoden.

De ordinarie tjenstemännen hafva under året begagnat den rätt till semester, som dem tillkommer. Tjenstledighet har åtnjutits af riksarkivarien en månad för helsans vårdande och två veckor för enskilda angelägenheter, samt af arkivarien Bergh en vecka för deltagande i den beredning, som chefen för Kongl. Finansdepartementet inkallat för utarbetande af förslag till reglementariska bestämmelser angående beskaffenheten af det papper, som användes till offentliga handlingar. Under de ledigheter, som uppstått, har riksarkivarieembetet föreståtts af arkivarien Westrin under 2 1/4 månader och af arkivarien Bergh under 3/4 månad; arkivarietjenst har uppehållits af amanuensen Lundgren 4 1/4

månader, af amanuensen Berg 2 månader och af amanuensen Hammarskjöld 1 1/2 månad; amanuenstjenst har bestridts af grefve Lewenhaupt 2 1/4 månader, af v. slottsarkivarien Almquist 4 3/4 månader, af docenten Clason 3 månader, af d:r Rosman 1 1/4 månad, af docenten Stille 1/4 månad och af docenten Weibull 3/4 månad.

Hvad slutligen beträffar de arbeten, som under året utförts af Riksarkivets tjenstemän, måste jag här inskränka mig till att omnämna de vigtigaste deribland. Till Riksarkivets *administrativa* afdelning höra, förutom den dagliga expeditionen och granskningen af de från statsdepartementen inkommande leveranser, följande arbeten. Den i förra årsberättelsen omnämnda förteckningen öfver militära meritlistor och meritförteckningar är fullbordad. En förteckning har utarbetats öfver Riksarkivets samlingar rörande örlogsflottan och arméns flotta, äfvensom en specificerad öfversigt af handlingar rörande amiralitetskammarverket. Den i Riksarkivet förvarade samling af Landshjelpsdeputationens och Manufakturkontorets protokoll och handlingar är ordnad och förtecknad. Den till Kanslikollegiets numer i Riksarkivet förvarade arkiv hörande stora samling af posthandlingar har börjat ordnas och förtecknas. En närmare granskning af Justitiekanslersembetets äldre handlingar är påbörjad.

Inom den *historiska* afdelningens båda sektioner torde följande arbeten böras nämnas. Förtecknandet af medeltidens pappersdokument i regestform har fortgått för åren 1501—1520 och dermed afslutats. Jordeböcker och gårdsräkenskaper från medeltiden hafva ordnats och förtecknats. Den afdelning diplomatiska handlingar, som benämnes Anglica, har blifvit i det närmaste slutordnad och påtecknad. Samma är förhållandet med samlingen »Extranea», hvilken i nära 200 volymer innehåller dels

avisor och strödda handlingar rörande utlandet, dels utländska arkivalier, hvilka tagits som krigsbyte, dels interciperade bref. Revideringsarbetet inom den stora samlingen Livonica har fortgått; en stor mängd bref, som varit sammanförda i kronologisk följd, har ordnats efter korrespondenter, och åtskilliga handlingar äro förda till andra serier, dit de naturligen höra. Samlingen »Rådslag» har blifvit delvis omordnad efter en utvidgad plan, så att äfven andra handlingar rörande rikets råd blifvit dit hänförda. Den betydande Stegeborgska samlingen har blifvit i det närmaste slutordnad; af dess tre afdelningar, pfalzgrefven Johan Kasimirs arkiv (1615—1652), Karl Gustafs arkiv (1646—1654) och hertig Adolf Johans arkiv (1646—1689) hafva den första och den tredje blifvit fullständigt förtecknade. De gamla, planlöst bildade samlingsband, som kallats »Svenske mäns bref och manuskripter» och »Virorum illustrium litteræ», äro upplösta och handlingarna fördelade på de serier, till hvilka de höra. Af »Acta historica» äro de afdelningar, som röra Johan III:s, Sigismunds och Karl IX:s tid, slutordnade, och förteckning är upprättad öfver hela samlingen för tiden 1520—1611. Riksarkivets betydande samling af finska handlingar har börjat ordnas. En stor del deraf är af kameralt-ekonomiskt innehåll, och har i sammanhang härmed början gjorts till ett sammanförande och ordnande af alla Riksarkivets samlingar af dylik art. Förteckningar äro upprättade öfver samlingarne »Handel och sjöfart» samt »Medicinalväsendet». Ordnandet af »Ecclesiastica» fortgår. Riksarkivets chartasigillata-samling är ordnad. Af den i Riksarkivet deponerade Rydboholmssamlingen har den betydande Königsmarckska brefvexlingen ordnats.

I den i sammanhang med verldsutställningen i Paris anordnade internationella kongressen för jemförande

historia (den 23—28 Juli) deltog arkivarien Westrin såsom Sveriges ombud inom första sektionen (allmän och diplomatisk historia) och höll i densamma ett föredrag om franskan såsom diplomatiens språk. Han har till Riksarkivet aflemnat en berättelse om första sektionens arbeten.

Den publikation af för fäderneslandets historia vigtiga handlingar, som åligger Riksarkivet och hvartill Riksdagen på Eders Kongl. Maj:ts framställning beviljat nödiga medel, har under året på följande sätt fortgått. Af *Konung Gustaf I:s registratur* har adertonde delen, utgifven genom V. Granlund och G. Berg, utkommit; den nittonde är färdigtryckt med undantag af registret. Af *Svenska riksrådets protokoll*, utgifna genom S. Bergh, hafva tryckts arken 11—25 af nionde delen (året 1642). Af *Svenska riksdagsakter jemte andra handlingar som höra till statsförfattningens historia under tidehvarfvet 1521—1718*, utgifna genom E. Hildebrand, har tredje delens andra afdelning, omfattande åren 1595—1596, utkommit. Till det af Posseska donationsfonden bekostade urkundverket *Svenskt diplomatarium* är ett register till den yngre seriens tredje del, utarbetadt af H. Rosman, under tryckning, och ett supplementband till den yngre serien (1401—1420) under utarbetning genom amanuensen vid Kongl. biblioteket d:r K. H. Karlsson.

De forskningar, som d:r Karlsson under sex år, deraf fyra med understöd af statsmedel, har fullföljt i Vatikanska arkivet i Rom, äro nu afslutade, och d:r Karlsson har återvändt hem. För de arbeten, som blifvit af honom utförda under nämnda tid, kommer han att redogöra i en särskild uppsats, afsedd för Riksarkivets »Meddelanden».

Af *Meddelanden från Svenska riksarkivet* har under året utgifvits tjugondefjerde häftet, hvari bland annat

är tryckt en af vice häradshöfdingen friherre E. K:son Leijonhufvud på mitt uppdrag utarbetad redogörelse för den 1686 tillsatta lagkommissionens i Riksarkivet förvarade lagförslag och öfriga handlingar (1686—1736), förra afdelningen.

Riksarkivets räkenskaper hafva förts af arkivarien Bergh. Protokollen öfver sammanträdena mellan riksarkivarien och arkivarierna äro förda af arkivarien Westrin. Biblioteket har vårdats af v. slottsarkivarien d:r Almquist.

För *Landsarkivets i Vadstena* tillstånd och verksamhet under sistförflutna år har redogörelse i föreskrifven tid inkommit från arkivarien Örnberg, och får jag deraf meddela följande.

Landsarkivets lokal å Vadstena slott blef vederbörligen afsynad den 8 Januari, och under följande April månad afslutades de af särskildt beviljade medel bekostade inredningsarbeten. Då värmeledningen till en början icke förmådde uppvärma de vidsträckta lokalerna, vidtogos å densamma vissa förändringar, genom hvilka värmen koncentrerades i arbets- och förrummen, som sedermera varit tillräckligt uppvärmda. Arkivlokalen är förlagd i nordöstliga delen af slottet; till densamma höra följande rum. *En* trappa upp: eldrum och kolrum; *två* trappor upp: förrum och vaktrum, till höger härom de båda arbetsrummen, af hvilka det större åt sydost belägna är ett synnerligen vackert rum, till venster två stora arkivsalar; *tre* trappor upp: fyra arkivrum, af hvilka det största är en hela slottets bredd upptagande sal. De två arkivvåningarne äro med hvarandra förbundna äfven genom en vindeltrappa af jern. Hyllorna, hvilka befunnits ändamålsenligt anordnade,

lemna utrymme för arkivalier och böcker till en utsträckning af 5,752 meter.

Sedan arkivarien i November 1899 till vederbörande myndigheter i Östergötlands län utfärdat skrifvelser rörande arkivhandlingars öfverlemnande till landsarkivet, började dylika handlingar på våren inkomma. Sedan dess hafva från länets domstolar inkommit 623 band, buntar eller häften, deraf från Östergötlands lagmansrätt 145, från sex af dess häradsrätter och tingslag 286 och från Vadstena rådhusrätt 192; från två kronofogde- och två häradsskrifvarekontor hafva inkommit 196, och från etthundrasju församlingar 1,578 d:o jemte 32 pergamentsbref och 2 lådor med lösa handlingar. Dessutom har Vadstena läroverk öfverlemnat 17 nummer. Alltså hafva under året till Landsarkivet levererats tillsammans 2,414 band, buntar eller häften, 32 pergamentsbref och 2 lådor med lösa handlingar, hvarjemte 6 pergamentsbref öfverlemnats såsom gåfva af enskilda personer.

Hvad beträffar länsstyrelsens arkiv, blef största delen deraf redan på våren öfversänd till Landsarkivet, men till en början endast för att der ordnas och förtecknas, hvilket arbete en af de e. o. tjenstemännen på lediga stunder utfört. Derefter har länsstyrelsen anhållit att få till Landsarkivet öfverlemna ej allenast hvad som enligt Eders Kongl. Maj:ts kungörelse af den 22 September 1899 skall aflemnas, nemligen arkivalier äldre än 1801, utan äfven yngre handlingar, nemligen ankomna skrifvelser samt koncepter till afgångna bref och andra expeditioner för landskansliet till och med 1875, för landskontoret till och med 1850 samt öfriga serier af handlingar i allmänhet till och med 1875, äfvensom för landskansliet konceptprotokollen till år 1870. Alltsammans, såväl äldre som nyare handlingar, utgör, om man

frånskiljer hvad som rör lagmansrätten, ej mindre än 5,455 band, buntar och häften. Då länsstyrelsen förklarat sig sakna såväl fullt lämpliga förvaringsrum för arkivalierna som tid att egna dem tillräckligt sorgfällig omvårdnad, och då Landsarkivet tillsvidare kan utan afsevärd olägenhet förvara hela samlingen, så har arkivarien lifligt tillstyrkt dess emottagande, och jag har ansett mig böra godkänna hans förslag, dock med förbehåll att, ifall utrymmet i Landsarkivet framdeles skulle blifva knappt, arkivet må ega att, efter ett års uppsägning, återlemna så stor del af de yngsta arkivalierna, som arkivarien anser erforderligt.

Af redan meddelade uppgifter framgår, att mycket ännu återstår, innan Landsarkivet mottagit de i Östergötlands län befintliga lokalarkivens äldre handlingar. Af länets 20 härad och 3 tingslag hafva endast 6, af 6 städer endast 1, af 8 kronofogde- och häradsskrifvarekontor endast 2 af hvardera slaget aflemnat sina äldre arkivalier, och af länets 168 församlingar återstå 56 eller jemt en tredjedel. Vid sådant förhållande har Landsarkivet ännu icke kunnat utsträcka sin verksamhet till något annat af de län, som höra till dess distrikt. Till de myndigheter, som ännu icke aflemnat sina leveranser, hafva före årets slut påminnelser utgått.

Landsarkivets nybildade bibliotek utgjorde vid årets slut 742 band och häften, af hvilka 600 blifvit skänkta af embetsmyndigheter eller enskilda personer och de öfriga inköpta.

Under året har Landsarkivet emottagit besök till ett antecknadt antal af 215, deribland tre svensk-amerikanare, som der önskade anställa slägtforskningar.

Arkivarien har under året begagnat den rätt till semester, som honom tillkommer. Under semestertiden förestods hans tjenst tre veckor på våren af e. o. ama-

nuensen i Riksarkivet d:r Clason, tre veckor i December af e. o. amanuensen vid Landsarkivet Erik Ihrfors. Såsom e. o. amanuenser hafva tjensgjort till början af Juni K. af Schmidt, under de sista höstmånaderna E. Ihrfors, hvilken sedan våren der arbetat såsom extra biträde, och fil. kand. G. Fjetterström. Af dem har i början af året af Schmidt och i slutet af året Ihrfors uppburit fast arfvode med bestämd daglig tjenstgöringsskyldighet. Under större delen af året har arkivarien haft endast ett biträde att tillgå, och då han icke allenast har att emottaga och genomgå alla ingående leveranser samt leda deras första ordnande och uppställande utan äfven att föra arkivets räkenskaper samt uppsätta alla utgående skrifvelser (under året till ett antal af 162, utom 130 intyg öfver mottagna leveranser), har han icke medhunnit att utföra den närmare granskning af inkomna arkivalier och förteckningar, som är i den nådiga instruktionen föreskrifven. I samma mån som Landsarkivets innehåll tillväxer genom leveranser icke blott från Östergötlands utan äfven från andra län, kommer behofvet af ökade arbetskrafter att göra sig allt mer gällande.

Stockholm den 30 Januari 1901.

Underdånigst

C. T. ODHNER.

Bil. A.

Specifikation på den *ordinarie* tillökningen år 1900 i Riksarkivets samlingar genom leveranser från Kongl. Maj:ts Kansli:

Från *Kongl. Justitiedepartementet:*

Statsrådsprotokoll i justitiedepartementsärenden för åren 1872 och 1873	4	band
17 stycken originalförordningar.		

Från *Kongl. Justitierevisionen:*

Statsrådsprotokoll i justitieärenden för åren 1876—1885	10	»
Högsta domstolens protokoll för åren 1888 och 1889	20	»
D:o d:o koncepter » » 1867—1875	50	»
Nedre justitierevisionens protokoll för åren 1881—1890	10	vol.
Afgjorda handlingar i revisionsmål för år 1897	50	»
D:o d:o i besvärs- och ansökningsmål för samma år	84	»
Finska »durchfartsanstaltens» räkenskaper 1788—1797	1	band

Från *Kongl. Landtförsvarsdepartementet:*

Diarier för åren 1846—1850	5	»
Expeditionslistor för samma år	5	»
Registratur för åren 1866—1873	32	»
Afgjorda handlingar för åren 1883—1885	76	vol.
Föredragningslistor för samma år	3	band
Supplement till afgjorda handlingar för åren 1876, 1878—1881	1	vol.

Från *Kongl. Sjöförsvarsdepartementet:*

Statsrådsprotokoll för åren 1877—1882	7	band
Diarier för åren 1846—1850	5	»
Registratur för åren 1874—1878	5	»

Från *Kongl. Finansdepartementet:*

Registratur för åren 1870—1874 . . . . . 15 band

Från *Kongl. Ecklesiastikdepartementet:*

Afgjorda handlingar för år 1896 . . . . . 51 vol.

Tillsammans 434 band

och oinbundna volymer jemte 17 originalförordningar.

Bil. B.

Specifikation på den *extraordinarie* tillökningen år 1900 i Riksarkivets samlingar dels genom leveranser från offentliga verk och myndigheter, dels genom gåfvor, byte och köp.

Genom leveranser:

Från *Kongl. biblioteket:*

Lagkommissionens första förslag till giftermålsbalk, 1690 . . . . . 1 fasc.

Från *Krigsarkivet:*

Handlingar angående geheime-kammarjuvelerarne i Wien von Rads och Hösslins kronofordran . 1 vol.

Verifikationer till bremisk-verdiska kapitalboken 1681, del. 3, och 1700, del. 2 . . . . . 2 band

Strödda handlingar, hufvudsakligen af biografiskt och kameralt innehåll, från 1700-talet och början af 1800-talet . . . . . 2 vol.

Från *Riksgäldskontoret:*

Riksdagsbeslut 1897—1899 . . . . . 3 band

Från *Domhafvanden i Marks, Vedens och Bollebygds härad:*

Bollebygds häradsrätts domböcker för åren 1674, 1675 och 1681 . . . . . 3 fasc.

Från *Domhafvanden i Nätra och Nordingrå domsaga:*

Saköreslängder från Ångermanland 1633 . . . . 1 »

Protokoll för åren 1694 och 1716 . . . . . 3 »

Från *Kommunalskattekomitén:*

Protokoll för åren 1897—1900	1 vol.
Inkomna handlingar	1 »
Tryckta förslag och promemorior	1 »

Från *Allmänna konst- och industriutställningens i Stockholm 1897 förvaltningsutskott:*

Protokoll för åren 1895—1900	5 band
Diarier med register	4 »
Koncepter	1 vol.
Kopieböcker	3 band
Inkomna skrifvelser	18 vol.
Tidningsurklipp	1 band

Genom gåfvor:

Af *framl. Friherre J. L. S. Baner:*

En samling bref till öfverkrigskommissarien, sedermera krigsrådet och kammarrådet Lars Olof Fägersten, de flesta från G. F. Wirsén 1808—1809	1 vol.

Af *Envoyén Friherre C. Bildt:*

Handlingar angående S:t Birgittas hospital i Rom, biskop Bryniolfs kanonisation, arfstvisten efter drottning Bona af Polen m. m. Afskrifter . .	1 fasc.

Af *Docenten S. Clason:*

Afskrift af ett bref från konung Gustaf II Adolf, dat. Ingolstadt den 23 April 1632.

Af *Sekreteraren i Svea hofrätt A. E. Durling:*

Biografiska handlingar rörande slägterna Durling, Du Rietz och Dusén	3 »

Af *Öfverstelöjtnanten G. H. Fröding:*

Öfverstelöjtnant Grubbes berättelse »angående skeppet Ömhetens enleverande af ryska flottan vid reträtten från Viborg». Afskrift.

Af *Majoren F. Gripensvärd:*

En samling afskrifter af handlingar rörande Gustaf III:s mord . . . . . 1 vol.

Af *Amanuensen A. Hammarskjöld:*

Rättegångshandlingar angående landshöfdingen Per Hammarskjöld m. fl. . . . . 2 »

Katalog öfver afdelningen Q (Biographica) i flottans arkiv å Skeppsholmen, upprättad 1892 af A. Zettersten . . . . . 1 band

Af *Revisor O. Kugelberg:*

Journal öfver ridderskapets och adelns öfverläggningar vid riksdagen 1789 . . . . . 1 »

Diverse partiskrifter och andra handlingar från Gustaf III:s tid . . . . . 1 fasc.

Af *Godsegaren Grefve W. Liljencrantz:*

Ur statssekreteraren, sedermera riksrådet och presidenten friherre Johan Liljencrants' efterlemnade papper:

Egenhändigt bref från konung Gustaf III till J. Liljencrants 1786.

Handlingar rörande statslån, qvittenser af statskontoret och andra finansiella handlingar från Gustaf III:s tid . . . . . 1 vol.

Bref från ostindiska kompaniets direktörer 1797 —1811 . . . . . 1 fasc.

Af *Herr Bogdan Puljanovski, föreståndare för Furst Radzivills arkiv i Niesvisj* (guvern. Minsk, Ryssland):

Afskrifter af ett bref från generalguvernören friherre Bengt Oxenstierna 1640 samt två d:o från legaten, sedermera kanslipresidenten grefve Bengt Oxenstierna 1666 och 1697.

Af *Friherre Bernhard Taube:*

Handlingar angående skomakareskrået i Stockholm 1 vol.

» » fiskköpareskrået i » 1 »

Af *Bibliotekarien C. Torin:*

Fotografisk kopia af brefvet N:r 1,714 i Dipl. Suec., II, p. 654.

Af *Intendenten A. Zettersten:*

Sjötåg åren 1700—1787, anteckningar om Örlogsmannasällskapets manuskriptsamling i Karlskrona . . . . . 1 band

Af *Stockholms stads Mantalsnämnd:*

Stockholms stads mantalsregister för åren 1885—1896 . . . 23 »

D:o d:o d:o för år 1900 . . 2 »

Genom byte:

Med *Norska Riksarkivet:*

10 st. pergamentsbref.

Räkenskaper och jordeböcker från Jemtland och Herjedalen . . . . 12 vol.

D:o d:o från Bohus län . . 1 »

D:o d:o från Skåne och Halland . . . . . 1 »

2 handlingar rörande Gotland och S. Norby 1525 och 1530.

En samling bref från åren 1657 och 1658, de flesta till fänriken Ph. Djurklou . . . . . 1 fasc.

Ett bref af den 3 September 1663.

Genom köp:

Afskrifter af handlingar angående de diplomatiska förbindelserna mellan Sverige och Polen Aug. 1627—Mars 1628 (ur utrikesministeriets arkiv i Moskva) . . . . . 1 »

Tillsammans 108 band,

oinbundna volymer och fasciklar, 10 pergamentsbref och 10 andra lösa handlingar.

Förteckning öfver i Riksarkivet förvarade Ministeriella handlingar.

XIII.

ANGLICA.[1]

Antal volymer.	I.	År.
	Handlingar rörande Hertig *Johans* af Finland och *Sten Eriksson*s (Leyonhufvud) beskickning[2]	1559
	Legatus perpetuus *Dionysius Beurræus*' bref till Kongl. Maj:t och handling rörande hans beskickning[2]	1561
1 fol.	Legaten *Nils Göransson Gyldenstiernas* och Sekreteraren *Mårten Helsings* bref till Kongl. Maj:t	1561-1562
	Handlingar rörande desammes beskickning.[2]	
	Sekreteraren *Bengt Tejts* berättelse om sin beskickning.[2]	
	Sekreteraren *Per Olssons* bref till Kongl. Maj:t[2]	1563-1564
	Handlingar angående Grefve *Erik Brahes* och Hofrådet *Andreas Keiths* beskickning[2] . .	1583
	Handling angående Med. Doktorn *Theophilus Homodeis* beskickning[2]	1590
	Legaterna Hofrådet *Jacobus Hylls* och Sekreteraren *Hans Nielssons* (Rosenbaners) skrifvelser[3]	1599-1600

I den förteckning öfver engelska statshandlingar sedan äldsta tider, som under titeln »Calendar of state papers» sedan 1856 utgifves under ledning af Englands riksarkivarie, meddelas en mängd notiser af värde äfven för kännedomen om Sveriges och Englands diplomatiska förhållanden. En förteckning öfver »Acta Svecica» i denna »Calendar», utarbetad af K. Setterwall, meddelas i »Historisk tidskrift» för 1889.

[1] Denna samling är ordnad och förtecknad af arkivarierna *Th. Westrin* och *S. Bergh*.

[2] Bland »Förhandlingar» (se nedan, afd. II).

[3] I samlingen »Hollandica».

Antal volymer.		År.
1 fol.	Kommissarien, Residenten (1613 »ad placitum», 1622 på lifstid), Legaten (1626) *Jakob Spens'*[1], baron of Wormstone, bref till Kongl. Maj:t[2]	1612, 1614–1619, 1623–1627, 1629
1 »	Kongl. Maj:ts bref till densamme	1606–1629
	» » instruktioner för densamme . .	
	Rikskansleren A. Oxenstiernas bref till densamme	
1 »	Spens' öfriga brefvexling och beskickningshandlingar	1612–1629
	Legaterna Friherre *Gustaf Stenbuks* (!) och *Johan Skyttes* skrifvelse till Kongl. Maj:t samt handlingar angående deras beskickning[3]	1610
	Handling angående e. o. ambassadören *Johan Skyttes* beskickning[4]	1617
	Sekreteraren *Peter Falcks* berättelse till Kongl. Maj:t[5].	1620
	Legaten Friherre *Gabriel Oxenstiernas* bref till Kongl. Maj:t och andra handlingar rörande densammes beskickning[5]	1625
	Handlingar angående Markisens af *Hamilton* beskickning[5]	1632
	Legaten Friherre *Johan Oxenstiernas* bref till Rikskansleren[6]	1634
	Handlingar angående Legaten Friherre *Johan Skyttes* beskickning[5]	1634–1635

[1] Spens skickades vid flere tillfällen af konungarna i England såsom legat till Sverige: 1610, 1612—1613 (jämte R. Anstruther medlare vid fredsunderhandlingarna i Knäred, enl. fullmakt af April 1612), 1620—1621, 1623, 1624, 1625 och 1627 (att jämte Young och S:t George öfverlemna strumpebandsorden åt Gustaf II Adolf).

[2] Deribland 1 bref till Hertig Johan af Östergötland (1614). Ett bref till Konung Gustaf II Adolf af 1631, hvilket förut legat i denna samling, är lagdt till »Acta historica». Från Spens finnas bref till A. Oxenstierna 1613—1640 (i Oxenstiernska samlingen) och till Hofrådet A. Salvius 1626—1628 (i Salviska samlingen).

[3] Bland »Förhandlingar» (se nedan, afd. II). Handlingar angående desammes beskickning finnas äfven i »Kopiebok af J. Skyttes legationsakter m. fl. handlingar 1584—1613» (i afskriftssamlingen).

[4] Bland »Förhandlingar» (se nedan, afd. II). Samtida afskrifter af Skyttes bref rörande denna ambassad finnas i Skytteska arkivet i Upsala. Från honom finnas 3 bref till konungen ($^{8}/_{12}$, $^{17}/_{12}$ och $^{23}/_{12}$ 1617) och 1 bref till Rikskansleren ($^{8}/_{12}$ 1617).

[5] Bland »Förhandlingar» (se nedan, afd. II).

[6] I Oxenstiernska samlingen. Några handlingar ang. hans beskickning finnas bland »Förhandlingar» (se nedan, afd. II).

Antal volymer.		År.
	Svenska regeringens bref till Legaten Hofkansleren *Johan Adler Salvius* under hans underhandlingar i Hamburg med engelske Legaten Roe[1]	1637-1638
	Densammes bref till Rikskansleren[2]	1637-1638
	Handlingar angående densammes beskickning[3]	1637-1638
	Residenten hos Generalstaterna *Peter Spierinck-Silvercroens* und. berättelse om sitt kondoleans- och gratulationsuppdrag hos Karl II[4]	1649
	Kongl. Sekreteraren *Lars Cantherstens* skrifvelser till Kongl. Maj:t angående förhandlingarna emellan Karl II och skotska ständernas deputerade i Breda[5]	1650
	Kongl. Maj:ts skrifvelser till densamme[5]	1650
1 fol.	Residenten *Petter Spierinck-Silvercroens* bref till Kongl. Maj:t[6]	1651-1652
1 »	Kongl. Maj:ts kreditiv, instruktioner och bref till densamme	1651-1652
1 »	Residenten *Harald Appelbooms* bref till Kongl. Maj:t[7]	1652
1 »	E. o. Envoyén, vice Presidenten *Israel Lagerfeldts* bref till Kongl. Maj:t[8]	1653
1 »	E. o. Envoyén, Assessoren *Peter Julius Coijets* bref till Kongl. Maj:t[9]	1655-1656
1 »	Kongl. Maj:ts bref till och instruktioner för densamme	1654-1655
	Rikskanslerens bref till densamme	1655
	Åtskilliga personers bref till densamme	1655-1656

[1] I Salviska samlingen.
[2] I Oxenstiernska samlingen.
[3] Bland »Förhandlingar» (se nedan, afd. II).
[4] Bland Spierincks und. skrifvelser från Haag, April 1649 (i afd. »Hollandica»).
[5] I samlingen »Hollandica».
[6] Jfr den tryckta förteckningen öfver »Hollandica», sid. 373, not 4.
[7] Deribland bref till Sekreteraren Gyldenklou (24/6 1652) och »Een general oeh kort författelse om Englands politiska förhållanden». Från Appelboom finnas bref till Rikskansleren (i Oxenstiernska samlingen). Angående Appelbooms korrespondens för öfrigt, se den tryckta förteckningen öfver »Hollandica», sid. 378, not 5.
[8] Deribland ett bref till Sekreteraren Gyldenklou (29/7 1653). Från Lagerfeldt finnas bref till Rikskansleren (i Oxenstiernska samlingen) och till Generaldirektören i Kommersekollegium Grefve E. Oxenstierna (dersammastädes).
[9] Från honom finnas bref till Rikskansleren (i Oxenstiernska samlingen).

Antal volymer.		År.
1	fol. Ambassadören, Riksrådet frih. *Christer Bondes* bref till Kongl. Maj:t[1]	1655-1656
1	» Veckorapporter till Rådet och andra handlingar ang. densammes beskickning	1655-1656
1	» Densammes registratur	1655-1656
1	qv. Densammes dagbok[2]	1654-1658
	Kommissarien *Johan Barkmanns* (1658 adlad *Leijonbergh*) bref till Kongl. Maj:t.	
1	fol. Densammes koncept	1655-1659
1	» Densammes registratur (af uud. skrifvelser) .	1656-1659
1	» Densammes » (af »partikuliere bref»).	1655-1659
1	» Densammes bref till Rådet	1656-1658
1	» Generalmajoren, 1656 Generallöjtnanten *Georg Fleetwoods* bref till Kongl. Maj:t[3]	Aug. 1655-Sept. 1657
4	» Densammes och Envoyén *Johan Fredrik von Friesendorffs* bref till Kongl. Maj:t[4] . . .	Sept. 1657-Aug. 1660
1	» Envoyén *Johan Fredrik von Friesendorffs* bref till Kongl. Maj:t	Aug. 1660-Nov. 1661
1	» Densammes relation om sin beskickning. . .	Dec. 1661
2	» Kongl. Maj:ts bref till Envoyéerna Fleetwood och Friesendorff	1657-1661
	Kongl. Maj:ts instruktion för desamme och Residenten *Gustaf Duwall* af 25 Sept. 1658.[5]	
	Residenten *Gustaf Duwalls* bref till Kongl. Maj:t[6]	1658
1	» Riksrådet frih. *Bengt Skyttes* bref till Kongl. Maj:t	1659
1	» Kommissarierna vid underhandlingarna med England i Helsingör Frih. *Schering Rosenhanes*, *Christer Bondes* och *Peter Julius Coijets* bref till Kongl. Maj:t . . . . . Kongl. Maj:ts skrifvelser till desamme . . . Handlingar angående desammes beskickning .	1659

[1] Från honom finnas bref till Rikskansleren (i Oxenstiernska samlingen) och till Riksdrotset Per Brahe (i Skoklostersamlingen). Bref till Bonde från Residenten i Haag Appelboom, 2 vol., finnas i Upsala univ. bibliotek.

[2] Deposition af Vitt.-, hist.- o. ant.-akademien. Bland samlingen af manuskript.

[3] Deribland bref till Kongl. Sekreterarne E. Philipsson (Ehrensteen) och P. J. Coijet, till Rådet ($^{16}/_{1}$ 1657) och Riksrådet S. Soop ($^{13}/_{7}$ 1660). Från Fleetwood finnas bref till Rikskansleren (i Oxenstiernska samlingen).

[4] Deribland bref till K. Sekreteraren E. Philipsson (Ehrensteen) och ett till Kommissarien J. Barkmann ($^{26}/_{8}$ 1659). Från Fleetwood och Friesendorff finnas bref till Riksdrotset (i Skoklostersaml.) och Rikskansleren (i De la Gardieska saml.).

[5] Ligger i serien af Fleetwoods och Friesendorffs bref från Kongl. Maj:t.

[6] Ligga bland »Förhandlingar» (se nedan, afd. II).

Antal volymer.		År.
	Handlingar angående Ambassadören Grefve *Nils Brahes* beskickning[1]	1661
	Envoyén Grefve *Otto Vilhelm von Königsmarcks* bref till Kongl. Maj:t[1]	1661
10 fol.	Residenten, 1672 Envoyén Friherre *Johan Leijonberghs* bref till Kongl. Maj:t[2] . . .	1661-1691
	Densammes bref till Rikskansleren[3]	1662-1677
12 »	Densammes registratur (af und. skrifvelser). .	1661-1662, 1664-1667, 1669-1679, 1681-1685, 1688-1690
16 »	Densammes registratur (af »partikuliere bref»)	1659-1662, 1664, 1673, 1675-1691
1 »	Densammes registratur (af memorial till engelska myndigheter)	1672-1691
8 »	Densammes koncept	1655-1691
3 »	Densammes koncept (odaterade).	
1 »	Kongl. Maj:ts bref till densamme	1661-1691
	Rikskanslerens bref till densamme	1663-1673
1 »	Kopior af Kongl. Maj:ts bref till densamme .	1689-1691
1 »	Bref till densamme från Hertigarna Fredrik III och Kristian Albrekt af Holstein-Gottorp. .	1658-1678
9 qv. 4 fol.	Bref till densamme från svenska beskickningar.	
	1 vol. från Breda (Fleming och Coijet 1667), Köln (Sparre och Ehrensteen 1673) och Nijmegen (B. Oxenstierna, Oliwekrans, Cantersten, Monsson 1677-1679).	
	5 » » Haag och Amsterdam (Appelboom 1656-73, Appelboom och Dohna 1667, Ehrensteen 1673-1674, Silbercroon 1675, 1677-	

[1] Ligga bland »Förhandlingar» (se nedan, afd. II).

[2] Deribland bref till Rådet (3/2 1677), kansliet (29/8 1690), Kanslipresidenten 10/10 1690, Statssekreterarna Ehrensteen (8/8 och 12/9 1664) och Hoghusen (26/8 1669) samt Kanslirådet Bergenheim (15/8 1684, 17/6 1687). För Mars—Maj och Okt. 1676 samt April—Juli 1678 saknas bref. — Bland Leijonberghs bref ligga bref till Kongl. Maj:t från *Adam Mägerl*, som under Leijonberghs vistelse i hemlandet 1663—64 och i Breda 1667 uppehöll korrespondensen (26 Juni 1663—8 Juli 1664 och Aug. 1667).

[3] I De la Gardieska samlingen.

Antal volymer.		År.
	78, G. Oxenstierna 1689-91, Frisendorff 1689, P. van Wicquefort 1670-73, A. van Wicquefort 1689-91 och relationer 1656-68).	
	2 vol. från Hamburg (V. Möller 1656-68, Fischer 1669-72 och Graffenthall 1672-76).	
	1 » » Köpenhamn (Lilliecron 1665-74) med Helsingör (Duwall 1661-62, Nillsohn 1674).	
	3 » » Paris (Lillieroot 1670-79, Ekebla 1670-71, Tott 1673, N. Bielke 1676, 1679, Adlercron 1676-79, Bondhe 1676-78, Phrygius 1676-78, Graffenthall 1677-1679).	
	1 » » Wien (Pufendorff 1671-1674, B. Oxenstierna 1674).	
2 fol. 1 qv.	Bref till densamme från myndigheter, deraf	1656-1676
	1 vol. från Kommersekollegium 1656-78.	
	1 » » Generalguvernören i Bremen 1663-76.	
7 qv. 2 fol.	Bref till densamme från åtskillige (alfabetiskt ordnade), deribland	
	1 vol. från medlemmar af slägten Fleetwood.	
	1 » » J. Oliwekrans 1654-1677.	
	1 » » A. Mägerl 1663-1671.	
1 »	Strödda handlingar hörande till densammes arkiv.	
	Korrespondenten *Adam Mägerls* bref till Kongl. Maj:t[1]	1663-1664, 1667
1 »	Ambassadörerna Riksrådet Friherre *Jöran Flemings* och Hofrådet *Peter Julius Coijets* bref till Kongl. Maj:t[2]	1666-1667

[1] Ligga i serien af Leijonberghs bref (se ofvan).

[2] Sedan d. 15 Maj 1667 verkade Fleming och Coijet såsom fredsmäklare i *Breda*. Efter Coijets död, d. 11 Juni 1667, inträdde Ambassadören Grefve *Chr. D. von Dhona* och Envoyén *H. Appelboom* vid Flemings sida, och de und. skrifvelserna d. 24 och 28 Juni, d. 11, 22, 23 och 25 Juli samt d. 16 och 20 Aug. 1667 äro undertecknade af Fleming, Dhona och Appelboom, d. 24 och 26 Aug. af Fleming och Dhona. — Från Fleming och Coijet finnas bref till Riskansleren (i De la Gardieska samlingen) och från Fleming till Riksdrotset (i Skoklostersamlingen).

Antal volymer.		År.
	Desammes bref till Rikskansleren.[1]	
3 fol.	Desammes koncept	1666-1667
1 »	Desammes registratur	
1 »	Kongl. Maj:ts bref till desamme	
1 »	Kongl. Maj:ts instruktioner för desamme . .	
5 »	Bref till desamme.	
	1 vol. från Envoyén H. Appelboom (1667)[2]	
	1 » » Ambassadören Dhona och Appelboom (1667)[3]	
	3 » » åtskillige.	
2 »	Handlingar angående desammes beskickning (det ena bandet med titeln »Protocollum negociationis Anglicanæ»)	
1 »	Ambassadören Grefve *Kristoph Delphicus von Dhonas* bref till Kongl. Maj:t	1668
1 »	Densammes koncept	
1 »	Kongl. Maj:ts bref till densamme	
1 »	Bref till densamme från Envoyén H. Appelboom	
	Bref till densamme från åtskillige[4]	
1 »	Kammarherren Grefve *Gabriel Oxenstiernas* bref till Kongl. Maj:t	1668-1669
	Densammes registratur[5]	
	Sekreteraren *Esaias Pufendorfs* bref till Kongl. Maj:t[6].	1670
1 »	Öfverkammarherren Grefve *Gustaf Adolf De la Gardies* bref till Kongl. Maj:t[7]	1672
	Handlingar angående densammes beskickning[8]	
1 »	Ambassadörerna Guvernören och Generalen *Per Sparres* och Kanslirådet *Edvard Ehrensteens* bref till Kongl. Maj:t.	1672
1 »	Desammes registratur	1672

[1] Ligga i De la Gardieska samlingen (fasciklarna Coijet och Fleming).
[2] Deribland bref från *Carl Appelboom* (9/10 1666).
[3] Deribland bref från Dhonas sekreterare *J. Swahn* (19/3, 12/4, 14/5 1667) och Sekreteraren *Th. Polus* (25/7 1668).
[4] Ligga i samlingen »Hollandica» bland skrifvelser till Dhona under hans ambassadörstid i Holland.
[5] I Oxenstiernska samlingen.
[6] Dateradt Haag 5/15 Febr. 1670, ligger i serien af Pufendorfs bref från Frankrike (Gallica). S. d. skref P. från Amsterdam till Rikskansleren (se De la Gardieska samlingen).
[7] Från honom finnas bref till Rikskansleren (i De la Gardieska samlingen).
[8] Ligga bland »Förhandlingar».

Antal volymer.		År.
1	fol. Ambassadören *Per Sparres* bref till Kongl. Maj:t[1]	1674
1	» Densammes registratur	1674
1	» Kongl. Sekreteraren *Johan Svanhielms* und. berättelse om sin beskickning till Ambassadören P. Sparre	1674
1	» Ambassadören *Per Sparres* bref till Kongl. Maj:t	1675–1676
1	» Densammes registratur	1675–1676
2	» Kongl. Maj:ts bref till densamme[2]	1674–1676
1	» Densammes »Memorial uppå det, som är passerat ifrån Anno 1672 till 1676 in Julio uthi de åthskillige ambassade-commissioner»	1672–1676
1	» Sekreteraren *Samuel Månssons* koncept (till ett diarium m. fl. handlingar)	1674
	Majoren Friherre *Gustaf Horns* bref till Kongl. Maj:t[3]	1675
	Kanslirådet, e. o. Ambassadören till freds-kongressen i Nijmegen *Johan Oliwekrans'* bref till Kongl. Maj:t[4]	1676, 1678
	Densammes koncept[5]	
	Kongl. Maj:ts bref till densamme[5]	
1	» Envoyén, Generalmajoren Friherre *Axel Wachtmeisters* bref till Kongl. Maj:t	Febr.–Juni 1679
	Densammes koncept	
	Densammes diarium	
	Densammes beskickningshandlingar	
	Kongl. Maj:ts instruktioner och bref för densamme	

[1] Brefven af d. 8 Sept. och 2 Okt. 1674 äro undertecknade äfven af Residenten *Johan Leijonbergh*, som fick K. M:ts fullmakt att fullfölja den af Sparre inledda negociationen, medan denne (enligt order af d. 5 Aug. 1674) afgick i särskild beskickning till Frankrike. Emellertid undertecknades traktaten (en prolongation af 1665 års defensivallians och handelsfördrag) redan d. $\frac{30 \text{ Sept.}}{10 \text{ Okt.}}$ 1674, före Sparres afresa. Denne återkom såsom ambassadör till England d. 16 Maj 1675. Bland Sparres bref till K. M:t ligga äfven hans bref till en statssekreterare ($^{8}/_{10}$ 1675, $^{4}/_{2}$ 1676) och kanslisten *Schantz'* bref till en statssekreterare ($^{9}/_{10}$ 1675). Från Sparre finnas bref till Rikskansleren (i De la Gardieska samlingen).

[2] Deribland ett bref från Rådet (Jan. 1676).

[3] Ligga jämte andra handlingar rörande hans expedition bland »Förhandlingar» (se nedan, afd. II).

[4] Oliwekrans besökte England på utresan till Nijmegen 1676 och reste för särskilda underhandlingars förande dit från Nijmegen 1678. Hans und. skrifvelser ligga i serien af ambassadörernas i Nijmegen skrifvelser. Se nedan Kongresser.

[5] Ligga i Oliwekranska samlingen.

Antal volymer.		År.
1 qv.	Bref till densamme.	
	Plenipotentiarien Grefve *Gabriel Oxenstiernas* bref till Kongl. Maj:t[1]	1688-1693
4 fol.	Kommissionssekreteraren, 1697 Residenten, 1703 Envoyén *Christofer Leijoncronas* bref till Kongl. Maj:t[2]	1691-1709
1 qv.	Densammes bref till kanslipresidenten . . .	1690-1702
2 fol. 1 qv.	Kongl. Maj:ts bref till densamme	1691-1708, 1710
2 fol.	Kanslikollegii bref till densamme[3]	1695, 1697-1710
1 qv.	Kanslipresidenterna Bengt Oxenstiernas och Nils Gyldenstolpes bref till densamme. . .	1689-1702, 1707-1708
1 »	Kungliga och furstliga personers bref till densamme	1691-1710
1 fol. 1 qv.	Myndigheters bref till densamme.	1689-1710
1 »	Kongl. Råd och Kansliämbetsmän till densamme	1689-1709
6 »	Svenska beskickningars bref till densamme:	
	1 vol. från Berlin (Rosenhane), Hamburg (Huswedel, Lissenhain, Lilliensted), Hannover (Friesendorff), Köpenhamn (Leijonclo), Lissabon (De Besche), Paris (Cronström, Palmquist) och Wien (Horn, G. Oxenstierna, Stralenheim, Stiernhök).	
	5 » » Haag (Frisendorff, G. Oxenstierna, Lillieroot, Palmquist, Preis).	
3 »	Bref till densamme från korrespondenten i Amsterdam Abr. van Wicquefort[4].	1696-1706

[1] Ligga i afd. »Hollandica». Se Förteckningen öfver denna afdelning, sid. 377.

[2] Deribland bref till Sekreteraren Sam. Akerhielm ($^{26}/_9$ 1692, $^{13}/_7$ 1694, $^{1}/_{10}$ 1700, $^{13}/_{12}$ och $^{31}/_{12}$ s. å.), Hofkansleren ($^{5}/_{10}$ 1697), Kanslikollegium ($^{26}/_3$ 1700; $^{9}/_7$, $^{3}/_9$, $^{3}/_{10}$ 1701; $^{17}/_2$, $^{27}/_2$, $^{14}/_4$, $^{17}/_{11}$ 1702; $^{26}/_1$, $^{23}/_3$, $^{6}/_4$, $^{20}/_4$, $^{30}/_{11}$, $^{31}/_{12}$ 1703; $^{9}/_2$ 1705; $^{9}/_7$, $^{23}/_8$ 1706; $^{27}/_2$ 1708; $^{28}/_1$, $^{6}/_5$, $^{24}/_6$, $^{19}/_7$, $^{26}/_8$, $^{6}/_9$, $^{13}/_9$, $^{25}/_{10}$ 1709; $^{21}/_3$ 1710), en Statssekreterare ($^{28}/_5$, $^{25}/_8$ 1700; $^{25}/_3$, $^{6}/_5$, $^{26}/_8$ 1707) och till Kongl. Senaten ($^{21}/_{10}$ 1709, $^{13}/_1$ och $^{27}/_1$ 1710).

[3] Deribland bref från Senaten ($^{30}/_9$, $^{1}/_{12}$ och $^{29}/_{12}$ 1709).

[4] Hit äro lagda bref från Kommissarien i Amsterdam J. van de Putt 1702—1704.

Antal volymer.		År.
3 qv.	Bref till densamme från svenskar.	
2 »	Bref till densamme från utländingar.	
1 fol.	Densammes registratur	1704-1708
3 »	Handlingar rörande densammes beskickning.	
	Brigadieren Grefve *Bengt Oxenstiernas* bref till Kongl. Maj:t[1]	1697
	Ambassadören, Kongl. Rådet Grefve *Carl Bondhes* bref till Kongl. Maj:t	1698
1 »	Densammes und. berättelse om sin beskickning till Holland och England, afgifven d. 23 Nov. 1698.	
1 »	Densammes koncept	1697-1698
1 »	Densammes bref ifrån Kongl. Maj:t.	1698
3 »	Residenten, sedermera Ministern Grefve *Carl*	
3 qv.	*Gyllenborgs* bref till Kongl. Maj:t[2]	1710-1716
2 fol.		
1 qv.	Densammes bref till Kanslikollegium[3] . . .	1710-1716
3 fol.	Densammes bref till Hofkansleren, sedermera Ombudsrådet Frih. H. G. von Müllern[4] . .	1710-1717
2 »	Densammes registratur	1710-1713
1 qv.	Kongl. Maj:ts och Senatens bref till densamme	1711-1716
1 »	Hofkansleren, sedermera Ombudsrådet Friherre H. G. von Müllerns bref till densamme . .	1711-1716
1 »	Kanslipresidentens samt Kanslikollegii och andre Kansliämbetsmäns bref till densamme . . .	1710-1716
6 »	Svenska beskickningars bref till densamme:	.
	1 vol. från Berlin (Brunell, Frisendorff), Frankfurt (Hielmborg), Hannover (Werwing), Konstantinopel (Funck), Utrecht (von Engelbrechten).	
	3 » » Haag (Palmquist, Preis).	
	1 » » Paris (Cronström, Gedda, E. Sparre).	
	1 » » Wien (Stiernhök).	

[1] Oxenstierna vistades hos Konung Vilhelm III vid armén i Holland och Belgien. Brefven ligga bland »Förhandlingar» (se nedan, afd. II).

[2] Deribland, på grund af formatets storlek, ett par bref från Gyllenborg till hofkansleren von Müllern ($^{13}/_{4}$ och $^{27}/_{4}$ 1711).

[3] Deribland bref från Komm.-sekr. *Erich Wrangell* till Kanslikoll. ($^{11}/_{8}$ 1710, $^{10}/_{6}$, $^{21}/_{8}$ 1713 och $^{13}/_{9}$ 1714) och Sekreteraren *Erich von Roland* till Senaten ($^{19}/_{5}$ 1713).

[4] Se not 1.

Antal volymer.		År.
	Bref till densamme från Generalguvernörer:	
	1 vol. från M. Vellingk 1710—1715.	
	1 » » Gyllenstierna, Mellin och Meijerfeldt 1710-1713.	
1 qv.	Bref till densamme från åtskilliga.	
2 fol.	Handlingar tillhörande densammes beskickning.	
	Friedrich Ernst von Fabrices bref till Kongl. Maj:t och Ombudsrådet Friherre H. G. von Müllern[1]	1717
1 »	Holstein-Gottorpske Ministern *J. N. Petkums* bref till Kongl. Maj:t och Ombudsrådet Friherre H. G. von Müllern	1717, 1719
1 qv.	Kaptenen *Nils Mandells* bref till Ombudsrådet Friherre H. G. von Müllern.	1717-1718
	Riksrådet och Fältmarskalken Grefve *Erik Sparres* bref från Hannover Nov. 1719: se afdeln. Gallica.[2]	
	Generalmajoren *Johan Reinhold Trautvetters* bref från Hannover Nov. 1719: se afdeln. Polonica.[2]	
2 »	Envoyén, 1720 äfven Minister-plenipotentiarien	
4 fol.	Frih. *Carl Sparres* och Kommissionssekreteraren *Anders Skutenhielms* bref till Kongl. Maj:t[3].	1719-1730
7 qv.	Desammes bref till Kanslipresidenten[3] . . .	
1 »	Desammes bref till Kanslikollegium	
7 fol.	Desammes koncept	
1 »	Envoyén Friherre *C. Sparres* registratur . .	1719, 1720
2 »	Densammes bref till Kongl. Maj:t	1731-1736
1 »	Densammes berättelse »angående de engelskas klagomål öfver nya pålagor på deras varor och produkter»	1732
1 »	Densammes berättelse om sin beskickning . .	1736

[1] Ligga bland »Förhandlingar» (se nedan, afd. II).

[2] E. Sparre och Trautvetter skickades såsom sändebud till åtskilliga hof, deribland det engelska, för att underhandla om en »concert» emot Ryssland.

[3] Deribland ett par bref (Okt. 1720) från e. o. Assessorn i Kommerskollegium *Olof Törne*, som tjenstgjorde såsom kommissionssekreterare hos C. Sparre under dennes vistelse i Hannover 1720 och 1722. — Från Juni 1728 till Aug. 1730, då C. Sparre var Minister-plenipotentiarie vid kongressen i Soissons (se afdeln. Gallica), sköttes beskickningen af Skutenhielm ensam; från Sparre finnas endast några få bref, skrifna under hans tillfälliga besök i London i Mars och April 1729. — Bland brefven till Kanslipresidenten finnas äfven ett par bref till Hofkansleren 1728 samt Skutenhielms bref från Paris Okt.—Dec. 1730.

Antal volymer.		År.
4 qv.	Densammes bref till Kanslipresidenten[1] . . .	1731-1736
1 fol.	Densammes och Sekreteraren *Carl Magnus Wasenbergs* bref till Kanslikollegium[2] . . .	
6 »	Desammes koncept	
2 qv.	Bref till Envoyén Frih. *C. Sparre* från Kongl. Maj:t[3].	1719-1730
1 »	Bref till densamme från Kanslipresidenten (1720-1726) och Hofkansleren (1727, 1728)	1720-1728
1 »	Bref till densamme från Kanslikollegium[3] och andra myndigheter i Sverige (Amiralitetskollegium, Kommerskollegium, Statskontoret, Vexelkontoret samt Borgmästare och råd i Stockholm).	1719-1730
1 »	Bref till densamme från svenska beskickningar Deribland bref från Berlin (C. Posse), Haag (J. Fr. Preis), Paris (E. Sparre, C. G. Bielke), Wien (Ringwicht) samt från plenipotentiarien vid kongressen i Braunschweig Grefve M. Vellingk 1720, 1721 och från Sveriges ombud vid kommissionen i Hamburg 1728.	
1 fol.	Bref till densamme från engelska myndigheter och utländska diplomater[4]	1720-1736
1 »	Strödda beskickningshandlingar från C. Sparres tid	1719-1736
3 »	Sekreteraren, 1739 Kommissionssekreteraren, 1741 Hofrådet och Ministern *Carl Magnus Wasenbergs* bref till Kongl. Maj:t	1739-1743
8 qv.	Densammes bref till Kanslipresidenten[5] . . .	1736-1743
2 fol.	Densammes bref till Kanslikollegium	
10 »	Densammes koncept	
7 »	Densammes registratur öfver afgångna bref. .	
1 »	Densammes diarium öfver afgångna bref. . .	
1 »	Bref till densamme från Kongl. Maj:t . . .	1739-1743

[1] Deribland några bref från Sekreteraren *Carl Magnus Wasenberg* äfvensom några bref från C. Sparre till Hofkansleren.

[2] Deribland äfven bref från Wasenberg till Hofkansleren 1733. — Wasenbergs bref till Kanslikollegium 1736 efter Sparres afresa: se nedan.

[3] Deribland bref äfven till A. Skutenhielm, särskildt för åren 1728—1730.

[4] Deribland några bref äfven till A. Skutenhielm.

[5] Deribland bref äfven till Riksrådet Grefve Gustaf Bonde 1736—1739 och till Kanslirådet G. Boneauschiöld 1737 och 1739 samt några bref från handlanden *John Clason* under Wasenbergs frånvaro Sept. 1740 och Juli—Okt. 1741.

Antal volymer.		År.
3 qv.	Bref till densamme från Kanslipresidenten och Kanslitjenstemän.[1]	
2 »	Bref till densamme från Kanslikollegium och andra myndigheter i Sverige (Amiralitetskollegium, Kommerskollegium, Konvojkommissariatet, Manufakturkontoret, Statskontoret samt Lotteridirektionen i Göteborg)	1736-1743
5 » 1 fol.	Bref till densamme från svenska beskickningar och konsuler	
	1 vol. från Berlin (Ehrencrona, Rudenschöld), Hamburg (König, Witt, Sandberg) och Wien (Ringwicht).	
	2 » » Haag (Preis, J. von Düben).[2]	
	1 » » Konstantinopel (Höpken och Carlson).[3]	
	1 » » Köpenhamn (Skutenhielm, Palmstierna, C. O. von Höpken, Tessin).	
	1 » » Paris (von Gedda, C. F. Scheffer, Fleming, Tessin, Ekeblad).	
1 »	Bref till densamme från engelska myndigheter och utländska diplomater	
1 qv.	Bref till densamme från diverse personer (deribland anonyma bref)	1736-1743
1 fol.	Densammes registratur öfver ankomna bref. .	
1 »	Strödda beskickningshandlingar från Wasenbergs tid.	
1 qv.	Kommissionssekreteraren *Jacob Wibiörnssons* bref till Kanslipresidenten.	
1 fol.	Densammes bref till Kanslikollegium	1743, 1744
1 »	Densammes koncept	
1 qv.	Bref till densamme[4].	
3 fol.	Regeringsrådet och Ministern *Caspar Joachim Ringwichts* bref till Kongl. Maj:t	1744-1748
1 »	Densammes bref till Kanslipresidenten[5] . . .	1744-1747

[1] Deribland bref från Riksrådet Grefve Gustaf Bonde och Kanslirådet G. Boneauschiöld 1736—1739 samt från Kanslirådet L. Klinckowström 1740—1743 jemte några bref från andra kanslitjenstemän.

[2] Deribland bref äfven från Agenten Balguerie i Amsterdam.

[3] Deribland bref äfven från Konsul Rönling i Tunis 1738 och Konsul Logie i Algier 1741.

[4] Deribland äfven ett kungl. bref till Ministern Ringwicht Dec. 1743.

[5] Deribland ett bref från Kommissionssekreteraren *A. Wynantz* till Hofkanslern 1747.

Antal volymer.		År.
1 fol.	Densammes bref till Kanslikollegium[1]. . . .	1744-1748
2 »	Densammes registratur öfver afgångna bref. .	1744-1747
1 »	Densammes registratur öfver ankomna bref. .	
1 »	Strödda koncept, förteckningar och andra beskickningshandlingar från Ringwichts tid . .	
9 »	Kommissionssekreteraren *Arnold Wynantz*' bref till Kanslipresidenten.	1748-1758[2]
8 »	Densammes bref till Kanslikollegium	
14 »	Densammes koncept	
1 »	Bref till densamme från Kanslipresidenten och Kanslitjenstemän[3]	1747-1758
1 qv.	Bref till densamme från Kanslikollegium och andra embetsverk i Sverige (deribland Amiralitetskollegium, Krigskollegium, Kommerskollegium, Manufakturkontoret, Statskontoret)	
1 »	Bref till densamme från svenska beskickningar och konsuler	
	Deribland bref från Berlin (G. von Höpken), Haag (Preis), Hamburg (König), Köpenhamn (von Ungern-Sternberg), Paris (C. Fr. och U. Scheffer, S. Bunge).	
1 fol.	Bref till densamme från diverse myndigheter och enskilda personer samt strödda beskickningshandlingar	1748-1758
5 »	Envoyén Friherre *Gustaf Nolckens* bref till Kongl. Maj:t	1764-1772
7 »	Densammes bref till Kanslipresidenten[4] . . .	
2 »	Densammes depecher[5]	1773, 1774

[1] Deribland ett par bref från Kommissionssekreteraren *J. Wibiörnsson* 1745.

[2] Wynantz blef af engelska regeringen den 2 Juni 1758 förständigad att lemna England och afreste från London den 29 Aug., fördröjd af sjukdom. Under den följande tiden vistades han i Holland (mest i Haag) till sin död 1761 och korresponderade derifrån med Kanslipresidenten och Kanslikollegium angående sin hemresa, betalningen af sina skulder i London m. m. (se Handlingar rörande ministrar). — De diplomatiska förbindelserna mellan Sverige och England voro afbrutna ända till 1764, då Envoyén Nolcken anlände till London.

[3] Deribland åtskilliga bref från Riksrådet Grefve Claes Ekeblad, de första 1756, samt bref från Hofkansleren (1747), Riksrådet Frih. C. F. Scheffer (1753), Statssekreteraren C. Rudenschöld (1748, 1756) m. fl.

[4] Deribland äfven ett par bref från Kommissionssekreteraren och Hofjunkaren *Malte Ramel* 1769.

[5] Deribland äfven några bref från Kommissionssekreteraren *P. O. von Asp* 1773.

Antal volymer.		År.
2 fol.	Densammes och Kommissionssekreteraren *Pehr Olof von Asps* depecher[1]	1775, 1776
17 »	Envoyén, 1787 äfven Minister-plenipotentiarien Friherre *G. Nolckens* depecher[2]	1777-1793
1 »	Densammes bref till Kanslikollegium[3]. . . .	1764-1790
24 »	Densammes koncept[4]	1764-1793
7 »	Bref till densamme från svenska regeringen och andra myndigheter i Sverige[5]	1775-1793
2 qv. 1 fol.	Bref till densamme från svenska beskickningar	1764-1792
	1 vol. från Berlin (von Bohlen, Zöge von Manteuffel, Ehrensvärd, Carisien, Löwenhielm) och andra beskickningar i Tyskland, Haag (Creutz, Ehrensvärd, von Asp, Schultz von Ascheraden, Löwenhielm), Konstantinopel (Celsing, Heidenstam, Brentano).	
	1 » » Köpenhamn (Sprengtporten, D'Albedyhll), Madrid (Ramel, von Heland, Löwenhielm, Ehrensvärd), Paris (Scheffer, Creutz, Stael von Holstein), S:t Petersburg (von Düben, Ribbing, J. Fr. Nolcken, D'Albedyhll, Carisien), Warschau (von Düben, von Engeström).	
	1 » upplösta chifferbref.	
1 qv.	Bref till densamme från guvernören (kommendanten) på S:t Barthélemy (von Rayalin, von Rosenstein, Bagge).	1785-1790

[1] von Asp förestod beskickningen under Nolckens permission Juni 1775—Mars 1776.

[2] Deribland bref äfven från Kommissionssekreterarne *P. O. von Asp* 1777—1780, *Peter von Heidenstam* 1777, 1778, 1781, 1782, 1785, *Jonas Larsson Noring* 1784, *Wilhelm von Rosenheim* 1785, *Carl Gustaf König* 1791, 1792 och Frih. *George Silfwerhjelm* 1793.

[3] Deribland några bref från Kommissionssekreterarne *M. Ramel* 1769 och 1770 (berättelse om England) samt *P. O. von Asp* 1775.

[4] Den egentliga konceptsamlingen saknas för åren 1773—1775 och senare hälften af 1778; endast några strödda koncept, särskildt till svenska beskickningar, finnas i behåll. För åren 1776, 1777, 1779—1790 finnas jemte koncepten diarier öfver afgående skrifvelser. Koncept finnas äfven i några af de följande volymerna, särskildt bland Nolckens brefvexling med engelska myndigheter.

[5] Saknas för åren 1764—1774.

Antal volymer.			År.
1	fol.	Densammes brefvexling med engelska myndigheter och utländska diplomater	1774-1793
1	»	Handlingar angående svenskar i engelsk tjenst eller fångenskap och engelsmän i svensk tjenst	1764-1793
2	»	Handlingar angående uppbringningar och neutral sjöfart under Nolckens beskickningstid . . .	
1	»	Strödda handlingar från samma tid	
1	»	Chargé d'affaires *Erik Bergstedts* depecher[1] .	1792, 1793
1	»	Densammes koncept	1793
1	»	Skrifvelser till densamme	
3	»	Envoyén *Lars von Engeströms* depecher[2] . .	1793-1795
4	»	Densammes koncept	
		Skrifvelser till densamme	
1	»	Chargé d'affaires Friherre *Jöran Silverhjelms*[3] depecher[4]	1795, 1796
2	»	Densammes koncept	
		Skrifvelser till densamme	
3	»	Envoyén *P. O. von Asps* depecher[5]	1796-1799
2	»	Densammes koncept	
1	»	Bref och bulletiner till densamme från svenska	
1	qv.	regeringen och andra svenska myndigheter[6]	
1	fol.	Densammes brefvexling med engelska myndigheter	
1	»	Handlingar angående uppbringningar och neutral sjöfart	
1	»	Strödda bref och förteckningar.	
1	»	Chargé d'affaires Friherre *Jöran Silverhjelms* depecher[7]	1799, 1800
1	»	Densammes koncept	
1	»	Skrifvelser till densamme[8]	

[1] Bergstedt var 1792 ambassadsekreterare i Paris, men fick den 15 Maj order att under föregifvande af permission resa till England; derifrån skref han depecher Juli—Sept. 1792. Chargé d'affaires i London blef han först 1793. — Bland hans depecher för 1793 finnas äfven några bref till Kanslikollegium.

[2] Deribland några bref från Kommissionssekreteraren Frih. *G. Silfwerhjelm*, äfvensom några bref till Kanslikollegium 1795 samt ett par bref från Engeström 1796 efter hans afresa från England, det enda åtföljdt af en kortfattad berättelse om England.

[3] Denne, som förut skrifvit *George Silfwerhjelm*, började 1795 skrifva *Jöran Silverhjelm*.

[4] Deribland ett par bref till Kanslikollegium 1796.

[5] Deribland ett bref från Ministern Frih. *G. Nolcken* 11 Maj 1798.

[6] Deribland några bref till J. Silverhjelm.

[7] Deribland äfven ett par bref till Kanslikollegium.

[8] Deribland några bref till Ministern Frih. G. Nolcken och Legationspredikanten S. C. Nisser.

Antal volymer.			År.
1	fol.	Chargé d'affaires *J. I. Netzels* depecher . . .	1800, 1801
1	»	Densammes koncept	
		Skrifvelser till densamme[1]	
1	»	Ministern Frih. *Carl Ehrensvärds* depecher[2]	1800, 1801
1	»	Densammes koncept till engelska regeringen .	
1	»	Engelska regeringens noter till densamme . .	
1	»	Ministern (för Vor-Pommern) Frih. *G. Nolckens* depecher[3]	1801
1	»	Densammes koncept	
		Skrifvelser till densamme	
3	»	Chargé d'affaires, 1802 Minister-residenten, samma år Envoyén Friherre *Jöran Silverhjelms* depecher	1801-1805
3	»	Densammes koncept	
2	»	Skrifvelser till densamme[4]	
1	»	Legationssekreterarens *S. N. Casströms* anteckningar rörande underhandlingarna om afslutande af en konvention angående förtydligande af 1661 års traktat	1803
1	»	Handlingar angående Barthélemy-reklamationerna	1801-1808
3	»	Ministern *Gotthard Mauritz Rehausens* depecher.	1805-1807
1	»	Densammes koncept	
3	»	Skrifvelser till densamme	
5	»	Envoyén *Carl Gustaf Adlerbergs* depecher .	1807, 1808
3	»	Densammes koncept	
5	»	Skrifvelser till densamme[5]	
3	»	Envoyén *Carl Gustaf von Brinckmans* depecher.	1808, 1809
3	»	Densammes koncept	
3	»	Skrifvelser till densamme	

[1] Deribland några bref (från enskilda personer) till Ministern Frih. C. Ehrensvärd.

[2] Ehrensvärd skickades såsom Ministre plenipotentiaire till London i ett särskildt uppdrag (angående den s. k. »konvoj-saken» 1798).

[3] Den 10 Febr. 1801 återkallades Netzel i följd af den engelska regeringens »stigande ovänlighet», och samtidigt fick G. Nolcken, som efter afskedet 1793 qvarstannat i London och 1798 blifvit utnämnd till Ministre plenipotentiaire för Vor-Pommern, i uppdrag att tills vidare föra korrespondensen, men utan officiel kommunikation med engelska myndigheter.

[4] Deribland ett par bref till Frih. G. Nolcken 1802.

[5] Deribland några bref till Legationssekreteraren *G. Brandel*.

Antal volymer.		År.
1 fol.	Densammes och Chargé d'affaires *Genserik Brandels* depecher[1]	1810
1 »	Desammes koncept	
1 »	Skrifvelser till desamme	
4 »	F. d. Ministern, 1812 Envoyén *G. M. Rehausens* depecher[2]	1810-1813
2 »	Densammes koncept	
4 »	Skrifvelser till densamme	
	II.	
	Strödda handlingar.	
2 fol.	Fördrag i afskrift	1654-1808
10 »	Förhandlingar (deribland en samling afskrifter i 1 bd 1609-1616 med titel »Ing. lat. registratur»)	1559-1813
1 »	Förteckning öfver förhandlingar	1543-1698
9 »	Handlingar ang. kaperier	1651-1813
2 »	» » Svenska församlingen i London	1669-1817
	1:sta volymen innehåller: 1) Strödda handlingar 1669-1802. 2) Församlingens skrifvelser 1714-1802. 3) Pastorernas » 1723-1817 (nämligen: O. Nordborg 1724-1725, J. Serenius 1723-1739, T. E. Biörck 1741-1747, C. Noring 1760, A. Ferelius 1769, 1772, A. Mathesius 1778, S. C. Nisser 1791, 1796 och L. Tunelius 1817). 2:dra volymen innehåller: Handlingar ang. tvisten emellan församlingen och pastor J. Serenius 1733-37.	
1 » 4 qv.	Interciperade bref, tagna ombord på den engelska paketbåten. (De äro ställda till medlemmar af det engelska konungahuset och kansliet, till den engelske konungens hannoveranska hofstat och kansli m. fl. personer.)	1717

[1] Deribland äfven Brinckmans bref från Göteborg Juni, Juli 1810.

[2] Rehausen, som efter Adlerbergs ankomst 1807 qvarstannat i London, fick den 20 April 1810 i uppdrag att föreslå beskickningen och, trots den officiella brytningen, i hemlighet underhålla »en för begge länderna nyttig gemenskap». Sedan de diplomatiska förbindelserna återknutits 1812, blef Rehausen Envoyé.

Antal volymer.	III. Engelska konungahusets originalbref till svenska konungahuset.[1]	År.
	Drottning *Elisabet*	1560-1567, 1582
	Konung *Jakob I*	1609
	Prins *Henrik* af Wales	1611
1 fol.	Konung *Karl I.*	1627, 1631, 1632, 1647
	Konung *Karl II*	1649-1650, 1654-1656, 1660-1685
	Hans gemål drottning *Katarina*	1667, 1671-1672
	Jakob, hertig af York	1667, 1671-1672, 1677, 1680, 1682, 1684
	Konung *Jakob II.*	1685, 1687, 1693
	Hans gemål drottning *Maria*	1685
1 »	Konung *Vilhelm III.*	1689-1693, 1696-1698, 1700-1702
	Drottning *Anna*[2]	1702-1703, 1707-1711, 1713
	Prins *Jakob* (»konung Jakob III»)	1701
	Konung *Georg I*	1714-1715, 1719-1726
1 »	Konung *Georg II*[3]	1727-1730, 1734, 1736-1747, 1749-1751, 1753, 1756, 1759
	Hans gemål drottning *Karolina*	1714, 1727-1728, 1730, 1732, 1736

[1] Hit äro lagda kopior af bref, hvilkas original saknas, nämligen af bref från Elisabet 1560, Jakob I 1611—12, 1614, 1621—22, Karl I 1625—26, 1628—29, 1636, 1641, Karl II 1670, Anna 1708, 1709, Georg I 1720 och Georg II 1731.

[2] Hennes bref före tronbestigningen ligga i afd. »Danica».

[3] Deribland tre på grund af etikettsfel ej öppnade bref från honom såsom prins af Wales.

Antal volymer.		År.
1 fol.	Konung *Georg III*	1760-1768, 1770-1780, 1782-1783, 1786-1787, 1789-1799, 1801-1805, 1807-1809
	Fredrik, hertig af York	1791
	Prinsen-regenten *Georg* (IV)	1812-1813
		—
	IV.	
	Engelska beskickningars memorial och noter.	
1 fol.	*Christophorus Parchingius*	1591
	Legaten *Richard Lee*	1601
	Legaten *James Spens*[1]	
	Medlaren i Knäred *Robert Anstruther*[2] . . .	1614
	» i Stolbova *John Mericke*[3]	1614-1616
	Legaten *Thomas Roe (Rowe)*[2]	1629
	Legaten *Robert Anstruther*[2]	1633
	Legaten i Hamburg *Thomas Roe (Rowe)*[2] . .	1639
	Envoyén *Robert Meade*	1650
	Ambassadören *Bulstrode Whitelocke*[2]	1654
	Envoyén *William Jephson*	1657-1658
	Envoyén *Philip Meadowe*	1658
	Medlaren i Danmark *E. Mountagu*	1659
	» » *Algernon Sydney*[3] . . .	1659-1660
	» » *Robert Honywood* . . .	1660
	Ambassadören *Charles*, earl of *Carlisle* . . .	1664
	Envoyén *Henry Coventry*	1664-1666
	Envoyén *Thomas Thynne*	1667
	Ambassadören *Henry Coventry*[3]	1672
	Envoyén *Edward Wood*	1673, 1676-1679
	Legationssekreteraren *William Allestree* . . .	1677
	Envoyén *Philip Warwick*	1680-1682
	Agenten *John Robinson*	1684-1687
	Envoyén *Edmond Poley*	1687-1688

[1] Se ofvan, sid. 290.

[2] Från honom finnas skrifvelser till Rikskansleren, i Oxenstiernska saml.

[3] Från honom finnas skrifvelser till Rikskansleren, i Oxenstiernska saml., och till de svenska kommissarierna i Stolbova 1615—1616 i afdeln. »Muscovitica».

[4] Från honom finnas skrifvelser till Rikskansleren, i De la Gardieska saml.

Antal volymer.		År.
	Envoyén *William Duncombe*	1689-1690, 1692
	Agenten, 1696 Residenten, 1702 Ministern *John Robinson*[1]	1693-1698, 1700-1704, 1706, 1709
	Densammes och holländske Residenten *C. C. Rumpfs* gemensamma memorial	1702
	Densammes och holländske Envoyén *J. van Haersoltes van Cranenburghs* gemensamma memorial	1706-1707
1 fol.	Kommissarien, 1710 Residenten *Robert Jackson*[2]	1704. 1710-1717, 1721
	Densammes och holländske Residenten *H. W. Rumpfs* gemensamma memorial	1710, 1716-1717
	Ministern *James Jefferyes*.	1711-1712, 1714-1715
	Ambassadören lord *John Carteret*	1719-1720
	Envoyén *William Finch*[3]	1720-1722
	Envoyén *Stephan Poyntz*	1724-1727
	Envoyén *Johann Adolf von Diescau*	1727-1730
	Envoyén *Edward Finch*	1729-1737, 1739
	Chargé d'affaires *John Burnaby*	1739-1741
	Ministern *Melchior Guy-Dickens*	1742-1748
1 »	Envoyén *John Goodricke*	1763-1771, 1773
	Chargé d'affaires *Charles Tullman*	1773-1774
	Envoyén *Lewis De Visme*	1774-1776
	Chargé d'affaires *J. E. Doerfeld*	1776-1777
	Envoyén *Thomas Wroughton*	1779-1782
	Chargé d'affaires *Charles Keene*	1788-1789
	Envoyén *Robert Liston*	1789-1793
	Chargé d'affaires *Charles Keene*	1793
	Envoyén lord *Henry Spencer*	1793-1794
	Chargé d'affaires *B. Garlike*	1794-1795
	Chargé d'affaires *Charles Arbuthnot*.	1795-1796
	Envoyén *Daniel Hailes*	1797-1800

[1] Från honom finnas bref och memorial till K. rådet och Öfverste marskalken Grefve *Carl Piper* 1703—1707 och Statssekreteraren *Olof Hermelin* 1703, 1705, 1707, i samlingen »Acta historica», och till *Johan Oliwekrans* 1703—1704, i Oliwekranska samlingen.

[2] *Jackson* lugaf 1721—1722 memorial i förening med Envoyén William Finch.

[3] Se not 2.

Antal volymer.		År.
1 fol.	Chargé d'affaires *J. Talbot*	1800-1801
	Envoyén *Charles Arbuthnot*	1802-1803
	Chargé d'affaires *John Smith*	1804
	Envoyén *Henry Pierrepont*	1804-1807
	Legationssekreteraren *Benjamin Bathurst*. . .	1806
	Envoyén *Alexander Straton*.	1807
	Chargé d'affaires *Benjamin Bathurst*	1807
	Envoyén *Henry Pierrepont*	1807
	Chargé d'affaires *Benjamin Bathurst*	1807-1808
	Envoyén *Edward Thornton*	1808
	Chargé d'affaires *Charles Oakeley*	1808
	Chargé d'affaires *Augustus Foster*	1808
1 »	Envoyén *Anthony Merry*	1808-1809
	Chargé d'affaires *Augustus Foster*	1809-1810
	Envoyén *Edward Thornton*	1812-1813
	Generalmajor *Alexander Hope*.	1813
	Chargé d'affaires *G. J. Douglas*	1813

V.
Konferensprotokoll.

Protokoll vid Riksrådets Horns, Kurcks och Biörneklous konferenser med Ambassadören earlen of *Carlisle*	Sept. 1664
D:o vid Riksrådet Biörneklous konferens med Ambassadören earlen of *Carlisle* och Envoyén *Coventry*	5 Okt. 1664
D:o och handlingar vid Riksrådet Biörneklous, Vice presidenten Lagerfeldts och Hofrådet Coijets konferenser med Envoyén *Coventry*	31 Jan.–18 Febr. 1665
D:o vid Kanslipresidenten Oxenstiernas och Hofkansleren Örnsteds konferenser med Envoyén *Warwick*.	Juli 1682–Jan. 1683
D:o vid Kongl. råden Oxenstiernas, Lindschölds och Gyllenborgs konferens med Envoyén *Duncombe*	29 Nov. 1689
D:o och handlingar vid Kommerserådet Stiernhööks, Sekreteraren Åkerhielms och Öfverdirektören Silbercroons konferenser med Agenten *Robinson*	16 Nov. 1694–14 Okt. 1695, 27 April–6 Maj 1696

Antal volymer.		År.
	Protokoll vid konferenser med storbritanniske Residenten *Robinson* och holländske Envoyén Baron *van Heeckeren*[1]	1697
	D:o vid Kongl. råden Oxenstiernas, Wredes, Gyldenstolpes och Polus', Kommerserådet Stiernhööks och Öfverdirektören Åkerhielms konferenser med Residenten *Robinson* . . .	20 Juli 1699
	D:o vid Kongl. rådet Polus' och Statssekreteraren Åkerhielms konferenser med Residenten *Robinson* i Malmö[2].	29 Juni och 27 Aug. 1700
	D:o vid Kommerserådet Stiernhööks och Statssekreteraren Åkerhielms konferenser med Residenten *Robinson*[2]	23 Nov.– 18 Dec. 1701
	D:o vid Riksråden Cronhielms, Düchers, Taubes och De la Gardies samt Statssekreteraren von Höpkens konferenser med Ambassadören lord *Carteret* och hannoveranske Ministern Öfverste *Bassewitz*.	9 Juli– 2 Nov. 1719
	D:o vid Riksråden Cronhielms, Düchers, Taubes och Sparres samt Amiral Taubes konferens med Ambassadören lord *Carteret*, Amiralen *Norris*, franske Residenten *Campredon* och hannoveranske Ministern Öfverste *Bassewitz* . . .	31 Aug. 1719
2 fol.	D:o vid Riksråden Gyllenborgs och von Dübens samt Statssekreteraren von Höpkens konferenser med Envoyén *William Finch* och hannoveranske Ministern Öfverste *Bassewitz*	2 Sept. 1724
	D:o och handlingar vid Riksråden Sparres, Banérs, Ekeblads och (sedan d. 23 Jan. 1727) De la Gardies, Hofkansleren von Dübens, Statssekreteraren von Höpkens och Kanslirådet von Kochens konferenser med franske Ministern Grefve *de Brancas-Cereste* och storbritanniske Envoyén *Poyntz*[3] . . .	26 Nov. 1725–14 Mars 1727

[1] Se »Hollandica».
[2] Ligga bland »Förhandlingar» i fascikeln »Underhandlingar om en handelstraktat 1699—1700».
[3] Se »Gallica».

Antal volymer.		År.
	Protokoll och handlingar vid Riksråden Horns, Bondes, Strömfelts och Bielkes, Hofkansleren von Kochens, Statssekreteraren Cedercreutz' samt Kansliråden Boneauschiölds och Nerès konferenser med Envoyén *Edward Finch* .	13 Mars–5 Juli 1735
	Protokoll vid Riksrådet Bondes, Hofkansleren von Kochens samt Kansliråden Boneauschiölds och von Celsings konferens med Envoyén *Edward Finch*	11 Maj 1737
	D:o vid Riksråden Lagerbergs, Gyllenborgs och Sparres, Statssekreteraren von Geddas, Kanslirådet Celsings och Kommerserådet Törnes konferenser med Envoyén *Edward Finch*	31 Mars och 11 April 1739
	D:o vid Riksråden Gyllenborgs, Adlerfelts, Sparres, Hofkansleren von Geddas, Statssekreteraren von Celsings, Kanslirådet Klinckowströms och Kommerserådet Törnes konferens med Chargé d'affaires *Burnaby*	26 Febr. 1740
	D:o vid Riksråden Gyllenborgs och Tessins samt Landtmarskalken von Ungern-Sternbergs konferens med Ministern *Guy-Dickens* . . .	12 Febr 1743
	D:o vid Riksråden Åkerhielms och Cederströms, Landtmarskalken von Ungern-Sternbergs, Hofkansleren Pipers och Kanslirådet Klinckowströms konferens med Ministern *Guy-Dickens*	10 Aug., 22 och 30 Sept. 1743
	D:o vid Riksråden Löwenhielms och Lagerbergs, Friesendorffs, Horns och Lagerbielkes, Statssekreteraren von Dübens och Kanslirådet Lagerflychts konferenser med Envoyén *Goodricke*	20 Jan., 5 Febr. och 21 Mars 1766
	D:o vid Statsministern för utrikes ärendena von Engeströms konferens med storbritanniske Envoyén *Thornton* samt ryska Ministrarna *van Suchtelen* och *von Nicolay* i Örebro. .	18 Juli 1812

Antal volymer.	VI.	År.
	Svenska agenters, kommissariers, korrespondenters, faktorers och konsulers i England skrifvelser.	
	Arnold Rosenbergers (Agrippinus) skrifvelser (från Andorp) till Kongl. Maj:t[1]	1560-1561, 1563
	Lasse Svenssons skrifvelser till Kongl. Maj:t[2]	1561
	Faktorn *Aernoldt Waelwijks* skrifvelser till Kongl. Maj:t	1561
	Faktorn *Francis Bertijs* skrifvelser till Kongl. Maj:t	1561
	Faktorn *Peter Schinckels* skrifvelser till Kongl. Maj:t	1562-1564
	Korrespondenten *Per Olssons* skrifvelser till Kongl. Maj:t	1563-1564
	Korrespondenten *Richard Lee* till Kongl. Maj:t	1604
	Agenten(?) *Karl Olofssons* bref till Kansleren Chesnecopherus och Sekreteraren Sven Elfsson	1611
	Agenten *Archibald Rankines* und. skrifvelser[3]	1617-1628
1 fol.	Korrespondenten *Jean Fairbairnes* und. skrifvelser	1623
	Korrespondenten *R. Meldroms* und. skrifvelse	1631
	Engelske presten och agenten *Eleazar Borthwiks* skrifvelser till Rikskansleren[4]	1636-1637
	Agenten *Michel Le Blons* skrifvelser till Rikskansleren[4]	1638, 1640-1641
	Agenten *Hugo Mouats* und. skrifvelser[5] och registratur	1645-1646
	Korrespondenten Öfverste *Christoph Potleys* skrifvelser till Statssekreteraren Gyldenklou .	1647-1648
	Kommissarien *Johan Barkmanns* skrifvelser till Kongl. Maj:t.[6]	
	Densammes samt Kommissarierna *J. Prytz'* och *J. Pötters* gemensamma skrifvelser till Kongl. Maj:t	1657

[1] Från honom finnes bref till prokuratorn Jöran Persson 1566 (Acta hist.).
[2] Deribland ett bref till Arwid Trolle.
[3] Bland dem flere bref till Riksrådet Johan Skytte. Från Rankine finnas bref till Rikskansleren (1617—18, 20, 29), i Oxenstiernska samlingen.
[4] I Oxenstiernska samlingen.
[5] Bland dem 2 bref (1645) till Statssekr. A. Gyldenklou. Från Mouat finnas bref till Rikskansleren 1645—1647 (17 st.), i Oxenstiernska samlingen.
[6] Se ofvan, sid. 292.

Antal volymer.		År.
1 fol.	Kommissarien *Benjamin Bonnels* skrifvelser till Kongl. Maj:t[1]	1653-1655
	Korrespondenten *Adam Mägerls* bref till Kongl. Maj:t[2]	1663-1664, 1667
1 »	Konsuln i London *Jonas Alström* till Kongl. Maj:t	1723
	Konsuln i London *Peter Christian Algehrs* skrifvelser till Kanslikollegium	1773
	Konsuln i London, sedan 1786 Generalkonsuln *Claes Grills* skrifvelser till Kongl. Maj:t, Kanslipresidenten, Kanslikollegium och åtskilliga dess ledamöter	1784-1785, 1792-1802, 1805-1810, 1813

[1] Från honom finnas bref till Rikskansleren 1653—54 och till generaldirektören i Kommerskollegium Erik Oxenstierna i Oxenstiernska samlingen.
[2] Se ofvan, sid. 294.

Förteckning öfver i Riksarkivet förvarade Ministeriella handlingar.

XIV.

SCOTICA.[1]

Antal volymer.		År.
1 fol.	Förteckning öfver förhandlingar	1561-1567
	Instruktion för Legaterne Grefve *P. Brahe*, *de Mornay* [och *Mårten Helsing*]	1562
	Läkaren *Guil. Gortterus*' bref till konung Erik XIV från Edinburg	15 $^{22}/_{11}$ 62
	Handlingar ang. *Mårten Helsings* och *Nils Jönsson Smolandius*' beskickning	1563
	Afskrifter af bref från konung *Jakob VI*. . .	1577, 1584, 1591, 1619
	Förhandlingar ang. Karl II:s erkännande för konung af Skotland[2]	1649-1650
	Skotska parlamentets skrifvelser till svenska konungahuset	1614, 1647-1649
1 »	Handlingar rörande kaperier	1670-talet

[1] Denna samling är ordnad och förteknad af Arkivarien *Th. Westrin*.

[2] Jfr Drottning Kristinas bref till K. Sekreteraren Canthersten 1650 och dennes und. skrifvelser, i afd. »Hollandica».

Förteckning öfver i Riksarkivet förvarade Ministeriella handlingar.

XV.

HELVETICA.[1]

Antal volymer.		År.
	Korrespondenten Öfverste *Georg Hans Peblis'* und. skrifvelser från Genève (1 st.) och Zürich (25)	1630-1631
	Densammes bref från Zürich till L. Camerarius (1630), J. Heppe (1631) och Chr. L. Rache (1631)[2]	1630-1631
	Densammes bref från Zürich till Rikskansleren A. Oxenstierna[3]	1633, 1637
	Ambassadören *Christopher Ludwig Raches* (*Raschs*) und. skrifvelser från Lichsthall, Genève och Schaffhausen	1631-1632
	Densammes bref till Rikskansleren A. Oxenstierna[3]	1632
	Densammes Sekreterare *Johan Heppes* bref till Residenten i Hamburg J. Adler Salvius[4]. .	1631
	Residenten *Carl Marins* bref från Zürich till Rikskansleren A. Oxenstierna[3]	1633-1634, 1636, 1639, 1644, 1646-1649
	Densammes bref från Zürich till Legaten J. Adler Salvius[4]	1641-1642
	Densammes und. skrifvelse med berättelse om sin beskickning	1649

[1] Denna samling är ordnad och förtecknad af Arkivarien *Th. Westrin*.
[2] Bland »Acta historica» från Gustaf II Adolfs tid (»Skrifvelser till Kanslitjenstemän», bd I).
[3] I Oxenstiernska samlingen.
[4] I Salviska samlingen.

Antal volymer.		År.
	Residenten hos de evangeliska kantonerna *Marc Friedrich Höggers* (*d' Hogguers*) skrifvelser till Kongl. Maj:t, Kanslikollegium och Kanslipresidenten[1]	1718-1728, 1730-1731
1 fol.	Skrifvelser till Kongl. Maj:t från borgmästare och råd i Genève[2].	1629, 1654-1655, 1662, 1704, 1715, 1720, 1730, 1736, 1738, 1740, 1742, 1751
	Skrifvelser till Kongl. Maj:t från de i Baden samlade råd och ombud för Edsförbundets 13 »orter»[3].	1632
	Skrifvelser till Kongl. Maj:t från borgmästare, schuldheise och råd i de 4 evangeliska kantonerna Zürich, Bern, Basel och Schaffhausen	1662, 1670
	Skrifvelser till Kongl. Maj:t från borgmästare, schuldheise, landammanner och råd i de evangeliska kantonerna Zürich, Bern, Glarus, Basel, Schaffhausen, Appenzell, S:t Gallen, Mühlhausen och Biel.	1715, 1719-1720, 1724, 1728, 1730-1731, 1735-1736, 1742-1743, 1748, 1750-1751, 1753, 1756
	Borgmästare och råd i Zürich till Rikskansleren A. Oxenstierna[4].	1633-1634, 1641, 1644, 1649
	Skrifvelser till Kongl. Maj:t från landammann och råd i kantonen Glarus	1745
	Skrifvelse till Kongl. Maj:t från Helvetiska republikens »Vollziehungs-Direktorium». . .	1798
	Strödda handlingar.	

[1] Brefven äro daterade Coppet (nära Genève), med undantag af 2 (1718), som äro daterade Paris, och 2 (1730, 1731), som äro daterade Genève.

[2] Ett bref (1720) är utfärdadt af pastorer och professorer vid Genèves kyrka och universitet. Ett bref (1738) är ställdt till Statssekreteraren Baron Cedercreutz.

[3] 3 bref, af hvilka endast ett i original.

[4] I Oxenstiernska samlingen.

Förteckning öfver i Riksarkivet förvarade Ministeriella handlingar.

XVI.

AMERICANA.[1]

Antal volymer.		År.
1 fol.	Bergsrådet Frih. *Samuel Gustaf Hermelins* berättelse om bergverken och handeln i Förenta staterna	1783
1 »	Densammes berättelse om Förenta staterna (tryckt 1894)	1784
1 »	Konsuln (Handelsagenten) *Richard Söderströms* depecher från Newyork	1786, 1788-1790
	Densammes depecher från Philadelphia och Washington	1793-1808, 1810-1813
1 »	Konsuln *Carl Hellstedts* i Philadelphia depecher	1784, 1788, 1789, 1798
	Konsuln (Handelsagenten) *Henrik Gahns* i Newyork depecher	1801-1802, 1804-1806, 1809-1811
	Ministerresidenten *Johan Albert Kantzows* depecher (dat. London Sept. 1812-Juni 1813, Newyork Sept. och Okt., Philadelphia Okt., Washington Nov., Philadelphia Nov. och Dec. 1813)	1812-1813
	Nordamerikanske Vicekonsuln i Göteborg *David Airths* memorial	1805
	Nordamerikanske Handelsagenten (från Juni 1811 Generalkonsuln) i Stockholm *John Speyers* memorial	1811-1813
	Handlingar angående traktaten i Paris . . .	1783
	Strödda handlingar.	

[1] Denna samling är ordnad och förtecknad af Arkivarien Frih. *B. Taube*.

Förteckning öfver i Riksarkivet förvarade Ministeriella handlingar.

XVII.

PERSICA.[1]

Antal volymer.		År.
1 fol.	Holsteinska gesandterna (afsända för att utverka öppnande af handelsväg genom Ryssland till Persien) Hofrådet *Philippus Crusius'* och Köpmannen *Otho Brüghemans* skrifvelser till svenska regeringen från Riga, Narva, Reval och Nöteborg	1633-1635
	Handlingar rörande Envoyén Öfverstelöjtnanten *Ludwich Fabritius'* beskickningar till (Ryssland och) Persien:	
	1:sta resan	1679-1682
	Fabritius' und. skrifvelser 1682.	
	Densammes koncept och brefbok.	
	Handlingar angående hans beskickning.	
	2:dra resan	1683-1687
	Fabritius' bref till Kanslipresidenten Oxenstierna och Kanslirådet Bergenhielm 1683-1686.	
	Densammes koncept och brefbok 1683-1687.	
1 »	Handlingar angående hans beskickning 1683-1687.	
	3:dje resan	1697-1700
	Fabritius' bref till Kongl. Maj:t och Kanslirådet C. Piper 1697-1701.	
	Kongl. Maj:ts, ämbetsverks m. fl:s skrifvelser till densamme 1697-1701.	
	Densammes koncept och brefböcker 1698-1701.	
	Kopior af densammes dagbok och reseberättelse samt andra handlingar rörande hans beskickning 1696-1701.	
	Densammes »Kurtze Relation von meine drei getahan Reisen» m. m.	

[1] Denna samling är ordnad och förtecknad af Arkivarien *Th. Westrin.*

Antal volymer.		År.
1 fol.	Persiske »Grefven» *Philippe de Sanis'* skrifvelser till Kongl. Maj:t angående persiska handelns dragande öfver Sverige	1695–1696
1 »	Förhandlingar (deribland afskrifter af instruktionen för gesandterna till Ryssland E. Gyllenstierna, A. Bureus och A. Spierincx 1634 att underhandla om persiska handeln samt af kreditiv och instruktion s. å. för *Ingevald Kruse* såsom sändebud till Persien)[1] . . .	1600-talet

[1] Om Sveriges förbindelser med Persien se derjämte afdeln. »Muscovitica»: Gesandterna Ph. Scheidinghs, H. Flemings, E. Gyllenstiernas, A. Bureus' och A. Spierincx' skrifvelser till regeringen 1634 och »Handl. ang. beskickningar till Ryssland 1634».

Förteckning öfver i Riksarkivet förvarade Ministeriella handlingar.

XVIII.

Allmänna fredskongresser.

Antal volymer.		År.
	1. Westfaliska freden och dess exekution.	1643-1650
	Se Förteckning öfver afdeln. *Germanica*, sid. 135-137.	
	2. Kongressen i Köln 1673—1674.[1]	
1 fol.	Legaterna Grefve *Claes Totts*, Generalen *Pehr Sparres* och Kanslirådet *Edvard Ehrensteens* skrifvelser till Kongl. Maj:t[2].	1673-1674
1 »	Kongl. Maj:ts instruktioner och bref för desamme	
1 »	Desammes koncept	
1 »	Desammes registratur[3]	
1 »	Förhandlingar	
1 qv.	*Mathias Edenbergs* dagbok under ambassaden till England och Holland 1672-1673 samt afskrifter af handlingar rörande kongressen i Köln. Se *Hollandica*.	

[1] Denna samling är ordnad och förtecknad af Arkivarien *Th. Westrin*.

[2] Bref från Tott, Sparre och Ehrensteen till Rikskansleren finnas i De la Gardieska samlingen i Riksarkivet. Bland brefven till K. M:t ligga äfven Totts bref till Kommissionssekreteraren N. Gyldenstålpe $^{6}/_{16}$ Sept. 1673 och till en Statssekreterare $^{31}/_{8}$ och $^{1}/_{4}$ 1674, ett bref från Ehrensteen till en Sekreterare $^{2}/_{12}$ Aug. 1673 samt ett bref från ofvannämnde *Nils Gyldenstålpe* till K. M:t af $^{2}/_{12}$ Maj 1674.

[3] Omfattar endast tiden Maj 1673—Febr. 1674. Utom detta registraturexemplar finnes ett fullständigare i serien af Ehrensteens i afd. *Hollandica* förvarade registratur för åren 1672—1675. Bland hans der förvarade »Beskickningshandlingar 1672—1675» finnes åtskilligt ang. den svenska mediationen i Köln. (I vol. »Handlingar ang. mediationsverket» finnas bl. a. »Extrakt och Journal af det, som förlopp vid mediationsverket i Aachen, Köln och Haag 1673 och 1674» och förteckning öfver ut- och ingångna bref, depecher). Totts registratur finnes i afd. *Gallica*.

Antal volymer.		År.
	8. Kongressen i Nijmegen 1676—1679.[1]	
4 fol.	Legaterna Grefve *Bengt Oxenstiernas* och *Johan Paulin Oliwekrans'* skrifvelser till Kongl. Maj:t[2]	
1 »	Kongl. Maj:ts instruktioner och bref till desamme[3]	1676-1679
6 »	Desammes registratur	
5 »	Desammes (koncept-)diarium	
1 »	Desammes (renskrifna) diarium.	1676-1677
5 »	Desammes koncept[4]	
12 »	Bref till desamme[5]	1676-1679
5 qv.		
	nämligen:	
	1 vol. från Furstliga personer 1677-1679.	
	1 » » Envoyén C. Bondhe (Paris) 1676-1678.	
	2 » » Holsteinska rådet Du Cros (London) 1676-1679.	
	1 » » Christ. och Henning Horn 1676-1679.	
	1 » » Presidenten S. D. Kleihe 1677-1679.	
	1 » » Fältmarskalken O. W. Kōnigsmarck 1676-1679.	
	1 » » Envoyén J. Leijonbergh (London) 1676-1679.	

[1] Denna samling är ordnad och förteckned af Arkivarien *Th. Westrin*.

[2] Deribland några bref till rådet 1676—1677 samt till Kanslirāden J. Örnsted (19 o. 28 Mars 1677), Hoghusen ([5] [15] Nov. 1677, [11] [21] Febr. 1678), Hofkansleren Gabr. Lillieflycht ([14] [1] 1678, [7] [8], [20] [9] och [13] [10] 1679) och Sekreteraren Granberg ([28] [8] 1677) samt bref till Kongl. Maj:t från Hofjunkaren *A. Behmer* ([19] [29] Febr. 1676, $\frac{22 \text{ Mars}}{3 \text{ April}}$ 1677) och *N. Lillieroot* ([6] [1] och [12] [2] 1677); vidare bref från Leg.-sekr. *Samuel Monsson* (Agriconnius, adlad Åkerhielm) till ett Kanslirād [13] [23] April 1678 och *Carl Cantersteen* [9] [19] Nov. 1678 — Åtskilliga af Oliwekrans' skrifvelser āro daterade London (Maj—Juni 1676), Haag (Juni—Juli 1676), Malmō (1677; Sept.—Dec. 1677 var O. i Sverige för att lemna Kongl. Maj:t närmare redogörelse för den politiska ställningen) och London (Mars—Juli 1678 vistades O. i London för en speciel underhandling derstädes). — Från Oxenstierna och Oliwekrans finnas bref till Rikskansleren i De la Gardieska saml.

[3] Kongl. Maj:ts bref till Legaten Oliwekrans 1676—1679 ligga i Oliwekranska samlingen i Riksarkivet.

[4] Oliwekrans' koncept 1676-1678, 1 vol., ligga i Oliwekranska samlingen.

[5] I Oliwekranska samlingen finnes en mängd bref till Oliwekrans för åren 1676—79, såsom från C. Bondhe, Lillieroot, Silbercroon, Du Cros, Fenquière och andra diplomater.

Antal volymer.		År.
	1 vol. från Legaten A. Lilliehöök (Danzig) 1676-1679.	
	1 » » Kommissionssekreteraren, sed. Envoyén N. Lillieroot 1676-1679.	
	1 » » Legaten J. Oliwekrans (under hans resor) till Oxenstierna 1676-1679.	
	1 » » Kansleren E. von Pufendorf 1676-1679.	
	2 » » Residerande Kommissarien i Haag J. Ph. Silbercroon 1676-1679.	
	3 » » Åtskillige 1676-1679.	
4 fol.	Desammes beskickningshandlingar[1]	1676-1679
1 »	Kongl. Sekreteraren *Carl Cantersteens* dagbok.	
	4. Kongressen i Rijswijk 1697—1698.[2]	
	Ambassadörerna Grefve *Carl Bondhes* och Friherre *Nils Lillieroots* skrifvelser till Kongl. Maj:t[3]	
1 »	Protokoll hållet vid mediationen	1697-1698
2 »	Bilagor till protokollet, ministerfullmakter . .	
1 »	Memorial, inklusionsakter m. m.	
1 »	Promemorior, koncept, förslag	
1 »	Skrifvelser till Lillieroot	
1 »	H. Permans extrakter ang. fredsmedlingen . .	1695-1697
	5. Kongresserna i Utrecht och Baden 1712—1714.	
	Se Förteckning öfver afdeln. *Germanica*, sid. 137.	

[1] Vol. I, »Acta tractatuum Noviomagensium», innehåller kronologiskt ordnade aktstycken (till större delen afskrifter), som kommunicerats de svenske legaterna af den engelske medlaren och andra i kongressen deltagande fullmäktige (originalskrifvelser af holländske Ambassadören Beverningk $^{16}/_{12}$ 1676, pfalz-zweibrückenska rådet D. Köuig $^{17}/_{9}$ 1677, holst.-gottorpska ombuden Ulcken och Wedderkopff $^{15}/_{3}$ och $^{12}/_{4}$ 1678 och medlaren Jenkins $^{6}/_{8}$ 1679; vidare ett stillestånds-fördrag emellan Danmark—Brandenburg och Sverige—Frankrike, underskrifvet och besegladt af danska och brandenburgska sändebuden i Nijmegen d. $^{21}/_{31}$ Mars 1679). Vol. II och III innehålla ambassadörernas chiffer, afskrifter af diplomatiska handlingar (ordnade alfabetiskt efter de olika staterna) m. m. Vol. IV är en »extrakt- och registerbok» öfver ambassadens arkiv.

[2] Denna samling är ordnad och förtecknad af Arkivarien *Th. Westrin*.

[3] Äro bundna med serien af Lillieroots öfriga und. skrifvelser från Haag. Se afd. *Hollandica*.

Antal volymer.		År.
	6. Kongressen i Braunschweig 1715—1721.	
	Se nyssnämnda Förteckning, sid. 137.	
	7. Kongressen i Soissons 1728—1729.	
	Se Förteckning öfver afdeln. *Gallica*, sid. 130.	
	8. Kongressen i Aachen 1748—1749.	
	Se Förteckning öfver afdeln. *Germanica*, sid. 138.	
	9. Kongressen i Augsburg 1761—1762.	
	Se nyssnämnda Förteckning, sid. 138.	
	10. Kongressen i Rastadt 1797—1799.	
	Se nyssnämnda Förteckning, sid. 138.	

Sedan de första afdelningarna af »**Förteckning öfver i Riksarkivet förvarade ministeriella handlingar**» publicerades i »Meddelandena», har Riksarkivets samling af ministeriella handlingar ökats dels genom leveranser från K. Utrikesdepartementet och andra accessioner, dels genom bidrag, som uttagits ur andra samlingar vid dessas omordnande, särskildt Tidösamlingen. Men vissa af samlingens afdelningar ha äfven blifvit sedan dess minskade derigenom, att de vid olika tillfällen till Riksarkivet öfverlemnade beskickningsarkiven hafva för tiden efter 1813 blifvit på anmodan återlemnade till K. Utrikesdepartementet. Dertill komma de förändringar, som föranledts af ombindning af åtskilliga gamla band i samlingen. Vid deras förra inbindning i Kongl. Kansliet hade handlingarne sällan eller aldrig paginerats, hvarigenom ordningsföljden som oftast blifvit rubbad, och senare tillkomna bref för ett år hade ofta blifvit inhäftade tillsammans med ett annat års handlingar o. s. v. Dylika brister kunde svårligen afhjelpas, så länge all bindning måste ske utom Riksarkivet, men sedan i den nya arkivbyggnaden ett särskildt bokbinderi blifvit inrättadt, har en mängd ombindningar af gamla band företagits, hvarigenom anordningen af handlingarne blifvit mera öfverskådlig. Äfven i planen för förteckningens uppställning ha vissa förbättringar synts böra ske för att underlätta öfversigten.

På grund af hvad nu anförts, har det ansetts lämpligt att omarbeta några af förteckningens äldre afdelningar. Början göres nu med *Danica*.

Samlingen Danica har, sedan den förra förteckningen trycktes (Meddelanden från svenska Riksarkivet II), tillökats dels genom »Förhandlingar med Danmark», öfverflyttade hit från Tidösamlingen, dels genom smärre bidrag från andra samlingar, dels genom följande större öfverlåtelser:

1:o) Från K. Utrikesdepartementet 1880: Svenska beskickningens till Danmark originaldepecher 1800—1813 jemte ett mindre antal äldre sådana.

2:o) Från Kongl. Biblioteket 1883: åtskilliga äldre originaldepecher och handlingar ur beskickningsarkiven.

3:o) Från öfverkammarherren G. H. Celsing 1896: en del af envoyén frih. J. W. Sprengtportens beskickningsarkiv för åren 1762—1789.

Samlingen hör till de afdelningar, hvilka, såsom ofvan nämnts, minskats genom återställande af beskickningshandlingar yngre än 1813.

Hvad efterföljande förteckning beträffar, torde den vid jämförelse med den äldre förteckningen öfver Danica befinnas redigare och öfverskådligare uppställd. Rörande detaljerna deri torde böra nämnas med afseende på kommissionssekreterare (legationssekreterare), att de, såvida de någon längre tid förestått beskickningen, upptagas näst efter beskickningens chefer, dock inom parentes; hafva de endast kortare tider skött göromålen, nämnas de blott i noterna.

Den nya upplagan af förteckningen öfver Danica är i likhet med den förra upplagan utarbetad af f. d. arkivarien friherre *B. Taube.*

Förteckning öfver i Riksarkivet förvarade Ministeriella handlingar.

I.

DANICA.

Antal volymer.	1.	År.
	Svenska Beskickningars till Danmark bref och arkiv.	
1 fol.	Handlingar angående freden i Stettin . . .	1570
1 »	» » mötet i Sjöryd . . .	1602
2 »	» » » i Flacksjöbäck	1603
1 »	» » freden i Knäred . . .	1612-1613
1 »	» » mötet i Sjöryd. . . .	1624
	Agenten *Anders Svensson (Ödell)*:[1]	
1 »	Bref till Kongl. Maj:t	1621-1626
	Agenten *Jonas Bureus (Bure)*:[1]	
1 »	Bref till Kongl. Maj:t	1626-1627,
1 »	» » Rådet, Riksrådet Frih. Johan Skytte m. fl.	1629 1626-1629
	Agenten *Johan Fegræus (Strömfelt)*:[1]	
3 »	Bref till Kongl. Maj:t	1629-1632
3 »	» » Rådet och Riksrådet Per Banér . .	
1 »	» » Kongl. Maj:t, Rådet m. fl. (mest strödda kopior)	1633-1643
1 »	Handlingar angående freden vid Brömsebro	1645
2 »	Holländske Legaternes journal vid d:o . . .	1644-1645
	Residenten *Magnus Dureel*:[2]	
2 »	Bref till Kongl. Maj:t	1646-1657
1 »	» » Rådet	1655-1657

[1] Från honom finnas bref äfven till Rikskansleren, uti Oxenstiernska samlingen i Riksarkivet.

[2] Från honom finnas bref äfven till Rikskansleren, uti Oxenstiernska och DelaGardieska samlingarna i Riksarkivet.

Antal volymer.		År.
1 fol.	Berättelse om Danmark	1650
1 »	Instruktioner och bref från Kongl. Maj:t . .	1646, 1648, 1651, 1653-1657
1 »	Strödda beskickningshandlingar	1646-1657
	Residenten *Gustaf Duwall:*[1]	
2 »	Bref till Kongl. Maj:t	1656-1662
1 »	» » Rådet	1658
1 »	» från företrädaren, Residenten Dureel . .	1657-1658, 1660
1 »	Handlingar angående freden i Roeskilde (incl. förberedande underhandlingar i Frederiksodde 1657)	1658
	Kommissarierne Frih. *Sten Bielke* och *Peter Julius Coijet:*	
1 »	Bref till Kongl. Maj:t	1658
1 »	Koncepter	
1 »	Konferensprotokoll	
1 »	Instruktioner och bref från Kongl. Maj:t . .	
1 »	Bref från åtskilliga personer	
1 »	Strödda handlingar	
	Kommissarierne vid fredsunderhandlingarna utanför Köpenhamn och i Helsingör Frih. *Schering Rosenhane* och Frih. *Sten Bielke:*	
1 »	Bref till Kongl. Maj:t	1659-1660
2 »	Konferensprotokoll med tillhörande handlingar	
1 »	» samtida afskrift	
1 »	» nyare »	
1 »	Bref från Kongl. Maj:t	
1 »	» » åtskilliga personer	
1 »	Strödda handlingar	
	Kommissarierne *Johan Hårdh*, *Magnus Dureel* och *Lars Broman:*	
1 »	Bref till Kongl. Maj:t	1661
	Residenten, 1675 Envoyén *Gustaf Lilliecrona:*	
5 »	Bref till Kongl. Maj:t	1663-1676

[1] Från honom finnas bref till Rikskansleren uti DelaGardieska samlingen i Riksarkivet.

Antal volymer.		År.
1 fol.	Bref från Kongl. Maj:t	1663-1675
1 »	Strödda beskickningshandlingar	1662-1675
	Riksrådet Frih. *Sten Bielke:*	
1 »	Bref till Kongl. Maj:t samt beskickningsberättelse	1666
	Envoyén Grefve *Gabriel Oxenstierna:*	
1 »	Bref till Kongl. Maj:t	1672
1 »	Beskickningshandlingar	1671-1672
	Ambassadören Grefve *Nils Brahe:*[1]	
1 »	Bref till Kongl. Maj:t	1674-1675
	Kommissarierne vid fredsunderhandlingen i Lund Frih. *Johan Gyllenstierna* och *Frans Joel Örnstedt:*	
1 »	Bref till Kongl. Maj:t	1679
1 »	Koncepter	
1 »	Registratur	
1 »	Bref från Kongl. Maj:t	
1 »	Strödda handlingar	
	Ambassadören Frih. *Johan Gyllenstierna:*	
1 »	Bref till Kongl. Maj:t	1679-1680
1 »	Koncepter	1680
1 »	Bref från Kongl. Maj:t och Enkedrottningen .	
1 »	» » åtskilliga personer	1679-1680
1 »	Ambassadsekreteraren *Sven Carlströms* dagbok	1680
1 »	Strödda beskickningshandlingar	1679-1680
	Envoyén Frih. *Mauritz Vellingk:*	
1 »	Bref till Kongl. Maj:t	1680-1682
1 »	Koncepter	
1 »	Registratur	
1 »	Bref från Kongl. Maj:t	
1 »	» » » » kopior	
1 »	Strödda beskickningshandlingar	
	Envoyén *Wilhelm Julius Coijet:*	
1 »	Bref till Kongl. Maj:t	1682-1684
1 »	Koncepter	
1 »	Diarium Hafniense (dagbok, smal folio) . . .	
1 »	Bref från Kongl. Maj:t	

[1] Från honom finnas bref till Rikskansleren uti DelaGardieska samlingen i Riksarkivet.

Antal volymer.		År.
	Envoyén *Anders* (*Barchman*) *Leijonclo:*	
10 fol.	Bref till Kongl. Maj:t	1684-1693, 1696-1708
2 »	» » Kanslikollegium [1]	1700-1709
4 »	» från Kongl. Maj:t	1684-1707
1 »	Strödda beskickningshandlingar	1684-1709
1 »	Handlingar angående freden i Fredriksborg	1719-1720
1 »	Konferensprotokoll, koncept	1720
1 »	» kopior	
	Kommissarierne Frih. *Gustaf Wilhelm Coijet*, *Birger Rosensparre* och *Lars Dalman:*	
1 »	Bref till Kongl. Maj:t	1721-1722
1 »	Konferensprotokoll	1722
1 »	Koncepter	1721-1722
1 »	Ankomna bref	
1 »	Strödda handlingar	
1 »	Berättelse	1722
	Envoyén Frih. *Per Adlerfelt:*	
1 »	Bref till Kongl. Maj:t [2] och Kanslikollegium .	1719-1725
1 qv.	» » Kanslipresidenten	1720-1725
1 fol.	Koncepter	1719-1725
1 »	Bref från Kongl. Maj:t	
1 qv.	» » Kanslikollegium	1720-1725
1 fol.	» » åtskilliga personer	
	Kommissionssekreteraren *Carl Gustaf Silfverskiöld:*	
1 »	Bref till Kongl. Maj:t	1726-1728
1 qv.	» » Kanslipresidenten	1722-1734
1 »	» » Kanslikollegium	1720-1734
1 fol.	Koncepter	1726-1728
1 qv.	Bref från Kongl. Maj:t och Kanslikollegium .	1720-1728, 1734
1 fol.	» » åtskilliga personer	1721-1728
	Ministern *Nils Örncrona:*	
1 »	Bref till Kongl. Maj:t	1728-1734
1 qv.	» » Kanslipresidenten	1728-1733
1 »	» » Kanslikollegium	1728-1734
2 fol.	Koncepter	

[1] Deribland finnas några bref af Kommissionssekreteraren *Anders Utterclo.*
[2] Deribland bref äfven från Kommissionssekreteraren *Silfverskiöld* till Kongl. Maj:t.

Antal volymer.		År.
1 fol.	Registratur	1728-1731
1 »	Bref från Kongl. Maj:t	1728-1734
1 qv.	» » Kanslipresidenten	1728-1733
1 »	» » Kanslikollegium och dess ledamöter	
1 fol.	» » åtskilliga personer	
	Ministern *Anders Skutenhielm* (och Kommissionssekreteraren *Carl Ulrik Witt*):[1]	
2 »	Bref till Kongl. Maj:t[2]	1734-1739
2 qv.	» » Kanslipresidenten	1734-1740
1 »	» » Kanslikollegium	1734-1739
3 fol.	Koncepter	
3 »	Registratur	
1 »	Bref från Kongl. Maj:t	
1 qv.	» » Kanslipresidenten	
1 »	» » Kanslikollegium	
1 »	» » åtskilliga personer	
1 fol.	Strödda beskickningshandlingar	
1 »	Beskickningsberättelse	1740
	Ambassadören Grefve *Carl Gustaf Tessin:*	
1 »	Bref till Kanslipresidenten	1739
1 »	Koncepter	
	Ministern *Nils Palmstierna* (och Kommissionssekreteraren *Carl Otto von Höpken*):	
2 »	Bref till Kongl. Maj:t	1740-1743
4 qv.	» » Kanslipresidenten[3]	
1 fol.	» » Kanslikollegium[3]	
5 »	Koncepter	
2 »	Registratur	
1 qv.	Bref från Kongl. Maj:t	
2 »	» » Kanslipresidenten	1740-1744
1 »	» » Kanslikollegium[4]	1740-1743
1 fol.	Noter från Danska regeringen	
6 qv.	Bref från Svenska beskickningar:	
	1 vol. från Berlin (jemte Hamburg, Konstantinopel, Petersburg, Wien).	
	1 » » Dresden	

[1] Från *Witt* hufvudsakligen bref till Kanslikollegium 1738—1739.
[2] Från Kommissionssekreteraren *Silfverskiöld* två bref i början af 1734.
[3] Deribland ett bref från Kommissionssekreteraren *Witt* 1740.
[4] Deribland ett par bref till *Witt*.

Antal volymer.		År.
	1 vol. från Haag	
	1 » » London	
	2 » » Paris	
1 qv.	Bref från Svenska myndigheter	1740-1743
1 »	» » åtskilliga personer	
1 »	Strödda beskickningshandlingar	
1 »	Berättelse om beskickningen	1744
	Ambassadören Grefve *Carl Gustaf Tessin:*	
1 fol.	Bref till Kongl. Maj:t	
1 qv.	» » Kanslipresidenten[1] och Kanslikollegium	
1 fol.	Koncepter	
1 »	Konferensprotokoll	1743-1744
1 »	» i afskrift och öfversättning	
1 qv.	Bref från Kongl. Maj:t	
1 »	» » Kanslipresidenten[2]	
1 fol.	Strödda beskickningshandlingar	
	Ministern Frih. *Carl Fredrik von Höpken* (och Kommissionssekreteraren *Carl Otto von Höpken*):	
2 »	Bref till Kongl. Maj:t	
1 qv.	» » Kanslipresidenten	
1 fol.	» » Kanslikollegium	1744-1748
2 »	Koncepter	
1 »	Registratur	1744-1745
1 qv.	Bref från Kongl. Maj:t	
1 »	» » Kanslipresidenten	
1 »	» » Kanslikollegium	
1 fol.	Noter » Danska regeringen	
3 qv.	Bref från Svenska beskickningar:	
	1 vol. från Berlin	1744-1748
	1 » » Haag (jemte Dresden, Hamburg, London, Wien)	
	1 » » Paris	
1 »	Bref från åtskilliga personer	
1 fol.	Strödda beskickningshandlingar	

[1] Deribland ett bref från Kommissionssekreteraren *von Höpken* 1743.
[2] Bref från åtskilliga personer, se Tessinska samlingen i Riksarkivet.

Antal volymer.		År.
	Ministern, 1751 Envoyén Frih. *Otto Fleming* (och Kommissionssekreteraren *Bengt Faxell*):	
3 fol.	Bref till Kongl. Maj:t	1748-1755
4 »	» » Kanslipresidenten	
1 »	» » Kanslikollegium	
4 »	Koncepter	
1 qv.	Bref från Kongl. Maj:t	
1 fol.	» » Kanslipresidenten[1]	
1 qv.	» » Kanslikollegium	
1 fol.	Noter från Danska regeringen	
1 qv.	Bref från åtskilliga personer	
1 fol.	Strödda beskickningshandlingar	
	Envoyén Frih. *Carl Alexander von Ungern-Sternberg* (och Kommissionssekreteraren *Bengt Faxell*):	
1 »	Bref till Kongl. Maj:t och Kanslikollegium .	1756-1760
3 »	» » Kanslipresidenten[2]	
4 »	Koncepter	
1 »	Registratur	1756-1759
1 qv.	Bref från Kongl. Maj:t	1756-1760
1 fol.	» » Kanslipresidenten[3]	
1 qv.	» » Kanslikollegium	
1 fol. / 1 qv.	» » åtskilliga personer	
1 fol.	Strödda beskickningshandlingar	
	Envoyén *Johan Wilhelm Sprengtport*, 1766 Friherre *Sprengtporten* (samt Kommissionssekreterarne *Bengt Faxell*[4] och *Johan Adolf von Schewen*:[5]	
2 fol.	Bref till Kongl. Maj:t[6]	1761-1772
12 »	» » Kanslipresidenten[6]	
1 »	» » Kanslikollegium	

[1] Efter 1751 finnas endast bref ställda till Faxell.

[2] Deribland äfven några bref från Kommissionssekreteraren *Carl Fredrik von Heland* 1759—1760.

[3] Deribland några bref till *von Heland* 1760.

[4] *Faxell*, som varit kommissionssekreterare sedan 1746, qvarstod till 1769.

[5] *von Schewen* blef anställd vid beskickningen 1764, Kommissionssekreterare 1769, erhöll afsked 1785.

[6] Deribland ett bref från Generalmajoren Frih. *Fr. Horn* 1772.

Antal volymer.		År.
11 fol.	Depecher[1] (bref till Kongl. Maj:t, Kanslipresidenten eller Kanslikollegium)	1773-1783
1 »	Berättelse om Danmarks handel	1782
12 »	Koncepter	1761-1776
2 »	Registratur	1762-1765, 1768-1769
1 qv.	Bref från Kongl. Maj:t	1771-1775, 1777-1783, 1786-1789
8 fol.	» » Kanslipresidenten	1761-1789
1 »	Noter » Danska regeringen	1762-1774
1 »	Bref » åtskilliga	1761-1785
1 »	Strödda beskickningshandlingar	
	Ambassadören Grefve *Adam Horn:*	
1 »	Bref till Kongl. Maj:t, Kanslipresidenten och Kanslikollegium	1766
1 »	Beskickningshandlingar	
	Chargé d'affaires *von Schewen* och Sekreteraren *Erik Bergstedt:*	
1 »	Depecher[2]	1784-1785
	Ministern Frih. *Gustaf D'Albedyhll:*	
1 »	Depecher[3]	1785
1 qv.	Bref från Kongl. Maj:t	
	Chargé d'affaires *Peter von Heidenstam:*	
1 fol.	Depecher	1785-1786
	Ambassadören Frih. *Sprengtporten:*	
5 »	Depecher[4]	1786-1791
	Ministern Frih. *D'Albedyhll:*	
1 »	Depecher	1787-1789
1 qv.	Bref från Kongl. Maj:t	
	Chargé d'affaires *Carl Jacob von Schlaff:*	
1 fol.	Depecher	1789-1790
	Chargé d'affaires *Fredrik Wilhelm von Ehrenheim:*	
2 »	Depecher[5]	1791-1793

[1] Deribland ett par bref från Generaladjutanten *Johan Christoffer Toll* och Kammarherren Frih. *Fredrik Ulrik von Friesendorff* 1778.

[2] Deribland ett bref från Envoyén Frih. *Sprengtporten* dat. Stockholm 1784.

[3] Deribland några bref från Kommissionssekreteraren *von Schewen.*

[4] Dit äro lagda några depecher af Ambassadkavaljeren *Gotthard Mauritz von Rehausen* 1788—1789.

[5] Deribland några depecher från Öfverstelöjtnanten *Carl Borgenstierna* 1793.

Antal volymer.		År.
	Kammarherren Frih. *Erik Magnus Stael von Holstein:*	
1 fol.	Depecher	1794
	Ministern *von Ehrenheim:*	
1 »	Depecher	1794-1795
	Ambassadören Frih. *Sprengtporten:*	
1 »	Depecher	1795
	Ministern *von Ehrenheim:*	
1 »	Depecher	1796-1797
	Chargé d'affaires Frih. *Carl Wilhelm Taube:*	
1 »	Depecher	1797-1798
	Envoyén Frih. *Carl Gustaf Oxenstierna* och Chargé d'affaires Frih. *Taube:*	
5 »	Depecher[1]	1799-1807
	Chargé d'affaires Frih. *Taube:*	
1 »	Depecher[1]	1808
	Ståthållaren *Carl Borgenstierna:*	
1 »	Depecher	1808
1 »	Beskickningshandlingar	
	Plenipotentiarien vid fredsunderhandlingen i Jönköping *Carl Gustaf Adlerberg:*	
1 »	Depecher	1809
1 »	Beskickningshandlingar	
	Envoyén Frih. *Oxenstierna:*	
4 »	Depecher[2]	1810-1813
3 »	Koncepter	
3 »	Depecher från Utrikesstatsministern[3]	
1 »	Noter från Danska regeringen	
1 »	Bref från åtskilliga	
2 »	Handlingar angående uppbringade Svenska fartyg	

[1] Några depecher finnas äfven från Attachén *J. I. Netzel* 1807—1808.
[2] Deribland äfven depecher från Öfversten Frih. *G. A. B. Cederström* 1810, 1811, samt Legationssekreterarne *Lorichs* 1810, 1811, 1813 och *Hochschild* 1813.
[3] Deribland äfven depecher till *Lorichs* och *Hochschild.*

Antal volymer.		År.
	2.	
	Bref och handlingar angående Sveriges gräns mot Danmark och Norge.	
	a. Äldre gränshandlingar.	
1 fol.	Strödda handlingar angående gränsen mot Danmark och Norge . . .	1500- och 1600-talen
1 »	» » angående gränsen söder om Lappland mot Norge .	
2 »	» » angående gränsen mellan Lappland och Norge . .	1563, 1581-1610, 1640, 1694-1699
1 »	Gränsekommissionen i Jemtlands län	1690
	b. Stora Norska Gränsekommissionen.	
	Gränsekommissarien Frih. *Gustaf Fredrik von Rosen:*	
1 »	Bref till Kongl. Maj:t	1737-1738
	Gränsekommissarien Frih. *Bengt Ribbing:*	
1 »	Bref till Kongl. Maj:t	1738-1739
1 »	Berättelse	1739
	Gränsekommissarien *Lorentz Christoffer Stobée:*	
1 »	Bref till Kongl. Maj:t	1740-1747
	Gränsekommissarien *Johan Mauritz Klinckowström:*	
1 »	Bref till Kongl. Maj:t	1747-1766
1 qv.	» » Kanslipresidenten	1749-1752
	Ofvannämnda Gränsekommissarier:	
1 fol.	Bref till Kanslikollegium	1737-1762
1 »	» från Kongl. Maj:t och Kanslikollegium .	1738-1766
1 »	» » Norske Gränsekommissarierne . . .	1738-1767
1 »	» » Gränsekommissionssekreterarne *Erik Norbergh och Carl Gustaf Friedenreich*	1738-1755
1 »	» » Häradshöfdingarne *And. Hellant* och *Lars L. Qvist*	1748-1763
8 »	Protokoll eller journal vid förrättningen . .	1739, 1741-1747

Antal volymer.		År.
1	fol. Gränseföreningsprojekt	1748
1	» » afskrift	1748
1	» Konferensprotokoll i Strömstad	1749-1751
1	» Registratur	1749-1752
1	» Ankomna bref	1749-1751
6	» Protokoll eller journal vid gränserörläggningen	1752-1766
1	» Riksgränse- och rörläggningsbeskrifning emellan konungarikena Sverige och Norge. Göta rike[1]	1752-1756
1	» Riksgränse- och rörläggningsbeskrifning emellan konungarikena Sverige och Norge. Svea rike (incl. Norrland)[1]	1756-1766
4	» Koncepter af Gränsekommissarierne	1738-1767
2	» » » Gränsekommissionssekreterarne och öfrige tjenstemän	1739-1749
1	» Konceptprotokoll eller journal	1738-1739, 1743-1747
1	» Memorial och bref från Gränsekommissionens tjenstemän	1738-1767
1	» Bref från Norska Gränsekommissionens tjenstemän till de Svenska	1738-1759
1	» Gränsekommissionens öfriga brefvexling	1738-1766
1	» Häradsrätters undersökningar om gränsen	1739
1	» Strödda handlingar	1735-1768
1	» » » angående Lappland	1738-1763
1	qv. *Daniel Tilas* och *Laurent Lindgren:* Beskrifning om riksgränsen vid Österdalarne och Herjeådalen	1741
1	fol. *Daniel Tilas:* Herjeådalens och Jemtlands beskrifning	1741-1743
1	» *Nils Marelius:* Beskrifning till kartan öfver riksgränsen	

[1] Dertill hörande kartor förvaras i Riksarkivets samling af riksgränskartor.

Antal volymer.		År.
	8.	
	Svenska Kommissariers och Konsulers i Danmark och Norge bref till Kongl. Maj:t, Rådet, Kanslipresidenten eller Kanslikollegium.	
	a. I Helsingör.	
1 fol.	Postmästaren, 1664 Kommissarien *Christoffer Schneider*	1655-1667, 1672
1 »	Kommissarien *Peter Chambers*	1657-1664, 1666, 1668, 1670-1674
1 »	» *Nils Nilssohn*	1674-1675, 1679-1680
5 »	» *Jacob Barchman*	1681-1696
2 » 2 qv.	» *Peter Barchman*	1696-1702, 1704, 1709, 1720-1733
1 »	» *Abraham Grill*	1733-1745
1 fol.	» » » Berättelse om Danmarks handel	1738
1 »	» *Sam. Gottlieb Krüger*	1748-1765
1 »	Generalkonsuln *P. Rahling*	1764-1776
2 qv.	» *Isaak Glöerfelt d. ä.*	1776-1802
1 »	Konsuln *Isaak Glöerfelt d. y.*	1803-1813
	b. I Köpenhamn.	
1 fol.	Konsuln *Fredrik Ludolf Gustmeijer*	1790-1804
1 »	Generalkonsuln *Edward Gram*	1806-1813
	c. I Kristiania.	
1 »	Generalkonsuln *J. C. Martineau*	1787-1792
1 »	» » » arkiv . . .	

Antal volymer.		År.
	4.	
4 fol.	**Danska Konungars, Drottningars, Prinsars och Prinsessors originalbref till Svenska Regenter.**	
	Konung *Fredrik I*	1529
	Drottning *Dorothea*	1566
	Konung *Fredrik II*	1583
	» *Kristian IV*	1618, 1632
	Tronföljaren *Kristian (V)*	1632
	Prins *Ulrik*	1632
	Konung *Fredrik III*	1654-1656, 1658, 1660-1669
	Drottning *Sophia Amalia*	1654-1655
	Konung *Kristian V*	1670-1675, 1679-1695, 1697-1698
	Drottning *Charlotta Amalia*	1681-1690, 1693, 1697-1698
	Enkedrottning *Sophia Amalia*	1681-1683
	Prins *Georg*	1682-1685, 1687-1689, 1693, 1697-1698, 1700
	Prinsessan *Anna*	1684-1685, 1687-1689, 1693, 1697-1698, 1700
	Konung *Fredrik IV*	1699-1704, 1719-1730
	Drottning *Louise*	1719
	Konung *Kristian VI*	1730-1736, 1739-1746
	» *Fredrik V*	1746-1754, 1756, 1760. 1764
	Drottning *Louise*	1750
	» *Juliana Maria*	1756, 1773-1774, 1779, 1787, 1792

Antal volymer.		År.
	Konung *Kristian VII*	1766-1769, 1771, 1774, 1778-1780, 1782-1788, 1790-1799, 1801-1802, 1804-1808
	Enkedrottning *Juliana Maria*	1773-1792
	Arfprins *Fredrik*	1785, 1787
	Kronprins *Fredrik*	1785, 1787-1788, 1792-1795, 1801, 1805-1807
	Kronprinsessan *Maria*	1805
	Konung *Fredrik VI*	1808-1810
	5.	
10 fol.	**Danska Beskickningars till Sverige memorial och noter.**	
	Agenten *Peder Gallt*[1]	1622[2]-1623[2]
	Gesandten *Christian Thomesson*	1625[2]
	Agenten *Erik Krabbe*	1628[2]
	Legaterne *Tage Thott* och *Christian Thomesson*	1632[2]
	Residenten *Peder Wibe*[1]	1635[2], 1638[2], 1639[2], 1642
	Legaten *Tage Thott*	1636[2]
	Gesandten *Jörgen Wind*	1641[2]
	Residenten, 1655 Ambassadören *Peder Juell*[1]	1648[2], 1651, 1652, 1654, 1655
	Gesandterne *Mogens Höeg* och *Peder Juell* .	1653[2]
	Residenten *Offue Juel*	1658
	» *Jens Juel*	1668
	» *Christoffer Lindenow*	1673-1674
	Envoyén *Mogens Scheel*	1681-1682
	» *Herman Mejer*	1682-1683
	» *Christian Stockfleth*	1683-1687, 1691

[1] Från honom finnas bref äfven i Oxenstiernska samlingen.
[2] För dessa år finnas endast kopior.

Antal volymer.		År.
	Envoyén *Bolle Luxdorph*	1692-1697
	» *Christian Sehestedt*	1699-1700
	» *J. Rosencrantz*	1701
	Legationssekreteraren *J. Garman*	1701
	Residenten *Johan Didrik Grüner*	1701, 1704-1708
	Envoyén *Christian August von Berckentin*	1722
	» *Hans Jacob von Arnoldt*	1722-1724
	Legationssekreteraren *Peder Resen*	1724-1731
	Envoyén *Fredrik Wilhelm von Schmettau*	1731-1732
	Legationssekreteraren *Fredrik von Ehrenschild*	1733-1737
	Ambassadören *Christian Sehestedt*	1734-1735
	Envoyén Grefve *Rochus Fredrik zu Lynar*	1735-1736, 1738-1740
	» *Gustaf Grüner*	1740-1742
	Legationssekreteraren *C. C. Carstens*	1742-1744
	Ambassadören *Christian August von Berckentin*	1743
	Envoyén *Nils Krabbe Wind*	1744-1753
	Ambassadören *Carl Juel*	1752
	Envoyén Grefve *Erhard von Wedell-Friis*	1753-1754
	» *Achates Ferdinand von der Asseburg*	1755-1760
	Legationssekreteraren *A. von Larrey*	1759
	Envoyén *Joachim Otto von Schack*	1760-1766
	» *Gregers Juel*	1767-1770
	» Baron *Christian Fredrik Güldencrone*	1771-1780
	Chargé d'affaires *E. A. von Bertouch*	1774-1775
	» » *Könemann*	1778-1784
	Envoyén Grefve *Fredrik Reventlow*	1781-1784
	Chargé d'affaires *A. Höijer*	1785
	Envoyén *Fredrik Ludvig Juel*	1785-1786
	» Grefve *Kaj Fredrik Reventlow*	1788-1793
	Chargé d'affaires *Friman*	1788-1789, 1791-1795
	Envoyén Grefve *Christian Bernstorff*	1795-1797
	Chargé d'affaires *Plöijen*	1796-1797
	Envoyén *Edmund Bourke*	1799-1801
	Chargé d'affaires *Hans Krabbe*	1801-1804
	Envoyén *Otto Blome*	1803
	Chargé d'affaires *Andreas de Gyldenpalm*	1804-1808
	Envoyén Grefve *Carl Emilius Moltke*	1808
	» » *M. von Dernath*	1810-1812
	Chargé d'affaires Grefve *W. Baudissin*	1812

Antal volymer.		År.
	6.	
	Protokoll vid konferenser med Danska Beskickningar till Sverige.	
1 fol.	Protokoll vid konferenser med Envoyén *Christian Stockfleth*	1689-1690
1 »	D:o d:o med Envoyén *Bolle Luxdorph* . . . och Geheimerådet Baron *Jens Juel*	1692-1694 1693
1 »	D:o d:o med Envoyén *Bolle Luxdorph* . . . och Geheimerådet Baron *Jens Juel* . . .	1697 1698
1 »	D:o d:o med Ambassadören *Christian Sehestedt*	1734
1 »	D:o d:o med Ambassadören *Christian August von Berckentin*	1743
1 »	D:o d:o med Envoyén *Achates Ferdinand von der Asseburg*	1756
	7.	
	Strödda handlingar.	
9 fol.	Förhandlingar mellan Sverige och Danmark .	1528-1813
2 »	Förteckningar öfver D:o	1500- och 1600-talen
5 »	Fördrag mellan Sverige och Danmark i afskrift	1534-1756
1 »	Kopiebok med titel Danske handlingar . . .	1523-1631
1 »	D:o d:o (registratur)	1568-1572
1 »	Konungarne Fredrik II:s och Kristian IV:s bref till Svenska regenter (registratur) . .	1572-1632
1 »	D:o d:o (kopior)	1569-1632
1 »	Konung Kristian IV:s d:o d:o (registratur). Supplement	1626-1631
1 »	Bilagor till Svar på tvenne Danska skrifter: »Jus feciale» och »Manifest» (tryckta i flere upplagor)	1657
1 »	Förhandlingar angående Holsteinska utbytessaken	1749-1750, 1753
	Kommissionen angående Norska Timmerhandeln:	
1 »	Bref till Kongl. Maj:t	1748-1752, 1757
1 »	Protokoll	1747-1756
1 »	Brefvexling	1747-1757
1 »	Öfriga handlingar	1747-1758

Forskningar i Vatikanens arkiv och därmed sammanhängande arbeten 1894—1900.

Reseberättelse

af

K. H. KARLSSON.

Ända till 1870-talet betraktades Vatikanens arkiv (Archivio Segreto del Vaticano) som ett strängt slutet arkiv, till hvilket endast dess egne tjänstemän egentligen hade tillträde. Men äfven då kunde dess skatter göras tillgängliga för en och annan forskare och vetenskapsman. Afskrifter rörande Norden ha också under äldre tider för Sveriges räkning förvärfvats, såsom genom öfverintendenten C. F. Fredenheim, professor P. A. Munch och lektor A. G. Ahlqvist, af de båda förstnämde från medeltiden och af den senare från den katolska reaktionens tid. Fredenheim och Ahlqvist fingo dock endast genom arkivtjänstemännens förmedling sina afskrifter. Munch däremot var nog lycklig att under flere år nästan uteslutande få egna sina krafter åt att systematiskt och vetenskapligt i Vatikanens arkiv framsöka handlingar, som rörde Norden. Det resultat han vann var också storartadt, men altför tidigt blefvo hans forskningar afbrutna genom döden. — Mot slutet af 1870-talet inträdde dock en vändpunkt i det Vatikanska arkivets historia. Med klar blick för såväl den historiska vetenskapens sanna behof som den katolska kyrkans verkliga intressen, hvilka påfven Leo XIII ansåg blott kunna skadas genom hemlighetsmakeri, öppnade han Vatikanens arkiv för den vetenskapliga forskningen. Åtskilliga restriktiva bestämmelser utfärdades visserligen, men på grund af arkivtjänstemännens stora tillmötesgående och klara blick för

arkivforskningens värde, hafva dessa i allmänhet icke ställt sig hindrande i vägen för den vetenskapliga forskningen.

Alla de större kulturländerna skyndade sig också med att söka tillgodogöra sig arkivets skatter. För Frankrike, Bayern, Preussen och Österrike upprättades särskilda historiska institut uti Rom. Andra länder sände enskilda forskare dels med statsanslag, dels med större stipendier från vetenskapliga institutioner. — Äfven från de skandinaviska länderna infann sig en och annan forskare, men deras arbeten voro mer sporadiska och gingo i allmänhet ut på en eller annan detaljundersökning, och först på 1890-talet kommo verkliga systematiska forskningar till stånd. Början med dessa gjordes af den danske stipendiaten kand. L. Moltesen, som våren 1894 erhöll tillträde till Vatikanens arkiv.

Redan länge hade dock uppmärksamheten här i Sverige varit fästad å behofvet att systematiskt, åtminstone för medeltiden, genomforska Vatikanens arkiv och förvärfva afskrifter af de handlingar, som rörde Sverige. Våren 1894 beviljade också Vitterhets Historie och Antiqvitetsakademien samt Letterstedtska föreningen närmast i anledning af en utaf D:r B. Lundstedt år 1893 afgifven reseberättelse anslag för detta ändamål, och jag erhöll uppdrag att verkställa dessa forskningar. Dessa visade sig ock under detta år så gifvande, att dels ofvannämnda Akademi och Förening för ytterligare ett år förnyade anslaget och sitt uppdrag åt mig, dels Regeringen, på grund af hemställan utaf riksarkivarien C. T. Odhner, ingick med anhållan till riksdagen om statsanslag för dessa forskningars fullföljande för arbetsåret 1896 — 1897, hvilket ock bifölls. Detta statsanslag förnyades sedermera för de tre följande åren. — Hösten år 1900 måste jag emellertid åter inträda i tjänst inom Kongl. Biblioteket, och då äfven utbytet under de båda senaste åren af dessa forskningar något aftagit, ansågs lämpligast att för en tid afbryta desamma, särskildt som de qvarvarande danska stipendiaterna åtogo sig att äfven förteckna de svenska handlingarna. — Det är således för tiden från hösten 1894 till hösten år 1900 jag här har att afgifva redogörelse för mina arbeten.

Innan jag emellertid öfvergår till detta, må först nämnas några ord om de i Vatikanens arkiv befintliga registraturserierna med särskildt afseende fästadt vid den tid mina arbeten omfattat.

Redan från mycket gamla tider finnas såväl det påfliga arkivet som äfven ordentliga registratur innehållande afskrifter

af från påfvestolen utgångna handlingar omtalade. Om ock arkivets vanliga förvaringsort var påfvepalatset Lateranen uti Rom, finner man dock, att det äfven ofta under oroliga tider förvarats å andra håll. Så t. ex. nämnes i början af 1100-talet, att ett registratur från Alexander II:s tid (1061—1073) förvarades i klostret å Monte Soracte. Under tiden före påfvestolens flyttning till Frankrike var den påfliga skatten, till hvilken äfven arkivet hörde, herbergerad i sakristian till franciskanerkyrkan i Assisi. Med undantag af en obetydlig del, som Clemens V tog med sig, förblef arkivet därstädes ända till slutet af 1330-talet, då det öfverfördes i sin helhet till Avignon. Vid denna flyttning uppgjordes öfver detsamma en ordentlig förteckning, och af denna framgår, att, om man undantager några i Bibliothèque nationale i Paris förvarade registraturband, detta påfvestolens gamla arkiv numera i det stora hela finnes i behåll i Rom. Men före flyttningen till Assisi hade det dock fått vidkännas stora förluster. De äldsta registraturen härstamma nämligen nu, om man frånser några äldre registraturfragment, från Innocentius III (1198—1216), hvarefter registraturband finnas qvar i nästan oafbruten följd intill våra dagar, dock ej så att däri finnas intagna afskrifter af alla utgångna skrifvelser. Det var nämligen under äldre tider sedvanligt, att blott de för påfvestolen själf vigtigaste handlingarne, äfvensom andra, vid hvilka af någon särskild anledning fästes större vigt, kopierades.[1] — Med påfvestolens flyttning till Avignon inträdde dock för arkivet något bättre förhållanden. Registreringen tyckes blifvit allt mer och mer utsträckt, så att i det stora hela till och med nästan hvarje bulla som utgick från kurian nu kopierades.

Från denna tid, Avignons-perioden, har man att skilja mellan tvänne olika serier af registratur: *Regesta Avenionensia* och *Regesta Vaticana*. De förra äro skrifna på papper och utgöra sjelfva originalregistraturen; de senare åter äro i allmänhet på 1360-talet vid påfven Urban V:s återflyttning till Italien tagna afskrifter på pergament af de förra. Ehuru blott kopior äro de, Regesta Vaticana, dock af stor vigt, då de fullständiga serien Regesta Avenionensia, som under tidernas längd blifvit ganska hårdt åtgången. — I de till serien Regesta Avenionensia hörande banden

[1] Giraldus Cambrensis: »Registrum autem suum facit papa quilibet, hoc est librum ubi transcripta privilegiorum omnium et literarum sui temporis super magis arduis causis continentur.»

finner man ofta äfven andra icke dithörande saker, ej sällan af synnerlig vigt, i senare tid inbundna. Så anträffades där registret öfver den påfliga skatten vid dess flyttning från Assisi till Avignon. — Från Clemens VI:s (1342—1352) och Innocentius VI:s (1352—1362) tid finnas äfven några band med brefkoncept, *archetyp. epistolæ*, hvilka i senare tid sammanfogats och inbundits.[1]

Från den stora schismens början 1378 har man fortfarande att göra med tvänne skilda serier af registratur, den ena omfattande motpåfvarnes Clemens VII:s (1378—1394) och Benedictus XIII:s (1394—1417) bref, den andra innehållande de romerska påfvarnes handlingar. För Urbanus VI (1378—1389) finnas dock blott några få band i behåll, hvilka visserligen bära titeln *Regesta Vaticana* men nu tyckas bilda originalregistraturen af de från den apostoliska kameran utgångna skrifvelserna. Däremot synas kansliets registratur hafva förkommit.

Från Bonifacius IX:s (1389—1404) tid blifva registraturserierna åter fullständigare. *Regesta Vaticana* fortfara som under Urbanus VI, ehuru i dessa nog insmugit sig ett och annat band utgånget från kansliet. Nu tillkommer dock en ny, först under senaste tiden med det Vatikanska arkivet införlifvad serie, *Regesta Laterana*, som erhållit sitt namn af dess gamla förvaringsort, Lateranen. Denna innehåller uteslutande handlingar utgångna från det påfliga kansliet och särskildt dess underafdelning Datarian. Båda dessa serier, Regesta Vaticana och Regesta Laterana fortgå nu jämsides öfver medeltidens slut. Den senare serien är dock synnerligen ofullständig, då den vid återflyttningen från Paris 1814—1817 i ej ringa grad decimerades. — Under den tid jag vistades i Rom, genomgicks och granskades denna serie fullständigt af arkivets tjänstemän, och dess band erhöllo en ny numrering. Förut voro de till densamma hörande banden ordnade och numrerade efter ett system, med hvilket det var helt och hållet omöjligt att komma till rätta. — Då mina forskningar emellertid föregingo denna nyordning, har jag i allmänhet måst citera de hithörande banden efter den gamla numreringen.

Från Martinus V:s (1417—1431) tid har man ännu en serie, nämligen *Brevia*, afskrifter af från påfven utgångna bref, d. v. s.

[1] Brefven från Clemens VI äro dock inordnade och inbundna bland Innocentius VI:s bref.

skrifvelser förseglade med hans fiskarring och icke med bulla. Dessa äro dock synnerligen ofullständiga, och först med Pius II (1458—1464) blifva de något rikhaltigare, och för Leo X (1513—1521) finnas äfven i behåll utkast till dylika bref, s. k. *minuta brevium*. Med denna sista serie har jag dock icke tagit någon befattning.

Påfvemakten var dock tidtals afbruten, nämligen genom de stora kyrkomötena i Pisa, Konstanz och Basel. Ehuru dessa koncilier utöfvade all påfvens myndighet, har jag dock ej kunnat anträffa mer än ett enda registraturband af från dem utgångna skrifvelser, nämligen från kyrkomötet i Konstanz. Detta om de från påfvestolen utfärdade handlingarna.

Hvad åter de till påfven ingående skrifvelserna beträffar, var det endast undantagsvis dylika tillvaratogos. Benedictus XII utfärdade dock under 1330-talet en förordning, hvarigenom befalldes att utdrag skulle göras af dessa skrifvelser. Denna förordning ledde till upprättande af supplikationsregistren, de s. k. *Supplicationes*, hvilkas äldre serie går från Clemens VI (1342—1352) till 1370-talet. Denna serie är dock mycket defekt. Därefter inträder ett afbrott ända till Martinus V (1417—1431), då de åter vidtaga och fortgå ända in i den nyare tiden. De äro likväl ej alldeles fullständiga, om ock luckorna inom dem icke äro så stora som i Regesta Laterana. Att likväl supplikationsregister äfven funnits för den mellanliggande tiden 1370—1417 framgår däraf, att i Biblioteket i Eichstädt anträffats ett supplikationsband från påfven Bonifacii IX:s tid. Från koncilierna i Pisa, Konstanz och Basel saknas äfven supplikationsregister. Däremot finnas de avignonensiska motpåfvarnes i behåll. Det var dock ej alla ingående skrifvelser, som sålunda registrerades i supplikationsregisterna. Uti dessa saknas nämligen just de vigtigaste handlingarna, de som föredrogos och afhandlades af påfven inom det sekreta konsistoriet, och dessa tyckas aldrig varit föremål för någon registrering. Åtminstone har jag aldrig anträffat någon antydan därom.

På grund af Vatikanens många pekuniära förbindelser med de skilda katolska länderna finnas ock såväl i Vatikanens arkiv som i det romerska statsarkivet, Archivio di stato, åtskilliga bref- och räkenskapsserier af synnerlig vigt för den historiska forskningen. Af dessa må nämnas: *Diversa cameralia*, innehållande skrifvelser i rent kamerala ämnen, utfärdade såväl af påf-

ven själf som af den påfliga kamerans tjänstemän. Denna serie börjar med Martinus V (1417—1431) och fortgår under hela medeltiden. — *Collectoriæ*, hvilka egentligen blott omfatta 1200- och 1300-talen samt innehålla dels in extenso, dels i utdrag redogörelser för de påflige penningeinsamlarnes verksamhet. Från dessa hemtade P. A. Munch de af honom utgifna Pavelige Nuntiers Regnskabs- og Dagböger. För 1400-talet finnas inga dylika samlingar, enär kollektorerna, sedan de i den apostoliska kameran fått sina räkenskaper granskade, återfingo desamma. — *Introitus et Exitus*, som innehålla förteckningar öfver påfvestolens inkomster och utgifter. Dessa börja med Johannes XXII:s tid (1316—1334) och fortgå till 1370-talet, hvarefter ett afbrott inträder, så att de egentligen först återigen börja med Martinus V (1417—1431) och fortgå nu intill början af 1500-talet. Från motpåfvarne finnes denna serie tämligen fullständigt i behåll. Däremot saknas den helt och hållet från koncilierna i Pisa, Konstanz och Basel. — *Provisiones, obligationes, solutiones et quietanzie*, innehållande såväl korta anteckningar rörande biskoparnes utnämnande i det sekreta konsistoriet som deras förbindelser att betala sina afgifter till påfliga stolen, tillika med den apostoliska kamerans och kardinalkollegiets kvitton därå m. m. Denna serie, som dock är mycket defekt, suppleras i ej ringa mån af en i det romerska statsarkivet befintlig likartad serie. Biskoparne hade nämligen att afgifva dubbla förbindelser, en till den apostoliska kameran och en till kardinalkollegiet, och hvar och en af dessa institutioner utfärdade äfven skilda qvitton å dessa afgifter. I allmänhet är det de till den apostoliska kameran hörande handlingarna, som förvaras i statsarkivet. Denna serie fortgår till början af 1500-talet. — Ett supplement till denna och efterföljande serier bildas af de i romerska statsarkivet befintliga *compositiones*, innehållande fullständiga uppgifter öfver alla de utgifter, som biskopar och prelater under 1460-talet hade att bestrida vid kurian för att erhålla fullmakt å sina befattningar. Som supplement till dessa serier kunna äfven betraktas de i statsarkivet befintliga *Taxæ secretariorum*, innehållande specialuppgifter rörande till kurians lägre embetsmän af prelater erlagda afgifter. Dylika finnas, dock med stora luckor, i behåll från omkring 1420-talet till början af 1450-talet. — Motsvarande förutgående serier finnas för de lägre prelaterna uti statsarkivet under namn af dels *Annate*, dels *Quietanzie*, för-

teckningar öfver de annat-afgifter, som de lägre prelaterna, domprostar m. fl. erlade vid sin utnämning. I dessa finnas äfven ofta anförda uppgifter rörande bullor utfärdade för kaniker och prester, som voro fritagna från dessa afgifter. Denna serie börjar med Martinus V och fortsätter öfver medeltidens slut. — En annan serie, äfven i romerska statsarkivet, *Formatari* innehåller förteckningar öfver de medlemmar af det andliga ståndet, som vid kurian vigts till någon af de högre andliga graderna.

Förutom dessa serier har jag äfven tagit kännedom om en mängd enstaka samlingsband och skrifter, af hvilka jag här endast vill påpeka *Marino di Ebulos Formularium* och *Cencii Liber censuum.*

Det systematiska genomforskandet af Vatikanens skatter försvåras i hög grad genom bristen af register. Den lärde och flitige Garampi påbörjade visserligen en större sedelkatalog, hvars skilda blad nu uppklistrats i särskilda band och ordnats i flere olika serier såsom *Indice chronologico*, *Papi*, *Beneficia*, ordnade efter orten, och *Vescovi*, efter de olika biskopsstiften. Denna dock hvarken är eller gör anspråk på att vara fullständig och kan därför vid den systematiska forskningen blott användas som ett kontrollmedel. Lättast att genomsöka äro Regesta Avenionensia och Vaticana före 1378, då vanligen en kortfattad, fullt tillförlitlig innehållsförteckning finnes i början af hvarje till dessa serier hörande band. Till Regesta Avenionensia finnas därjämte särskilda systematiska Indices ordnade efter år. Innehållsförteckningar finnas också till *Diversa Cameralia* och *Obligationes* etc., men på dem kan man i allmänhet ej fullt lita. Såväl dessa som *Regesta Vaticana* efter 1378, *Regesta Laterana*, *Introitus et exitus* samt *Supplicationes* m. fl. serier, hvilka alla sakna fullständiga register, måste därför genomgås blad för blad, ett synnerligt tidsödande och äfven ansträngande arbete, särskildt under senare delen af 1400-talet, då stilarne äro ganska svåra att komma till rätta med.

Vid min ankomst till Rom, hösten 1894, träffade jag genast aftal om samarbete med den danske stipendiaten L. Moltesen, så att hvar och en af oss skulle anteckna hvad som kunde vara af vigt för den andre, hvarigenom hvarje särskildt band endast behöfde genomgås utaf den ene. Han lemnade visserligen Rom sommaren 1895 men efterträddes af andra stipendiater, nämligen kand. M. Mackeprang för arbetsåret 1895—1896 och 1896—1897,

kand. A. Krarup för 1897—1898, kand. J. Lindbæk för 1898—1899 och 1899—1900 samt kand. R. Meijer för 1899—1900, med hvilka samarbetet fortsattes. Samarbete har också ägt rum med de norske stipendiaterna prof. G. Storm under arbetsåret 1895—1896 och kand. A. Bugge under 1896—1897. Härigenom inbesparades ej ringa både tid och arbete för oss alla. — Stor nytta har jag ock haft af de vänskapliga förbindelser, som ägt rum mellan oss och andra forskare i Vatikanen, bland hvilka jag här särskildt vill framhålla chefen för Görres-sällskapet Monsignor Stefan Ehses och medlemmarne af det Österrikiska institutet, hvartill jag genom dess chefs, sectionschef von Sickels välvilliga bemedling erhöll tillträde som extra medlem.

Mina forskningar uti Rom voro dock icke inskränkta endast till Vatikanens arkiv, utan å tider, då detta var stängdt, tog jag äfven kännedom om Roms öfriga större arkiv och bibliotek, hvilka voro för allmänheten tillgängliga. Det största utbytet från dem erhöll jag i det för medeltidsforskningen så vigtiga Archivio di stato samt Dominikanerordens generalarkiv. Biblioteca Barberini, Biblioteca Casanatensis och Biblioteca Nazionale Vittorio Emanuele gåfvo mig äfven en och annan notis, kompletterande mina öfriga samlingar. — Att fullt genomforska både dessa och Vatikanens arkiv var mig dock omöjligt. Tid och tillfälle att söka tillträde till och egna mig åt forskningar i de många små arkiv, som, ehuru belägna inom Vatikanens murar, dock icke införlifvats med det stora Vatikanska arkivet, har jag ock saknat. Vigtigast af dessa små arkiv torde vara *Segretaria dei brevi*, *Rota*, *Archivio del Penitenziario* och *Archivio del Consistorio*.

I det stora hela ha mina systematiska forskningar omfattat tiden från Benedictus XII (1334—1342) till Alexander VI (1492—1503), ehuru jag äfven erhållit en del handlingar och anteckningar såväl före som efter denna tid. — I allmänhet har jag tagit fullständiga afskrifter eller excerpt af de handlingar, som i någon mån röra Sverige. Om och ur en del mindre viktiga handlingar har jag dock endast gjort kortare anteckningar.

Till antalet äro mina afskrifter, excerpt och anteckningar ur bull- och brefregesta samt supplicationes m. m:[1]

[1] Då nedanstående förteckning upprättats på grund af mina uti Rom gjorda anteckningar, är det möjligt, att en och annan felaktighet insmugit sig i sifferuppgifterna.

från	Nicolaus III (1277—1280)? . .	Bullor	m.	m.	. .	1 st.
»	Johannes XXII (1316—1334) .	»	»	»	. .	2 »
»	Benedictus XII (1334—1342) .	»	»	»	. .	10 »
»	Clemens VI (1342—1352) . . .	»	»	»	. .	80 »
»	» » » : Suppl.	»	»	»	. .	30 »
»	Innocentius VI (1352—1362) .	Bullor	»	»	. .	85 »
»	» » » » .	Suppl.	»	»	. .	9 »
»	Urbanus V (1362—1370) . . .	Bullor	»	»	. .	55 »
»	» » » » . . .	Suppl.	»	»	. .	15 »
»	Gregorius XI (1370—1378) . .	Bullor	»	»	. .	52 »
»	» » » » . .	Suppl.	»	»	. .	2 »
»	Urbanus VI (1378—1389) . .	Bullor	»	»	. .	8 »
»	Clemens VII (1378—1394) . .	»	»	»	. .	3 »
»	Bonifacius IX (1389—1404) . .	»	»	»	. .	220 »
»	Innocentius VII (1404—1406) .	»	»	»	. .	19 »
»	Gregorius XII (1406—1409) . .	»	»	»	. .	19 »
»	Alexander V (1409—1410) . .	»	»	»	. .	5 »
»	Johannes XXIII (1410—1415) .	»	»	»	. .	52 »
»	Konciliet i Konstanz (1415—17)	»	»	»	. .	1 »
»	Martinus V (1417—1431) . . .	»	»	»	. .	86 »
»	» » » » . . .	Suppl.	»	»	. .	117 »
»	Eugenius IV (1431—1447) . .	Bullor	»	»	. .	36 »
»	» » » » . .	Suppl.	»	»	. .	62 »
»	Nicolaus V (1447—1455) . .	Bullor	»	»	. .	20 »
»	» » » » . .	Suppl.	»	»	. .	62 »
»	Calixtus III (1455—1458) . . .	Bullor	»	»	. .	25 »
»	» » » » . . .	Suppl.	»	»	. .	10 »
»	Pius II (1458—1464)	Bullor	»	»	. .	44 »
»	» » » »	Suppl.	»	»	. .	36 »
»	Paulus II (1464—1471)	Bullor	»	»	. .	39 »
»	» » » »	Suppl.	»	»	. .	49 »
»	Sixtus IV (1471—1484) . . .	Bullor	»	»	. .	15 »
»	» » » » . . .	Suppl.	»	»	. .	109 »
»	Innocentius VIII (1484—1492)	Bullor	»	»	. .	23 »
»	» » » » .	Suppl.	»	»	. .	132 »
»	Alexander VI (1492—1503) . .	Bullor	»	»	. .	38 »
»	Julius II (1503—1513)	»	»	»	. .	8 »
»	Leo X (1513—1521)	»	»	»	. .	1 »
					Summa	1,580 st.

Räkenskapsserierna åter ha gifvit följande utbyte i afskrifter och anteckningar:

Om kollektorier och nuntiaturer	95 st.
» biskopsprovisioner m. m.	340 »
» annatafgifter m. m.	80 »
» biskopsvisitationer	25 »
Summa	540 st.

Mitt arbete under dessa sex år har således tillsammanlagdt lemnat i utbyte omkring 2,120 afskrifter af samt anteckningar om och ur bullor och bref m. m., suppliker och räkenskaper. Alla dessa afskrifter och anteckningar ha af mig redan öfverlemnats till Kongl. Riksarkivet, hvars tillhörighet de enligt det af Kongl. Maj:t mig gifna uppdraget äro.

Till innehållet afhandla dessa handlingar och afskrifter enligt sakens natur nästan uteslutande kyrkliga saker, och att i detalj redogöra för dem kan naturligtvis icke här komma i fråga. Jag vill dock särskildt fästa uppmärksamheten vid några grupper af handlingar, som i större eller mindre mån kunna lemna bidrag till den af mig behandlade tidens kyrkohistoria och äfven åtminstone delvis beriktiga hittills gängse åsigter.

Under 1200- och 1300-talen förvärfvade sig påfven så småningom genom utsträckning af sin reservationsrätt makt och myndighet att tillsätta alla lediga biskopsstolar. Hvarje biskops utnämning gaf därför upphof till en mängd skrifvelser och anteckningar såväl i det påfliga kansliet och kameran som i kardinalkollegiets kamera. Genom dessa beriktigas ofta biskopslängderna, och man erhåller officiella data för biskoparnes utnämningar. Rörande deras afgifter till den apostoliska kameran och kardinalkollegiet samt deras tjenstemän, de så kallade *servitia communia et minuta*, erhåller man ock rikliga uppgifter. Ett par handlingar från 1460-talet uppräkna också alla de extra utgifter, som biskoparne vid sin utnämning måste bestrida. De gifva således god inblick i den tidens »dricks penningssystem» vid den påfliga kurian. — Då emellertid nästan alla ingående handlingar rörande biskopsutnämningarna saknas, förblir dock ännu mången gåta olöst.

Domprost-serierna beriktigas också, ty åtminstone alltifrån Martinus V (1417—1431) hade påfven förbehållit sig rätt till besättande af den plats vid hvarje domkyrka, som näst efter

biskopsvärdigheten var den högsta, och i Sverige var detta förhållandet med alla domprosterier. Påfven tillsatte officielt därför de svenska domprostarne. Om han ock i allmänhet utnämnde den af domkapitlet utvalde eller föreslagne, framträdde dock ofta äfven andra kandidater, och stundom ledde det till verkliga processer mellan de olika pretendenterna. Också i de fall, då man på grund af bull-registraturens ofullständighet ej anträffar skrifvelserna rörande deras utnämning, lemna dock oftast supplik-regesta upplysningar om dem. Då vidare domprostarne i allmänhet voro underkastade annat-afgift erhåller man äfven ur de kamerala anteckningsböckerna och registraturen uppgifter rörande deras utnämning.

Förutom biskopsstolarne och domprosterierna hade påfven äfven förbehållit sig rätt att tillsätta en mängd andra andliga befattningar, som på visst sätt voro lediga, t. ex. om innehafvaren afled vid kurian eller hade någon befattning vid densamma. Detta gaf riklig anledning såväl för påfven att utöfva sin myndighet som för andlige, hvilka vistades vid kurian, att hålla sig framme. Af dylika embetsjägare må påpekas biskopen i Vesterås Birgerus Magni, biskopen i Åbo Magnus Nicolai, ärkedjäknen i Upsala Ragvaldus Ingemundi, electus i Linköping Hemming Gad och biskopen i Linköping Hans Brask, hvilka alla längre eller kortare tid uppehöllo sig vid kurian. Den flitigaste embetsjägaren var utan tvifvel Hemming Gad, som uppträdde såsom sökande till ej allenast kanonikat utan äfven till nästan hvarje i Sverige ledigblifvet domprosteri och till och med sträckte sina anspråk till det inkomstbringande domprosteriet i Lund. Sedan han fått sin supplik beviljad, afstod han dock i allmänhet sina anspråk till någon annan. Att detta skett emot kontant betalning har man all anledning att förmoda. En och annan af dem framträder också härvid just icke i den bästa dager. Så vill det synas, som om Hans Brask alltifrån Hemming Gads val till biskop i Linköping motverkat honom och sökt hindra valets stadfästelse. Till detta hoppas jag en annan gång få tillfälle att återkomma. — Till de egentlige embetsjägarne torde dock knappast ärkebiskopen i Upsala Jakob Ulfsson kunna räknas, ehuru han gjorde en äfven för denna tid ovanligt lysande karrier vid kurian. Såsom innehafvare endast af ett af de lägre kanonikaten vid Upsala domkyrka och ej ens prestvigd kom han ned till Rom, blef där

prestvigd, examinator vid meddelandet af de andliga graderna, erhöll af påfven ärkedjäknedömet i Vexjö, som han dock aldrig kom att tillträda, då den af domkapitlet utsedde innehafvaren väckte process med honom därom, och utnämdes slutligen, medan denna process ännu pågick, till ärkebiskop i Uppsala, oaktadt han hvarken var vald af kapitlet eller förordad af Sveriges konung.

Till de kyrkliga stiftelsernas historia samt ordens-, särskildt Birgittiner-ordens, och klosterhistorien lemnas ej få bidrag. Genom aflatsbrefven erhåller man ock kännedom om åtskilliga landtkyrkor.

Dispens- och indulgensbref för enskilda personer äro under 1300-talet synnerligen allmänna, men blifva allt fåtaligare, ju längre man kommer in på 1400-talet. Hit höra dispenser för äktenskap i förbjudna led. Tvänne sådana af politisk betydelse har jag på annat håll omnämnt.[1]

Rörande de påfliga penninge-insamlarne och deras verksamhet uti Sverige erhåller man äfven en del upplysningar, dock tyvärr ej så fullständiga som önskligt vore, då såsom jag förut påpekat, deras räkenskaper från 1400-talet ej mer finnas i behåll och man blott har deras fullmakter och summorna af hvad de till kurian inbetalat. Dessa summor angifva dock icke hela det af dem insamlade beloppet, ty i dem ingå icke kollektorernas omkostnader, som före inbetalandet afdrogos. Åfvenledes saknas uppgifter om huru mycket de verldsliga regenterna lade beslag på af de insamlade medlen, hvilket särskildt under konung Kristiern den förstes tid ej var så litet.

En del handlingar stå på gränsen till det politiska området. Så erhåller man bidrag till den påflige nuntien Bartolomeo di Camerinos fredsmission i Norden under 1450-talet. Striden mellan ett par af de svenska biskoparne och konung Hans å ena sidan samt Sten Sture den äldre å andra sidan belyses äfven. Också härtill hoppas jag å annat håll kunna återkomma. — Af viss internationell betydelse är ett skuldfordringsmål mellan Sten Sture den äldre och några Lybeckare, som i förening med Stockholms myntmästare infört underhaltigt myntmaterial. Först under konung Gustaf Vasa bragtes denna tvist till slut.

Af visst ekonomiskt intresse kan en och annan handling vara, såsom exempelvis Eskilstuna-priorn Laurens Miseners

[1] Personhistorisk tidskrift.

supplik om stadfästelse å den vattuledning han låtit utföra i Eskilstuna för industriella anläggningar.

Ännu flere grupper och särskilda handlingar af intresse skulle kunna påpekas, men det nu anförda må vara nog.

Att jag själf under min vistelse i Rom skulle bearbeta detta rika material i sin helhet eller vissa afdelningar däraf, det har aldrig ingått i mitt uppdrag, och icke häller har min af arkivforskningar strängt upptagna tid kunnat medgifva något dylikt. Jag har dock i en mindre uppsats »*Die Berechnungsart der Servitia minuta*[1] lyckats lösa den svåra frågan, efter hvilken beräkningsgrund dessa afgifter erlades.

I den förut angifna summan af omkring 2,120 afskrifter och anteckningar, öfverlemnade till Riksarkivet, ingå dock icke en del afskrifter, hvilka här särskildt må nämnas. Ur Dominikanerordens General-arkiv erhöll jag genom välvillig bemedling af friherrinnan Wedel-Jarlsberg f. Rosenörn-Lehn tillstånd att taga afskrifter af de handlingar från medeltiden som rörde Norden. Dessa äro nu med titeln »*Handlingar rörande Dominikaner-provinsen Dacia ur Dominikaner-ordens generalarkiv samlade och utgifna*» under utgifning i Historiska handlingar, utgifna af Kongl. Samfundet för utgifvande af handlingar rörande Skandinaviens historia. — Uti ett samlingsband i Vatikanens arkiv anträffade jag vidare en *Descriptio canonizationis Sanctæ Birgittæ*, författad af en svensk *Laurentius Romanus* († 1431), som visserligen citeras af Buaeus i Acta sanctorum, men hvars manuskript råkat i glömska, så att den aldrig blifvit i tryck utgifven. Denna förberedes till tryckning i Svenska Litteratursällskapets samlingar. — Vidare fann jag i ett annat samlingsband i Vatikanens arkiv en af norske ärkebiskopen *Erik Walkendorf* författad »*Brevis et summaria descriptio nidrosiensis diocesis et specialiter cuiusdam ipsius partis, que Findmarkia dicitur, extrema aquilonaris christianitatis plaga*», hvilken af Olaus Magni begagnats som källskrift i hans Historia gentium septentrionalium. Denna förberedes nu till utgifning af prof. G. Storm och mig i någon af Det Norske Geografiske Selskabs publikationer. — Slutligen har jag i Biblioteca Vittorio Emanuele i Rom afskrifvit en kortfattad biografi öfver Vadstena klosters general-konfessor Magnus Petri († 1396 i Florens) med titel: »*Del beato Manno di Suetia sepolto in Pa-*

[1] Mittheilungen d. Oesterreich. Instituts für Geschichtsforschung. XVIII.

radiso.» — Att jag dessutom samlat åtskilliga spridda notiser m. m., som möjligen kunna vara af värde för Sveriges litteratur och historia, är självklart.

Mina forskningar ha dock icke varit inskränkta uteslutande till Rom. Under somrarna, då Vatikanens arkiv varit stängdt, har jag äfven företagit forskningar i andra städer.

Uti Italien har jag besökt Siena, Florens, Bologna, Vicenza och Venedig samt ur dessa städers arkiv och bibliotek gjort åtskilliga anteckningar rörande Birgitta-litteraturen m. m. Största utbytet gaf statsarkivet i Florens. Det i närheten af denna stad belägna Birgittinerklostret Paradisos gamla arkiv förvaras nämligen därstädes, och ur detsamma afskref jag ett 50-tal handlingar rörande såväl detta klosters förbindelser med moderklostret i Vadstena som Birgittiner-orden i sin helhet.

Uti Tyskland har jag under resor från och till Rom vid tvänne särskilda tillfällen besökt Innsbruck och München i och för forskningar rörande Axel Oxenstiernas och Gustaf II Adolfs historia, hvarvid jag uti den förstnämda staden äfven tog någon kännedom om den för det trettioåriga krigets historia så vigtiga Ambraser-samlingen. — I norra Tyskland har jag besökt de gamla hansestäderna Stettin, Greifswald, Anklam, Stralsund, Rostock, Wismar och Lybeck samt i deras arkiv afskrifvit ett stort antal handlingar från medeltiden. Rikaste utbytet gaf Lybecks statsarkiv. Alla dess i politiskt hänseende vigtigare handlingar äro visserligen förut offentliggjorda, men jag erhöll dock en rik efterskörd af urkunder, företrädesvis rörande det privata området och belysande handelsförbindelserna mellan Sverige och Lybeck under senare hälften af 1300-talet och början af 1400-talet. Alla hithörande handlingar hann jag dock icke afskrifva.

Under sommaren 1900 gjorde jag äfven ett besök i Köpenhamn hufvudsakligen i afsigt att samla material till fortsättning af Svenskt Diplomatarium. Äfven där erhöll jag visserligen en rik skörd, men den tid jag hade till mitt förfogande var alltför kort för att jag skulle kunna hinna genomforska hela det stora materialet. Äfven där återstår således mycket att göra.

Mina forskningar rörande medeltidens historia såväl i Rom som i de gamla hansestäderna och Köpenhamn kunna således icke betraktas som afslutade. Visserligen hafva de i Rom qvarvarande danske stipendiaterna för tillfället åtagit sig att äfven förteckna, ej afskrifva, de svenska handlingar, som de anträffa.

men självklart är dock, att dessa forskningar framdeles måste fortsättas af en sakkunnig svensk man.

Slutligen vill jag här uttala min stora tacksamhet till alla dem, som befordrat mina arbeten, bland dem främst tjänstemännen vid Vatikanens bibliotek och arkiv *Fr. Ehrle*, mons. *P. Wenzel*, *P. H. Denifle* och prof. *A. Melampo* samt vidare sectionschef *T. von Sickel*, mons. *St. Ehses*, d:r *H. Pogatscher* och mina ofvan nämnda skandinaviska medarbetare i Rom. Utan dessas välvilliga biträde skulle mina forskningar icke gifvit sådant resultat, som de nu lemnat. Till sist beder jag att här särskildt få framföra mitt vördnadsfulla varma tack till riksarkivarien *C. T. Odhner*, som städse visat det största intresse för dessa forskningar och på allt sätt gynnat och understödt mig i mina arbeten.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

Sid.

1. Årsberättelse för år 1900 ..... 273.
2. Förteckning öfver ministeriella handlingar i Riksarkivet:
   - XIII. Anglica, af Th. Westrin och S. Bergh .... 289.
   - XIV. Scotica, af Th. Westrin..... 315.
   - XV. Helvetica, af Th. Westrin ..... 316.
   - XVI. Americana, af B. Taube ..... 318.
   - XVII. Persica, af Th. Westrin ..... 319.
   - XVIII. Allmänna fredskongresser, af Th. Westrin. 321.
   - I. Danica (ny upplaga), af B. Taube..... 325.
3. Forskningar i Vatikanens arkiv och därmed sammanhängande arbeten 1894—1900. Reseberättelse af K. H. Karlsson .... 343.

Pris: 1 krona.

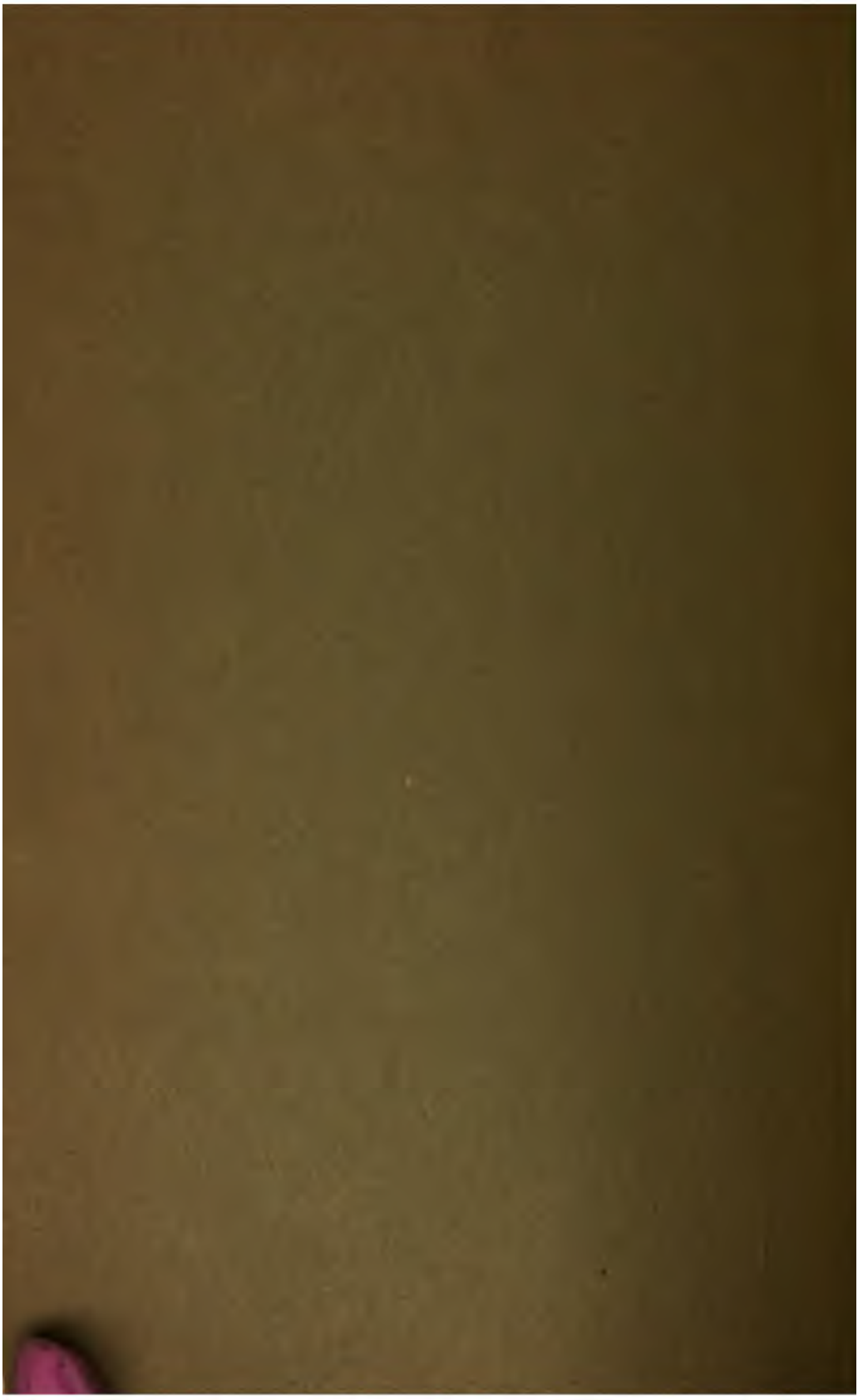

JAN 30 1934